

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการติดตามประเมินผล การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการและ แผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

กรมกิจการผู้สูงอายุ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

โดย สำนักงานศูนย์วิจัยและการให้คำปรึกษา
แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คำนำ

รายงานฉบับนี้เป็นรายงานโครงการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ คุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ ความคุ้มค่าในภารกิจ ปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินงาน และแนวทางการปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป รวมถึงการนำรายงานผลการวิเคราะห์ระดับความสำเร็จของการดำเนินงานจากการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

คณะวิจัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 หมวด 3 มาตรา 9 (3) บัญญัติให้ ส่วนราชการต้องจัดให้มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติราชการตามแผนปฏิบัติราชการ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ส่วนราชการกำหนดขึ้น และหมวด 8 มาตรา 45 บัญญัติให้ ส่วนราชการจัดให้มีคณะผู้ประเมินอิสระดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ คุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ ความคุ้มค่าในภารกิจ ประกอบกับมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2550 เห็นชอบให้หน่วยงานภาครัฐที่ได้รับงบประมาณตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 เป็นต้นไป ต้องรายงานผลการวิเคราะห์ระดับความสำเร็จของการดำเนินงานจากการใช้จ่ายงบประมาณให้สำนักงานงบประมาณ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในกระบวนการจัดการงบประมาณ

กรมกิจการผู้สูงอายุ สังกัด กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีภารกิจด้านการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ การจัดสวัสดิการ และการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ รวมทั้งการพัฒนาในรูปแบบงานด้านสวัสดิการสังคมให้ครอบคลุมและตอบสนองต่อสภาพการณ์ทางสังคม เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารราชการของกรมกิจการผู้สูงอายุ บรรลุผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐดังกล่าว กรมกิจการผู้สูงอายุ จึงได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ตั้งแต่ต้นปีงบประมาณ ประกอบด้วย โครงการ/กิจกรรม วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินงาน ระยะเวลาดำเนินงาน และงบประมาณที่จะต้องใช้ในการดำเนินการของแต่ละขั้นตอน เป้าหมายและตัวชี้วัด ผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ

ดังนั้น กรมกิจการผู้สูงอายุ จึงจัดทำโครงการการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ คุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ ความคุ้มค่าในภารกิจ ปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินงาน และแนวทางการปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป รวมถึงการนำรายงานผลการวิเคราะห์ระดับความสำเร็จของการดำเนินงานจากการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ส่งให้ สำนักงานงบประมาณ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในกระบวนการจัดการงบประมาณต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อประเมินผลการดำเนินงานตาม แผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ พ.ศ. 2565 ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ คุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ความคุ้มค่าในภารกิจ

1.2.2 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน และข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

1.3 เป้าหมายของโครงการ

1.3.1 ได้รายงานการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

1.3.2 ได้ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานการส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพ การจัดสวัสดิการ การคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามภารกิจและยุทธศาสตร์ของกรมกิจการผู้สูงอายุ

1.4 แนวทางการศึกษา : วิธีการศึกษา

1.4.1 การศึกษากรอบแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการติดตามประเมินผล แนวทางการประเมินผล การบริหารราชการตามหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม กระบวนการสำหรับงานพัฒนาสังคมและการบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์และเชิงพื้นที่ และความคุ้มค่าคุ้มทุนในการดำเนินงานด้านสังคม ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนแม่บทที่เกี่ยวข้อง นโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ แผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

1.4.2 การออกแบบวิธีการศึกษา ประกอบด้วย กรอบแนวทางการดำเนินงาน ขั้นตอนวิธีการดำเนินงาน ทรัพยากรที่จำเป็นในการดำเนินงาน ผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ ความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และความคุ้มค่าในภารกิจ

1.4.3 การรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับกรอบแนวทางการติดตามและประเมินผลจากผู้บริหาร กรมกิจการผู้สูงอายุ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรมของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวน 30 คน เป็นเวลา 1 วัน โดยที่ปรึกษาผู้รับจ้างต้องจัดอาหาร อาหารว่างและเครื่องดื่ม เอกสารประกอบการประชุม พร้อมทั้งจัดหาสถานที่ ซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

ตรวจรับงานจ้างที่ปรึกษา ก่อนดำเนินการ โดยคำนึงถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา - 2019 และพิจารณาการดำเนินการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์ดังกล่าว

1.4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ การตอบแบบสอบถาม การสังเกตการณ์ การจัดประชุม และการจัดให้มีการประชุมเพื่อรับฟังความเห็นจากผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เครือข่าย และพันธมิตรการดำเนินงาน โดยที่ปรึกษาผู้รับจ้างต้องจัดหาสถานที่ โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจรับงานจ้างที่ปรึกษา ก่อนดำเนินการ พร้อมทั้งจัดอาหาร อาหารว่างและเครื่องดื่ม พร้อมทั้งเอกสารประกอบการประชุมให้แก่ผู้เข้าร่วมการประชุมให้พอเพียงและเหมาะสม รวมถึงรับผิดชอบค่าพาหนะเดินทางและที่พักสำหรับเจ้าหน้าที่กรมกิจการผู้สูงอายุ ส่วนกลาง จำนวน 4 ภาค / ครั้ง มีผู้เข้าร่วมประชุม ไม่น้อยกว่า 30 คน ตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา - 2019 และพิจารณาการดำเนินการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์ดังกล่าว

1.4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้หลักวิชาสถิติ ที่เหมาะสมกับข้อมูลที่ได้รับ ซึ่งจะดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์จากผู้เข้าร่วมเวทีระดมความคิดเห็น

1.4.6 การวิพากษ์ผลการศึกษาคัดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ และแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 เพื่อรับฟังความเห็นจากผู้บริหารกรมกิจการผู้สูงอายุ รวมทั้งเครือข่ายที่รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรมของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ผู้เข้าร่วมประชุม ไม่น้อยกว่า 30 คน เป็นเวลา 1 วัน โดยที่ปรึกษาผู้รับจ้างต้องจัดหาอาหาร อาหารว่างและเครื่องดื่ม เอกสารประกอบการประชุม พร้อมทั้งจัดหาสถานที่ ซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจรับงานจ้างที่ปรึกษา ก่อนดำเนินการ โดยคำนึงถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา - 2019 และพิจารณาการดำเนินการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์ดังกล่าว

1.4.7 การจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ โดยการประเมินผลการดำเนินงานตาม แผนปฏิบัติการฯ และแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

1.5 ขอบเขตการศึกษา

1.5.1 ขอบเขตเชิงเป้าหมายโครงการ

(1) ได้รายงานการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ และแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

(2) ได้ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานการส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพ การจัดสวัสดิการ การคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามภารกิจและยุทธศาสตร์ของกรมกิจการผู้สูงอายุ

1.5.2 ขอบเขตการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติราชการตามแผนปฏิบัติการราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ พ.ศ. 2565 มีขอบเขตเนื้อหา ดังนี้ ผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ คุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของประชาชน ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ความคุ้มค่าในภารกิจ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ข้อเสนอแนะ แนวทางการปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป ตลอดจนรูปแบบการขับเคลื่อน แผนงาน บูรณาการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมสูงวัยที่มีประสิทธิภาพ

1.5.3 ขอบเขตประชากรที่ศึกษา ประชากรเป้าหมายสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่

- (1) ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการดำเนินโครงการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ ตามแผนปฏิบัติการราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565
- (2) ภาศึเครือข่ายต่าง ๆ ที่ได้รับการสนับสนุนการดำเนินโครงการของกรมกิจการผู้สูงอายุ ตามแผนปฏิบัติการราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565
- (3) ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

1.6 ระยะเวลาการดำเนินการ

ดำเนินการศึกษาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 กำหนดระยะเวลาการดำเนินงาน 120 วัน นับถัดจากวันลงนามในสัญญา

1.7 แผนปฏิบัติการแผนการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 1.1 แสดงแผนปฏิบัติการแผนการปฏิบัติงาน

กิจกรรมการดำเนินงาน	ระยะการดำเนินการ			
	เดือน 1	เดือน 2	เดือน 3	เดือน 4
9.1 ศึกษากรอบแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง	●			
9.2 ออกแบบวิธี การศึกษาการติดตาม ประเมินผล	●			
9.3 จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวทางการดำเนิน	●			

กิจกรรมการดำเนินงาน	ระยะการดำเนินการ			
	เดือน 1	เดือน 2	เดือน 3	เดือน 4
โครงการฯ และคัดเลือกพื้นที่ และโครงการ ในการลงพื้นที่ศึกษาจริง				
9.4 วางแผนและประสานงานการเก็บรวบรวมข้อมูล และกำหนดการประเมินผล	●			
9.5 จัดส่งรายงาน ครั้งที่ 1 (กรอบแนวทางการติดตามประเมินผลการศึกษา) (งวด 1)	●			
9.6 ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่ 4 ภาค		● เวที 1 และ 2 และ 3	● เวที 4	
9.7 วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล /จัดทำร่างรายงาน			●	
9.8 จัดส่งรายงานการศึกษา ครั้งที่ 2 (รายงานการประเมินผลการศึกษาเบื้องต้น) (งวด 2)			●	
9.9 วิพากษ์ผลการศึกษา / จัดประชุมชี้แจง (ร่าง)รายงานผลการศึกษาฉบับสมบูรณ์			●	
9.10 พิจารณาปรับปรุงและแก้ไขรายงานผล				●
9.11 จัดส่งรายงานครั้งที่ 3 (ฉบับสมบูรณ์) (งวด 3)			●	●

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

2.1 สถานการณ์ผู้สูงอายุในประเทศไทย

ในปัจจุบันประเทศไทยได้เผชิญกับสถานะสังคมผู้สูงอายุ (Aged society) หมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด (หรือประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 7) ที่มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นหรืออย่างที่น่าสนใจโดยทั่วกัน คือ การที่อัตราช่วงวัยผู้สูงอายุที่มีมากกว่าอัตราช่วงวัยแรงงานและอัตราช่วงวัยเด็ก หรือสังคมที่ประชากรกำลังมีอายุสูงขึ้น สังเกตได้จากอัตราส่วนร้อยละของประชากรสูงอายุเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งในพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ได้กำหนดนิยาม “ผู้สูงอายุ” ไว้ในพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 มาตรา 3 “ผู้สูงอายุ” หมายความว่า “บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย” ในรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2563 โดยได้แบ่งวัยของผู้สูงอายุ ดังนี้

“ผู้สูงอายุ” หมายถึงผู้มีอายุ 60 ปีขึ้นไป”

ผู้สูงอายุวัยต้น หมายถึง ผู้มีอายุ 60 - 69 ปี

ผู้สูงอายุวัยกลาง หมายถึง ผู้มีอายุ 70 - 79 ปี

ผู้สูงอายุวัยปลาย หมายถึง ผู้มีอายุ 80 ปีขึ้นไป

ตามรายงานของมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ ได้จัดทำรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทยในปี พ.ศ.2563 พบว่า ปัจจุบันปี พ.ศ.2565 ประเทศไทยเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ (Complete-aged society) หมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด (หรือประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 14) อ้างอิงจากแนวโน้มจำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทย จากประชากรไทยทั้งหมด 66,186,727 คน โดยเป็นผู้สูงอายุ จำนวน 11,627,130 คน คิดเป็นร้อยละ 17.56 ของประชากรทั้งหมด โดยประเทศไทยใช้ช่วงระยะเวลาตั้งแต่เริ่มเป็น “สังคมสูงอายุ” ในปี พ.ศ. 2548 เมื่ออัตราส่วนของประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงขึ้น ถึงร้อยละ 10 จนกลายเป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2565 เป็นเวลา 17 ปี จึงเป็นผลให้โครงสร้างอายุของประชากรไทยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ในรอบครึ่งศตวรรษที่ผ่านมา จากประชากรเยาว์วัยมาเป็นประชากรสูงอายุ ซึ่งในปี พ.ศ. 2513 ประเทศไทยมีประชากรสูงอายุ 60 ปีขึ้นไปเพียง 1.7 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 4.9 ของประชากรทั้งหมด กระทั่งในปี พ.ศ.2563 ประชากรสูงอายุได้เพิ่มเป็น 12.0 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 18.1 ของประชากรทั้งหมด ในขณะที่เดียวกันปัจจุบันประชากรไทยมีอัตราการเพิ่มที่ช้าลงๆ และในอนาคตอีก 20 ปีข้างหน้าจนถึงขั้นติดลบ แต่ในขณะที่ประชากรสูงอายุกลับจะเพิ่มขึ้นด้วยอัตราที่สูงมาก ผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) จะเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 3.5 ต่อปี และประชากรสูงอายุ

วัยปลาย (80 ปีขึ้นไป) จะเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 7.1 ต่อปี อีก 20 ปีข้างหน้าจำนวนผู้สูงอายุวัย ปลาย (80 ปีขึ้นไป) จะมีมากถึง 3.4 ล้านคน โดยคิดเป็นร้อยละ 5.2 ของประชากรทั้งหมด จึงจะเห็นได้ว่า ประชากรรุ่นเก๋นล้านกำลังจะเป็นผู้สูงอายุ โดยตั้งแต่ปี พ.ศ.2480 กระทรวงมหาดไทยได้รายงานจำนวนอัตราการเกิดและอัตราการเสียชีวิตที่จดทะเบียนในแต่ละปี ณ วันที่ 31 ธันวาคม ในแต่ละปีจำนวนเกิดจะมีอัตรา มากกว่าอัตราการเสียชีวิตมาโดยตลอดมา และในปี พ.ศ.2508 อัตราการเกิดมากกว่าอัตราการเสียชีวิตถึง 4 เท่า ความแตกต่างระหว่างอัตราการเกิดและอัตราการเสียชีวิตเริ่มลดน้อยลงเรื่อย ๆ ในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา อีกทั้งช่องว่างระหว่างอัตราการเกิดและอัตราการเสียชีวิตในแต่ละปีแคบลงทุกที

กระทั่งในปี พ.ศ.2563 เป็นปีแรกที่จำนวนเด็กเกิดต่ำกว่า 6 แสนคน (587,368 คน) โดยอัตราการเกิดมากกว่าอัตราการเสียชีวิตเพียง 85,930 โดยอัตราการเสียชีวิตสูงกว่า 5 แสนคน (501,438 ราย) หรือคิดเป็นอัตราเพิ่มประชากรเพียงร้อยละ 0.12 ต่อปีเท่านั้น ระหว่างปี พ.ศ.2563 - 2583 ประชากรเยาว์วัยจะลดลง ในขณะที่ประชากรสูงอายุจะเพิ่มขึ้น ปี พ.ศ.2562 ซึ่งถือเป็นปีแรกที่ประเทศไทยมีประชากรสูงอายุ มากกว่าเด็ก ประชากรวัยแรงงาน อายุ 15 - 59 ปีจะค่อย ๆ ลดลง จาก 43 ล้านคนในปี พ.ศ.2563 เหลือเพียง 36 ล้านคนในปี พ.ศ.2583 อัตราส่วนประชากรวัยแรงงานต่อประชากรสูงอายุจะลดลงจาก 3.6 คน เหลือเพียง 1.8 คน

จากอัตราช่วงวัยผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากข้างต้น เป็นผลให้สังคมต้องเผชิญกับการรับมือต่อ สถานการณ์สังคมผู้สูงอายุเนื่องจากการมีสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นทำให้ผู้ที่อยู่ในวัยทำงานจะต้องทำงานมากขึ้น และต้องรับภาระดูแลผู้สูงอายุในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น จากบทความของกรมกิจการผู้สูงอายุรายงานว่า จากอัตรา ผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจึงเป็นเหตุผลที่ประชากรไทยจะต้องตระหนักและรับรู้เกี่ยวกับสภาพการณ์ทาง สังคมกับปัญหาผู้สูงอายุ ดังนี้

2.1.1 สถานการณ์สุขภาพผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุที่ยี่มีอายุมาก สภาพร่างกายเริ่มทรุดโทรมและเจ็บป่วยเป็นโรคต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเท่านั้น โรคที่มักพบในผู้สูงอายุ ได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง เบาหวาน ข้ออักเสบ/ข้อเสื่อม โรคถุงลมโป่งพอง/หลอดลม ปอดอุดตันเรื้อรัง หลอดลมหัวใจตีบ กล้ามเนื้อหัวใจตาย และอัมพาต โดยประมาณครึ่งหนึ่งของผู้สูงอายุมีโรค เรื้อรังหรือโรคประจำตัว เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง ทั้งนี้ ผู้สูงอายุชาย ร้อยละ 36.8 และผู้สูงอายุหญิง ร้อยละ 42.3 มีโรคประจำตัวเรื้อรัง หรือโรคประจำตัวตั้งแต่ 2 โรคขึ้นไป (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนา ผู้สูงอายุไทย, 2561) โดยผู้สูงอายุวัยปลาย คือ มีอายุมากกว่า 80 ปีขึ้นไป เจ็บป่วยเป็นโรคต่าง ๆ ดังนี้ มากกว่า ร้อยละ 60 เป็นโรคความดันโลหิตสูง มากกว่าร้อยละ 10 เป็นโรคเบาหวาน มากกว่าร้อยละ 70 มีฟันไม่ครบ 20 ซี่ ร้อยละ 35 มีภาวะอ้วน ผลกระทบด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ติดตามมา ได้แก่

2.1.1.1 ภาระค่าใช้จ่ายด้านการจัดสวัสดิการเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยจากการคาดการณ์ ค่าใช้จ่ายสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นจาก 60,000 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2553 เป็น 200,000 ล้านบาท หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.8 ของ GDP ในปี พ.ศ.2565 รวมถึงงบประมาณการจ้างผู้ดูแลมืออาชีพ (Formal Care Giver) ตำบลละ 2 คน หรือ 15,000 คนทั่วประเทศ (7,500 ตำบล) โดยมีค่าตอบแทนเฉลี่ยเดือนละ 6,000

บาท คาดว่า รัฐต้องใช้จ่ายเงินประมาณ 1,080 ล้านบาทต่อปี (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2553) เนื่องจากสังคมไทยกำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในปี พ.ศ.2568 หรืออีกไม่ถึง 10 ปีข้างหน้าตามสถิติต่าง ๆ จะเป็นไปได้ที่ประเทศไทยจะต้องเตรียมการรับมือในสถานการณ์ข้างต้นอย่างเร่งด่วน เพราะช่วงอายุของประชากรไทยจะยืนยาวขึ้น ปัจจุบันมีการเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 75 ปี แต่ในปี พ.ศ.2568 อายุของประชากรไทยโดยประมาณจะอยู่ที่ 85 ปี ยิ่งอายุยาวนานขึ้น ทำให้ยิ่งต้องเตรียมเงินเยอะขึ้นเป็นผลจากค่าครองชีพทำให้ของแพงขึ้น ด้วยเงินเฟ้อในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมาอยู่ที่ประมาณ 4% ปัจจุบันข้าวจานละ 40 บาท อีก 20 ปีข้างหน้าเป็นไปได้ว่าอาจจะถึงจานละ 90 บาท ทุกอย่างแพงขึ้น 2 เท่า เงินเพื่อทำให้ของแพงขึ้น ทำให้ค่าเงินในอนาคตลดลงด้วย และค่ารักษาพยาบาลมีแต่แพงขึ้น เฉลี่ยปีละ 5 - 8% ซึ่งค่าใช้จ่ายเหล่านี้จะเบียดเบียนเงินเก็บสำหรับผู้สูงอายุมากที่สุด ผู้สูงอายุเฉลี่ยมีค่าใช้จ่ายรักษาพยาบาลต่อการเข้าโรงพยาบาล 1 ครั้งมีรายจ่าย 3 หมื่นกว่าบาท และจะสูงกว่าคนไม่สูงอายุอยู่ประมาณหมื่นกว่าบาท จึงเป็นผลให้โครงสร้างประชากรเปลี่ยนแปลงยิ่งครอบครัวยุคใหม่มีลูกคนเดียวมามากขึ้น จำนวนประชากรวัยทำงานก็มีน้อยลง การพัฒนาประเทศก็จะช้าลง ทำให้เศรษฐกิจก็จะโตช้าลงด้วย โดยเป็นผลสืบเนื่องให้เงินเก็บหลักเกษียณไม่เพียงพออีกต่อไปซึ่งถือเป็นปัญหาที่เสี่ยงต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของช่วงวัยผู้สูงอายุเป็นอย่างมากเพราะอาจกลายเป็นผู้สูงอายุที่ครอบครัวยากจนหลังจากที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ หากคำนวณค่าใช้จ่ายปัจจุบันพบว่าผู้สูงอายุต้องการเงินใช้หลังเกษียณปีละ 240,000 บาท แต่มูลค่าเงินในปัจจุบัน ต้องการเกษียณอายุ 60 ปี หรือ อีก 20 ปี จากเงิน 240,000 บาทที่จะต้อง มี จะกลายเป็นเงิน 530,000 บาทเนื่องจากเงินเฟ้อ 4% ต้องการมีเงินใช้ไปจนถึงอายุไข 80 ปี หรืออีก 20 ปี ทำให้อาจจะต้องมีเงินขั้นต่ำ 10 ล้านบาท

2.1.1.2 การเข้าถึงสวัสดิการที่ภาครัฐจัดให้ในผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้านติดเตียง จากการเป็นผู้สูงอายุจะมาพร้อมกับปัญหาด้านการเคลื่อนไหว เช่น เป็นอัมพฤกษ์ อัมพาต การมองเห็นกลางเลือน จอประสาทตาเสื่อมจากโรคเบาหวาน ฯลฯ การเข้าถึงสวัสดิการที่ภาครัฐจัดให้ เนื่องจากไม่มีผู้พาไป รวมถึงการไม่สามารถออกไปปฏิสัมพันธ์หรือเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นได้ ขณะเดียวกัน ระบบบริการสาธารณสุขและบริการด้านสังคมที่ผ่านมาอยู่ในภาวะตั้งรับ สามารถให้บริการแก่กลุ่มผู้มีภาวะพึ่งพิงได้อย่างจำกัด และเป็นในรูปแบบการสงเคราะห์ชั่วคราวไม่ต่อเนื่อง

2.1.1.3 ภาวะการพึ่งพิงผู้อื่น การที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นทำให้ผู้ที่อยู่ในวัยทำงานจะต้องทำงานมากขึ้นและต้องรับภาระดูแลผู้สูงอายุในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น บางครั้งอาจทำให้ผู้สูงอายุขาดความอบอุ่นหรืออาจถูกทอดทิ้งได้ และโดยส่วนใหญ่ผู้สูงอายุจะมีปัญหาทางด้านสภาพจิตใจ เมื่อไม่ได้ทำงานทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกเหงา ไม่ภาคภูมิใจเหมือนเป็นภาระกับลูกหลาน อาจรู้สึกน้อยใจ ซึมเศร้า จึงจำเป็นต้องมีคนดูแลเอาใจใส่ ้วยเกษียณกันมากขึ้น และปัญหาสุขภาพร่างกาย จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2554 ได้ระบุว่า ทุก ๆ 4 นาที จะมีประชากรไทยที่เสียชีวิตจากโรคมะเร็ง อยู่ 1 คน ทุก ๆ 6 นาที จะมีประชากรไทยที่เสียชีวิตจากโรคหัวใจ อยู่ 1 คน และทุก ๆ 6 นาที จะมีประชากรไทยที่เสียชีวิตจากโรคเส้นเลือดในสมองแตก อยู่ 1 คน และคนที่มียุมากกว่า 90 ปี จะมีโอกาสการเกิดอัลไซเมอร์ถึง 30% โดยโอกาสการเกิดอัลไซเมอร์ของผู้หญิงจะมีมากกว่าผู้ชายถึง 2 เท่า ทำให้ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ลำบาก หากไม่มีการวางแผนสะสมเงิน

ออมเพื่อเก็บไว้ใช้จ่ายในวัยชราจึงจำเป็น ต้องเตรียมสะสมเงินออมหรือวางแผนการลงทุนเพื่อจะได้มีรายได้ หรือเงินสะสมไว้ใช้ในวัยสูงอายุ หรือสามารถนำเงินออมที่สะสมไว้มากใช้ในวัยบั้นปลายชีวิตได้

จากการผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มติดสังคมที่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ เริ่มมีสมรรถภาพร่างกายเสื่อมถอยลงตามอายุที่มากขึ้นและโรคประจำตัวเรื้อรังที่รุมเร้าเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ กลายเป็นผู้สูงอายุติดบ้านและติดเตียงในท้ายที่สุดมีความจำเป็นต้องได้รับการดูแลและพยาบาลจากสมาชิกในครอบครัวผู้ดูแลผู้สูงอายุ และชุมชน ในขณะที่อัตราการเกื้อหนุนของประชากรวัยแรงงานลดลงเรื่อย ๆ เนื่องจากเด็กเกิดน้อยลง ศักยภาพของครัวเรือนในการดูแลผู้สูงอายุถดถอยลงไปในปัจจุบัน จากสภาพสังคมไทยที่เปลี่ยนไปสมาชิกในครอบครัววัยแรงงานต้องไปทำงานต่างถิ่น จึงเป็นผลให้ผู้สูงอายุอยู่ในครัวเรือนลำพัง หรืออยู่กับบุตรหลานมีเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น โดยหากเปรียบเทียบสัดส่วนของประชากรวัยทำงานต่อประชากรวัยสูงอายุ 1 คน จะพบว่าในปี พ.ศ. 2548 ประชากรวัยแรงงาน จำนวน 6.4 คนต่อผู้สูงอายุ 1 คน ลดลงเหลือประชากรวัยแรงงานจำนวน 3.4 คนต่อผู้สูงอายุ 1 คน และคาดการณ์ว่าประชากรวัยแรงงานจะลดลงเหลือ 1.9 คน ต่อผู้สูงอายุ 1 คน ในปี พ.ศ. 2578 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2553) โดยผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง (ติดบ้าน, ติดเตียง) จำเป็นต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่องในบางครอบครัว เป็นภาระแก่สมาชิกครอบครัวที่ต้องให้การดูแล ส่งผลให้ประชากรหญิงวัยทำงานบางคนตัดสินใจลาออกจากงาน หรือลดจำนวนชั่วโมงทำงานลงหรือย้ายไปทำงานนอกระบบมากขึ้น เพื่อออกไปดูแลบิดามารดาที่สูงอายุที่บ้านเมื่อผู้สูงอายุได้จากไป ประชากรหญิงทำงานดังกล่าวอาจไม่สามารถกลับมาทำงานได้ดังเดิมทำให้เสียโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมต่าง ๆ

2.1.2 สถานการณ์ด้านสภาพแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุ

สืบเนื่องจากประชากรก่อนวัยสูงอายุขาดความตระหนัก จึงไม่ได้เตรียมสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมสำหรับการใช้ชีวิตยามสูงวัยได้โดยลำพังอิสระ ดังจะเห็นได้จากผู้สูงอายุวัยปลายที่มีอายุ 80 ปี ขึ้นไป มีห้องนอนอยู่ชั้นบนของบ้าน คิดเป็นร้อยละ 18 และเกือบครึ่งหนึ่งของผู้สูงอายุวัยปลายใช้ส้วมแบบนั่งยอง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557) จากสภาพแวดล้อมในที่อยู่อาศัยที่ไม่เหมาะสมเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้สูงอายุประสบอุบัติเหตุภายในบ้าน เช่น พื้นเปียก/ลื่น พื้นผิวขรุขระ ระดับพื้นไม่สม่ำเสมอแสงสว่างไม่เพียงพออุปกรณ์ของใช้ไม่มั่นคงชำรุด ใช้อุปกรณ์ช่วยเดินไม่เหมาะสม ฯลฯ ประกอบกับความเสื่อมของร่างกายและความเจ็บป่วย โดยผู้สูงอายุวัยปลาย ร้อยละ 6 - 7 เคยหกล้มภายในบ้านจากเหตุต่าง ๆ เช่น ทำยีน การตกเตียงหรือเก้าอี้ วัตถุสิ่งของชนหรือกระแทก ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดกระดูกสะโพกหัก นำไปสู่ความพิการ และอัตราการเสียชีวิตค่อนข้างสูง

2.1.3 สถานการณ์ด้านสังคมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ

เนื่องจากผู้สูงอายุในปัจจุบันมีอายุขัยยืนยาวกว่า ในอดีต โดยปี พ.ศ.2508 ผู้สูงอายุมียุขัยเฉลี่ย 58 ปีและอายุขัยเฉลี่ยเพิ่มเป็น 75 ปี ในปี พ.ศ.2562 (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2562) ผลกระทบของการจัดบริการทางสังคมที่ยังไม่ครอบคลุมและทั่วถึงกลุ่มเป้าหมาย ส่งผลให้ผู้สูงอายุไม่ได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ส่งผลกระทบต่อการเสื่อมสมรรถภาพทางร่างกายได้โดยเร็วจากผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม กลายเป็นผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้าน และติดเตียงที่ภาครัฐต้องให้การ

ดูแลและสื่อออนไลน์มีผลกระทบต่อทั้งทางบวกและลบ หากรู้เท่าไม่ถึงการณ์ อาจนำไปสู่การถูกหลอกลวงได้โดยง่าย เช่น การถูกหลอกให้โอนเงินผ่านระบบออนไลน์ เป็นต้น

จะเห็นว่าโครงสร้างประชากรไทยเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมสูงอายุ อันเนื่องมาจากอัตราการเจริญพันธุ์ที่ลดลง ควบคู่ไปกับ ความเจริญก้าวหน้าทางการแพทย์ ทำให้อายุขัยเฉลี่ยประชากรเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ส่งผลกระทบไปสู่อัตราค่าแรงมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น อาจก่อให้เกิดภาวะเงินเฟ้อเมื่อคนทำงานลดลง การจัดเก็บภาษีเงินได้ย่อมลดลงตามไปด้วย ในขณะที่ค่าใช้จ่ายในการจัดสวัสดิการภาครัฐสูงขึ้น อาจส่งผลให้เกิดภาวะการขาดดุลงบประมาณ และการสะสมหนี้สาธารณะเพิ่มสูงขึ้น ตลอดจนประชากรวัยแรงงานมีแนวโน้มรับภาระเลี้ยงดูประชากรวัยสูงอายุเพิ่มขึ้น โครงสร้างครอบครัวไทยจากเดิมเป็นครอบครัวขยายเปลี่ยนเป็นครอบครัวเดี่ยวที่มีผู้สูงอายุอยู่ตามลำพังกับคู่สมรส ครอบครัวแหงกลาง หรือครอบครัวข้ามรุ่นที่ผู้สูงอายุอาศัยอยู่กับหลาน โดยที่บิดามารดาเด็กไปทำงานต่างถิ่น ส่งผลให้ผู้สูงอายุหลายรายต้องถูกทอดทิ้งไม่มีผู้อุปการะ เป็นภาระของรัฐที่ต้องจัดสวัสดิการดูแลระยะยาวทั้งในสถาบันและในชุมชน ยิ่งไปกว่านั้นสภาพเศรษฐกิจที่บีบรัด ทำให้เกิดความตึงเครียดในสถาบันครอบครัว ผ่นวกกับสภาพร่างกายที่เสื่อมถอยลงตามวัยที่มากขึ้น จนกระทั่งไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้อยู่ในภาวะพึ่งพิงย่อมผลให้ผู้สูงอายุถูกละเมิดสิทธิทั้งทางร่างกายและทรัพย์สินได้ง่าย ต้องการได้รับการดูแลระยะยาวอย่างใกล้ชิดซึ่งอัตราการเกื้อหนุนของสถาบันครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุลดลง เพิ่มภาระค่าใช้จ่ายในการจัดสวัสดิการภาครัฐ ยิ่งไปกว่านั้น การจัดสวัสดิการแบบตั้งรับทำให้ผู้สูงอายุบางรายในกลุ่มติดบ้านและติดเตียงยังไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการที่ภาครัฐจัดให้ได้ เพราะฉะนั้นการจัดทำยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุจึงต้องมีความครอบคลุมสภาพปัญหาที่กล่าวมาในข้างต้น

2.1.4 สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 โดยผู้สูงอายุมีจำนวนมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศ ในขณะที่ประชากรส่วนใหญ่อยู่ในฐานะยากจน เรียกว่า “รวยก่อนแก่” โดย 1 ใน 3 ของผู้สูงอายุ (ร้อยละ 35 มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน 2,667 บาทต่อเดือน ในปี พ.ศ.2561 (กรุงเทพฯธุรกิจ,2561) โดยแหล่งรายได้หลักของผู้สูงอายุ 3 ลำดับแรก ได้แก่ บุตร (ร้อยละ 35) การทำงาน (ร้อยละ 31) และคู่สมรส (ร้อยละ 20) ตามลำดับ แรงงานในสถานประกอบการเป็นจำนวนมากในปัจจุบันยังไม่ได้รับการพัฒนาศักยภาพเพิ่มเติม หรือเพิ่มทักษะการทำงานหรือความเชี่ยวชาญในรูปแบบใหม่ หากต้องพ้นวัยเกษียณอายุการทำงาน ทำให้แรงงานเป็นจำนวนมากไม่มีงานทำเมื่อพ้นวัยเกษียณโดยในปี พ.ศ. 2562 พบว่า มีผู้สูงอายุยังทำงานอยู่ รวมจำนวนทั้งสิ้น 4,235,680 คน (ร้อยละ 38.4 ของผู้สูงอายุทั้งประเทศ) โดย 3 ใน 4 ของผู้สูงอายุที่ยังคงทำงาน เป็นการทำงานนอกระบบในภาคการเกษตรการประกอบอาชีพอิสระ ฯลฯ ซึ่งไม่มีหลักประกันด้านรายได้แต่อย่างใด สาเหตุที่ผู้สูงอายุเหล่านี้ยังคงทำงานเนื่องจากสุขภาพแข็งแรง ยังมีแรงทำงาน และต้องการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ (รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย, 2561)

จากสถานการณ์เศรษฐกิจที่มีประชากรสูงวัยเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่วัยแรงงานลดลงอย่างต่อเนื่องอาจจะส่งผลกระทบต่อ

(1) ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน อันเนื่องมาจากวัยแรงงานลดลง ในขณะที่วัยสูงอายุเพิ่มมากขึ้น องค์กรภาครัฐและองค์กรภาคธุรกิจมีความตระหนักถึงผู้สูงอายุเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ และมีสุขภาพแข็งแรง ไม่มีโรคประจำตัวร้ายแรง มีประสบการณ์ในการทำงานให้กับหน่วยงานแล้วต้องออกจากราชการหรือการทำงานด้วยเหตุสูงอายุที่อายุ 60 ปี กลายเป็นภาระของครอบครัวที่ต้องให้การดูแลไปตลอดชีวิต และเพิ่มภาระการจัดสวัสดิการของภาครัฐ ทำให้ผู้สูงอายุเสียโอกาสในการทำงานและหน่วยงานสูญเสียทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า จึงควรเปิดโอกาสให้พนักงานเหล่านี้ได้กลับมาทำงานต่อได้เพราะตำแหน่งงานบางประเภทหาอัตรากำลังทดแทนค่อนข้างยาก ทั้งนี้กระทรวงแรงงานได้ออกประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง ขอความร่วมมือส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุบางคนขาดหลักประกันด้านรายได้ยามสูงวัย โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน โดยร้อยละ 80 มีเงินไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพในวัยหลังเกษียณ (อ้างอิงใน : อภรณ์ ชิวะเกรียงไกร, 2560) ถึงแม้ว่า รัฐบาลจะได้จ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแบบถ้วนหน้า แต่จำนวนเงินที่ได้รับเพียง 1 ใน 3 ของค่าเส้นความยากจนของประเทศ ซึ่งไม่พอกับค่าครองชีพ ในส่วนสวัสดิการภาครัฐเพื่อสร้างหลักประกันด้านรายได้แก่แรงงานในระบบ พบว่า มีหลายระบบและต่างหน่วยต่างมีผู้รับผิดชอบแตกต่างกัน ได้แก่ กระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (สุปาณี จันทรมาศ และนวพร วิริยานุพงศ์) ระบบบำเหน็จบำนาญเป็นการเก็บออมเพื่อไว้ใช้จ่ายยามเกษียณ ช่วยสร้างหลักประกันด้านรายได้ให้แก่แรงงานทั้งในระบบและนอกระบบ ซึ่งแรงงานในระบบมีหลักประกันรายได้ยามเกษียณ เพราะเป็นการออมแบบบังคับ

อย่างไรก็ตาม ยังมีแรงงานอิสระนอกระบบเป็นจำนวนมากที่ยังไม่อยู่ในระบบ กอช. เนื่องจากการออมแบบภาคสมัครใจ ยิ่งไปกว่านั้น กองทุนบำนาญมีจำนวนมาก แต่บังคับแยกกันออมตามสาขาอาชีพ เช่น ข้าราชการครู และลูกจ้างเอกชน สมาชิกจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนกองทุนทุกครั้งหากมีการเปลี่ยนงานข้ามอาชีพ ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการออมเงินเพื่อการเกษียณ จากระบบบำเหน็จบำนาญที่มีหลายระบบดังกล่าว ทำให้การบริหารจัดการค่อนข้างกระจัดกระจายและแยกกันทำ ส่งผลให้เกิดการขาดการประสานงานและผลักดันเชิงนโยบายได้ ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรและจากอัตราเงินสมทบค่อนข้างต่ำ ทำให้ระบบบำเหน็จบำนาญยังไม่สามารถทำหน้าที่เสริมสร้างความมั่นคงทางการเงินได้อย่างเต็มที่ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ,2562) ถึงแม้ว่า รัฐบาลได้มีนโยบายการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นรายเดือนแบบขั้นบันไดตามช่วงอายุ เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.2555 เพื่อเป็นหลักประกันรายได้แก่ผู้สูงอายุทุกคน โดยในปี พ.ศ.2555 รัฐบาลได้จ่ายเบี้ยยังชีพให้ผู้สูงอายุ จำนวน 6,785,434 คน เป็นเงิน 52,535,425,200 บาท เพิ่มขึ้นเป็น จำนวน 9,093,916 คน เป็นเงิน 71,911,177,200 บาท โดยจำนวนผู้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น 2,308,482 คน คิดเป็นร้อยละ 34.02 และจำนวนเงินที่เพิ่มขึ้น 19,375,752,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.88

โดยปัจจุบันมีผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ จำนวน 10,327,695 คน (ข้อมูลกรมการปกครอง ณ วันที่ 1 มีนาคม 2563) แต่ทั้งนี้ ยังมีจำนวนผู้สูงอายุที่ยังไม่ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จำนวน 444,734 คน และ

รัฐบาลจัดให้ผู้สูงอายุมีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่สามารถนำไปแลกเปลี่ยนสินค้าในร้านที่เข้าร่วมรายการธงฟ้าประชา
รัฐได้เป็นประจำทุกเดือน โดยมีผู้สูงอายุที่ได้รับ จำนวน 4,819,871 คน

(2) ระบบเศรษฐกิจไทยเกิดการชะลอตัว เนื่องจากผู้สูงอายุไม่มีรายได้จากการทำงาน ต้องนำ
เงินออมมาใช้จ่ายใช้สอยยามเกษียณ จำเป็นต้องจำกัดการบริโภคเพื่อให้เงินออมที่มีอยู่มีเพียงพอสำหรับการ
ดำรงชีพ การรักษาพยาบาลจนถึงอายุขัย

(3) ความเสื่อมสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุที่พ้นวัยทำงานบาง
รายอาจเกิดความรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า เกิดความรู้สึกเหงา ไม่ภาคภูมิใจ เป็นภาระกับลูกหลาน ส่งผลให้เกิด
ภาวะซึมเศร้า จำเป็นต้องมีคนดูแลเอาใจใส่ นำไปสู่ความท้อแท้ สิ้นหวัง และไม่ยอมมีชีวิตอยู่ต่อไปกลายเป็น
ภาระของครอบครัว ชุมชน และรัฐบาลที่ต้องแบกรับภาระการจัดสวัสดิการให้ เพื่อความมีคุณภาพชีวิตที่ดี
อย่างเสมอภาค โดยไม่มีใครถูกทิ้งไว้ข้างหลัง

จากที่กล่าวทั้งหมด เป็นการอธิบายถึงสถานการณ์ของผู้สูงอายุในประเทศไทยที่ชี้ให้เห็นถึง
อัตราที่เพิ่มสูงขึ้นและในปี พ.ศ.2565 นี้เป็นปีของสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ได้ส่งผลกระทบต่อหลากหลายซึ่ง
ถือเป็นข้อท้าทายต่อหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ภาคประชาชนภาคประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้อง
ตระหนักถึงการทำงานที่ต้องเตรียมหามาตรการรับมือต่อสภาพปัญหา ผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมถึงการจัด
ให้มีนโยบายสวัสดิการ นวัตกรรมทางสังคม เพื่อเป็นหลักประกันที่สอดคล้องเหมาะสมต่อการมีคุณภาพชีวิต
ความเป็นอยู่ที่ดีในอนาคต

2.2 นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้สูงอายุ

ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 ที่ระบุถึงกฎหมายที่ปกป้องคุ้มครอง พัฒนา การผลักดัน
ส่งเสริมสนับสนุนต่อสิทธิประโยชน์โดยสอดคล้องร่วมกับบทพระราชบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
ร่วมกับ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทที่เกี่ยวข้องซึ่งได้กระจายสู่การทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่
อยู่ภายใต้การปกครองดูแลของรัฐ ซึ่งนโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ สามารถแยกได้ ดังนี้

2.2.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 - 2580)

2.2.2 แผนแม่บทที่เกี่ยวข้อง นโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง
ของมนุษย์

2.2.3 แผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปี
งบประมาณ พ.ศ.2565

2.2.4 ทบทวนรายงานการประเมินผลโครงการที่ผ่านมา
ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.2.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 - 2580)

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ.2561 - 2580 เป็นแผนการพัฒนาประเทศ ที่กำหนดกรอบและแนวทางการพัฒนาให้หน่วยงานของรัฐทุกภาคส่วนต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ประเทศไทยที่ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เพื่อสนองต่อผลประโยชน์แห่งชาติ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 65 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง” เพื่อความสุขของประชากรไทยทุกคน เพื่อให้ประเทศสามารถยกระดับการพัฒนาให้บรรลุวิสัยทัศน์และเป้าหมายการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศระยะยาวที่มุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนา ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

- (1) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง
- (2) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
- (3) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
- (4) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม
- (5) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- (6) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับการพัฒนาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และเป้าหมายการพัฒนาประเทศข้างต้น จึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศระยะยาว จำนวน 6 ยุทธศาสตร์ โดยมียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุ จำนวน 2 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

(1) ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยเรื่อง “ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์” มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยประชากรไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้านและมีสุขภาพที่ดีในทุกช่วงวัยมีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้องมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษ และภาษาที่สาม และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้ และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสู่การเป็นประชากรไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรมนักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง

(2) ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยเรื่อง “การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม” มีเป้าหมายการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชน ท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำเพื่อส่วนร่วมการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปสู่กลไกบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง และการเตรียมความพร้อมของประชากรไทยทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถพึ่งตนเอง และทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด โดยรัฐให้หลักประกันการเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

2.2.2 แผนแม่บทที่เกี่ยวข้อง นโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ตามนโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุที่ได้ดำเนินการร่วมกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มีความจำเป็นต้องมีแผนแม่บทในการถ่ายทอดเป้าหมายสำคัญต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จ มีนโยบายของรัฐบาล ยุทธศาสตร์ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่ถ่ายทอดมายังกรมกิจการผู้สูงอายุ โดยสามารถอธิบายได้ ดังนี้

2.2.2.1 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561 - 2580

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นส่วนสำคัญในการถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ของยุทธศาสตร์ชาติลงสู่แผนระดับต่าง ๆ ต่อไป ซึ่งได้คำนึงถึงประเด็นร่วมหรือประเด็นตัดข้ามยุทธศาสตร์และการประสานเชื่อมโยงเป้าหมายของแต่ละแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติให้มีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติจะประกอบด้วย สถานการณ์และแนวโน้มที่เกี่ยวข้องของแผนแม่บท เป้าหมายและตัวชี้วัดในการดำเนินการ ซึ่งแบ่งช่วงเวลาออกเป็น 4 ช่วง ช่วงละ 5 ปี รวมทั้งกำหนดแนวทางการพัฒนา และแผนงาน/โครงการที่สำคัญของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติว่า “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดีเก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” ซึ่งประเด็นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นด้านผู้สูงอายุ 4 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 11 “การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต”

ยุทธศาสตร์ชาติได้กำหนดเป้าหมายการขับเคลื่อนการพัฒนาให้ประเทศเจริญก้าวหน้าไปในอนาคต ซึ่งทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วที่ขับเคลื่อนโดยภูมิปัญญาและนวัตกรรมในอีก 20 ปี ข้างหน้า อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่มีสัดส่วนประชากรวัยแรงงานและวัยเด็กที่ลดลง และประชากรสูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จะเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ มี

ความท้าทายเพิ่มมากขึ้นทั้งในส่วนของเสถียรภาพทางการเงินของประเทศในการจัดสวัสดิการเพื่อดูแลผู้สูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้น การลงทุนและการออมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ความมั่นคงทางสังคม การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ซึ่งจะเป็นประเด็นท้าทายต่อการขับเคลื่อนประเทศไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว

ประเด็นที่ 13 “การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี”

ยุทธศาสตร์ชาติให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายจิตใจ และสุขภาพ ประกอบกับการเป็นสังคมสูงวัย จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาทักษะและระบบรองรับการพัฒนาที่มีคุณภาพ มาตรฐาน รวมถึงการส่งเสริมการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับประชากรไทย และสร้างความมั่นคงให้กับระบบสาธารณสุขของไทย ในการส่งเสริมและดูแลสุขภาพและรักษาผู้ป่วยทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยสถานการณ์ด้านสุขภาพของประชากรไทยยังมีความท้าทายในหลายประการ โดยในช่วงที่ผ่านมาประชากรไทยมีแนวโน้มเป็นโรคไม่ติดต่อมากขึ้น ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของการเสียชีวิตเนื่องจากมีพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพที่ไม่เหมาะสม การขาดการออกกำลังกายอย่างต่อเนื่อง สภาพการทำงานที่ส่งผลต่อวิถีชีวิต ระดับการศึกษา มลพิษในสิ่งแวดล้อม เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนของประชากรไทยที่มีอัตราสูงถึง 32.7 คนต่อประชากรแสนคน หรือเป็นอันดับ 9 ของโลกในปี พ.ศ.2559

ประเด็นที่ 15 “พลังทางสังคม”

การเสริมสร้างพลังทางสังคมจะเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญที่จะเป็นกลไกช่วยให้การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในด้านต่าง ๆ สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ตามเป้าหมาย โดยเฉพาะด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม โดยการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่นมาร่วมขับเคลื่อน การสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการเป็นส่วนร่วมการแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับความต้องการระดับพื้นที่บนฐานองค์ความรู้และความเข้าใจในบริบทและสภาพปัญหาในเชิงลึกที่แท้จริง เพื่อให้ประชากรไทยมีวิถีการดำเนินชีวิต และมีจิตสำนึกร่วมในการสร้างสังคมที่น่าอยู่เพื่อให้การพัฒนาประเทศมีส่วนร่วมจากชุมชนและสังคม และนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ได้อย่างไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

ประเด็นที่ 17 “ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม”

การพัฒนาประเทศในระยะ 20 ปีข้างหน้าจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความเป็นธรรมและหลักประกันทางสังคมที่เป็นธรรมอย่างบูรณาการและเป็นระบบ ซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติในด้านต่าง ๆ ให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ตามเป้าหมาย โดยเฉพาะด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม โดยการสร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับคนทุกช่วงวัยทุกเพศสภาพ และทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบาง รวมทั้งการปิดช่องว่างการคุ้มครองทางสังคมอื่น ๆ สร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ และป้องกันปัญหาความเหลื่อมล้ำและความไม่เสมอภาคที่คาดว่าจะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นจากกระแสโลกาภิวัตน์และการ

เปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างต่าง ๆ ทั้งจากในและต่างประเทศ รวมทั้งพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์โดยการสร้างหลักประกันทางสังคมที่สอดคล้องกับความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุในสังคม

2.2.2.2 นโยบายรัฐบาลและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

คณะรัฐมนตรีโดยนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) ได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ.2562 ได้กำหนดนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน 12 ด้านประกอบด้วย

- (1) การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์
- (2) การสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศ และความสงบสุขของประเทศ
- (3) การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม
- (4) การสร้างบทบาทของไทยในเวทีโลก
- (5) การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย
- (6) การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค
- (7) การพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก
- (8) การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย
- (9) การพัฒนาระบบสาธารณสุขและหลักประกันทางสังคม
- (10) การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน
- (11) การปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐ
- (12) การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และกระบวนการยุติธรรม

โดยนโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ คือ นโยบายด้านที่ 8 การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของประชากรไทยทุกช่วงวัย ประเด็นที่ 8.6 ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะทุกช่วงวัย ประกอบด้วย

8.6.1 มุ่งเน้นการพัฒนาโรงเรียนควบคู่กับการพัฒนาครู กล่าวคือ เพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับบนพื้นฐานการสนับสนุนที่คำนึงถึงความจำเป็นและศักยภาพของสถานศึกษาแต่ละแห่ง พร้อมทั้งจัดให้มีมาตรฐานขั้นต่ำของโรงเรียนในทุกระดับ และสร้างระบบวัดผลโรงเรียนและครูที่สะท้อนความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียน คำนึงครูให้นักเรียนโดยลดภาระงานที่ไม่จำเป็น รวมถึงจัดให้มีระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยการเชื่อมโยงหรือส่งต่อข้อมูลครอบครัวและผู้เรียนระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงการพัฒนาตลอดช่วงชีวิต ตลอดจนพัฒนาช่องทางให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

8.6.2 พัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ผ่านระบบดิจิทัล กล่าวคือ ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสร้างสรรค์ที่เหมาะสมมาใช้ในการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจและเหมาะสมกับ ช่วงวัย ตลอดจนพัฒนาแหล่งเรียนรู้และ

อุทยานการเรียนรู้สำหรับเยาวชนที่เชื่อมโยงเทคโนโลยีกับวิถีชีวิต และส่งเสริมการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับผู้เข้าสู่สังคมสูงวัย

8.6.3 *ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา* กล่าวคือ โดยบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยจัดการศึกษากับกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา มุ่งเน้นกลุ่มเด็กด้อยโอกาสและกลุ่มเด็กนอกระบบการศึกษาปรับเปลี่ยนการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับความจำเป็นของผู้เรียนและลักษณะพื้นที่ของสถานศึกษาจัดระบบโรงเรียนที่เลี้ยงจับคู่ระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีคุณภาพการศึกษากับโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา และการส่งเสริมให้ภาคเอกชน ชุมชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบการศึกษาในพื้นที่ สนับสนุนเด็กที่มีความสามารถแต่ไม่มีทุนทรัพย์เป็นกรณีพิเศษ ตลอดจนแก้ไขปัญหาหนี้สินทางการศึกษา โดยการปรับโครงสร้างหนี้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาและทบทวนรูปแบบการให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่เหมาะสม

8.6.4 *พัฒนาทักษะอาชีพทุกช่วงวัย* กล่าวคือ โดยกำหนดระบบที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะและเพิ่มประสิทธิภาพของทุกช่วงวัย อาทิ การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้เชื่อมโยงกับระบบคุณวุฒิวิชาชีพ โดยมีกลไกการวัดและประเมินผลเพื่อเทียบโอนความรู้และประสบการณ์หน่วยการเรียนรู้ที่ชัดเจน ส่งเสริมเยาวชนที่มีศักยภาพด้านกีฬาให้สามารถพัฒนาไปสู่นักกีฬาอาชีพ การกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงาน การจัดให้มีระบบที่สามารถรองรับความต้องการพัฒนาปรับปรุงทักษะอาชีพของทุกช่วงวัย เพื่อรองรับการเปลี่ยนสายอาชีพให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานที่อาจจะเปลี่ยนไปตามแนวโน้มความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในอนาคต

8.6.5 *ส่งเสริมหลักคิดที่ถูกต้อง* กล่าวคือ สอดแทรกการปลูกฝังวินัยและอุดมการณ์ที่ถูกต้องของคนในชาติหลักคิดที่ถูกต้องด้านคุณธรรม จริยธรรม การมีจิตสาธารณะ การเคารพกฎหมาย และกติกาสังคมเข้าไปในทุกสาระวิชาและในทุกกิจกรรม ควบคู่ไปกับการส่งเสริมกลไกสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวในทุกมิติอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ปรับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้เอื้อต่อการมีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ รวมทั้งลงโทษผู้ละเมิดบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนประเทศ

8.6.6 *จัดทำระบบปริญญาชุมชนและการจัดอบรมหลักสูตรระยะสั้น* เน้นออกแบบหลักสูตรระยะสั้นตามความสนใจ พัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันและทักษะอาชีพของคนทุกช่วงวัยในพื้นที่และชุมชนเป็นหลัก พร้อมทั้งศึกษาแนวทางการพัฒนาเป็นรูปแบบธนาคารหน่วยกิต ซึ่งเป็นการเรียนเก็บหน่วยกิตของวิชาเรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนข้ามสาขาวิชาและข้ามสถาบันการศึกษา หรือทำงานไปพร้อมกันหรือเลือกเรียนเฉพาะหลักสูตรที่สนใจ เพื่อสร้างโอกาสของประชากรไทยทุกช่วงวัยและทุกระดับสามารถพัฒนาตนเองทั้งในด้านการศึกษาและการดำรงชีวิต

มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

(1) มาตรการให้เงินช่วยเหลือเพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย ตามโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ

(1.1) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ.2559 มีนโยบายให้ดำเนินการ มาตรการให้เงินช่วยเหลือเพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย ตามโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ โดยกำหนดแหล่งที่มาของเงินเป็น 2 ส่วน คือ เงินภาษีสรรพสามิตในส่วนของสินค้าสุรา และยาสูบ ในอัตรา ร้อยละ แต่ไม่เกิน 4,00000 ล้านบาทต่อปี และจากการบริจาคเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โดยจะนำส่งเงินดังกล่าวเข้า กองทุนผู้สูงอายุ และส่งต่อให้ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย ตามโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐโดยผ่าน บัตรสวัสดิการแห่งรัฐต่อไป

(1.2) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ.2560

เห็นชอบในหลักการให้กระทรวงการคลังดำเนินมาตรการให้เงินช่วยเหลือเพื่อการยังชีพ แก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย โดยให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยในโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการ แห่งรัฐ

(1.3) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2560 เรื่อง อนุมัติหลักการ (ร่าง) พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. โดยในการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติผู้สูงอายุดังกล่าวได้มีการ บัญญัติเรื่องการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย การเพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับที่มาของ เงินกองทุนผู้สูงอายุ ทั้งนี้ (ร่าง) พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ...) พ.ศ... จะมีผลบังคับใช้ 30 วัน ถัดจากวัน ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(1.4) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ.2560 เรื่อง แนวทางการดำเนิน โครงการบริจาคเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเข้ากองทุนผู้สูงอายุ

(1.4.1) เห็นชอบให้ดำเนินโครงการภายใต้ชื่อ “โครงการบริจาคเบี้ยยังชีพ ผู้สูงอายุเข้ากองทุนผู้สูงอายุ” โดยให้เริ่มโครงการ ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ.2560

(1.4.2) มอบหมายให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นผู้ จ้างกรมธนารักษ์จัดทำเหรียญเชิดชูเกียรติ และจัดส่งให้ผู้บริจาคเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามโครงการโดย งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินโครงการให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ขอทำความตกลง กับสำนักงบประมาณตามความจำเป็นเหมาะสม และสอดคล้องกับกำหนดเวลาที่จะมอบเหรียญเชิดชูเกียรติ ให้กับผู้บริจาคเบี้ยยังชีพ

(2) มาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2561 ประกาศให้สังคมสูงวัยเป็นระเบียบวาระแห่งชาติ โดยมอบหมาย 6 กระทรวงร่วมขับเคลื่อนมาตรการเพื่อให้ผู้สูงอายุเป็นพลดีพลัง คือ มีสุขภาพที่ดี มีความมั่นคงในชีวิต และมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนสังคมประเทศด้วย 2 มาตรการหลัก 10 มาตรการย่อย (6 Sustainable 4 Change) ดังนี้

มาตรการหลักที่ 1 การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนทุกวัย

มาตรการย่อยที่ 1.1 การสร้างระบบคุ้มครอง และสวัสดิการผู้สูงอายุ (พม.)

มาตรการย่อยที่ 1.2 การทำงานและการสร้างรายได้สำหรับผู้สูงอายุ (รง.)

มาตรการย่อยที่ 1.3 ระบบสุขภาพเพื่อรองรับสังคมสูงอายุ (สธ.)

มาตรการย่อยที่ 1.4 ปรับสภาพแวดล้อมชุมชน และบ้านให้ปลอดภัยกับผู้สูงอายุ (มท.)

มาตรการย่อยที่ 1.5 ธนาคารเวลา สำหรับการดูแลผู้สูงอายุของประเทศไทย (พม.)

มาตรการย่อยที่ 1.6 การสร้างความรอบรู้ให้คนรุ่นใหม่เตรียมความพร้อมในทุกมิติ (ศธ.)

มาตรการหลักที่ 2 ยกระดับขีดความสามารถสู่การบริหารจัดการภาครัฐ 4.0

มาตรการย่อยที่ 2.1 ยกระดับความร่วมมือ เสริมสร้างพลังสังคมสูงอายุ (พม.)

มาตรการย่อยที่ 2.2 การปรับเปลี่ยนกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ ข้อบังคับให้เอื้อต่อการทำงานด้านผู้สูงอายุ (พม.)

มาตรการย่อยที่ 2.3 ปฏิรูประบบข้อมูลเพื่อขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ (พม.)

มาตรการย่อยที่ 2.4 พลิกโฉมนวัตกรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคมสูงอายุ (อว.)

2.2.2.3 ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 20 ปี (พ.ศ.2561 - 2580)

ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 20 ปี (พ.ศ.2561 - 2580) เป็นกรอบแนวทางการทำงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่มุ่งยกระดับไปสู่การเป็นองค์กรภาครัฐที่มีศักยภาพสูงและเป็นองค์กรหลักในการกำหนดนโยบายสังคม โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาคนให้มีศักยภาพและมีความมั่นคงในชีวิต รวมถึงสร้างสังคมแห่งโอกาสและมีความเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาระยะยาวของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 - 2580) ที่กำหนดให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วและสอดคล้องกับการพัฒนาในระดับสากลที่ประเทศไทยจะต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย

วิสัยทัศน์ สร้างสังคมดี คนมีคุณภาพ

พันธกิจ

- (1) พัฒนาคคนและสังคมให้มีคุณภาพเต็มศักยภาพ และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง
- (2) สร้างเสริมเครือข่ายจากทุกภาคส่วนในการมีส่วนร่วมพัฒนาสังคม
- (3) พัฒนาการความรู้ ชีตความสามารถ และระบบการบริหารจัดการด้านการพัฒนาสังคม
- (4) จัดระบบสวัสดิการที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย เพื่อให้ประชาชนมีหลักประกันและมีความมั่นคงในชีวิต

ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพคน ครอบครัว ชุมชนให้มีความเข้มแข็งและสร้างระบบที่เอื้อต่อการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

เป้าหมาย :

(1) ครอบครัวสามารถดูแลสมาชิกในครอบครัวได้อย่างมีคุณภาพ และเหมาะสมตามแต่ละช่วงวัย

(2) เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาให้เจริญเติบโตเต็มศักยภาพ และมีพัฒนาการสมวัย

(3) เด็กและเยาวชนมีทักษะที่สอดคล้องกับโลกในศตวรรษที่ 21 และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศมากขึ้น

(4) วัยแรงงานมีความพร้อมทุกมิติในการเป็นผู้สูงอายุที่พึ่งพาตนเองได้

(5) ผู้สูงอายุพึ่งพาตนเองได้ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม

(6) ชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ในทุกมิติ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ที่จะสร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุม และเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

เป้าหมาย : ประชากรกลุ่มเป้าหมายมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมภาคีเครือข่ายอย่างเป็นระบบสู่การเป็นหุ้นส่วนทางสังคม

เป้าหมาย :

(1) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีระบบบริหารจัดการภาคีเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพ

(2) ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมอย่างเป็นระบบที่ให้ผลตอบสนองทางสังคมบนพื้นฐานความรับผิดชอบประเด็นปัญหาทางสังคม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ยกระดับองค์กรสู่การเป็นผู้นำทางสังคม

เป้าหมาย :

(1) พม. เป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง และมีบุคลากรที่มีคุณภาพ และการทำงานแบบมืออาชีพในระดับสากล

(2) ประชาชนได้รับบริการด้านสังคมที่รวดเร็ว และสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการในพื้นที่และปรับสมดุลภาครัฐให้มีขนาดที่เหมาะสม

(3) พม. เป็นองค์กรที่มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้และมีภาพลักษณ์ที่เป็นองค์กรธรรมาภิบาล

2.2.2.4 แผนยุทธศาสตร์ 20 ปี ของกรมกิจการผู้สูงอายุ ปี พ.ศ.2561 - 2580

วิสัยทัศน์ (Vision) “ผู้สูงอายุมีหลักประกันในการดำรงชีวิตที่มั่นคงในทุกมิติและเป็นพลังในการขับเคลื่อนสังคมไทย”

พันธกิจ (Missions)

(1) ผลักดันนโยบาย มาตรการ กลไก การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วม

(2) เตรียมความพร้อมคนทุกวัยเพื่อรับสังคมผู้สูงอายุ

(3) พัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุให้ได้มาตรฐานบนพื้นฐานการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ

(4) พัฒนาสภาพแวดล้อมและระบบเกื้อหนุนผู้สูงอายุ เพื่อเข้าถึงบริการสาธารณะ

(5) ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic issues)

(1) เป็นหน่วยงานหลักในการบูรณาการการขับเคลื่อนนโยบาย มาตรการ กลไก นวัตกรรม งานด้านผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ

(2) พัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมคนทุกช่วงวัย เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ร่วมกับภาคีเครือข่าย

(3) พัฒนาระบบการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ

(4) เป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุ

เป้าประสงค์ (Goal)

(1) การบูรณาการทั้งระดับนโยบาย กลไก สู่การการปฏิบัติ

(2) พัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ และเตรียมความพร้อมคนทุกวัย

(3) ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิอย่างทั่วถึง

(4) พัฒนาระบบการบริหารจัดการ เพื่อยกระดับการให้บริการ

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

เป้าประสงค์ เป็นผลสัมฤทธิ์ตามประเด็นยุทธศาสตร์ ที่เกิดจากการดำเนินงานตาม ยุทธศาสตร์ผู้สูงอายุ 20 ปี (พ.ศ.2561 - 2580) โดยมี 4 เป้าประสงค์ ดังนี้

เป้าประสงค์ที่ 1 มีการบูรณาการทั้งระดับนโยบาย กลไก สู่การการปฏิบัติ มีการเชื่อมโยงแผน ระดับนโยบายสู่การปฏิบัติในพื้นที่ ยกระดับหน่วยงานเพื่อเป็นกลไกในการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ และสร้างความร่วมมืองานด้านผู้สูงอายุระหว่างประเทศ

เป้าประสงค์ที่ 2 พัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมคนทุกวัย ผู้สูงอายุได้รับการ พัฒนาศักยภาพ ส่งเสริมให้ทำงานทำ มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมผ่านเครือข่ายและกลไกในระดับพื้นที่ และ คนทุกวัยมีการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ

เป้าประสงค์ที่ 3 ผู้สูงอายุได้รับการพิทักษ์ และคุ้มครองสิทธิอย่างทั่วถึง ผลักดันและ ขับเคลื่อนมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติเพื่อรองรับกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ใน ภาวะพึ่งพิงพร้อมทั้งสร้าง ระบบคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และบริบทในพื้นที่เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการ คุ้มครองและพิทักษ์ประโยชน์อย่างทั่วถึง

เป้าประสงค์ที่ 4 พัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่อยกระดับการให้บริการ เพื่อให้ประชาชนมีความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการ โดยออกแบบการบริการที่ยึดกลุ่มเป้าหมายเป็นศูนย์กลาง มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศหรือนวัตกรรมที่เหมาะสม

ในอีก 20 ปี ข้างหน้าผู้สูงอายุในประเทศไทยจะมีสุขภาพที่ดี (Healthy) มีหลักประกันและความปลอดภัยในชีวิต (Security) และมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม (Participation) และยังเป็นอีกหนึ่งพลังในการขับเคลื่อนประเทศ

2.2.3 แผนปฏิบัติการราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565

ในปีงบประมาณ พ.ศ.2565 กรมกิจการผู้สูงอายุ ได้รับงบประมาณจากกระทรวงการพัฒนา-สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 688.8761 ล้านบาท โดยแผนงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ 2565 มีทั้งสิ้น 6 แผนงาน 1 กองทุน ดังนี้

(1) แผนงานพื้นฐานด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 23.3540 ล้านบาท

แนวทาง : การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร

เป้าหมาย : 1 ระบบ / 4 เรื่อง

(1.1) การขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุในประเทศอาเซียน

(1.2) การขับเคลื่อนความร่วมมือระหว่างประเทศ Access4u

(1.3) การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานกรม ผส.

(1.4) ประเมินผลแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ 2

(2) แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 12.8785 ล้านบาท

แนวทาง : พัฒนาและส่งเสริมการใช้ศักยภาพผู้สูงอายุ/การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุ/ส่งเสริมใช้ภูมิปัญญาผู้สูงอายุกับคนอื่น (รร.ผส./ศร./คลังปัญญา)

เป้าหมาย : ผู้สูงอายุ 157,000 คน

(3) แผนงานยุทธศาสตร์สร้างหลักประกันทางสังคม ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 4.6158 ล้านบาท

(3.1) แนวทาง : ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าถึงสิทธิสวัสดิการ

เป้าหมาย : 117,213 คน

(3.2) แนวทาง : พัฒนารูปแบบนโยบายมาตรการเพื่อพัฒนางานผู้สูงอายุ

เป้าหมาย : 4 เรื่อง

(3.2.1) คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ

(3.2.2) แผนงานบูรณาการฯ

(3.2.3) แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุระยะที่ 3 (66 - 80)

(3.2.4) ประเมินแผนงานบูรณาการฯ (60 - 65)

(4) แผนงานบูรณาการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมสูงวัย ได้รับงบประมาณ 314.3823 ล้านบาท

(4.1) แนวทาง: เตรียมความพร้อมประชากรก่อนวัยสูงอายุ

เป้าหมาย : 350 เครือข่าย/238,140 คน

(4.2) แนวทาง : พัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคมผู้สูงอายุ

เป้าหมาย : ผู้สูงอายุ 35,640คน

เป้าหมาย : เสริมสร้างกลไกในชุมชน (ศพอส.) 26แห่งสร้างความเข้มแข็ง 1,839 แห่ง

(4.3) แนวทาง : การจัดสภาพแวดล้อมบ้านและชุมชน

เป้าหมาย : ซ่อมบ้าน 7,700 หลัง/ ชุมชน 9 แห่ง

(5) แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างพลังทางสังคม ได้รับงบประมาณ 223.5315 ล้านบาท

(5.1) แนวทาง: ส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างความเข้มแข็งด้านผู้สูงอายุ (ชมรม ผส./องค์กรด้านผู้สูงอายุ)

เป้าหมาย : 200 เครือข่าย

(6) แผนงานบุคลากร ได้รับงบประมาณ 110.1140 ล้านบาท

(7) กองทุนผู้สูงอายุ ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 63.0000 ล้านบาท

2.3 ทบทวนรายงานการประเมินผลโครงการที่ผ่านมา

การดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุขับเคลื่อนภายใต้วิสัยทัศน์ “ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีหลักประกัน เป็นพลังของสังคม” ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ.2561 - 2580 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2556 - 2564 แผนปฏิรูปประเทศ และแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ 2 (พ.ศ.2545 - 2565) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 2 พ.ศ.2563 นโยบายบริหารราชการแผ่นดิน โดยการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพและคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ ตามแนวทางที่เหมาะสม สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ.2564 กรมกิจการผู้สูงอายุได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวน 624,461,600 ล้านบาท โดยทำการเบิกงบประมาณทั้งสิ้นจำนวน 571,821,929.83 บาท ซึ่งการดำเนินงานครอบคลุมตามประเด็นยุทธศาสตร์ 4 ด้าน ดังนี้

(1) พัฒนากฎหมาย นโยบาย มาตรการ กลไก เทคโนโลยี และนวัตกรรม ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ

- ขับเคลื่อนงานตามมติสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ประจำปี พ.ศ.2564 ประกอบด้วย 2 ประเด็น (1) การเสริมทักษะอาชีพใหม่หรืออาชีพทางเลือกและรายได้ของผู้สูงอายุในประเทศไทย (2) ระบบและกลไกการบูรณาการบริการสังคมและสุขภาพเพื่อการพัฒนาผู้สูงอายุไทย

- ส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีสำหรับการดูแลผู้สูงอายุ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ใน ศพส. 6 แห่ง และส่งเสริมการพัฒนาหุ่นยนต์สำหรับดูแลผู้สูงอายุเพื่อนำมาใช้ในการช่วยเหลือผู้สูงอายุใน ศพส. 2 แห่ง

- ผลักดันการจัดทำแผนงานบูรณาการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมสูงวัย ร่วมกับ 6 กระทรวง (14 หน่วยงาน) ได้รับจัดสรรงบประมาณ จำนวน 924,314,700 บาท ใช้จ่ายงบประมาณทั้งสิ้น จำนวน 870,198,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 94.15

(2) พัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุพร้อมรองรับสังคมผู้สูงอายุ จำนวน 100,553 คน

- เครือข่ายได้รับความรู้เรื่องการเตรียมความพร้อมก่อนวัยสูงอายุ จำนวน 777 เครือข่าย มีผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 30,763 คน

- องค์กรด้านผู้สูงอายุ/ชมรมผู้สูงอายุ ได้รับการส่งเสริมความเข้มแข็ง พัฒนาศักยภาพ และส่งเสริมความร่วมมือเครือข่ายเพื่อการมีอาชีพของผู้สูงอายุ จำนวน 610 เครือข่าย

(3) พัฒนาระบบการดูแลคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ และการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม จำนวน 134,801 คน

- ผู้สูงอายุได้รับการบริการภายในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (ศพส.) และคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุในชุมชน จำนวน 41,190 คน

- ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือโดยสมาชิกโครงการธนาคารเวลา (Time Bank) สำหรับการดูแลผู้สูงอายุในประเทศไทย เพื่อสร้างคุณค่าทั้งผู้ให้และผู้รับ จำนวน 4,182 คน

- ชุมชนได้รับการปรับสภาพแวดล้อมสถานที่สาธารณะให้เหมาะสมปลอดภัย จำนวน 20 แห่ง

(4) พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรสู่ความเป็นเลิศ

- พัฒนาองค์กรในการขับเคลื่อนเข้าสู่ระบบราชการ 4.0 รวมถึงจัดการความรู้และนวัตกรรม 20 องค์ความรู้

- ขับเคลื่อนความร่วมมือระหว่างประเทศด้านวิชาการจัดสวัสดิการสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในรูปแบบปกติใหม่ ภายใต้กรอบความร่วมมือ Access4u ร่วมกับมัลรัฐออสเตรเลียใต้ ประเทศออสเตรเลีย

- พัฒนารูปแบบระบบบริการดูแลผู้สูงอายุด้านสุขภาพ สังคม และพัฒนาบุคลากร ร่วมกับองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศญี่ปุ่น (JICA) ในรูปแบบบริการที่ไร้รอยต่อในระยะถึงเฉียบพลันสำหรับผู้สูงอายุ

ผลการประเมินการดำเนินงานแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 มีการประเมินผล

ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 ซึ่งได้กำหนดผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะได้รับ 4 ด้านคือ 1) ประชากรมีการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ 2) ผู้สูงอายุมีศักยภาพและเป็นพลดีพลัง (Active Ageing) 3) ผู้สูงอายุได้รับการ

คุ้มครองพิทักษ์สิทธิอย่างเสมอภาค และ 4) เครือข่ายมีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.3.1 แผนงานพื้นฐานด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

ภายใต้แผนงานนี้มีโครงการจำนวน 7 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ คำของงบประมาณและการติดตามประเมินผล 2) โครงการการจัดการระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุ 3) โครงการการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุสู่ประชาคมอาเซียน 4) โครงการการขับเคลื่อนความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุภายใต้กรอบความร่วมมือ Access4u 5) โครงการพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศ 6) โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบบริหาร และ 7) โครงการสนับสนุนการดำเนินงานตรวจสอบภายใน ซึ่งโครงการทั้ง 7 โครงการ ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 15.636 ล้านบาท (งบประมาณของทั้งแผนงานฯ เท่ากับ 31.7628 ล้านบาท) การดำเนินงานในภาพรวมของแผนงานฯ พบว่า มีประสิทธิผลในการดำเนินงาน สามารถดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ของแผนงานฯ ทุกโครงการ ดำเนินการได้ตามตัวชี้วัดของโครงการ และบรรลุวัตถุประสงค์ของแผนงานฯ นำไปสู่การดำเนินงานและการบริหารจัดการของกรมกิจการผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในส่วนของจัดทำคำของงบประมาณ การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาระบบบริหาร ตลอดจนมีระบบการตรวจสอบภายในที่มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศ นอกจากนี้แผนงานยังประสบความสำเร็จในการขับเคลื่อนความร่วมมือในการทำงานด้านผู้สูงอายุสู่ประชาคมอาเซียนและความร่วมมือกับเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุภายใต้กรอบความร่วมมือ Access4u

ในด้านประสิทธิภาพ พบว่า การดำเนินงานในภาพรวม แผนงานมีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ โครงการมากกว่าร้อยละ 85 สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง บรรลุตามตัวชี้วัดเป้าหมายหรือสูงกว่าภายใต้กรอบระยะเวลาของแผนงาน และใช้งบประมาณน้อยกว่าที่กำหนดไว้ โดยงบประมาณที่ใช้ไปของทั้งแผนงานฯ คือ 14.877 ล้านบาท หรือร้อยละ 95.15 จึงเป็นการดำเนินงานที่ประหยัดและคุ้มค่า สร้างผลกระทบสูงในเชิงการพัฒนากระบวนการทำงานของกรมกิจการผู้สูงอายุทั้งระดับภายในและภายนอก สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศและในภูมิภาคอาเซียน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีปัญหาอุปสรรคในกระบวนการดำเนินงานที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด - 19 และมาตรการในการควบคุมการแพร่ระบาดที่ทำให้ไม่สามารถจัดอบรมหรือจัดการประชุมได้ หรือรูปแบบการตรวจติดตามประเมินผลไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนงาน แต่โครงการต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบก็สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานให้สำเร็จตามเป้าหมายได้ และในส่วนของประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงบประมาณ พบว่า โครงการส่วนใหญ่มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการใช้จ่ายงบประมาณอย่างประหยัด กล่าวคือใช้งบประมาณในการดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย โดยใช้งบประมาณน้อยกว่างบประมาณที่ได้รับการอนุมัติ ทั้งนี้มีข้อสังเกตว่าส่วนใหญ่มีการเบิกจ่ายงบประมาณต่ำกว่าแผนงาน ซึ่งอาจเกิดจากรูปแบบกิจกรรมที่ต้องปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ข้อจำกัดต่าง ๆ และการดำเนินงานที่ล่าช้าออกไปจากการแพร่ระบาดของโควิด - 19

นอกจากนี้ ยังพบว่า การดำเนินงานในบางโครงการมีปัญหาอุปสรรคในด้านบุคลากรที่มีการเปลี่ยนผู้รับผิดชอบงานบ่อย ทำให้ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ การดำเนินงานจึงไม่ต่อเนื่องทำให้มีผลต่อการบริหารจัดการองค์กรและตรวจติดตามการดำเนินงานภายใน อย่างไรก็ตาม ยังพบว่า การดำเนินงานของโครงการส่วนใหญ่เป็นการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัดเชิงปริมาณ ยังมีหลายโครงการที่ยังไม่สามารถประเมินผลสัมฤทธิ์ในเชิงคุณภาพได้

2.3.2 แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาศักยภาพตลอดช่วงชีวิต

โครงการภายใต้แผนงานฯ นี้มีจำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่ โครงการย่อยที่ 1 ส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ โครงการย่อยที่ 2 โครงการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน และโครงการย่อยที่ 3 โครงการเสริมพลังผู้สูงอายุเพื่อคนทุกวัย ซึ่งทั้ง 3 โครงการย่อยได้รับการจัดสรรงบประมาณ 19.7866 ล้านบาท ผลการดำเนินงานในภาพรวมของแผนงานฯ พบว่า การดำเนินงานมีประสิทธิภาพสูง สามารถดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ของทุกกิจกรรมภายใต้แผนงานฯ และสามารถดำเนินงานได้สูงกว่าค่าเป้าหมายทุกกิจกรรม นำไปสู่การพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุผ่านศูนย์การเรียนรู้และอบรมด้านผู้สูงอายุ และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุ โดยการบรรลุเป้าหมายการดำเนินงานเชิงปริมาณในกิจกรรมที่ 1 ร้อยละ 126.83 ผ่านการให้ความรู้ในหลักสูตรการอบรมที่หลากหลาย ในส่วนของกิจกรรมที่ 2 มีผู้สูงอายุในพื้นที่เป้าหมายได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพ ร้อยละ 137.57 และในกิจกรรมที่ 3 ก็มีผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมถ่ายทอดภูมิปัญญาในพื้นที่ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ และพื้นที่โรงเรียนผู้สูงอายุ โดยมีผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรม ร้อยละ 164.93

โครงการภายใต้แผนงานฯ นี้มีการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง สามารถดำเนินงานได้บรรลุตามเป้าหมาย และกิจกรรมส่วนใหญ่สามารถดำเนินการสำเร็จก่อนระยะเวลาที่กำหนด และมีการใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัด โดยดำเนินงานบรรลุค่าเป้าหมาย ซึ่งมีการใช้งบประมาณน้อยกว่างบประมาณที่ได้รับอนุมัติ อย่างไรก็ตาม แผนงานฯ มีปัญหาอุปสรรคในกระบวนการดำเนินงาน เช่น การจัดการอบรม การจัดกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ฯ ไม่เป็นไปตามแผน และต้องเลื่อนการจัดกิจกรรมทุกกิจกรรมออกไปโดยไม่มีกำหนด เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด - 19 บางพื้นที่ไม่สามารถรวมกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อทำกิจกรรมอันเนื่องมาจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด - 19 แต่แผนงานฯ ก็สามารถปรับกระบวนการดำเนินงานให้มีความเหมาะสมและบรรลุเป้าหมายได้เช่นกัน อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินประสิทธิภาพในการดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัดเชิงปริมาณ

2.3.3 แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างพลังทางสังคม

แผนงานฯ นี้ มีโครงการจำนวน 1 โครงการ ซึ่งประกอบไปด้วย 2 กิจกรรม ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 5.5263 ล้านบาท การดำเนินงานของแผนงานมีประสิทธิภาพสูงในการดำเนินงาน สามารถดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ นำไปสู่การรวมกลุ่มและเครือข่ายด้านผู้สูงอายุมีความเข้มแข็ง บรรลุตัวชี้วัดในเชิงปริมาณของทั้ง 2 กิจกรรม และเป็นการบรรลุผลสำเร็จที่สูงกว่าเป้าหมาย คือกิจกรรมที่ 1 โครงการสามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาแนวทางการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ ผลการดำเนินงานคิดเป็นร้อยละ

115.50 และกิจกรรมที่ 2 ส่งเสริมความร่วมมือเครือข่ายและขับเคลื่อนบูรณาการความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อการมีอาชีพของผู้สูงอายุ เครือข่ายผู้สูงอายุเกิดการบูรณาการการทำงาน กับองค์กร/เครือข่ายผู้สูงอายุในระดับพื้นที่ เพื่อการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติให้ปรากฏเป็น รูปธรรม (ร้อยละ 379) อย่างไรก็ตามการดำเนินงานด้านคุณภาพยังไม่มีรายงานผลที่ชัดเจน

การดำเนินงานสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งเมื่อพิจารณาตามตัวชี้วัดเชิงปริมาณ พบว่า โครงการสามารถดำเนินการได้สูงกว่าค่าเป้าหมายของทั้ง 2 กิจกรรม และเป็นการดำเนินงานสำเร็จก่อนเวลาที่ กำหนด แม้ว่าจะมีปัญหาอุปสรรคจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด - 19 ทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมได้ตาม แผนงานฯ แต่ก็มีกระบวนการปรับกระบวนการดำเนินงานจนบรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัดได้ จึงเป็นการดำเนินงานที่มี ประสิทธิภาพสูง และแผนงานยังมีประสิทธิภาพในการใช้จ่ายงบประมาณสูงด้วย คือสามารถดำเนินงานตาม แผนงานได้สำเร็จด้วยงบประมาณที่น้อยกว่าที่ได้รับอนุมัติทั้ง 2 กิจกรรม (ร้อยละ 98.48 และร้อยละ 99.61 ตามลำดับ) สะท้อนถึงการดำเนินงานอย่างประหยัด

2.3.4 แผนงานยุทธศาสตร์สร้างหลักประกันทางสังคม

แผนงานฯ นี้มีโครงการจำนวน 7 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการสนับสนุนการจัดการศพ ผู้สูงอายุตามประเพณี 2) โครงการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก 3) โครงการคุ้มครองและ พิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ 4) โครงการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ 5) โครงการการ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ 20 ปี 6) โครงการคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ และ 7) โครงการการขับเคลื่อนบูรณาการเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ ซึ่งทั้ง 7 โครงการได้รับการ จัดสรรงบประมาณ 133.208 ล้านบาท ผลการดำเนินงานในภาพรวมของแผนงานฯ พบว่า การดำเนินงานของ แผนงานฯ มีประสิทธิผลในการดำเนินงาน ทุกโครงการภายใต้แผนงานฯ สามารถดำเนินงานบรรลุตาม วัตถุประสงค์ของโครงการ นำไปสู่การพัฒนานโยบาย มาตรการ ยุทธศาสตร์ในการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ และโครงการส่วนใหญ่บรรลุเป้าหมายก่อนระยะเวลาที่กำหนด จึงเป็นการดำเนินงานที่มีประสิทธิผลสูง

การประเมินผลการดำเนินงานในเชิงประสิทธิภาพ พบว่า แผนงานฯ มีการดำเนินงานอย่างมี ประสิทธิภาพ ทุกโครงการสามารถดำเนินงานได้บรรลุตามตัวชี้วัดและเป้าหมายเป็นไปตามกรอบระยะเวลา ของแผนงานฯ แม้ว่าบางโครงการจะมีปัญหาอุปสรรค ไม่สามารถจัดกิจกรรมได้ เนื่องจากได้รับผลกระทบจาก การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด - 19 และมาตรการในการควบคุมการแพร่ระบาด ตลอดจนอุปสรรคจากการ เบิกจ่ายงบประมาณ ส่งผลต่อการจัดบริการให้ผู้สูงอายุในความอุปการะของ ศพส. และการบริหารจัดการ และ ในส่วนของประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงบประมาณ พบว่า มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพด้านการ ใช้จ่ายงบประมาณและมีความประหยัด โครงการส่วนใหญ่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายโดยใช้ งบประมาณในการดำเนินงานน้อยกว่างบประมาณที่ตั้งไว้

2.3.5 แผนงานบูรณาการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมสูงวัย

แผนงานฯ นี้มีโครงการจำนวน 7 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการสร้างความตระหนักและเตรียม ความพร้อมเพื่อรองรับสังคมสูงวัย 2) โครงการเสริมสร้างกลไกการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชน 3) โครงการพัฒนา ศักยภาพอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (เชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุ) 4) โครงการธนาคารเวลา

ของประเทศไทย 5) โครงการขับเคลื่อนมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ 6) โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย และ 7) โครงการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ซึ่งทั้ง 7 โครงการได้รับการจัดสรรงบประมาณ 320.9875 ล้านบาท ผลการดำเนินงานในภาพรวมของแผนงานฯ พบว่า การดำเนินงานของแผนงานฯ มีประสิทธิผลในการดำเนินงาน สามารถดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ของทุกโครงการภายใต้แผนงานฯ นำไปสู่การเตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ เกิดการพัฒนาาระบบคุ้มครองทางสังคม และมีการจัดการสภาพแวดล้อมภายในบ้านและชุมชน เพื่อความปลอดภัยและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ เมื่อพิจารณาตามค่าเป้าหมายของตัวชี้วัด พบว่า โครงการส่วนใหญ่ดำเนินงานสำเร็จสูงกว่าค่าเป้าหมาย อย่างไรก็ตามผลการประเมินประสิทธิผลในการดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัดเชิงปริมาณ

การประเมินผลการดำเนินงานในเชิงประสิทธิภาพ พบว่า แผนงานฯ มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ โครงการส่วนใหญ่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานสูง สามารถดำเนินงานตามกรอบระยะเวลาของแผนงานและงบประมาณ โดยได้ผลผลิตสูงกว่าค่าเป้าหมาย แม้ว่าจะมีอุปสรรคในกระบวนการดำเนินงานที่ส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด - 19 และมาตรการในการควบคุมการแพร่ระบาด แต่ก็สามารถปรับเปลี่ยนการดำเนินงานจนสามารถบรรลุเป้าหมายได้ และในส่วนของประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงบประมาณ พบว่า มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพด้านการใช้จ่ายงบประมาณโดยประหยัด ซึ่งทุกโครงการใช้งบประมาณในการดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายด้วยประมาณน้อยกว่างบประมาณที่ได้รับอนุมัติ

2.3.6 กองทุนผู้สูงอายุ

ภายใต้กองทุนผู้สูงอายุมีจำนวน 2 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการสนับสนุนเงินทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ และ 2) โครงการสนับสนุนกลุ่ม/ชมรมจัดกิจกรรมเพื่อผู้สูงอายุ ซึ่งทั้ง 2 โครงการ ได้รับงบประมาณ 70 ล้านบาท ผลการประเมินโครงการในภาพรวมของ 2 โครงการนี้ พบว่า ในมิติประสิทธิผล การดำเนินของโครงการสนับสนุนเงินทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ มีผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิผล ทำให้ผู้สูงอายุได้รับบริการสนับสนุนเงินทุนกู้ยืมประกอบอาชีพจากกองทุนผู้สูงอายุ จำนวน 1,750 ราย จากเป้าหมาย 1,750 คน หรือร้อยละ 100 ในขณะที่โครงการสนับสนุนกลุ่ม/ชมรมจัดกิจกรรมโครงการเพื่อผู้สูงอายุ พบว่า สามารถสนับสนุนเงินอุดหนุน จำนวน 175 โครงการ จากเป้าหมาย 300 โครงการ หรือร้อยละ 57.14 ซึ่งการดำเนินของโครงการยังไม่บรรลุตามตัวชี้วัดเชิงปริมาณของโครงการ สะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานที่ยังไม่มีประสิทธิผล อย่างไรก็ตามผลการดำเนินงานที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย เนื่องมาจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด - 19 ทำให้มีการชะลอการพิจารณาให้ทุน เนื่องจากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ไม่สามารถดำเนินการได้ และการประเมินโครงการในมิติประสิทธิภาพ พบว่า การดำเนินงานของโครงการสนับสนุนเงินทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ เป็นการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพสูง เพราะสามารถใช้งบประมาณได้ตามเป้าหมาย และสามารถสนับสนุนทุนได้เท่ากับจำนวนที่กำหนดไว้ หรือร้อยละ 100 ของค่าเป้าหมาย อย่างไรก็ตามในส่วน of โครงการสนับสนุนกลุ่ม/ชมรมจัดกิจกรรมโครงการเพื่อผู้สูงอายุ

ผลการประเมินการดำเนินงานแผนบูรณาการการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมสูงวัย ประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. 2564

แผนบูรณาการฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อมประชากรก่อนวัยสูงอายุเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่าง
มีคุณภาพ มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ส่งผลให้ผู้สูงอายุมี
คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายหรือผู้ที่รับประโยชน์จากแผนบูรณาการฯ 2 กลุ่ม ได้แก่ 1)
ประชากรก่อนวัยสูงอายุ อายุ 25 – 59 ปี และ 2) ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป และมีพื้นที่ดำเนินการทั่ว
ประเทศ โดยกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นเจ้าภาพร่วมกับอีก
3 หน่วยงาน ได้แก่ 1) สำนักงบประมาณ 2) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ 3)
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ โดยแผนบูรณาการฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 ได้รับการ
จัดสรรงบประมาณรวมทั้งสิ้น 924.31 ล้านบาท มีหน่วยงานร่วมบูรณาการจำนวน 6 กระทรวง 14 หน่วยงาน
ยกตัวอย่างเช่น สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สำนักข่าว ศูนย์
เทคโนโลยีสารสนเทศการประชาสัมพันธ์ส่วนภูมิภาค สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ศูนย์
พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ โรงพยาบาลประจำจังหวัด
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และเสถียรธรรมสถาน เป็นต้น

การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปี
งบประมาณ พ.ศ.2564 ซึ่งได้กำหนดผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะได้รับ 2 ด้าน คือ 1) ประชากรก่อนวัยสูงอายุมีการ
เตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่สังคมสูงวัย และ 2) ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยปีงบประมาณ พ.ศ.2564 มี
ผลการดำเนินงานทั้งหมด 4 แนวทาง ดังนี้

ก) เป้าหมายที่ 1 ประชากรก่อนวัยสูงอายุ (25 – 59 ปี) มีความพร้อมก่อนเข้าสู่สังคมสูงวัย

แนวทางที่ 1 สร้างการตระหนักรู้ในการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่สังคมสูงวัย มีโครงการจำนวน 6
โครงการ และ 1 ภารกิจสนับสนุน ได้แก่ 1) โครงการประชาสัมพันธ์เตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมสูงวัย
2) โครงการสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัย 3) โครงการส่งเสริมสุขภาพแบบ
องค์รวมเพื่อเตรียมความพร้อมในทุกมิติก่อนเข้าสู่สังคมสูงวัย 4) โครงการส่งเสริมสวัสดิการเพื่อเตรียมความ
พร้อมเข้าสู่การเกษียณอย่างมีคุณภาพของประชากรวัยแรงงานอายุ 25 – 59 ปี 5) โครงการเตรียมความพร้อม
กลุ่มวัยทำงานเพื่อป้องกันและลดความเสี่ยงต่อการเกิดกลุ่มอาการผู้สูงอายุที่มีสาเหตุจากโรคที่เกิดจากการ
ทำงาน และ 6) โครงการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพเพื่อรองรับสังคมสูงวัย ซึ่งจากแผนงานฯ แนวทางที่ 1
นี้ ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 46.26 ล้านบาท ผลการดำเนินงานในภาพรวมของแผนงานฯ พบว่า การ
ดำเนินงานของแผนงานมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน โครงการส่วนใหญ่สามารถดำเนินงานบรรลุตาม
วัตถุประสงค์ภายใต้แนวทางและเป้าหมาย นำไปสู่การตระหนักรู้ในการเตรียมความพร้อม และประชากรก่อน
วัยสูงอายุ (25 – 59 ปี) มีความพร้อมก่อนเข้าสู่สังคมสูงวัย ผลการดำเนินงานส่วนใหญ่บรรลุเป้าหมายตาม
วัตถุประสงค์ของแผนประมาณร้อยละ 50 – 60 และมีโครงการที่บรรลุเป้าหมายแล้วประมาณ 2 ใน 3 ของ
จำนวนแผนงานทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตสื่อด้านการเตรียมความพร้อม และการส่งเสริมการเตรียม
ความพร้อมด้านสุขภาพ

อย่างไรก็ตาม ยังมีบางโครงการยังดำเนินการได้ต่ำกว่าเป้าหมายในเชิงตัวชี้วัด เนื่องจากติดปัญหาในเรื่องของการระบาดของเชื้อโควิด - 19 ระลอกใหม่ ทำให้ไม่สามารถจัดอบรมได้ตามแผนงานฯ ที่วางไว้ ทำให้ไม่สามารถทำตามค่าเป้าหมายของโครงการที่วางไว้ได้ และผลการประเมินประสิทธิผลในการดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัดเชิงปริมาณ ยังมีการรายงานผลการดำเนินงานในเชิงคุณภาพค่อนข้างน้อย

การประเมินผลการดำเนินงานในเชิงประสิทธิภาพ พบว่า แผนงานฯ มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ โครงการส่วนใหญ่สามารถดำเนินงานได้บรรลุตามตัวชี้วัดเป้าหมายของแนวทาง แม้ว่าจะมีปัญหาอุปสรรคในกระบวนการดำเนินงานที่บางโครงการได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด - 19 และมาตรการในการควบคุมการแพร่ระบาด ที่ทำให้ไม่สามารถจัดอบรมหรือจัดการประชุมได้ตามแผนที่กำหนดไว้ แต่โครงการต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบก็พยายามปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงาน เพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมายได้ และในส่วนของประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงบประมาณ พบว่า มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพด้านการใช้จ่ายงบประมาณ คือใช้งบประมาณในการดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายที่สอดคล้องกับสัดส่วนการใช้งบประมาณ

อย่างไรก็ตามการดำเนินงานบางโครงการประสบปัญหาเรื่องการเบิกจ่ายงบประมาณที่ล่าช้าส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานอันเนื่องมาจากการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดสรรงบประมาณในปีงบประมาณ พ.ศ.2564 ดังนั้นงบประมาณที่ได้รับจึงมีความล่าช้า ส่งผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมและขับเคลื่อนกิจกรรม

ข) เป้าหมายที่ 2 ผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สุขภาพ สังคม และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม *แนวทางที่ 2 เสริมสร้างทักษะด้านอาชีพในการดำรงชีวิตอย่างมั่นคง* มีโครงการจำนวน 5 โครงการ/กิจกรรมหลัก ได้แก่ 1) โครงการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ 2) โครงการขยายโอกาสการมีงานทำให้ผู้สูงอายุ (กิจกรรมส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุ) 3) โครงการขยายโอกาสการมีงานทำให้ผู้สูงอายุ (กิจกรรมส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระให้ผู้สูงอายุ) 4) โครงการฝึกอบรมแรงงานผู้สูงอายุ เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ และ 5) โครงการ Coding เพื่อผู้สูงอายุ (โครงการเตรียมผู้สูงวัยกลับสู่วัยทำงาน) โดยทั้ง 5 โครงการได้รับการจัดสรรงบประมาณ 67.03 ล้านบาท ผลการดำเนินงานในภาพรวมของแผนงาน พบว่า การดำเนินงานของแผนงานฯ มีประสิทธิผลในการดำเนินงาน โครงการทุกโครงการสามารถดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ภายใต้แนวทางและเป้าหมาย นำไปสู่การเสริมสร้างทักษะอาชีพ และโอกาสในการได้รับการจ้างงาน ผลการดำเนินงานของทุกโครงการได้สูงกว่าเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุที่ได้รับการพัฒนาทักษะดิจิทัล และการได้รับการส่งเสริมให้เข้าถึงการจ้างงานหรือการมีงานทำ นอกจากนี้ผลการประเมินประสิทธิผลในการดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัดเชิงปริมาณ ยังมีการรายงานผลการดำเนินงานในเชิงคุณภาพค่อนข้างน้อย

ค) เป้าหมายที่ 2 ผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สุขภาพ สังคม และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม *แนวทางที่ 3 พัฒนาเครือข่ายการคุ้มครองทางสังคมและปรับปรุงสภาพแวดล้อมสิ่งอำนวยความสะดวก* มีโครงการจำนวน 9 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (เชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุ) 2) โครงการธนาคารเวลาของประเทศไทย 3) โครงการขับเคลื่อน

มาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ 4) โครงการเสริมสร้างกลไกการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชน 5) โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย 6) โครงการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ 7) โครงการขยายผลการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี และนวัตกรรมบริการในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ 8) โครงการสร้างเสริมเครือข่ายการคุ้มครองแรงงานนอกระบบในสังคมสูงวัย และ 9) โครงการสร้างผู้สูงวัยและผู้ด้อยโอกาสเป็นกำลังคนดิจิทัลสู่ภัยไซเบอร์ ซึ่งทั้ง 10 โครงการได้รับการจัดสรรงบประมาณ 396.55 ล้านบาท ผลการดำเนินงานในภาพรวมของแผนงานฯ พบว่า การดำเนินงานของแนวทางมีประสิทธิผลในการดำเนินงาน โครงการส่วนใหญ่สามารถดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ภายใต้แนวทางและเป้าหมาย นำไปสู่การพัฒนาเครือข่ายการคุ้มครองทางสังคมและปรับปรุงสภาพแวดล้อมสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สุขภาพ สังคม และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมผ่านพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (เชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุ) สร้างเสริมเครือข่ายการคุ้มครองแรงงานนอกระบบในสังคมสูงวัย ขยายผลการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี และนวัตกรรมบริการในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ เสริมสร้างกลไกการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชน ขับเคลื่อนมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ ธนาคารเวลา เสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ สร้างผู้สูงวัยและผู้ด้อยโอกาสเป็นกำลังคนดิจิทัลสู่ภัยไซเบอร์

อย่างไรก็ตามมีเพียง 1 โครงการที่ยังดำเนินการได้ต่ำกว่าเป้าหมายในเชิงตัวชี้วัด เนื่องจากติดปัญหาในเรื่องของการระบาดของเชื้อโควิด - 19 ระลอกใหม่ ทำให้ไม่สามารถจัดอบรมได้ตามแผนงานฯ ที่วางไว้ ทำให้ไม่สามารถทำตามค่าเป้าหมายของโครงการได้ และผลการประเมินประสิทธิผลในการดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัดเชิงปริมาณ ยังมีการรายงานผลการดำเนินงานในเชิงคุณภาพค่อนข้างน้อย

การประเมินผลการดำเนินงานในเชิงประสิทธิภาพ พบว่า แผนงานฯ มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพสูง โครงการส่วนใหญ่สามารถดำเนินงานได้บรรลุตามตัวชี้วัดเป้าหมายของแนวทาง แม้ว่าจะมีปัญหาอุปสรรคในกระบวนการดำเนินงานที่บางโครงการได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด - 19 และมาตรการในการควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด - 19 ที่ทำให้ไม่สามารถจัดอบรมหรือจัดการประชุมได้ตามแผนงานฯ ที่กำหนดไว้ แต่โครงการต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบก็พยายามปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงาน เพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมายได้ และในส่วนของประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงบประมาณ พบว่า มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพด้านการใช้จ่ายงบประมาณสูงและประหยัด คือใช้งบประมาณในการดำเนินงานที่น้อยกว่าที่ได้รับการจัดสรร แต่สามารถสร้างผลผลิตได้สูงกว่าเป้าหมาย อย่างไรก็ตามการดำเนินงานบางโครงการประสบปัญหาเรื่องการเบิกจ่ายงบประมาณสูงกว่าผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานเล็กน้อย

ง) เป้าหมายที่ 2 ผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สุขภาพ สังคม และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

แนวทางที่ 4 พัฒนาระบบการดูแลสุขภาพและนวัตกรรม มีโครงการจำนวน 17 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการสร้างเสริมระบบการดูแลสุขภาพเพื่อรองรับสังคมสูงวัยแบบบูรณาการ ปีงบประมาณ พ.ศ.2564 2) โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางสังคมและระบบการดูแลผู้สูงอายุสมองเสริมสำหรับประเทศไทย 3) โครงการพัฒนาระบบการป้องกันโรคระดับทุติยภูมิเพื่อดูแลรักชากลุ่มอาการหรือโรคที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ ปี

2564 4) โครงการพัฒนาระบบบริการสุขภาพผู้สูงอายุในสถานบริการสุขภาพแต่ละระดับเพื่อผู้สูงอายุได้รับการดูแลรักษา ส่งต่ออย่างเหมาะสม 5) โครงการพัฒนาระบบการป้องกันภาวะหกล้มและดูแลสุขภาพในผู้สูงอายุตามบริบทพื้นที่ 6) โครงการการจัดระบบรับปรึกษา ระบบส่งต่อและระบบติดตามการดูแลระยะกลาง (Intermediate Care) สำหรับผู้ป่วยสูงอายุหลักการผ่าตัดและผู้สูงอายุที่มีภาวะเปราะบาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 7) โครงการจัดระบบอาชีวอนามัยสำหรับแรงงานสูงอายุ 8) โครงการดูแลสุขภาพช่องปากพร้อมมูลเพื่อผู้สูงอายุแบบไร้รอยต่อ 9) โครงการพัฒนาระบบการดูแลและส่งเสริมสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ปี 2564 10) โครงการพัฒนาระบบการดูแลส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนแบบบูรณาการ 11) โครงการพระสงฆ์กับการพัฒนาสุขภาพพะ ปี 2564 12) โครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนแบบไร้รอยต่อ 13) โครงการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพในกลุ่มผู้สูงอายุ 14) โครงการบริการฝังรากฟันเทียมสำหรับผู้สูงอายุ 15) โครงการศูนย์วิทยาการเวชศาสตร์ผู้สูงอายุระดับชาติ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล 16) โครงการระบบการรักษาผู้สูงอายุที่มีปัญหากระดูกด้วยเทคโนโลยีการผลิต 4.0 และ 17) โครงการส่งเสริมพื้นที่ชุมชนสร้างสรรค์ด้วยพลังดนตรี สร้างเสริมกิจกรรมและประสบการณ์ดนตรีที่หลากหลายเพื่อการขับเคลื่อนสังคมให้เข้มแข็งและสร้างสุขภาวะที่ดี ซึ่งทั้ง 17 โครงการ ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 414.47 ล้านบาท ผลการดำเนินงานในภาพรวมของแผนงานฯ พบว่า การดำเนินงานของแผนงานมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน โครงการมากกว่าร้อยละ 60 สามารถดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ภายใต้แนวทางและเป้าหมาย นำไปสู่การพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพและนวัตกรรมทั้งระบบการดูแลสุขภาพ ระบบดูแลผู้สูงอายุสมองเสื่อม การป้องกันโรคระดับทุติยภูมิ การป้องกันภาวะหกล้ม ระบบส่งต่อและติดตามการดูแลระยะกลาง การดูแลและส่งเสริมสุขภาพช่องปาก และการส่งเสริมสุขภาพด้วยพลังดนตรี เป็นต้น

อย่างไรก็ตามหลายโครงการยังดำเนินการได้ต่ำกว่าเป้าหมายในเชิงตัวชี้วัด เนื่องจากติดปัญหาในเรื่องของการระบาดของเชื้อโควิด - 19 ระลอกใหม่ ทำให้ไม่สามารถจัดอบรมหรือจัดบริการได้ตามแผนงานที่วางไว้ ทำให้ไม่สามารถทำตามเป้าหมายของโครงการได้ อีกทั้งผลการประเมินประสิทธิภาพในการดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัดเชิงปริมาณ ยังมีรายงานผลการดำเนินงานในเชิงคุณภาพค่อนข้างน้อย

การประเมินผลการดำเนินงานในเชิงประสิทธิภาพ พบว่า แผนงานฯ มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ โครงการส่วนใหญ่สามารถดำเนินงานได้บรรลุตามตัวชี้วัดเป้าหมายของแนวทาง แม้ว่าจะมีปัญหาคอขวดในกระบวนการดำเนินงานที่บางโครงการได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด - 19 และมาตรการในการควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด - 19 ที่ทำให้ไม่สามารถจัดอบรมหรือจัดบริการได้ตามแผนงานฯ ที่กำหนดไว้ แต่โครงการต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบก็พยายามปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานเพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมายได้ และในส่วนของประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงบประมาณ พบว่าโครงการร้อยละ 64.71 มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพด้านการใช้จ่ายงบประมาณ คือใช้งบประมาณในการดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายที่สอดคล้องกับสัดส่วนการใช้งบประมาณ อย่างไรก็ตาม พบว่า โครงการร้อยละ 29.41 ประสบปัญหาเรื่องการเบิกจ่ายงบประมาณที่สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน เช่น โครงการพัฒนาระบบการดูแลผู้ป่วยสูงอายุระยะกลาง ที่มีสัดส่วนงานที่บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ 28.96 แต่มีการเบิกจ่าย

ร้อยละ 100.00 และโครงการพระสงฆ์กับการพัฒนาสุขภาพะ ปี 2564 ที่มีผลการดำเนินงานที่สำเร็จเพียงร้อยละ 33.81 แต่ใช้จ่ายงบประมาณไปร้อยละ 40.33 เป็นต้น

ตารางที่ 2.1 แสดงการเชื่อมโยงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

นโยบาย/ยุทธศาสตร์	ความเชื่อมโยงกับกรมกิจการผู้สูงอายุ	ประเด็นที่เกี่ยวข้อง
<p>ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (2561 – 2580)</p>	<p>ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม(ยุทธศาสตร์หลัก) มีเป้าหมายการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชน ท้องถิ่นมาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำเพื่อส่วนร่วมการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปสู่กลไกบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง และการเตรียมความพร้อมของประชากรไทยทั้งในมิติ สุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถพึ่งตนเองและทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด โดยรัฐให้หลักประกันการเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (ยุทธศาสตร์รอง) มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพโดยประชากรไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัยมีจิต</p>	<p>ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (ยุทธศาสตร์หลัก) มีประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องคือ ประเด็นที่ 3 การเสริมสร้างพลังทางสังคม ในเรื่องการรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (ยุทธศาสตร์รอง)</p> <p>มีประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องคือ ประเด็นที่ 2 พัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ในเรื่องช่วงวัยผู้สูงอายุ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเป็นพลังในการขับเคลื่อนประเทศ</p>

นโยบาย/ยุทธศาสตร์	ความเชื่อมโยงกับภารกิจของผู้สูงอายุ	ประเด็นที่เกี่ยวข้อง
	<p>สาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรมและเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้องมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษ และภาษาที่สาม และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้ และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสู่การเป็นประชากรไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรมนักคิด ผู้ประกอบการเกษตรกรยุคใหม่และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง</p>	
<p>แผนแม่บทภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี / แผนแม่บทย่อยแม่บท ยุทธศาสตร์ 20 ปี</p>	<p>แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นด้านผู้สูงอายุ 4 ประเด็นดังนี้</p> <p><u>ประเด็นที่ 11</u> “การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต”</p> <p><u>ประเด็นที่ 13</u> “การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี”</p> <p><u>ประเด็นที่ 15</u> “พลังทางสังคม”</p> <p><u>ประเด็นที่ 17</u> “ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม”</p>	<p>ประเด็นที่ 15 พลังทางสังคม แผนย่อยที่ 15.4 การรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก</p> <p>ประเด็นที่ 11 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต</p> <p>แผนย่อยที่ 11.5 การส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ</p> <p>ประเด็นที่ 24 แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด - 19 พ.ศ.2564 - 2565</p>
<p>นโยบายรัฐบาลและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>นโยบายด้านที่ 8 การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของประชากรไทยทุกช่วงวัย ประเด็นที่ 8.6 ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะทุกช่วงวัย ประกอบด้วย</p> <p>8.6.1 มุ่งเน้นการพัฒนาโรงเรียนควบคู่กับการพัฒนาครู</p> <p>8.6.2 พัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ผ่านระบบดิจิทัล</p> <p>8.6.3 ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา</p> <p>8.6.4 พัฒนาทักษะอาชีพทุกช่วง</p>	<p><u>มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ</u></p> <p>(1) มาตรการให้เงินช่วยเหลือเพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย ตามโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ</p> <p>(2) <u>มาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ</u></p> <p>มาตรการหลักที่ 1 การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนทุกวัย</p> <p>มาตรการย่อยที่ 1.1 การสร้างระบบคุ้มครอง และสวัสดิการผู้สูงอายุ (พม.)</p>

นโยบาย/ยุทธศาสตร์	ความเชื่อมโยงกับกรมกิจการผู้สูงอายุ	ประเด็นที่เกี่ยวข้อง
	<p>8.6.5 ส่งเสริมหลักคิดที่ถูกต้อง</p> <p>8.6.6 จัดทำระบบปริญญายุวมชนและการจัดอบรมหลักสูตรระยะสั้น</p>	<p>มาตรการย่อยที่ 1.2 การทำงานและการสร้างรายได้สำหรับผู้สูงอายุ (รง.)</p> <p>มาตรการย่อยที่ 1.3 ระบบสุขภาพเพื่อรองรับสังคมสูงอายุ (สธ.)</p> <p>มาตรการย่อยที่ 1.4 ปรับสภาพแวดล้อมชุมชน และบ้านให้ปลอดภัยกับผู้สูงอายุ (มท.)</p> <p>มาตรการย่อยที่ 1.5 ธนาคารเวลา สำหรับการดูแลผู้สูงอายุของประเทศไทย (พม.)</p> <p>มาตรการย่อยที่ 1.6 การสร้างความรอบรู้ให้คนรุ่นใหม่เตรียมความพร้อมในทุกมิติ (ศธ.)</p> <p><u>มาตรการหลักที่ 2 ยกระดับขีดความสามารถสู่การบริหารจัดการภาครัฐ 4.0</u></p> <p>มาตรการย่อยที่ 2.1 ยกระดับความร่วมมือ เสริมสร้างพลังสังคมสูงอายุ (พม.)</p> <p>มาตรการย่อยที่ 2.2 การปรับเปลี่ยนกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ ข้อบังคับให้เอื้อต่อการทำงานด้านผู้สูงอายุ (พม.)</p> <p>มาตรการย่อยที่ 2.3 ปฏิรูประบบข้อมูลเพื่อขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ (พม.)</p> <p>มาตรการย่อยที่ 2.4 พลิกโฉมนวัตกรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคมสูงอายุ (อว.)</p>

นโยบาย/ยุทธศาสตร์	ความเชื่อมโยงกับภารกิจของผู้สูงอายุ	ประเด็นที่เกี่ยวข้อง
<p>ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)</p>	<p><u>วิสัยทัศน์</u> สร้างสังคมดี คนมีคุณภาพ</p> <p><u>พันธกิจ</u></p> <p>(1) พัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพเต็มศักยภาพและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง</p> <p>(2) สร้างเสริมเครือข่ายจากทุกภาคส่วนในการมีส่วนร่วมพัฒนาสังคม</p> <p>(3) พัฒนาองค์ความรู้ ชีตความสามารถ และระบบการบริหารจัดการด้านการพัฒนาสังคม</p> <p>(4) จัดระบบสวัสดิการที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย เพื่อให้ประชาชนมีหลักประกันและความมั่นคงในชีวิต</p>	<p><u>ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1</u> พัฒนาศักยภาพคน ครอบครั้ว ชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และสร้างระบบที่เอื้อต่อการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี</p> <p>เป้าหมาย :</p> <p>(1) ครอบครั้วสามารถดูแลสมาชิกในครอบครั้วได้อย่างมีคุณภาพและเหมาะสมตามแต่ละช่วงวัย</p> <p>(4) วัยแรงงานมีความพร้อมทุกมิติในการเป็นผู้สูงอายุที่พึ่งพาตนเองได้</p> <p>(5) ผู้สูงอายุพึ่งพาตนเองได้ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม</p> <p>(6) ชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ในทุกมิติ</p> <p><u>ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2</u> ที่จะสร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุม และเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ</p> <p>เป้าหมาย : ประชากรกลุ่มเป้าหมายมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต</p> <p><u>ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3</u> ส่งเสริมภาคีเครือข่ายอย่างเป็นระบบสู่การเป็นหุ้นส่วนทางสังคม</p> <p>เป้าหมาย :</p> <p>(1) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีระบบบริหารจัดการภาคีเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพ</p>

นโยบาย/ยุทธศาสตร์	ความเชื่อมโยงกับกรมกิจการผู้สูงอายุ	ประเด็นที่เกี่ยวข้อง
		<p>(2) ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมอย่างเป็นระบบที่ให้ผลตอบแทนทางสังคมบนพื้นฐานความรับผิดชอบ ประเด็นปัญหาทางสังคม</p> <p><u>ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4</u> ยกระดับองค์กรสู่การเป็นผู้นำทางสังคม</p> <p>เป้าหมาย :</p> <p>(1) พม. เป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง และมีบุคลากรที่มีคุณภาพ และการทำงานแบบมีอาชีพในระดับสากล</p> <p>(2) ประชาชนได้รับบริการด้านสังคมที่รวดเร็วและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการในพื้นที่และปรับสมดุลภาครัฐให้มีขนาดที่เหมาะสม</p> <p>(3) พม. เป็นองค์กรที่มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้และมีภาพลักษณ์ที่เป็นองค์กรธรรมาภิบาล</p>
<p>แผนยุทธศาสตร์ 20 ปี ของกรมกิจการผู้สูงอายุ ปี พ.ศ. 2561 - 2580</p>	<p><u>ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic issues)</u></p> <p>(1) เป็นหน่วยงานหลักในการบูรณาการการขับเคลื่อนนโยบายมาตรการ กลไก นวัตกรรมงานด้านผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ</p> <p>(2) พัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมคนทุกช่วงวัยเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุร่วมกับภาคีเครือข่าย</p> <p>(3) พัฒนาระบบการคุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ</p> <p>(4) เป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุ</p>	<p>เป้าประสงค์ เป็นผลสัมฤทธิ์ตามประเด็นยุทธศาสตร์ ที่เกิดจากการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ผู้สูงอายุ 20 ปี (พ.ศ.2561 - 2580) โดยมี 4 เป้าประสงค์ ดังนี้</p> <p>เป้าประสงค์ที่ 1 มีการบูรณาการทั้งระดับนโยบาย กลไก สู่การปฏิบัติ</p> <p>เป้าประสงค์ที่ 2 พัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ และเตรียมความพร้อมคนทุกวัย</p>

นโยบาย/ยุทธศาสตร์	ความเชื่อมโยงกับกรมกิจการผู้สูงอายุ	ประเด็นที่เกี่ยวข้อง
		<p>เป้าประสงค์ที่ 3 ผู้สูงอายุได้รับการพิทักษ์ และคุ้มครองสิทธิอย่างทั่วถึง</p> <p>เป้าประสงค์ที่ 4 พัฒนาระบบการบริหารจัดการ เพื่อยกระดับการให้บริการ</p> <p>ในอีก 20 ปี ข้างหน้าผู้สูงอายุในประเทศไทยจะมีสุขภาพที่ดี (Healthy) มีหลักประกันและความปลอดภัยในชีวิต (Security) และมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม (Participation) และยังเป็นอีกหนึ่งพลังในการขับเคลื่อนประเทศ</p>
<p>แผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565</p>	<p>แผนงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ 2565 มี</p>	<p>มีทั้งหมด 6 แผนงาน 1 กองทุน ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) แผนงานพื้นฐานด้านการสร้างโอกาส และความเสมอภาคทางสังคม (2) แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต (3) แผนงานยุทธศาสตร์สร้างหลักประกันทางสังคม (4) แผนงานบูรณาการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมสูงวัย ได้รับงบประมาณ 314.3823 ล้านบาท (5) แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างพลังทางสังคม (6) แผนงานบุคลากร (7) กองทุนผู้สูงอายุ

2.4 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4.1 แนวคิดการติดตามประเมินผล

การติดตามและประเมินผลเป็นหนึ่งในส่วนสำคัญของการดำเนินงานหรือการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ เพื่อที่จะทำให้ทราบถึงผลการดำเนินงานว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ควรจะปรับปรุงขั้นตอนใด การติดตามและประเมินผลจะทำให้ทราบถึงจุดเด่น (Strength) จุดด้อย (Weakness) ของโครงการ รวมทั้งผลกระทบ (Impact) ที่อาจเกิดขึ้นเพื่อให้สามารถดำเนินการแก้ไขโครงการได้อย่างทันที่ที่ ตลอดจนทราบว่าโครงการสามารถบรรลุเป้าหมายหรือไม่เพียงใด คุ่มค่าหรือไม่ นำไปสู่การตัดสินใจ (Decision making) เกี่ยวกับการปรับปรุง แก้ไข ปรับให้เข้ากับโครงการอื่น ล้มเลิกโครงการ หรือจัดดำเนินโครงการในแง่มุมต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของโครงการ (เชาว์ อินโย, 2553:1) โดยวัตถุประสงค์หลักในการประเมินโครงการ คือ การแสวงหาแนวทางตัดสินใจต่อการดำเนินงานโครงการว่า ควรจะดำเนินการหรือไม่ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ศึกษาว่าระหว่างดำเนินการมีปัญหาอะไรที่ควรปรับปรุงแก้ไข หรือเมื่อสิ้นสุดโครงการแล้วผู้เกี่ยวข้องกับโครงการได้เรียนรู้อะไรบ้าง เกิดผลกระทบต่อผู้เกี่ยวข้องหรือสิ่งแวดล้อมอย่างไร โดยที่การประเมินโครงการนั้นจำเป็นต้องมีขั้นตอนและวิธีการที่เป็นวิทยาศาสตร์ อาศัยหลักเกณฑ์การตัดสินใจทั้งด้านปริมาณ คุณภาพ กลุ่มเป้าหมาย ระยะเวลา สถานที่และบริบทที่เกี่ยวข้อง เป็นการตัดสินใจตามเกณฑ์ที่สามารถวัดได้และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ (Object) (อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ : 1) จากแต่เดิมการประเมินเป็นไปอย่างไม่มีแบบแผนแนวทางการประเมินที่ชัดเจนมากนัก ต่อมาได้ถูกถูกพัฒนามาเรื่อยๆ มาเป็นการประเมินที่มีรูปแบบชัดเจน จากการศึกษาและพัฒนาแบบจำลองในการประเมินเพื่อช่วยให้การประเมินมีกรอบความคิดที่ชัดเจน ผู้ประเมินสามารถนำไปกำหนดประเด็นในการประเมิน เก็บรวบรวมข้อมูล และนำผลที่ได้มาประกอบการตัดสินใจ และวิเคราะห์ผลการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสมต่อไป (เชาว์ อินโย ,2553:99)

การติดตามและการประเมินผลเป็นหัวใจสำคัญของการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ ยิ่งงานที่มีความซับซ้อนยิ่งต้องมีการติดตามและประเมินผลที่จริงจัง

การติดตามงาน (monitoring) คือ ระบบการติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินโครงการ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนมากที่สุด ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าที่สุด ซึ่งจะมีการติดตามเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงสิ้นสุดโครงการ เพื่อทบทวนการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม โดยมีประเด็นสำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก การใช้ทรัพยากรของโครงการ เช่น บุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ว่า เป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ เป็นไปตามเวลาที่กำหนดไว้หรือไม่ มีคุณภาพอย่างไร และประการที่สอง การพิจารณากระบวนการ วิธีการทำงานว่ามีความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่เพียงใด มีปัญหา - อุปสรรค ที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุง

การประเมินผล (evaluation) หมายถึง “การศึกษาว่าการดำเนินโครงการสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ ภายใต้เงื่อนไข ปัจจัยใด หากจะดำเนินการต่อไปจะอย่างไรบ้าง” การ

ประเมินผล จึงมุ่งเน้นให้เห็นว่าโครงการพัฒนาหรือดำเนินการบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ และแสดงให้เห็นถึงคุณภาพของโครงการ

การติดตามและประเมินผลจึงเป็นกิจกรรมที่ดำเนินควบคู่ไปด้วยกัน และมักจะเข้าใจเป็นเรื่องเดียวกัน แต่แท้ที่จริงแล้วทั้ง 2 อย่างนี้มีหน้าที่ต่างกัน แต่มีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด การติดตามผลมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การดำเนินงานของโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยการให้ข้อมูลทั้งข้อดี ข้อเสียแก่ฝ่ายบริหาร ซึ่งจะทำให้สามารถปรับปรุงแผนการปฏิบัติงานและหามาตรการแก้ไขได้ทันเวลา หากเกิดความผิดพลาดหรือขัดข้องใด ๆ ขึ้น การติดตามผลเป็นส่วนหนึ่งของระบบการให้สารสนเทศเพื่อการบริหารและเป็นกิจกรรมภายในโครงการ เนื่องจากการติดตามงานเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหาร และเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการบริการที่ดี การติดตามผลจึงต้องกระทำโดยผู้รับผิดชอบการดำเนินโครงการทุกระดับ (อคิน รพีพัฒน์ และเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง, 2546:15-16)

เช่นเดียวกับ อเล็กซานดร้า (2532 : 51) ที่ให้ความหมายการติดตามงานว่า เป็นระบบการเฝ้าระวังจากผู้รับผิดชอบโครงการ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนมากที่สุด ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าที่สุด การติดตามงานยังเป็นระบบการป้อนกลับที่ทำให้ทราบผลการดำเนินงานเป็นระยะ และต้องทำอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ เพื่อทบทวนการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม แต่ละขั้นตอนของการดำเนินโครงการ เพื่อให้แน่ใจว่า

- ปัจจัยต่าง ๆ สำหรับโครงการได้รับการเตรียมพร้อมตรงตามเวลาที่วางไว้อย่างใกล้เคียงที่สุด

- การทำงานทุกขั้นตอนเป็นไปตามแผนงานที่วางไว้อย่างใกล้เคียงที่สุด

- มีการปรับแผนการดำเนินงาน แก้ไขการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ตาม

ความจำเป็น

- บุคคลทุกฝ่ายได้รับความเคลื่อนไหวทุกระยะของโครงการ

- สามารถล่วงรู้ปัญหาและอุปสรรคที่อาจมีขึ้นและแก้ไขได้ทันเวลา

- การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างประหยัดและคุ้มค่า

การประเมินผล สามารถแบ่งออกเป็นการประเมินสองชั้น คือ การประเมินภายนอก (External Evaluation) เป็นการดำเนินงานโดยบุคคลภายนอก ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กร/หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ ทำการประเมินโครงการโดยอิสระตามที่องค์กรให้ทุน องค์กรที่มีอำนาจตามกฎหมาย หรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียมอบหมาย และการประเมินผลภายใน (Internal Evaluation) เป็นกระบวนการที่อาศัยสมาชิกในองค์กร/โครงการ ให้มีความรับผิดชอบประเมินโครงการอย่างต่อเนื่อง ตามการมอบหมายของผู้จัดโครงการ (Love,1991:2 อังไฉ ชีรเดช ฉายอรุณ) การประเมินผลภายในจะกระทำโดยบุคคลในหน่วยงาน/โครงการหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง (Internal Evaluator Evaluation) อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ช่วยในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด

การประเมินภายในเปรียบเสมือนเครื่องมือของผู้จัดโครงการ (Program Director) เพื่อที่จะยกระดับคุณภาพการจัดการ คุณภาพผลงานและคุณภาพการเรียนรู้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการวิเคราะห์ วินิจฉัย (Diagnostic Purpose) เน้นประเมินเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามการตัดสินใจทางยุทธศาสตร์ของ แผนงาน โดยดูกระบวนการ (process) และการจัดการ (management) ในโครงการเพื่อ direct หรือ re-direct โครงการให้เข้าที่ (ธีรเดช ฉายอรุณ:10) โดยดำเนินการควบคู่ไปกับระยะเวลาดำเนินโครงการหรือมัก เริ่มเมื่อโครงการเริ่มไปไม่นาน

สรุป การติดตามและประเมินโครงการ จึงเป็นกระบวนการเปรียบเทียบผลลัพธ์ของโครงการ ที่เกิดขึ้นจริงกับผลลัพธ์ของโครงการที่คาดว่าจะเกิดขึ้น หรือที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อให้ ทราบว่าการดำเนินโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ผ่านการติดตามและประเมินโครงการโดย บุคคลในหน่วยงาน/โครงการหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง (Internal Evaluator Evaluation) กับโครงการนั้น ๆ

2.4.2 แนวคิดการติดตามและประเมินผลตามแนว CIPP MODEL และ PEST MODEL

การติดตามตามประเมินผลครั้งนี้ มีหลักเน้นคิดการประเมินผลโดยประยุกต์ใช้แนวคิด CIPP Model และ แนวคิด PEST Analysis เป็นฐานการติดตามและประเมินผล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.4.2.1 แนวคิดการติดตามและประเมินผลตามแนว CIPP MODEL

ขั้นตอนสำคัญของการดำเนินโครงการคือ การประเมิน (Evaluation) เป็น กระบวนการที่ใช้ชี้ชัดความสำเร็จของโครงการ รวมถึงการประเมินทำให้ผู้ดำเนินโครงการทราบจุดแข็ง จุดอ่อน ในการดำเนินการที่สามารถนำไปพัฒนาปรับปรุงในการดำเนินงานต่อไปได้ สำหรับวิธีการประเมินมีด้วยกัน หลายรูปแบบ โดยรูปแบบที่เป็นที่นิยมและได้รับการยอมรับรูปแบบหนึ่งก็คือ “CIPP Model” ซึ่งพัฒนาโดย แดเนียล สต๊ฟเฟิลบีม (Daniel Stufflebeam) เมื่อปี 1971 โดยมีแนวทางสำคัญคือ การแบ่งแยกบทบาทการทำงานระหว่างฝ่ายประเมินกับฝ่ายบริหาร โครงการออกจากกันอย่างชัดเจน กล่าวคือ ฝ่ายประเมินมีหน้าที่ ระบุ จัดหา และนำเสนอข้อมูลให้กับฝ่ายบริหาร ขณะที่ฝ่ายบริหารมีหน้าที่เรียกหาข้อมูล และนำผลการ ประเมินที่ได้ไปใช้ประกอบการตัดสินใจ เพื่อดำเนินกิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง การแบ่งแยกนี้ทำขึ้นเพื่อป้องกัน ปัญหาอคติในการประเมิน ซึ่งผู้บริหารโครงการอาจประเมินเข้าข้างตนเอง

รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model กำหนดประเด็นการประเมินออกเป็น 4 ประเภทตามตัวอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของ “CIPP Model” ซึ่งมีรายละเอียด (Stufflebeam & Shinkfield, 2007 : 334 - 336) ดังนี้

(1) การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อน การดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ ซึ่งนำไปสู่การออกแบบโครงการ แผนงาน โดยมีวัตถุประสงค์ของการ ประเมิน ดังนี้ เพื่อให้ค่านิยามบริบท/สภาพแวดล้อมที่มีความเกี่ยวข้อง ระบุจำนวนกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด และ การประเมินความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย จัดหาโอกาสที่จะตอบสนองความต้องการ วิเคราะห์/วินิจฉัย ปัญหาที่เกิดจากพื้นฐานความต้องการ และตรวจสอบเป้าหมายโครงการว่า “สามารถตอบสนองความต้องการ จากการประเมินได้หรือไม่?”

สำหรับวิธีการประเมินสามารถวิเคราะห์ระบบ และสำรวจตรวจสอบเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลขั้นที่ 2 ตลอดจน การพิจารณา การตรวจสอบ การสัมภาษณ์ การทดสอบวินิจฉัยและการใช้ เทคนิคเดลฟี่ (Delphi Technique) ในด้านต่าง ๆ ได้แก่

- (1.1) เป้าหมายเกี่ยวกับความต้องการร่วมกัน และการใช้โอกาส
- (1.2) การลำดับความสำคัญก่อนหลังของการจัดสรรเวลา และทรัพยากร
- (1.3) จุดประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหา เพื่อการเปลี่ยนแปลง
- (1.4) กำหนดมาตรฐานในการตัดสินผลลัพธ์

(2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสม และความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เวลา ฯลฯ รวมทั้งเทคโนโลยี และแผนการดำเนินงาน โดยมีวัตถุประสงค์การประเมิน เพื่อกำหนดและประเมินศักยภาพของระบบ แผนการของโครงการ การวางรูปแบบ ขั้นตอนกระบวนการและการดำเนินการที่เป็นไปตามกลยุทธ์ งบประมาณ และกรอบระยะเวลาที่กำหนด

สำหรับวิธีการประเมิน ใช้วิธีการจัดทำรายการ วิเคราะห์ทรัพยากรบุคคล สิ่งของ แผนการแก้ไขปัญหา การจัดรูปแบบกระบวนการ ซึ่งการประเมินจะต้องมีการสำรวจสิ่งที่มีอยู่เดิม การตัดสินใจ ดำเนินการ แผนการดำเนินงาน และการแสวงหาทรัพยากรเป็นต้นทุนการดำเนินการ

(3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการที่จะใช้เป็นข้อมูลในการ พัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ในการดำเนินการช่วงต่อไปให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการตรวจสอบกิจกรรม เวลา ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน การประเมินกระบวนการนี้จะประโยชน์อย่างมากต่อการค้นหาจุดเด่น หรือจุดแข็ง และจุดด้อยของนโยบาย/แผนงาน/โครงการ ซึ่งมักจะไม่สามารถศึกษาได้หลังจากสิ้นสุดโครงการแล้ว โดยมีวัตถุประสงค์การประเมินเพื่อสำรวจรูปแบบกระบวนการที่ทำให้บรรลุ เป้าหมาย จัดหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจล่วงหน้าก่อนการปฏิบัติการ เป็นการเก็บบันทึกรายงานและตัดสินกิจกรรมและขั้นตอนกระบวนการการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

สำหรับวิธีการประเมิน จะติดตามควบคุมปัญหาอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นในกระบวนการปฏิบัติการและเฝ้าระวังอุปสรรคที่ไม่ได้คาดไว้ รับรู้ข้อมูลเฉพาะเพื่อการตัดสินใจของโครงการ อธิบายขั้นตอนกระบวนการที่เกิดขึ้นจริงและต่อเนื่อง ดำเนินการเรื่องการปฏิสัมพันธ์และสังเกตการณ์ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่โครงการและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องการประเมินกระบวนการนั้น เก็บบันทึกข้อมูลของข้อมูลขั้นตอนการดำเนินการจริง และนำมาใช้แปลผลสรุปต่อไป

(4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการหรือ มาตรฐานที่กำหนดไว้ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ อย่างไรก็ตาม การประเมินลักษณะนี้มิได้ให้ความสนใจต่อเรื่องผลกระทบ (Impact) และผลลัพธ์ (Outcomes) ของนโยบาย/แผนงาน/โครงการเท่าที่ควร โดยมีวัตถุประสงค์การประเมินเพื่อเปรียบเทียบ ผลที่เกิดขึ้นจากการทำโครงการกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ เกณฑ์

มาตรฐานของโครงการที่กำหนดไว้ แต่ต้นสำหรับวิธีการประเมิน ต้องมีการกำหนดเกณฑ์ชี้วัดและวัดผลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามวัตถุประสงค์เป้าหมาย เปรียบเทียบผลกับเกณฑ์มาตรฐาน แปรผลโดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ผลที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ/ความต้องการ/เป้าหมาย โดยพิจารณาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ตลอดจนแปลความหมายถึงเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น โดยพิจารณาการตัดสินใจเพื่อการประเมินผลผลิต ได้แก่

(4.1) การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อม ที่นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงาน

(4.2) การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยนำเข้าที่ได้ไปใช้กำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

(4.3) การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementation Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผน และปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

(4.4) การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decisions) เช่น การตัดสินใจ เพื่อใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิต (Output) ที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ/ล้มเลิก หรือขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

ทั้งนี้ การประเมินผลตามรูปแบบ CIPP Model สามารถสรุปได้ดังตาราง (ศรชัย กาญจนสูตร, 2560, หน้า 13)

ตารางที่ 2.2 แสดงการประเมินตามรูปแบบ CIPP Model

บทบาทการประเมิน	บริบท (Context)	ปัจจัยเบื้องต้น (Input)	กระบวนการ (Process)	ผลผลิต (Product)
การประเมินความก้าวหน้าของโครงการ (Formative Evaluation)	ใช้เป็นคำแนะนำเลือกเป้าหมายตามลำดับความสำคัญตามความต้องการและโอกาส	ใช้สำหรับการเลือกวิธีสำหรับการเลือกวิธี และแผนการ และตรวจสอบแผนการดำเนินงาน	การดำเนินการขึ้นอยู่กับ การตรวจสอบ และการตัดสินใจร่วมกันของโครงการ	ใช้เป็นคำแนะนำว่าควรนำมาปรับเปลี่ยนหรือยุติ ยกเลิก ขึ้นอยู่กับผลการประเมิน
การประเมินผลสรุปของโครงการหลังจากสิ้นสุด	เปรียบเทียบกับเป้าหมายและ ความต้องการและโอกาส	เปรียบเทียบกับแผนการและงบประมาณและความต้องการที่ใช้	เปรียบเทียบกับกระบวนการและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริง	เปรียบเทียบกับผลผลิตกับความต้องการ เป้าหมาย

บทบาท การประเมิน	บริบท (Context)	ปัจจัยเบื้องต้น (Input)	กระบวนการ (Process)	ผลผลิต (Product)
การดำเนินโครงการ (Summative Evaluation)		กำหนดเป้าหมาย กับผลประโยชน์		บริบท และ กระบวนการ

กล่าวโดยสรุป CIPP Model เป็นการประเมินผลโครงการที่ได้รับการยอมรับกันทั่วไปในปัจจุบัน และได้ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ (1) บริบท (Content Evaluation) (2) ปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) (3) กระบวนการ (Process Evaluation) และ (4) ผลผลิต (Product Evaluation)

ทั้งนี้ให้ความสำคัญของการประเมินผลโครงการไว้ 5 ประเด็นหลัก ได้แก่
ประเด็นที่ 1 ความสอดคล้องของโครงการที่มีต่อสภาพการณ์ต่าง ๆ (Relevance Evaluation)

ประเด็นที่ 2 ประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากร (Efficiency Evaluation)

ประเด็นที่ 3 ประสิทธิภาพของโครงการ (Effectiveness Evaluation)

ประเด็นที่ 4 ผลกระทบของโครงการ (Impact Evaluation)

ประเด็นที่ 5 ความยั่งยืนของโครงการ (Sustainability Evaluation)

2.4.2.2 แนวคิดการติดตามและประเมินผลตามแนว PEST Analysis

แนวคิด PEST Analysis เป็นหลักการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก โดยทั่วไปเป็นปัจจัยภายนอกในระดับกว้าง จะไม่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินงานขององค์กร แต่สามารถมีอิทธิพลหรือผลกระทบทางอ้อมต่อการปฏิบัติการขององค์กร ประกอบไปด้วย ปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เทคโนโลยี ซึ่งมีรายละเอียดพอสังเขป ดังนี้

(1) ปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย (Political and Legal Factors)

(1.1) ปัจจัยทางด้านการเมือง โครงการจะต้องติดตามการดำเนินงานทางการเมือง เพื่อนำมาวิเคราะห์และกำหนดกลยุทธ์ เพราะปัจจัยเหล่านี้มีส่วนส่งผลกระทบต่อทางบวกและทางลบ ขึ้นอยู่กับว่าผลกระทบดังกล่าวเป็นโอกาสหรืออุปสรรคต่อโครงการ เช่น นโยบาย และเสถียรภาพของรัฐบาล พัฒนาการทางการเมือง และนโยบายของรัฐที่มีผลต่ออุตสาหกรรม

(1.2) ปัจจัยทางด้านกฎหมาย เช่น การแก้ไขกฎหมายและการปรับปรุงระเบียบต่าง ๆ ที่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนวิธีการทางการบริหาร โดยกฎหมายบางอย่างเอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินกลยุทธ์ของโครงการ แต่บางอย่างขัดต่อการดำเนินกลยุทธ์ ดังนั้น เจ้าของโครงการต้องพิจารณาว่าข้อกฎหมายเอื้อประโยชน์หรือเป็นอุปสรรคต่อโครงการ

(2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic Factors) เป็นสภาพแวดล้อมที่สำคัญที่แสดงถึงการจัดสรรทรัพยากรทางการบริหาร และมีส่วนสำคัญต่อการดำเนินงานทางธุรกิจขององค์กรอย่างสูง เช่น

อัตราเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ย อัตราภาษี อัตราเงินเฟ้อและอัตราการว่างงาน ประเด็นสำคัญที่สุดในการวิเคราะห์ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การวิเคราะห์เพื่อการพยากรณ์ภาวะเศรษฐกิจในอนาคต เพื่อที่องค์กรจะได้สามารถวางแผนการดำเนินงานอย่างถูกต้อง

(3) ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social-Culture Factors) เป็นสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับลักษณะทางสังคม มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับชีวิตประจำวันและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การซื้อของผู้บริโภค โครงการจะต้องพิจารณาถึงปัจจัยเหล่านี้ โดยพิจารณาการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ตลอดจนพยายามมองหาโอกาสหรืออุปสรรคที่มีต่อการดำเนินงานทางธุรกิจของโครงการ เพื่อประกอบการพิจารณากำหนดกลยุทธ์ได้อย่างเหมาะสม เช่น โครงสร้างทางเพศและอายุ ระดับการศึกษา ทักษะ ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมและประเพณี ตลอดจนพฤติกรรมผู้บริโภค การเข้าใจถึงลักษณะของสังคม และวัฒนธรรมของกลุ่มลูกค้าเป้าหมายของโครงการ ทำให้สามารถวิเคราะห์ความต้องการและความชื่นชอบผลไม่ต่าง ๆ ของกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้

(4) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technological Factors) หลังจากเทคโนโลยีใหม่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จึงส่งผลกระทบต่อโครงการในแง่ของระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน เช่น การผลิตสินค้า หรือการให้บริการมีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงาน กระบวนการผลิต การผลิตคิดค้นทางเทคโนโลยีต่างๆ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้ เทคโนโลยีทันสมัยจะเข้ามาช่วยมากระบวนการผลิต การขนส่ง การทำธุรกรรม การเงิน การติดต่อสื่อสาร รวมถึงการบริหารจัดการ ทำให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขันของโครงการ ดังนั้นโครงการควรติดตามเทคโนโลยี และนำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินโครงการ และให้ทันต่อการแข่งขันในปัจจุบัน

2.4.3 การแนวคิดบริหารจัดการ SOAR (SOAR ANALYSIS)

SOAR Analysis เป็นหลักการวิเคราะห์องค์กรหรือหน่วยงาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนทางด้านกลยุทธ์ที่พัฒนามาจาก SWOT Analysis ในการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ภายในองค์กร และมองหาโอกาส อุปสรรค ที่อยู่ภายนอกองค์กร แล้วนำข้อมูลชุดหลักการวิเคราะห์ที่ได้มาวางแผนทางด้านกลยุทธ์ของหน่วยงานหรือองค์กรของตนเอง โดย อัจฉริยะ อุปการกุล (2554) ได้อธิบายว่าเนื่องจากปัจจัยทางสภาพการณ์ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและรุนแรงอย่างเป็นพลวัต คู่แข่งก็มีการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง ทำให้การวางแผนโดยผ่านเครื่องมือ SWOT Analysis ขาดการเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายในอนาคตขององค์กร นอกจากนี้ยังเป็นการวิเคราะห์จากผู้บริหารตามการบริหารแบบบนลงล่าง (Top-down management) ซึ่งมีข้อจำกัดที่การขาดการมีส่วนร่วมจากผู้ปฏิบัติงาน ขาดข้อมูลการปฏิบัติงานจริงส่งผลให้การวางแผนกลยุทธ์ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง ไม่ได้ผลตามที่กำหนด

โดย SOAR Analysis เป็นการวิเคราะห์เพื่อหาจุดเด่น และพัฒนาจากจุดนั้น โดยสามารถมองหาโอกาสที่เกิดขึ้นผนวกกับการตั้งมั่นในเป้าหมาย แรงบันดาลใจ และผลลัพธ์ที่ดี ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งกระบวนการตั้งคำถาม SOAR Analysis ถูกต่อยอดมาจากสุนทรียศาสตร์ (Appreciative Inquiry; AI) หมายถึง การสร้างการเปลี่ยนแปลงด้วยการตั้งคำถามเชิงบวก แล้วนำคำตอบที่ได้มาสร้างสรรค์ให้เกิดการ

เปลี่ยนแปลงในทางบวก โดยมีสมมติฐานคือ “ในทุกระบบ ทุกตัวคน ทุกองค์กร มีเรื่องราวดี ๆ ซ่อนเร้นรอการค้นพบอยู่” (ศุภิสรา หวังดี และภิญโญ รัตนพันธ์, 2550) โดยสามารถอธิบาย SOAR Analysis ในกระบวนการตั้งคำถามเชิงบวกผ่านตาราง ได้ดังนี้

ตารางที่ 2.3 แสดงกระบวนการตั้งคำถามเชิงบวก SOAR Analysis

สิ่งที่ค้นหาในเชิงกลยุทธ์ (Strategic Inquiry)	Strengths	Opportunities
	1. ทรัพยากรหรือสิ่งที่ดีที่สุดที่มีในขณะนี้คืออะไร 2. สิ่งที่ได้ดีกว่าคู่แข่งคืออะไร 3. ผู้ปฏิบัติงานร่วมประทับใจอะไรในเราบ้าง	1. มีโอกาสภายในและภายนอกที่เป็นไปได้อะไรบ้าง ที่จะเป็นประโยชน์ต่อองค์กร
เจตนาหรือสิ่งดี ๆ ที่อยากเห็นในองค์กร (Appreciative Intent)	Aspirations	Results
	1. สิ่งดี ๆ ที่อยากเห็นอยากให้เกิดขึ้นกับองค์กรในอนาคต	1. ผลลัพธ์ที่อยากเห็นและสามารถวัดผลออกมาเป็นรูปธรรมได้ ซึ่งถ้าทำสำเร็จตามผลลัพธ์ที่ตั้งไว้ก็จะทำให้วิสัยทัศน์หรือเป้าหมายเป็นจริง

ที่มา: Stavros J. & Hinrichs, G. (2007) อ้างถึงใน อัจฉริยะ อุปการกุล. (2011). SOAR VS SWOT Analysis.

2.4.3.1 กระบวนการวิเคราะห์ SOAR Analysis

ภิญโญ รัตนพันธ์ (2556) ได้อธิบายถึงกระบวนการวิเคราะห์ SOAR Analysis นั้น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคนในองค์กรต้องเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการผ่านการเป็นผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อค้นหาเรื่องราวดี ๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กร โดยใช้คำถามเชิงบวก คำตอบที่เป็นเรื่องราวดี ๆ ไม่ว่าจะในด้านใดก็ตามให้ถามรายละเอียดที่มาที่ไปของเหตุการณ์ให้ชัดเจนรายละเอียดที่ได้ของทุกเรื่องราวจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแล้วแต่เป็นจุดแข็งทั้งสิ้น ซึ่งสามารถสร้างโอกาสได้จากจุดแข็งเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือจะนำจุดแข็งหลายๆ จุดมาสร้างโอกาสพร้อม ๆ กันโดย สรุบบเมื่อได้เรื่องดี ๆ หรือจุดแข็ง (Strengths)ให้นำมาพิจารณา ร่วมกันว่าโอกาสคืออะไร (Opportunities) และเกิดแรงบันดาลใจอะไร (Aspiration) และถ้าเอาเรื่องดังกล่าวไปขยายผลแล้วประโยชน์เชิงบวกใดจะเกิดขึ้นได้บ้าง โดยสามารถอธิบาย 4 ปัจจัยดังกล่าว ได้ดังนี้

(1) จุดแข็ง (Strengths) การวิเคราะห์และแสวงหาเรื่องราวดี ๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กร โดยอาจเกิดขึ้นที่ไหน เมื่อไร กับใครก็ได้ อาจอยู่ในรูปแบบของความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ กระบวนการที่มีอยู่ในตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ณ เวลาใดเวลาหนึ่งก็ได้ อาจเป็นเรื่องราวดี ๆ ที่เกิดขึ้นเมื่อ 10 ปีที่แล้ว ก็สามารถนำว่าเป็นจุดแข็งได้ กระบวนการการค้นหาจุดแข็งจึงเป็นกระบวนการค้นหาเรื่องราวดี ๆ ความสำเร็จแม้เพียงเล็กน้อยจาก

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคนในองค์กร เมื่อได้เรื่องเล่าดี ๆ จากผู้มีส่วนได้เสียทุกคน เพื่อนำไปสู่ขั้นตอนต่อไปที่สามารถนำจุดแข็งทั้งหมดมาปรึกษาหารือร่วมกัน เพื่อค้นหาโอกาส (Opportunities) พัฒนาแรงบันดาลใจ (Aspiration) และการกำหนดเป้าหมาย (Results) ร่วมกันต่อไป

(2) โอกาส (Opportunities) เป็นปัจจัยสนับสนุนให้องค์กรมีความได้เปรียบ ได้แก่ จุดแข็ง หรือเรื่องดี ๆ ที่ได้จากผู้มีส่วนได้เสียแต่ละคน และการตีความจากเรื่องดี ๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกองค์กร

(3) แรงบันดาลใจ (Aspirations) เป็นพลังอำนาจที่ใช้ในการขับเคลื่อนการคิดและการกระทำโดยปกติเมื่อมีการค้นหาและระบุจุดแข็งและโอกาส ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะค้นพบแรงบันดาลใจที่อยากขยายผลจุดแข็งและโอกาสนั้นขึ้นมาเองโดยธรรมชาติ เนื่องจากเป็นจุดแข็งและโอกาสที่มีฐานจากสิ่งที่เคยเกิดขึ้นจริงที่เป็นความสำเร็จที่เกิดขึ้นจริงมาก่อน สามารถทำซ้ำหรือขยายผลด้วยเงื่อนไขทรัพยากรที่มีอยู่ แต่หากไม่เกิดแรงบันดาลใจขึ้นมาเอง สามารถประเมินได้ว่าจุดแข็งและโอกาสดังกล่าวอาจเกินขอบเขตอำนาจของผู้ร่วมปฏิบัติ ต้องมีการทบทวนจุดแข็งนั้นใหม่

(4) ผลลัพธ์ (Results) หลังจากสามารถระบุโอกาสได้แล้ว ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถร่วมกันประเมินผลดีที่คาดว่าจะเกิดขึ้นโดยสามารถเชื่อมโยงเข้ากับ KPI หลักขององค์กรได้ หรือถ้าไม่มีสามารถพัฒนา KPI ขึ้นมาใหม่ได้ โดย KPI แต่ละตัวควรมีการเพิ่มอย่างมีนัยสำคัญ โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียควรตกลงกันให้ชัดเจน

ตารางที่ 2.4 แสดงกระบวนการวิเคราะห์ SOAR Analysis

	ภายใน	ภายนอก
ปัจจุบัน	Strengths จุดแข็ง	Opportunities โอกาส
อนาคต	Aspirations แรงบันดาลใจ	Results ผลลัพธ์

ที่มา: Expert Program Management. (2009). อ้างถึงใน Creative C. (2021). วิเคราะห์สถานการณ์เบื้องต้นขององค์กรด้วย SOAR Analysis Matrix.

ความสำคัญของการใช้ SOAR Analysis

(1) ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ วางแผนงาน และทำตามแผนงาน ซึ่งก่อให้เกิดการร่วมมือกันปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายได้ดีกว่าวิธีการวิเคราะห์ จากผู้บริหารอย่างเดียว (Top-down SWOT analysis)

(2) การสร้างวัฒนธรรมภายในองค์กรเชิงบวก โดยมุ่งไปที่จุดแข็ง สิ่งที่ประสบความสำเร็จที่ผ่านมา ค้นหาโอกาสแห่งความสำเร็จ สร้างแรงบันดาลใจให้ไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกัน

(3) SOAR Analysis เป็นตัวเชื่อมโยงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ที่ทุกฝ่ายได้ร่วมกันกำหนดขึ้น ให้เป็นรูปธรรมในเชิงแผนงานที่สอดคล้องกับสภาพการแข่งขันในปัจจุบันมากขึ้น

(4) สร้างการมีส่วนร่วม มีวิสัยทัศน์เดียวกัน มีการปฏิบัติงานเป็นทีมของผู้ปฏิบัติงาน ในองค์กรดีขึ้น ร่วมมือกันมากขึ้น

(5) ทำให้การพัฒนาองค์กร การแก้ไขปัญหา และการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานในระดับปฏิบัติการได้เสนอแนวทางในการ แก้ปัญหาด้วยตัวเอง

โดย SOAR Analysis เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของการพัฒนากลยุทธ์ ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการแรกจนสิ้นสุดกระบวนการ โดยข้อมูลที่ได้จะมีความสมบูรณ์ในระดับหนึ่ง เนื่องจากเป็นข้อมูลที่ได้จากผู้ปฏิบัติงานจริงจากประสบการณ์การปฏิบัติงานในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในองค์กร อีกทั้ง ยังผ่านการคิด วิเคราะห์ รวบรวม สรุปพร้อมกัน ตลอดจนเป็นข้อมูลที่แสดงถึงจุดแข็ง โอกาส แรงแบบบาลใจและผลลัพธ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นดังนั้น ขั้นตอนต่อไปหลังจากการวิเคราะห์ SOAR Analysis คือ การที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะร่วมกันคัดเลือกจุดแข็งแต่ละจุดมาขยายผล จากนั้นจัดลำดับความสำคัญของผู้รับผิดชอบ เพื่อดำเนินการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในลักษณะต่าง ๆ อย่างมีส่วนร่วม โดยหากมีการนำ SOAR Analysis ไปปรับใช้นั้นจะสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอันนำไปสู่การพัฒนา กลยุทธ์และยุทธศาสตร์ขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดของผู้ปฏิบัติงานและองค์กรได้อีกด้วย

ดังนั้น การดำเนินงานโครงการการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตาม แผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 นั้นสามารถนำเครื่องมือ SOAR Analysis มาใช้ได้ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญที่เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นจนจบ กระบวนการทั้ง 4 ด้าน ซึ่งอาจจะต้องมีการทำหลายครั้งในหลายระดับ แล้วนำมารวบรวมเป็นการ วิเคราะห์ในขั้นสุดท้ายเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ดีที่สุดจากสมาชิกทุกคนทุกระดับ เป็นการสร้างวัฒนธรรมภายใน องค์กรเชิงบวก โดยมุ่งไปที่จุดแข็ง สิ่งที่ประสบความสำเร็จที่ผ่านมา ค้นหาโอกาสแห่งความสำเร็จ สร้างแรงบันดาลใจให้ไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกัน และสามารถกำหนดผลงานที่ตั้งไว้ในแต่ละช่วงได้ที่ทำให้ได้บทวนถึง เรื่องราวที่ดีที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานกองทุน ปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ที่ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างราบรื่น ตลอดจนพลังอำนาจที่ใช้ในการขับเคลื่อนการทำงานของกรมกิจการผู้สูงอายุอย่างแท้จริง อีกทั้งเป็น เครื่องมือสำคัญที่สร้างความภาคภูมิใจในองค์กรและเข้าใจถึงความสำเร็จของการทำงานที่ผ่านมา

2.5 แนวทางการประเมินผลบนฐานการบริหารจัดการที่ดี

การประเมินผลครั้งนี้ เป็นไปเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการโครงการที่ตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมาย เป็นหลักสำคัญ ฉะนั้น จึงมีแนวทางการประเมินผลบนฐานการบริหารจัดการที่ดี 3 ประเด็นสำคัญ ที่นำมา ประยุกต์ในการพิจารณา ได้แก่

2.5.1 แนวทางการประเมินผลการบริหารราชการตามหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) เป็นหลักสำคัญในการบริหารและพัฒนาราชการไทย ในการประเมินผลการบริหารราชการจึงต้องเป็นไปตามตัวชี้วัดหรือหลักธรรมาภิบาล (จිරันท์ ยายะวงษ์ และคณะ, 2564: 3-12) ดังนี้

ประการแรก การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน กล่าวคือ การบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโดยรวม เป็นเจตนารมณ์สูงสุดในการบริหารราชการแผ่นดิน โดยประโยชน์สุขของประชาชน หมายถึง การทำงานและการให้บริการสาธารณะต่าง ๆ ของราชการใด ๆ ต้องคำนึงถึงหลักการนี้เป็นสำคัญ มีการจัดทำแผนงานโครงการและบริการต่าง ๆ ที่มีผลนำไปสู่ประโยชน์สุขไปสู่ประชาชน ประชาชนพึงพอใจในคุณภาพบริการ ตอบสนองและตรงกับความต้องการของประชาชน และเป็นการบริหารราชการที่ส่งผลบวกต่อประชาชนและสังคมโดยรวม

ตามมาตรา 8 ในการบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ส่วนราชการจะต้องดำเนินการโดยถือว่าประชาชนเป็นศูนย์กลางที่จะได้รับการบริการจากรัฐ และจะต้องมีแนวทางการบริหารดังต่อไปนี้

(1) การกำหนดภารกิจของรัฐและส่วนราชการต้องเป็นไป เพื่อวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐและนโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อสภา

(2) การปฏิบัติภารกิจของส่วนราชการต้องเป็นไปโดยซื่อสัตย์สุจริต สามารถตรวจสอบได้ และมุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนทั้งในระดับประเทศและท้องถิ่น

(3) ก่อนการดำเนินการ ต้องมีการการศึกษาวิเคราะห์ผลดีและเสียให้ครบถ้วนทุกด้าน กำหนดขั้นตอนการดำเนินการที่โปร่งใส มีกลไกตรวจสอบการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน ในกรณีที่ภารกิจใดจะมีผลกระทบต่อประชาชน ส่วนราชการต้องดำเนินการรับฟังความเห็นของประชาชนหรือชี้แจงทำความเข้าใจเพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงประโยชน์ที่ส่วนรวมจะได้รับจากภารกิจนั้น

(4) ให้เป็นหน้าที่ของข้าราชการที่ต้องคอยรับฟังความคิดเห็น และความพึงพอใจของสังคมโดยรวม และประชาชนผู้รับบริการ เพื่อปรับปรุงหรือเสนอแนะต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อให้มีการปรับปรุงวิธีปฏิบัติราชการให้เหมาะสม

(5) ในกรณีที่เกิดปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินการ ให้ส่วนราชการดำเนินการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคนั้นโดยเร็ว ในกรณีที่ปัญหาหรืออุปสรรคเกิดขึ้นจากส่วนราชการอื่นหรือระเบียบข้อบังคับที่ออกโดยส่วนราชการอื่น ให้ส่วนราชการแจ้งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อดำเนินการแก้ไขปรับปรุงโดยเร็วต่อไป

ประการที่ 2 การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ กล่าวคือ การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์จะต้องมีการจัดรูปแบบการบริหารราชการที่มีเป้าหมายชัดเจน วัดผลได้ มีผู้รับผิดชอบและโปร่งใส ตามหลักธรรมาภิบาล และต้องจัดระบบเพื่อที่รัฐบาลสามารถให้รางวัลตอบแทนต่อส่วนราชการหรือท้องถิ่นที่ทำงานมีผลสัมฤทธิ์ได้อย่างโปร่งใสและเป็นธรรมมากขึ้น โดยควรจัดระบบการบริหารราชการแผ่นดินแนวใหม่ ดังนี้

(1) ส่วนราชการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดวาระของรัฐบาล เมื่อวาระการบริหารราชการของรัฐบาลชุดใดชุดหนึ่งสิ้นสุดลง ส่วนราชการต่าง ๆ ต้องจัดทำรายงานสรุปผลงานที่เกิดขึ้น ปัญหาอุปสรรค พร้อมข้อเสนอแนะ ส่งให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและสำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรีเพื่อนำเสนอเป็นข้อมูลสำหรับรัฐบาลที่ได้รับการเลือกตั้งให้บริหารประเทศในวาระต่อไป

(2) คณะรัฐมนตรีจัดทำนโยบายและแผนบริหารราชการแผ่นดินที่แสดงผลสัมฤทธิ์ การที่คณะรัฐมนตรีจัดทำนโยบายและทิศทางการบริหารราชการแผ่นดินที่แถลงต่อรัฐสภา นโยบายดังกล่าวควรจัดทำเป็น “แผนการบริหารราชการแผ่นดินตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง” ที่สอดคล้องกับแผนแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ผนวกกับนโยบายสำคัญของรัฐบาลโดยระบุนโยบาย เป้าหมาย และผลสัมฤทธิ์ของงานที่วัดได้รวมทั้งประมาณการรายได้และรายจ่ายที่ต้องใช้เป็นรายปีในการดำเนินนโยบายดังกล่าว

(3) ส่วนราชการทำแผนปฏิบัติการราชการ ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับแผนบริหารราชการแผ่นดินเพื่อเสนอของบประมาณในแต่ละปีโดยต้องกำหนดเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของงานที่วัดได้

(4) ผู้รับผิดชอบทาสัญญาข้อตกลงการบริหารราชการแผ่นดิน หลักปฏิบัติที่ถือปฏิบัติเป็นสากล คือ การจัดทำสัญญาการบริการราชการระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบในแต่ละระดับ เพื่อความชัดเจนในการปฏิบัติงาน ความคาดหวังและเป้าหมายในผลของงาน และขอบเขตภาระความรับผิดชอบโดยควรทำสัญญาข้อตกลงการทำงานระหว่างผู้รับผิดชอบงาน ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง

(5) การติดตามประเมินผล คณะผู้ตรวจสอบประจำกระทรวงร่วมกับคณะผู้ประเมินอิสระที่สำนักงานประมาณแต่งตั้งดำเนินติดตามและประเมินผลการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามแผนบริหารราชการแผ่นดิน แผนปฏิบัติการประจำปีและสัญญาข้อตกลงต่าง ๆ ตามหลักเกณฑ์ที่ ก.พ.ร. ร่วมกับ สปง. กำหนด

ประกาศที่ 3 การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีเพื่อเพิ่มมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ กล่าวคือ การบริหารราชการให้เกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐเป็นการจัดทำแนวทางแผนงาน หรือโครงการพัฒนาและการดำเนินงานเพื่อให้บริการต่าง ๆ ของส่วนราชการจำเป็นต้องคิดวิเคราะห์อย่างจริงจังถึงประโยชน์และผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินโครงการ หรือการบริการสาธารณะ โดยวิเคราะห์ว่ามีผลประโยชน์คุ้มค่ากับเงินภาษีอากรเพียงใด โดยต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าทั้งในเชิงการเงินและเชิงสังคมหรือปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่สามารถแปลงเป็นตัวเงินได้

ประกาศที่ 4 การบริการจัดการบ้านเมืองที่ดีจะไม่ขึ้นตอนการปฏิบัติงานเกิดความจำเป็น เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพการลดขั้นตอนการปฏิบัติงานถือว่ามีมีความสำคัญ โดยเหตุผลการลดขั้นตอนการปฏิบัติอยู่ที่การกระจายอำนาจให้หน่วยงานในระดับล่าง ๆ เพื่อให้เกิดการบริการประชาชนให้มีความสะดวก รวดเร็ว ในมาตรา 27 ระบุว่า “ให้ส่วนราชการจัดให้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจเกี่ยวกับการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติการปฏิบัติราชการ หรือการดำเนินการอื่นใดของผู้ดำรงตำแหน่งใดให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีความรับผิดชอบในการดำเนินการในเรื่องนั้นโดยตรง เพื่อให้เกิดความรวดเร็วและลดขั้นตอนการ

ปฏิบัติราชการ ทั้งนี้ในการกระจายอำนาจ การตัดสินใจดังกล่าวต้องมุ่งผลให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วในการบริการประชาชน” (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2546 : 8) วิธีการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน มีดังนี้

- (1) การกระจายอำนาจให้กับผู้มีหน้าที่โดยตรง
- (2) การใช้เทคโนโลยีในการสั่งการ
- (3) หลักเกณฑ์การควบคุม การติดตาม การกำกับจะต้องไม่สร้างขั้นตอนและการกั้นกรองที่ไม่จำเป็น
- (4) การปฏิบัติงานจะต้องมีการแสดงรายละเอียดเพื่อให้สามารถเข้าไปตรวจสอบดูอย่างละเอียด ส่วนราชการพิจารณาปรับกระบวนการทำงานให้สั้นที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย หรือส่วนราชการพิจารณาแก้ไขให้สั้นลง และรวดเร็วขึ้น

ประกาศที่ 5 การบริการจัดการบ้านเมืองที่ดี : มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ กล่าวคือ ตามมาตรา 33 ได้กล่าวว่า ให้ส่วนราชการจัดให้มีการทบทวนภารกิจของตนว่าภารกิจใดมีความจำเป็นหรือสมควรที่จะได้ดำเนินการต่อไปหรือไม่ โดยคำนึงถึงแผนการบริหารราชการแผ่นดิน นโยบายของคณะรัฐมนตรี กำลังเงินงบประมาณ ความคุ้มค่าของภารกิจและสถานการณ์อื่นประกอบกัน (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2546 : 9)

ในกรณีที่ส่วนราชการเห็นควรยกเลิก ปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงภารกิจ ให้ส่วนราชการดำเนินการปรับปรุงอำนาจหน้าที่โครงสร้าง และอัตรากำลังของส่วนราชการให้สอดคล้องกันและเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบเพื่อดำเนินการต่อไป

ประกาศที่ 5 การบริการจัดการบ้านเมืองที่ดี : ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ ซึ่งการอำนวยความสะดวก ส่วนราชการจำเป็นต้องมีการกำหนดแนวทางการให้บริการที่คำนึงถึงความสะดวกของประชาชนผู้รับบริการ และมีการสื่อสารข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนอย่างสม่ำเสมอ โดยมีแนวปฏิบัติดังนี้

- (1) การรับฟังเสียงจากประชาชนและผู้รับบริการส่วนราชการควรจัดให้มีการประชุมประจำปีระหว่างส่วนราชการกับบุคคลผู้รับบริการ เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงาน
- (2) การจัดระบบงานที่อำนวยความสะดวกส่วนราชการทำแผนภูมิองค์กรและผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในองค์กรปิดประกาศไว้ให้ประชาชนเห็นเด่นชัด จัดทำแผนภูมิขั้นตอน และระยะเวลาแต่ละขั้นตอน
- (3) การจัดระบบการให้รางวัล ในส่วนราชการรวบรวมแบบสำรวจความคิดเห็น และแบบร่องเรียนนำมาใช้ประกอบการพิจารณาการให้รางวัลประจำปีการประเมินผลการปฏิบัติราชการ การประเมินหัวหน้าส่วนราชการตามสัญญาข้อตกลงผลงาน การประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการแต่ละคน

มาตรา 37 ระบุว่า การปฏิบัติราชการที่เกี่ยวกับประชาชนหรือติดต่อประสานงานระหว่างส่วนราชการด้วยกัน ให้ส่วนราชการกำหนดระยะเวลาให้แล้วเสร็จของงานหรือแต่ละงานและประกาศให้ประชาชนและข้าราชการทราบเป็นการทั่วไป ในวรรค 1 ให้ผู้บังคับบัญชาจะต้องตรวจสอบให้ข้าราชการปฏิบัติงานให้แล้วตามกำหนดระยะเวลา ในมาตรา 38 ระบุว่า ถ้ากรณีประชาชนหรือส่วนราชการสอบถามเป็น

หนังสือตอบคำถาม หรือแจ้งการดำเนินการให้ทราบและจะต้องเสร็จภายใน 15 วัน ในมาตรา 39 ยังระบุอีกว่า ให้ส่วนราชการจัดให้มีระบบเครือข่ายสารสนเทศเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนสามารถติดต่อสอบถามหรือขอข้อมูลหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการ ในกรณีที่หน่วยงานไม่สามารถจัดระบบเครือข่ายสารสนเทศได้ให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจัดทำระบบเครือข่ายกลางขึ้น

ประการที่ 6 การบริการจัดการบ้านเมืองที่ดี : มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ กล่าวคือ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 หมวด 8 การประเมินผลการปฏิบัติราชการ กำหนดให้ส่วนราชการดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วน ราชการเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ คุณภาพการให้บริการความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ ความคุ้มค่าในภารกิจ และอาจจัดให้มีการประเมินผลภาพรวมของผู้บังคับบัญชาแต่ละระดับหรือหน่วยงานใน ส่วนราชการ โดยส่วนราชการที่ให้บริการมีคุณภาพเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด สามารถเพิ่มผลงานโดยไม่ เป็นการเพิ่มค่าใช้จ่าย หรือสามารถดำเนินการตามแผนลดค่าใช้จ่ายต่อหน่วยได้ส่วนราชการจะได้รับจัดสรรเงิน รางวัลเพื่อนำไปจัดสรรในส่วนราชการ การดำเนินงานตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ ซึ่งจะช่วยให้ส่วน ราชการมีความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบ และแนวทางการประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้การประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และ ประสิทธิภาพต่อไป

2.5.2 แนวทางการประเมินผลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) เป็นการจัดการบริหาร ราชการแผ่นดินตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งจะนำไปสู่ระบบราชการที่มีคุณลักษณะสำคัญ ตามหลักธรรมาภิบาล คือ เป็นระบบราชการที่มีความสุจริต โปร่งใส เปิดเผยข้อมูล เทียงธรรม และมีการ บริหารงานที่เน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง และมุ่งประโยชน์สุขของประชาชนเป็นสำคัญ (สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ,2546)

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของภาคราชการที่มาจากทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะ อย่างยิ่งประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และชุมชนท้องถิ่น จะช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับ ประชาชน ได้รับทราบความต้องการและปัญหาที่แท้จริง ลดความขัดแย้งและต่อต้าน ทั้งยังเป็นการสร้างสังคม แห่งการเรียนรู้ที่เสริมสร้างให้ประชาชน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในประเด็นสาธารณะ ซึ่งเป็นบทบาทที่หน่วยงาน ภาคราชการจะต้องดำเนินการให้เกิดขึ้น

แนวทางพื้นฐานของระบบราชการแบบมีส่วนร่วม

- (1) เป็นองค์กรที่ให้ประชาชนสามารถเข้าถึง (Accessibility) ได้ผ่านช่องทางการสื่อสาร ต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ ไปรษณีย์ หรือฝ่ายประชาสัมพันธ์
- (2) เป็นองค์กรที่มีการติดต่อสื่อสารสองทาง (Two ways communication) กับ ประชาชนอยู่ตลอดเวลา และเป็นการสื่อสารที่เปิดให้กับทุกคน
- (3) เป็นองค์กรที่มีการติดต่อสื่อสาร ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการระหว่างองค์กร กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกิจการหรือโครงการที่กำลังทำอยู่

(4) มีการนำข้อคิดเห็นที่ได้รับจากประชาชนมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจ พร้อมอธิบายเหตุผลการไม่ปฏิบัติตามข้อคิดเห็นหรือคำแนะนำของประชาชน

(5) จัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในลักษณะทันทั่วถึง ถูกต้อง จริงใจ และโปร่งใส เพื่อสร้างความเชื่อถือและไว้วางใจกับหน่วยงาน

หลักวิธีการทำงานของข้าราชการในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

(1) มีการทำงานที่มุ่งสัมฤทธิ์เพื่อส่วนรวม และประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง
(2) เคารพในสิทธิ เสรีภาพของประชาชน
(3) เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานอย่างเหมาะสม
(4) มีความพร้อมรับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้
(5) มีการทำงานที่รวดเร็ว โปร่งใส มีกลไกการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการที่ชัดเจน

(6) ปรับเปลี่ยนอุดมการณ์ที่ยึดติดกับระบบอุปถัมภ์ไปสู่ระบบคุณธรรม
ดังนั้น ในส่วนราชการการส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมถือได้ว่าเป็นเงื่อนไขที่สำคัญ เพื่อให้ระบบราชการสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและเอื้อประโยชน์สุขของประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดิน โดยส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์และประเมินผลงานร่วมกัน ซึ่งทำให้ได้ทราบถึงข้อเสนอแนะ ข้อติชมจากโดยตรง เพื่อที่หน่วยงาน/องค์กรสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

2.5.3 แนวทางการประเมินผลกระบวนการทำงานสำหรับงานพัฒนาสังคมและการบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์และเชิงพื้นที่

การบริหารงานในลักษณะบูรณาการการทำงานร่วมกัน อาจตั้งอยู่บนการทำงานร่วมมือกันหลายระดับ โดยมีตัวแสดงที่เข้ามามีบทบาทขับเคลื่อนภารกิจในระดับต่าง ๆ ซึ่งจะมีความสัมพันธ์ในลักษณะประสานและพึ่งพิงซึ่งกันและกัน โดยมีมักจะประกอบด้วย 1. ภาครัฐ 2. ภาคธุรกิจเอกชน 3. ภาคประชาสังคม ประชาชน มีเป้าหมายเพื่อร่วมกันขับเคลื่อนการดำเนินให้บรรลุผล โดยในการทำงานร่วมกันจากหลายภาคส่วนนั้นการประเมินผลกระบวนการทำงานยังเป็นสิ่งสำคัญ (นายวิจิตร แสงทองอ่อน ,2560-2561:13) โดยมีแนวทางดังนี้

(1) การจัดเก็บข้อมูล ทั้งข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่และข้อมูลของแผนและโครงการ เพื่อนำมาใช้ในการประเมินความเป็นไปได้ของโครงการ

(2) การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลและวิธีการจัดเก็บข้อมูล ถ้าเป็นการประเมินด้านประสิทธิภาพควรเก็บข้อมูลจากผู้ได้ประโยชน์โดยตรงจากแผนและโครงการ แต่ถ้าประเมินเรื่องผลกระทบต่อควรเก็บข้อมูลทั้งจากผู้ได้รับประโยชน์และไม่ได้รับผลประโยชน์

(3) การใช้เจ้าหน้าที่หรือบุคลากร ถ้าเป็นการประเมินเพื่อเร่งรัด ควบคุม และปรับปรุงงานหรือโครงการเพียงโครงการเดียว อาจใช้ผู้ประเมินที่เกี่ยวข้องหรือรับผิดชอบโครงการนั้นก็ได้ แต่ถ้าหาก

ต้องการประเมินผลรวมของโครงการหลาย ๆ โครงการ โดยเฉพาะผลกระทบของโครงการ ควรใช้บุคลากรจากหลายฝ่ายมาประเมินร่วมกัน

การนำประชาชนผู้รับผลประโยชน์ตามโครงการ โดยเฉพาะผู้นำชุมชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินผล เพื่อสร้างความรู้สึกรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการและร่วมพิชิตขอโครงการตั้งแต่ขั้นตอนแรก จนถึงขั้นตอนสุดท้ายของโครงการ

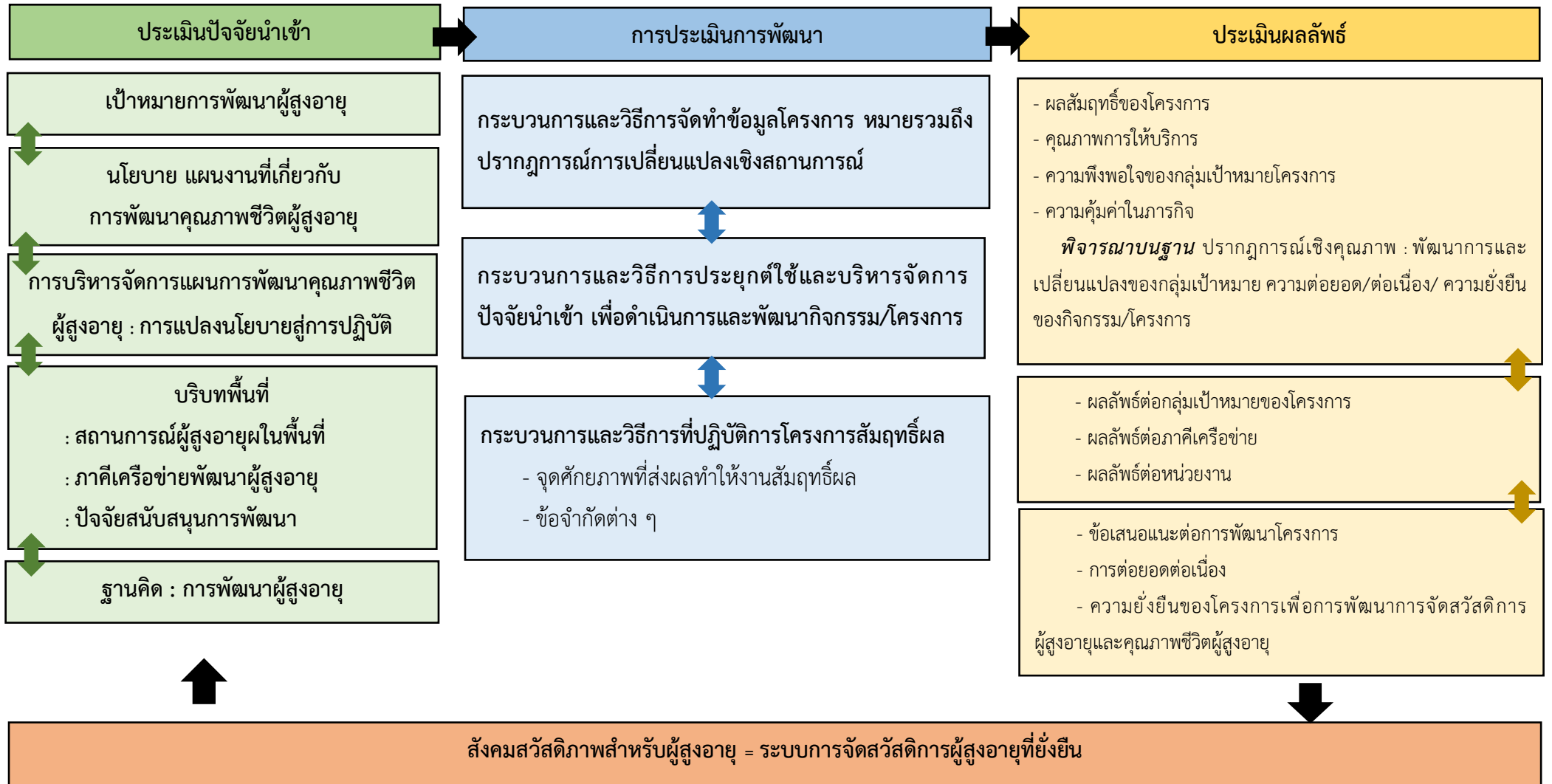
(1) การกำหนดขั้นตอนในการประเมินผลให้เหมาะสม โดยทั่วไปมีขั้นตอนตามลำดับ คือ การสำรวจวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การวางแผนโครงการ การจัดบุคลากร การจัดซื้อจัดจ้าง การปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ จนสิ้นสุดโครงการ การประเมินผลกระทบต่อพื้นที่ เพื่อทราบถึงปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน

(2) การกำหนดมาตรการเครื่องชี้วัด การประเมินผลจะมีความถูกต้องแม่นยำเพียงใดขึ้นอยู่กับเครื่องมือชี้วัดเป็นสำคัญ จึงต้องกำหนดเครื่องมือชี้วัดทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมให้ชัดเจน ครอบคลุมสิ่งที่จะทำการประเมินผล และถูกต้องตามหลักวิชาการ

(3) การเขียนและเสนอรายงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ โดยแยกเขียนเป็นเรื่อง ๆ ชี้ให้เห็นจุดเด่นจุดด้อยของแต่ละเรื่องอย่างชัดเจน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดทางการศึกษา

แผนภาพที่ 2.5 แสดงกรอบแนวคิดทางการศึกษา

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 วิธีการศึกษา

โครงการการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology) โดยการติดตามประเมินผลเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม บนฐานการประยุกต์ใช้กรอบการติดตามและประเมินผลตามแนว CIPP MODEL และแนวทางการพัฒนาแผนปฏิบัติการผู้สูงอายุตามกรอบแนวคิด วิเคราะห์ SOAR Analysis ซึ่งเน้นการประเมินและติดตามผลเกี่ยวกับบริบทสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ตลอดจนนโยบาย แผนงานเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในพื้นที่ ประเมินผลปัจจัยนำเข้าที่นำมาใช้เพื่อการพัฒนา ประเมินกระบวนการและวิธีการที่ทำให้การแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติ รวมถึงวิธีการปฏิบัติการโครงการที่นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้น และศึกษาถึงจุดศักยภาพ (จุดแข็ง) ข้อจำกัด (จุดอ่อน) ที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการปฏิบัติงาน อีกทั้งประเมินผลลัพธ์การดำเนินงานที่พิจารณาถึงผลที่เกิดขึ้นต่อผู้สูงอายุ หน่วยงานและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผลกระทบสืบเนื่องต่อการพัฒนาต่อยอด ทั้งนี้ยังมีการเสนอเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่จะนำไปสู่การวางโครงการและปฏิบัติการที่สอดคล้องเหมาะสมต่อการพัฒนาผู้สูงอายุต่อไป

3.2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ศึกษา จะเป็นเลือกสุ่มตัวอย่างแบบมีวัตถุประสงค์ (Purposive Sampling) ได้แก่

3.2.1 ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการดำเนินโครงการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ ตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ได้แก่ กลุ่ม/ชมรมผู้สูงอายุ และกลุ่มเป้าหมายของกิจกรรม

3.2.2 ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ที่ได้รับการสนับสนุนการดำเนินโครงการของกรมกิจการผู้สูงอายุ ตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

โดยเลือกหน่วยงานส่วนภูมิภาคและภาคีเครือข่ายที่ปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงาน 4 หน่วยงาน ได้แก่

- (1) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ (เชียงใหม่)
- (2) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี
- (3) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์

(4) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา

3.2.3 ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล จะใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Guided interview) เป็นการสัมภาษณ์โดยจะเป็นการกำหนดคำถามที่ใช้คำสำคัญ (Keyword) เป็นเครื่องชี้แนะในการสัมภาษณ์ ซึ่งวิธีการจัดเก็บข้อมูลดังนี้

3.3.1 การจัดกลุ่มสนทนาเฉพาะประเด็น (Focus Group) เป็นการจัดทำเวทีระดมความคิดเห็น 3 กลุ่มเป้าหมายที่ปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงาน 4 หน่วยงานข้างต้น ได้แก่

(1) กลุ่มเป้าหมายโครงการ เช่น สมาชิกผู้สูงอายุในชุมชน กลุ่ม/ชมรมผู้สูงอายุ นักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ เป็นต้น

(2) กลุ่มภาคีเครือข่ายที่ได้รับการสนับสนุน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เป็นต้น

(3) กลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของกรมกิจการผู้สูงอายุ

3.3.2 การจัดเก็บข้อมูลศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ 12 แห่ง เป็นการเก็บข้อมูลตามแบบสรุปผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565

3.4 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1. ประเด็นคำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ เป็นไปตามตารางตัวชี้วัด

ตารางที่ 3.1 แสดงแนวทางการสัมภาษณ์ตามตัวชี้วัดการประเมินผล

บทบาทการประเมิน	บริบท (Context)	ปัจจัยเบื้องต้น (Input)	กระบวนการ (Process)	ผลผลิต (Product)	แนวทางการพัฒนา
ก่อนดำเนินโครงการ (Base Line Evaluation)	ข้อมูลบริบทและสถานการณ์ ของผู้สูงอายุก่อนดำเนิน โครงการ	ฐานข้อมูลปัจจัยนำเข้าที่ ใช้ในการพัฒนาและ ดำเนินโครงการ	ฐานข้อมูลวิธีการงาน โครงการแต่เดิม	ผลลัพธ์ก่อนปฏิบัติการ	เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนด ก่อนการดำเนินโครงการ
การประเมินความก้าวหน้าของ โครงการ (Formative Evaluation)	การเปลี่ยนแปลงของบริบท/ สถานการณ์ของผู้สูงอายุใน พื้นที่กับการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตผู้สูงอายุ	วิธีการแปลงแผนสู่การ ปฏิบัติการและการ ประยุกต์ใช้ ปัจจัยนำเข้า (ทรัพยากรทางสังคม) ใน การพัฒนาและการดำเนิน โครงการ	กระบวนการและวิธีการ ปฏิบัติการโครงการในการ พัฒนาผู้สูงอายุ	การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น - ต่อกลุ่มเป้าหมายของโครงการ - ต่อภาคีเครือข่าย - ต่อหน่วยงาน	การปรับเปลี่ยนและการ ดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนโครงการ
การประเมินผล สรุปของโครงการหลังจากสิ้นสุด การดำเนินโครงการ (Summative Evaluation)	ประเมินผลเชิงถอดบทเรียน - การเปลี่ยนแปลง - เป้าหมาย - ความต้องการ / โอกาสการ พัฒนาการจัดสวัสดิการ ผู้สูงอายุ	ประเมินผลเชิงถอด บทเรียน ปัจจัยนำเข้ากับการสร้าง การเปลี่ยนแปลงผลลัพธ์ ของโครงการ	ประเมินผลเชิงถอดบทเรียน ประสิทธิภาพของ กระบวนการกับการสร้าง การเปลี่ยนแปลง	ประเมินผลเชิงถอดบทเรียนผลลัพธ์ของ โครงการที่เกี่ยวข้องกับ - ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ - คุณภาพการให้บริการ - ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย โครงการ - ความคุ้มค่าในภารกิจ พิจารณาบนฐาน ปรากฏการณ์เชิง คุณภาพ : พัฒนาการและเปลี่ยนแปลง ของกลุ่มเป้าหมาย ความต่อยอด/ต่อเนื่อง/ ความยั่งยืนของกิจกรรม/โครงการ	ประเมินผลเชิงถอดบทเรียน - การต่อยอดต่อเนื่อง - ความยั่งยืนของโครงการเพื่อการ พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุและ คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

3.4.2. แบบสรุปผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรม
กิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 ดังตาราง

**ตารางที่ 3.2 แสดงแบบสรุปผลการดำเนินงานตาม
แผนปฏิบัติการราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565**

ที่	โครงการ	ไตรมาส (ระบุงบประมาณที่ใช้)				บริบทที่สอดคล้อง (สถานการณ์ / นโยบาย) - บริบทเชิงพื้นที่ - บริบทแวดล้อมที่มีผลต่อ กลุ่มเป้าหมาย	ปัจจัยนำเข้า (สิ่งทีนำมาใช้เพื่อการ พัฒนา) - ปัจจัยภายใน - ปัจจัยภายนอก	กระบวนการ (วิธีการที่ทำให้ปฏิบัติการ โครงการสัมฤทธิ์ผล) - กระบวนการ - จุดศักยภาพที่ส่งผลทำให้ งานสัมฤทธิ์ผล - ข้อจำกัด	ผลลัพธ์ (เชิงปริมาณ / คุณภาพ) เป็นไปตามตัวชี้วัดหรือไม่ อย่างไร ?	หมายเหตุ ข้อมูลเพิ่มเติม เช่น - ความยั่งยืนของโครงการ - การต่อยอดต่อเนื่อง - ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนา โครงการ
		1	2	3	4					
1	การพัฒนาศักยภาพเครือข่าย								ผลเชิงปริมาณ : ผลเชิงคุณภาพ :	
2	ส่งเสริมการเรียนรู้และ ฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ (ศรผส.)								ผลเชิงปริมาณ : ผลเชิงคุณภาพ :	
3	เสริมพลังคลังปัญญาเพื่อคน ทุกวัย								ผลเชิงปริมาณ : ผลเชิงคุณภาพ :	
4	การพัฒนาศักยภาพและ ส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุใน ชุมชน (รร.ผส.)								ผลเชิงปริมาณ : ผลเชิงคุณภาพ :	
5	การสร้างการตระหนักรู้และ เตรียมความพร้อมรองรับ สังคมสูงวัย								ผลเชิงปริมาณ : ผลเชิงคุณภาพ :	

ที่	โครงการ	ไตรมาส (ระบุงบประมาณที่ใช้)				บริบทที่สอดคล้อง (สถานการณ์ / นโยบาย) - บริบทเชิงพื้นที่ - บริบทแวดล้อมที่มีผลต่อ กลุ่มเป้าหมาย	ปัจจัยนำเข้า (สิ่งที่นำมาใช้เพื่อการ พัฒนา) - ปัจจัยภายใน - ปัจจัยภายนอก	กระบวนการ (วิธีการที่ทำให้ปฏิบัติการ โครงการสัมฤทธิ์ผล) - กระบวนการ - จุดศักยภาพที่ส่งผลทำให้ งานสัมฤทธิ์ผล - ข้อจำกัด	ผลลัพธ์ (เชิงปริมาณ / คุณภาพ) เป็นไปตามตัวชี้วัดหรือไม่ อย่างไร ?	หมายเหตุ ข้อมูลเพิ่มเติม เช่น - ความยั่งยืนของโครงการ - การต่อยอดต่อเนื่อง - ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนา โครงการ
		1	2	3	4					
6	การเสริมสร้างกลไกพัฒนา ผู้สูงอายุ 6.1 ส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพ ศพอส.								ผลเชิงปริมาณ :..... ผลเชิงคุณภาพ :	
	6.2 สนับสนุนกลไกการ พัฒนาผู้สูงอายุในชุมชน								ผลเชิงปริมาณ :..... ผลเชิงคุณภาพ :	
7	การสนับสนุนการจัดการศพ ผู้สูงอายุตามประเพณี								ผลเชิงปริมาณ :..... ผลเชิงคุณภาพ :	
8	การให้บริการสงเคราะห์ ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก								ผลเชิงปริมาณ :..... ผลเชิงคุณภาพ :	
9	การปรับสภาพแวดล้อมและ สิ่งอำนวยความสะดวกของ ผู้สูงอายุให้เหมาะสมและ ปลอดภัย								ผลเชิงปริมาณ :..... ผลเชิงคุณภาพ :	
10	การเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตร								ผลเชิงปริมาณ :..... ผลเชิงคุณภาพ :	

ที่	โครงการ	ไตรมาส (ระบุงบประมาณที่ใช้)				บริบทที่สอดคล้อง (สถานการณ์ / นโยบาย) - บริบทเชิงพื้นที่ - บริบทแวดล้อมที่มีผลต่อ กลุ่มเป้าหมาย	ปัจจัยนำเข้า (สิ่งที่นำมาใช้เพื่อการ พัฒนา) - ปัจจัยภายใน - ปัจจัยภายนอก	กระบวนการ (วิธีการที่ทำให้ปฏิบัติการ โครงการสัมฤทธิ์ผล) - กระบวนการ - จุดศักยภาพที่ส่งผลทำให้ งานสัมฤทธิ์ผล - ข้อจำกัด	ผลลัพธ์ (เชิงปริมาณ / คุณภาพ) เป็นไปตามตัวชี้วัดหรือไม่ อย่างไร ?	หมายเหตุ ข้อมูลเพิ่มเติม เช่น - ความยั่งยืนของโครงการ - การต่อยอดต่อเนื่อง - ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนา โครงการ
		1	2	3	4					
11	การพัฒนาระบบดูแลและ คุ้มครองผู้สูงอายุ								ผลเชิงปริมาณ :..... ผลเชิงคุณภาพ :	
12	การสนับสนุนศูนย์พัฒนาการ จัดสวัสดิการผู้สูงอายุ								ผลเชิงปริมาณ :..... ผลเชิงคุณภาพ :	
13	กองทุนผู้สูงอายุ								ผลเชิงปริมาณ :..... ผลเชิงคุณภาพ :	

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ดังนั้น การวิเคราะห์ข้อมูลต้องรอบคอบและเป็นระบบ กล่าวคือจะต้องจัดทำข้อมูลเป็นประจำ ทั้งการจดบันทึกข้อมูล และการจดบันทึกการสังเกตการณ์ โดยจะต้องวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละครั้งที่ได้รับมา รวมไปถึงการจัดระบบหมวดหมู่ข้อมูลทุกครั้งที่ได้ข้อมูลใหม่ และจะต้องมีการทบทวนข้อมูลเป็นระยะ ๆ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละครั้งต้องคำนึงวัตถุประสงค์เป็นพื้นฐาน

หากได้ข้อมูลที่เป็นประเด็นใหม่ ๆ หรือน่าสนใจ ให้ทำการแยกประเด็นดังกล่าวไว้ ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการวิเคราะห์หรืออาจนำไปสู่ประเด็นอื่น ๆ ที่ได้การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จากนั้นเมื่อทำการเก็บข้อมูลครบถ้วนตามที่กำหนดหรือวางแผนไว้ ให้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการจำแนกและจัดระบบข้อมูล หาความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันของข้อมูล รวมทั้งความหมายที่ปรากฏอยู่ในความเกี่ยวข้องนั้นออกมาเป็นผลวิจัย

3.6 การนำเสนอผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัย ต้องมีการจัดระบบข้อมูลอย่างชัดเจน โดยจะใช้วัตถุประสงค์เป็นฐานในการนำเสนอข้อมูลอย่างสอดคล้องเชื่อมโยงจากที่ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอตามกรอบแนวคิดทางการศึกษา

บทที่ 4

ผลการศึกษา

: กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ และ ภาควิชาเครือข่ายปฏิบัติการ 4 จังหวัด

บทนี้เป็นผลการศึกษาจากการจัดกลุ่มสนทนาเฉพาะประเด็น (Focus Group) เป็นการจัดทำเวทีระดมความคิดเห็น 3 กลุ่มเป้าหมายที่ปฏิบัติงาน

(1) กลุ่มเป้าหมายโครงการ เช่น สมาชิกผู้สูงอายุในชุมชน กลุ่ม/ชมรมผู้สูงอายุ นักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ เป็นต้น

(2) กลุ่มภาคีเครือข่ายที่ได้รับการสนับสนุน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เป็นต้น

(3) กลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของกรมกิจการผู้สูงอายุ

โดยเป็นการศึกษาผ่านกรณีศึกษา 4 จังหวัดพื้นที่ปฏิบัติการของหน่วยงานส่วนภูมิภาคและภาคีเครือข่ายที่ปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงาน 4 หน่วยงาน ได้แก่

(1) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ (เชียงใหม่)

(2) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี

(3) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์

(4) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา

ทั้งนี้ มีกรอบการศึกษาหลักสำคัญ กล่าวคือ

(1) บริบทที่สอดคล้อง (สถานการณ์ / นโยบาย) ในที่นี้คือ บริบทเชิงพื้นที่ และบริบทแวดล้อมที่มีผลต่อกลุ่มเป้าหมาย

(2) ปัจจัยนำเข้า : สิ่งที่นำมาใช้เพื่อการพัฒนา ซึ่งสามารถอธิบายให้เห็นทั้งปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก

(3) กระบวนการ : วิธีการที่ทำให้ปฏิบัติการโครงการสัมฤทธิ์ผล

(3.1) บทเรียนเชิงกระบวนการ : การแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติการ การบริหารจัดการโครงการ และกระบวนการปฏิบัติการ

(3.2) จุดศักยภาพที่ส่งผลทำให้งานสัมฤทธิ์ผล

(3.3) ปัญหาและข้อจำกัด ตลอดจนแนวทางการจัดการที่ผ่านมา

(4) ผลลัพธ์ : เชิงปริมาณ / คุณภาพ และ เป็นไปตามตัวชี้วัดหรือไม่ อย่างไร ?

(5) ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนา โดยพิจารณาผ่านแนวทางการพัฒนาต่อ การต่อยอด หรือความต่อเนื่องของโครงการ

ซึ่งมีผลการศึกษา ดังนี้

4.1 ผลการจัดเวทีระดมความคิดเห็นพื้นที่ปฏิบัติการของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ บ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่ จ.เชียงใหม่

4.1.1 บริบทที่สอดคล้อง

4.1.1.1 สถานการณ์ผู้สูงอายุ

จังหวัดเชียงใหม่ ถือว่าเป็นจังหวัดที่มีผู้สูงอายุจำนวนมากเป็นอันดับ 3 ของประเทศ ซึ่งนโยบายของจังหวัดได้ให้ความสำคัญกับประเด็นการเตรียมความพร้อมสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยมียุทธศาสตร์จังหวัดด้านสังคมและความมั่นคง (พ.ศ.2566 – 2567) ประเด็นการพัฒนาที่ 5 การเสริมสร้างสังคมคุณภาพ เมืองน่าอยู่มีความปลอดภัย เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ซึ่งสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่ ได้มีโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเชียงใหม่สู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในครอบครัวกลุ่มเปราะบาง ให้มีความรู้และดูแลผู้สูงอายุให้มีคุณภาพที่ดี สามารถพึ่งตนเองและพึ่งพากันในชุมชน

โดยพบว่า จังหวัดเชียงใหม่มีผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวน 379,118 ราย คิดเป็นร้อยละ 21 จังหวัดเชียงใหม่มีผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 379,118 ราย คิดเป็น 21.19 เปอร์เซ็นต์ ของประชากรทั้งหมดในเชียงใหม่ เป็นชายจำนวน 170,359 ราย เป็นหญิงจำนวน 208,758 ราย ซึ่งพบว่า ได้รับเบี้ยยังชีพแล้ว จำนวน 208,757 ราย และยังไม่ได้รับเบี้ยยังชีพอยู่ที่จำนวน 39,718 ราย เป็นผู้สูงอายุช่วยเหลือตัวเองไม่ได้/ติดเตียง จำนวน 8,520 ราย จากสถิติผู้สูงอายุของประเทศไทย ณ วันที่ 31 มิถุนายน พ.ศ.2564 ในระดับภาค พบว่า ภาคเหนือมีจำนวนประชากรผู้สูงอายุมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 19.87 รองลงมา เป็นภาคกลาง ร้อยละ 18.66 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 16.86 ภาคตะวันออก ร้อยละ 15.56 และภาคใต้ ร้อยละ 15.22 หากเรียงลำดับจังหวัดที่มีจำนวนผู้สูงอายุมากที่สุด 5 ลำดับ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นครราชสีมา เชียงใหม่ ขอนแก่น อุบลราชธานี ข้อมูลจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ (มิถุนายน 2564) พบว่าจากการคัดกรองกลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 242,290 คน พบผู้สูงอายุกลุ่มติดเตียง จำนวน 903 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50 ผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้าน จำนวน 4,049 คน คิดเป็นร้อยละ 2.28 ผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม จำนวน 172,326 คน คิดเป็น ร้อยละ 97.20

สำหรับกลุ่มเครือข่ายที่ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพกลุ่มสตรีและกลุ่มผู้สูงอายุ ได้แก่ ชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 2,066 แห่ง โรงเรียนผู้สูงอายุ จำนวน 87 แห่ง ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพ ผู้สูงอายุ (ศพอส.) จำนวน 51 ศูนย์ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.) จำนวน 455 ราย และโครงการเสริมสร้างคุณค่าภูมิปัญญาผู้สูงวัย จากกรมกิจการผู้สูงอายุ สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 433 ราย (รายงานสถานการณ์ ทางด้านสังคมจังหวัดเชียงใหม่ ประจำปี 2565 สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่)

จากการแพร่ระบาดของ COVID-19 ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในจังหวัดเชียงใหม่ทำให้เศรษฐกิจหดตัวลงอย่างมาก เพราะได้รับผลกระทบจากการกำหนดมาตรการควบคุมโรคระบาดที่เข้มงวดทั้งในและต่างประเทศเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดเชียงใหม่ต้องพึ่งพิงนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ ทำให้เงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่หายไป เกิดอัตราการว่างงานในจังหวัดเชียงใหม่เพิ่มขึ้น ธุรกิจปิดตัวลงทั้งชั่วคราวและถาวรจำนวนมาก ส่งผลกระทบต่อเนื่องไปยังกลุ่มเป้าหมายทางสังคมจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ กลุ่มเด็ก กลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มครอบครัว กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มคนพิการ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มเปราะบางที่มีความอ่อนไหวต่อปัญหาทางสังคม หากไม่ได้รับการแก้ไขและไม่ได้รับมาตรการอย่างทันทั่วถึง จะทำให้กลุ่มเหล่านี้กลายเป็นปัญหาของสังคมในอนาคต ทั้งนี้ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคีเครือข่ายจำเป็นต้องกำหนดมาตรการ และนโยบายทั้งระยะสั้นและระยะยาว เพื่อให้กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบได้ผ่อนคลายปัญหา และได้รับความช่วยเหลืออย่างเหมาะสมตามสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ดังนี้

(1) การพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคม จากการระบาดของ COVID-19 ส่งผลกระทบต่อแรงงาน และประชาชนทั่วไป ทำให้ภาครัฐต้องมีมาตรการการช่วยเหลือระยะสั้นเพื่ออุดช่องโหว่ของการคุ้มครองทางสังคม จึงเป็นโจทย์ที่ภาครัฐจะต้องหาแนวทางการพัฒนาระบบตาข่ายคุ้มครองทางสังคมให้ครอบคลุมเพื่อรับมือกับสถานการณ์วิกฤติที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ การพัฒนาระบบคุ้มครองทางสังคมต้องเป็นการบูรณาการกลไกทุกด้านที่จะเข้ามาช่วยเสริมสร้างให้มีความเข้มแข็งทั้งการส่งเสริมการออม สร้างความตระหนักในการวางแผนการเงิน เพื่อสร้างหลักประกันตนเองและครอบครัวที่จะรองรับในสถานการณ์วิกฤติ

(2) การเสริมสร้างพลังเครือข่ายทางสังคมในระดับพื้นที่ เช่น กลุ่มสหกรณ์ กองทุนหมู่บ้าน กองทุนสวัสดิการชุมชน อาสาสมัคร ชมรมผู้สูงอายุ สภาเด็กและเยาวชน ตลอดจนการบูรณาการระบบฐานข้อมูลต่าง ๆ ในพื้นที่ เพื่อร่วมกันออกแบบระบบการคุ้มครองทางสังคมให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายและเหมาะสม สามารถช่วยกันดูแลคุ้มครองประชาชนทั้งในยามวิกฤติและในสภาวะปกติได้

4.1.1.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นหน่วยงาน ในสังกัดกรมกิจการผู้สูงอายุ รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนบน ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง พะเยา ลำพูน และน่าน ซึ่งมีรูปแบบการดำเนินงาน ดังนี้

(1) ศูนย์การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแบบสถาบัน (Social welfare services for older persons under institutional care center) การจัดบริการสวัสดิการสังคมและคุ้มครองผู้สูงอายุแบบเต็มเวลา การจัดบริการสวัสดิการสังคมและคุ้มครองผู้สูงอายุแบบบริการทางสังคม รวมทั้งการจัดบริการสวัสดิการสังคมและคุ้มครองผู้สูงอายุในกรณีฉุกเฉิน

(2) ศูนย์การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน (Social welfare services for older persons within communities center) การส่งเสริมและสนับสนุนองค์ความรู้และกิจกรรม การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ การส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ รวมถึงการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนและสังคมมีทัศนคติเชิงบวกกับผู้สูงอายุ

(3) ศูนย์การเรียนรู้และให้คำปรึกษาด้านผู้สูงอายุ (Learning and Counseling Center) การบริการและสนับสนุนการศึกษาดูงาน การฝึกอบรมภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การศึกษาวิจัย และการจัดการความรู้ด้านผู้สูงอายุ การสนับสนุนการถ่ายทอดความรู้ด้านอาชีพและภูมิปัญญาผู้สูงอายุ รวมถึงการบริการให้คำปรึกษาแนะนำผ่านช่องทางต่าง ๆ

(4) ศูนย์บริการข้อมูลด้านผู้สูงอายุ (Data Center) การจัดเก็บข้อมูลสถิติการให้บริการหรือการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในพื้นที่บริการ การจัดเก็บรวบรวมสถิติข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุในพื้นที่บริการ รวมถึงการรวบรวมข้อมูลทำเนียบเครือข่ายการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ

4.1.2 ผลการจัดเวทีระดมความคิดเห็นจากผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุธรรมปกรณ์เชียงใหม่

(1) บริบทและสถานการณ์พื้นที่ปฏิบัติการ

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุธรรมปกรณ์เชียงใหม่ เดิมใช้ชื่อว่า “สถานสงเคราะห์คนชราบ้านธรรมปกรณ์ เชียงใหม่” ได้ก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2498 สมัย จอมพล ป.พิบูลสงคราม นับเป็นสถานสงเคราะห์คนชราแห่งที่ 2 ของประเทศไทย ถัดจากสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแค เริ่มแรกมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อรับอุปการะเลี้ยงดูผู้สูงอายุที่มีภูมิลำเนาในจังหวัด ภาคเหนือรวม 17 จังหวัด ซึ่งประสบปัญหาความเดือดร้อนไม่มีผู้อุปการะเลี้ยงดู จนกระทั่งเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ.2564 ได้ปรับบทบาทจากหน่วยงานที่ให้การดูแลผู้สูงอายุในรูปแบบสถานสงเคราะห์ เป็นส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ และมีการเปลี่ยนชื่อมาเป็น “ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ บ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่” เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ.2548 โดยมีภารกิจในการรับผิดชอบ 7 จังหวัด ภาคเหนือตอนบน ฉะนั้น ศูนย์ฯ จึงให้บริการทั้งเชิงรุกและเชิงรับแก่ผู้สูงอายุ ปัจจุบันมีผู้สูงอายุที่รับบริการภายในหน่วยงานจำนวน 127 คน โดยสัดส่วนระหว่างผู้หญิงและผู้ชายที่ใกล้เคียงกัน และมีรูปแบบการให้บริการเชิงรุกเพื่อการพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ

(2) ผลการศึกษา : กรณีศึกษาโครงการตามนโยบายของกรมกิจการผู้สูงอายุที่ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุธรรมปกรณ์เชียงใหม่ จ.เชียงใหม่

(2.1) โครงการพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถการทำงานการเป็นผู้สูงอายุที่มีพลัง Active Aging

(2.1.1) บริบทโครงการ

โครงการนี้เป็นโครงการนำร่องในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ 2 ศูนย์ปฏิบัติการ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุธรรมปกรณ์เชียงใหม่ ขยายผลโดยเริ่มจากเครือข่ายโรงเรียนผู้สูงอายุ 7 จังหวัดภาคเหนือตอนบน และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจังหวัดลำปาง รับผิดชอบพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง

(2.1.1.1) กลุ่มเป้าหมาย เป็นผู้สูงอายุจากชมรมผู้สูงอายุ และโรงเรียนผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ 7 จังหวัดภาคเหนือตอนบน จังหวัดละ 7 คน และประธานสมาคมผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยประจำจังหวัด 1 คน ร่วมกับเจ้าหน้าที่ สนง.พมจ. จังหวัดนั้น ๆ

(2.1.1.2) เป้าหมายของการดำเนินกิจกรรม เพื่อพัฒนาศักยภาพแกนนำอาสาสมัครผู้สูงอายุ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แต่ละชมรม/โรงเรียนผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรม

(2.1.1.3) การดำเนินการ เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการให้กับเครือข่ายผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดที่ศูนย์ฯ รับผิดชอบ 4 จังหวัดภาคเหนือ ได้รับงบประมาณ 400,000 บาท ดำเนินการ 3 วัน โดยจัดอบรม 2 วัน และมีตลาดขายสินค้า 1 วัน ณ ถนนคนเดิน และมีการจัดอบรมการขายสินค้าออนไลน์ควบคู่ไปด้วย

(2.1.1.4) เนื้อหาการดำเนินกิจกรรม

- กิจกรรมการเสริมพลังอำนาจผู้สูงอายุ
- กิจกรรมการถอดบทเรียน โดยใช้เครื่องมือการวิเคราะห์ SWOT (จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค โอกาส) เพื่อให้กลุ่ม/ชมรม/โรงเรียนผู้สูงอายุได้ทบทวนการปฏิบัติงานของตนเอง และวางแผนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง

- กิจกรรมอบรมการขายของออนไลน์ เนื่องด้วยสถานการณ์โควิดผู้สูงอายุจะต้องได้รับการฝึกอบรมใช้เทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านการจำหน่ายสินค้า จึงอบรมการไลฟ์สดขายสินค้าบนเพจใน Facebook ใช้วิทยากรจัดอบรมในพื้นที่ ที่มีการฝึกการใช้มือถือ ไลฟ์ในไลฟ์สด และลักษณะแบบไลฟ์สด ตลอดจนมีการฝึกปฏิบัติให้ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมอบรมนำสินค้ามาขายจริง

(2.1.2) ปัจจัยนำเข้า

(2.1.2.1) กลุ่ม/ชมรม/โรงเรียนผู้สูงอายุ เป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญของโครงการ โดยเฉพาะเครือข่ายโรงเรียนผู้สูงอายุ และกลุ่มผู้สูงอายุที่พัฒนาผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ

(2.1.2.2) ภาควิชาเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมโครงการ เป็นหน่วยภาควิชาเครือข่ายทั้งทีม One Home โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.)

(2.1.3) บทเรียนรู้

(2.1.3.1) กระบวนการ เน้นการทำงานกับกลุ่ม/ชมรม/โรงเรียนผู้สูงอายุ ที่ครอบคลุมในทุกพื้นที่ 7 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ที่อยู่ความรับผิดชอบของ ศพส. เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแกนนำผู้สูงอายุ และกิจกรรมการพัฒนาเน้นการพัฒนาเพื่อนำไปประยุกต์ใช้และฝึกปฏิบัติการจริง เพื่อสร้างการเรียนรู้จริง

(2.1.3.2) ผลลัพธ์จากการดำเนินการ

- ผู้สูงอายุเรียนรู้การขายสินค้าทางออนไลน์ ซึ่งโรงเรียนผู้สูงอายุค่อนข้างมีความเข้มแข็งที่สามารถนำไปขยายผล ต่อยอดได้ ซึ่งโครงการนี้เน้นมิติเศรษฐกิจ ที่มุ่งส่งเสริมการพึ่งตนเองได้ของผู้สูงอายุ

- กลุ่ม/ชมรม/โรงเรียนผู้สูงอายุ มีบทเรียนรู้จากการทบทวนการพัฒนาผู้สูงอายุ และแนวทางการพัฒนาต่อยอด

- โครงการดังกล่าวถือเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้พบปะระหว่างกลุ่มผู้สูงอายุแต่ละจังหวัด ซึ่งเป็นการเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้สูงอายุ และเสริมพลังชีวิตแก่ผู้สูงอายุมากกว่าผลลัพธ์ที่เป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจ

(2.1.4) จุดแข็ง/จุดศักยภาพ

(2.1.4.1) การเชื่อมโยงเครือข่ายผู้สูงอายุภาคเหนือตอนบน ซึ่งเป็นพื้นที่ดูแลของศพส.ได้

(2.1.4.2) ชมรมผู้สูงอายุ / โรงเรียนผู้สูงอายุในท้องถิ่นที่มีความหลากหลาย และมีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง โดย ศพส. เป็นผู้สนับสนุนการพัฒนา

(2.1.5) ปัญหาและอุปสรรค

(2.1.5.1) การใช้แอปพลิเคชันในการขายสินค้าออนไลน์ยังเป็นข้อจำกัดในการนำไปประยุกต์ใช้ ฉะนั้น ควรจะมีการพัฒนาต่อยอดหรือการฝึกปฏิบัติการใช้ ทั้งนี้ด้วยการสินค้าผ่านตลาดออนไลน์สำคัญคือ การวางแผนการขาย การนำเสนอสินค้าอย่างต่อเนื่อง และระบบการบริหารจัดการการขาย การส่ง ตลอดจนการพัฒนาสินค้าให้ยังคงคุณภาพในการจัดส่งสินค้าทางไกล

(2.1.5.2) ศพส. มีพื้นที่ 7 จังหวัดเป็นพื้นที่การพัฒนางานผู้สูงอายุ แต่ละพื้นที่มีระยะทางของการปฏิบัติงานที่ห่างไกล ส่งผลให้การเข้าถึงหรือการดึงเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนายังเป็นข้อจำกัดที่จะต้องพัฒนาช่องทางการปฏิบัติงานที่ครอบคลุมและทำงานเชิงรุกมากขึ้น

(2.1.6) ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนาโครงการ

(2.1.6.1) พัฒนาและขยายผลโรงเรียนผู้สูงอายุทางอากาศ ซึ่งกรมกิจการผู้สูงอายุ ได้ดำเนินการร่วมกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อปี พ.ศ.2564 และปี พ.ศ.2565 ทาง ศพส. ร่วมกับ สนง.พมจ.เชียงใหม่ ซึ่งทางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ดำเนินการให้ โดยการจัตรายการวิทยุ โดยเปิดโอกาสให้ชมรมผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ เข้าร่วม ซึ่งตรงนี้ควรจะมีการพัฒนารูปแบบโรงเรียนผู้สูงอายุทางอากาศ เพื่อเปิดโอกาสและขยายพื้นที่การเรียนรู้ไปยังผู้สูงอายุได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ทุกบริบทชีวิตของผู้สูงอายุที่มีความแตกต่างหลากหลาย ภายใต้ภารกิจของ ศพส. สู่ชุมชน เพื่อการพัฒนาสังคมผู้สูงวัยอย่างเป็นธรรม สอดคล้องเหมาะสมกับลักษณะความหลากหลายของชุมชน ทั้งความเป็นชุมชนเมือง และชุมชนที่อยู่ห่างไกล ได้มีโอกาสเข้าถึงหลักสูตรผู้สูงอายุ ทั้งนี้โรงเรียนผู้สูงอายุทางอากาศมีเป้าหมายขยายผลทั่วประเทศ

(2.1.6.2) โครงการควรจะได้รับ การสนับสนุนงบประมาณต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนกลุ่มหรือชมรมผู้สูงอายุให้ขับเคลื่อนงานผู้สูงอายุด้วยปฏิบัติการของตนเอง ภายใต้การสนับสนุนของภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

(2.1.6.3) ควรจะสนับสนุนต่อยอดการขายสินค้าออนไลน์ของกลุ่ม/ชมรมผู้สูงอายุ เช่น กรมกิจการผู้สูงอายุ หรือควรจะให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์สนับสนุนตลาดออนไลน์ โดยเฉพาะการพัฒนาแอปพลิเคชันให้เป็นพื้นที่การขายสินค้าร่วมกันของกลุ่มเป้าหมายของ

กระทรวง เป็นต้น ทั้งนี้ควรจะมีการพัฒนาทักษะการบริหารจัดการการตลาดออนไลน์ร่วมด้วย ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพสินค้าเพื่อการจัดส่งทางไกล การจัดทำทำเนียบสินค้า การจัดระบบการรับคำสั่งสินค้าและการจัดส่งสินค้า เหล่านี้ เป็นสิ่งที่ต้องพัฒนาต่อยอดแก่กลุ่ม/ชมรม/โรงเรียนผู้สูงอายุ

(2.1.6.4) ควรจะพัฒนาระบบการขายสินค้าออนไลน์ของกลุ่ม/ชมรม/โรงเรียนผู้สูงอายุ โดยความเชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับผู้สูงอายุ และมีศักยภาพในการบริหารจัดการระบบการขายสินค้าออนไลน์ได้ โดยอาจจะพัฒนาเป็นตลาดออนไลน์สำหรับการขายผลิตภัณฑ์ชุมชนในภาพรวมทั้งหมด

(2.2) โครงการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน

(2.2.1) บริบทโครงการ

เป็นโครงการส่งเสริมการรวมกลุ่ม รวมตัวของผู้สูงอายุในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในรูปของโรงเรียนผู้สูงอายุ ทั้งนี้พบว่า ผู้สูงอายุยังไม่มี การรวมกลุ่มกันจริง หรือเป็นการรวมกลุ่มกันจำเพาะผู้สูงอายุติดสังคม ซึ่งเป็นผู้สูงอายุบางกลุ่มเท่านั้นที่เข้าถึงกิจกรรมดังกล่าว และยังพบว่า กิจกรรมการส่งเสริมอาชีพและการมีรายได้ของผู้สูงอายุจะเป็นกิจกรรมในพื้นที่ครอบครัว มากกว่าจะเป็นรายได้ที่เกิดจากการรวมกลุ่มหรือการเข้าร่วมโรงเรียนผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนมากที่เข้าร่วมต้องการกิจกรรมสั้นทางการพบปะสังสรรค์และการเข้าร่วมสังคม ฉะนั้น การรวมกลุ่มของผู้สูงอายุเชิงเศรษฐกิจค่อนข้างยาก ดังนั้น การพัฒนาโครงการดังกล่าว จึงส่งเสริมให้โรงเรียนผู้สูงอายุเสริมสร้างและพัฒนาอาชีพแก่ผู้สูงอายุ ตลอดจนเป็นพื้นที่ส่งเสริมการพบปะรวมตัวของผู้สูงอายุในชุมชน

(2.2.1.1) กลุ่มเป้าหมาย ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมเป็นนักเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุ

(2.2.1.2) เป้าหมายของการดำเนินกิจกรรม

(2.2.1.3) การดำเนินการ

- การส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของผู้สูงอายุ โดยการยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์และมาตรฐานสินค้าของผู้สูงอายุ ซึ่งผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์อาหาร ผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญา ได้แก่ เครื่องจักสานที่เป็นของใช้ในครัวเรือน และของใช้ในชีวิตประจำวัน

- การพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์ร่วมกับภาคีเครือข่าย ซึ่งมีหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาสินค้า จากกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กระทรวง อว.) ทั้งในเรื่องของบรรจุภัณฑ์ การพัฒนาระบบตลาดและการจำหน่ายสินค้า การใช้เทคโนโลยี ตลอดจนยังพบว่าการฝึกงานผู้สูงอายุมีการทำบันทึกข้อตกลงกับเกษียณมีดี เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ผู้สูงอายุ

- การส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามความถนัดของผู้สูงอายุ เน้นการพัฒนาสินค้าภูมิปัญญา

- การส่งเสริมและพัฒนาทักษะชีวิตที่เป็นสุขแก่ผู้สูงอายุ ทั้งนี้การพัฒนา กิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุจะให้สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์และบริบทเชิงพื้นที่

(2.2.2) ปัจจัยนำเข้า

(2.2.2.1) มีการรวมตัวและเครือข่ายผู้สูงอายุครอบคลุมทุกพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบ ทั้งรูปของกลุ่ม/ชมรม และโรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งภาคเหนือมีโรงเรียนผู้สูงอายุที่จัดตั้งอยู่ทั้งหมด 832 โรงเรียน

(2.2.2.2) มีหน่วยงานที่เป็นภาคีเครือข่ายร่วมพัฒนางานผู้สูงอายุ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ และหน่วยงาน One Home โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

(2.2.2.3) คลังภูมิปัญญาผู้สูงอายุ ที่จะนำมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ผู้สูงอายุ ได้แก่ ภูมิปัญญาด้านการจักสาน อาหาร ศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ

(2.2.3) บทเรียนรู้ : การพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุ

(2.2.3.1) เน้นการปฏิบัติงานร่วมกับโรงเรียนผู้สูงอายุที่สมัครใจและมีความเข้มแข็ง ตลอดจนเชื่อมประสานการปฏิบัติงานกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายในระดับพื้นที่ชุมชน โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ด้วยโรงเรียนผู้สูงอายุระดับชุมชนเป็นการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน

(2.3.3.2) การส่งเสริมโรงเรียนผู้สูงอายุ 1 โรงเรียน 1 จังหวัด เน้นการเสริมสร้างศักยภาพโรงเรียนผู้สูงอายุให้สามารถขับเคลื่อนด้วยตนเอง ตลอดจนส่งเสริมให้โรงเรียนผู้สูงอายุขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ เพื่อจัดตั้งเป็นนิติบุคคลสามารถบริหารจัดการ และขอรับงบประมาณได้ด้วยกลุ่ม/ชมรม/โรงเรียนผู้สูงอายุเอง

(2.2.4) จุดแข็ง/จุดศักยภาพ

(2.2.4.1) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่มีเครือข่ายผู้สูงอายุ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นโรงเรียนผู้สูงอายุที่จัดตั้งแล้ว โดยคัดเลือกโรงเรียนที่มีความเข้มแข็งและมาขยายผล ทำให้กิจกรรมของโครงการสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในโครงการนี้ได้เลือก 1 โรงเรียนผู้สูงอายุ 1 จังหวัด

(2.2.4.2) การเสริมสร้างและพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุ ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานพื้นที่ที่มีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุได้อย่างเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

(2.2.5) ปัญหาและอุปสรรค

(2.2.5.1) การแพร่ระบาดของสถานการณ์โควิด-19 ส่งผลให้งดกิจกรรมโครงการที่จะเชิญเครือข่ายผู้สูงอายุเข้ามาร่วมกิจกรรมกับทาง ศพส. และไม่มีกรลงพื้นที่ชุมชน ส่งผลให้งานพัฒนาเครือข่ายผู้สูงอายุบางกิจกรรมต้องงดปฏิบัติการ

(2.2.5.2) โรงเรียนผู้สูงอายุบางโรงเรียนไม่สามารถเขียนขอรับงบประมาณได้ด้วยกลุ่มเอง จากการสัมภาษณ์พบข้อจำกัดสำคัญ กล่าวคือ

- รูปแบบการเขียนขอรับงบประมาณของแหล่งทุนที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการเขียนโครงการเพื่อขอรับงบประมาณของผู้สูงอายุ ทั้งนี้แหล่งทุนแต่ละแห่งมีรูปแบบการเขียนขอรับการสนับสนุนไม่เหมือนกัน กล่าวคือ แบบฟอร์มการเขียนโครงการเพื่อขอรับงบประมาณจากแหล่งทุน เช่น การขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ยื่นขอรับงบประมาณสนับสนุนที่ สنج.พมจ. มีรายละเอียดค่อนข้างมาก มีระบบการขอรับงบประมาณที่มีขั้นตอนซับซ้อน ซึ่งการส่งกลับข้อมูลเพื่อปรับแก้ไขโครงการค่อนข้างใช้ระยะเวลานาน และมีโครงสร้างการพิจารณาที่ขึ้นตรงกับส่วนกลางเป็นหลัก ตลอดจนการกรอกข้อมูลโครงการต้องกรอกผ่านระบบ เป็นข้อจำกัดที่ส่งผลต่อทัศนคติว่า “การเขียนโครงการขอรับการสนับสนุนเป็นเรื่องยาก และใช้เวลานาน”

- การจัดฝึกอบรมการเขียนโครงการ เป็นการส่งตัวแทนของสมาชิกโรงเรียนผู้สูงอายุเข้าร่วมเท่านั้น ถือเป็นข้อจำกัดในการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุให้มีทักษะด้านการเขียนโครงการ ซึ่งบางกรณีพบว่า “ผู้เข้าร่วมอบรมไม่ได้เป็นคนเขียนโครงการ แต่ผู้เขียนโครงการไม่ได้เข้าร่วมอบรม”

(2.2.5.3) การคัดเลือกโรงเรียนผู้สูงอายุในจังหวัด จะพิจารณาผ่านผลิตภัณฑ์และลงพื้นที่จัดประชุมคณะทำงานคัดเลือก 7 จังหวัด เป็นข้อจำกัดในการพิจารณาอย่างเข้าใจในบริบทเชิงพื้นที่จังหวัดนั้น ๆ ฉะนั้น การประสานงานเพื่อพิจารณาคัดเลือกร่วมกันระหว่าง สنج.พมจ. นั้น ๆ จึงถือว่ามีความสำคัญ

(2.2.5.4) พบ.การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ไม่ยืดหยุ่นต่อการปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาค

(2.2.6) ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนาโครงการ

(2.2.6.1) การขยายผลโรงเรียนผู้สูงอายุ

- ควรจะเป็นการต่อยอดการพัฒนาโรงเรียน ผู้สูงอายุทางอากาศให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ที่ผู้สูงอายุทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงได้

- ควรจะมีงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุระดับชุมชนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง โดยการเชื่อมประสานและเชื่อมโยงงบประมาณระหว่าง ศพส. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(2.2.6.2) การขอรับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนผู้สูงอายุ ควรจะมีอนุกรรมการระดับจังหวัด เพื่อให้สามารถดำเนินการในขั้นตอนการพิจารณา ตลอดจนสามารถที่จะปรับแก้ไขให้สอดคล้องกับบริบทเชิงพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

(2.3) โครงการซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุ

(2.3.1) บริบทโครงการ สถานการณ์ด้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ พบบ้านส่วนใหญ่ปลวกกิน กระเบื้องหลังคาพัง โครงสร้างบ้านทรุดโทรม เนื่องจากสถานการณ์ฝนตกหนัก ฉะนั้น ในปีนี้จึงจำเป็นที่จะต้องสนับสนุนโครงสร้างบ้านทั้งหลัง

(2.3.2) ปัจจัยนำเข้า

ปัจจัยนำเข้าสำคัญคือ ข้อมูลผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาที่อยู่อาศัยไม่เหมาะสม และมีความเสี่ยงต่อการดำเนินชีวิต จึงมีประเด็นสำคัญ ได้แก่

(2.3.2.1) การสำรวจข้อมูลจากพื้นที่จริง จึงมีการจัดข้อมูลบ้านผู้สูงอายุกลุ่มเป้าหมายโครงการ ซึ่งจะการคัดเลือกบ้านผู้สูงอายุที่จะดำเนินการซ่อมแซมและปรับปรุง จะมีการประสานในหน่วยงานพื้นที่และทำการสำรวจ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการผู้นำปกครองท้องถิ่น (ในที่นี้คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) ตลอดจนคัดเลือกผู้สูงอายุที่ควรจะได้รับ การสนับสนุน ซึ่งโครงการนี้เป็นโครงการที่เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมที่ผู้สูงอายุได้รับประโยชน์จากโครงการ ทั้งนี้มีแนวทางการพิจารณาเบื้องต้น เช่น บ้านมีสภาพทรุดโทรม ผู้สูงอายุอยู่ตามลำพังได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ไม่มีรายได้ ไม่มีอาชีพ ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

(2.3.2.2) เครือข่ายระดับชุมชนให้ความสำคัญกับการซ่อมแซมและปรับปรุงบ้านผู้สูงอายุ ทั้งนี้เนื่องจากผลลัพธ์ทำให้เห็นถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้อย่างแท้จริง จึงตระหนักเห็นความสำคัญและมีส่วนร่วมในการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ

(2.3.2.3) แนวทางการสนับสนุนการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านของโครงการดังกล่าวมีคู่มือและระเบียบในการพิจารณาาร่วมกันที่ชัดเจน

(2.3.3) บทเรียนรู้

(2.3.3.1) บทเรียนเชิงกระบวนการ

บทเรียนรู้ที่ 1 กระบวนการดำเนินการเพื่อขอรับการสนับสนุนการซ่อมแซมและปรับปรุงบ้าน

- ดำเนินการตามคู่มือและระเบียบที่กรมกำหนด โดยมีบทเรียนรู้ที่ดี นั่นคือ กระบวนการสำรวจและการจัดทำข้อมูล ซึ่งมีทั้งหน่วยงานท้องถิ่นและท้องถิ่นต่างมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ตลอดจนร่วมคัดเลือก ทั้งนี้พบว่า กระบวนการคัดเลือกบ้านผู้สูงอายุ บางพื้นที่มีการคัดเลือกผ่านเวทีประชาคมเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมที่สุดสำหรับผู้สูงอายุตามลำดับความวิกฤติ

- เมื่อรับงบประมาณสนับสนุนทั้งการซ่อมแซม และจัดสร้าง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อวัสดุตามระเบียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งทาง ศพส. โอนเงินผ่านธนาคารกรุงไทย (KTB) ตามระเบียบ จากนั้นดำเนินการเสร็จสิ้น อปท. เป็นผู้จัดส่งเอกสารการจัดซื้อจัดจ้างทุกขั้นตอนส่งกลับมายัง ศพส. และดำเนินการส่งมอบบ้านอย่างชัดเจน

บทเรียนรู้ที่ 2 ภาควิชาเครือข่ายในการเชื่อมประสานงานและบูรณาการงานที่ต่อยอดได้ ดังเช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นความสำคัญและมีแผนงานต่อยอดเพื่อสนับสนุนการปรับปรุงบ้านที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เป็น 1 ในหน่วยงานที่จัดสรรและระดมทรัพยากรในการสร้าง และซ่อมแซมบ้านร่วมกับหน่วยงาน โดย อปท. บางแห่งมีการสนับสนุนงบประมาณร่วม เช่น อบจ. สนับสนุน 50,000 บาท สำนักงานเหล่ากาชาด และสำนักงานพัฒนาชุมชน ร่วมสนับสนุนในการสร้างบ้าน หรือ อบต.ดอนแก้ว เป็น

อพท. ที่สามารถบริหารจัดการด้านการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุได้อย่างรอบด้าน ทาง ศพส. สนับสนุนวัสดุ ก่อสร้าง แต่ค่าแรงเป็นของ อพท. เอง เป็นต้น

บทเรียนรู้ที่ 3 ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการซ่อมแซมและปรับปรุง บ้าน รูปแบบการสนับสนุน เช่น วัสดุ อุปกรณ์ก่อสร้าง สนับสนุนเป็นแรงงาน (ช่างอาสา) บริจาคผ่านกิจกรรม ทำบุญทอดผ้าป่า เช่น ทอดผ้าป่ากระเบื้องปูพื้น ทอดผ้าป่ากระเบื้องหลังคา และทอดผ้าป่าปูน เป็นต้น

(2.3.3.2) บทเรียนของผลลัพธ์

บทเรียนรู้ที่ 1 ผลลัพธ์เชิงเป้าหมายอยู่ที่การสร้างบ้านทั้งหลังอย่างมีส่วนร่วมและบูรณาการ เป้าหมาย คือ 106 หลัง สามารถดำเนินการสนับสนุนแล้ว 71 หลัง และกำลังจะดำเนินการ 8 หลัง รวมเป็น 79 หลัง ทั้งนี้การขอรับการสนับสนุนแบ่งเป็น 2 รูปแบบการสนับสนุน ได้แก่

รูปแบบที่ 1 ซ่อมแซมบางส่วนไม่เกิน 20,000 บาท ส่วนใหญ่เป็นการปรับปรุง สร้างห้องน้ำให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

รูปแบบที่ 2 สนับสนุนการสร้างบ้านทั้งหลัง จำนวนหลังละ 40,000 บาท ซึ่งสนับสนุนเป็นโครงสร้างบ้าน หน้าต่าง ประตู พื้นผนัง ทั้งนี้งบประมาณการสร้างทั้งหลังไม่เพียงพอต่อการ สร้างบ้าน โดยพบว่า มีหน่วยงานเครือข่ายในพื้นที่ร่วมสนับสนุนอุปกรณ์ก่อสร้าง เช่น ค่าแรง ปูนซีเมนต์ ฯลฯ ในกรณีตัวอย่าง องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ สนับสนุน 50,000 บาท สามารถเบิกค่าแรงในการ ก่อสร้างได้ ฉะนั้น การดำเนินการปรับปรุงบ้านทั้งหลัง พบบทเรียนที่สำคัญ นั่นคือ “การบูรณาการงบประมาณ แผนงานหน่วยงานในพื้นที่” ในการสนับสนุนและพัฒนาร่วมกันอย่างมีส่วนร่วม

ซึ่งจากเป้าหมายที่กำหนดให้สนับสนุน 106 หลัง จะไม่เป็นไปตาม เป้าหมายที่กำหนดไว้ เนื่องจากพิจารณาการสนับสนุนเป็นการสร้างบ้านทั้งหลัง ใช้งบประมาณหลังละ 40,000 บาท ไม่เป็นไปตามเป้าหมายหลังคาเรือน แต่สามารถบรรลุการใช้งบประมาณชัดเจน และมีผลลัพธ์ของการ สร้างบ้านที่มีมาตรฐานสำหรับผู้สูงอายุ

บทเรียนรู้ที่ 2 บ้านสร้างสุขได้ ด้วยบ้านที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ กล่าวคือ ผู้สูงอายุมิที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย บุตรหลานมีพื้นที่ครอบครัวที่อยู่ร่วมกับผู้สูงอายุที่เป็นสุข

(2.3.4) จุดแข็ง/จุดศักยภาพ

(2.3.4.1) การซ่อมแซมบ้านและการสร้างบ้านทั้งหลัง ใช้พลัง 3 ส่วนหลัก สำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ พลังชุมชน พลังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และพลังช่าง

(2.3.4.2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและสนับสนุนการ ซ่อมแซมบ้านหรือสร้างบ้านทั้งหลังแก่ผู้สูงอายุ

(2.3.4.3) การซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุที่ประสบความสำเร็จ สิ่งสำคัญคือ การประสานภาคีเครือข่ายระดับชุมชน ซึ่งถือเป็นพลังหลักสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการดังกล่าว

(2.3.5) ปัญหาและอุปสรรค

(2.3.5.1) ที่ดินที่ผู้สูงอายุอยู่อาศัยเป็นที่ดินที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ หรือปลูกสร้างในพื้นที่สาธารณะ ส่งผลให้ไม่สามารถให้การสนับสนุนการซ่อมแซมบ้านเรือนหรือสร้างบ้านหลังใหม่ได้

(2.3.5.2) ต้นทุนการซ่อมแซมและการก่อสร้างมีมูลค่าที่สูงขึ้น ส่งผลให้การจัดซื้ออุปกรณ์และวัสดุก่อสร้างได้จำนวนที่น้อยกว่าที่กำหนดแต่เดิม ทั้งนี้งบประมาณที่สนับสนุนไม่สอดคล้องกับราคากลางของวัสดุการก่อสร้าง

(2.3.6) ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนาโครงการ

(2.3.6.1) ควรจะปรับเป้าหมายให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริง โดยพิจารณาตามการสนับสนุน 2 รูปแบบที่ควรกำหนดสัดส่วนเป้าหมายที่ต่างกัน แต่มีค่าเป้าหมายเท่ากัน ตรงนี้เสนอ 2 เป้าหมาย ได้แก่

เป้าหมายที่ 1 กำหนดเป้าหมายกรณีสนับสนุนการปรับปรุงทั้งหลัง คิดค่าน้ำหนักบวกขึ้นมากกว่าการซ่อมแซมบางส่วน นั่นคือ ค่าน้ำหนักมากกว่า แต่จำนวนหลังค่าน้อยกว่า

เป้าหมายที่ 2 กำหนดเป้าหมายกรณีสนับสนุนการซ่อมแซม คิดค่าน้ำหนักจำนวนหลังมากกว่า แต่ค่าน้ำหนักน้อยกว่า

(2.3.6.2) ควรจะปรับแผนงบประมาณสนับสนุนการซ่อมแซมและสร้างบ้านด้วยต้นทุนวัสดุก่อสร้างที่สูงขึ้น

(2.3.6.3) การกำหนดราคากลางสำหรับการจัดซื้อจัดจ้างควรจะมีการปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์/บริบทการเปลี่ยนแปลงจริงของราคาที่เกิดขึ้นจริงตามแต่ละพื้นที่ ซึ่งหากไม่ปรับให้เป็นปัจจุบัน จะส่งผลต่อการจัดซื้ออุปกรณ์ที่จะใช้เพื่อการปรับปรุงซ่อมแซม นั่นคือ จากงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจะทำให้จัดซื้อได้น้อยลง ฉะนั้น ควรจะมีปรับงบประมาณให้มีความเหมาะสมเป็นปัจจุบัน

(2.4) โครงการเงินสงเคราะห์

(2.4.2) ปัจจัยนำเข้า

โครงการนี้เป็นโครงการที่ช่วยบรรเทาภาวะวิกฤติที่เกิดขึ้นแก่ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางสังคม โดยเฉพาะในช่วงปีงบประมาณที่ผ่านมา ผู้สูงอายุประสบปัญหาและได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ได้รับผลกระทบทั้งในเรื่องของการดำรงชีวิต ปัญหาสุขภาพ (ภาวะเสี่ยงต่อการเจ็บป่วย) สภาพเศรษฐกิจครัวเรือน (การมีอาชีพ การมีรายได้)... เหล่านี้ สถานการณ์เหล่านี้ถือเป็นปัจจัยนำเข้าที่สำคัญของการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาความวิกฤติ

(2.4.3) ข้อค้นพบเกี่ยวกับกระบวนการ

(2.4.3.1) กระบวนการเพื่อขอรับเงินสงเคราะห์ดำเนินการตามระเบียบ ซึ่งให้พื้นที่เป็นผู้แจ้งและจัดทำข้อมูลเพื่อขอรับการสนับสนุนเงินสงเคราะห์ จากนั้นประสานและลงพื้นที่ในการสืบค้นข้อเท็จจริง

(2.4.3.2) ขั้นตอนกระบวนการ

ขั้นที่ 1 ประสานพื้นที่เพื่อพิจารณาปัญหาความเดือดร้อนของผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางสังคม เน้นให้ทีมชุมชนเป็นทีมพิจารณา

ขั้นที่ 2 ประชุมเดือนละ 1 ครั้ง เสนอชื่อ จากนั้นเข้าคณะกรรมการ One Home เป็นทีมกลั่นกรอง/คัดกรอง ซึ่งมีทีมอยู่ 16 หน่วยงานที่ร่วมพิจารณาข้อมูลผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน มีภาวะเร่งด่วนที่จะต้องได้รับช่วยเหลือและบรรเทาความวิฤติ

ขั้นที่ 3 ส่งต่อคณะกรรมการระดับจังหวัด เป็นคณะกรรมการพิจารณาอนุมัติโดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานตามระเบียบ

ขั้นที่ 4 โอนเงินเข้าธนาคารของผู้สูงอายุที่ได้รับเงินสงเคราะห์โดยตรง

(2.4.4) ผลลัพธ์ ไตรมาส 1 และไตรมาส 2 มีผู้สูงอายุได้รับเงินสงเคราะห์จำนวน 80 ราย ๆ ละ 3,000 บาท ซึ่งได้รับงบประมาณทั้งหมด 240,000 บาท (เก็บข้อมูล ณ ไตรมาสที่ 3)

(2.4.5) จุดแข็ง/จุดศักยภาพ

(2.4.5.1) มีการคัดกรองเป็นทีม One Home

(2.4.5.2) เตรียมข้อมูล กลั่นกรอง ยื่นพิจารณา โดยโอนผ่าน KTB ทันที ซึ่งต่างธนาคารจะต้องรอเงินโอนเข้าธนาคาร จำนวน 3 วัน

(2.4.5.3) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ ดำเนินการโครงการครอบคลุมทั้ง 7 จังหวัด

(2.4.5.4) ภาควิชาของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ มีส่วนร่วมเป็นทีมปฏิบัติการทั้งในรูปของทีม One Home ร่วมสนับสนุนและเสริมสร้างโครงการอย่างมีส่วนร่วม

(2.4.5.5) กรณีเร่งด่วน โดยเฉพาะในช่วงโควิด-19 การพิจารณาเงินสงเคราะห์ไม่จำเป็นต้องเข้าคณะกรรมการระดับจังหวัด คณะกรรมการชุด One Home สามารถพิจารณาอนุมัติโดยใช้ดุลพินิจกรณีภาวะเร่งด่วน

(2.4.5.6) ปฏิบัติตามระเบียบเป็นหลักสำคัญ

(2.4.6) ปัญหาและอุปสรรค

(2.4.6.1) ผู้สูงอายุที่ขอรับเงินสงเคราะห์บางกรณีอยู่พื้นที่ห่างไกล ซึ่งบางครั้งยากต่อการลงพื้นที่

(2.4.6.2) ผู้สูงอายุติดเตียง หรือมีภาวะที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ หรือผู้สูงอายุบางกรณีที่ใช้เทคโนโลยีไม่ได้ ทำให้ไม่สามารถเบิกเงินเองได้ และไม่ได้รับเงินสงเคราะห์

(2.5) โครงการเสริมสร้างชุมชนเป็นมิตรกับผู้สูงอายุ

(2.5.1) บริบทโครงการ เป็นโครงการสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ทางกายภาพส่วนกลาง ที่ให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การพัฒนาพื้นที่ของศูนย์

พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ หรือพื้นที่ที่ใช้จัดกิจกรรมผู้สูงอายุในพื้นที่
 ฯลฯ

(2.5.2) ปัจจัยนำเข้า

(2.5.2.1) เครือข่ายระดับพื้นที่ ได้แก่ กลุ่ม/ชมรม/โรงเรียนผู้สูงอายุ ศูนย์
พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือศูนย์ให้บริการผู้สูงอายุในพื้นที่
เช่น ลานกิจกรรมผู้สูงอายุ วัด ฯลฯ

(2.5.2.2) พื้นที่ปฏิบัติการทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ เป็นพื้นที่ที่มีการจัด
กิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ และมีความประสงค์ที่จะปรับอารยสถาปัตย์ให้สอดคล้องเหมาะสมกับการทำกิจกรรม
ของผู้สูงอายุ เช่น ห้องน้ำ ทางลาด ฯลฯ ซึ่งเป็นพื้นที่ตามข้อ (2.2.2.1)

(2.5.2.3) บริการสำหรับผู้สูงอายุ ในที่นี้คือ อปท. หน่วยงานระดับพื้นที่
ชุมชน มีบริการหรือกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุอยู่เป็นประจำ จึงจำเป็นต้องพัฒนาพื้นที่ให้เหมาะสมกับการ
ให้บริการผู้สูงอายุ

ซึ่งในปีที่ผ่านมา ได้สนับสนุนห้องน้ำ 1 ห้อง ให้กับวัดที่ อ.แม่เอน เพื่อ
สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมผู้สูงอายุในพื้นที่

(2.5.3) ข้อค้นพบเชิงกระบวนการ

(2.5.3.1) มีการจัดประชุมวางแผนการดำเนินการพัฒนาร่วมกันกับชุมชน
เพื่อพัฒนาห้องน้ำที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

(2.5.3.2) สำรวจและลงพื้นที่ เพื่อประเมินความต้องการและวางแผน
การสร้างห้องน้ำที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

(2.5.3.3) อปท. รับผิดชอบดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง และก่อสร้างห้องน้ำ
ตามแบบแปลนที่กำหนด

(2.5.4) ข้อค้นพบ : ผลลัพธ์ สร้างห้องน้ำ 1 ห้อง ปรับสถานที่ให้สอดคล้อง
เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

(2.5.5) จุดแข็ง/จุดศักยภาพ : พื้นที่ระดับชุมชนแต่ละพื้นที่มีการรวมตัวของ
ผู้สูงอายุในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดตั้งกลุ่มผู้สูงอายุ ชมรมผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ ฯลฯ ตลอดจนมี
กิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ บางพื้นที่มีบริการสำหรับผู้สูงอายุที่พัฒนาและดำเนินการโดยหน่วยงานในพื้นที่ เช่น
อปท. รพ.สต. ศพค. ฯลฯ

(2.5.6) ปัญหาและอุปสรรค : ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรม
ปกรณ์เชียงใหม่ ไม่มีความชำนาญการในเรื่องของการจัดซื้อจัดจ้างด้านวัสดุก่อสร้าง ซึ่งต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญ
ฉะนั้น เสนอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง แล้วส่งหลักฐานกลับมายังศูนย์ฯ

(2.5.7) ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนาโครงการ

(2.5.7.1) ควรจะมีการพัฒนา Day Care ผู้สูงอายุในชุมชน

(2.5.7.2) โครงการควรเป็นโครงการเชิงพัฒนา ขับเคลื่อน และต่อยอด : มีการพัฒนาต่อยอด มีระบบการติดตาม มีขอบเขตเชิงพื้นที่ให้ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่

(2.5.7.3) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่ ควรพัฒนาเป็นศูนย์บริการผู้สูงอายุ (เช่น ควรมีพี่เลี้ยงดูแลผู้สูงอายุ 24 ชม.)

เหล่านี้เป็นโครงการที่ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่ ดำเนินการ ในช่วงไตรมาสที่ 1 ถึงไตรมาสที่ 3 และมีแผนปฏิบัติการต่อที่จะดำเนินการให้เสร็จสิ้นในไตรมาสที่ 4 ซึ่งจากการดำเนินการ พบว่า ศพส. มีแผนปฏิบัติการที่ปรับให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทที่เกิดขึ้นจริง และกระจายปฏิบัติการอย่างครอบคลุมพื้นที่เป้าหมาย 7 จังหวัด ที่อยู่ภายใต้พื้นที่รับผิดชอบอย่างทั่วถึง โดยประสานเชื่อมโยงงานกับภาคีเครือข่ายแต่ละพื้นที่ ทีม One Home แต่ละจังหวัด โดยเฉพาะกลุ่ม/ชมรม และเครือข่ายผู้สูงอายุ ส่งผลให้สามารถปฏิบัติการได้ภายใต้ข้อจำกัด

4.1.3 ผลการจัดเวทีระดมความคิดเห็นจากภาคีเครือข่ายและกลุ่มเป้าหมายของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่

การจัดเวทีระดมความคิดเห็นจากภาคีเครือข่าย มีเครือข่ายที่เข้าร่วมในกระบวนการถอดบทเรียน จาก 5 องค์กร ได้แก่

- (1) องค์กรบริหารส่วนตำบลร้องวัวแดง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
- (2) องค์กรบริหารส่วนตำบลมะขุนหวาน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
- (3) เทศบาลตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
- (4) เทศบาลตำบลบ้านแม่ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
- (5) สาขาสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ประจำจังหวัดเชียงใหม่

ซึ่งศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่ มีการดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่ายภายนอกนั้น ได้ปฏิบัติงานร่วมกับเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุให้ได้รับการคุ้มครองส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในระดับพื้นที่อย่างเข้มข้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1.3.1. ปัจจัยนำเข้า ในที่นี้คือ สิ่งที่น่าสนใจเพื่อการพัฒนา ซึ่งสามารถอธิบายให้เห็นทั้งปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ได้แก่

(1) ทรัพยากรบุคคล ในการดำเนินงานร่วมกันระหว่างภาคีเครือข่าย และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์จังหวัดเชียงใหม่ ได้มีการสนับสนุนอย่างสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการเข้ามามีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ในองค์กร ไม่ว่าจะเป็นนักพัฒนาชุมชน นักสังคม-

สงเคราะห์ พนักงานกองช่าง ตลอดจนผู้บริหาร กำนันผู้ใหญ่บ้าน ในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ให้สำเร็จ ยกตัวอย่างเช่น การปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัยให้กับผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่แล้วจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความคิดเห็นชอบจากพื้นที่ โดยเฉพาะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากจะต้องมีการประสานทั้งในส่วนของกำลังแรงงาน และงบประมาณ

ในหลายพื้นที่ที่ได้รับการสนับสนุน การเขียนแบบก่อสร้างให้ได้มาตรฐาน การประมาณการงบประมาณจากกองช่าง ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ อีกทั้งในกระบวนการคัดกรอง ผู้ที่สมควรได้รับการช่วยเหลือในชุมชน ก็ต้องมีการพัฒนากระบวนการ และออกแบบวางแผน รูปแบบการคัดกรองให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน ซึ่งในส่วนนี้มักจะได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากส่วนงานสวัสดิการสังคม และกำนันผู้ใหญ่บ้าน ตัวอย่างเช่น ต.มะขุนหวาน ผู้นำชุมชน ก็จะรับผิดชอบในเรื่องการสร้างบ้านโดยระดมจิตอาสามาช่วยกันสร้างบ้านของผู้สูงอายุ หรือใน ต.ร้องวัวแดง ทางเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ก็ได้ลงไปตรวจสอบข้อเท็จจริง เพื่อให้ความเห็นตามคุณสมบัติของผู้สูงอายุที่สมควรจะได้รับการช่วยเหลือในเรื่องการซ่อมแซมบ้าน

ในส่วนการทำประชาคมในพื้นที่ ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องอธิบายรายละเอียดแก่ชุมชนให้เข้าใจถึงความร่วมมือระหว่างชุมชน ท้องถิ่น และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่ ว่าได้รับการช่วยเหลือจากแต่ละองค์กรจำนวนกี่เปอร์เซ็นต์ แต่เป็นการทำงานร่วมกันทั้ง 3 ส่วน เนื่องจากมีงบประมาณให้เพียงบางส่วน หากชุมชนไม่เข้าใจหรือไม่สามารถอธิบายชุมชนให้เข้าใจได้ ก็อาจจะทำให้เกิดปัญหาตามมาภายหลัง

ในส่วนของโครงการเงินสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ซึ่งมีระยะเวลาในการดำเนินโครงการที่จำกัด ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการประสานอย่างเร่งด่วนให้ดำเนินการ ซึ่งเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ได้เร่งดำเนินการ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการช่วยเหลือ และมีการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อให้เป็นไปตามระยะเวลาในการดำเนินงานของโครงการ ซึ่งแม้จะเป็นภาวะเร่งด่วน แต่บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และทำงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ใช้บริการอย่างแท้จริง

จะเห็นได้ว่า ในส่วนของทรัพยากรบุคคลของภาคีเครือข่าย ที่ได้ร่วมการปฏิบัติงานตามโครงการของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่ เป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ช่วยขับเคลื่อนการดำเนินโครงการต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จได้

(2) งบประมาณ สำหรับประเด็นงบประมาณ ได้มีการประสานงบประมาณในการดำเนินโครงการการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย ปรับปรุงซ่อมแซมที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุในชุมชน โดยทางศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่ มีงบประมาณสนับสนุนในการซ่อมบ้าน หลังละ 22,500 บาท และในการสร้างบ้านหลังละ 40,000 บาท ซึ่งแน่นอนว่างบประมาณดังกล่าว ไม่สามารถดำเนินโครงการได้แล้วเสร็จ จึงจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน ซึ่งเราพบว่า ใน ต.มะขุนหวาน ได้มี

การบริจาคเงินร่วมสร้างบ้านให้กับผู้สูงอายุจากชุมชน เพื่อให้การดำเนินโครงการสำเร็จ และในหลาย ๆ พื้นที่ ทางครอบครัวของผู้สูงอายุก็ได้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในส่วนของคุณค่าอาหารเลี้ยงชาวบ้านที่มาช่วยสร้างบ้าน

ในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นได้มีการประสานงานกับภาคีเครือข่ายอื่น เช่น สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) หรือหน่วยงานภาคเอกชนในพื้นที่ ร้านค้าวัสดุก่อสร้าง เพื่อให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนงบประมาณให้การซ่อมแซมและการสร้างบ้านให้กับผู้สูงอายุสำเร็จตามแผนที่วางไว้ นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งกองผ้าป่า เพื่อระดมทุนในตำบล ในการสนับสนุนการดำเนินงานหรือโครงการด้านการจัดสวัสดิการของกลุ่มผู้เปราะบางในชุมชน ซึ่งผู้สูงอายุในโครงการก็จะได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมเหล่านี้ด้วย

(3) ความรู้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้สนับสนุนองค์ความรู้ในการออกแบบ การซ่อมแซมและการสร้างบ้านที่ประหยัดงบประมาณ แต่ยังคงความคงทนถาวร และมีความเหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ ซึ่งความรู้เหล่านี้ได้จากการศึกษาข้อมูล และการประยุกต์ใช้องค์ความรู้พื้นถิ่น ของกองช่าง และช่างในชุมชน เพื่อใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนมาปรับใช้ในการซ่อมแซมหรือสร้างบ้านผู้สูงอายุให้เหมาะสม

(4) ฐานข้อมูล การทำงานในช่วงระยะเวลาที่จำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังเกิดสถานการณ์โควิด-19 ซึ่งอยู่ในช่วงใกล้ปลายปีงบประมาณ ทำให้การดำเนินการหลาย ๆ อย่าง ต้องทำอย่างเร่งด่วน ประเด็นสำคัญที่ค้นพบคือ การใช้ฐานข้อมูลเดิมของชุมชน ที่ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดทำไว้ล่วงหน้า และมีอยู่แล้วนั้น เป็นสิ่งที่มีประโยชน์ต่อการนำมาร่วมพิจารณา เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุเป็นอย่างดี ยกตัวอย่างเช่น อบต.บ้านแม่ ได้มีทะเบียนข้อมูลของผู้สูงอายุผู้พิการและผู้ยากไร้ของชุมชนอยู่แล้ว เมื่อได้รับการประสานอย่างเร่งด่วน ก็สามารถนำฐานข้อมูลเดิมมาพิจารณาในเบื้องต้นก่อนได้ ทาง อบต.มะขุนหวาน ได้มีศูนย์ช่วยเหลือประชาชนที่มีกรรมการพิจารณาการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย และผู้ยากไร้ ซึ่งจะมีรายชื่อผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือในทุกกลุ่มเป้าหมายอยู่แล้ว ฐานข้อมูลเหล่านี้ได้ถูกหยิบยกมาพิจารณา โดยมีกระบวนการตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อให้เกิดความถูกต้องของข้อมูล เพื่อประกอบการตัดสินใจของคณะกรรมการในการพิจารณาให้ความช่วยเหลือ

4.1.3.2. ข้อค้นพบเชิงกระบวนการ ในที่นี้คือ วิธีการที่ทำให้ปฏิบัติการโครงการสัมฤทธิ์ผล โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) ภาวะผู้นำ ผลจากการถอดบทเรียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้ง 4 แห่ง มีความสอดคล้องกันในประเด็นของภาวะความเป็นผู้นำของผู้บริหารหน่วยงานนั้นคือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือนายกเทศมนตรีของตำบลนั้น ๆ ที่เห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะการให้การดูแลและให้ความช่วยเหลือต่อผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะยากลำบาก ตลอดจนการสนับสนุน การดำเนินงานเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุในพื้นที่ ด้วยวิสัยทัศน์ดังกล่าวจึงทำให้การทำงานของผูปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการดำเนินงานร่วมกันกับบ้านธรรมปกรณ มีความสะดวกและได้รับการเอื้อประโยชน์จากนโยบายดังกล่าว ซึ่งหากผู้นำองค์กรไม่เข้าใจหรือไม่ให้ความสนใจต่อประเด็นด้านสังคม อาจจะทำให้การทำงานไม่ได้รับความสะดวก และมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานจากภาวะผู้นำขององค์กรนี้ จึงทำ

ให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีกำลังใจในการประสานงาน เนื่องจากได้รับการสนับสนุนในฐานนโยบายอย่างเต็มที่ อีกทั้งเป็นที่ปรึกษาที่ดีในการร่วมหาทางออกและวางแผนการดำเนินงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่พื้นที่ปฏิบัติงาน รวมถึงทำให้การปฏิบัติงานร่วมกับองค์กรเครือข่ายอื่น ๆ และชุมชนทั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน องค์กรพัฒนาเอกชนภายนอก สามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี

(2) การมีส่วนร่วมของประชาชน กระบวนการดำเนินงานที่สำคัญที่ทำให้การปฏิบัติงานตามโครงการของศูนย์พัฒนาสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่ ประสบความสำเร็จ คือ ภาคิเครือข่าย ทั้ง 4 แห่ง ได้พัฒนาและสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากชุมชนในทุกขั้นตอน ตั้งแต่กระบวนการร่วมกันคิด วางแผนการดำเนินงาน การจัดทำประชาคมเพื่อตัดสินใจในการคัดเลือกผู้ที่สมควรจะได้รับการช่วยเหลือทั้งจากโครงการซ่อมสร้างบ้าน และโครงการเงินสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบความยากลำบาก รวมไปถึงในกระบวนการดำเนินงาน การเข้ามาเป็นแรงงาน การมีส่วนร่วมรับผิดชอบในเรื่องของการหาทุนสนับสนุนเพิ่มเติม การประกอบอาหารเพื่อจัดเลี้ยงผู้ที่มาสร้างบ้านให้ผู้สูงอายุ ซึ่งการสร้างการมีส่วนร่วมดังกล่าวได้ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และความรู้สึกันว่า “การให้การช่วยเหลือผู้สูงอายุในชุมชน เป็นหน้าที่ของคนในชุมชนทุกคน ไม่ใช่ของหน่วยงานภายนอก หรือเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงอย่างเดียว”

เห็นได้ว่าทั้ง 4 พื้นที่ ได้สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของโครงการอยู่ในระดับสูง ซึ่งส่งผลทำให้การดำเนินงานเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกฝ่าย จากผลการสัมภาษณ์ ชุมชนมีความพึงพอใจ แม้ว่าการซ่อมแซมหรือการสร้างบ้านของผู้สูงอายุ จะไม่ได้รับงบประมาณที่เพียงพอ แต่ทำให้เห็นถึงพลังของชุมชนในการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานของโครงการประสบความสำเร็จ

(3) กระบวนการคัดกรองที่มีประสิทธิภาพ ประเด็นสำคัญที่จะทำให้ชุมชนเกิดความพึงพอใจหรือเกิดความขัดแย้งต่อการปฏิบัติงานของโครงการ นั่นคือกระบวนการคัดกรองของผู้ที่สมควรจะได้รับการช่วยเหลือโดยคงเป้าหมายของโครงการ โดยเฉพาะโครงการซ่อมแซมหรือสร้างบ้านของผู้สูงอายุและโครงการสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่ประสบความยากลำบาก เพราะหากมีกระบวนการคัดกรองที่ไม่โปร่งใส ไม่มีประสิทธิภาพ อาจทำให้เกิดความไม่เข้าใจของชุมชนต่อการดำเนินโครงการ จากเวทีการถอดบทเรียนพบว่า ภาคิเครือข่ายทั้ง 4 พื้นที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการคัดกรองเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด ทั้งรู้จัก และเข้าใจบริบทของพื้นที่เป็นอย่างดี หากมีกระบวนการคัดกรองที่ไม่โปร่งใส ย่อมจะส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน

องค์การบริหารส่วนตำบลร้องวัวแดง ได้มีกระบวนการคัดกรองที่ชัดเจน โดยเริ่มจากการทำประชาคมของหมู่บ้าน ให้สมาชิกในชุมชนมีสิทธิ์เสนอชื่อผู้สมควรได้รับการช่วยเหลือ และผ่านกระบวนการคัดเลือกจากชุมชนขึ้นมา เพื่อส่งรายชื่อมายังองค์การบริหารส่วนตำบล จากนั้นจะมีการส่งเจ้าหน้าที่ลงไปตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่โดยละเอียด ซึ่งในตำบลนี้ได้ให้ความสำคัญกับความจำเป็นและความเดือดร้อนของผู้สูงอายุเป็นหลัก หากหมู่บ้านใดมีผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนหลายครอบครัว ก็จำเป็นที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือก่อนหมู่บ้านที่ผู้สูงอายุที่มีความเดือดร้อนน้อยกว่า (ไม่ได้มีการกำหนด

โคเวตารายชุมชน) เมื่อตรวจสอบข้อมูลสมบูรณ์แล้วจะมีการส่งรายชื่อมายังบ้านธรรมปกรณ์เพื่อดำเนินการตรวจสอบเอกสารและลงพื้นที่อีกครั้ง

ในส่วนของ องค์การบริหารส่วนตำบลมะขูนหวาน ได้มีศูนย์ช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยพิบัติซึ่งมีกรรมการที่ชัดเจน เมื่อได้รับทราบโครงการ ก็ได้ดำเนินการให้ชุมชนทำประชาคมเพื่อจัดลำดับผู้ที่ประสบปัญหาความเดือดร้อน และส่งรายชื่อลำดับที่ 1 ถึง 3 เข้ามายังศูนย์ช่วยเหลือประชาชนเพื่อรอการพิจารณา โดยจะมีคณะกรรมการลงไปตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยละเอียด เพื่อคัดเลือกผู้ที่เหมาะสมจะได้รับการช่วยเหลืออย่างแท้จริง โดยกำหนดให้มีการช่วยเหลือผู้สูงอายุใน 5 ชุมชน และชุมชนละ 1 หลัง ซึ่งสอดคล้องกับเทศบาลตำบลบ้านแม่ ที่มีทะเบียนข้อมูลของผู้สูงอายุผู้พิการ และผู้ยากไร้ ของเทศบาลอยู่แล้ว ในเบื้องต้นจะคัดเลือกผู้ที่มีรายชื่อ และมีคุณสมบัติตรงกับสิ่งที่โครงการต้องการ จากนั้นก็จะทำการตรวจสอบข้อมูลโดยคณะกรรมการ เพื่อส่งรายชื่อมาขอรับความช่วยเหลือต่อไป

เห็นได้ว่า เมื่อกระบวนการคัดกรองมีประสิทธิภาพ ก็จะลดความขัดแย้ง หรือความไม่เข้าใจของชุมชน อีกทั้งการสร้างการมีส่วนร่วมที่เข้มข้นในเรื่องของการคัดกรองผู้ที่สมควรได้รับความช่วยเหลือ ก็ทำให้ชุมชนได้ตัดสินใจร่วมกัน และเห็นข้อมูล ตลอดจนปัญหาที่ผู้สูงอายุในชุมชนประสบ เพื่อร่วมกันวางแผนให้ความช่วยเหลือในประเด็นอื่น ๆ ต่อไปอีกด้วย เมื่อมีการทำงานที่โปร่งใสก็ส่งผลให้การบริหารโครงการ จนไปถึงผลที่เกิดขึ้น สามารถแก้ไขปัญหาและช่วยเหลือผู้ที่ประสบความเดือดร้อนได้อย่างแท้จริง

(4) การทำงานในระยะเวลาเร่งด่วน จากข้อจำกัดในการทำงานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้การดำเนินงานโครงการไม่สามารถดำเนินตามแผนได้ บางโครงการมีระยะเวลาในการดำเนินโครงการก่อนที่จะสิ้นปีงบประมาณไม่นาน จึงทำให้กระบวนการทำงานค่อนข้างที่จะมีความเร่งรีบ แต่ด้วยการประสานงานกับภาคีเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานที่ดี ตลอดจนเป็นโครงการที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชน ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญกับงานของบ้านธรรมปกรณ์ และได้ดำเนินการโครงการร่วมกันจนประสบความสำเร็จในภาวะการทำงานที่เร่งด่วนได้

(5) การได้รับการยอมรับของหน่วยงานในพื้นที่ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ เป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ มาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน ซึ่งการปฏิบัติงานที่ผ่านมา ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานในระดับพื้นที่ถึงประสิทธิภาพการทำงานที่สามารถช่วยเหลือ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้อย่างแท้จริง จึงทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความสัมพันธ์อันดี และยินดีที่จะร่วมงานกันในการทำงาน เพื่อพัฒนางานผู้สูงอายุในพื้นที่ ซึ่งนี่คือประเด็นสำคัญ ที่ทำให้กระบวนการทำงานดำเนินไปอย่างราบรื่น และมีผลงานที่ประจักษ์ชัดเจน ด้วยความร่วมมือร่วมใจกัน และทำงานบนฐานของการให้เกียรติซึ่งกันและกันของหน่วยงานส่วนภูมิภาค และหน่วยงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการทำงานร่วมกันในฐานะภาคีเครือข่าย

4.1.3.3. ข้อค้นพบที่ว่าด้วย “ผลลัพธ์”

(1) ความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่ จากการสะท้อนในเวทีถอดบทเรียนของภาคีเครือข่าย พบว่า การดำเนินโครงการ ฯ ที่ได้ดำเนินร่วมกับ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ ในปี พ.ศ.2564 กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือ มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของโครงการ ตลอดจนชุมชนและองค์กรบริหารส่วนตำบล ก็มีความพึงพอใจกับกระบวนการทำงานร่วมกันอย่างมาก แม้ว่าจะมีข้อจำกัดในการดำเนินงาน ทั้งในเรื่องระยะเวลาที่กระชั้นชิด และงบประมาณที่ไม่เพียงพอ แต่จะมีกระบวนการวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน ก็สามารถแก้ไขปัญหา และดำเนินการได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

จากกระบวนการทำงานร่วมกัน ทำให้ผลที่เกิดขึ้นสามารถช่วยเหลือประชาชนที่ประสบความเดือดร้อนโดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความยากลำบากในการดำรงชีวิต ได้มีที่อยู่อาศัยที่สมบูรณ์และเหมาะสมมากขึ้น ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาที่ตรงจุด และช่วยให้ผู้สูงอายุมีชีวิตที่ดีขึ้นได้อย่างแท้จริง ซึ่งผลที่ชัดเจนเหล่านี้ ทำให้ชุมชนได้เห็นถึงความสำคัญของโครงการ และมีความภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้สูงอายุในชุมชน

(2) มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ผลที่เกิดขึ้นต่อผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของโครงการ โดยเฉพาะการปรับปรุงที่อยู่อาศัย ได้ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน ซึ่งการให้ความช่วยเหลือในลักษณะนี้ ทำให้ผู้สูงอายุสามารถใช้ชีวิตอยู่ในบ้านของตนเองได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังได้รับความใส่ใจจากชุมชนและผู้คนในชุมชนร่วมกันดูแล และให้ความช่วยเหลือต่อไป เพราะชุมชนก็จะเข้าใจและทราบถึงข้อจำกัดในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ และเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุในชุมชนมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้แล้ว อยากรให้มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่น กล่าวคือสามารถให้ความช่วยเหลือในเรื่องของการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุ เช่น สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) องค์กรบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่ มาเป็นเครือข่ายในการให้ความช่วยเหลือในเรื่องของการซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุในพื้นที่อีก เป็นการขยายการดำเนินงานเพื่อให้การช่วยเหลือผู้สูงอายุสามารถทำได้มากขึ้น และครอบคลุมความเดือดร้อนในพื้นที่มากยิ่งขึ้น

(3) การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน ผลลัพธ์สำคัญที่เกิดขึ้น คือความร่วมมือร่วมใจกันของคนในชุมชนที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการและแก้ไขปัญหาของผู้สูงอายุ เป็นการรื้อฟื้นความสัมพันธ์ของคนในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการคุ้มครองดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งนับเป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้ชุมชนได้เห็นถึงปัญหาเข้าใจถึงสถานการณ์ที่กลุ่มเป้าหมายต้องเผชิญ ซึ่งไม่ได้มีเพียงแต่ผู้สูงอายุเท่านั้น แต่ยังมีกลุ่มผู้เปราะบางอื่น ๆ ในชุมชน อาทิเช่น คนพิการ คนที่ประสบปัญหาทางสังคม ที่ชุมชนอาจจะไม่ได้ให้ความสำคัญในช่วงแรก ก็ได้ถูกหยิบยกขึ้นมาเพื่อมาวิเคราะห์สถานการณ์ และหาทางให้ความช่วยเหลือทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างครอบคลุม

กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมลักษณะนี้ ทำให้ชุมชนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ และเข้าใจอย่างกระจ่างชัดว่าการจะให้ความช่วยเหลือคนในชุมชนได้ดีที่สุด ก็คือคนในชุมชนด้วยกันเอง ไม่จำเป็นที่จะต้องรอหน่วยงานภายนอกหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงเท่านั้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการ

ช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อนของชุมชน แต่ชุมชนสามารถดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านั้น ได้ด้วยตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่จะทำให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้อย่างแท้จริง

4.1.3.4. ความยั่งยืนของโครงการ

(1) การพัฒนาเครือข่ายการดำเนินงาน จากเวทีการถอดบทเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นเครือข่ายการทำงานของบ้านธรรมปกรณ์ ได้มีการสร้างเครือข่ายโดยธรรมชาติระหว่างกัน เพื่อเป็นที่ปรึกษาและประสานความร่วมมือ ในประเด็นของการพัฒนาสวัสดิการของผู้สูงอายุ อีกทั้งยังมีการเชื่อมโยงเครือข่ายช่วยเหลือจากภายนอกดังที่กล่าวไปข้างต้น ว่ามีหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ การซ่อมแซมปรับปรุงบ้าน เช่น สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน องค์กรบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อขอรับการสนับสนุน หรือการปรับปรุงบ้านสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่เช่นเดียวกัน

แสดงให้เห็นว่า แม้ในอนาคตหากทางบ้านธรรมปกรณ์ไม่ได้มีโครงการให้ความช่วยเหลือเหล่านี้แล้ว ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ยังสามารถดำเนินการให้ความช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่จากโครงการลักษณะเดียวกันได้

(2) การจัดตั้งงบประมาณเพื่อพัฒนาสวัสดิการและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นภาคีเครือข่ายของบ้านธรรมปกรณ์จังหวัดเชียงใหม่ มีหลายองค์กรที่ได้มีการจัดตั้งงบประมาณของท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินโครงการด้านสวัสดิการและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เห็นความสำคัญของการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ว่าเป็นกลุ่มเป้าหมายที่จำเป็นต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือเป็นพิเศษในพื้นที่

(3) ศูนย์ช่วยเหลือประชาชน ที่ได้รับผลกระทบจากภัยต่าง ๆ ทั้งภัยพิบัติ และสังคม มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่ง อาทิเช่น เทศบาลตำบลบ้านแม่ องค์กรบริหารส่วนตำบลมะขุนหวาน ได้มีการจัดตั้งองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ในด้านสังคม ซึ่งมีคณะกรรมการและคณะทำงาน ตลอดจนแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจน เพื่อให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ประสบปัญหาทางสังคม ซึ่งศูนย์ช่วยเหลือลักษณะนี้จะเป็นหน่วยปฏิบัติงานในพื้นที่ที่จะเข้าใจบริบทของพื้นที่ และรับทราบปัญหาที่แท้จริงของชุมชน ซึ่งเป็นงานที่สำคัญในการจะพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน

4.1.3.5. ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนา

(1) สนับสนุนงบประมาณ เพื่อการขับเคลื่อนงานของชมรมผู้สูงอายุระดับจังหวัดอย่างต่อเนื่อง เพราะจะเป็นการสนับสนุนส่งเสริมให้เครือข่ายผู้สูงอายุได้มาเรียนรู้และทำความเข้าใจ เพื่อที่จะไปผลักดันงานผู้สูงอายุในระดับพื้นที่ ให้สามารถช่วยเหลือผู้สูงอายุด้วยตนเองได้

(2) ระยะเวลาในการดำเนินโครงการเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ ควรจะกำหนดระยะเวลา เพื่อการอนุมัติในระยะเวลาที่สั้น เพราะมีผลต่อเรื่องของราคาวัสดุก่อสร้างที่มีการปรับเปลี่ยนราคา ซึ่งบางครั้งเมื่อโครงการอนุมัติมาแล้ว แต่ราคาวัสดุก่อสร้างกลับมีราคาสูงเพิ่มขึ้นมากกว่าแผนที่ได้กำหนดไว้ในตอนแรก ทำให้จำเป็นต้องปรับแบบหรือต้องระดมทุนเพิ่ม ซึ่งทำให้ไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

(3) การทำความเข้าใจ เรื่องของเอกสารประกอบหรือการกรอกแบบ เพื่อประกอบการขอรับการสนับสนุน ควรจะมีการทำความเข้าใจกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานโครงการมีความราบรื่นมากขึ้น

4.1.4 สรุปผลการจัดเวทีระดมความคิดเห็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการโครงการของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่

4.1.4.1 บริบทและสถานการณ์พื้นที่ปฏิบัติการ

จากการจัดเวทีระดมความคิดเห็นเพื่อการติดตามผลเชิงถอดบทเรียนการพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่ ผ่านการดำเนินโครงการในรอบปีงบประมาณที่ผ่านมา พบบริบทที่มีผลต่อการพัฒนาและการดำเนินโครงการ กล่าวคือ

(1) ภารกิจทำให้บริการของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่ เป็นหน่วยงานในสังกัดกรมกิจการผู้สูงอายุรับผิดชอบพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนบน ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง พะเยา ลำพูน และน่าน ซึ่งมีรูปแบบการดำเนินงาน ดังนี้

(1.1) ศูนย์การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแบบสถาบัน (Social welfare services for older persons under institutional care center) การจัดบริการสวัสดิการสังคมและคุ้มครองผู้สูงอายุแบบเต็มเวลา การจัดบริการสวัสดิการสังคมและคุ้มครองผู้สูงอายุแบบบริการทางสังคม รวมทั้งการจัดบริการสวัสดิการสังคมและคุ้มครองผู้สูงอายุในกรณีฉุกเฉิน

(1.2) ศูนย์การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน (Social welfare services for older persons within communities center) การส่งเสริมและสนับสนุนองค์ความรู้และกิจกรรม การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ การส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ รวมถึงการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนและสังคมมีทัศนคติเชิงบวกกับผู้สูงอายุ

(1.3) ศูนย์การเรียนรู้และให้คำปรึกษาด้านผู้สูงอายุ (Learning and Counseling Center) การบริการและสนับสนุนการศึกษาดูงาน การฝึกอบรมภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การศึกษาวิจัย และการจัดการความรู้ด้านผู้สูงอายุ การสนับสนุนการถ่ายทอดความรู้ด้านอาชีพและภูมิปัญญาผู้สูงอายุ รวมถึงการบริการให้คำปรึกษาแนะนำผ่านช่องทางต่าง ๆ

(1.4) ศูนย์บริการข้อมูลด้านผู้สูงอายุ (Data Center) การจัดเก็บข้อมูลสถิติการให้บริการหรือการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในพื้นที่บริการ การจัดเก็บรวบรวมสถิติข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุในพื้นที่บริการ รวมถึงการรวบรวมข้อมูลทำเนียบเครือข่ายการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ

จากภารกิจดังกล่าว เป็นบริบทการปฏิบัติงานของ ศพส. ทั้งเชิงรุกและเชิงรับ ภายใต้การรับผิดชอบ 7 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ซึ่งปีงบประมาณที่ผ่านมาด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ถือเป็นข้อจำกัดสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินโครงการในแต่ละไตรมาส

(2) ผู้สูงอายุประสบปัญหาสถานการณ์ภัยพิบัติส่งผลกระทบต่อ การดำเนินโครงการ ได้แก่

(2.1) ภัยพิบัติว่าด้วยเรื่อง สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลให้การดำเนินโครงการเชิงรุกที่ต้องทำงานกับพื้นที่ชุมชนเครือข่ายเป็นไปได้อย่างมีข้อจำกัด และพบว่าสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ

(2.2) ภัยพิบัติว่าด้วยเรื่อง สถานการณ์น้ำท่วม ส่งผลกระทบต่อผู้สูงอายุ ดังเช่น - สถานการณ์ด้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ พบบ้านส่วนใหญ่ปลวกกิน กระเบื้องหลังคาพัง โครงสร้างบ้านทรุดโทรม เนื่องจากสถานการณ์ฝนตกหนัก ฉะนั้น ในปีนี้จึงจำเป็นต้องสนับสนุนโครงสร้างบ้านทั้งหลัง

(3) การดำเนินโครงการของ ศพส. มีฐานภาคีเครือข่ายทั้งในระดับพื้นที่ชุมชน ระดับจังหวัด และทีมหน่วยงาน เป็นฐานการขับเคลื่อนการปฏิบัติงาน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทีม One Home โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) โรงเรียนผู้สูงอายุ ฯลฯ

(4) การรวมกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน เป็นฐานการพัฒนาโครงการของ ศพส. ได้แก่ กลุ่ม/ชมรมผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ แต่ทั้งนี้พบว่า การส่งเสริมการรวมกลุ่ม รวมตัวของผู้สูงอายุในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในรูปของโรงเรียนผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุยังไม่มี การรวมกลุ่มกันจริง หรือเป็นการรวมกลุ่มกันจำเพาะผู้สูงอายุติดสังคม ซึ่งเป็นผู้สูงอายุบางกลุ่มเท่านั้นที่เข้าถึงกิจกรรมดังกล่าว และยังพบว่า กิจกรรมการส่งเสริมอาชีพและการมีรายได้ของผู้สูงอายุจะเป็นกิจกรรมในพื้นที่ครอบครัว มากกว่าจะเป็นรายได้ที่เกิดจากการรวมกลุ่มหรือการเข้าร่วมโรงเรียนผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนมากที่เข้าร่วมต้องการกิจกรรมสันทนาการ พบปะสังสรรค์และการเข้าร่วมสังคม ฉะนั้น การรวมกลุ่มของผู้สูงอายุเชิงเศรษฐกิจค่อนข้างยาก ดังนั้นการพัฒนาโครงการดังกล่าว จึงส่งเสริมให้โรงเรียนผู้สูงอายุเสริมสร้างและพัฒนาอาชีพแก่ผู้สูงอายุ ตลอดจนเป็นพื้นที่ส่งเสริมการพบปะรวมตัวของผู้สูงอายุในชุมชน

(5) ชุมชนต้องการการสนับสนุนด้านพื้นที่การทำกิจกรรมผู้สูงอายุในชุมชน เป็นโครงการสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ทางกายภาพส่วนกลาง ที่ให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การพัฒนาพื้นที่ของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ หรือพื้นที่ที่ใช้จัดกิจกรรมผู้สูงอายุในพื้นที่ ฯลฯ

เหล่านี้ เป็นบริบทของสถานการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงที่ผ่านมา ซึ่งส่งผลต่อแนวทางการดำเนินโครงการของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่ ที่จะต้องมีปรับการดำเนินการให้สอดคล้องเหมาะสมต่อการสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น

4.1.4.2 ปัจจัยนำเข้า

จากการจัดเวทีระดมความคิดเห็นเพื่อการติดตามผลเชิงถอดบทเรียนการพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่ผ่านการดำเนินโครงการในรอบปีงบประมาณที่ผ่านมา พบปัจจัยนำเข้าที่นำมาเป็นกลไกในการดำเนินโครงการ กล่าวคือ

(1) ปัจจัยนำเข้าที่ว่าด้วยเรื่อง “เครือข่ายปฏิบัติการ” ในที่นี้คือ กลุ่มเป้าหมาย และหน่วยงานในระดับต่าง ๆ ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับสำคัญ ได้แก่

(1.1) ระดับชุมชน มีการรวมกลุ่มผู้สูงอายุในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กลุ่ม/ชมรมผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ กลุ่มอาชีพ ฯลฯ เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ โดยมีหน่วยงานพื้นที่ และอาสาสมัคร เป็นผู้สนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาผู้สูงอายุ ได้แก่ อปท. รพ.สต. อพม. อสม. ผู้นำชุมชนทั้งผู้นำท้องที่ และผู้นำท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในดำเนินโครงการ นอกจากนี้ยังพบปัจจัยนำเข้าที่สำคัญ นั่นคือ ชุมชนและหน่วยงานระดับพื้นที่ที่มีพื้นที่ปฏิบัติการทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ในที่นี้คือ มีบริการสำหรับผู้สูงอายุ หรือมีกิจกรรม/โครงการในการสนับสนุนส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

(1.2) ระดับหน่วยงานที่มีบทบาทเกี่ยวข้องในการสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ ได้แก่ ทีม One Home ซึ่งเป็นหน่วยงานทางสังคมของพื้นที่จังหวัดนั้น ๆ เป็นหน่วยงานร่วมทีมสหวิชาชีพในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการของการขับเคลื่อนโครงการ โดยเฉพาะการพิจารณาคัดกรอง การวางแผนปฏิบัติการ และการจัดทำข้อมูลเชิงวิชาชีพ เพื่อการส่งต่อข้อมูลไปยังคณะกรรมการระดับจังหวัด

(1.3) ระดับจังหวัด ในรูปของคณะกรรมการพิจารณาปริมาณในการสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ เช่น โครงการซ่อมแซมบ้าน โครงการขอรับเงินสงเคราะห์ ฯลฯ ซึ่งเป็นชุดคณะกรรมการที่ทำหน้าที่อนุมัติงบประมาณ

(2) ปัจจัยนำเข้าที่ว่าด้วยเรื่อง “การสำรวจและจัดทำข้อมูลผู้สูงอายุในชุมชน” พบว่าหน่วยงานภาคีเครือข่ายระดับชุมชน มีการสำรวจและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุเพื่อเตรียมข้อมูลในการขอรับการสนับสนุนจากศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่ ถือเป็นข้อมูลนำเข้าเพื่อการคัดกรอง การลงพื้นที่เพื่อการประเมินภาวะปัญหาของผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางสังคม และวางแผนการให้ความช่วยเหลือ และพัฒนารูปแบบการดำเนินการร่วมกับภาคีเครือข่ายพื้นที่ ดังเช่น โครงการซ่อมแซมและปรับปรุงบ้านผู้สูงอายุ มีการสำรวจข้อมูลจากพื้นที่จริง จึงมีการจัดข้อมูลบ้านผู้สูงอายุกลุ่มเป้าหมายโครงการ ซึ่งจะทำให้การคัดเลือกบ้านผู้สูงอายุที่จะดำเนินการซ่อมแซมและปรับปรุง จะมีการประสานในหน่วยงานพื้นที่ และทำการสำรวจ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการผู้นำปกครองท้องที่ (ในที่นี้คือ กำนันผู้ใหญ่บ้าน) ตลอดจนคัดเลือกผู้สูงอายุที่ควรจะได้รับ การสนับสนุน ซึ่งโครงการนี้เป็นโครงการที่เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมที่ผู้สูงอายุได้รับประโยชน์จากโครงการ ทั้งนี้มีแนวทางการพิจารณาเบื้องต้น เช่น บ้านมีสภาพทรุดโทรม ผู้สูงอายุอยู่ตามลำพัง ผู้สูงอายุได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ไม่มีรายได้ ไม่มีอาชีพ ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

(3) ปัจจัยนำเข้าที่ว่าด้วยเรื่อง “ระเบียบและคู่มือปฏิบัติการที่มีความชัดเจน” กล่าวคือ การสนับสนุนงบประมาณแต่ละโครงการของ ศพส. มีระเบียบกำกับชัดเจน ซึ่งเป็นแนวทางหลักสำคัญที่ ศพส. ใช้เป็นเครื่องมือหลักในการทำความเข้าใจและสร้างการตระหนักร่วมกันระหว่างเครือข่ายที่ขอรับการสนับสนุนแต่ละโครงการ

(4) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่ มีเป้าหมายและตัวชี้วัดของแต่ละโครงการที่กำหนดจากกรมกิจการผู้สูงอายุ เป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการ แม้จะเป็น

ปฏิบัติการภายใต้ข้อจำกัด แต่ก็ปรับให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อให้โครงการแต่ละโครงการสามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้

เหล่านี้ เป็นปัจจัยนำเข้าหลักสำคัญที่นำไปใช้ในการดำเนินโครงการแต่ละโครงการของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่ ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสัมฤทธิ์ผลของโครงการ

4.1.4.3 ข้อค้นพบเชิงกระบวนการ : วิธีการที่ทำให้ปฏิบัติการโครงการสัมฤทธิ์ผล

จากการจัดเวทีระดมความคิดเห็นเพื่อการติดตามผลเชิงถอดบทเรียนการพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่ ผ่านการดำเนินโครงการในรอบปีงบประมาณที่ผ่านมา มีข้อค้นพบเชิงกระบวนการที่ส่งผลให้โครงการสามารถดำเนินการได้ กล่าวคือ

(1) กระบวนการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่เน้นการสำรวจข้อมูล คัดกรองประเมินสถานการณ์ผู้สูงอายุ วางแผน และดำเนินการ ตลอดจนติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานโครงการร่วมกับภาคีเครือข่าย

(2) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่ เน้นการทำงานกับกลุ่ม/ชมรม/โรงเรียนผู้สูงอายุ ที่ครอบคลุมในทุกพื้นที่ 7 จังหวัดภาคเหนือตอนบนที่อยู่ความรับผิดชอบของ ศพส. เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแกนนำผู้สูงอายุ และกิจกรรมการพัฒนาเน้นการพัฒนาเพื่อนำไปประยุกต์ใช้และฝึกปฏิบัติการจริง เพื่อสร้างการเรียนรู้จริง

(3) กลไกสำคัญการดำเนินโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ ได้แก่

(3.1) การดำเนินการผ่านภาคีเครือข่าย ในที่นี้คือ

(3.1.1) หน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรียกว่า “One Home Team” ซึ่งถือเป็นหน่วยงานสหวิชาชีพที่เข้ามามีส่วนร่วมในการคัดกรองและประเมินสภาวะการณ์ต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ

(3.1.2) หน่วยงานในพื้นที่ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศูนย์พัฒนาและจัดสวัสดิการผู้สูงอายุระดับชุมชน โรงเรียนผู้สูงอายุ กลุ่ม/ชมรมผู้สูงอายุ หมายรวมถึงสมาคมผู้สูงอายุด้วย

(3.1.3) การร่วมกันทำงานในรูปแบบของคณะกรรมการระดับจังหวัด

(3.2) การบูรณาการพัฒนาร่วมกับภาคีเครือข่าย ทั้งด้านแผนงาน งบประมาณ การดำเนินงาน และการพัฒนาต่อยอดงาน ดังเช่น

(3.2.1) โครงการการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย มีบทเรียนรู้เชิงกระบวนการที่สำคัญ ได้แก่

บทเรียนรู้ที่ 1 กระบวนการดำเนินการเพื่อขอรับการสนับสนุนการซ่อมแซมและปรับปรุงบ้าน

- ดำเนินการตามคู่มือและระเบียบที่กรมกำหนด โดยมีบทเรียนรู้ที่ดี นั่นคือ กระบวนการสำรวจและจัดทำข้อมูลหน่วยท้องถิ่นและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

ตลอดจนร่วมคัดเลือก ทั้งนี้พบว่า กระบวนการคัดเลือกบ้านผู้สูงอายุ บางพื้นที่มีการคัดเลือกผ่านเวทีประชาคม เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมที่สุดสำหรับผู้สูงอายุตามลำดับความวิกฤติ

- เมื่อรับงบประมาณสนับสนุนทั้งการซ่อมแซม และจัดสร้าง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อวัสดุตามระเบียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งทาง ศพส .โอนเงินผ่านธนาคารกรุงไทย (KTB) ตามระเบียบ จากนั้นเมื่อดำเนินการเสร็จสิ้น อปท. เป็นผู้จัดส่งเอกสารการจัดซื้อจัดจ้างทุกขั้นตอนส่งกลับมายัง ศพส. และดำเนินการส่งมอบบ้านอย่างชัดเจน

บทเรียนที่ 2 ภาครัฐช่วยในการเชื่อมประสานงานและบูรณาการงานที่ต่อยอดได้ ดังเช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นความสำคัญและมีแผนงานต่อยอดเพื่อสนับสนุนการปรับสร้างบ้านที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เป็น 1 ในหน่วยงานที่จัดสรรและระดมทรัพยากรในการสร้างและซ่อมแซมบ้านร่วมกับหน่วยงาน โดย อปท.บางแห่ง มีการสนับสนุนงบประมาณร่วม เช่น อบจ.สนับสนุน 50,000 บาท สำนักงานเหล่ากาชาด และสำนักงานพัฒนาชุมชน ร่วมสนับสนุนในการสร้างบ้าน หรือ อบต.ดอนแก้ว เป็น อปท. ที่สามารถบริหารจัดการด้านการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุได้อย่างรอบด้าน ทาง ศพส. สนับสนุนวัสดุก่อสร้าง แต่ค่าแรงเป็นของ อปท. เอง เป็นต้น

บทเรียนที่ 3 ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการซ่อมแซมและปรับปรุงบ้าน รูปแบบการสนับสนุน เช่น วัสดุ อุปกรณ์ก่อสร้าง สนับสนุนเป็นแรงงาน (ช่างอาสา) บริจาคผ่านกิจกรรมทำบุญทอดผ้าป่า เช่น ทอดผ้าป่ากระเบื้องปูพื้น ทอดผ้าป่ากระเบื้องหลังคา และทอดผ้าป่าปูน เป็นต้น

(3.3) กระบวนการต่าง ๆ ดำเนินการภายใต้ระเบียบที่กำหนดเป็นหลักสำคัญ เพื่อให้ปฏิบัติการสามารถดำเนินการได้ ดังเช่น กระบวนการเพื่อขอรับเงินสงเคราะห์ดำเนินการตามระเบียบ ซึ่งให้พื้นที่เป็นแจ้งและจัดทำข้อมูลเพื่อขอรับการสนับสนุนเงินสงเคราะห์ จากนั้นประสาน และลงพื้นที่ในการสืบค้นข้อเท็จจริง โดยมีปฏิบัติการ

ขั้นที่ 1 ประสานพื้นที่เพื่อพิจารณาปัญหาความเดือดร้อนของผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางสังคม เน้นให้ทีมชุมชนเป็นทีมพิจารณา

ขั้นที่ 2 ประชุมเดือนละ 1 ครั้ง เสนอชื่อ จากนั้นเข้าคณะกรรมการ One Home เป็นทีมกลั่นกรอง/คัดกรอง ซึ่งมีทีมอยู่ 16 หน่วยงานที่ร่วมพิจารณาข้อมูลผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน มีภาวะเร่งด่วนที่จะต้องได้รับช่วยเหลือและบรรเทาความวิกฤติ

ขั้นที่ 3 ส่งต่อคณะกรรมการระดับจังหวัด เป็นคณะกรรมการพิจารณาอนุมัติโดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานตามระเบียบ ขั้นที่ 4 โอนเงินเข้าธนาคารของผู้สูงอายุที่ได้รับเงินสงเคราะห์โดยตรง เป็นต้น

4.1.4.4 ข้อค้นพบ : จุดศักยภาพที่ส่งผลให้งานสัมฤทธิ์ผล

(1) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ ดำเนินการโครงการครอบคลุมทั้ง 7 จังหวัด และสามารถเชื่อมโยงเครือข่ายผู้สูงอายุภาคเหนือตอนบน ซึ่งเป็นพื้นที่ดูแลของ ศพส. ได้

(2) ภาคิครือช่ยของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุธรรมปกรณัเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ มีความหลายระดับทั้งในระดับนโยบาย ระดับการบริหารจัดการ และระดับปฏิบัติการ กล่าวคือ

(2.1) ภาคิครือช่ยระดับปฏิบัติการ ในที่นี้คือ หน่วยงานที่เป็นทีมสหวิชาชีพที่ เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติการกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานท้องถิ่น ท้องที่ กลุ่ม/ชมรม/ สมาคมผู้สูงอายุ หมายถึงทีม One Home ซึ่งเป็นภาคิครือช่ยเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ปฏิบัติการสามารถ ดำเนินงานได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ด้วยมีภาคิครือช่ยที่ศักยภาพ ดังเช่น

- ชมรมผู้สูงอายุ/โรงเรียนผู้สูงอายุในท้องถิ่นที่มีความหลากหลาย และมี ศักยภาพในการพัฒนาตนเอง โดย ศพส. เป็นผู้สนับสนุนการพัฒนา

- การซ่อมแซมบ้านและการสร้างบ้านทั้งหลัง ใช้พลัง 3 ส่วนหลักสำคัญในการ เข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ พลังชุมชน พลังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และพลังช่าง ด้วยองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยเข้ามามี ส่วนร่วมในการวางแผนและสนับสนุนการซ่อมแซมบ้านหรือสร้างบ้านทั้งหลังแก่ผู้สูงอายุ

- พื้นที่ระดับชุมชนแต่ละพื้นที่มีการรวมตัวของผู้สูงอายุในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดตั้งกลุ่มผู้สูงอายุ ชมรมผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ ฯลฯ ตลอดจนมีกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ บาง พื้นที่มีบริการสำหรับผู้สูงอายุที่พัฒนาและดำเนินการโดยหน่วยงานในพื้นที่ เช่น อปท. รพ.สต. ศพค. ฯลฯ เป็ น ต้น

เหล่านี้ ปฏิบัติการที่มุ่งประสานและดำเนินการร่วมกับภาคิครือช่ยระดับชุมชน ถือเป็นพลังหลักสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการดังกล่าว

(2.2) ภาคิครือช่ยระบบบริหารจัดการ ในที่นี้คือ หน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วมใน การบริหารจัดการ ซึ่งพบว่า การบริหารจัดการโครงการแบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่

(2.2.1) การบริการจัดการระดับปฏิบัติการ ได้แก่ การบริหารกิจกรรม/ โครงการเพื่อให้โครงการสามารถดำเนินการได้ภายใต้บริบทและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้พบว่า ภาคิ ครือช่ยในระดับปฏิบัติการเป็นส่วนหนึ่งขบวนการบริหารจัดการกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ เป็นการเพิ่ม ประสิทธิภาพในการดำเนินกิจกรรม/โครงการ ดังเช่น ทีมปฏิบัติการในรูปของทีม One Home ร่วมสนับสนุน และเสริมสร้างโครงการอย่างมีส่วนร่วม ดังเช่น กรณีเร่งด่วน โดยเฉพาะในช่วงโควิด-19 การพิจารณาเงิน สงเคราะห์ไม่จำเป็นต้องเข้าคณะกรรมการระดับจังหวัด คณะกรรมการชุด One Home สามารถพิจารณา อนุมัติโดยใช้ดุลพินิจกรณีภาวะเร่งด่วน เป็นต้น

(2.2.2) การบริการจัดการระดับหน่วยงาน ในที่นี้คือ ศพส. ที่มีการแปลง นโยบายสู่การจัดแผนงานในระดับหน่วยงานที่มีความยืดหยุ่น ปรับให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทและ สถานการณ์ในพื้นที่ให้แผนงานตามนโยบายสามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย

(2.3) ภาคิครือช่ยระดับนโยบาย ในที่นี้คือ หน่วยงานภาคิครือช่ยระดับ จังหวัด กรม กระทรวง ที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานของ ศพส. ที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัด สวัสดิการและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ทั้งในการตั้งรับดูแลกลุ่มผู้สูงอายุที่เปราะบางทางสังคม และงาน

พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ฉะนั้น ศพส.บ้านธรรมปรกรณ์เชียงใหม่ จึงเป็นหน่วยงานดั้งเดิมแต่ต้นในการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุที่มีประสิทธิภาพ ถือเป็นหน่วยงานที่เป็นกระบอกเสียงสำคัญด้านงานผู้สูงอายุ

(3) ปฏิบัติตามระเบียบเป็นหลักสำคัญ

4.1.4.5 ปัญหาและข้อจำกัด ตลอดจนแนวทางการจัดการที่ผ่านมา

ปัญหาและข้อจำกัด ด้วยภารกิจงานของ ศพส.ที่ต้องดำเนินการทั้งภารกิจการดูแลผู้สูงอายุในหน่วยงาน และการพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในพื้นที่ ฉะนั้น สามารถสะท้อนถึงข้อจำกัดได้ 2 มิติสำคัญ ได้แก่

(1) ปัญหาและข้อจำกัดภารกิจการดูแลผู้สูงอายุในหน่วยงาน

(1.1) โครงสร้างบุคลากรศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปรกรณ์เชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ ไม่สอดคล้องกับงาน (มีบุคลากรตำแหน่งพนักงาน จำนวน 3 คน และพนักงานจ้างเหมาตำแหน่งพี่เลี้ยง จำนวน 8 คน)

(1.2) บุคลากรที่รับผิดชอบโครงการของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปรกรณ์เชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ มีบุคลากรจำนวน 4 คน ซึ่งถือเป็นภารกิจที่ไม่สอดคล้องกับปริมาณงาน อันส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(1.3) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปรกรณ์เชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ มีภารกิจทั้งปฏิบัติการเชิงรุกและเชิงรับ เป็นปฏิบัติการทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน ฉะนั้น ควรเพิ่มประสิทธิภาพและมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุภายในศูนย์มากขึ้น ตลอดจนงานดูแลผู้สูงอายุในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปรกรณ์เชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ ที่ควรจะได้รับการพัฒนาระบบภายในที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะยังถือเป็นภารกิจที่ต้องปฏิบัติการ

(2) ปัญหาและข้อจำกัดภารกิจการพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในพื้นที่

(2.1) ศพส. มีพื้นที่ 7 จังหวัดเป็นพื้นที่การพัฒนาผู้สูงอายุ แต่ละพื้นที่มีระยะทางของการปฏิบัติงานที่ห่างไกล ส่งผลให้การเข้าถึงหรือการดึงเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนายังเป็นข้อจำกัดที่จะต้องพัฒนาช่องทางการปฏิบัติงานที่ครอบคลุมและลงรุกมากขึ้น อีกทั้งในการให้ความช่วยเหลือยังมีข้อจำกัดเรื่องของการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุที่มีเลขบัตรประชาชนเท่านั้น หรือการให้ความช่วยเหลือเรื่องอารยสถาปัตย์ ที่ดินที่ผู้สูงอายุอยู่อาศัยเป็นที่ดินที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ หรือปลูกสร้างในพื้นที่สาธารณะ ส่งผลให้ไม่สามารถให้การสนับสนุนการซ่อมแซมบ้านเรือนหรือสร้างบ้านทั้งหลังได้ เป็นต้น

(2.2) การเสริมพลังอำนาจคลังปัญญาไม่ต่อเนื่อง ไม่มีระบบติดตามพัฒนาการของผู้สูงอายุที่ได้รับการพัฒนา

(2.3) การใช้แอปพลิเคชันในการขายสินค้าออนไลน์ยังเป็นข้อจำกัดในการนำไปประยุกต์ใช้ ฉะนั้น ควรจะมีการพัฒนาต่อยอดหรือการฝึกปฏิบัติการใช้ ทั้งนี้ด้วยการสินค้าผ่านตลาดออนไลน์สำคัญคือ การวางแผนการขาย การนำเสนอสินค้าอย่างต่อเนื่อง และระบบการบริหารจัดการการขาย การส่งตลอดจนการพัฒนาสินค้าให้ยังคงคุณภาพในการจัดส่งสินค้าทางไกล

(2.4) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่ ไม่มีความชำนาญการในเรื่องของการจัดซื้อจัดจ้างด้านวัสดุก่อสร้าง ซึ่งต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญ ฉะนั้น เสนอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง แล้วส่งหลักฐานกลับมายังศูนย์ฯ ตลอดจนต้นทุนการซ่อมแซมและการก่อสร้างมีมูลค่าที่สูงขึ้น ส่งผลให้การจัดซื้ออุปกรณ์และวัสดุก่อสร้างได้จำนวนที่น้อยกว่าที่กำหนดแต่เดิม ทั้งนี้งบประมาณที่สนับสนุนไม่สอดคล้องกับราคากลางของวัสดุการก่อสร้าง

(2.5) ผู้สูงอายุติดเตียง หรือมีภาวะที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ หรือผู้สูงอายุบางกรณีที่ใช้เทคโนโลยีไม่ได้ ทำให้ไม่สามารถเบิกเงินเองได้ และไม่ได้รับเงินสงเคราะห์

4.1.4.6. ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนา

- (1) โครงการ/กิจกรรมควรมีแผนการพัฒนาย่างต่อเนื่อง
- (2) การพิจารณาโครงการ/กิจกรรมให้ดำเนินการ ควรจะเป็นบทบาทหน้าที่ของ สนง.พมจ.จังหวัดนั้น ๆ เป็นหลักสำคัญ
- (3) พัฒนาระบบงานบริหารผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นงานภายในของหน่วยงาน
- (4) ขับเคลื่อนมุมสร้างสุขให้มีนักวิชาชีพในการปฏิบัติงานตรงนี้ ให้มีบุคลากรเฉพาะ/มีความรู้ด้านผู้สูงอายุ
- (5) ควรให้ความสำคัญกับงานคุ้มครองงานช่วยเหลือสวัสดิการผู้สูงอายุ
- (6) การเสริมสร้างการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ ควรจะพัฒนาและขยายผลโรงเรียนผู้สูงอายุทางอากาศ ซึ่งกรมกิจการผู้สูงอายุ ได้ดำเนินการร่วมกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อปี พ.ศ.2564 และปี พ.ศ.2565 ทาง ศพส. ร่วมกับ สนง.พมจ.เชียงใหม่ ซึ่งทางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ดำเนินการให้ โดยการจัตรายการวิทยุ โดยเปิดโอกาสให้ชมรมผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ เข้าร่วม ซึ่งตรงนี้ควรจะมีการพัฒนารูปแบบโรงเรียนผู้สูงอายุทางอากาศ เพื่อเปิดโอกาสและขยายพื้นที่การเรียนรู้ไปยังผู้สูงอายุได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ทุกบริบทชีวิตของผู้สูงอายุที่มีความแตกต่างหลากหลาย ภายใต้ภารกิจของ ศพส. สู่ชุมชน เพื่อการพัฒนาสังคมผู้สูงวัยอย่างเป็นธรรม สอดคล้องเหมาะสมกับลักษณะความหลากหลายของชุมชน ทั้งความเป็นชุมชนเมือง และชุมชนที่อยู่ห่างไกล ได้มีโอกาสเข้าถึงหลักสูตรผู้สูงอายุ ทั้งนี้โรงเรียนผู้สูงอายุทางอากาศมีเป้าหมายขยายผลทั่วประเทศ
- (7) โครงการควรจะได้รับ การสนับสนุนงบประมาณต่อเนื่อง โดยเฉพาะการสนับสนุนกลุ่มหรือชมรมผู้สูงอายุให้ขับเคลื่อนงานผู้สูงอายุด้วยปฏิบัติการของตนเอง ภายใต้การสนับสนุนของภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
- (8) ควรจะสนับสนุนต่อยอดการขายสินค้าออนไลน์ของกลุ่ม/ชมรมผู้สูงอายุ เช่น กรมกิจการผู้สูงอายุ หรือควรจะให้กระทรวงฯ พัฒนาและสนับสนุนตลาดออนไลน์ โดยเฉพาะการพัฒนาแอปพลิเคชันให้เป็นพื้นที่การขายสินค้าร่วมกันของกลุ่มเป้าหมายของกระทรวงฯ เป็นต้น ทั้งนี้ควรจะมีการพัฒนาทักษะการบริหารจัดการการตลาดออนไลน์ร่วมด้วย ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพสินค้าเพื่อการจัดส่งทางไกล การจัดทำทำเนียบสินค้า การจัดระบบการรับคำสั่งสินค้าและการจัดส่งสินค้า เหล่านี้ เป็นสิ่งที่ต้องพัฒนาต่อยอดแก่กลุ่ม/ชมรม/โรงเรียนผู้สูงอายุ

(9) ควรจะพัฒนาระบบการขายสินค้าออนไลน์ของกลุ่ม/ชมรม/โรงเรียนผู้สูงอายุ โดยความเชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับผู้สูงอายุ และมีศักยภาพในการบริหารจัดการระบบการขายสินค้าออนไลน์ได้ โดยอาจจะพัฒนาเป็นตลาดออนไลน์สำหรับการขายผลิตภัณฑ์ชุมชนในภาพรวมทั้งหมด

(10) ควรจะปรับเป้าหมายให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริง โดยพิจารณาตามการสนับสนุน 2 รูปแบบที่ควรกำหนดสัดส่วนเป้าหมายที่ต่างกัน แต่มีค่าเป้าหมายเท่ากัน ตรงนี้เสนอ 2 เป้าหมายได้แก่

เป้าหมายที่ 1 กำหนดเป้าหมายกรณีสนับสนุนการปรับปรุงทั้งหลัง คิดค่าน้ำหนักบวกขึ้นมากกว่าการซ่อมแซมบางส่วน นั่นคือ ค่าน้ำหนักมากกว่า แต่จำนวนหลังค่าน้อยกว่า

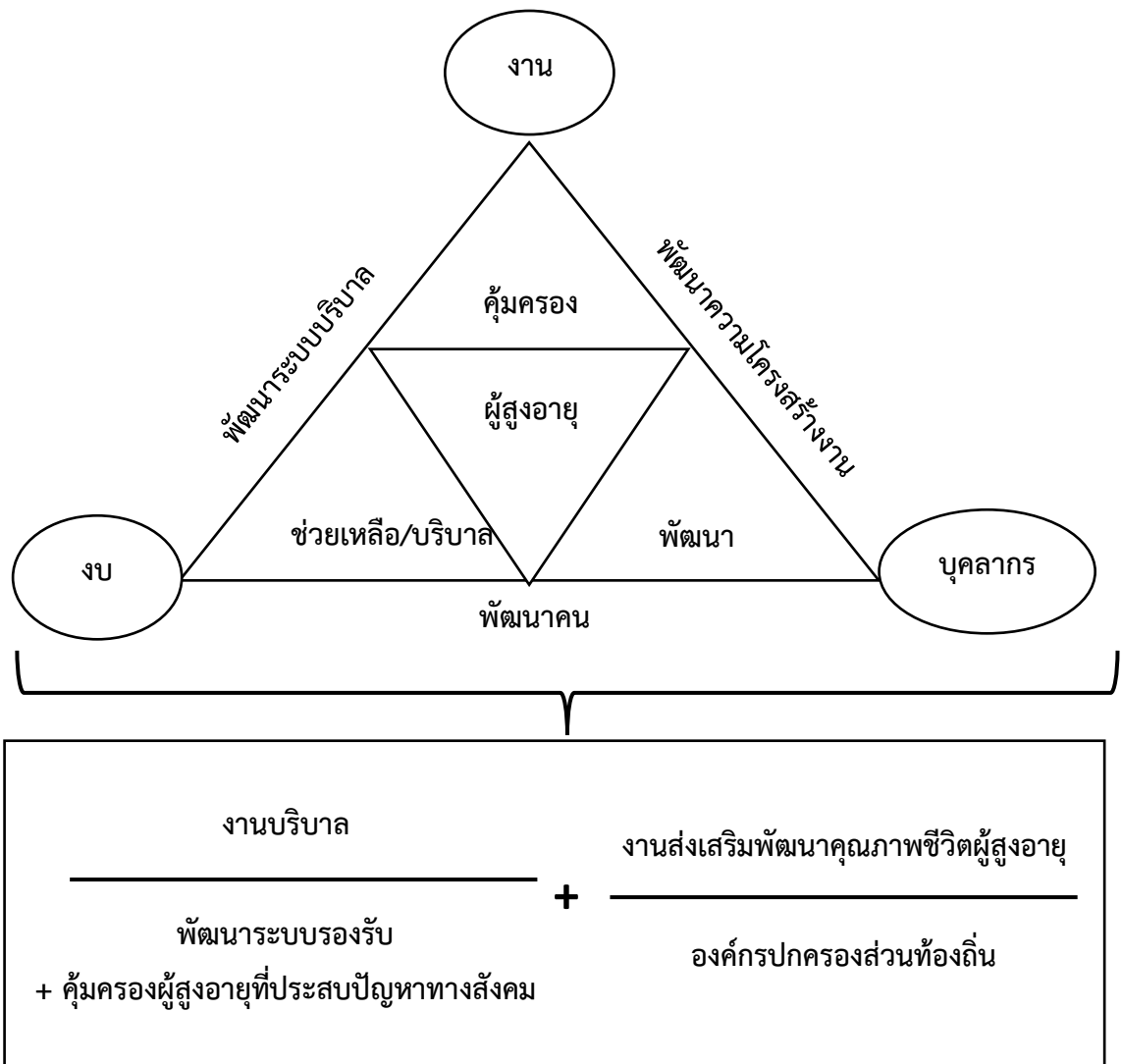
เป้าหมายที่ 2 กำหนดเป้าหมายกรณีสนับสนุนการซ่อมแซม คิดค่าน้ำหนักจำนวนหลังมากกว่า แต่ค่าน้ำหนักน้อยกว่า

(11) การพัฒนาระบบการซ่อมแซมและปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ ควรจะปรับแผนงบประมาณสนับสนุนการซ่อมแซมและสร้างบ้านด้วยต้นทุนวัสดุก่อสร้างที่สูงขึ้น โดยการกำหนดราคากลางสำหรับการจัดซื้อจัดจ้างควรจะมีการปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์/บริบทการเปลี่ยนแปลงจริงของราคาที่เกิดขึ้นจริงตามท้องถิ่น ซึ่งหากไม่ปรับให้เป็นปัจจุบัน จะส่งผลต่อการจัดซื้ออุปกรณ์ที่จะใช้เพื่อการปรับปรุงซ่อมแซม นั่นคือ จากงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจะทำให้จัดซื้อได้น้อยลง ฉะนั้น ควรจะมีการปรับงบประมาณให้มีความเหมาะสมเป็นปัจจุบัน

(12) ควรจะมีการพัฒนา Day Care ผู้สูงอายุในชุมชน

(13) โครงการควรเป็นโครงการเชิงพัฒนา ขับเคลื่อน และต่อยอด : มีการพัฒนาต่อยอด มีระบบการติดตาม มีขอบเขตเชิงพื้นที่ให้ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่

(14) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่ ควรพัฒนาเป็นศูนย์บริการผู้สูงอายุ (เช่น ครมมีพี่เลี้ยงดูแลผู้สูงอายุ 24 ชม.) โดยการปรับและพัฒนาโครงสร้างบุคลากรให้มีแรงจูงใจในการจ้างงาน โดยพัฒนาทักษะและศักยภาพบุคลากรให้มีองค์ความรู้เฉพาะทางด้านการดูแลผู้สูงอายุ (โครงสร้างงานควรรองรับสังคมผู้สูงอายุ : วางรากฐานสังคมผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างงาน โครงสร้างบุคลากร โครงสร้างงบประมาณ) ดังผังภาพ

แผนภาพที่ 4.1 ผังภาพแสดงแนวทางการพัฒนาระบบการปฏิบัติงาน
 ของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่ จ.เชียงใหม่

4.2 ผลการจัดเวทีระดมความคิดเห็นพื้นที่ปฏิบัติการของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จังหวัดปทุมธานี

4.2.1. บริบทที่สอดคล้อง

จังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดที่มีการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมจากเดิมที่เป็นสังคมชนบทกลายเป็นสังคมเมืองและมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตภาคเกษตรกรรมเป็นการผลิตในภาคอุตสาหกรรม ทำให้จังหวัดปทุมธานีเป็นแหล่งรองรับการเข้ามาหางานทำจากคนในทุกภูมิภาคของประเทศ รวมทั้งแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาหางานทำ นอกจากนี้ จังหวัดปทุมธานียังเป็นแหล่งที่ตั้งของสถานศึกษาทั้งในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาหลายแห่ง ทำให้มีเยาวชนเข้ามาศึกษาในจังหวัดปทุมธานีเป็นจำนวนมาก จังหวัดปทุมธานีจึงเป็นแหล่งรองรับปัญหาที่เกิดขึ้นจากปัจจัยดังกล่าว อาทิ เช่น ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อมและมลพิษที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมและชุมชนที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว และการที่จังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดปริมณฑล ซึ่งอยู่ใกล้ความเจริญจึงทำให้เกิดการเรียกร้องเป็นความต้องการในการได้รับบริการ และแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนจากส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสูง จังหวัดปทุมธานีจึงต้องจัดการประเด็นปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นทั้งในเชิงประเด็นและกลุ่มเป้าหมาย ส่งเสริมสวัสดิภาพของกลุ่มเป้าหมายผ่านรูปแบบการสร้างงานสร้างอาชีพ การพัฒนาเครือข่ายการเฝ้าระวังปัญหา รวมถึงจำเป็นต้องมีระบบฐานข้อมูลที่ถูกต้อง มีความเป็นเอกภาพและเป็นปัจจุบัน มุ่งเน้นการพัฒนาบทบาทของชุมชนในการจัดการปัญหาของตนเอง ในลักษณะพึ่งพาตนเอง ขณะที่หน่วยงานภาครัฐจำเป็นต้องสร้างศักยภาพและพัฒนาศักยภาพของชุมชนอย่างต่อเนื่อง

และจากผลการวิจัย “การพัฒนาการคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานี” พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังต้องทำงานเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว เนื่องจากผู้สูงอายุถูกให้อยู่ตามลำพังและบางครั้งครอบครัวทั้งหลายให้ดูแลเพราะลูก ๆ ไปทำงานในเมืองหลวงและรายได้ไม่เพียงพอ (นภาพร ชัยวรรณ และคณะ, 2539) พบว่า ปัญหาสำคัญลำดับแรกของผู้สูงอายุคือปัญหาด้านรายได้ อันเป็นผลจากการขาดหลักประกันด้านรายได้ ส่งผลให้ผู้สูงอายุต้องทำงานหารายได้เพิ่ม ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีปัญหาสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ เพราะขาดการดูแลเอาใจใส่และขาดการเข้าสังคมร่วมทำกิจกรรมในกลุ่มสังคมผู้สูงอายุ (ดวงจิตต์ นະนัควัฒน์, 2550)

โดย หน่วยงานในสังกัดกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ คือ "ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี" ซึ่งจัดตั้งขึ้นในโอกาสจัดงานเฉลิมฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ดำเนินการก่อสร้างเมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ.2548 มีเนื้อที่ 32 ไร่ ก่อสร้างแล้วเสร็จ วันที่ 28 กันยายน พ.ศ.2549 และใช้ชื่อว่า "ศูนย์สวัสดิการการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี" ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น "ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี" เปิดให้บริการผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางสังคม เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549 ปัจจุบันศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี สังกัดกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ฉบับที่ 14

พ.ศ.2558) โดยมีภารกิจที่สำคัญคือ **1) ศูนย์ข้อมูล** : ให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับงานด้านผู้สูงอายุ โดยจัดทำทำเนียบเครือข่ายดำเนินงานด้านผู้สูงอายุในพื้นที่บริการ/จัดทำทำเนียบคลังปัญญา/จัดทำสถานการณ์สถิติ ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุ/รวบรวมข้อมูลการให้บริการหรือการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการ/สังคมผู้สูงอายุ รวมทั้งข้อมูลของผู้ใช้บริการ **2) ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนา** : สนับสนุนการจัดประชุมและอบรมการให้ความรู้งานด้านผู้สูงอายุ **3) ศูนย์การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในสถาบัน** : ให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือ อุปการะเลี้ยงดูผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนให้เป็นไปตามมาตรฐาน **4) ศูนย์การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในชุมชน** : จัดกิจกรรมร่วมกับเครือข่ายในชุมชนเพื่อจัดสวัสดิการและช่วยเหลือผู้สูงอายุในชุมชน

โดยในปัจจุบัน ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี ให้บริการในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบ 6 จังหวัด คือ 1.) จังหวัดปทุมธานี 2.) จังหวัดนนทบุรี 3.) จังหวัดนครปฐม 4.) จังหวัดสุพรรณบุรี 5.) จังหวัดกาญจนบุรี และ 6.) จังหวัดนครนายก

4.2.2 ผลการจัดเวทีระดมความคิดเห็นจากผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี

4.2.2.1 บริบทของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี

บทบาทที่ทำงานร่วมกับกลุ่มผู้สูงอายุ จะดูแลควบคุมทั้งจังหวัดไม่ได้ทำตามคู่มืออย่างเดียว แต่จะมีหน้าที่บริการ บูรณาการ แล้วยังดึงจิตอาสาจากท้องถิ่น ดึงจิตอาสาจากภาคเอกชนเองก็ตาม เรียกว่าเป็นจุดประกาย ทำให้เขาเกิดจิตอาสาที่อยากจะสร้างสิ่งดี ๆ ให้กับท้องถิ่น นอกเหนือจากคู่มือแล้วงานส่วนนี้ก็เป็นหน้าที่หลักของศูนย์อีกหน้าที่หนึ่งที่ลงไปทำร่วมกับชุมชน

ซึ่งจะมีกิจกรรมโครงการ ดังนี้

(1) โครงการสนับสนุนศูนย์ โดยจะมีค่าอาหาร ค่าสาธารณูปโภค มี 4 กิจกรรม คือ 1.) สนับสนุนค่าอาหาร สาธารณูปโภค 2.) พัฒนาผู้สูงอายุในชุมชน เป็นการทัศนศึกษา และให้ความรู้ 3.) ศูนย์สร้างสุข และ 4.) มาตรฐานศูนย์ ทำในเรื่องของการพัฒนาอาคารสถานที่ ในปี พ.ศ.2565 จะทำในเรื่องของการสร้างทางลาด ทำห้องน้ำให้อาคารผู้สูงอายุในการดูแลผู้สูงอายุในศูนย์

(2) โครงการพัฒนาระบบการดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ

(2.1) การใช้เทคโนโลยี

(2.2) เรื่องของการพัฒนาเรื่องของระบบธนาคารเวลา โครงการธนาคารเวลา ณ ปี พ.ศ.2565 เป็นกิจกรรมย่อยเสริมในโครงการตามระดับของ ปี พ.ศ.2561 จะเป็นระดับของโครงการปี 2561-2562 เป็นระดับของโครงการครั้งแรกที่ทำ กรมตั้งต้นมาจากพื้นที่ธนาคารความดีแล้วมีพื้นที่บางส่วนเริ่มจากที่ทำในปี พ.ศ.2561 หลังจากนั้นพื้นที่เป้าหมายนั้นก็ทำต่อเป็นธนาคารเวลา โดยพื้นที่แรกที่ทำ คือ บ้านดอย จังหวัดสุพรรณบุรี

4.2.2.2 ผลการศึกษา : กรณีศึกษาโครงการตามนโยบายของกรมกิจกรรมผู้สูงอายุที่ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี

(1) โครงการการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก

(1.1) บริบทโครงการ

การให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในเวลาลำบาก มีเป้าหมายอยู่ที่ 120 ราย แต่ในงบประมาณนี้สามารถให้บริการได้จำนวน 60 ราย รายละ 3,000 บาท เป็นไปตามระเบียบและกระบวนการของรัฐ แต่ระยะเวลาในการขออนุมัติค่อนข้างยาวนาน

สถานการณ์ผู้สูงอายุ : ผู้สูงอายุติดบ้านจะต้องมีคนมาส่งผู้สูงอายุเพื่อมาทำกิจกรรม ทำให้กลายเป็นข้อจำกัดในเรื่องการเดินทาง โดยพื้นฐานของผู้สูงอายุนั้นรักความครื้นเครง มีการตั้งชมรมทั้งหมด 185 ชมรม ซึ่งมีจำนวนสมาชิกชมรมละประมาณ 50 – 100 คน ประกอบไปด้วยผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคมและกลุ่มที่ติดบ้านเนื่องจากกลัวโควิด

(1.2) ปัจจัยนำเข้า

หลักเกณฑ์การยื่นขอในการใช้งบประมาณซึ่งได้รับมาในไตรมาสที่ 1 และ 2 เป็นจำนวนรวมทั้งสิ้น 180,000 บาท กำหนดให้เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และจะต้องเป็นผู้ที่มีทะเบียนบ้านอยู่ในเขตจังหวัดปทุมธานี ประกอบกับจะต้องเป็นผู้ที่มีฐานะยากจน โดยพิจารณาจากเกณฑ์รายได้ 100,000 บาท/ครัวเรือน/ปี นอกจากนี้ ผู้ที่มีทะเบียนบ้านอยู่ในพื้นที่อื่น ที่มีใช้จังหวัดปทุมธานีแต่พักอาศัยมาเป็นระยะเวลา 1 ปีขึ้นไป ถือเป็นผู้ที่เข้าเกณฑ์ตามโครงการนี้ โดยต้องมีหนังสือรับรองจากท้องถิ่น

(1.3) ข้อค้นพบเชิงกระบวนการ

ก่อนการพิจารณาให้เงินอุดหนุนจะมีการลงพื้นที่เยี่ยมบ้านทุกรายและทำการติดตามโดยการลงพื้นที่เยี่ยมบ้านมาใช้เป็นกระบวนการหลังจากให้บริการเงินอุดหนุนผ่านท้องถิ่น ทั้งผู้ใหญ่บ้าน กำนัน หรือประธานชุมชน และอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) จากนั้นจึงพิจารณาผ่านคณะกรรมการเงินสงเคราะห์ในการอนุมัติด้วยการทำรายงาน Power point มานำเสนอ นอกจากนี้ บางครั้งมีการทำรายงานและมีแบบสอบถามผู้ประสบปัญหาทางสังคมในรูปแบบเดียวกันกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทั้งนี้ มีการสำรวจเชิงลึก โดยการลงพื้นที่เยี่ยมบ้านจะต้องอาศัยทักษะและเทคนิคในการสังเกต เพื่อให้เข้าใจความเป็นอยู่ของคนในครอบครัวแบบองค์รวม

(1.4) จุดแข็ง/จุดศักยภาพ

อปท. ทำงานและประสานงานได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากมีความสัมพันธ์ที่ดีกับทั้งท้องถิ่นและท้องถิ่น มีเทคนิคและทักษะในการสอบผู้ให้บริการ โดยใช้แบบฟอร์มที่รวบรวมประเด็นสำคัญ และมีขั้นตอนที่ชัดเจน

(1.5) ปัญหาและอุปสรรค

การโอนเงินเข้าบัญชีของผู้สูงอายุทำให้เกิดความโปร่งใส แต่ผู้สูงอายุนำเงินออกมาใช้ได้ยาก บางรายลูกหลานแอบนำเงินไปใช้ ผู้สูงอายุก็ไม่สามารถตรวจสอบได้ หรือบางรายเป็นผู้ป่วยติดเตียงก็กลายเป็นอุปสรรค

(2) โครงการการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย

(2.1) บริบทโครงการ : เป็นการปฏิบัติงานตามคู่มือการปฏิบัติงานโครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย ประกอบกับมีการบริการบูรณาการ และดึงจิตอาสาภาคเอกชนมาเพื่อช่วยในการสร้างหรือซ่อมบ้าน

(2.2) ปัจจัยนำเข้า : งบประมาณล้านกว่าบาทมาจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สนง.พมจ.) และ ศพส.

(2.3) ข้อค้นพบเชิงกระบวนการ

มีการวางแผนการซ่อมบ้านอย่างต่อเนื่อง เริ่มต้นจากการสำรวจความต้องการของผู้สูงอายุและลงพื้นที่เยี่ยมบ้าน โดยเน้นระดับความเร่งด่วนและความเสี่ยง เช่น ฝาบ้าน บันไดผุ ราวจับ พื้นห้องน้ำ หลังคาบ้าน และระบบไฟ จากนั้นเลือกผู้สูงอายุตามเกณฑ์ของศูนย์ฯ

(2.4) ข้อค้นพบที่ว่าด้วยเรื่องผลลัพธ์

เป้าหมายในการช่วยเหลืออยู่ที่ 46 หลัง ตอนนี้งบเบิกจ่ายช่วยเหลือไปแล้ว 41 หลัง และกำลังรอดำเนินการอีก 9 หลัง รวม 50 หลัง ถือว่าเกินเป้าหมาย

(2.5) จุดแข็ง/จุดศักยภาพ

ศพส. เป็นผู้ระดมทรัพยากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพโครงการร่วมกับ อปท. ท้องถิ่น เช่น ช่างฝีมือบ้าน ๆ ช่างอาสา หรือร่วมกันสนับสนุนงบประมาณ และสนับสนุนช่างร่วมกับท้องถิ่น

(2.6) ปัญหาและอุปสรรค : ติดเงื่อนไขในการซ่อมบ้านที่ไม่สามารถทำได้เนื่องจากติดพื้นที่ของชลประทาน

(3) โครงการสนับสนุนศูนย์ฯ

(3.1) บริบทโครงการ : เนื่องจากพื้นที่ตั้งอยู่ในชุมชนเมือง ทำให้มีผู้ใจบุญจำนวนมาก ในส่วนของค่าใช้จ่ายในการซื้อข้าวสารไม่มีรายการนี้ที่จะต้องซื้อ เพราะมีการบริจาคเข้ามา

(3.2) ปัจจัยนำเข้า : หัวหน้าฝ่ายจังหวัดดูแลผู้สูงอายุทั้งหมด 95 คน กำหนดค่าอาหารหัวละ 57 บาท ซึ่งมีงบประมาณส่วนหนึ่งมาจากการบริจาคร่วมด้วย

(3.3) ข้อค้นพบเชิงกระบวนการ

กระบวนการ/วิธีการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ : ระเบียบเป็นตัวควบคุมค่าอาหาร โดยใช้จำนวนคน x ราคาอาหารต่อหัว x ปี (วัน) จากนั้นจึงมีการแยกวัตถุดิบ เพื่อให้ ศพส. เป็นผู้ควบคุมคุณภาพและจำนวนวัตถุดิบ ทั้งนี้จะมีการประเมินประเภทอาหารในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา เพื่อคำนวณจำนวนและราคาให้เหมาะสมตามงบประมาณที่ได้รับมาอย่างจำกัด นอกจากนี้ การจัดการเรื่องอาหารที่มีคุณภาพในงบประมาณจำกัดสามารถดำเนินไปได้ เพราะมีคนบริจาคข้าวเข้ามาเป็นจำนวนมาก ส่วนงบประมาณที่เหลือจึงนำไปใช้ในส่วนของกับข้าวมากกว่า

(3.4) ข้อค้นพบเชิงผลลัพธ์

ศูนย์มีแผนราคากลาง ซึ่งผู้ค้าจะประมูลมาในราคาต่ำกว่าบ้างพอดีกับศูนย์ฯ บ้าง แต่จะไม่เกินวงเงินของศูนย์ฯ อาหารมีคุณภาพและเป็นไปตามระเบียบที่กำหนดไว้ มีการปรับเปลี่ยนเมนูอาหารในช่วงที่ราคาวัตถุดิบเพิ่มสูงขึ้น เพื่อให้เกิดสมดุลซึ่งกันและกัน

(3.4) จุดแข็ง/จุดศักยภาพ

ผู้บริจาคข้าว และของใช้ที่จำเป็นต่อผู้สูงอายุมีจำนวนมาก ช่วยส่งเสริมสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุได้อย่างเต็มที่ ก่อนสิ้นปีงบประมาณจะมีการสืบราคาอาหาร เพื่อเป็นราคาอาหารของปีงบประมาณถัดไป ทำให้ราคาวัตถุดิบที่สูงขึ้นไม่ส่งผลกระทบต่อศูนย์ แต่จะส่งผลกระทบต่อผู้ประมูล

(3.5) ปัญหาและอุปสรรค

สดง. ไม่มีความยืดหยุ่น และตรวจตามแผนขอรับงบประมาณปลายปี มักตั้งคำถามเกี่ยวกับการซื้ออาหารที่ไม่เต็มพิกัดตามวงเงินที่ได้รับ ซื้ออาหารไม่ตรงกับแผน คำนึงถึงเพียงความคุ้มค่าในการใช้งบประมาณ แต่ไม่ได้คำนึงถึงความเหมาะสมทางโภชนาการของประเภทอาหารที่ดีต่อสุขภาพของผู้สูงอายุ นอกจากนี้ อุปสรรคคืออย่างคือ ไม่มีนักโภชนาการในการกำหนดอาหาร เพราะไม่มีงบประมาณในการจ้าง

(3.6) ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนาโครงการ ต้องการตำแหน่งนักโภชนาการที่ควบคุมในเรื่องของโภชนาการของทางราชการ ตำแหน่งพยาบาล และตำแหน่งนักกายภาพบำบัด

(4) โรงเรียนผู้สูงอายุ

(4.1) บริบทโครงการ ปีนี้มีโรงเรียนผู้สูงอายุทั้งหมด 2 รุ่น คือ จัดในชุมชนและจัดในศูนย์

(4.2) ปัจจัยนำเข้า เป้าหมาย 80 คน งบประมาณ 50,000 บาท และมีหลักสูตรในการจัดกิจกรรมให้กับผู้สูงอายุ จำนวน 48 ชั่วโมงตามที่กรมกำหนด

(4.3) ข้อค้นพบเชิงกระบวนการ

แบ่งกลุ่มผู้สูงอายุออกเป็น 2 กลุ่ม โดยไปจัดกิจกรรมที่ จ.กาญจนบุรี จำนวน 1 กลุ่ม และจัดกิจกรรมที่ศูนย์อีก 1 กลุ่ม ซึ่งจะดำเนินการจัดกิจกรรมด้านต่าง ๆ ให้กับผู้สูงอายุตาม 4 ภารกิจครอบคลุมด้านสังคม สุขภาพ สังคมเศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อม นอกจากนี้มีการจัดตั้งศูนย์สร้างสุขภายในชุมชน เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้หรือตัวแบบ (Model) ให้กับชุมชนอื่น ๆ ที่ต้องการทำโรงเรียนผู้สูงอายุ และภายในศูนย์ จะจัดให้ผู้สูงอายุทั้งข้างใน/ข้างนอกมาทำกิจกรรม เช่น ออกกำลังกาย และเล่นเกมสันทนาการ เป็นต้น นอกจากนี้ มีการทำกระบวนการเพื่อจะพัฒนาให้ศูนย์สร้างสุขเป็นแหล่งความรู้ตามผัง เน้นจัดสถานที่จำลองกิจกรรม การเตรียมความพร้อมของสถานที่ และเตรียมมุขกิจกรรม ภารกิจต่อมา เป็นการพาผู้สูงอายุไปทัศนศึกษาเกี่ยวกับโครงการของพ่อหลวงและเศรษฐกิจพอเพียง

(4.4) ข้อค้นว่าด้วยเรื่องผลลัพธ์ สามารถต่อยอดโครงการมาได้ทั้งหมด 11 รุ่น

(4.5) จุดแข็ง/จุดศักยภาพ

ผู้สูงอายุชอบการรวมตัวและเข้าสังคมกับผู้อื่น โดยส่วนใหญ่จะเน้นเป็นผู้สูงอายุที่อยู่ในชุมชนและจะเป็นผู้สูงอายุติดสังคม มีกิจกรรมที่หลากหลายให้เขาได้ร่วมทำ เขามาแล้วเขาสนุกเหมือนเขาได้มาแบ่งปันเรื่องราว และได้ชื่อว่าเป็นนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ และได้เข้าร่วมรุ่น มีเพื่อนร่วมรุ่น

(4.6) ปัญหาและอุปสรรค ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 ศูนย์ฯ ไม่สามารถเปิดโรงเรียนได้และไม่สามารถพาผู้สูงอายุไปทัศนศึกษาได้ เพราะต้องใช้ความรับผิดชอบสูงในการดูแลไม่ให้เกิดคลัสเตอร์และปัญหาอื่น ๆ ตามมาภายหลัง อีกประการหนึ่งคือความไม่ยืดหยุ่นของสดง. ที่ทำให้การนำแผนมาใช้ไม่เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อกลุ่มเป้าหมาย

(4.7) ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนาโครงการ

: ผลักดันให้มี ศพอส. มีโรงเรียนผู้สูงอายุที่นำไปขยายในชุมชนเป็นศูนย์ปรับสภาพแวดล้อม และอยากให้พัฒนาหลักสูตร เพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับการปรับตัวของผู้สูงอายุในศตวรรษที่ 21 และอยากให้ขยายขอบกรอบของช่วงอายุนักเรียน เพราะบางคนอายุ 50 ปีขึ้นไป ก็มีความต้องการที่อยากจะเรียน

(5) โครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่าย

(5.1) บริบทโครงการ การเตรียมความพร้อมสังคมสูงวัย เป็นโครงการใหม่ของปีนี้ที่กรมได้จัดงบประมาณมาให้ดำเนินการและมีประเด็นที่มีปัญหา กล่าวคือ การนำเสนอผลิตภัณฑ์โดยกำหนดรางวัล จึงเกิดการแข่งขันเพื่อชิงรางวัล

(5.2) ปัจจัยนำเข้า งบประมาณ 140,000 บาท และแบ่งออกเป็น 3 กิจกรรมตัวชี้วัดแบบประเมิน เครื่องมือ ของกรม ซึ่งกิจกรรมของผู้สูงอายุจะใช้แบบประเมินของชมรมผู้สูงอายุ โดยวัดเรื่องความเข้มแข็ง แต่ไม่ได้วัดที่ชิ้นงานผลิตภัณฑ์

(5.3) ข้อค้นพบเชิงกระบวนการ

ผู้สูงอายุในชุมชน 15 คน เข้ามาเรียนรู้ออนไลน์เรื่องการทำน้ำพริก น้ำพริกนรกปลาย่าง โดยที่ใช้ระบบออนไลน์ ผ่านโปรแกรม zoom เพื่อเพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพ เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มเป้าหมาย และที่เหลือจะนำไปคัดเลือกชมรม 16 จังหวัด โดยจะติดตามชมรมที่ได้รับคัดเลือกเป็นชมรมวิสาหกิจเข้มแข็ง คือคัดเลือกชมรมจังหวัดละ 3 ชมรม มี 6 จังหวัด ก็จะได้เป็น 18 ชมรม เป็นชมรมระดับดี เพื่อมอบเกียรติบัตร และคัดเลือกจังหวัดละ 1 ชมรม เป็นชมรมเข้มแข็ง เพื่อมอบโล่ให้

(5.4) ข้อค้นว่าด้วยเรื่องผลลัพธ์ ความภูมิใจในชมรมและชมรมมีความภูมิใจในตนเอง สามารถพัฒนาชมรมของตนเองได้ด้วยตนเอง พึ่งพาตนเองได้โดยไม่รบกวนงบประมาณจากกรม

(5.5) จุดแข็ง/จุดศักยภาพ ชมรมมีความภูมิใจในตนเองและ ศพส. สามารถจัดสรรเวลาให้ลงตัวกับภาระงานที่ต้องดำเนินการได้ทันทั่วทั้ง

(5.6) ปัญหาและอุปสรรค

เวลาในการคัดเลือกชมรมมีน้อยและการประกวดทำให้เกิดการแข่งขันเพื่อชิงรางวัล ซึ่งก่อให้เกิดความกดดันในการดำเนินงานและมีผลต่อความสัมพันธ์ เพราะทุกชมรม คือ ภาคีเครือข่ายที่ดี นำไปสู่การเกิดข้อร้องเรียนไปยังหัวหน้าที่รับผิดชอบโครงการนี้

(5.7) ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนาโครงการ

ผู้ประเมินไม่ควรเป็น ศพส. เพราะเป็นส่วนงานหนึ่งของผู้ปฏิบัติการ ควรเป็นหน่วยงานภายนอกหรือว่าตัวแทนจากกระทรวงมาประเมินด้วยตนเอง หรือหน่วยงานที่ไม่ได้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เป็นต้น อีกทั้งไม่อยากจะให้มีโครงการนี้ต่อ แต่อยากให้มีความพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์

(6) โครงการการสร้างการตระหนักรู้และเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัย

(โครงการมูมสร้างสุข และเรียนรู้ เต็มรู้ เตรียมพร้อม ก่อนสูงวัย)

(6.1) บริบทโครงการ : กลุ่มเป้าหมายคือ ต้องการให้กลุ่มผู้สูงอายุเข้ามาใช้พื้นที่ของศูนย์ฯ เป็นแหล่งเรียนรู้ แต่ด้วยสถานการณ์โควิด-19 จึงไม่สามารถเปิดได้ตลอดเวลา หากจะมีกิจกรรมก็จัดเฉพาะเมื่อมีการจัดอบรมและประชุม

(6.2) ปัจจัยนำเข้า : คู่มือเป็นแนวทางในการดำเนินการ งบประมาณ 100,000 บาท

(6.3) ข้อค้นพบเชิงกระบวนการ

ดำเนินการผลิตสื่อ เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ คลิปวีดีโอ คู่มือแผ่นพับ และเคาน์เตอร์แบบพกพาที่อยู่ในระบบของการจัดซื้อจัดจ้างสอดคล้องกับศูนย์สร้างสุข ซึ่งมีข้อแตกต่างกันในเรื่องของพื้นที่

(6.4) ข้อค้นพบว่าด้วยเรื่องผลลัพธ์ : มูมสร้างสุข

(6.5) ปัญหาและอุปสรรค

: กรมกำหนดภารกิจมาให้ทุกอย่างและศูนย์มีหน้าที่ทำตามภารกิจที่กรมกำหนดมาให้เท่านั้น ทำให้กลุ่มเป้าหมายเข้าไม่ถึง ไม่ตอบสนองความต้องการที่แท้จริง และไม่สามารถใช้สื่อเพื่อประชาสัมพันธ์หรือเผยแพร่ได้อย่างกว้างขวาง และมีข้อจำกัดในการเข้ามาตรวจสอบของ สตง.

(6.6) ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนาโครงการ

(7) โครงการเสริมสร้างกลไกการพัฒนาเสริมสร้างชุมชน

(7.1) บริบทโครงการ : เป็นพื้นที่ที่มีโรงเรียนชุมชนผู้สูงอายุอยู่แล้ว จึงต้องการให้มีการขับเคลื่อนกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

(7.2) ปัจจัยนำเข้า : การดำเนินจัดกิจกรรม 3 กิจกรรม งบประมาณ 400,000 บาท

(7.3) ข้อค้นพบเชิงกระบวนการ การจัดอบรมนักสานพลังชุมชนเพื่อการขับเคลื่อนสังคมผู้สูงอายุ เพื่อขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาคุณภาพและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุให้มี ศพส. ใหม่ 5 ศพส. โดยไม่มีงบประมาณสนับสนุน และกิจกรรมการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ

(7.4) ข้อค้นพบว่าด้วยเรื่องผลลัพธ์ อยู่ในระหว่างการดำเนินการขับเคลื่อน

(7.5) จุดแข็ง/จุดศักยภาพ

การรักษาพลังของเครือข่าย คือ ความคุ้นเคย เพราะต้องเชิญกลุ่มเป้าหมายมาร่วมกิจกรรมรวม 6 จังหวัด ซึ่งเป็นพื้นที่ใหม่ 5 พื้นที่ และสามารถเชิญมาได้ครบจำนวน 100 คน เป็นการสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างพื้นที่ นอกจากนี้บุคลากรเชื่อมั่นในการทำงาน มุ่งมั่นในการทำงาน เข้มแข็งและอดทน เพื่อให้การทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งยังมีเครือข่ายที่เหนียวแน่น เข้มแข็ง และพร้อมสนับสนุนซึ่งกันและกัน

(7.6) ปัญหาและอุปสรรค

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 ส่งผลให้การทำงานเป็นไปอย่างไม่มีเต็มประสิทธิภาพด้วยข้อจำกัดทางด้านเครื่องมือที่ต้องทำงานด้วยระบบออนไลน์ และด้านองค์ความรู้ทางเทคโนโลยีของบุคลากร ทำให้ไม่สามารถเท่าทันสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดีเท่าที่ควรอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของเครื่องเสียงและสาธารณูปโภคในศูนย์ฯ ไม่สามารถตอบโจทย์การใช้งานของบุคลากรได้อย่างเต็มที่

4.2.3 ผลการจัดเวทีระดมความคิดเห็นจากภาคีเครือข่ายของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี

การจัดเวทีระดมความคิดเห็นจากภาคีเครือข่ายมีเครือข่ายที่เข้าร่วมในกระบวนการถอดบทเรียนจาก 4 องค์กร ได้แก่

- (1) องค์กรบริหารส่วนตำบลสวนพริกไทย
- (2) องค์กรบริหารส่วนตำบลคลองห้า
- (3) เทศบาลตำบลคลองพระอุดม
- (4) สภาผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี

ซึ่งศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี มีการดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่ายภายนอกนั้นได้ปฏิบัติงานร่วมกับเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ ให้ได้รับการคุ้มครองส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในระดับพื้นที่อย่างเข้มข้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) องค์กรบริหารส่วนตำบลสวนพริกไทย จากเดิมของงบประมาณปี พ.ศ.2565 เพื่อนำมาจัดทำกิจกรรมซ่อมบ้านผู้สูงอายุที่เปราะบาง ในพื้นที่ ต.คูบางหลวง เนื่องจากเพิ่งย้ายมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลคูบางหลวง โดยขอจากศูนย์ฯ ประมาณ 5 หลังคาเรือน โดยจะเลือกบ้านที่จะซ่อมตามเกณฑ์ของศูนย์ฯ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุกลุ่มติดเตียง จากกลุ่มเครือข่ายอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ CG ที่ทำงานร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล รวมถึงอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

(อพม.) ซึ่งบางอย่างได้งบประมาณมาจากเครือข่ายในตำบล กล่าวคือ ขอรับบริจาคจากมูลนิธิเครือข่ายแรงงานในตำบล และขอจาก CSR จากบริษัทในพื้นที่ โดยจะบริจาคเตียงผู้ป่วย ผ้าอ้อมสำเร็จรูป อาหารแห้งและน้ำดื่ม

(2) องค์การบริหารส่วนตำบลคลองห้า เป็นกิจกรรมโครงการซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุ งบประมาณ 60,000 บาท จากศูนย์ฯ และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเกณฑ์การพิจารณาของงบประมาณมาจากคู่มือของกรม ในการประกอบกระบวนการ ซึ่งในกิจกรรมดังกล่าว ใช้ซ่อมบ้านทั้งหมด 3 หลังคาเรือน เฉลี่ยหลังคาเรือนละประมาณ 20,000 บาท โดยจะได้รับการซ่อมแซมตามการประเมินของช่าง ว่าบ้านมีความเหมาะสมสำหรับดูแลผู้สูงอายุหรือไม่ ต้องซ่อมอะไร อย่างไร และจะมีการสำรวจปัญหาความต้องการ สำรวจบ้าน ลงเยี่ยมบ้าน สอบถามผู้สูงอายุก่อนเสมอ เช่น ต้องการบันไดหรือไม่ ส่วนไหนของบ้านที่ผุพัง/ชำรุด หรือมีจุดอะไรที่เป็นอันตราย ซึ่งปกติจะซ่อมบันได ห้องน้ำ ราวจับ บูพื้น ทำพื้นห้องน้ำที่เหยียบแล้วไม่ลื่น หลังคาบ้าน ระบบไฟ ฝ้าผนังบ้าน โดยจะเน้นความเร่งด่วนที่จำเป็นและเหมาะสมกับผู้สูงอายุก่อนเป็นลำดับแรกที่จะเป็นความเสี่ยงต่อการดำเนินชีวิต อย่างไรก็ตามจะมีการวางแผนจะช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องและซ่อมให้เหมาะสมที่สุด ซึ่งจะค่อย ๆ ชยับในปีงบประมาณหน้าต่อไป

(3) เทศบาลตำบลคลองพระอุดม ได้รับการสนับสนุนงบประมาณใหม่ของปี พ.ศ.2565-2566 จากกองทุนผู้สูงอายุ โดยจะยื่นเรื่องและจะดำเนินการในเดือนสิงหาคม ชื่อโครงการปักสไบมอญ เป็นโครงการฝึกอาชีพการปักสไบมอญ งบประมาณในโครงการนี้ 80,000 บาท ซึ่งเป็นปีแรกที่ของงบประมาณ มีปราชญ์ด้านสไบมอญเป็นผู้สูงอายุ ปราชญ์จะสอนผู้สูงอายุด้วยกันเอง มีผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกชมรม ซึ่งจะดำเนินการอบรมใช้หลักสูตร 5 วัน โดยจะมีผู้ที่ทำข้อมูลไว้แล้ว เช่น ขั้นตอนการฝึกสอน หลังจากอบรม คาดว่ากลุ่มนี้จะเป็นอาชีพของกิจกรรมชมรม มีสมาชิก 30 คน ซึ่งจะรับสมัครตามความสนใจ แสดงให้เห็นว่าเรื่องสไบมอญเป็นงานเด่นของพื้นถิ่นหรือสืบทอดกันมา เนื่องจาก จ.ปทุมธานี เป็นถิ่นที่ตั้งของชาวมอญ โดย อ.สามโคก เป็นกลุ่มชาวมอญที่สามารถแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของชาวมอญ และส่งเสริมอาชีพ โดยทางเทศบาลได้นำมาส่งเสริมต่อจากการอบรมของจังหวัด เนื่องจากจังหวัดสนับสนุนให้ใช้สไบมอญ โดยทุกวันศุกร์จะแต่งผ้าไทย หากจำหน่ายสไบมอญราคาผืนละ 1,000 บาท ราคากลาง ประมาณ 800 บาท มีลักษณะคล้ายสไบเฉียงที่พาดคอ ผืนเล็ก ๆ ความยาวประมาณ 1 เมตร ซึ่งจะมีก็นำมาแต่งตัว คล้องไปงานทำบุญ เป็นส่วนหนึ่งของเครื่องประดับตกแต่ง โดยจะปักประมาณ 5 วัน ต้นทุนของวัสดุประมาณ 100 กว่าบาท

(4) สภาผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี เป็นองค์กรกึ่งกลุ่มอิสระหรือเป็นกลุ่มเอกชน ไม่เคยขอรับการสนับสนุนจากศูนย์ฯ จากกองทุนผู้สูงอายุ หรือจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปทุมธานี องค์การบริหารส่วนตำบลคลองห้า แต่จะเป็นเครือข่ายในการทำงานร่วมกับศูนย์ฯ ซึ่งศูนย์ฯ จะใช้งบประมาณส่วนตัวมาขอความร่วมมือใช้สถานที่ มีกิจกรรมที่ทำเป็นประจำ คือ โครงการปั่นรัก เป็นกิจกรรมฝึกโยคะเพื่อสุขภาพ ในช่วงเวลา วันจันทร์ พุธ และศุกร์ เวลา 9.00-11.00 น. โดยไม่คิดค่าตอบแทน เป็นโครงการที่ทำมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2550 และมาหยุดช่วง พ.ศ.2563-ปัจจุบัน เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 ซึ่งโดยปกติจะมีผู้สูงอายุมาร่วมกิจกรรมประมาณวันละ 30 คน นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่สมาชิกจะร่วมสมทบทุนให้กับมูลนิธิบ้านผู้สูงอายุปทุมธานี ที่ชื่อว่า “บ้านอุ่นรัก” เป็นส่วนหนึ่งของสาขาสภา

และทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อแบ่งปันความสุขให้กับเด็กนักเรียนที่ยากจน แต่ขาดแคลนคุณทรัพย์ โดยเงินจากสมาชิกใช้ในการให้ทุนการศึกษา โดยจะแบ่งทุนละ 2,000 บาท ปีละประมาณ 200,000 บาท เป็นการจัดกิจกรรมทางสังคมในทุก ๆ ปี ซึ่งบทบาทของสภาช่วยสนับสนุนให้เกิดการตั้งชมรมผู้สูงอายุ เป็นเครือข่ายให้การส่งเสริมการรวมตัวของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานีเป็นหลัก เมื่อเกิดการทำกิจกรรม สภาจะมีบทบาทหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้กับชมรมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี ซึ่งทางสภาฯ มีการดูแลผู้สูงอายุที่มีอายุ 100 ปีขึ้นไป โดยในจังหวัดปทุมธานีที่ทำได้มอบไปแล้วประมาณ 80 คน ซึ่งจะทำประวัติและส่งให้สภาผู้สูงอายุเพื่อทำโล่และเข็มกลัดเกียรติคุณมอบให้ผู้สูงอายุ ดังนั้น เนื่องจากสภาผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานีเป็นภาคเอกชน เมื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ จะต้องนำงบประมาณจากทุนส่วนตัว ซึ่งเป็นการทำด้วยใจ ไม่มีเงินเดือน

4.2.3.1 บริบทที่สอดคล้อง

ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองห้า พื้นที่นี้ก็จะมีความมีวัฒนธรรมแบบรื่นเริงบันเทิงศิลป์แบบเฉพาะกลุ่ม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มติดบ้านเป็นจำนวนมาก โดยจะเลี้ยงบุตรหลานของตนอยู่บ้าน ซึ่งหากจะไปร่วมกิจกรรมจะต้องมีบุตรหลานที่สะดวกไปรับ/ส่ง มิเช่นนั้นผู้สูงอายุจะไม่ค่อยอยากจะทำกิจกรรม รวมถึงความต่อเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 ส่งผลให้ผู้สูงอายุที่เคยติดสังคมกลับกลายเป็นผู้สูงอายุติดบ้าน

ผู้สูงอายุที่เป็นทั้งประชากรในจังหวัดปทุมธานี จะแบ่งออกเป็นผู้สูงอายุจากบ้านจัดสรรและประชากรดั้งเดิม จึงทำให้ประชากรบางคนในจังหวัดปทุมธานีเป็นเกษตรกร แต่อีกส่วนหนึ่งก็เป็นประชากรแฝง โดยมาซื้อบ้านจัดสรรอยู่อาศัย จึงทำให้เวลาเข้าถึงของคนส่วนใหญ่ในชมรมที่มาร่วมการจัดกิจกรรมจะเป็นผู้สูงอายุที่เป็นประชากรดั้งเดิม ในส่วนผู้สูงอายุที่เป็นประชากรแฝงอยู่ในบ้านจัดสรร จะไม่ได้มีส่วนร่วมการทำกิจกรรม เนื่องจากจะมีความระแวงระวังมากกว่าคนที่อยู่ในพื้นที่เดิม

แสดงให้เห็นว่าบริบทจังหวัดปทุมธานี มีทั้งชุมชนเมืองและชุมชนชนบทหรือเรียกว่า กึ่งเมืองกึ่งชนบท

4.2.3.2. ปัจจัยนำเข้า

(1) ปัจจัยนำเข้าขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ว่าด้วยเรื่องของท้องถิ่นมีดังนี้

(1.1) ภาคีเครือข่ายในพื้นที่ในการทำงานดูแลผู้สูงอายุ เช่น จากกลุ่มเครือข่ายอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ CG อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) CSR จากบริษัทในพื้นที่ มูลนิธิในตำบล

(1.2) งบประมาณ เกณฑ์การพิจารณาของงบประมาณมาจากคู่มือของกรม ในการประกอบกระบวนการ โดยได้รับการสนับสนุนจากศูนย์ฯ และประสานงานร่วมกับภาคีเครือข่ายอื่น เช่น เพื่อให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนให้การซ่อมแซมให้แก่ผู้สูงอายุในแต่ละชุมชนให้สำเร็จตามแผนที่วางไว้ หรือการทำโครงการฝึกอาชีพ เพื่อมาสนับสนุนการเรียนรู้ให้กับสมาชิกกลุ่ม โดยทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการของงบประมาณเพื่อทำโครงการ 80,000 บาท

(1.3) แผนปฏิบัติการ ความรู้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้สนับสนุนความรู้ในการออกแบบ ซ่อมแซมและการสร้างบ้านจากการประเมินความเสี่ยง ร่วมกับช่างในชุมชน การสำรวจบ้าน

ลงเยี่ยมบ้าน สํารวจความต้องการของผู้สูงอายุ รวมทั้งการปฏิบัติตามเกณฑ์ที่ท้องถิ่นกำหนด เพราะเป็นการหลักการลงพื้นที่ คือสํารวจความต้องการตามความเร่งด่วน ซึ่งจะบัญญัติไว้ในคู่มือ

(2) ปัจจัยนำเข้าของชมรมผู้สูงอายุ /สภาผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี

(2.1) เป็นพื้นที่รวมชมรมและผู้สูงอายุทั้งจังหวัด สภาช่วยสนับสนุนให้เกิดการตั้งชมรมผู้สูงอายุ เป็นเครือข่ายให้การส่งเสริมการรวมตัวของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานีเป็นหลัก เมื่อเกิดการทํากิจกรรม สภาจะมีบทบาทหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้กับชมรมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี ซึ่งมีสมาชิกทั้งหมด 185 ชมรม ชมรมละ 50 - 100 คน

(2.2) แผนปฏิบัติขับเคลื่อนผู้สูงอายุในลักษณะองค์กรเอกชน ชมรมผู้สูงอายุทั้งหมด 185 ชมรม ที่สภาผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานีดูแลเป็นที่เลี้ยงนั้น ไม่จำเป็นต้องขึ้นทะเบียนกับสภา แต่จะขึ้นทะเบียนกับสิ่งแวดล้อมไว้เป็นชมรมในสาขา หรือใบแสดงตัวตนการจัดตั้งกลุ่ม ซึ่งชมรมที่ขึ้นตั้งกลุ่มกับสภามีทะเบียนเรียบร้อย ซึ่งทางชมรมสามารถจดทะเบียนเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ เพราะการเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์จะได้ความรู้ สามารถของงบประมาณจากกองทุน และองค์กรนั้นจะมีภาพลักษณ์ที่ดี ท้ายที่สุดข้อมูลทั้งหมดจะนำไปที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเป็นการเข้าถึงข้อมูล ถือเป็นประโยชน์ให้กับผู้สูงอายุทุกชมรม

(2.3) มีระบบบริหารจัดการที่ใช้การทำงานกับผู้สูงอายุ สภาฯ จะช่วยสนับสนุนหรือส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยการสนับสนุนให้เกิดการตั้งชมรมผู้สูงอายุ เมื่อสมาชิกมีการทํากิจกรรมของชมรม จะไม่มีการบังคับหรือเป็นผู้บังคับบัญชาของชมรม แต่จะเป็นที่ปรึกษาให้กับชมรมผู้สูงอายุ ซึ่งจะปล่อยให้ชมรมทํากิจกรรมอย่างอิสระ และเป็นเครือข่ายให้การส่งเสริมการรวมตัวของผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานีเป็นหลัก รวมถึงทางสภาฯ จะไปดูแลผู้สูงอายุที่มีอายุ 100 ปีขึ้นไป จะทำประวัติแล้วส่งให้สภาผู้สูงอายุเพื่อทำโล่และเข็มกลัดเกียรติคุณ และมอบให้แก่ผู้สูงอายุ

(2.4) มีการระดมทุน เมื่อทํากิจกรรมต่าง ๆ จะต้องนำงบประมาณจากทุนส่วนตัว และไม่มีเงินเดือน สมาชิกจะร่วมระดมทุนกันในการทํากิจกรรม เช่น การทำโล่เกียรติคุณให้แก่ผู้สูงอายุที่อายุมากกว่า 100 ปีขึ้นไป ทางสภาก็นำทุนส่วนตัวร่วมกับระดมทุนในการจัดทำขึ้นมา

(2.5) มีกิจกรรมต่อเนื่อง เช่น กิจกรรมร่วมกันแบ่งปันความสุขให้กับเด็กนักเรียนที่ยากจนแต่ขาดแคลนคุณทรัพย์ โดยจะแบ่งทุนละ 2,000 บาท ปีละประมาณ 200,000 บาท เป็นการจัดกิจกรรมทางสังคมในทุก ๆ ปี

4.2.3.3. ข้อค้นพบเชิงกระบวนการ

(1) กระบวนการถอดระบบการฝึกอบรม ซึ่งผู้ทำโครงการจะต้องมีองค์ความรู้ การเตรียมข้อมูล การวางแผนเป็นขั้นตอน กลไก กลยุทธ์ต่าง ๆ ที่มาและความสำคัญของโครงการ เช่น ขั้นตอนการฝึกสอน ทำอะไร ทำอย่างไร เพราะเป็นการถอดบทเรียนจากนามธรรมจากความเป็นนามาไปสู่รูปธรรม ที่จะสามารถเป็นหลักสูตรที่สามารถนำไปต่อยอดได้ในเวลาถัดไป เช่น หลักสูตรของการปัสไปมอญนั้น วันแรกอบรมเรื่องอะไร ขั้นตอนการดำเนินงาน เป็นต้น

(2) การมีส่วนร่วมของประชาชน กระบวนการนี้ถือเป็นกระบวนการที่สำคัญ เพราะหากไม่มีการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น การดำเนินงานของโครงการก็อาจจะสำเร็จลุล่วงไปได้ เพราะจากการถอดบทเรียนนั้น แสดงให้เห็นว่า องค์กรภาคีเครือข่ายได้สร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมจากประชาชนในชุมชน เพื่อให้พวกเขาสามารถเห็นคุณค่าของประชาชนในชุมชนร่วมกัน เช่น การเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ กลุ่มติดเตียง เป็นกลุ่มเครือข่าย CG ทำงานร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) เครือข่ายมูลนิธิในตำบล ซึ่งอาสาสมัครบางคนมีบทบาทหน้าที่เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ การลงพื้นที่เก็บข้อมูล การจัดเก็บข้อมูลในองค์กร

(3) กระบวนการทำงานในระยะเวลาเร่งด่วน และตามความเหมาะสมกับผู้สูงอายุ ก่อนเป็นลำดับแรกที่จะประเมินความเสี่ยง ซึ่งจะเห็นได้ว่ากระบวนการเป็นขั้นตอน เช่น มีการสำรวจปัญหา ความต้องการ มีการดูบริบทบ้าน สำรวจสิ่งแวดล้อมที่บ้าน เมื่อเกิดการสืบเสาะข้อเท็จจริง จึงนำไปสู่ การวิเคราะห์ความเร่งด่วน การวางแผนจะช่วยเหลือต่อเนื้อเรื่องและซ่อมให้เหมาะสมที่สุด

(4) กระบวนการบริการ บูรณาการทำงานร่วมกับชุมชน โดยการเชิญชวนอาสาสมัคร จากท้องถิ่น อาสาสมัครจากภาคเอกชน ที่มีจุดประสงค์ในการสร้างสิ่งดี ๆ ให้กับท้องถิ่น นอกเหนือจากคู่มือ โดยการบริหารจัดการภายใต้การใช้ภาคีเครือข่าย การใช้ทุนทางสังคม ทุนชุมชน อย่างไรก็ตามท้องถิ่นไม่สามารถรับผิดชอบทุกอย่างได้ อาจจะใช้กลยุทธ์การบูรณาการงบประมาณ บูรณาการงาน บูรณาการบุคลากร บูรณาการกระบวนการพัฒนา เพื่อเข้ามาสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

4.2.3.4. ข้อค้นพบว่าด้วยเรื่องผลลัพธ์

(1) การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จากที่ถอดบทเรียนแสดงให้เห็นว่าเป้าหมายของทุกโครงการคือการสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ได้แก่ การมีงานทำ มีอาชีพ มีรายได้ การส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นในชุมชน การสนับสนุนให้มีชมรมผู้สูงอายุ การปรับปรุงซ่อมแซมบ้าน หรือที่อยู่อาศัยให้ปลอดภัยและเหมาะสมกับผู้สูงอายุ จากการประสานงานระหว่างศูนย์ อปท. ประชาชนในชุมชน และเครือข่ายต่าง ๆ ที่มุ่งเห็นข้อจำกัดในการดำเนินชีวิตและเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ โดยการร่วมกันสนับสนุนให้ดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เช่น โครงการปัสไปมอญ ที่รวมสมาชิกที่เป็นผู้สูงอายุเข้าร่วมการอบรม เพื่อจะสามารถส่งเสริมความรู้ ทักษะนำไปต่อยอดเป็นอาชีพของผู้สูงอายุได้ เป็นต้น

(2) การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน จากที่ถอดบทเรียน แสดงให้เห็นว่าทุกโครงการ จะมีการบริหารจัดการภายใต้โครงการโดยการใช้ภาคีเครือข่าย การใช้ทุนทางสังคม ทุนชุมชนในการเข้ามาสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เช่น โครงการธนาคารเวลา อาจจะเป็นเพียงกลยุทธ์หรือเครื่องมือหนึ่ง ๆ ในการนำมาใช้เพื่อการพัฒนาอาสาสมัคร การนำมาใช้เพื่อทำให้เกิดระบบการเกื้อกูลกันในท้องที่และชุมชนนั้น ๆ หรือแม้จะเป็นการให้ความร่วมมือของ อพม. อสม. CG ที่เป็นอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชน

(3) เกิดการทบทวนหรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากการถอดบทเรียน มีหลายโครงการที่สร้างกระบวนการทบทวนของการเข้ามาดูแลผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็นองค์กร หรือภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ที่มีใช้เพียงการให้ความรู้หรือรับความรู้อย่างเดียว ทั้งนี้ยังได้ทบทวนกิจกรรมที่เหมาะสมกับบุคคล กลุ่มคน

อุปสรรคอะไรที่ใช้กับกลุ่ม รวมทั้งยังเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทบทวนศักยภาพ ทบทวนจุดแข็ง ทบทวนเนื้องาน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างเหมาะสมต่อไป เช่น ระบบเทคโนโลยี ที่ทำให้เห็นข้อจำกัดหรืออุปสรรคในการเก็บข้อมูลผู้สูงอายุและส่งผลต่อผู้ใช้งานได้อีกด้วย

4.2.3.5 ปัญหาและข้อจำกัด

(1) เวลาผู้สูงอายุจะทำกิจกรรม เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 ทำให้กลุ่มชมรมผู้สูงอายุจากที่ติดสังคม กลายเป็นกลุ่มติดบ้าน หากมีกิจกรรมจะเป็นปัญหาอย่างมากที่ทุกคนจะไม่อยากออกจากบ้าน เพราะยังกลัวและวิตกกังวลกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19

(2) เรื่องการเดินทาง เนื่องจากบุตรหลานไปทำงาน ทำให้มีข้อจำกัดในการรับ/ส่งผู้สูงอายุในการไปร่วมทำกิจกรรมกับชมรม

(3) สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 ทำให้โครงการบางโครงการต้องหยุดการทำกิจกรรม เช่น โครงการปั่นรักที่เปิดสอนฝึกโยคะ ที่ทำตั้งแต่ ปี พ.ศ.2550 แต่เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 ทำให้หยุดทำกิจกรรมตั้งแต่ปี พ.ศ.2563-ปัจจุบัน

(4) งบประมาณจากรัฐที่มีอย่างจำกัด จึงไม่เพียงพอต่อการดูแลผู้สูงอายุ

(5) ระเบียบข้อบังคับบางประการขัดแย้งกับการช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ เช่น บ้านผู้สูงอายุมีสภาพผู้พัก แต่เนื่องด้วยที่ดินนั้นเป็นพื้นที่ของสำนักงานชลประทาน เป็นที่สาธารณประโยชน์ จึงไม่สามารถดำเนินการช่วยเหลือได้ตามความต้องการ

(6) การใช้ระบบเทคโนโลยีที่เข้าถึงยาก เนื่องจากไม่ใช่อาสาสมัครทุกคนที่จะสามารถใช้แอปพลิเคชันลักษณะนี้ ได้แก่ Excel Drive, Line และ Google maps ซึ่งตัว Drive ต้องไปลงที่ Google Drive ซึ่งต้องเลือกเป็น Excel และไม่ใช่อาสาสมัครทุกคนที่จะต้องมึบทบาทในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดเก็บข้อมูลในปริมาณที่มากในระดับนี้

4.2.3.6. ความยั่งยืนของโครงการ

การพัฒนาเครือข่ายการดำเนินการ ภาคีเครือข่าย จากการถอดบทเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 แห่ง และสภาผู้สูงอายุอีก 1 แห่ง เป็นเครือข่ายการปฏิบัติงานของศูนย์ฯ เพื่อประสานงานหรือเป็นที่ปรึกษาการดำเนินงานร่วมกัน รวมทั้งศูนย์ฯ มีการสนับสนุนช่วยเหลือโครงการต่าง ๆ และภาคีเครือข่ายก็สนับสนุนช่วยเหลือศูนย์ฯ เช่นกัน เช่น สภาผู้สูงอายุ ที่ศูนย์ฯ จะนำงบประมาณไปขอใช้สถานที่ ดั่งนั้น ทำให้เห็นว่าทุกหน่วยงานมีการเอื้ออาทรต่อกัน และพร้อมสนับสนุนช่วยเหลือ ส่งเสริมเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความเป็นอยู่ที่ดี ซึ่งจากการถอดบทเรียนทำให้เห็นว่า ภาคีเครือข่ายมีการพัฒนาระบบกระบวนการการดำเนินงานให้เพิ่มขึ้นเป็นไปตามตัวชี้วัดได้เป็นอย่างดี จึงทำให้เห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้ในพื้นที่ของตนเองได้เป็นอย่างดีเช่นกัน และเกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่จะเอื้อต่อการพัฒนาผู้สูงอายุในพื้นที่ได้

4.2.3.7 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนา

(1) ระบบแอปพลิเคชันของกระทรวงสาธารณสุข โดยมีข้อเสนอให้ใช้ระบบที่มีอยู่แล้ว กล่าวคือระบบของแอปพลิเคชันของกระทรวงสาธารณสุข เพราะท้องถิ่นเองได้ใช้ข้อมูลร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในพื้นที่เชื่อมกันอยู่แล้ว

(2) การสมัครสมาชิกของธนาคารเวลา ไม่จำเป็นต้องเป็นอาสาสมัคร เพียงแค่อายุ 15 ปีขึ้นไป ก็สามารถเป็นสมาชิกของธนาคารเวลาได้ ดังนั้นผู้ที่ทำงานท้องถิ่น ถ้ามีการทำธนาคารเวลา จำเป็นต้องเข้าใจเรื่องกลไกของธนาคารเวลาอย่างลึกซึ้งและแท้จริงก่อน

(3) หากกรมจะมีการพัฒนาขึ้นอย่างเป็นระดับ เช่น ถ้าหากจะยกกลับมาเป็นโครงการเช่นเดิม ซึ่งหากไปอยู่กับท้องถิ่น ท้องถิ่นเองจะต้องแจกแจงว่างานส่วนนี้จะอยู่ในกองอะไร เนื่องจากบางแห่งได้มอบหมายให้อยู่กองสาธารณสุข บางแห่งอยู่ที่กองสวัสดิการสังคม ดังนั้น จึงมีความแตกต่างในเรื่องของกลไกระดับท้องถิ่นอีกชั้นหนึ่ง

4.2.4 ผลการจัดเวทีระดมความคิดเห็นจากกลุ่มเป้าหมายโครงการของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี

4.2.4.1 บริบทและสถานการณ์

ผู้แทนจากชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย ตำบลบางคูวัด ตำบลบึงยี่โก ตำบลคลองห้า ตำบลคลองพระอุดม ตำบลลีลาสวรรค์ ตำบลประชาธิปไตย ตำบลบ้านแก้วขวัญ และตำบลลำลูกกา ซึ่งเป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่เคยเข้าร่วมโครงการของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี ได้ระดมความคิดเห็นและให้ข้อมูลที่สำคัญ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.2.4.2 ปัจจัยนำเข้า

ในการดำเนินโครงการ ตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 นั้น พบว่า หน่วยงานในสังกัดกรมกิจการผู้สูงอายุ คือ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี มีการทำงานร่วมกับเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ชมรมผู้สูงอายุในตำบล ฯลฯ อาทิ โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย การให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก โครงการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน เป็นต้น

4.2.4.3 ข้อค้นพบว่าด้วยเรื่องผลลัพธ์

ในระยะแรก ทางศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี ได้มีกิจกรรมพัฒนาผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนการรวมกลุ่มผู้สูงอายุ การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุในตำบล การประกวดผลิตภัณฑ์ของชมรมในแต่ละตำบล การสนับสนุนกิจกรรมออกกำลังกาย นันทนาการ กีฬาผู้สูงอายุ การจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ การอบรมวิชาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ อาทิ เย็บเสื้อผ้า ขนม สมุนไพร งานเกษตร การทำกระเป๋า และทำน้ำพริก เป็นต้น เพื่อให้ผู้สูงอายุมีรายได้และสามารถขยายผลไปจัดตั้งกลุ่ม

ในชุมชน โดยทางศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี ได้มีการจัดทำหลักสูตรอบรม กลุ่มผู้สูงอายุที่สนใจมาลงทะเบียนเข้าร่วมเป็นนักเรียนในหลักสูตรดังกล่าว โดยดำเนินการมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2562 รุ่นละประมาณ 50 คน ปัจจุบันมีการจัดมาแล้ว 11 รุ่น แต่ได้ชะลอการดำเนินการไปเนื่องจาก สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 ที่ต้องงดกิจกรรมที่ทำร่วมกัน จากการเข้าร่วมโครงการ ดังกล่าวพบว่า กลุ่มผู้สูงอายุได้มีการต่อยอดไปรวมกลุ่มในชุมชนหลายแห่ง ทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัด กิจกรรมออกกำลังกาย การให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน การรวมกลุ่ม และสามารถนำไปประกอบอาชีพหา รายได้ให้กับตนเองได้ และอีกทั้งยังช่วยเป็นกระบอกเสียงให้แก่ผู้สูงอายุกลุ่มอื่น ๆ มาร่วมกิจกรรมในหลักสูตร ดังกล่าว

ทั้งนี้พบว่า จากการที่ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรมโครงการของศูนย์พัฒนาการจัด สวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี ตำบลบางแห่งได้มีการต่อยอด โดยเริ่มจากการเข้าร่วมกิจกรรมของ ศูนย์ฯ และนำไปพัฒนาเป็นชมรมผู้สูงอายุ และบางแห่งนำไปพัฒนางานโรงเรียนผู้สูงอายุในตำบลร่วมกับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ตำบลลำลูกกา และตำบลลีลาสวรรค์ มีตัวแทนผู้สูงอายุมาเข้าร่วมเป็น นักเรียนตามหลักสูตรตั้งแต่รุ่น 1 และรุ่น 2 และจากนั้นนำองค์ความรู้ไปพัฒนาต่อยอดให้มีโรงเรียนผู้สูงอายุใน ตำบล

นอกจากนี้ การรวมกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน การตั้งชมรมผู้สูงอายุในตำบลที่ผ่านมา นอกจากจะได้รับการสนับสนุนจากศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานีแล้ว ทางชมรม ของแต่ละตำบล พยายามสร้างเครือข่ายทางสังคม การระดมทุน และการขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงาน เครือข่ายอื่น ๆ เช่น อบต. เทศบาล สสส. กศน. สถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ วิสาหกิจชุมชน กองทุนผู้สูงของกรมกิจการผู้สูงอายุ ฯลฯ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า เมื่อผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริม และพัฒนาที่ดี สามารถต่อยอดสู่การรวมกลุ่ม สร้างเครือข่าย และเกิดกิจกรรมโครงการที่เหมาะสม และ สวัสดิการต่าง ๆ ที่ดีให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชนของตนเองต่อไปได้

ฉะนั้น แนวทางการพัฒนา

- กลุ่มผู้สูงอายุต้องการให้ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี เปิดหลักสูตรอบรมให้แก่ผู้สูงอายุอีกครั้ง ซึ่งที่ผ่านมาจำเป็นต้องชะลอไปเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ เชื้อโรคโควิด-19 และอยากให้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ใหม่ๆ เช่น หลักสูตรการใช้สื่อออนไลน์ คอมพิวเตอร์/เทคโนโลยี การขายของออนไลน์ เป็นต้น

- อยากให้ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี มีการจัดอบรม แบบเคลื่อนที่ โดยลงไปจัดในชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สูงอายุที่ไม่สามารถมาร่วมกิจกรรมที่ศูนย์ฯ ได้

- ควรมีการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุให้สามารถเป็นวิทยากร และสามารถถ่ายทอด ให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชนของตนเองได้

- ควรมีการสนับสนุนงานสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน โดยให้ชมรมผู้สูงอายุ ผู้นำ ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนางาน

ผู้แทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลคลองห้า ได้ให้ข้อมูลว่า ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี มีการสนับสนุนช่วยเหลือผู้สูงอายุในตำบลคลองห้า มาอย่างต่อเนื่อง และมีการทำงานร่วมกันด้วยดี โดยในปีงบประมาณ พ.ศ.2565 ได้รับการสนับสนุนจากศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี ในโครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย จำนวน 3 ราย (ให้ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม 2565)

โดยทั้งนี้พบว่า โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี ในปีงบประมาณ พ.ศ.2565 ได้ตั้งเป้าหมายที่จะดำเนินการให้ครบ 50 หลัง ซึ่งในขณะที่ให้ข้อมูลนี้ (เดือนกรกฎาคม 2565) ได้มีการเบิกจ่ายงบประมาณสนับสนุนโครงการดังกล่าวไปแล้ว 41 หลัง ซึ่งส่วนหนึ่งพบว่า ทางศูนย์ฯ สามารถดำเนินการโครงการให้ประสบความสำเร็จ เพราะมีการทำงานร่วมกันชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยดีเสมอมา

สำหรับโครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัยนั้น ทางตำบลมองว่า เป็นโครงการที่เห็นผลชัดเจนในการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความเดือดร้อน โดยผู้สูงอายุที่ได้รับการช่วยเหลือได้สะท้อนให้เห็นว่าความเป็นอยู่ของพวกเขาเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น มีความสะดวกสบาย ความปลอดภัยในการใช้ชีวิตประจำวัน สร้างขวัญและกำลังใจ และเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐและผู้นำชุมชนไม่ได้ทอดทิ้ง และพยายามเข้ามาช่วยเหลือผู้ที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนจริง ๆ

โดยในการดำเนินโครงการ ทางศูนย์ฯ จะประสานงานมายังหน่วยงานท้องถิ่นทั้งแบบทางการ และแบบไม่เป็นทางการ โทรศัพท์ติดต่อหรือลงพื้นที่เพื่อมาพูดคุยสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานโดยตรง โดยอธิบายถึงเกณฑ์การคัดเลือก งบประมาณ การส่งต่อข้อมูลเอกสารต่าง ๆ กระบวนการทำงานร่วมกัน สะท้อนให้เห็นว่าทางศูนย์ฯ มีระบบงานที่ดี มีกระบวนการทำงานชัดเจน โดยทั้งนี้ อบต. จะมีการตั้งคณะกรรมการของตำบล เพื่อพิจารณาคัดเลือกผู้สูงอายุที่อยู่ในเกณฑ์ที่จะสามารถขอรับการสนับสนุน โดยผู้นำชุมชน จะมีการส่งรายละเอียดให้กับ อบต. และมีกระบวนการคัดเลือกจากคณะกรรมการ เพื่อส่งต่อข้อมูลให้กับศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี จากนั้นศูนย์ฯ จะมีการลงพื้นที่ เพื่อตรวจสอบข้อมูล และพิจารณาให้การสนับสนุนเพื่อปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย ซึ่งเมื่อมีเกณฑ์การพิจารณาที่ชัดเจน และกระบวนการที่ตรวจสอบได้ จึงทำให้คนในตำบล ผู้นำชุมชนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานในเรื่องดังกล่าว โดยมองว่าเป็นโครงการที่ช่วยเหลือผู้ที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนได้อย่างแท้จริง และเป็นโครงการที่ดำเนินการอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้

ส่วนการประสานงานระหว่างศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี และองค์การบริหารส่วนตำบลคลองห้า เป็นไปด้วยดี สามารถติดต่อประสานงานได้สะดวก รวดเร็ว ได้ทั้งช่องทางโทรศัพท์ ทางกลุ่มไลน์ และยังเป็นพี่เลี้ยง ให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานร่วมกันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

กล่าวได้ว่า ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ได้แก่

(1) หน่วยงานท้องถิ่น อบต. เทศบาล รับทราบและเข้าใจถึงโครงการต่าง ๆ ของกรม
กิจการผู้สูงอายุ

(2) หน่วยงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ มีการทำงานร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น ในการ
ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ และอาสาสมัครในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

(3) โครงการของกรมกิจการผู้สูงอายุ มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนและท้องถิ่นมี
ส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง

4.2.4.3 จุดศักยภาพที่ส่งผลทำให้งานสัมฤทธิ์ผล

(1) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี มีการพัฒนา
ระบบงาน มีการวางแผนกระบวนการทำงานที่ดี ทั้งเรื่องการเตรียมการประสานงาน การสร้างความเข้าใจ การ
มีข้อมูลที่ชัดเจน การส่งต่อ และการติดตามประเมินผล ส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่ต้องร่วมกับเครือข่ายและ
ชุมชน

(2) เน้นการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ให้เกียรติ รับฟังความคิดเห็น และให้โอกาสในการ
มีส่วนร่วม ทั้งกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มเครือข่ายชุมชน สามารถทำงานร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น และชมรม
ผู้สูงอายุในตำบลได้อย่างเป็นมิตร โดยเป็นภาพแห่งการทำงานแบบ Partnership ให้เกียรติซึ่งกันและกัน และ
มองไปในทิศทางเดียวกันคือการช่วยเหลือและพัฒนาผู้สูงอายุในตำบล

(3) เน้นการทำงานร่วมกัน โดยเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้สูงอายุ ชมรม เครือข่าย ชุมชน
และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ให้ข้อเสนอแนะ และระดมความเห็นวางแผนในเรื่องต่าง ๆ ต่อการพัฒนา
ผู้สูงอายุในชุมชน

(4) การมอบหมายและกำหนดผู้ประสานงานที่ชัดเจน โดยมีการประสานงานที่
ใกล้ชิดและต่อเนื่อง สม่่าเสมอ ไม่ได้เป็นแบบทางการ และให้คำแนะนำอย่างเหมาะสม โดยทางชมรมผู้สูงอายุ
หน่วยงานท้องถิ่นสามารถขอรับคำปรึกษา ขอคำแนะนำได้อย่างเข้าถึง ส่งผลให้งานราบรื่น เป็นไปอย่างมี
ประสิทธิภาพ

(5) การมีช่องทางติดต่อสื่อสาร สามารถประสานงานได้หลายช่องทาง ที่สะดวกกับ
กลุ่มผู้สูงอายุ และหน่วยงานท้องถิ่น เช่น มีเบอร์โทรศัพท์ผู้ประสานงาน กลุ่มไลน์ เพื่อแจ้งข่าวสารที่เป็น
ประโยชน์แก่ผู้สูงอายุ และหน่วยงานท้องถิ่น ได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็วมากขึ้น

4.2.4.4 ปัญหาและข้อจำกัด ตลอดจนแนวทางการจัดการที่ผ่านมา

(1) ในปีงบประมาณที่ผ่านมา ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19
ส่งผลให้กิจกรรมที่จะต้องจัดให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน มีความจำเป็นต้องหยุด หรือชะลอไป ทำให้มีผู้สูงอายุบาง
กลุ่มมีความเคยชินกับการอยู่บ้าน หรือลูกหลานไม่อยู่บ้าน ซึ่งผู้สูงอายุจำเป็นต้องอยู่แต่ในบ้าน เพื่อป้องกันการ
เจ็บป่วยติดเชื้อโควิด-19 ประกอบกับผู้สูงอายุบางคนอาจยังกลัวต่อสถานการณ์โรคภัยดังกล่าว จึงยังไม่พร้อม
ที่ออกจากบ้านมารวมกลุ่ม และร่วมกิจกรรมในชุมชน ซึ่งชมรมผู้สูงอายุในแต่ละตำบลได้พยายามปรับกิจกรรม
ที่เน้นแบบออนไลน์ หรือเน้นการให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุที่ติดบ้าน

(2) กลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดปทุมธานี พบว่าส่วนใหญ่ต้องการหารายได้มาเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว อันเนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 จึงทำให้ผู้สูงอายุมีความประสงค์ที่อยากจะรับงานมาทำที่บ้าน ที่พอจะสามารถทำได้เพื่อจะได้มีรายได้มาใช้จ่ายภายในครอบครัว ซึ่งด้วยเหตุนี้ชมรมผู้สูงอายุในตำบลหลายแห่ง ได้เพิ่มกิจกรรมขึ้นมา คือการหาอาชีพหรือการสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุในชุมชนที่ประสบปัญหาในเรื่องดังกล่าว

4.2.4.5. ความยั่งยืนของโครงการ โดยพิจารณาผ่านแนวทางการพัฒนาต่อ การต่อยอด หรือความต่อเนื่องของโครงการ

ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานีและปริมณฑลนั้น ปัจจุบันถือว่าเป็นชุมชนเมือง เนื่องจากมีการขยายตัวของเมืองเพิ่มขึ้น จากเดิมที่พื้นที่เมืองปทุมธานี ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ก็ได้ทยอยมีโครงการที่อยู่อาศัยในลักษณะหมู่บ้านจัดสรรเข้ามาก่อสร้างมากขึ้นเรื่อย ๆ ปัญหาที่ผู้สูงอายุในชุมชนเมืองประสบ คือ ปัญหาด้านสุขภาพ ซึ่งแต่เดิมมีปัญหาอยู่แล้ว แต่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 ทำให้เกิดปัญหาเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะความเสี่ยงในการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จากบุคคลอื่นที่อยู่ภายในบ้านเดียวกันหรือบุคคลในชุมชน และยังขาดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการดูแลรักษาตนเองในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 นอกจากนี้ ผู้สูงอายุที่อยู่อาศัยในชุมชนเมือง ยังมีปัญหาด้านสุขภาพจิตด้วย โดยเฉพาะปัญหาที่สืบเนื่องจากปัญหาสุขภาพกายในด้านความวิตกกังวลเกี่ยวกับสภาพร่างกายที่ไม่แข็งแรง และการเจ็บป่วยด้วยโรคร้ายต่าง ๆ นอกจากนี้ ผู้สูงอายุบางคนยังอาจมีอาการความรู้สึกอื่น ๆ เช่น เหงา เบื่อหน่าย ซึมเศร้า ท้อถอย และโดดเดี่ยว เป็นต้น เพราะลูกหลานต้องออกไปทำงานนอกบ้าน หรือต้องอาศัยอยู่ในบ้านเพียงลำพัง โดยไม่มีลูกหลานหรือบุคคลใกล้ชิดคอยดูแล ซึ่งก็นับว่าผู้สูงอายุในชุมชนเมืองประสบทั้งปัญหาสุขภาพทางกายและทางจิตร่วมด้วย นอกจากนี้ ผู้สูงอายุยังมีความต้องการทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะ การหารายได้ด้วยตนเองที่ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจและไม่ตกเป็นภาระของลูกหลาน รวมถึงอยากมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในทุกด้านเพื่อเป็นหลักประกันในการใช้ชีวิต

ดังนั้น การส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุและอาสาสมัครในชุมชนนั้น จึงจำเป็นต้องร่วมกันให้มีการจัดสวัสดิการที่ดีแก่ผู้สูงอายุในชุมชน โดยครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความรู้ในการดูแลตัวเองจะได้มีสุขภาพที่ดี ด้านสุขภาพอนามัย ด้านเศรษฐกิจที่ให้มีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุ มีรายได้จากการทำงาน ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านสวัสดิการต่าง ๆ โดยผู้สูงอายุต้องได้รับการดูแลพื้นฐาน ทั้งจากครอบครัวเนื่องจากเป็นส่วนที่สำคัญและใกล้ชิดกับผู้สูงอายุมากที่สุด และต้องให้มีการดูแลจากภาครัฐ หน่วยงานต่าง ๆ และเครือข่ายในชุมชนที่เข้ามาช่วยเหลือ รวมถึงจากชุมชนที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมภายในชุมชน ทำให้การดูแลนั้นทั่วถึงและสามารถเข้าช่วยเหลือได้อย่างทันที่ โดยไม่ต้องรอสวัสดิการจากรัฐบาลเพียงอย่างเดียว

4.2.4.6. ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนา

(1) การเตรียมความพร้อมก่อนเป็นผู้สูงวัย กรมกิจการผู้สูงอายุ ควรมีการจัดอบรมหลักสูตร เตรียมตัวก่อนเข้าสู่ผู้สูงอายุ โดยไม่ต้องรอให้เป็นผู้สูงอายุถึงจะสามารถเข้ารับการอบรมได้ เพราะจะได้มีการเตรียมความพร้อม ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ เศรษฐกิจ สังคม เรียนรู้ และเข้าใจถึงการก้าวเข้าสู่การ

เป็นผู้สูงวัยของตนเอง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และสามารถทำประโยชน์ จิตอาสา งานพัฒนาให้แก่ชุมชน และสังคมได้อย่างไรบ้าง และชุมชนควรมีการอบรมให้ความรู้เรื่องปัญหาและการเตรียมตัวเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุกับคนในชุมชนตั้งแต่วัยเริ่มทำงาน เพื่อให้มองเห็นถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้น และเตรียมตัวให้ทันกับสถานการณ์ด้วยความเข้าใจอย่างถูกต้องทิศทาง เพื่อลดปัญหาการพึ่งพิงต่าง ๆ

(2) หลักสูตรผู้สูงอายุที่ทันสมัย ควรมีการจัดหลักสูตรต่าง ๆ ให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชนอย่างต่อเนื่อง และเป็นหลักสูตรที่ทันต่อยุคสมัย สามารถนำไปต่อยอด หรือไปปฏิบัติได้จริง เช่น การรู้เท่าทันภัยออนไลน์ การใช้สื่อออนไลน์ การขายออนไลน์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของตลาดในปัจจุบัน การใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นต้น

(3) การจัดกิจกรรมเคลื่อนที่เข้าถึงชุมชน โดยชมรมฯ มองว่า ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี ควรมีการจัดอบรมแบบเคลื่อนที่ ลงพื้นที่ไปจัดในชุมชน อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สูงอายุที่ไม่สามารถมาร่วมกิจกรรมที่ศูนย์ฯ ได้ เพื่อให้ได้ข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง และสามารถดึงผู้สูงอายุติดบ้านมาเข้าร่วมกิจกรรมในการพัฒนาตนเองได้

(4) การปฏิบัติงานเน้นการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายกับการดูแลผู้สูงอายุ การจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุให้ประสบความสำเร็จได้นั้นต้องมี 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนองค์กรภาครัฐ ส่วนองค์กรภาคเอกชน และส่วนองค์กรภาคประชาชน โดยเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างคนในชุมชน สมาชิกกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน และภาคีต่าง ๆ เป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญที่ทำให้การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ พัฒนาและก้าวหน้า เช่น การส่งเสริม ผลักดัน และให้มีงบประมาณในการจัดตั้งสวัสดิการผู้สูงอายุและกิจกรรมต่าง ๆ มีการให้ความรู้ อบรม ผู้สูงอายุในชุมชนไปดูงานทั้งใน กรุงเทพฯ และต่างจังหวัด เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ตรงกับบริบทความต้องการ และความเหมาะสมของแต่ละชุมชน ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างคนในชุมชน ผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชนและภาคีเครือข่าย การทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วนจัดได้ว่าเป็นจุดที่สำคัญเพราะการทำงานประสานกันกับคนในชุมชนทำให้ทราบถึงปัญหา และความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

(5) การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุจากติดบ้านให้ออกมาร่วมกิจกรรมภายนอก ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ใช้ชีวิตอยู่กับบ้าน สาเหตุเพราะปัญหาด้านสุขภาพ ที่เป็นข้อจำกัดการใช้ชีวิตประจำวัน ไม่สามารถทำงานหนักได้ จึงทำหน้าที่เลี้ยงหลาน ทำกับข้าว ทำงานบ้านเป็นหลักเพื่อสร้างคุณค่าให้กับตนเองทดแทน และขาดการปฏิสัมพันธ์ ไม่กล้า แสดงออก ขี้อาย ไม่พูดคุยกับเพื่อนบ้าน ขาดการเข้าสังคม ขาดการทำกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการดึงผู้สูงอายุติดบ้านให้ออกมาร่วมกิจกรรมกับทางชุมชน โดยสมาชิกชมรมต้องมีการตั้งอาสาสมัครเพื่อให้เป็นคนแนะนำให้คำปรึกษาให้เห็นข้อดีของการมาร่วมกิจกรรม เพื่อฟื้นฟูพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ผ่านการทำกิจกรรมกับผู้สูงอายุในชุมชนให้กลายเป็นผู้สูงอายุที่ร่วมกิจกรรมเป็นประจำและได้รับประโยชน์จากสวัสดิการเพื่อคุณภาพชีวิต ในช่วงบั้นปลายชีวิตที่ดีขึ้น โดยหน่วยงานภาครัฐและเครือข่ายต้องเข้ามาสนับสนุนในเรื่องดังกล่าวด้วย

(6) ควรจะมีงบประมาณที่สนับสนุนสวัสดิการผู้สูงอายุ ดังเช่นโครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย ทางชุมชนมองว่า ด้วยสภาพเศรษฐกิจ ค่าครองชีพ ค่าแรงงาน ค่าวัสดุอุปกรณ์ที่มีราคาที่สูงขึ้น งบประมาณที่สนับสนุนในโครงการอาจไม่

เพียงพอต่อสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ซึ่งที่ผ่านมาทางชุมชนจะต้องวางแผนช่วยกันโดยใช้แรงงานคนในชุมชน ผู้นำชุมชน อาสาสมัคร หรือสรรหางบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติมจากหน่วยงานอื่น หากเป็นไปได้จึงอยากให้พิจารณางบประมาณให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน

(7) กองทุนผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ ควรมีการประชาสัมพันธ์กองทุนดังกล่าวให้ทั่วถึง ครอบคลุม ทั้งกลุ่ม/ชมรมผู้สูงอายุในทุกชุมชน และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นทุนสนับสนุนเกิดการขับเคลื่อนงานด้านการพัฒนาสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชนต่อไปได้

(8) การสร้างรายได้ให้ผู้สูงอายุอย่างแท้จริง ควรมีการส่งเสริมอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยต้องเน้นอาชีพหรือพัฒนากลุ่มอาชีพ พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับความต้องการของตลาดในปัจจุบัน ซึ่งจะส่งผลทำให้ผลิตภัณฑ์จากกลุ่มผู้สูงอายุสามารถจำหน่ายได้จริง และมีรายได้มากยิ่งขึ้น และควรเข้ามาแก้ปัญหาเรื่องการสร้างรายได้ของผู้สูงอายุอย่างจริงจัง ตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนถึงสุดท้าย เนื่องจากผู้สูงอายุที่ทำผลิตภัณฑ์ชุมชน ขาดตลาดรองรับทำให้ผู้สูงอายุไม่สามารถสร้างรายได้อย่างแท้จริง

(9) การส่งเสริมวิทยากรหรือผู้สูงอายุต้นแบบ ควรมีการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ ให้สามารถเป็นวิทยากร และสามารถถ่ายทอดให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชนของตนเองได้ และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากผู้สูงต้นแบบเพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้สูงอายุคนอื่น ๆ ได้

(10) การส่งเสริมตลาดออนไลน์ “สูงวัย Market” ควรมีภาคีเครือข่าย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน เข้ามาสนับสนุนผลิตภัณฑ์ผู้สูงอายุ ให้มีพื้นที่ขายได้จริง ทั้งแบบออนไลน์ ศูนย์การค้า ศูนย์แสดงสินค้า ตลาดและสถานที่จำหน่ายประจำ โดยทั้งนี้ต้องมีการพัฒนาอัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ของแต่ละชุมชนให้มีความโดดเด่น มีความเฉพาะ ไม่ซ้ำซ้อน และสามารถพัฒนาให้มีตลาดรองรับได้อย่างแท้จริง

4.3 ผลการจัดเวทีระดมความคิดเห็นพื้นที่ปฏิบัติการของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ บ้านบุรีรัมย์

4.3.1 บริบทและสถานการณ์

4.3.1.1. สถานการณ์ผู้สูงอายุ

จังหวัดบุรีรัมย์มีผู้สูงอายุ 223,999 คน คิดเป็นร้อยละ 14.11 ของประชากรทั้งหมด การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความสำคัญและร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการรองรับ และร่วมกันพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

จากรายงานการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 20 ปี จังหวัดบุรีรัมย์ (ปิยนภ เสี่ยงมศักดิ์,) ได้นำเสนอ การจัดทำยุทธศาสตร์ผู้สูงอายุ 20 ปี เพื่อวางแผนรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแบบสมบูรณ์ (Aged Society) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาแบบองค์รวม ไม่แยกส่วน และระดมความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเน้นการนำเทคโนโลยีมาใช้และพัฒนานวัตกรรมที่เหมาะสมกับสภาพสังคมและตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุอย่างแท้จริง ดังนี้

(1) จัดทำแผนยุทธศาสตร์จังหวัด 20 ปี (แบ่งเป็น 4 ระยะ 5 10 15 และ 20 ปี) เพื่อกำหนดทิศทางและเป้าหมายของจังหวัดบุรีรัมย์ ในการสร้างสังคมผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ โดยกำหนดให้ทุกอำเภอ และตำบล มีแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเป็นของตนเอง เพื่อสามารถคาดการณ์ ปัญหาและจัดระบบสวัสดิการรองรับได้อย่างเป็นระบบ และสามารถกำหนดเป้าประสงค์ได้ว่าแต่ละพื้นที่กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้สูงอายุในพื้นที่ของตนเองไว้อย่างไร และทำอย่างไรถึงจะไปถึงเป้าหมาย นั้นได้ โดยตั้งเป้าให้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ถูกบรรจุอยู่ในแผนยุทธศาสตร์จังหวัดในระยะยาวต่อไป

(2) มีการจัดการฐานข้อมูลขนาดใหญ่อย่างเป็นระบบ (Big Data) มีการสำรวจข้อมูลผู้สูงอายุแบบเต็มพื้นที่ในทุกมิติ เพื่อทราบสถานการณ์ ปัญหาและความต้องการ เพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนปฏิบัติงานที่เหมาะสม ในแต่ละพื้นที่ต่อไป มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางที่ทุกหน่วยสามารถ เข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้ ข้อมูลผู้สูงอายุทุกรายมีการกำหนดพิกัด (GPS) เพื่อที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะสามารถนำบริการไปสู่ผู้สูงอายุแต่ละรายได้ง่ายขึ้น มีการแชร์ข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน

(3) ส่งเสริมการมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงให้แก่ผู้สูงอายุ โดยร่วมกับทุกภาคส่วนในการซ่อมสร้าง ให้ผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย ปลอดภัย การบาดเจ็บและพิการ โดยระดมทรัพยากรทั้งจากงบประมาณปกติของ ทางราชการ องค์กรภาคธุรกิจ (CSR) และภาคประชาสังคม (Volunteer) ในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมให้กับผู้สูงอายุ โดยตั้งเป้าหมายว่าใน 20 ปี ข้างหน้า ผู้สูงอายุทุกคนในบุรีรัมย์ จะมีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม และมี คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

(4) สนับสนุนการจ้างงานและการส่งเสริมอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ โดยประสานความร่วมมือกับภาคธุรกิจ และภาคราชการ ในการจ้างงาน ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพแข็งแรงให้สามารถมีงานทำ มีรายได้

มีการเพิ่มพูน ทักษะความรู้ให้แก่ผู้สูงอายุหลังเกษียณ เพื่อให้มีทางเลือกในการประกอบ อาชีพ และสนับสนุน เงินกู้ไม่มีดอกเบี้ยในกรณีที่ผู้สูงอายุประสงค์ จะประกอบธุรกิจส่วนตัว ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์และเพิ่ม มูลค่า ผลิตภัณฑ์ของผู้สูงอายุ (Branding) ตลอดจนขอความร่วมมือภาคธุรกิจ ในการเปิดโอกาสให้ผลิตภัณฑ์ ของผู้สูงอายุได้วางจำหน่าย ตลอดจนจัดทำฐานข้อมูลผู้สูงอายุ ที่ประสงค์จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน เพื่อให้ ผู้ประกอบการสามารถเลือก ผู้สูงอายุที่มีความเหมาะสมเข้าทำงานได้

(5) การสนับสนุนการออกกำลังกายและการกีฬาที่เหมาะสมกับ ผู้สูงอายุ ตาม นโยบายของจังหวัดที่ตั้งเป้าเป็น Sport City โดยส่งเสริมให้ ผู้สูงอายุได้ออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วัน ๆ ละ 1 ชั่วโมง โดยพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายที่ทุกคนสามารถกระทำได้ สนับสนุนให้มีสถานที่ออก กายที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ อย่างเพียงพอ

(6) ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาาระบบบริการทางสุขภาพที่ผู้สูงอายุ สามารถเข้าถึงได้ ง่าย ทั้งระบบ Mobile Unit และการพัฒนา Application ที่ ผู้สูงอายุสามารถเข้ามาหาข้อมูล และขอ คำปรึกษาเรื่องสุขภาพ และเรื่อง อื่น ๆ ได้ มีระบบ Referral ที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ มีระบบการ ติดตาม ผู้สูงอายุเฉพาะรายที่ประสบปัญหา เช่นผู้สูงอายุที่ป่วยติดเตียง ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ และผู้สูงอายุที่อยู่ตาม ลำพัง โดยอาศัยชุมชนเป็นฐานและอาสาสมัครในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเอง ไม่ได้

(7) พัฒนาระบบสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้สูงอายุอย่างรอบด้าน เชื่อมประสานข้อมูล ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาผ่านคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตระดับอำเภอ (พชอ) เพื่อกำหนดแผนการให้ ความช่วยเหลือร่วมกัน และประสานความร่วมมือและทรัพยากรจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน และประชา สังคมในรูปแบบประชารัฐ และ CSR (Cooperate Social Responsibility) รวมถึงการจัดตั้งกองทุนสำหรับ ผู้สูงอายุยากไร้ และถูกทอดทิ้งในทุกพื้นที่ เพื่อที่จะสามารถให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ ในพื้นที่ได้อย่าง ทันทีทันที่

(8) ส่งเสริมให้ทุกตำบลดำเนินโครงการโรงเรียนผู้สูงอายุ เป็นแหล่ง เรียนรู้ทักษะ วิชาการใหม่ๆ และการเข้าสังคม ลดปัญหาผู้สูงอายุติดบ้าน และภาวะซึมเศร้า ส่งเสริมให้ทุกพื้นที่จัดกิจกรรม สันทนาการ และทัศนศึกษา ให้แก่ผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอ

(9) แสวงหานวัตกรรมใหม่ ๆ ในการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้สูงอายุเพื่อตอบสนอง ต่อปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุแต่ละราย อาทิ การมีบริการ Home Visit เพื่อเยี่ยมและติดตาม ผู้สูงอายุที่อยู่ตามลำพัง บริการ เตือนความจำสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องการยาหรือพบแพทย์สม่ำเสมอ การ จัดบริการอาหารปรุงสดแก่ผู้สูงอายุติดเตียงที่ยากจน (Meal on Wheel) บริการจ่ายตลาดให้แก่ผู้สูงอายุ บริการตัดเล็บ อาบน้ำให้แก่ผู้สูงอายุ บริการพาผู้สูงอายุไปพบแพทย์ตามนัด เป็นต้น

(10) ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถอยู่ในชุมชนได้อย่างปลอดภัย และมีความสุขตาม อัตภาพ ลดอัตราการส่งผู้สูงอายุเข้าสถานสงเคราะห์ โดยมอบหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งทำแผน รองรับกรณี ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง โดยพัฒนาระบบการดูแลทางสังคมของชุมชน และ เสริมบทบาทอาสาสมัคร และ Care Giver ให้มีบทบาทที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

4.3.1.2. ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์

สืบเนื่องจากในปี พ.ศ.2547 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดบุรีรัมย์ได้ตระหนักว่าผู้สูงอายุในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นั้น ยังประสบปัญหาทุกข์ยากเดือดร้อนฐานะยากจน ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก คนเหล่านี้สมควรได้รับความดูแลช่วยเหลือให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจึงได้เสนอให้รัฐบาลดำเนินการจัดตั้ง สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบุรีรัมย์ โดยดำเนินการก่อสร้างมาตั้งแต่ ปี พ.ศ.2540 บนพื้นที่บริเวณ ที่สาธารณประโยชน์บ้านโกรกขี้หนู ต.ชุมเห็ด อ.เมืองบุรีรัมย์ จ.บุรีรัมย์ และแล้วเสร็จสมบูรณ์ ในปี พ.ศ.2542

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เปิดรับผู้สูงอายุทั้งชายและหญิง เข้ารับการบริการเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2545 จำนวน 100 คน และเมื่อวันศุกร์ที่ 23 มิถุนายน พ.ศ.2542 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นประธานในพิธีเปิดอย่างเป็นทางการ ซึ่งขณะนั้นใช้ชื่อว่า “สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบุรีรัมย์” ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อจากเดิม “สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบุรีรัมย์” เป็น “ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์” ตามมติสำนักงาน ก.พ. เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ.2548

4.3.1.3 สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด – 19

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 จ.บุรีรัมย์มีมาตรการที่เข้มข้นในการป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโควิด-19 จึงทำให้การดำเนินงานของหน่วยราชการ และองค์กรต่าง ๆ มีข้อจำกัดเป็นอย่างมาก รวมถึงศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ที่โครงการส่วนใหญ่ จะมาดำเนินการในไตรมาสสุดท้ายคือ ช่วงเดือนกรกฎาคม - กันยายน พ.ศ.2565 โดยเฉพาะโครงการด้านการฝึกอบรมที่ไม่สามารถดำเนินการได้ ซึ่งมีเพียงบางโครงการที่สามารถดำเนินการไปได้ก่อน เช่น โครงการปรับปรุงที่อยู่อาศัย และปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

ซึ่งบ้านบุรีรัมย์ ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่ติดเชื้อโควิดและเข้ามาปฏิบัติงาน และทำให้มีผู้สูงอายุได้รับเชื้อเพิ่มเติม จึงทำให้ต้องมีการเฝ้าระวังกันอย่างเข้มข้น อย่างไรก็ตามในระยะเวลาดังกล่าว ได้มีการดำเนินการปิดพื้นที่ (Lockdown) กล่าวคือไม่ให้มีการเข้า/ออก เพื่อสกัดการแพร่กระจายของเชื้อโรคโควิด-19 ซึ่งเป็นอันตรายอย่างมากต่อผู้สูงอายุภายในศูนย์ฯ จากผลการปฏิบัติงานที่เข้มข้นนั้นทำให้ได้รับคำชมจากสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์ว่ามีการสกัดกั้นการแพร่กระจายของเชื้อโควิด-19 เป็นอย่างดี จึงมีผู้ได้รับเชื้อโควิด-19 จำนวน 10 รายและไม่มีใครได้รับเชื้อเพิ่มเติม จนกระทั่งปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม การดำเนินการต่าง ๆ ของโครงการที่ได้กำหนดไว้ ก็จะทำให้แล้วเสร็จ ตามระยะเวลาของปีงบประมาณที่กำหนดไว้

4.3.2 ผลการจัดเวทีระดมความคิดเห็นจากผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์

แผนพัฒนาจังหวัด 4 ปี รอบใหม่ (พ.ศ.2561 – 2564) ของ จ.บุรีรัมย์ โดยยึดนโยบายรัฐบาล แผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทิศ

ทางการพัฒนาภาคเป็นหลัก และมุ่งเน้นการทำงานแบบเครือข่ายร่วมกันทุกภาคส่วน (ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม) เพื่อร่วมกันกำหนดทิศทางการพัฒนาจังหวัด ในด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านความมั่นคงและสงบสุข เพื่อให้แผนพัฒนาจังหวัดสามารถขับเคลื่อนไปได้ด้วยดีมีประสิทธิภาพ จ.บุรีรัมย์ ได้มีการพัฒนาจังหวัดตามประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 : ด้านสังคม และคุณภาพชีวิต “คนบุรีรัมย์มีคุณภาพชีวิตที่ดี มั่นคง ยั่งยืน บนพื้นฐานความพอเพียง” โดยมีเป้าประสงค์ (Goals) ที่ให้ความสำคัญกับเรื่องสวัสดิการ กล่าวคือ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี อยู่ดีมีสุข ซึ่งมีตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นผู้สูงอายุโดยตรง ได้แก่ จำนวนของผู้สูงอายุที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ (ราย) โดยกำหนดเป้าหมายสูงสุดของ จ.บุรีรัมย์ “สันติสุขบนความพอเพียง เพื่ออนาคตลูกหลานชาวบุรีรัมย์ ครอบครัวเดียวกัน”

4.3.2.1 สถานการณ์และภาพรวม

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วง 3 – 4 ทศวรรษที่ผ่านมา ทำให้ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ (Ageing Society) ตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ.2543 – 2544 คือ มีประชากรอายุ 60 ปี คิดเป็นสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด และคาดการณ์ว่าในอีก 7-8 ปี ข้างหน้าจำนวนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 20 และจะทำให้ประเทศไทยเข้าสู่ภาวะการเป็นสังคมผู้สูงอายุแบบสมบูรณ์ (Aged Society) ในที่สุด จ.บุรีรัมย์ ก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงความเปลี่ยนแปลงนี้ได้ ปัจจุบัน การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นของประชากรกลุ่มนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความสำคัญและร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการรองรับ และร่วมกันพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพและสามารถพึ่งพาตนเองได้ ดังนั้น การตั้งรับอย่างเฉียวไม่อาจให้บริการผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือเท่าทันสถานการณ์ทางสังคม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จึงมีการปรับโครงสร้างและมีการเพิ่มภารกิจต่าง ๆ มากมาย จนกลายเป็นศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์

อย่างไรก็ตาม เป็นที่ยอมรับโดยทั่วกันว่า ในความเป็นจริงยังมีผู้สูงอายุจำนวนไม่น้อย ที่ตกอยู่ในภาวะยากลำบาก ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ เศรษฐกิจ สังคม อาทิต

- ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง มีรายได้น้อย อยู่ใต้เส้นความยากจน รายได้ไม่พอเลี้ยงชีพ และมีรายได้หลักจากเบี้ยยังชีพเท่านั้น

- ผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัยไม่เหมาะสม เสี่ยงต่อการหล่ม และนำไปสู่สภาวะความพิการ และเป็นผู้ป่วยติดเตียงต่อไป

- ผู้สูงอายุไม่มีอาชีพรองรับหลังเกษียณ ไม่สามารถพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจได้

- ผู้สูงอายุมีสุขภาพไม่แข็งแรง ขาดความรู้ในการดูแลตนเอง และการป้องกันโรค

- ผู้สูงอายุขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ส่งผลต่อภาวะโดดเดี่ยว แยกตัว

และภาวะซึมเศร้า

4.3.2.2 ผลการศึกษา : กรณีศึกษาโครงการตามนโยบายของกรมกิจการผู้สูงอายุที่ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจังหวัดบุรีรัมย์

กรมกิจการผู้สูงอายุได้รับการสนับสนุนงบประมาณปีงบประมาณ พ.ศ.2565 ในการดำเนินโครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย ซึ่งมีการบูรณาการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการดังกล่าวในพื้นที่ จนสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ไปได้ด้วยดี มีรายละเอียดดังนี้

(1) โครงการการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย

(1.1) บริบท ในปีงบประมาณ พ.ศ.2564 ได้สนับสนุนงบประมาณซ่อมแซมบ้านจำนวน 34 หลัง และในปีงบประมาณ 2565 ได้สนับสนุนงบประมาณซ่อมแซมบ้านจำนวน 62 หลัง สามารถดำเนินการตามตัวชี้วัดที่กรมกิจการผู้สูงอายุกำหนดไว้ ซึ่งสวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุที่กรมกิจการผู้สูงอายุได้มีการขับเคลื่อน คือเป็นการให้ผู้สูงอายุได้อยู่อาศัยในที่เดิมของผู้สูงอายุ ซึ่งก็คือการปรับปรุงซ่อมแซมที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมและปลอดภัยต่อผู้สูงอายุ โดยกรมกิจการผู้สูงอายุได้สนับสนุนงบประมาณใน 2 กรณี มีรายละเอียดดังนี้

- ซ่อมแซมบ้านโดยไม่ปรับปรุงโครงสร้าง เป็นเงิน 22,500 บาทต่อหลัง
- ซ่อมแซมบ้านโดยจำเป็นต้องปรับปรุง/เปลี่ยนแปลงโครงสร้าง เป็นต้น 40,000

บาทต่อหลัง

(1.2) ข้อค้นพบจากการดำเนินการ

(1.2.1) ศพส. จ.บุรีรัมย์ ได้ทำหนังสือแจ้งไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้ง 208 แห่ง ใน 23 อำเภอของ จ.บุรีรัมย์ เพื่อการประชาสัมพันธ์อย่างแพร่หลายและเข้าถึง เรื่องเงินสงเคราะห์และเงินซ่อมแซมบ้าน ซึ่งมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมากที่ให้ความสนใจและจัดส่งเอกสารประกอบการขอรับงบประมาณสนับสนุน

(1.2.2) ผู้ปฏิบัติงานใช้คู่มือการดำเนินโครงการการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากคู่มือฯ ได้ระบุรายละเอียดไว้อย่างชัดเจน ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานทำความเข้าใจได้ง่าย

(1.2.3) งบประมาณที่ใช้ในโครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย เป็นงบประมาณในหมวดงบอุดหนุน ของกรมกิจการผู้สูงอายุ แต่เมื่องบประมาณโอนมายัง จ.บุรีรัมย์ งบประมาณวงเงินนี้ ทาง จ.บุรีรัมย์ ปรับให้เป็นงบลงทุนของจังหวัด จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่ง que ผู้ปฏิบัติงานสามารถดำเนินการใช้งบประมาณได้ทันตามไตรมาส

(1.2.4) มีระบบการทำงานที่เชื่อมประสานงานกันที่ดี โดย ศพส. จ.บุรีรัมย์ จะขอความร่วมมือจาก อปท. ให้สำรวจความจำเป็นเร่งด่วนในระดับพื้นที่ว่าผู้สูงอายุรายใดที่มีความต้องการความช่วยเหลืออยู่อาศัยหรือเงินสงเคราะห์ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นแนวทางการให้ความช่วยเหลือที่ตรงกลุ่มเป้าหมายและมีความรวดเร็ว อาทิเช่น อปท. จะมีแบบสอบถามความต้องการปรับปรุง/ซ่อมแซมที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ ให้ผู้สูงอายุตอบ พร้อมมีภาพถ่ายบ้านประกอบ เป็นต้น

(1.2.5) ยึดหลักบริหารจัดการภายใต้ธรรมาภิบาล ใน 3 ประเด็น ได้แก่

(1.2.5.1) การคัดเลือกรายชื่อผู้สูงอายุที่โปร่งใส โดย อปท. จะดำเนินการทำประชาคมรับฟังความคิดเห็นว่าผู้สูงอายุแต่ละรายมีความลำบากเดือดร้อนจริงหรือไม่ ก่อนที่จะเสนอชื่อมาให้กับ ศพส. จ.บุรีรัมย์

(1.2.5.2) งบประมาณสำหรับก่อสร้าง ศพส. จ.บุรีรัมย์ จะโอนเงินให้กับ อปท. เพื่อเข้าระบบการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย นอกจากนี้ อปท. จะรวบรวมหลักฐานการเงินส่งให้กับ ศพส. จ.บุรีรัมย์ ในกรณีมีการตรวจสอบภายหลัง

(1.2.5.3) ก่อนจะดำเนินการสร้างบ้านให้กับผู้สูงอายุ จะต้องมียินยอมจากเจ้าของที่ดิน และผู้สูงอายุจะต้องมีเลขบัตรประจำตัวประชาชน 13 หลัก

(1.3) ข้อค้นพบเชิงการบริหารจัดการโครงการ ศพส. จ.บุรีรัมย์ สามารถบริหารจัดการโครงการการปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีรายละเอียดดังนี้

(1.3.1) ขั้นก่อนเตรียมการ

(1.3.1.1) มีกระบวนการการประชาสัมพันธ์มีหนังสือแจ้งไปยัง อปท. ทั้งหมด จำนวน 208 แห่ง ใน 23 อำเภอ สร้างการรับรู้ร่วมกันได้อย่างทั่วถึง

(1.3.1.2) อปท. ให้ความร่วมมืออย่างดี โดยพบว่า อปท. ส่งรายชื่อและข้อมูลผู้สูงอายุมาให้กับ ศพส. จ.บุรีรัมย์ อย่างรวดเร็ว แสดงว่า อปท. มีฐานข้อมูลของผู้สูงอายุที่มีความเดือดร้อนจัดเก็บไว้อยู่แล้ว

(1.3.1.3) ศพส. จ.บุรีรัมย์ มีการประชุมชี้แจงให้ อปท. ได้รับทราบ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันให้ตรงกัน ในบางกรณีในพื้นที่ที่ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ หรือได้รับงบประมาณประเภทการซ่อมแซม

(1.3.2) ขั้นดำเนินการ

(1.3.2.1) ใช้คู่มือการดำเนินโครงการการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย เป็นตัวกำกับ

(1.3.2.2) สร้างการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนให้ความช่วยเหลือร่วมกันระหว่าง อปท. และ ศพส. จ.บุรีรัมย์ โดยเน้นให้ อปท. สำรวจ เพื่อคัดรายชื่อผู้สูงอายุที่มีความเดือดร้อนอย่างแท้จริง ให้ประชาคมพื้นที่เป็นผู้สำรวจ และใช้ข้อมูลจากแบบสำรวจผู้ประสบปัญหาทางสังคม

(1.3.3) ขั้นการวางแผนงานเตรียมสร้างบ้านผู้สูงอายุ

(1.3.3.1) ประสานงานขอรับงบประมาณจากหน่วยงานอื่น ๆ อาทิเช่น อปท. สำนักงานเหล่ากาชาดจังหวัด เป็นต้น

(1.3.3.2) บูรณาการงบประมาณร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่ให้การสนับสนุน กล่าวคือ จะต้องแยกงบประมาณให้ชัดเจนว่าหน่วยงานนั้น ๆ รับผิดชอบหรือสนับสนุนการก่อสร้างรายการใด อาทิเช่น อปท. สนับสนุนการก่อสร้างโครงสร้างของบ้าน อาสาสมัครชุมชนร่วมเป็นกำลังแรงงานในการก่อสร้าง และ ศพส. จ.บุรีรัมย์ รับผิดชอบหลังคาและสุขภัณฑ์ห้องน้ำ เป็นต้น

(1.4) จุดแข็ง/ศักยภาพ

(1.4.1) เชิงพื้นที่ พบว่าชุมชนให้ความร่วมมือดี มีการประสานงานง่าย อาทิเช่น หากงบประมาณไม่เพียงพอเนื่องจากสิ่งของที่ใช้ในการก่อสร้างมีราคาแพง ทำให้งบประมาณที่ได้รับจากหน่วยงานของรัฐไม่เพียงพอที่จะปรับปรุงหรือสร้างบ้านได้ ชุมชนก็มีความยินดีที่จะช่วยเหลือกันในรูปแบบการบริจาค ได้แก่ ทำผ้าป่าสร้างบ้าน ออกเงินสมทบซื้อกระเบื้องปูพื้นหลังคาเรือนละ 1 กล่องหรือตามจิตศรัทธา ในบางรายที่มีอาชีพเป็นช่างก่อสร้างก็ยินดีมาช่วยสร้างบ้าน

(1.4.2) เชิงภาคีเครือข่าย พบว่ามีหน่วยงานในระดับท้องถิ่นและท้องที่ มีอาสาสมัครชุมชนที่มีจิตอาสา การเคหะจังหวัด และสำนักงานเหล่ากาชาดจังหวัดเคยร่วมสมทบเป็นเงินจำนวนมากถึง 120,000 บาท

(1.4.3) เชิงหน่วยงาน พบว่า อปท. ให้ความร่วมมือกับ ศพส. จ.บุรีรัมย์ มีการทำงานร่วมกันในมิติสังคมของ จ.บุรีรัมย์ โดยเป็นพื้นที่ที่มีการทำงานบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างมีความสุขอีกจังหวัดหนึ่ง นอกจากนี้ อปท. มีศักยภาพในการประสานเครือข่ายในพื้นที่ต่อไปได้อย่างดี

(1.5) ประเด็นข้อจำกัดและข้อท้าทาย

ประเทศไทยอยู่ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางประชากรอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะด้านโครงสร้างอายุของประชากรที่มีสัดส่วนของประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปเพิ่มมากขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นประชากรที่อยู่ในวัยพึ่งพิง การเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพเป็นเป้าหมายสำคัญของประเทศไทย ด้วยเหตุนี้ ความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุในชีวิตประจำวันจึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญ ซึ่งจะทำให้ผู้สูงอายุใช้ชีวิตอย่างมีความสุขมากขึ้นไม่ต้องมีความกังวลกับเรื่องสภาพที่อยู่อาศัยที่ไม่มั่นคง และหากที่อยู่อาศัยมีความพร้อมเหมาะสมกับสภาพร่างกายของผู้สูงอายุก็จะทำให้ผู้สูงอายุดูแลตัวเองได้ ไม่เป็นภาระให้กับครอบครัวหรือลูกหลาน ซึ่งข้อจำกัดและข้อท้าทายในการขับเคลื่อนงาน มีรายละเอียดดังนี้

(1.5.1) งบประมาณที่ได้รับจากกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ไม่เพียงพอกับการปรับปรุงหรือสร้างบ้านใหม่ให้ผู้สูงอายุ และยิ่งในขณะนี้ราคาวัสดุก่อสร้างได้มีการปรับราคาเพิ่มขึ้น

(1.5.2) การทำงานที่ต้องทำให้ทันกับช่วงเวลาที่จำกัด เนื่องจากต้นเรื่องส่งมาให้ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมฯ ในระยะเวลากระชั้นชิด ส่งผลให้พื้นที่ที่ต้องส่งเอกสารอย่างเร่งด่วนเพื่อยื่นการขอรับการปรับปรุงบ้าน ทำให้เอกสารที่ อปท. ส่งมาให้กับศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมฯ ไม่ครบถ้วนในครั้งแรก

สามารถส่งเสริมสวัสดิการที่อยู่อาศัย การมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงให้แก่ผู้สูงอายุ โดยร่วมกับทุกภาคส่วนในการซ่อม สร้าง ให้ผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย ลดอัตราการบาดเจ็บและพิการ โดยระดมทรัพยากรทั้งจากงบประมาณปกติของทางราชการ องค์กรภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคม ในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมให้กับผู้สูงอายุ เพื่อผู้สูงอายุใน จ.บุรีรัมย์ จะมีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

(2) โครงการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตร

ปัจจุบันประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และกำลังจะเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์แบบในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า ซึ่งแน่นอนสภาพร่างกายของผู้สูงอายุก็ย่อมเคลื่อนไหวได้ช้าลง เคลื่อนไหวได้ไม่มาก นับว่าผู้สูงอายุจึงได้รับผลกระทบในหลายด้าน เช่น การเดินทางไปสถานที่ต่าง ๆ การดูแลตัวเอง ซึ่งเมื่อพิจารณาโครงการสร้างชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ด้วยการปรับสภาพแวดล้อมและจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในที่สาธารณะ หรือสถานที่ที่ผู้สูงอายุทำกิจกรรมร่วมกัน หรือใช้ประโยชน์ร่วมกัน ให้มีความเหมาะสมปลอดภัยต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ

กรมกิจการผู้สูงอายุ ได้จัดสรรงบประมาณสำหรับการขับเคลื่อนโครงการนี้ เป็นเงินจำนวน 100,000 บาท โดย ศพส. จ.บุรีรัมย์ ได้นำงบประมาณไปจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก คือ ห้องน้ำ ฦศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ตำบลเขาคอก ซึ่ง อปท. และ ศพส. เป็นผู้จัดตั้ง ศพอส. ขึ้นมา โดยในปีงบประมาณ 2565 นั้น ศพส. จ.บุรีรัมย์ ได้นำงบประมาณดังกล่าวมาใช้เพื่อการพัฒนาสถานที่ จัดสร้างห้องน้ำ 2 ห้องติดกัน ตามที่คู่มือได้กำหนดไว้

ศพส. จ.บุรีรัมย์ มีกระบวนการในการดำเนินงานโครงการดังกล่าว โดยจัดให้มีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ อปท. ได้รับทราบอย่างทั่วถึง และหาก อปท. ใดมีความต้องการที่จะสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุในชุมชนก็สามารถแจ้งความประสงค์มายัง ศพส. ได้ และหลังจากที่ ศพส. จ.บุรีรัมย์ ได้ทำงานร่วมกับ อปท. มาเป็นระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งก็พบว่างบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอกับลักษณะกิจกรรมที่ดำเนินการ จึงมีความต้องการงบประมาณเพิ่มขึ้นจากเดิม

(3) โครงการการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก

มีรูปแบบการบริหารจัดการดำเนินงานที่เป็นระบบ นับได้ว่าเป็น Best Practice ของการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีรายละเอียดดังนี้

(4.1.) ระบบการทำงานขั้นแรก พบว่า มีคณะทำงานกลั่นกรอง ทำหน้าที่พิจารณาการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคม พิจารณาเคสรายกรณี ซึ่งเคยมีการพิจารณาเคสรายกรณีจำนวนต่อรอบการประชุมมากกว่า 400 ราย โดยคณะทำงานกลั่นกรองเป็นการรวมตัวกันของนักสังคมสงเคราะห์จาก 6 หน่วยงานที่สังกัดกระทรวง พม. ได้แก่ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง จ.บุรีรัมย์ สำนักงานเคหะ จ.บุรีรัมย์ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จ.บุรีรัมย์ บ้านพักเด็กและครอบครัว จ.บุรีรัมย์ นิคมสร้างตนเองบ้านกรวด จ.บุรีรัมย์

(4.2.) ระบบการทำงานขั้นที่สอง พบว่ามีการตั้งผู้บริหารของ 6 หน่วยงานของ One Home และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกจากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำนวน 2 ท่าน ร่วมเป็นคณะกรรมการ โดยมีอำนาจในการพิจารณาให้ความช่วยเหลือเงินสงเคราะห์

(4.3.) ระบบการทำงานขั้นที่สาม พบว่าคณะกรรมการระดับจังหวัด โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน มีหน้าที่พิจารณาอนุมัติให้การช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคม ซึ่งเป็นขั้นสุดท้าย

จะเห็นได้ว่า การมีระบบการทำงานลักษณะนี้ จะช่วยให้คณะกรรมการระดับจังหวัดทำงานได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สามารถพิจารณาให้ความช่วยเหลือถูกกลุ่มเป้าหมายที่มีจำนวนมากได้ทันเวลา เนื่องจากการตรวจสอบเอกสารมีรายละเอียดที่ต้องคำนึงก่อนที่จะอนุมัติงบประมาณลงไป

(5) โครงการ Up-Skill

ซึ่งกรมเป็นหลักในการดำเนินโครงการผ่านการประสานพื้นที่ภายนอก แต่เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 จึงมีการปรับเปลี่ยนมาเป็นกลุ่มเจ้าหน้าที่และผู้สูงอายุภายในศูนย์ฯ โดยเนื้อหาของโครงการนี้เปรียบเสมือนการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุสามารถสร้างเป็นอาชีพแล้วต่อยอดไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตัวเอง ในปีงบประมาณนี้กรมจัดหาวิทยากรทำในเรื่องการจัดสวนจิ๋วเข้ามาทำกิจกรรมเพื่อช่วยในเรื่องการบำบัด ผีกสมาธิ สร้างสรรค์ความคิด และสุนทรีย์ ผู้เข้าร่วมเป็นผู้สูงอายุ จำนวน 7 ท่าน และเจ้าหน้าที่อีก 8 ท่าน รวมเป็น 15 ท่าน ใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรมครึ่งวัน อย่างไรก็ตาม ผู้สูงอายุไม่สามารถนำการจัดสวนจิ๋วไปต่อยอดสร้างอาชีพได้ เพราะไม่มีงบประมาณและไม่มีแหล่งตลาด

4.3.2.3 ข้อค้นพบเชิงกระบวนการภายใต้บริบทที่สามารถบริหารจัดการให้บรรลุผลสำเร็จ

(1) ศพส. จ.บุรีรัมย์ มีระบบการทำงานที่ชัดเจนและเข้มแข็ง ช่วยส่งเสริมการทำงานให้กับผู้ปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี ทั้งยังให้ความสำคัญกับงานผู้สูงอายุในทุกหน่วยการทำงาน อาทิเช่น

(1.1) ผู้บริหารจะทำการประชุมให้เร็วที่สุด หลังจากที่ได้รับทราบนโยบายจากการประชุมหัวหน้าส่วนราชการ เพื่อเตรียมการวางแผนการทำงานในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปให้สอดคล้องกับนโยบายของจังหวัด

(1.2) มีการกระจายงานให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบทุกคน เพื่อให้ทุกคนได้มีบทบาทในการแสดงความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพราะทุกคนเป็นส่วนหนึ่งให้งานประสบผลสำเร็จ พบว่าเป็นการสร้างพื้นที่การปรึกษาหารือ เพื่อพูดคุยกันในรูปแบบการบริหารงานแนวราบ หัวหน้างานทำหน้าที่ในการติดตามงานและให้เกียรติผู้รับผิดชอบงานร่วมกันทุกฝ่าย

(1.3) มีระบบการประเมินผล เพื่อเป็นการติดตามงานภายในหน่วยงานเป็นประจำทุกเดือน เพื่อร่วมกันระดมความคิดเห็นวางแผนการแก้ไขปัญหาในงาน หากกรณีผู้ปฏิบัติงานติดขัดในการทำงาน

(1.4) ศพส. จ.บุรีรัมย์ สามารถปรับโครงการที่ได้รับนโยบายจากกรมกิจการผู้สูงอายุ มาปรับเพื่อให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ภายใต้หลักการที่ยืดหยุ่น

(1.5) บริหารจัดการเรื่องของการทำงานร่วมกับเครือข่ายได้ในระดับ Top 5 ของประเทศในภาพของงานกระทรวง พม. เนื่องจากเครือข่ายให้ความร่วมมือดีมาก ทั้งงานหนักและงานด่วน โดยมี อปท. ที่เข้มแข็งและพร้อมร่วมงานกับทุกส่วนที่เป็นงานราชการ

(1.6) การผลักดันให้มีการดำเนินการโดยสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความสุขในการที่ได้อยู่ในบ้านของตนเอง ซึ่งสามารถดำเนินการได้ผ่านการลงไปดูแล ช่วยเหลือเงินสงเคราะห์ การสร้างกระบวนการคิด การไปจัดการสิ่งแวดล้อม การไปซ่อมบ้าน และ ศพส.ยังคงเป็นทางเลือกหนึ่งแต่เป็นทางเลือกสุดท้ายของผู้สูงอายุทุกคน

(1.7) ภาคของเอกชน CSR เข้ามาหนุนเสริมสนับสนุนข้าวปลาอาหาร ของกิน ของใช้ ทำให้ผู้สูงอายุมีสวัสดิการที่ดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะฉะนั้นเครือข่ายถือเป็นเรื่องสำคัญมากในการทำงานของ ศพส. จ.บุรีรัมย์

(2) เครือข่าย One Home จ.บุรีรัมย์ มีความเข้มแข็งที่จะร่วมกันขับเคลื่อนงานด้านการพัฒนาสังคม ให้การขับเคลื่อนงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน กลุ่มเป้าหมาย เพื่อความอยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน อาทิเช่น รวมตัวกันเป็นคณะทำงานเครือข่ายนักสังคมสงเคราะห์ ผู้ปฏิบัติงานมีระบบการทำงานที่เหนียวแน่น เป็นต้น

(3) โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสม และปลอดภัย เป็นงบหมวดอุดหนุนของกรมกิจการผู้สูงอายุ แต่เมื่องบประมาณดังกล่าวมาบรรจุอยู่ในแผนการใช้งบประมาณของจังหวัด ทำให้สามารถผลักดันงบประมาณให้นำมาใช้เร็วขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อการให้ความช่วยเหลือกับผู้สูงอายุได้อย่างทันที่ อาทิเช่น ไตรมาสที่ 1 อปท. สามารถเตรียมใบเสนอราคาพร้อมสร้างบ้านให้กับผู้สูงอายุ ส่วนไตรมาสที่ 2 อปท. ก็สามารถดำเนินการจัดจ้างการสร้างบ้านตามระเบียบได้

(4) ในปัจจุบันผู้สูงอายุมีความต้องการสร้างบ้านเป็นจำนวนมากขึ้น และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม จ.บุรีรัมย์ ต่างก็มีแนวทางการทำงานให้ข้อมูลเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ช่วยหนุนเสริมกระบวนการทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี

(5) เครือข่าย อปท. เป็นอีก 1 จุดแข็งที่มีศักยภาพอย่างมาก ซึ่งเป็นผลพวงมาจากการที่จังหวัดมีระบบการบริหารงานที่เหนียวแน่น ส่งผลให้หน่วยงานระดับท้องถิ่นและท้องที่มีความเข้มแข็งด้วยเช่นกัน

(6) พบว่าสิ่งสำคัญที่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ซึ่งสามารถหนุนเสริมการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น คือการที่เจ้าหน้าที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย เนื่องจากบุคลากรเป็นคนในพื้นที่ ย่อมอุทิศตัว อุทิศเวลา และมีความพร้อมในการเสียสละเพื่อพัฒนาภูมิภาคของตนเองอย่างเต็มที่ อาทิเช่น สามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่อง จนสามารถพัฒนาในงานที่ตัวเองรับผิดชอบให้เกิดความเชี่ยวชาญ ภายใต้การติดตามกำกับงานของผู้บริหาร เป็นต้น

4.3.2.4 ข้อจำกัดในการดำเนินโครงการ

ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 ตลอดทั้งปีที่ผ่านมาทำให้ขับเคลื่อนงานได้ยากมาก เพราะรูปแบบงานของกรมกิจการผู้สูงอายุส่วนใหญ่เน้นไปที่การฝึกอบรม พบปะ พูดคุยเจอหน้า ทำให้การทำงานยากขึ้น แม้ว่าจะพยายามปรับรูปแบบเป็นออนไลน์แต่ผลสัมฤทธิ์ของการออนไลน์กับการเจอหน้าจะแตกต่างกัน ทั้งนี้ความพร้อมของชุมชนทำให้หลายโครงการถูกต้องยกเลิกไป เนื่องจากการรวมตัวกันจะมีความเสี่ยงส่งผลให้ผู้สูงอายุไม่สามารถเข้าร่วมได้และหากปรับเป็นรูปแบบออนไลน์ก็มีข้อจำกัดด้านความพร้อมในการใช้สมาร์ทโฟนในการสื่อสารกับเราทุกคน ฉะนั้น อันนี้เป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้หลายโครงการที่กำลังเริ่ม Action หยุดลงตั้งแต่ไตรมาสหนึ่งสองสาม ไม่ว่าจะพื้นที่ที่ติดโควิดเอง เจ้าหน้าที่ข้างในติดโควิดไป ประกอบกับมีผู้สูงอายุที่มีความอ่อนไหวสูง จึงได้เริ่มขับเคลื่อนกันในช่วงไตรมาสสุดท้าย

4.3.2.5 แนวทางการพัฒนา ศพส. จ.บุรีรัมย์

(1) กรมกิจการผู้สูงอายุ ต้องพัฒนาบุคลากรที่จะต้องทำหน้าที่เชื่อมประสานการทำงานร่วมกับพื้นที่ ได้แก่ ภารกิจการบูรณาการเนื้องานร่วมกับ อปท. ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

(2) กรมกิจการผู้สูงอายุ ควรมีการประชุมชี้แจงคู่มือการดำเนินโครงการต่างๆ ของกรมฯ ให้เจ้าหน้าที่มีความเข้าใจร่วมกันที่ตรงกัน เพราะที่ผ่านมาพบว่าเจ้าหน้าที่ที่จะต้องดำเนินงานตามคู่มือฯ ยังมีความเข้าใจที่ไม่ชัดเจน และข้อจำกัดในการตีความเนื้อหาในคู่มือฯ

(3) กรมกิจการผู้สูงอายุ ควรจะต้องกำหนดให้มีตำแหน่งบุคลากรวิชาชีพให้เพิ่มขึ้นที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุให้ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาอย่างมีศักยภาพ อาทิเช่น นักกายภาพบำบัด พยาบาล วิชาชีพ นักโภชนาการ เป็นต้น

(4) กรมกิจการผู้สูงอายุ มีโครงสร้างเดิมที่เป็นลักษณะงานตั้งรับปัญหา ซึ่งทำให้โครงสร้างงานไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่มีการปรับโครงสร้างใหม่ และควรเน้นการพัฒนาเนื้องานผู้สูงอายุ จากข้อมูลในระดับพื้นที่ตามบริบทเฉพาะของแต่ละพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนงานของกรมฯ

4.3.3 ผลการจัดเวทีระดมความคิดเห็นจากภาคีเครือข่ายและกลุ่มเป้าหมายของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์

4.3.3.1. บริบทและสถานการณ์

ภาคีเครือข่าย ที่ปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิดและมีความสัมพันธ์ที่ยาวนาน กลับศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ ด้วยเอกลักษณ์การทำงาน ที่สามารถสร้าง สัมพันธภาพที่ดี กับหน่วยงานในพื้นที่ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมไปถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้การประสานงาน และการดำเนินโครงการต่างๆร่วมกันเป็นไปอย่างดีและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจากเวทีการถอดบทเรียนพบว่า ทางภาคีเครือข่ายก็ได้ยืนยัน ชัดเจนถึงความสัมพันธ์ที่บ้านบุรีรัมย์ ได้เป็นที่ปรึกษาและให้ความช่วยเหลือสนับสนุน การทำงาน ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุในพื้นที่เป็นอย่างดี จึงทำให้ความร่วมมือดังกล่าว กลายเป็นการสร้างเครือข่าย ความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งในการทำงาน ซึ่งภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมกระบวนการถอดบทเรียน จาก 4 องค์กรได้แก่

- (1) องค์การบริหารส่วนตำบลลุมพุก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
- (2) เทศบาลตำบลหนองหงส์ อำเภอหนองหงษ์ จังหวัดบุรีรัมย์
- (3) เทศบาลตำบลเขาคอก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
- (4) องค์การบริหารส่วนตำบลไทยเจริญ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์

ซึ่งศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ มีการดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่ายภายนอกนั้นได้ปฏิบัติงานร่วมกับเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ ให้ได้รับการคุ้มครองส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในระดับพื้นที่อย่างเข้มข้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.3.3.2 ปัจจัยนำเข้า ในที่นี้คือ สิ่งนำมาใช้เพื่อการพัฒนา ซึ่งสามารถอธิบายให้เห็นทั้งปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ได้แก่

(1) ทรัพยากรบุคคล จากเวทีการถอดบทเรียน ภาศึเครือข่าย พบว่าปัจจัยนำเข้าที่สำคัญในการทำให้การทำงานด้านผู้สูงอายุ ร่วมกับ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ ดำเนินไปได้ด้วยดี ส่วนสำคัญเกิดมาจากการสนับสนุนด้านทรัพยากรบุคคล จากภาศึเครือข่าย รวมถึงความร่วมมือ ของกลุ่มบุคคลจากชุมชน ยกตัวอย่างเช่น โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุ ให้เหมาะสมและความปลอดภัย มีกลุ่มบุคคล ที่เป็นปัจจัยสำคัญ ในการดำเนินการ ได้แก่

(1.1) ผู้นำชุมชนที่ได้ให้ความสำคัญ และผลักดันให้เกิดความร่วมมือร่วมใจชุมชน ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และบ้านบุรีรัมย์ ในการเตรียมการต่าง ๆ การจัดประชุมในชุมชน การระดมสรรพกำลังในการ ให้ความช่วยเหลือ ในการซ่อมแซมบ้านให้กับผู้สูงอายุ

(1.2) สมาชิกในชุมชน ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นแรงงานโดยไม่รับค่าตอบแทน

(1.3) ทีมช่างจากองค์การบริหารส่วนตำบล ในการออกแบบ ควบคุมงบประมาณ ควบคุมการก่อสร้าง ให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ รวมไปถึงครอบครัวของผู้สูงอายุ ที่สนับสนุนงบประมาณบางส่วน เพื่อให้การดำเนินงานราบรื่นเช่น ในการจัดเลี้ยง อาหารกลางวัน อาหารว่างเครื่องดื่มให้กับผู้มาช่วยเหลือ ในโครงการ

โครงการพัฒนาระบบดูแล และคุ้มครองผู้สูงอายุ ก็เป็นอีกโครงการหนึ่ง ที่มีการสนับสนุน จากภาศึเครือข่าย ด้านทรัพยากรบุคคล ทั้งจากเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการออกแบบดูแลระบบข้อมูล การสำรวจข้อมูล และบันทึกข้อมูลในระบบ ให้ตรงตาม พิกัดของ ที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ นอกจากเจ้าหน้าที่แล้วอาสาสมัครในชุมชน ทั้ง อสม. อพม. และผู้นำชุมชน ก็มีส่วนสำคัญในการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ตามเครื่องมือที่ได้กำหนดไว้

(2) ความรู้ ในโครงการ การพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน ได้รับการสนับสนุนด้านความรู้ จากองค์กรภาศึเครือข่าย ในเรื่องของการอบรมให้ความรู้ต่อผู้สูงอายุ ทั้งในเรื่องสิทธิสวัสดิการผู้สูงอายุ การดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ ความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีสมาร์โฟน สำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งนับเป็น ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต และจำเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบัน

(3) เทคโนโลยี สำหรับโครงการ พัฒนาระบบดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ พบว่าได้มีการนำเทคโนโลยี มาสนับสนุน การจัดทำฐานข้อมูลของผู้สูงอายุ จากเดิมที่มีแบบการเก็บข้อมูลหรือเครื่องมือที่เป็นเอกสาร ทางภาศึเครือข่ายได้พัฒนาระบบ Google sheet เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มผู้ประะบางในชุมชน และในองค์การบริหารส่วนตำบลไทยเจริญ ได้มีการใช้ Google Map เพื่อกำหนดพิกัดที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ ที่มีการแยกประเภท เป็นสามกลุ่ม คือกลุ่มติดบ้าน ติดเตียงและติดสังคม เพื่อจะได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ และเตรียมการสำหรับการให้ความ ช่วยเหลือและสนับสนุน ความต้องการให้เหมาะสม ซึ่งพบว่าข้อดีของการใช้เทคโนโลยี เข้ามาช่วยเหลือในการทำงานทำให้การเข้าถึงผู้สูงอายุ เป็นไปอย่างสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้นแต่ก็มีข้อจำกัดคือ จังหวัดบุรีรัมย์อยู่ในพื้นที่ชายแดนและบางอำเภอบางชุมชนอยู่ในเขตห่างไกล ซึ่งทำให้พิกัดของ GPS ใน Google Map ยังไม่เป็นปัจจุบัน

(4) ความร่วมมือจากหลายฝ่าย นอกจากภาคีเครือข่ายการทำงาน ที่ได้ปฏิบัติงานร่วมกันโดยตรงแล้ว การดำเนินงานโครงการในพื้นที่ชุมชน อยากรับการสนับสนุน หรือได้รับความร่วมมือจากอีกหลายฝ่าย เพื่อให้การทำงาน ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ อย่างแท้จริง ยกตัวอย่างเช่น ในโครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุ ได้รับการสนับสนุน จากกิ่งกาชาดอำเภอ กาศาชาตจังหวัดบุรีรัมย์ ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดบุรีรัมย์ และร้านค้าเอกชนในพื้นที่ เป็นต้น

4.3.3.3. ข้อค้นพบเชิงกระบวนการ ในที่นี้คือ วิธีการที่ทำให้ปฏิบัติการโครงการสัมฤทธิ์ผล กล่าวคือ

(1) การมีส่วนร่วม การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ได้สร้างชุมชนเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในพื้นที่ของภาคีเครือข่ายของบ้านบุรีรัมย์ จากการสะท้อนในเวทีถอดบทเรียน ของภาคีเครือข่ายรวมถึงการลงพื้นที่ของคณะทำงาน เพื่อลงเยี่ยม ในโครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุ ในชุมชนตำบลลุ่มพุก เราพบว่าสิ่งสำคัญที่เกิดขึ้นคือท้องถิ่นได้เข้าไปทำให้คนในชุมชนได้ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดร่วมแลกเปลี่ยนปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนและร่วมกันหาทางแก้ไขตามวิธีการของการจัดเวทีเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นคือพลังของชุมชนที่ได้ตัดสินใจร่วมกันและหาทางแก้ปัญหา รวมถึงช่วยเหลือคนในชุมชน โดยไม่หวังว่ารัฐจะเป็นฝ่ายยื่นมือให้ความช่วยเหลือ เพียงอย่างเดียว

วันที่เราลงเยี่ยมชุมชนนั้น เราพบว่าได้มีการเตรียมต้อนรับอย่างไม่เป็นทางการจากเจ้าบ้าน หรือครอบครัวของผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน กรรมการหมู่บ้าน และชาวบ้านบางส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการซ่อมแซมบ้านของผู้สูงอายุในครั้งนั้น มีความกระตือรือร้นและสัมผัสได้ถึง พลังของความสัมพันธ์อันดี ของหน่วยงานรัฐ และชุมชน ที่เป็นความสัมพันธ์แนบราบ โดยไม่มีฐานอำนาจได้ ที่อยู่เหนือกว่า นอกจากความปรารถนาดีต่อการ ที่ได้ให้ความสนับสนุนและช่วยเหลือให้ผู้สูงอายุในชุมชนมีชีวิตที่ดีขึ้น

(2) ชุมชนเข้มแข็ง พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 4 แห่ง ที่มาร่วมให้ข้อมูลเพื่อถอดบทเรียนการทำงานร่วมกับบ้านบุรีรัมย์ เราเห็นถึงจุดสำคัญในการทำงาน คือการพยายามพัฒนาพื้นที่ชุมชน ให้เป็นชุมชนเข้มแข็ง โดยให้ความสำคัญกับทางชุมชน และเคารพความเป็นชุมชน ซึ่งเมื่อมีโครงการใด ๆ ลงไปในพื้นที่ดังกล่าวก็มักจะได้รับการสนับสนุนจากชุมชนอย่างเต็มที่ สิ่งสำคัญที่ได้พัฒนาให้เกิดขึ้น และเชื่อว่าเป็นกระบวนการทำงานที่เข้มข้น ก่อนที่จะเห็นผลงานที่ประสบความสำเร็จดังเช่นปัจจุบัน นั่นคือการสร้างการมีส่วนร่วม การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้เกิดขึ้นในชุมชน

อีกทั้งจะเห็นได้ว่าสถานการณ์ ในสังคมปัจจุบันค่อนข้างจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไม่ว่าจะเป็นการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 งบประมาณที่ไม่เพียงพอ เครื่องมือเทคโนโลยีในการดำเนินงาน แต่จะเห็นว่าสิ่งสำคัญ เคยชุมชนและภาคีเครือข่าย ไม่ได้ยึดติดกับปัญหาดังกล่าว แต่พยายามหาทางออก เพื่อแก้ปัญหา ด้วยเทคนิคที่แตกต่างกัน เต็มไปด้วยความยืดหยุ่น และการพลิกแพลงยุทธศาสตร์ในการทำงาน อีกทั้งสร้างความเข้าใจร่วมกัน ถึงปัญหาและข้อจำกัดต่าง ๆ ของการทำงาน และผลักดันให้การทำงานร่วมกันมุ่งไป สู่ประโยชน์สูงสุดของผู้สูงอายุในชุมชน

(3) กระบวนการคัดกรอง เป็นกระบวนการคัดกรองกลุ่มเป้าหมาย มีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการดำเนินการในโครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุ และ

โครงการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก ซึ่งภาคีเครือข่าย ก็ได้ให้ข้อมูลในกระบวนการคัดกรอง ที่ชัดเจน โปร่งใส และเป็นธรรม รายละเอียดดังนี้

องค์การบริหารส่วนตำบลลุ่มปึก ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือประชาชนของชุมชน เพื่อเป็นคณะทำงานในการคัดกรองซึ่งแบ่งกลุ่มเป้าหมายออกเป็นสามกลุ่ม ได้แก่ ผู้ประสบปัญหา ด้านภัยพิบัติ ด้านสังคม และด้านที่อยู่อาศัย จากนั้นได้มีการ ประชุมในชุมชนเพื่อจัดลำดับความสำคัญและความเดือดร้อน โดยให้ สมาชิกชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายร่วมกัน

เทศบาลหนองหงษ์ เป็นกำนันผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้คัดเลือกในเบื้องต้น จากนั้นนำรายชื่อของผู้ ที่สมควรได้รับการช่วยเหลือ เข้าสู่คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือ โดยจะแบ่ง กลุ่มของผู้ประสบปัญหา ออกเป็นสามประเภท ได้แก่ ผู้ที่มีศักยภาพ กลุ่มผู้ด้อยศักยภาพ และผู้ประสบปัญหาที่อยู่อาศัย โดยกลุ่มที่สอง จะได้รับ เงินสงเคราะห์ช่วยเหลือ และกลุ่มที่สาม จะได้รับการซ่อมแซมปรับปรุงบ้านจากโครงการ จากนั้นจะจัดลำดับ จากความพร้อม ของชุมชนและผู้สูงอายุ ในการจะดำเนินการให้ความช่วยเหลือต่อไป

เทศบาลตำบลเขาคอก ใช้กระบวนการประชุมในหมู่บ้าน เป็นจุดเริ่มต้นในการ ค้นหาผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อน จากนั้นจะใช้กรรมการพิจารณาจากลำดับ ความเดือดร้อนของปัญหาของแต่ละครอบครัว มีมติให้ ใช้เงินกองทุนหมู่บ้าน ในการให้ความช่วยเหลือ สำหรับบ้านผู้สูงอายุ ที่ต้อง ต้องปรับสภาพบ้านและงบประมาณไม่เพียงพอ อีกทั้งขอรับการสนับสนุน จากนั้นคำวิศุ อุกรณ์ก่อสร้างในพื้นที่

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลไทยเจริญ ได้มีจุดเริ่มต้น จาก จากผู้ตกเกณฑ์ จปฐ. ซึ่งมีการสำรวจภาพรวมระดับอำเภอไว้แล้ว จากนั้นเขาคณะกรรมการ เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงและจัดลำดับของผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อน อีกทั้ง ได้ระดมทุนในระดับอำเภอ โดยการจัดตั้งกองผ้าป่าเพื่อช่วยเหลือ ผู้ที่ประสบปัญหา ในชุมชน ในภาพรวมของทั้งอำเภอ 5 ตำบล ความร่วมมือของทุกส่วนราชการ และกำนันผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในอำเภอ

(4) ความทุ่มเทของเจ้าหน้าที่ กระบวนการทำงานสำคัญ ที่ทำให้เกิดความร่วมมือของภาคีเครือข่าย คือความรู้สึก ต่อเจ้าหน้าที่ของบ้านบุรีรัมย์ ที่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อการและเห็นความทุ่มเทในการทำงาน ของที่แม้ว่าจะมีบุคลากรจำนวนจำกัด ก็ทุ่มเทให้กับการทำงาน มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน และไม่ได้คิดว่า การช่วยเหลือ เด็กการทำงานกับท้องที่ท้องถิ่น เป็นภาระ แต่เป็นการ ช่วยเหลือคนเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งเมื่อท้องถิ่นได้ประสานขอความช่วยเหลือ ก็จะได้รับ การช่วยเหลือที่ตรงจุด และสะดวกรวดเร็ว ให้เกียรติ และเคารพซึ่งกันและกัน

(5) การประสานงานที่สะดวก รวดเร็ว สิ่งที่ภาคีเครือข่าย ได้สะท้อนตรงกันคือการประสานงานที่รวดเร็ว ระหว่างหน่วยงาน ด้วยเทคโนโลยีในปัจจุบัน ทั้งกลุ่มไลน์และการโทรศัพท์ ที่แม้ว่าจะ เป็นช่องทางอย่างไม่เป็นทางการ แต่ได้รับการ ตอบสนอง จากบ้านบุรีรัมย์ ในการให้ความช่วยเหลือต่างๆ อยากรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นการประสานงานด้านผู้สูงอายุ โดยการขอรับ ค่าปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งบุคลากรของบ้านบุรีรัมย์ มีการสื่อสารที่ชัดเจนและเป็นประโยชน์ต่อการทำงานของภาคีเครือข่าย

(6) ความเข้าใจต่อบทบาทหน้าที่ของหน่วยงาน ด้วยระยะเวลาที่ทำงานร่วมกันมาอย่างยาวนาน ทำให้ทุกภาคส่วนมีความเข้าใจต่อบทบาทหน้าที่การทำงานของแต่ละฝ่าย เมื่อประสบปัญหาหรือต้องการความช่วยเหลือก็จะสามารถประสานงานได้ตรงตามความต้องการหรือตรงตามประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น หรือเมื่อมีข้อจำกัดในการทำงานก็จะเข้าใจถึงสถานการณ์ที่แต่ละฝ่ายได้รับผลกระทบ และความเข้าใจต่อบทบาทหน้าที่นี้เอง ทำให้ การในการแก้ไขปัญหา นำข้อมูลที่มีอยู่มาเชื่อมโยง และขยายความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

4.3.3.4. ข้อค้นพบที่ว่าด้วยเรื่อง “ผลลัพธ์”

(1) ความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่ ในการดำเนินการของบ้านบุรีรัมย์ พบว่า ทั้งภาคีเครือข่าย คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มเป้าหมายคือผู้สูงอายุ ที่ได้รับความช่วยเหลือตลอดจนชุมชนที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานบุรีรัมย์ เนื่องจาก มีกระบวนการทำงาน และข้อจำกัดของพื้นที่ ให้ความสำคัญต่อสิ่งที่ พื้นที่ และชุมชนต้องการอย่างแท้จริง

(2) ผู้สูงอายุมีความรู้ และสามารถพัฒนาตนเองได้ จากโครงการการพัฒนาศักยภาพ และส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน องค์ความรู้ที่สให้กับผู้สูงอายุนั้น เป็นสิ่งที่เหมาะสมกับการใช้ชีวิตในสถานการณ์ปัจจุบันทำให้ผู้สูงอายุรู้เท่าทัน กับสถานการณ์ในสังคมและเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเอง ให้เท่าทันต่อเทคโนโลยี และข่าวสารในปัจจุบัน

4.3.3.5. ความยั่งยืนของโครงการ

(1) ได้มีการจัดตั้งงบประมาณ เพื่อพัฒนาสวัสดิการ และคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่

(2) ภาคีเครือข่าย ได้มีการจัดตั้งงบประมาณ รวมถึงระดมทุนภายในพื้นที่ ในการให้ความช่วยเหลือหรือพัฒนาคุณภาพชีวิต ของกลุ่มเป้าหมายทั้งผู้สูงอายุและกลุ่มผู้เปราะบางอื่นๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการตระหนักในสำคัญของการพัฒนาสวัสดิการของคนในชุมชน และจากกระบวนการเรียนรู้การสร้างการมีส่วนร่วมที่ผ่านมาของบ้านบุรีรัมย์ กับภาคีเครือข่ายและชุมชน ทำให้ มั่นใจได้ว่า โครงการต่าง ๆ มีความยั่งยืนและมีการ ขยายผลต่อไปถึงแม้จะไม่ได้รับการสนับสนุน งบประมาณจากบ้านบุรีรัมย์แล้วก็ตาม

(3) มีศูนย์ช่วยเหลือประชาชน ในหลายหลายพื้นที่ ได้จัดตั้งองค์กรหรือคณะกรรมการในการช่วยเหลือประชาชน เพื่อเป็นหลักในการดำเนินงานในชุมชน โดยมีคณะกรรมการ หรือคณะทำงานเป็นคนในชุมชน และผู้นำ ในท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นองค์กร ที่เป็นสัญลักษณ์ มีบทบาทขับเคลื่อนงานด้านสวัสดิการชุมชนกับกลุ่มเป้าหมาย ที่ชัดเจน

(4) มีกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถไปต่อยอดโครงการได้ ทั้งนี้โครงการจะยั่งยืนหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับชุมชน คือชุมชนมีความตระหนักถึงความสำคัญของการช่วยเหลือตนเองพึ่งตนเองได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกลุ่มผู้นำชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องของการช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ผ่านมา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดพื้นที่มากที่สุด ได้พัฒนากระบวนการเรียนรู้ ชุมชนได้เข้าใจเลยเห็นถึงปัญหา ของกลุ่มเป้าหมายในชุมชน ซึ่งเป็นการจุดประเด็น ให้สามารถ พัฒนาโครงการหรือต่อยอดโครงการ ให้ขยายไปสู่ ผู้ที่ประสบปัญหาอื่นๆในชุมชนได้เพิ่มขึ้น

(5) การเป็นพี่เลี้ยงให้กับเครือข่ายที่ขยายเพิ่ม จากการถอดบทเรียน กลุ่มภาคี เครือข่ายเราพบว่า ได้มีกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีการแลกเปลี่ยน ข้อมูล หรือให้การสนับสนุนแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของกลุ่มเป้าหมายทั้งผู้สูงอายุและกลุ่มเปราะบาง อื่นๆ อีกทั้งยังเป็นพี่ที่ปรึกษาหารือกัน ในการดำเนินโครงการ เช่น กระบวนการระดมทุน การขอรับการ สนับสนุนจาก แหล่งทุนอื่น ๆ หน่วยงานอื่น ๆ เพื่อมาช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย ให้ตรง กับภารกิจหน้าที่ของ หน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งพบว่ากระบวนการเหล่านี้ เป็นการให้ความรู้ และเป็นพี่เลี้ยง ให้กับ ภาคีเครือข่าย ที่เป็น พื้นที่ใหม่ ซึ่งสามารถก่อให้เกิดการขยายเพิ่ม ของการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายได้

4.3.3.6. ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนา

(1) งบประมาณมีจำนวนจำกัด แม้ว่าชุมชนจะสามารถระดมทุนหรือหาแหล่งทุน สนับสนุนอื่นได้ แต่หากได้รับการสนับสนุนงบประมาณที่เพิ่มมากขึ้น ก็จะทำให้การดำเนินโครงการครอบคลุม และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

(2) วัสดุก่อสร้างแพงขึ้น จากภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันจะพบว่าสินค้าต่างๆ มีราคา สูงขึ้น โดยเฉพาะวัสดุก่อสร้าง ที่ต้องนำมาใช้ ในโครงการ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก ของผู้สูงอายุ ซึ่งเมื่อมีการดำเนินการในระยะเวลาอันยาวนานจะทำให้สินค้าราคาแพงขึ้น จึงควรจะมีการกำหนด ระยะเวลา ให้กระชับ เพื่ออนุมัติโครงการ

(3) จำนวนเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานมีน้อย บุคลากรของบ้านบุรีรัมย์ มีจำนวนน้อย เมื่อเทียบกับปริมาณงาน ซึ่งการทำงานทุกอย่างให้มีประสิทธิภาพสูงสุดจึงต้องระดม กำลังของเจ้าหน้าที่ ที่ ค่อนข้างจะทำงาน มากเกินไป ซึ่งอาจจะทำให้เกิดภาวะเหนื่อยล้า และไม่มีพลังในการทำงาน แม้ว่าปัจจุบันจะ สามารถปฏิบัติงานได้ดีแต่ในอนาคต อาจจะทำให้เกิดปัญหาได้ ทางผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีอำนาจควรพิจารณา ให้มี การเพิ่มกำลังของบุคลากร ของหน่วยงาน

4.4 ผลการจัดเวทีระดมความคิดเห็นพื้นที่ปฏิบัติการของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ บ้านทักษิณ จังหวัดยะลา

4.4.1 บริบทและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

เป็นที่ทราบกันดีว่าผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีสังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ และวิถีชีวิต ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น นอกจากนี้ยังต้องประสบกับเหตุการณ์ความไม่สงบต่าง ๆ และอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย สถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นอย่างยาวนานใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้ความสมดุลในการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่หายไป ปัจจัยนี้ยังส่งผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพทุกมิติ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ รวมไปถึงด้านเศรษฐกิจ และด้านสุขอนามัย เมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่นในประเทศ จะพบว่าจังหวัดชายแดนภาคใต้มีปัญหาเหล่านี้ค่อนข้างสูงซึ่งเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ได้ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในการลงทุนของภาคเอกชนอันนำไปสู่การเติบโตทางเศรษฐกิจและการลงทุนในพื้นที่น้อยกว่าจังหวัดอื่นในประเทศ

ขณะเดียวกันประชากรในพื้นที่ประกอบอาชีพด้านเกษตรและการประมงเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นอาชีพที่มีความผันผวนสูง ส่งผลให้เกิดปัญหาความยากจน คุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่แตกต่างจากภูมิภาคอื่นของประเทศ ที่ผ่านมากกว่า 1 ทศวรรษ ปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีปัญหาลึก ประกอบด้วย 1.) การลดคุณค่าและบทบาทผู้สูงอายุในครอบครัว ซึ่งมีสาเหตุจากการลดลงของการเคารพนับถือสมาชิกอาวุโสในครอบครัว 2.) การถูกทอดทิ้งและความโดดเดี่ยว ซึ่งมีสาเหตุ คือการไปทำงานต่างถิ่นของบุตรในประเทศมาเลเซียหรือต่างจังหวัด การสูญเสียบุตรหลานในเหตุการณ์ความไม่สงบ และการขยายตัวของค่านิยมแบบปัจเจกชนนิยม 3.) ความยากลำบากในการเข้าถึงบริการและสิทธิ โดยมีสาเหตุจากหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในการดำเนินงาน มีข้อจำกัดในการจัดบริการให้มีความเพียงพอ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสิทธิของผู้สูงอายุอย่างทั่วถึง บางพื้นที่ยังไม่สามารถปฏิบัติงานในเชิงรุก เพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้สิทธิได้ 4.) ปัญหาองค์กรหรือชมรมผู้สูงอายุยังมีจำนวนน้อยและขาดความเข้มแข็ง โดยจากงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในสังคมพหุวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้” คณะผู้วิจัยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย และสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ได้รายงานไว้ว่า พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีอัตลักษณ์ทางสังคม วัฒนธรรมที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นในประเทศ อีกทั้งยังมีปัญหาจากเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นมาอย่างยาวนาน ดังนั้นบทบาทของรัฐต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชากรสูงวัยในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ และทิศทางการบริหารเชิงนโยบายที่สอดคล้องกับความเป็นจริงในชุมชนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ให้ตรงกับความต้องการทางสังคมและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของผู้สูงอายุในจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

โดยหน่วยงานในสังกัดกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดยะลา คือ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ หรือชื่อเดิม “สถาน

สงเคราะห์คนชราบ้านทักษิณ” สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ โดยรัฐบาลได้เล็งเห็นว่าควรจะต้องจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชราในเขตพื้นที่ 14 เพื่อรับอุปการะคนชราในเขตภาคใต้เหมือนกับที่ได้จัดตั้งขึ้นตามภาคต่าง ๆ มาแล้ว เพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนในช่วงบั้นปลายชีวิต ด้วยเหตุนี้ จึงได้ดำเนินการให้จัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชราแห่งใหม่ขึ้นที่จังหวัดยะลา โดยเริ่มรับคนชราเข้ารับอุปการะเมื่อวันที่ 13 เมษายน พ.ศ.2511 และกระทำพิธีเปิดดำเนินการเป็นทางการ เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ.2512 สถานสงเคราะห์คนชราบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา เป็นสถานสงเคราะห์ที่ไม่ได้ถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามนโยบายกระจายอำนาจของรัฐบาล ต่อมา เปลี่ยนแปลงชื่อหน่วยงานจาก “สถานสงเคราะห์คนชรา” เป็น “ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา” เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ.2548 และต่อมาเมื่อวันที่ 6 มีนาคม พ.ศ.2558 ได้มีการปรับปรุงโครงสร้างส่วนราชการของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงโครงสร้างกระทรวง ทบวง กรม ฉบับที่ 14 พ.ศ. 2558 ให้มาสังกัด กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยมีภารกิจรับผิดชอบเป็นศูนย์ดำเนินการสนับสนุนและพัฒนามาตรฐานรวมทั้งพัฒนาการจัดบริการด้านผู้สูงอายุเพื่อเป็นศูนย์ต้นแบบในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ โดยมีภารกิจและบทบาทหลัก คือ

(1) ศูนย์การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแบบสถาบัน (Social welfare services for older persons under institutional care center)

(1.1) เป็นหน่วยงานต้นแบบในการจัดบริการสวัสดิการและคุ้มครองผู้สูงอายุแบบเต็มเวลา

(1.2) หน่วยงานต้นแบบในการจัดบริการสวัสดิการและคุ้มครองผู้สูงอายุแบบกลางวัน

(1.3) บริการดูแลผู้สูงอายุในกรณีฉุกเฉิน

(2) ศูนย์การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในชุมชน (Social welfare services for older persons within communities center)

(2.1) ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุและอาสาสมัครในชุมชน

(2.2) ส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วม

(2.3) ส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนและสังคมมีทัศนคติเชิงบวกกับผู้สูงอายุ

(3) ศูนย์เรียนรู้และให้คำปรึกษาด้านผู้สูงอายุ (Learning and Counseling center)

(3.1) บริการและสนับสนุนการศึกษาดูงานฝึกภาคปฏิบัติหลักสูตรฝึกอบรมการวิจัย และการจัดการความรู้ด้านผู้สูงอายุ

(3.2) สนับสนุนการถ่ายทอดความรู้ด้านอาชีพและภูมิปัญญา

(3.3) บริการให้คำปรึกษาและแนะนำผ่านช่องทางต่าง ๆ

(4) ศูนย์ข้อมูลด้านผู้สูงอายุ (Data center)

(4.1) รวบรวมสถานการณ์และสถิติข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุในพื้นที่บริการ

(4.2) จัดเก็บข้อมูลการให้บริการ หรือการดำเนินงานของศูนย์ฯ

(4.3) รวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำทำเนียบเครือข่ายการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ

4.4.2 ผลการจัดเวทีระดมความคิดเห็นจากผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา

4.4.2.1 โครงการการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย

ศพส. จ.ยะลา มีเป้าหมายซ่อมแซมจำนวน 66 หลังคาเรือน ซึ่งสามารถดำเนินการได้ครบตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปีงบประมาณ พ.ศ.2565 และบางหลังผู้สูงอายุจะสร้างห้องน้ำ ปรับปรุงหลังคาและพื้นบ้าน และก็มีการสร้างบ้านใหม่ทั้งหลัง ก็จะได้รับ การสนับสนุนจากญาติของผู้สูงอายุที่สนับสนุนงบประมาณเพื่อร่วมก่อสร้างเพิ่มเติม

(1) การดำเนินการโครงการซ่อมแซมบ้าน ทั้ง 66 หลังคาเรือน จะมีการทยอย ๆ ปรับปรุงในแต่ละพื้นที่ตามลำดับก่อนหลัง โดย ศพส. จ.ยะลา จะกำหนดเป้าหมายว่าในแต่ละพื้นที่ประสานขอรับการสนับสนุนที่หลังคาเรือน และเมื่อ ศพส. จ.ยะลา ลงพื้นที่ไปตรวจสอบว่าจะสามารถสนับสนุนได้ที่หลังคาเรือน พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องด้านเอกสารและพิจารณาข้อมูลในส่วนอื่น ๆ ที่พื้นที่ขอมา

(2) การบริหารจัดการข้อมูลโครงการซ่อมแซมบ้าน

(2.1) ดำเนินการจะทำภายใต้ข้อมูลที่พื้นที่ขอมาในปีนั้น ๆ โดยไม่ได้นำข้อมูลเก่ามาใช้ดำเนินการในปีงบประมาณใหม่ กล่าวคือ ไม่มีรายชื่อเก่าสำหรับรอการซ่อมแซมบ้านในปีงบประมาณใหม่ เนื่องจากว่าไม่สามารถทราบงบประมาณที่จะได้รับที่แน่นอนในปีงบประมาณใหม่ ซึ่งในบางกรณี ศพส. จ.ยะลา ก็มีการนำข้อมูลเก่ามาใช้ในการร่วมพิจารณาจัดสรรความช่วยเหลือร่วมด้วย พบว่าหากมีผู้สูงอายุที่เดือดร้อนและมีความจำเป็นต้องการความช่วยเหลือเร่งด่วน อปท. ก็สามารถแจ้งประสานมายัง ศพส. จ.ยะลา ได้ตลอด

(2.2) ศพส. จ.ยะลา มีหลักเกณฑ์การพิจารณาให้การซ่อมแซมบ้าน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- พิจารณาตามลำดับก่อนหลัง
- พิจารณาตามความเดือดร้อนจำเป็น
- พิจารณาจากงบประมาณที่จะสามารถให้ความช่วยเหลือได้ใน

ปีงบประมาณนั้นๆ

(2.3) ศพส. จ.ยะลา มีหลักเกณฑ์ประกอบการพิจารณากันกรองร่วมกันในการซ่อมแซมบ้าน มีรายละเอียด ดังนี้

(2.3.1) ลงพื้นที่เยี่ยมบ้านร่วมกัน เพื่อพิจารณาลักษณะที่พิกอาศัยว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เช่น พื้นบ้านหรือพื้นห้องน้ำจะเป็นอันตรายกับการใช้ชีวิตกับผู้สูงอายุ หรือพื้นที่ที่เป็นไม้เริ่มผุพัง ก็จะประเมินร่วมกันว่าเริ่มชำรุดทรุดโทรมไม่มีความเหมาะสมที่ผู้สูงอายุจะพักอาศัยอยู่ ก็จะพิจารณาสนับสนุน

(2.3.2) สามารถดำเนินการได้ทุกพื้นที่ โดยมีกระบวนการของ ศพส. จ.ยะลา คือ ทุกพื้นที่สามารถส่งหนังสือเพื่อขอรับการสนับสนุนขอรับการประสานในเรื่องของการซ่อมแซมบ้านสำหรับการดำเนินการ ศพส. จ.ยะลา จะมีการประสานงานกับเครือข่ายว่ามีพื้นที่ไหนที่ต้องการซ่อมแซมบ้าน

ให้กับผู้สูงอายุ โดยจะมีกระบวนการ ดังนี้ การเข้าไปสำรวจจุดพื้นที่ เยี่ยมบ้าน คูสถานที่ต้องการซ่อมแซม หลังจากนั้นก็จะขออนุมัติดำเนินการซ่อมแซม ส่งมอบวัสดุ/อุปกรณ์การก่อสร้างให้กับพื้นที่ และพื้นที่ก็จะดำเนินการในเรื่องการซ่อมแซม

(2.3.3) ขั้นตอนการติดตามประเมินผล ตามเงื่อนไขที่สามารถบรรลุเป้าหมาย มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

(2.3.3.1) ศพส. จ.ยะลา จะมีการตั้งไลน์กลุ่ม โดยมีสมาชิกเป็นเจ้าหน้าที่ของ อปท. โดยใช้ช่องทางไลน์กลุ่มนี้ในการประสานงานข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็ว

(2.3.3.2) เมื่อเจ้าหน้าที่ของ อปท. ทราบโครงการซ่อมแซมบ้าน ก็จะส่งเคสที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมาขอรับการซ่อมแซมบ้าน

(2.3.3.3) ศพส. จ.ยะลา ก็จะลงพื้นที่ไปสำรวจ เพื่อถ่ายภาพบ้าน แล้วนำมาพิจารณาตามงบประมาณที่กรมกิจการผู้สูงอายุกำหนดไว้ในคู่มือฯ ประมาณ 20,000 บาท

(2.3.3.4) โดยชุมชนจะมาร่วมช่วยเป็นกำลังแรงงานสำคัญในการก่อสร้างซ่อมแซมบ้าน

(2.3.3.5) ในส่วนของ ศพส. จ.ยะลา ก็จะร่วมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การก่อสร้าง นับได้ว่าได้รับความร่วมมือจากพื้นที่เป็นอย่างดี

(2.3.4) ประเด็นการพิจารณากลับกรองให้ความช่วยเหลือ พบว่าพื้นที่จะมีการประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุที่เหมาะสมจะได้รับการช่วยเหลือ จะมีการเสนอชื่อผู้สูงอายุที่มีความเดือดร้อน โดยการประชุมในรูปของคณะกรรมการกลับกรอง เช่น การประชุมประจำเดือนของ อปท. ซึ่งคณะกรรมการประกอบด้วย ผู้บริหาร อปท. ปลัดอปท. และเจ้าหน้าที่ของ อปท. เป็นต้น

(3) กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการสนับสนุน

(3.1) อบต.บาละ อ.กาบัง จะได้รับการสนับสนุนทุกปี เพราะว่า ศพส. จ.ยะลา จะประสานงานไปยังพื้นที่ เพื่อให้ อปท. ส่งรายชื่อผู้สูงอายุมาให้กับ ศพส. จ.ยะลา มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

- สิ่งสำคัญที่สุดทาง ศพส. จ.ยะลา ก็จะต้องมีข้อมูลพื้นฐานของชุมชนเองด้วย ซึ่งทาง ศพส. จ.ยะลา มีการจัดทำเป็นประจำทุกปี ด้วยเหตุนี้ ศพส. จ.ยะลา จึงทราบว่าความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุที่ชัดเจน เช่น เป็นผู้สูงอายุอยู่ลำพัง สภาพบ้านเป็นอย่างไร ศพส. จ.ยะลา

- มีเกณฑ์การคัดเลือกที่ละเอียด โดยผู้ส่งรายชื่อผู้สูงอายุให้กับ ศพส. จ.ยะลา ได้แก่ สมาชิกอบต. หรือกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน

- เมื่อ ศพส. จ.ยะลา ได้รับรายชื่อผู้สูงอายุ ก็จะมีการประชุมร่วมกับคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาหารือร่วมกันในการจัดลำดับความยากลำบากของผู้สูงอายุ

- ปีงบประมาณ 2565 ศพส. จ.ยะลา คัดเลือกได้ 5 หลัง โดยจะต้องผ่านการพิจารณาความเห็นจาก นายกอบต. สมาชิกอบต. และผอ.แต่ละกองงาน เป็นต้น

- เมื่อพิจารณาเรียบร้อยแล้ว ก็จะแจ้งข้อมูลให้กับ ศพส. จ.ยะลา ทราบต่อไป และ ศพส. จ.ยะลา จะลงพื้นที่ร่วมกับ อปท. เพื่อตรวจสอบสภาพบ้านว่าจะต้องปรับปรุงซ่อมแซมอะไรบ้าง เมื่อ

ดำเนินการตรวจสอบสภาพบ้านเรียบร้อยแล้ว ก็จะแจ้งผลการพิจารณาว่าหลังคาเรือนใดบ้างที่ได้รับการพิจารณา และจะลงมือซ่อมให้ตามลำดับก่อนหลัง

- เมื่อพิจารณาการปรับปรุงซ่อมแซมบ้าน ก็จะทำให้ช่างประมาณค่าใช้จ่ายว่าจะต้องใช้งบประมาณเท่าไร และหากงบประมาณไม่เพียงพอในการจ้างช่าง ทาง อปท. ก็จะประสานงานทหารพรานหรือกองอาสารักษาดินแดน (อส.) ให้มาช่วยปรับปรุงซ่อมแซม หรือสร้างบ้าน ซึ่งได้รับความช่วยเหลือเป็นประจำทุกปี และทหารพราน กับ อส. ต่างก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ข้อสังเกตที่น่าสนใจ ในการไปสัมภาษณ์แต่ละหลัง ศพส. จ.ยะลา จะมีนักจิตวิทยาร่วมในการสัมภาษณ์ ซึ่งบางคำถาม อปท. ก็จะไม่กล้าถาม แต่ ศพส. จ.ยะลา จะสามารถสัมภาษณ์เพื่อสอบถามให้ได้ข้อมูลให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์และวางแผนให้ความช่วยเหลือต่อไป

จุดเริ่มต้นของโรงเรียนผู้สูงอายุ ณ อบต.บालะ ได้รับความอนุเคราะห์จาก ศพส. จ.ยะลา ในการก่อตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งจากเดิมได้มีชมรมผู้สูงอายุ ต.บาละ ที่ไม่ได้มีความเข้มแข็ง แต่ อบต.บาละ มีสถานที่ที่สามารถรองรับการสร้างเป็นศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ

ชมรมผู้สูงอายุ ต.บาละ จะเป็นผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือความต้องการร่วมกับ อบต.บาละ ซึ่งชมรมผู้สูงอายุ ต.บาละ ในขณะนั้นต้องการหน่วยงานที่สามารถให้คำแนะนำได้ ชมรมผู้สูงอายุ ต.บาละ มีเพียงงบประมาณที่ไม่มากนัก จึงได้ประสานขอรับการสนับสนุนจาก ศพส. จ.ยะลา

ด้วยเหตุนี้ ศพส. จ.ยะลา จึงได้เข้ามาบูรณาการร่วมกับชมรมผู้สูงอายุ ต.บาละ ในหลายๆ เรื่อง เช่น

- พ.ศ.2560 จัดทำหลักสูตรพร้อมกับ ศพส. จ.ยะลา ซึ่งเป็นพื้นที่ลำดับแรกๆ ที่มีการจัดทำหลักสูตร และได้จัดตั้งเป็นโรงเรียนผู้สูงอายุ

- ทำงานร่วมกับ สสส. เพื่อให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหลายๆ กระบวนการ

- ถอดบทเรียนการทำงานร่วมกับ ศพส. จ.ยะลา ในเรื่องการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ จนก่อตั้งเป็นโรงเรียนผู้สูงอายุ

- ร่วมเป็นเครือข่ายการทำงานของชุมชน ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล (รพ.สต.) โรงพยาบาล หน่วยงานต่างๆ

- ได้ร่วมงานกับ ศพส. จ.ยะลา และได้เกิดการพัฒนาในหลายๆ กิจกรรม อาทิเช่น

- กิจกรรมการส่งเสริมอาชีพ เกิดอาชีพที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ การทำสบู่นมแพะ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีอาหารอุดมสมบูรณ์ มีการปลูกสัตว์เลี้ยงแพะ และเกิดเป็นนมแพะอินทรีย์ มีกระบวนการในการทำที่ปลอดภัย

- จัดตั้งกองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุและผู้พิการในชุมชน โดยผู้สูงอายุสามารถบริหารจัดการเอง ปัจจุบันกองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุมีเงินออมประมาณ 400,000 – 500,000 บาท

- จัดการอบรมเรื่องการบริหารจัดการระบบการออมให้กับผู้สูงอายุ
- ศพส. จ.ยะลา จึงสนับสนุนงบประมาณการถ่ายทอดองค์ความรู้การทำสบู่นม

แพะ ซึ่งรายได้จากการขายผลิตภัณฑ์ก็จะเป็นรายได้ให้กับผู้สูงอายุต่อไป

ในปีงบประมาณ พ.ศ.2565 อบต. บาละ ได้ต่อยอดสนับสนุนอาชีพทำขนมพื้นบ้าน และการส่งเสริมอาชีพ โดยสนับสนุนการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สบู่นมแพะ ซึ่งตอนนี้ได้นำสบู่นมแพะไปวางขายที่ห้างสรรพสินค้าเซนทรัล

อบต. บาละ ยังไม่ได้มีการทำวิจัยสบู่นมแพะ เพียงรับรู้ว่ามีนมแพะคืออาหารที่คนมุสลิมนิยมดื่มมากกว่านมวัว ซึ่งก็มีการเลี้ยงแพะในชีวิตประจำวัน และแพะก็จะถูกเลี้ยงแบบอินทรีย์ ก่อนที่จะทำสบู่นมแพะชุมชนรับรู้คุณสมบัติของนมแพะถึงคุณสมบัติที่ทำให้ผิวชุ่มชื้น ผิวใส ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้สูงอายุและบุตรหลานนิยมนำไปใช้กัน เมื่อได้ทดลองใช้แล้วและเห็นผลลัพธ์ที่ดี จึงมีการบอกต่อ อบต. บาละ จึงได้นำไปเสนอโครงการกับ ศพส. จ.ยะลา และได้นำไปวางจำหน่าย ณ ห้างสรรพสินค้าเซนทรัล ซึ่งโดยปกติก็จะวางขายในชุมชนเป็นหลัก

ในปีงบประมาณ พ.ศ.2566 อบต. บาละ ได้รับงบประมาณจำนวน 2 โครงการ ได้แก่ (1) โครงการเพิ่มรายได้เพื่อศักยภาพของผู้สูงอายุ และ (2) โครงการพาผู้สูงอายุไปทัศนศึกษาเรียนรู้ที่ จ.ปัตตานี

กลยุทธ์ที่ใช้ในการทำงานร่วมกันของ อบต. บาละ

- ศพส. จ.ยะลา ร่วมทำแผนงานกับ อบต.บาละ
- ศพส. จ.ยะลา ร่วมให้การสนับสนุนงบประมาณในแผนงานที่สามารถบูรณาการร่วมกันได้ รวมทั้งหากมีงบประมาณที่สามารถสนับสนุนแผนงานของ อบต. บาละ ได้ ก็จะทำให้การสนับสนุน
- อบต. บาละ มีความมั่นใจในการทำงานร่วมกับ ศพส. จ.ยะลา เนื่องจากว่าหาก ศพส.ไม่มีงบประมาณที่จะสนับสนุน หรือไม่สามารสนับสนุนได้ ก็จะช่วยหาแนวทางช่วยเหลือในรูปแบบอื่น ๆ ในการจัดหางบประมาณมาสนับสนุน ซึ่ง ศพส. จ.ยะลา จะทำการสื่อสารอย่างสม่ำเสมอด้วยข้อมูลที่เป็นจริงกับ อบต.บาละ ซึ่งจะเห็นได้จากในปีงบประมาณ พ.ศ.2565 อบต. บาละ ได้รับการสนับสนุน 7 หลังคาเรือน และได้รับการสนับสนุนจาก สนง. พมจ. จ.ยะลา อีก 5 หลังคาเรือน

(3.2) เทศบาล ต.ท่าสาป จะมีทีมจิตอาสา และทีม อพม. ต.ท่าสาป เป็นกลไกหลักในการสอดส่องดูแลผู้ที่มีปัญหา อาทิเช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ เด็กด้อยโอกาส ยกตัวอย่างเช่น หากพบข้อมูลว่าจำเป็นจะต้องซ่อมแซมบ้านให้กับผู้สูงอายุก็จะมาแจ้งที่เทศบาล

เทศบาลก็จะลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง พร้อมกับจิตอาสา หรือ อพม. ที่เป็นผู้แจ้งข้อมูล แล้วจึงค่อยประสานข้อมูลแจ้งให้กับ ศพส. จ.ยะลา ทราบต่อไป

พบว่า ศพส. จ.ยะลา ให้การสนับสนุนกับเทศบาลเป็นอย่างดีมาก อาทิเช่น

- การให้คำปรึกษาเรื่องต่าง ๆ เช่น การเป็นพี่เลี้ยงที่ดีให้กับเทศบาล ต.ท่าสาป
- ช่วยแก้ไขปัญหาของผู้สูงอายุในพื้นที่ นับว่าเป็นหน่วยงานแรก ๆ ที่ทำงาน

ร่วมกับเทศบาล

- ลงพื้นที่ให้ความช่วยเหลือเยียวยา กรณีที่ผู้สูงอายุได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์อุทกภัย ซึ่งสามารถให้ความช่วยเหลือได้ครบถ้วนตามจำนวนที่กำหนด โดยพยายามคัดเลือกผู้ที่ยากจน ประสบเหตุการณ์รุนแรง

- มีการบริหารจัดการคัดแยกระดับความรุนแรงของปัญหาแบ่งออกเป็นสี ได้แก่ สีแดง จะได้รับความช่วยเหลือเป็นลำดับแรก เมื่อให้ความช่วยเหลือครบทุกคนแล้ว ลำดับต่อไปก็จะให้ความช่วยเหลือสีเหลือง และสีเขียวตามลำดับ

- ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 แพร่ระบาด กลุ่มคนที่อยู่ในกลุ่มสีเขียวและกลุ่มสีเหลือง กลายมาเป็นกลุ่มสีแดงเป็นจำนวนมากพอสมควร

4.4.2.1 โครงการการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในสภาวะยากลำบาก มีกระบวนการเพื่อให้เงินสงเคราะห์กระจายลงพื้นที่ให้ถึงมือกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุที่เดือดร้อนได้จริง โดย ศพส. จ.ยะลา มีกระบวนการดำเนินงาน มีรายละเอียด ดังนี้

ลำดับแรก ชี้แจงงบประมาณกับพื้นที่ว่ามีงบประมาณทั้งหมดเท่าไร เพื่อจัดสรรให้พื้นที่ลำดับที่สอง แจกจ่ายจำนวนผู้สูงอายุให้พื้นที่ทราบว่าแต่ละพื้นที่ได้รับเงินสงเคราะห์กี่คน ลำดับที่สาม พื้นที่คัดเลือกผู้สูงอายุที่ตรงตามคุณสมบัติ แจกให้ ศพส. จ.ยะลา ทราบลำดับที่สี่ นัดหมายกับ อบท. เพื่อลงพื้นที่สอบถามข้อเท็จจริงจากผู้ใช้บริการลำดับที่ห้า พิจารณากลับกรอง โดยพิจารณาข้อมูลจากสภาพความเป็นอยู่ และข้อมูลที่พื้นที่แจ้งมาตามความเป็นจริง

ลำดับที่หก นำข้อมูลมาพิจารณา และนำเสนอข้อมูลกับคณะกรรมการระดับจังหวัด เพื่อการตรวจสอบ

ลำดับที่เจ็ด คณะกรรมการระดับจังหวัดอนุมัติการให้ความช่วยเหลือเงินสงเคราะห์ และนำไปสู่ขั้นตอนการเบิกจ่ายเงินให้กับผู้สูงอายุต่อไป

โดยมีกระบวนการ ดังต่อไปนี้

(1) ให้ทางพื้นที่เป็นหน่วยงานทำหน้าที่สำรวจ เพื่อค้นหาผู้สูงอายุที่มีสภาวะยากลำบาก ที่ต้องการความช่วยเหลือในเรื่องเงินสงเคราะห์

(2) การเข้าไปสำรวจดูพื้นที่ เยี่ยมบ้าน โดยเจ้าหน้าที่ของ ศพส. จ.ยะลา จะเป็นผู้สัมภาษณ์ผู้ใช้บริการ และสมาชิกในครอบครัวนั้นด้วยตัวของเจ้าหน้าที่ ศพส. จ.ยะลา เอง

(3) เจ้าหน้าที่จะสรุปข้อมูล เพื่อนำเสนอให้กับคณะกรรมการ

(4) เมื่อผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการแล้ว จึงจะดำเนินการขออนุมัติเบิกจ่ายงบประมาณ

(5) เจ้าหน้าที่จะโอนเงินให้กับผู้สูงอายุ ผ่านบัญชีธนาคารของผู้สูงอายุเองโดยตรง

ดังเช่น ศพส. กับปฏิบัติการร่วมกับ อบต. บาละ การอัพเดทข้อมูลลงระบบ TPMAP จะมีการปรับปรุงฐานข้อมูลใหม่ ๆ ตลอดเวลา เช่น ข้อมูลเด็กแรกเกิด จดทะเบียนผู้สูงอายุมีข้อมูล TPMAP ซึ่งมีการ

สำรวจข้อมูลที่เป็นปัจจุบันให้มากที่สุดเป็นประจำทุกปี ซึ่งการอัปเดตข้อมูลทุกปี จะทำให้ทราบข้อมูลที่ชัดเจนได้มากที่สุด เช่น ข้อมูลครัวเรือนที่มีผู้สูงอายุ รายได้ของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุมีคนดูแลหรือไม่ โดย

ขั้นตอนที่ 1 อบต. บาละ จะให้สมาชิก อบต. เป็นผู้ติดตามข้อมูลตามรายชื่อผู้สูงอายุที่ อบต. บาละ ได้รับข้อมูลมาจากการลงพื้นที่สำรวจ

ขั้นตอนที่ 2 อบต. บาละ ยังประสานส่งข้อมูลดังกล่าวให้กับกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อให้ผู้นำชุมชนได้ช่วยตรวจสอบข้อมูลว่าถูกต้องหรือไม่

ขั้นตอนที่ 3 อบต. บาละ ก็จะลงพื้นที่สำรวจอีกครั้ง ก่อนที่จะส่งรายชื่อผู้สูงอายุที่ตรงกับเงื่อนไขการขอรับเงินสงเคราะห์ให้กับ ศพส. จ.ยะลา ต่อไป หาก อบต. บาละ ส่งข้อมูลผู้สูงอายุที่ไม่ตรงกับหลักเกณฑ์ไปให้กับ ศพส. จ.ยะลา อาจจะทำให้ ศพส. จ.ยะลา ไม่เชื่อมั่นในการทำงานของ อบต. บาละ ก็คาดการณ์ว่าครั้งต่อไปอาจจะไม่ได้รับความช่วยเหลือเงินสงเคราะห์อีกครั้ง

ขั้นตอนที่ 4 ศพส. จ.ยะลา จะลงพื้นที่ ร่วมกับ อบต. บาละ อีกครั้ง

ซึ่งกระบวนการโอนเงินเข้าบัญชีให้ผู้สูงอายุ ใช้เวลาประมาณ 1 เดือน กล่าวคือ เมื่อพื้นที่ส่งรายชื่อมาให้ ศพส. จ.ยะลา จะพิจารณาตามลำดับก่อนหลังว่าพื้นที่ใดส่งข้อมูลมาก่อน ประการสำคัญก็จะกำหนดแผนงานการลงเยี่ยมบ้านตามพื้นที่ต่าง ๆ หลังจากนั้นก็จะจัดทำข้อมูล เพื่อนำเสนอคณะกรรมการระดับจังหวัด และสุดท้ายก็ต้องนำเข้าไปในวาระการประชุมของ อบต. เมื่อมีหนังสือรับรองการประชุมของ อบต. ศพส. จ.ยะลา จึงจะทำเรื่องขออนุมัติเงินสงเคราะห์ต่อไป

4.4.2.3 โครงการเสริมสร้างชุมชนเป็นมิตร

(1) ได้ดำเนินการคัดเลือกพื้นที่เรียบร้อย

(2) การเข้าไปสำรวจดูพื้นที่ เพื่อเตรียมการซ่อมแซมสถานที่ ณ เทศบาลตำบลท่าสาป

(3) ลักษณะโครงการจะดำเนินการซ่อมแซมโรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งในขณะนี้อยู่ในระหว่างการซ่อมแซมปรับปรุงให้แล้วเสร็จ

ผลลัพธ์ เช่น ต.ท่าสาป เป็นการซ่อมแซมสถานที่ จำนวน 1 แห่ง เช่น ศพส. และโรงเรียนผู้สูงอายุ มีงบประมาณทั้งสิ้น 100,000 บาท ฯลฯ

4.4.2.4 โครงการสนับสนุนศูนย์สร้างสุขและพัฒนาจัดพื้นที่ผู้สูงอายุที่พิการ

โครงการนี้ประกอบด้วย 2 ลักษณะ กล่าวคือ (1) กิจกรรมพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชน และ (2) กิจกรรมศูนย์สร้างสุข มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

(1) กิจกรรมพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชน จะมีการลงพื้นที่ เพื่อจัดกิจกรรมให้กับผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุ อาทิเช่น การส่งเสริมอาชีพที่ผู้สูงอายุมีความต้องการ ได้แก่ การทำขนม พบว่าผู้สูงอายุมีศักยภาพที่สามารถนำไปต่อยอดเป็นอาชีพต่อไปได้ เช่น ต.สะเอะ อ.กรงปินัง และ ต.ลำพะยา อ.เมือง เป็นต้น

(2) ศูนย์สร้างสุข เป็นสถานที่ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บุคคลภายนอก อาทิเช่น ชมรมเครือข่ายผู้สูงอายุที่มีความต้องการที่จะใช้สถานที่ในศูนย์สร้างสุขทำกิจกรรมต่าง ๆ แต่ในช่วงที่ผ่านมากิจกรรม

ที่จะจัด ณ ศูนย์สร้างสุข ไม่สามารถจัดได้ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคไวรัสโควิด-19 โดยปัจจุบันนี้มีศูนย์สร้างสุขที่กำลังรอการเปิดตัวศูนย์สร้างสุข

การจัดกิจกรรมในศูนย์สร้างสุข ได้ใช้กลไกการทำงานของ ศพส. จ.ยะลา กล่าวคือมีการทำกิจกรรมให้ความรู้ให้กับชุมชนไปในคราวเดียวกัน เนื่องจากกิจกรรมบางกิจกรรมสามารถบูรณาการเข้าด้วยกันได้ อาทิเช่น โรงเรียนพัฒนาศักยภาพส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุในชุมชน ซึ่งโรงเรียนผู้สูงอายุบางแห่งก็เปิดทำการ แต่บางแห่งโรงเรียนผู้สูงอายุก็นำไม่ได้เปิดทำการ โดย ศพส. จ.ยะลา ได้พยายามส่งเสริมให้ความรู้ในลักษณะการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชน อาทิเช่น การส่งเสริมอาชีพ และการให้ความรู้กับผู้สูงอายุในชุมชน

4.4.2.5 การทำงานของ ศพส. จ.ยะลา ร่วมกับพื้นที่

- (1) อบต. บาละ ในช่วงแรก ศพส. จ.ยะลา ให้การสนับสนุนเรื่องพัฒนาอาชีพ คือ
 - (1.1) การทำไข่เค็ม ปัจจุบันผู้สูงอายุก็นำไข่เค็มมาขายทำไข่เค็ม ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น พบว่าผู้สูงอายุไม่ได้ทำไข่เค็มเป็นกลุ่ม และไม่ได้ทำทุกวันขึ้น ขึ้นอยู่กับครัวเรือนที่พร้อม
 - (1.2) การทำสบู่สมุนไพร เป็นการรวมกลุ่มกันทำ ปัจจุบันก็ยังมีการทำสบู่สมุนไพร
 - (1.3) การทำขนม ต.บาละ มีตลาด มีการกำหนดโซนตลาดสีเขียว ซึ่งเป็นพื้นที่ที่จัดให้ผู้สูงอายุนำผลิตภัณฑ์ของตัวเองมาจำหน่าย ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุจะทำขนมพื้นบ้านมาขาย เช่น ข้าวต้มมัด ข้าวต้มใบกะพ้อ

นอกจากนี้ก็ยังมีตลาดของพี่น้องมุสลิม ซึ่ง ต.บาละ เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเด่นที่มีความเฉพาะ กล่าวคือ เป็นพื้นที่ 2 วัฒนธรรมทั้งไทยพุทธและไทยมุสลิม โดยจะมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างไทยพุทธและไทยมุสลิมเป็นอย่างดี เช่น การทำขนมพื้นบ้าน เป็นต้น

- (2) การส่งเสริมอาชีพให้กับผู้สูงอายุ จ.นราธิวาส
- (3) ส่งเสริมอาชีพการทำขนม ณ โรงเรียนผู้สูงอายุ ต.แว้ง
- (4) การส่งเสริมการขายของทางสื่อออนไลน์ เป็นการเพิ่มช่องทางการตลาด
- (5) การส่งเสริมความรู้เรื่องสิทธิของผู้สูงอายุ
- (6) การเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ

แต่ในช่วงที่สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 ศพส. จ.ยะลา ก็ยังคงดำเนินงานตามภารกิจอย่างแข็งขัน แต่ได้มีการปรับลักษณะกิจกรรมโดยการเน้นมาใช้สื่อมากกว่า เช่น การจัดทำแผ่นพับ เพราะไม่สามารถลงพื้นที่จัดโครงการได้

4.4.2.6 ผลที่เกิดขึ้นในภาพรวม จากสิ่งที่ ศพส. จ.ยะลา ได้ดำเนินการขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้ภารกิจของหน่วยงาน พบว่า

- (1) สามารถส่งเสริมให้ผู้สูงอายุนำความรู้ไปพัฒนาและต่อยอดเรื่องของอาชีพได้
- (2) ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น หลังจากที่ได้รับบริการซ่อมแซมบ้านได้แก่ การลดความเสี่ยงการเกิดอันตรายกับผู้สูงอายุ

(3) ผู้สูงอายุมีความรู้มากขึ้นในเรื่องของสิทธิต่าง ๆ ที่ผู้สูงอายุควรรู้ และควรจะได้รับสิทธิเหล่านั้น

(4) ผู้สูงอายุมีความพร้อมมากขึ้นหลังจากที่เข้าร่วมการอบรมให้ผู้สูงอายุเตรียมเข้าสู่ช่วงวัยผู้สูงอายุ โดยที่ผู้สูงอายุสามารถที่จะนำความรู้มาพัฒนาตัวเองทั้งทางร่างกาย จิตใจ เช่น การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับลูกหลาน

4.4.2.7 ปัจจัยที่ทำให้งานของ ศพส. จ.ยะลา ประสบความสำเร็จ

(1) การได้รับความร่วมมือจากเครือข่ายเป็นอย่างดี จนสามารถต่อยอดภารกิจได้ในหลาย ๆ ภารกิจ และเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งพื้นที่ได้รับประโยชน์สูงสุด

(2) ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง อบต. เป็นการหนุนเสริมซึ่งกันและกัน ยกตัวอย่างเช่น อบต. บาละ ที่สามารถช่วยเสริมทรัพยากรที่ ศพส. จ.ยะลาไม่มี เช่น วิทยากร เป็นต้น

4.4.2.8 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนา

(1) ศพส. จ.ยะลา ต้องการจะพัฒนาด้านภาษา ซึ่งพื้นที่ จ.ยะลา มีบริบทเฉพาะ กล่าวคือ พี่น้องมุสลิมจะไม่สามารถเข้าใจภาษาไทยกลางได้มากนัก จึงจำเป็นต้องใช้ล่ามจากคนในพื้นที่เอง

(2) ศพส. จ.ยะลา ต้องการจัดโครงการให้ความรู้สำหรับการดูแลผู้สูงอายุที่ติดบ้าน ติดเตียง และติดสังคม

(3) อบต. บาละ มีข้อมูลผู้สูงอายุภาวะพึ่งพิง ด้วยเหตุนี้ต้องการการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมให้กับผู้สูงอายุภาวะพึ่งพิง เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสุขภาวะทางจิตที่ดีขึ้น

(4) อบต. บาละ ด้วยวิถีชีวิตของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่ามีกลุ่มผู้สูงอายุติดบ้านเป็นจำนวนมาก ประกอบกับการปฏิบัติตนตามกรอบจารีตวัฒนธรรมที่สตรีจำเป็นที่จะต้องอยู่แต่บ้าน และเมื่อสตรีกลุ่มนี้เข้าสู่วัยผู้สูงอายุ ก็ต้องการที่จะจัดกิจกรรมรูปแบบใหม่ เช่น ให้ผู้สูงอายุกลุ่มนี้มาร่วมกิจกรรม เพื่อให้ชีวิตมีความสุขสนุกสนาน

4.4.3 ผลการจัดเวทีระดมความคิดเห็นจากภาคีเครือข่ายของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา

4.4.3.1 ปัจจัยนำเข้า : สิ่งทีนำมาใช้เพื่อการพัฒนา ซึ่งสามารถอธิบายให้เห็นทั้งปัจจัยภายในและ ปัจจัยภายนอก

ในการดำเนินโครงการ ตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 นั้น พบว่า หน่วยงานในสังกัดกรมกิจการผู้สูงอายุ มีการทำงานร่วมกับเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ชมรมผู้สูงอายุในตำบล ฯลฯ อาทิ โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย การให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก โครงการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน เป็นต้น

4.4.3.2 กระบวนการ : วิธีการที่ทำให้ปฏิบัติการโครงการสัมฤทธิ์ผล

(1) ผู้แทนจากชมรมผู้สูงอายุตำบลท่าสาป อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ได้ให้ข้อมูลว่า ทางตำบลได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิมมาอย่างต่อเนื่อง โดยทั้งนี้ทางตำบล มีการจัดตั้งชมรมมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2554 และร่วมกันทำงานกับกลุ่ม อสม. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ฯลฯ มีการดำเนินงานร่วมกันแบบพหุวัฒนธรรม ซึ่งปัจจุบันมีสมาชิกเกือบ 600 กว่าคน ทั้งกลุ่มติดบ้าน ติดเตียง และติดสังคม โดยเริ่มแรกเน้นให้คนมาเข้าร่วมกิจกรรมจึงได้จัดกิจกรรมจับน้ำขायมเช้า 6 หมู่บ้าน โดยเชิญผู้สูงอายุมาร่วม และมานั่งแลกเปลี่ยนกันเพื่อคลายเหงา และพัฒนาตนเอง ซึ่งทางชมรมผู้สูงอายุมีหน่วยงานภายนอกมาสนับสนุน อาทิ เทศบาล สปสช. และบ้านทักซิม เป็นต้น

ในระยะแรก ทางศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิม ได้เข้ามาสนับสนุน เรื่องการฝึกวิชาชีพ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีรายได้ และสามารถขยายผลไปตั้งกลุ่มในชุมชน โดยมีกลุ่มที่เกิดขึ้น คือ กลุ่มผ้ามัดย้อม ไข่เค็ม จักสาน สบู่แชมพูนมแพะ น้ำยาล้างจาน ส้มแขกแช่อิ่ม ผลิตภัณฑ์จากกะลา กระเป๋าผ้าปาเต๊ะ ปลาต้ม จากนั้นทางบ้านทักซิมได้พากลุ่มของผู้สูงอายุ ไปดำเนินการอบรมพัฒนาต่อยอด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การขาย จำหน่ายในตลาดออนไลน์ กฎหมายสิทธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจากการพัฒนาผู้สูงอายุที่เกิดขึ้นในชุมชน พบว่าผู้สูงอายุมีรายได้มากขึ้น มีสุขภาพกายใจที่แข็งแรง และมีพื้นที่แลกเปลี่ยนที่สร้างสรรค์ให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน

(2) ผู้แทนจากสำนักงานเทศบาลตำบลท่าสาป อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ได้ให้ข้อมูลว่า ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิม ถือเป็นพี่เลี้ยงที่ดี ซึ่งถือเป็นหน่วยงานแรกที่เข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนงานผู้สูงอายุในตำบล และมีการทำงานร่วมกันมาอย่างต่อเนื่อง โดยในปีงบประมาณ พ.ศ.2565 ได้รับการสนับสนุนจากบ้านทักซิม ในโครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย และโครงการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก

โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัยนั้น ทางตำบลจะมีกระบวนการทำงานชัดเจน มีการตั้งคณะกรรมการ ทั้งจากผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และจากเทศบาล เพื่อคัดเลือกบ้านของผู้สูงอายุที่อยู่ในเกณฑ์ในการขอรับการสนับสนุน และมีการประสานงานกับบ้านทักซิม เพื่อให้ลงมาเยี่ยมบ้าน ตรวจสอบข้อมูล และพิจารณาในการสนับสนุนเพื่อปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย ซึ่งเมื่อมีเกณฑ์การพิจารณาที่ชัดเจน และกระบวนการที่ตรวจสอบได้ จึงทำให้คนในตำบลมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานในเรื่องดังกล่าว

ส่วนการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก จะมีการกำหนดไว้พื้นที่ละไม่เกิน 7 รายต่อปีงบประมาณ ซึ่งการคัดเลือกโดยทางชุมชนจะมีคณะกรรมการในการคัดเลือก มีการลงไปเยี่ยมบ้านประเมินผู้สูงอายุ และนำข้อมูลมาพิจารณาเป็นรายบุคคล ซึ่งที่ผ่านมามีการประสานงานเป็นไปด้วยดี สามารถติดต่อบ้านทักซิมได้ทางโทรศัพท์ และกลุ่มไลน์ ที่สะดวกรวดเร็วและให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานร่วมกันเป็นไปอย่างราบรื่น

(3) ผู้แทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลบาระ ให้ข้อมูลว่า ได้รับการสนับสนุนจากบ้านทักษิณมาด้วยดี มีการประสานงานกันมาอย่างต่อเนื่อง เมื่อต้องดำเนินโครงการต่างๆ ทางตำบล จะมีการเก็บข้อมูลผู้สูงอายุในตำบล มีการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของชุมชนทุกปี โดยมีสมาชิก อบต. กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ส่งรายชื่อมาทุก ๆ ปี เพื่อให้ข้อมูลเป็นปัจจุบัน และมีคณะกรรมการในตำบลที่ช่วยกันทำงาน ซึ่งที่ผ่านมาทางตำบลบาระ ได้รับงบประมาณโครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัยทุกปี โดยในงบประมาณ พ.ศ.2565 ได้รับการสนับสนุนจำนวน 5 หลัง นอกจากนี้จะได้รับงบประมาณสนับสนุนจากบ้านทักษิณแล้ว ยังได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ เช่น ทหาร ที่จะมาช่วยกับชาวบ้านการสร้างบ้านให้แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งที่ผ่านมา ทาง อบต.บาระ และบ้านทักษิณ มีความสัมพันธ์ที่ดี ประสานงานกันด้วยดีเสมอมา เช่น การจัดตั้งและพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุ และการพัฒนากลุ่มผู้สูงอายุในตำบล โดยดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2560 เช่น การทำขนมพื้นบ้าน การส่งเสริมอาชีพ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ตลาดออนไลน์ และการรวมกลุ่มผู้สูงอายุ ร่วมกันทำผลิตภัณฑ์จากนมแพะอินทรีย์ สบู่นมแพะ เป็นต้น

ส่วนการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก เนื่องจากทาง อบต.มีการทำฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบันร่วมกับผู้นำชุมชน ดังนั้นจึงมีกระบวนการเตรียมข้อมูล การลงพื้นที่เยี่ยมบ้าน การพิจารณาเป็นขั้นตอนที่ชัดเจน

4.4.3.3 จุดศักยภาพที่ส่งผลทำให้งานสัมฤทธิ์ผล

(1) การสร้างสัมพันธภาพแบบคู่คิด หรือความรู้สึกใกล้ชิดเหมือนเป็นหุ้นส่วนกัน (Partnership) สิ่งที่สะท้อนให้เห็นคือ บ้านทักษิณ มีการสร้างสัมพันธภาพที่ดี การทำงานร่วมกันกับหน่วยงานท้องถิ่น และชมรมผู้สูงอายุในตำบล โดยเป็นภาพแห่งการทำงานแบบ Partnership ให้เกียรติซึ่งกันและกัน และมองไปในทิศทางเดียวกันคือการช่วยเหลือและพัฒนาผู้สูงอายุในตำบล

(2) การประสานงานที่ดีส่งผลต่องานที่ราบรื่น โดยมีการประสานงานที่ใกล้ชิดและต่อเนื่อง สม่่าเสมอ ไม่ได้เป็นแบบทางการ เน้นสร้างความเข้าใจ และดึงให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในงานที่ทำ จึงถือเป็นจุดเด่นในการพัฒนางานที่ทำร่วมกับชุมชน

4.4.3.4 ปัญหาและข้อจำกัด ตลอดจนแนวทางการจัดการที่ผ่านมา

(1) ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 ส่งผลให้กิจกรรมที่จะต้องจัดให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน ได้หยุด หรือชะลอไป ทำให้มีผู้สูงอายุบางกลุ่มมีความเคยชินกับการอยู่บ้าน และอาจยังกลัวต่อสถานการณ์โรคภัยดังกล่าว จึงยังไม่พร้อมที่ออกจากบ้านมารวมกลุ่ม และร่วมกิจกรรมในชุมชน

(2) กลุ่มผู้สูงอายุใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า มีบางกลุ่มไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้ จึงทำให้ผู้สูงอายุไม่ได้ข้อมูลที่ เป็นประโยชน์ และไม่เข้าถึงสิทธิสวัสดิการต่าง ๆ อีกทั้งส่วนใหญ่เลือกที่จะไม่เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน เป็นกลุ่มติดบ้าน ซึ่งส่งผลให้การจัดการกิจกรรมพัฒนาในชุมชน อาจยังไม่ครอบคลุมผู้สูงอายุทุกกลุ่มในชุมชน

4.4.3.5 ผลลัพธ์

(1) หน่วยงานท้องถิ่น อบต. เทศบาล รับผิดชอบต่อและเข้าใจถึงโครงการต่าง ๆ ของกรมกิจการผู้สูงอายุ

(2) หน่วยงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ มีการทำงานร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น ในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุและอาสาสมัครในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

(3) โครงการของกรมกิจการผู้สูงอายุ มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วม

4.4.3.6 ความยั่งยืนของโครงการ

ในพื้นที่ภาคใต้ นั้น พบว่า การส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุและอาสาสมัครในชุมชนนั้น จะต้องขึ้นอยู่กับความร่วมมือของประชาชน ความโปร่งใส การทำงานเป็นทีม การมีภาคีเครือข่าย ความเป็นมืออาชีพของผู้ปฏิบัติการ การเชื่อมต่อกับองค์กรของรัฐ โดยทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ความเชื่อของคนในพื้นที่ ต้องมีการกระตุ้นส่งเสริมให้ผู้สูงอายุรวมกลุ่มช่วยเหลือผู้สูงอายุให้เข้าถึงสิทธิสวัสดิการ สนับสนุนต่อยอดสวัสดิการที่ชุมชนจัดการด้วยตัวเองให้เกิดความยั่งยืน สอดคล้องกับวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ความเชื่อของประชาชน และร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ในการพัฒนางานดังกล่าว

4.4.3.7 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนา

(1) ชุมชนมองว่า ด้วยสภาพเศรษฐกิจ ค่าครองชีพ ค่าแรงงาน ค่าวัสดุอุปกรณ์ที่มีราคาที่สูงขึ้น งบประมาณที่สนับสนุนโครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัยอาจไม่เพียงพอต่อสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ซึ่งที่ผ่านมาชุมชนจะต้องวางแผนช่วยกัน โดยใช้แรงงานคนในชุมชน กลุ่มทหาร หรือสรรหางบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติมจากหน่วยงานอื่น หากเป็นไปได้จึงอยากให้พิจารณางบประมาณให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน

(2) ควรมีการส่งเสริมอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยต้องเน้นอาชีพหรือพัฒนากลุ่มอาชีพ พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับความต้องการของตลาดในปัจจุบัน ซึ่งจะส่งผลให้ผลิตภัณฑ์จากกลุ่มผู้สูงอายุสามารถจำหน่ายได้จริง และมีรายได้มากยิ่งขึ้น

(3) เงินสงเคราะห์ หรือโครงการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบากทางชุมชนมองว่า จากเดิมพิจารณา 7 คนต่อตำบล แต่ปัจจุบันพบว่า มีผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะยากลำบากมากขึ้น อาจพิจารณาเพิ่มเป็น 10 รายต่อตำบล เพื่อให้สามารถช่วยเหลือผู้สูงอายุได้มากขึ้น

(4) กลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดสามชายแดนภาคใต้ พบว่า มีบางส่วนไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้ จึงทำให้ไม่ได้ข้อมูลเพื่อขอรับบริการ และไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดไว้ ดังนั้น จึงควรมีโครงการพัฒนากลุ่ม หรือพัฒนากลุ่มอาสาสมัครที่จะเข้ามาช่วยเหลือในการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชนให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม

(5) ควรมีการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในการทำงานให้มากขึ้น ตั้งแต่กระบวนการจัดเก็บข้อมูลผู้สูงอายุ การเตรียมการ การประสานงาน การส่งต่อ และการจัดทำฐานข้อมูล

เพื่อให้หน่วยงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ และหน่วยงานท้องถิ่น สามารถประสานส่งต่อข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว และคล่องตัวมากขึ้น

(6) ควรมีการร่วมกันพัฒนาองค์ความรู้ และการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้สูงอายุ และผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการพัฒนากลุ่มเป้าหมายและสร้างเครือข่ายในการทำงานร่วมกัน

4.4.4 ผลการจัดเวทีระดมความคิดเห็นจากกลุ่มเป้าหมายโครงการของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา

สังคมไทยเป็นสังคมที่ไม่ทอดทิ้งกัน มีการดูแลผู้สูงอายุ การดูแลสิ่งแวดล้อม ดูแลวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สุขภาพ และการศึกษา ในขณะที่ผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในทุกสังคม ระบบธุรกิจไม่มีทางรองรับการดูแลผู้สูงอายุอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ หากมองในฐานทางการเงินยังมีความเป็นไปได้ยากมากในการดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งกำลังเผยให้เห็นถึงความล่มสลายของระบบชีวิตเมืองที่เอาเงินเป็นตัวตั้ง แต่การดูแลผู้สูงอายุในชุมชนที่เข้าใจสังคม คือ การอยู่ร่วมกันเป็นตัวอย่าง สามารถดูแลผู้สูงอายุได้ทั่วถึงกว่า ด้วยคุณภาพดีกว่าและด้วยราคาที่ถูกลงกว่า

โรงเรียนผู้สูงอายุ จ.ยะลา ถือเป็นประสบการณ์ ความสำเร็จ อุปสรรค ผลที่นำมาสู่ความปิติยินดีของทุกฝ่าย คือความสุขของผู้สูงอายุใน จ.ยะลา และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย อีกอย่างหนึ่งนั้นในปัจจุบัน การศึกษาได้มุ่งเน้นให้ความสำคัญและมุ่งพัฒนาความรู้ด้านวิชาการให้กับเด็ก ซึ่งถือว่าเป็นอนาคตของชาติ เพียงด้านเดียว จนลืมนึกไปว่ายังมีกลุ่มคนอีกกลุ่มหนึ่งที่เรียกว่า “ผู้สูงอายุ” ซึ่งจะต้องได้รับการดูแลจากสังคม และลูกหลานอีกเป็นจำนวนมาก การก่อตั้ง “โรงเรียนผู้สูงอายุ” จึงเป็นการให้โอกาสกับผู้สูงอายุได้มีเวทีแสดงบทบาทที่สูญหายไปให้กับมาบิบบาทในสังคมอีกครั้งหนึ่งที่น่าสนใจ

หวังว่าโรงเรียนผู้สูงอายุ จ.ยะลา จะเป็นตัวอย่างในการฟื้นฟูความคิดและวิถีชีวิตของคนไทย โดยเฉพาะผู้สูงอายุให้กลับมาสู่สังคมแบบดั้งเดิม ส่วนมากในโลกทัศน์ของหลายคนมักจะเข้าใจว่าผู้สูงอายุคือคนที่มีอายุมากแล้วเพียงด้านเดียว แต่แท้จริงแล้ว ผู้สูงอายุยังมีอีกหลายมิติที่น่าสนใจและน่าศึกษา ซึ่งผู้สูงอายุ จ.ยะลา มีความสูงวัยที่ทรงคุณค่าต่อการมีชีวิตอยู่อย่างมีความหมาย เพราะสิ่งต่าง ๆ ที่ผู้สูงอายุเหล่านี้ได้เรียนรู้จากโรงเรียนผู้สูงอายุได้หล่อหลอมให้ผู้สูงอายุที่แก่อย่างสง่า และชราอย่างมีคุณภาพ

4.4.4.1 ประเด็นการดำเนินงาน เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จ.ยะลา มีการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ.2565 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ที่มาร่วมเป็นนักเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุนั้น พบว่าเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงผู้สูงอายุส่วนมากเป็นนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุของ ศพส. จ.ยะลา เทศบาลนครยะลา และเทศบาลเมืองสะเตงนอก นอกจากนี้ผู้สูงอายุหลายท่านมีโอกาสร่วมเป็นวิทยากรให้กับโรงเรียนผู้สูงอายุ เพื่อถ่ายทอดให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ ที่สามารถนำมาปรับใช้กับชีวิตประจำวัน อาทิเช่น

(1) งานประดิษฐ์ พัฒนางานฝีมือ ได้แก่ ตกแต่งกระเป๋าเส้นกก ตกแต่งกระเป๋าเส้นพลาสติก ให้สามารถเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ได้

(2) การทำอาหาร แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทแรก อาหารคาวที่ใช้วัตถุดิบปลอดสารพิษ มีการทำซีอิ๊วไบหม่อน ทำชาไบหม่อน ทำไวน์หม่อน ทำแยมจากหม่อน เนื่องจากผู้สูงอายุปลูกต้นหม่อนกันอยู่แล้วตามวิถีชีวิต ซึ่งต้นหม่อนมีคุณสมบัติช่วยดูแลสุขภาพ อาทิเช่น นำใบมาต้มช่วยลดความดัน ลูกหม่อนยังช่วยแก้ไอ และน้ำพริก หมายรวมถึง ประเภทที่สอง อาหารหวาน

(3) สันทนาการ ได้แก่ เต้นลีลาศ ร้องเพลง ร้องประสานเสียง ยกกระดับความรู้ของการประสานเสียง และเกิดความสุนทรีย์

(4) การสอนทางด้านจิตใจ ได้แก่ การฝึกสมาธิ การฝึกหายใจ และการออกกำลังกาย เช่น โยเก้ก

(5) การจัดอบรมเสริมความรู้ที่จำเป็นให้กับอาสาสมัคร ศึกษาอูงาน

(6) การจัดนิทรรศการออกร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ไปขายสินค้า ณ อิมแพค ปีละ 1 ครั้ง

4.4.4.2. ประเด็นการต่อยอดการเสริมสร้างศักยภาพผู้สูงอายุ

ศพส. จ.ยะลา มีจุดเด่นในการขับเคลื่อนงานผู้สูงอายุ กล่าวคือมีผู้เชี่ยวชาญหรือวิทยากรที่เป็นผู้สูงอายุเป็นจำนวนมาก และผู้สูงอายุเหล่านี้สามารถทำหน้าที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ต่าง ๆ ในการพัฒนาผู้สูงอายุด้วยกันเองต่อไปได้เป็นอย่างดี โดยจะเห็นได้จากการต่อยอดงานหลายๆ กิจกรรม ได้แก่

(1) ต.ยูโป อ.เมือง จ.ยะลา ได้จัดตั้งกลุ่มอาชีพทำน้ำพริกตาแดง เป็นผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผู้สูงอายุตำบลยูโป โดยบ้านทักษิณได้ให้วิทยากรมาสอน เนื่องจากผู้สูงอายุมีความตั้งใจจะทำ และผู้สูงอายุได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองยะลา

(2) ต.ยูโป อ.เมือง จ.ยะลา ได้จัดตั้งกลุ่มอาชีพทำดอกไม้จันทน์อีก 1 อาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับผู้สูงอายุ โดยต่างคนต่างไปทำ เมื่อทำเสร็จ ก็จะนำไปส่งขายที่ตลาด ซึ่งอาชีพนี้ก็ได้รับการสนับสนุนวิทยากรจากบ้านทักษิณอีกเช่นเดียวกัน

(3) เทศบาลนครยะลา ได้จัดอบรมการคัดแยกขยะ และทำงานประดิษฐ์ดอกไม้จากขยะรีไซเคิล โดยเทศบาลนครยะลาได้มีแนวทางการจัดอบรมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ โดยกำหนดจัดอบรมให้อย่างต่อเนื่องสัปดาห์ละ 20 โครงการ รับสมัครจำนวนจำกัดรุ่นละ 50 คน อาทิเช่น ทำน้ายาล้างจานเพื่อลดค่าใช้จ่าย เป็นต้น

(4) กลุ่มจิตอาสาชายทุเรียนกวน เป็นการขายแบบออนไลน์ เพื่อช่วยกลุ่มคุณแม่เลี้ยงเดี่ยว จำนวนคุณแม่เลี้ยงเดี่ยวมีประมาณ 30 – 40 คน ส่วนใหญ่จะเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยววัยรุ่น มีส่วนน้อยที่เป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวสูงวัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ฝ่าย ดังนี้ ฝ่ายจัดหาวัตถุดิบ ฝ่ายผลิต และฝ่ายขาย

4.4.4.3 ประเด็นภาคีเครือข่ายที่ร่วมหนุนเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้เห็นได้ว่าการทำกิจกรรมผู้สูงอายุของ ศพส. จ.ยะลา เป็นกิจกรรมที่ผู้สูงอายุได้ทำกันเองอยู่แล้ว ซึ่งกลุ่มผู้สูงอายุของ จ.ยะลา มีลักษณะเด่นกล่าวคือ (1) มีการรวมตัวเพื่อช่วยเหลือกันอย่างเหนียวแน่น (2) มีกิจกรรมในการพัฒนาผู้สูงอายุด้วยกันเอง โดยเริ่มต้นจากการทำกันเองภายในกลุ่มของแต่ละชุมชน นอกจากนั้นก็จะมีภาคีเครือข่ายต่างๆ เข้ามาให้การสนับสนุน ได้แก่

(1) เทศบาลนครยะลา มีการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ และมีสมาชิกประมาณ 100 กว่าคน

(2) เทศบาลเมืองสะเตงนอก
เทศบาลเมืองสะเตงนอก สามารถจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุได้ภายในระยะเวลาเพียง 6 เดือนเท่านั้น ซึ่งในช่วง

เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2565 เป็นช่วงของการกำลังเรียนรู้การจัดกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และรับสมัครสมาชิกจำนวน 120 คน ปัจจุบันชมรมผู้สูงอายุสะเตงนอก มีคณะกรรมการจำนวน 15 คน ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้มีการจัดอบรมและศึกษาดูงานการดำเนินงานจาก โรงเรียนผู้สูงอายุบ้านทักษิณ เพื่อให้การบริหารชมรมผู้สูงอายุสะเตงนอก มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(3) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มาร่วมจัดอบรมหัวข้อ “การขายสินค้าออนไลน์” ให้กับผู้สูงอายุ ซึ่งการ

ขายสินค้าออนไลน์ยังเป็นข้อจำกัดสำหรับผู้สูงอายุอย่างมาก การขายของออนไลน์ซึ่งเป็นกระแสการจำหน่ายสินค้าให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันได้อย่างดียิ่ง

รวมถึงจัดอบรมให้ความรู้ในมิติเรื่องสุขภาพ ทั้งด้านโภชนาการและการออกกำลังกาย

4.4.4.4 ประเด็นข้อจำกัดและข้อท้าทาย เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ

(1) การทำงานย่อมมีปัญหา แต่กลุ่มผู้สูงอายุต่างก็ช่วยกันทำงานเพื่อแก้ปัญหาให้สำเร็จผ่านไปได้ด้วยดี

(2) ต้องการเชื่อมโยงกิจกรรมกับคนทุกช่วงวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมระหว่างวัยเด็กกับผู้สูงวัย อยากร่วมกิจกรรมที่ทำร่วมกันกับทุกช่วงวัย อาทิเช่น การถ่ายทอดภูมิปัญญา ต้องการจะสอนให้เด็กได้คิดเป็น มีการแบ่งปัน และใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข หรือเด็กสามารถสอนการใช้เทคโนโลยี สื่อสังคมออนไลน์ให้กับผู้สูงอายุได้รู้จักวิธีการใช้ที่ถูกต้อง ซึ่งเทศบาลเมืองสะเตงนอกจัดให้มีโครงการ “เยาวชนสอน IT ให้กับผู้สูงอายุ” ในลักษณะของการลงไปเยี่ยมบ้าน เพื่อสอนให้ตัวต่อตัว

(3) ต้องการกิจกรรมการออกกำลังกายที่เป็นสุข ภายใต้ความสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของแต่ละบริบท โดยคำนึงถึงวัฒนธรรม

(4) พัฒนากายอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุติดบ้าน โดยมีความสัมพันธ์กับครอบครัวเรื่องวัฒนธรรม และผู้สูงอายุติดเตียง

(5) พัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์สำหรับผู้สูงอายุต่อยอดจัดตั้งกลุ่มทำเป็นอาชีพ อาทิเช่น การออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้มีความน่าสนใจ พัฒนาช่องทางการจำหน่าย และการพัฒนาเรื่องการตลาด เป็นต้น

บทที่ 5

ผลการศึกษา

กรณีศึกษา : กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ 12 แห่ง

บทนี้เป็นผลการศึกษาจากศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ 12 แห่ง ได้แก่

- (1) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ (เชียงใหม่) จังหวัดเชียงใหม่
- (2) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี
- (3) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา
- (4) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค
- (5) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
- (6) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
- (7) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา
- (8) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดลำปาง
- (9) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- (10) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี
- (11) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจังหวัดนครพนม จังหวัดนครพนม
- (12) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

โดยการจัดทำแบบสรุปผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 เพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานในรอบปีที่ผ่านมา ซึ่งมีโครงการสำคัญ 12 โครงการที่ดำเนินการ ได้แก่

- (1) โครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่าย (1ชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็ง 1 ผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน)
- (2) โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ (ศรผส.)
- (3) โครงการเสริมพลังคลังปัญญาเพื่อคนทุกวัย
- (4) โครงการการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน (รร.ผส.)
- (5) โครงการการสร้างการตระหนักรู้และเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัย (โครงการมุมสร้างสุข และเรียนรู้ เติมรู้ เตรียมพร้อม ก่อนสูงวัย)
- (6) โครงการการเสริมสร้างกลไกพัฒนาผู้สูงอายุ
 - (6.1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ศพอส.
 - (6.2) โครงการสนับสนุนกลไกการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชน
- (7) โครงการการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี
- (8) โครงการการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก

(9) โครงการการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย

(10) โครงการการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตร

(11) โครงการการพัฒนาระบบดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ (การอบรมเชิงปฏิบัติการระบบการดูแลและพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ (3 ประสาน+ธนาคารเวลา))

(12) โครงการการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ
ทั้งนี้มีผลการดำเนินการดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5.1

แสดงภาพรวมของโครงการที่ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุดำเนินการ

ที่	ศพส.	โครงการ												
		1.พัฒนาศักยภาพ เครือข่าย	2.ส่งเสริมการ เรียนรู้ และ ฝึกอบรมด้าน ผู้สูงอายุ (ศพส.)	3.เสริมพลังคลัง ปัญญาเพื่อคน ทุกวัย	4.การพัฒนา ศักยภาพและ ส่งเสริมการ เรียนรู้ผู้สูงอายุ ในชุมชน	5.การสร้างการ ตระหนักและ เตรียมความ พร้อมรองรับ สังคมสูงวัย	6.การเสริมสร้างกลไก พัฒนาผู้สูงอายุ (6.1)ส่งเสริม และ พัฒนา ศักยภาพ ศพส. (6. 2) สนับสนุน กลไกการ พัฒนา ผู้สูงอายุใน ชุมชน		7.การสนับสนุน การจัดการศพ ผู้สูงอายุตาม ประเพณี	8.การให้บริการ สงเคราะห์ ผู้สูงอายุในภาวะ ยากลำบาก	9.การปรับ สภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวก ของผู้สูงอายุให้ เหมาะสมและ ปลอดภัย	10.การ เสริมสร้าง ชุมชนที่เป็น มิตร	11.การ พัฒนาระบบ ดูแลและ คุ้มครอง ผู้สูงอายุ	12.การ สนับสนุนศูนย์ พัฒนาการจัด สวัสดิการ ผู้สูงอายุ
1	บ้านธรรมปกรณ์	✓			✓	✓	✓	-		✓	✓	✓	✓	✓
2	บ้านบางละมุง	✓			✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓
3	บ้านทักษิณ	✓			✓	✓	✓	-		✓	✓	✓	✓	✓
4	บ้านแค	-			✓	✓	-	✓		✓	✓	✓	✓	✓
5	ขอนแก่น	✓			✓	-	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓
6	บ้านบุรีรัมย์	✓			✓	-	✓	-		✓	✓	✓	✓	✓
7	จังหวัดสงขลา	✓			✓	✓	✓	✓		✓	✓	-	✓	✓
8	จังหวัดลำปาง	✓			✓	-	✓	-		✓	✓	✓	✓	✓
9	วาสนะเวศม์	✓			✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓
10	จังหวัดปทุมธานี	✓			✓	✓	✓	✓		✓	✓	-	✓	✓
11	จังหวัดนครพนม	✓			✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓
12	จังหวัดภูเก็ต	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล

จากตารางที่ 5.1 แสดงภาพรวมของโครงการที่ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุดำเนินการ พบว่า มีศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุที่ส่งแบบสรุปผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 เพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานในรอบปีที่ผ่านมา จำนวน 11 แห่ง จาก 12 แห่ง ได้แก่

- (1) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ (เชียงใหม่) จังหวัดเชียงใหม่
- (2) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี
- (3) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา
- (4) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค
- (5) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
- (6) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
- (7) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา
- (8) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดลำปาง
- (9) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวสาณะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- (10) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี
- (11) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจังหวัดนครพนม จังหวัดนครพนม

ทั้งนี้ อีก 1 แห่ง ที่ยังมีได้ส่งแบบสรุปผลการดำเนินงานตามแผนฯ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

จากตารางดังกล่าว ยังพบว่า

(1) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ (เชียงใหม่) จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินโครงการทั้งสิ้น 9 โครงการหลัก ซึ่งรวมมี 1 โครงการย่อย โดยมีรายละเอียดดังนี้

- (1.1) โครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่าย
- (1.2) โครงการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน
- (1.3) โครงการสร้างการตระหนักรู้และเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัย
- (1.4) โครงการเสริมสร้างกลไกพัฒนาผู้สูงอายุ ซึ่งโครงการย่อยดำเนิน 1 โครงการ ได้แก่
 - (1.4.1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ศพอส.
- (1.5) โครงการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก
- (1.6) โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย
- (1.7) โครงการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตร
- (1.8) โครงการพัฒนาระบบดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ
- (1.9) โครงการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ

ทั้งนี้ มีโครงการที่ไม่ระบุ 4 โครงการ ได้แก่ โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ (ศรผส.) โครงการเสริมพลังคลังปัญญาเพื่อคนทุกวัย โครงการการเสริมสร้างกลไกพัฒนาผู้สูงอายุไม่ระบุผลการ

ปฏิบัติงานของโครงการย่อย ได้แก่ โครงการสนับสนุนกลไกการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชนสนับสนุนกลไกการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชน และโครงการการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี

(2) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี ดำเนินโครงการทั้งสิ้น 10 โครงการหลัก ซึ่งรวมมี 2 โครงการย่อย โดยมีรายละเอียดดังนี้

- (2.1) โครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่าย
- (2.2) โครงการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน
- (2.3) โครงการสร้างการตระหนักรู้และเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัย
- (2.4) โครงการเสริมสร้างกลไกพัฒนาผู้สูงอายุ ซึ่งโครงการย่อยดำเนิน 2 โครงการ ได้แก่
 - (2.4.1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ศพอส.
 - (2.4.2) โครงการสนับสนุนกลไกการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชน
- (2.5) โครงการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก
- (2.6) โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและ

ปลอดภัย

- (2.7) โครงการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตร
- (2.8) โครงการพัฒนาระบบดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ
- (2.9) โครงการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ

ทั้งนี้ มีโครงการที่ไม่ระบุ 3 โครงการ ได้แก่ โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ (ศรผส.) โครงการเสริมพลังคลังปัญญาเพื่อคนทุกวัย และโครงการการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี

(3) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทกษิณ จังหวัดยะลา ดำเนินโครงการทั้งสิ้น 9 โครงการหลัก ซึ่งรวมมี 1 โครงการย่อย โดยมีรายละเอียดดังนี้

- (3.1) โครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่าย
- (3.2) โครงการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน
- (3.3) โครงการสร้างการตระหนักรู้และเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัย
- (3.4) โครงการเสริมสร้างกลไกพัฒนาผู้สูงอายุ ซึ่งโครงการย่อยดำเนิน 1 โครงการ ได้แก่
 - (3.4.1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ศพอส.
- (3.5) โครงการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก
- (3.6) โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและ

ปลอดภัย

- (3.7) โครงการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตร
- (3.8) โครงการพัฒนาระบบดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ
- (3.9) โครงการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ

ทั้งนี้ มีโครงการที่ไม่ระบุ 4 โครงการ ได้แก่ โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ (ศรผส.) โครงการเสริมพลังคลังปัญญาเพื่อคนทุกวัย โครงการการเสริมสร้างกลไกพัฒนาผู้สูงอายุ ไม่ระบุผลการปฏิบัติงานของโครงการย่อย ได้แก่ โครงการสนับสนุนกลไกการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชนสนับสนุนกลไกการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชน และโครงการการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี

(4) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านแค ดำเนินโครงการทั้งสิ้น 8 โครงการหลัก ซึ่งรวมมี 1 โครงการย่อย โดยมีรายละเอียดดังนี้

(4.1) โครงการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน

(4.2) โครงการสร้างการตระหนักรู้และเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัย

(4.3) โครงการเสริมสร้างกลไกพัฒนาผู้สูงอายุ ซึ่งโครงการย่อยดำเนิน 2 โครงการ ได้แก่

(4.3.2) โครงการสนับสนุนกลไกการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชน

(4.4) โครงการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก

(4.5) โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย

(4.6) โครงการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตร

(4.7) โครงการพัฒนาระบบดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ

(4.8) โครงการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ

ทั้งนี้ มีโครงการที่ไม่ระบุ 5 โครงการ ได้แก่ โครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่าย โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ (ศรผส.) โครงการเสริมพลังคลังปัญญาเพื่อคนทุกวัย โครงการการเสริมสร้างกลไกพัฒนาผู้สูงอายุไม่ระบุผลการปฏิบัติงานของโครงการย่อย ได้แก่ โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ศพอส. และโครงการการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี

(5) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ดำเนินโครงการทั้งสิ้น 9 โครงการหลัก ซึ่งรวมมี 2 โครงการย่อย โดยมีรายละเอียดดังนี้

(5.1) โครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่าย

(5.2) โครงการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน

(5.3) โครงการเสริมสร้างกลไกพัฒนาผู้สูงอายุ ซึ่งโครงการย่อยดำเนิน 2 โครงการ ได้แก่

(5.4.1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ศพอส.

(5.4.2) โครงการสนับสนุนกลไกการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชน

(5.4) โครงการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก

(5.5) โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย5

(5.6) โครงการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตร

(5.7) โครงการพัฒนาระบบดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ

(5.8) โครงการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ

ทั้งนี้ มีโครงการที่ไม่ระบุ 4 โครงการ ได้แก่ โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ (ศรผส.) โครงการเสริมพลังคลังปัญญาเพื่อคนทุกวัย โครงการสร้างการตระหนักรู้และเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัย และโครงการการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี

(6) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ดำเนินโครงการทั้งสิ้น 8 โครงการหลัก ซึ่งรวมมี 1 โครงการย่อย โดยมีรายละเอียดดังนี้

(6.1) โครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่าย

(6.2) โครงการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน

(6.3) โครงการเสริมสร้างกลไกพัฒนาผู้สูงอายุ ซึ่งโครงการย่อยดำเนิน 2 โครงการ ได้แก่

(6.3.1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ศพอส.

(6.4) โครงการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก

(6.5) โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย

(6.6) โครงการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตร

(6.7) โครงการพัฒนาระบบดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ

(6.8) โครงการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ

ทั้งนี้ มีโครงการที่ไม่ระบุ 5 โครงการ ได้แก่ โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ (ศรผส.) โครงการเสริมพลังคลังปัญญาเพื่อคนทุกวัย โครงการสร้างการตระหนักรู้และเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัย โครงการการเสริมสร้างกลไกพัฒนาผู้สูงอายุไม่ระบุผลการปฏิบัติงานของโครงการย่อย ได้แก่ โครงการสนับสนุนกลไกการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชนสนับสนุนกลไกการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชน และโครงการการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี

(7) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา ดำเนินโครงการทั้งสิ้น 9 โครงการหลัก ซึ่งรวมมี 2 โครงการย่อย โดยมีรายละเอียดดังนี้

(7.1) โครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่าย

(7.2) โครงการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน

(7.3) โครงการสร้างการตระหนักรู้และเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัย

(7.4) โครงการเสริมสร้างกลไกพัฒนาผู้สูงอายุ ซึ่งโครงการย่อยดำเนิน 2 โครงการ ได้แก่

(7.4.1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ศพอส.

(7.4.2) โครงการสนับสนุนกลไกการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชน

(7.5) โครงการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก

(7.6) โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย

(7.7) โครงการพัฒนาระบบดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ

(7.8) โครงการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ

ทั้งนี้ มีโครงการที่ไม่ระบุ 4 โครงการ ได้แก่ โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ (ศรผส.) โครงการเสริมพลังคลังปัญญาเพื่อคนทุกวัย โครงการการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตาม ประเพณี และ โครงการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตร

(8) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดลำปาง ดำเนินโครงการทั้งสิ้น 8 โครงการหลัก ซึ่งรวมมี 1 โครงการย่อย โดยมีรายละเอียดดังนี้

- (8.1) โครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่าย
- (8.2) โครงการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน
- (8.3) โครงการเสริมสร้างกลไกพัฒนาผู้สูงอายุ ซึ่งโครงการย่อยดำเนิน 2 โครงการ ได้แก่
 - (8.3.1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ศพอส.
- (8.4) โครงการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก
- (8.5) โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย
- (8.6) โครงการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตร
- (8.7) โครงการพัฒนาระบบดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ
- (8.8) โครงการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ

ทั้งนี้ มีโครงการที่ไม่ระบุ 5 โครงการ ได้แก่ โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ (ศรผส.) โครงการเสริมพลังคลังปัญญาเพื่อคนทุกวัย โครงการสร้างการตระหนักรู้และเตรียมความพร้อมรองรับ สังคมสูงวัย โครงการการเสริมสร้างกลไกพัฒนาผู้สูงอายุไม่ระบุผลการปฏิบัติงานของโครงการย่อย ได้แก่ โครงการสนับสนุนกลไกการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชนสนับสนุนกลไกการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชน และโครงการ การสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี

(9) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดำเนินโครงการทั้งสิ้น 10 โครงการหลัก ซึ่งรวมมี 2 โครงการย่อย โดยมีรายละเอียดดังนี้

- (9.1) โครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่าย
- (9.2) โครงการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน
- (9.3) โครงการสร้างการตระหนักรู้และเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัย
- (9.4) โครงการเสริมสร้างกลไกพัฒนาผู้สูงอายุ ซึ่งโครงการย่อยดำเนิน 2 โครงการ ได้แก่
 - (9.4.1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ศพอส.
 - (9.4.2) โครงการสนับสนุนกลไกการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชน
- (9.5) โครงการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก
- (9.6) โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย
- (9.7) โครงการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตร
- (9.8) โครงการพัฒนาระบบดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ

(9.9) โครงการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ

ทั้งนี้ มีโครงการที่ไม่ระบุ 3 โครงการ ได้แก่ โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ (ศรผส.) โครงการเสริมพลังคลังปัญญาเพื่อคนทุกวัย และโครงการการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตาม ประเพณี

(10) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ดำเนินโครงการ ทั้งสิ้น 9 โครงการหลัก ซึ่งรวมมี 2 โครงการย่อย โดยมีรายละเอียดดังนี้

(10.1) โครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่าย

(10.2) โครงการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน

(10.3) โครงการสร้างการตระหนักรู้และเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัย

(10.4) โครงการเสริมสร้างกลไกพัฒนาผู้สูงอายุ ซึ่งโครงการย่อยดำเนิน 2 โครงการ ได้แก่

(10.4.1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ศพอส.

(10.4.2) โครงการสนับสนุนกลไกการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชน

(10.5) โครงการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก

(10.6) โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและ ปลอดภัย

(10.7) โครงการพัฒนาระบบดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ

(10.8) โครงการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ

ทั้งนี้ มีโครงการที่ไม่ระบุ 4 โครงการ ได้แก่ โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ (ศรผส.) โครงการเสริมพลังคลังปัญญาเพื่อคนทุกวัย โครงการการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตาม ประเพณี และ โครงการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตร

(11) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจังหวัดนครพนม จังหวัดนครพนม ดำเนินโครงการทั้งสิ้น 10 โครงการหลัก ซึ่งรวมมี 2 โครงการย่อย โดยมีรายละเอียดดังนี้

(11.1) โครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่าย

(11.2) โครงการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน

(11.3) โครงการสร้างการตระหนักรู้และเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัย

(11.4) โครงการเสริมสร้างกลไกพัฒนาผู้สูงอายุ ซึ่งโครงการย่อยดำเนิน 2 โครงการ ได้แก่

(11.4.1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ศพอส.

(11.4.2) โครงการสนับสนุนกลไกการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชน

(11.5) โครงการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก

(11.6) โครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและ ปลอดภัย

(11.7) โครงการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตร

(11.8) โครงการพัฒนาระบบดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ

(11.9) โครงการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ

ทั้งนี้ มีโครงการที่ไม่ระบุ 3 โครงการ ได้แก่ โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ (ศรผส.) โครงการเสริมพลังคลังปัญญาเพื่อคนทุกวัย และโครงการการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี

5.1 ผลการดำเนินงานของโครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่าย (1ชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็ง 1ผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน) ตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565

ตารางที่ 5.2

แสดงผลการดำเนินงานของโครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่าย

ตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
1	บ้านธรรมปกรณ์				✓	การเข้าสู่สังคมสูงอายุ ส่งผลต่อสถานะเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุไม่มีอาชีพและ รายได้ หรือ มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการ ดำรงชีพ	- งบประมาณ - เครือข่าย (พมจ./ ประธานสาขาสมาคม ผู้สูงอายุประจำจังหวัด/ ชมรมผู้สูงอายุ)	- การประสานงาน - การจัดตั้งคณะทำงาน คัดเลือก - จัดประชุมคณะทำงาน คัดเลือก <u>ข้อจำกัด</u>	ผลเชิงปริมาณ : ผลเชิงคุณภาพ : ชมรม	- การพัฒนาศักยภาพ ชมรมผู้สูงอายุให้ เข้มแข็ง - การต่อยอดผลิตภัณฑ์ เป็นวิสาหกิจชุมชน
2	บ้านบางละมุง			✓	✓	1.การพัฒนาทักษะด้าน อาชีพในยุควิถีชีวิตใหม่ ผ่านรูปแบบออนไลน์ เกิด อาชีพใหม่สร้างรายได้ ให้กับตนเองและ ครอบครัว 2.ส่งเสริมให้ชมรมผู้สูงอายุ มีความเข้มแข็ง มีการ พัฒนาศักยภาพ อปท. ให้	1.ส่งเสริมการเพิ่มทักษะ ด้านอาชีพในยุควิถีชีวิต ใหม่ และการเข้าถึงสิทธิ สวัสดิการให้กับ กลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ และครัวเรือนเปราะบาง ผ่านรูปแบบออนไลน์ 2.เสริมสร้างความเข้มแข็ง และพัฒนาแนวทางการ ดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุ	1.1. คัดเลือกกลุ่ม เป้าหมาย 1.2. จัดหาวัสดุอุปกรณ์ และจัดเตรียมระบบ ออนไลน์ 1.3. ดำเนินโครงการฯ 1.4. รายงาน/ติดตามผล 2. 1. คัดเลือกกลุ่ม เป้าหมาย	1.1 เชิงปริมาณ กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 15 คน ได้รับการเพิ่ม ทักษะด้านอาชีพ ในยุควิถีใหม่ 1.2 เชิงคุณภาพ ผู้สูงอายุและครัวเรือน เปราะบางได้รับการเพิ่ม ทักษะอาชีพและเข้าถึง สิทธิสวัสดิการอย่าง ทั่วถึง	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						มีส่วนร่วม ในกิจกรรมเพื่อสังคมและ ชุมชนและจัดการภูมิ ปัญญาผู้สูงอายุในพื้นที่ เพื่อส่งเสริมอาชีพ ในชุมชน	และ เครือข่าย ผู้สูงอายุ สู่การปฏิบัติให้ ปรากฏเป็นรูปธรรม ภายใต้แนวคิด “๑ ชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็ง ๑ ผลิตภัณฑ์วิสาหกิจ ชุมชน”	2.2. ชี้แจงสร้างความ เข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้อง 2.3. ดำเนินการประชุมฯ 2.4. สรุปผลและรายงาน ผลการดำเนินงาน	2.1เชิงปริมาณ ชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็ง จังหวัดละ 3 เครือข่าย 7 จังหวัด รวม 21 เครือข่าย 2.2เชิงคุณภาพ ชมรมผู้สูงอายุดีเด่น จังหวัดละ 1 เครือข่าย 7 จังหวัด รวม 7 เครือข่าย	
3	บ้านทักษิณ		✓	✓	✓	ขับเคลื่อนการทำงาน เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ หลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะ จะเป็นการเสริม ประสิทธิภาพทางสังคมใน ลักษณะการพัฒนา ศักยภาพและการสร้าง เครือข่ายในกลุ่มผู้สูงอายุ การส่งเสริมการออมเพื่อ เตรียมความพร้อมก่อนเข้า สู่วัยสูงอายุ	การพัฒนาศักยภาพ เครือข่ายเพื่อส่งเสริมการ มีส่วนร่วมทางสังคมของ ผู้สูงอายุ โดยเสริมสร้าง ความเข้มแข็งในการ ทำงานร่วมกันเพื่อการ พัฒนาศักยภาพและ ส่งเสริมคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุ	1.ความเข้มแข็งและ พัฒนาแนวทางการ ดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุ และเครือข่ายผู้สูงอายุ 2.เครือข่ายผู้สูงอายุใน ระดับพื้นที่	“1 ชมรมผู้สูงอายุ เข้มแข็ง 1 ผลิตภัณฑ์ วิสาหกิจชุมชน”	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						การส่งเสริมการพัฒนา ศักยภาพตลอดช่วงชีวิต ภายใต้กิจกรรมโรงเรียน ผู้สูงอายุและศูนย์พัฒนา คุณภาพชีวิต และส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ				
4	ขอนแก่น		✓			<u>กิจกรรมที่ 1</u> สอดคล้องกับแผนแม่บท เฉพาะกิจภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติและความ ร่วมมือขับเคลื่อนงานตาม บันทึกข้อตกลงความ ร่วมมือโครงการบูรณาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต กลุ่มเปราะบางราย ครัวเรือน และแผนปฏิบัติ การด้านผู้สูงอายุระยะที่ 2 มาตรการที่ 3 ส่งเสริมด้าน การทำงานและการหา รายได้ของผู้สูงอายุ ข้อ 3.3 ส่งเสริมการรวมกลุ่ม ในชุมชนเพื่อจัดทำ	<u>กิจกรรมที่ 1</u> เกิดทักษะด้านอาชีพในยุค วิถีใหม่ ผ่านรูปแบบ ออนไลน์ <u>กิจกรรมที่ 2</u> เครือข่ายขับเคลื่อนงาน ด้านผู้สูงอายุ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น และสาขาสมาคม สภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยฯ 7 จังหวัด ที่ ศพส.ขอนแก่น รับผิดชอบ	- <u>กิจกรรมที่ 1</u> โครงการเพิ่ม ทักษะอาชีพ (Up Skill) อาชีพออนไลน์ในยุคชีวิต วิถีใหม่ (New Normal) <u>กิจกรรมที่ 2</u> ประชุม คัดเลือกชมรมเข้มแข็ง 7 จังหวัดที่ ศพส.ขอนแก่น รับผิดชอบ และถอด บทเรียนการเสริมสร้าง ความเข้มแข็งด้านผู้สูงอายุ เพื่อการมีอาชีพของ ผู้สูงอายุภายใต้แนวคิด “1 ชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็ง 1 ผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน” จังหวัดละ 3 ชมรม	<u>กิจกรรมที่ 1</u> ผลเชิงปริมาณ : ผู้สูงอายุอยู่กลุ่ม ครอบครัวกลุ่ม เปราะบางได้รับการ พัฒนาทักษะอาชีพ และ มีรายได้จำนวน 15 คน ผลเชิงคุณภาพ :ผู้สูงอายุ มีอาชีพและสร้างคุณค่า ให้ตัวเอง <u>กิจกรรมที่ 2</u> ผลเชิงปริมาณ : ชมรม ผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุ ได้รับการพัฒนา ศักยภาพ จำนวน 21 ชมรม	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						กิจกรรมเสริมรายได้โดยให้ ผู้สูงอายุ กิจกรรมที่ 2 การดำเนินงานภายใต้ บริบทของพื้นที่สังคมและ วัฒนธรรมของตนเอง เพื่อ ส่งเสริมผู้สูงอายุให้มี หลักประกันด้านรายได้ และความมั่นคงในการ ดำรงชีวิต โดยอาศัยความ ร่วมมือจากภาคีเครือข่าย อื่น ๆ ในพื้นที่ ซึ่ง สอดคล้องกับแผนผู้สูงอายุ แห่งชาติฉบับที่ 2 ยุทธศาสตร์ด้านการ ส่งเสริมและพัฒนา ผู้สูงอายุ มาตรการส่งเสริม การรวมกลุ่มและสร้าง ความเข้มแข็งขององค์กร ผู้สูงอายุ			ผลเชิงคุณภาพ : องค์กร เครือข่ายด้านผู้สูงอายุ และองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น เข้ามามีส่วน ร่วมในการส่งเสริมอาชีพ ผู้สูงอายุในชุมชน	
5	บ้านบุรีรัมย์		✓		✓	-บริบทเชิงพื้นที่	-ปัจจัยภายใน	-กระบวนการ	ผลเชิงปริมาณ : เครือข่ายเข้าร่วม	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						<p>1.หน่วยงานวางแผน ดำเนินโครงการภายหลัง สถานการณ์การแพร่ ระบาดของโควิด-19 เริ่ม คลี่คลาย เครือข่าย ผู้สูงอายุและกลุ่มวิสาหกิจ ชุมชน จึงมีความต้องการ เปิดพื้นที่การจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ชุมชน ทั้ง รูปแบบออนไลน์และเปิด หน้าร้าน ส่งผลให้มีการ ตอบรับการเข้าร่วม โครงการฯ อย่างเต็มที่</p> <p>- บริบทแวดล้อมที่มีผล</p> <p>ต่อกลุ่มเป้าหมาย</p> <p>1.หน่วยงานภาครัฐใน พื้นที่จังหวัดต่างๆ เช่น พช.ให้การสนับสนุน เสริมสร้างความเข้มแข็งให้ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมา อย่างต่อเนื่อง</p>	<p>สมาชิกกลุ่มมีความ หลากหลายของช่วงวัย จึง สามารถพัฒนางานไปได้ ในหลายมิติ เช่น กลุ่ม ผู้สูงอายุใช้ภูมิปัญญาสร้าง อาชีพ พัฒนาคุณค่าของ ผลิตภัณฑ์ให้มีเอกลักษณ์ เฉพาะถิ่น และกลุ่มวัย แรงงาน/วัยรุ่น ใช้ความรู้ ด้าน IT และกลยุทธ์ทาง การตลาดเพิ่มช่องทางการ จำหน่ายสินค้าของกลุ่ม มากขึ้น</p> <p>-ปัจจัยภายนอก</p> <p>1.หน่วยงานภาครัฐ ให้ การสนับสนุนงบประมาณ และ เสริมสร้างความ เข้มแข็งให้กลุ่มฯอย่าง ต่อเนื่อง</p>	<p>1.หน่วยงานใช้ กระบวนการประสานงาน ทั้งแบบทางการและไม่ เป็นทางการ เพื่อติดต่อ ประสานงานอย่างต่อเนื่อง กับเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง</p> <p>-จุดศักยภาพที่ทำงาน สัมฤทธิ์ผล</p> <p>1.เครือข่ายภาค ประชาชน/กลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนในพื้นที่มีความ เข้มแข็งและมีศักยภาพ พร้อมเข้าร่วมโครงการ</p> <p>-ข้อจำกัด</p> <p>1.หน่วยงานภาครัฐใน พื้นที่จังหวัดต่างๆ ให้ ความร่วมมือน้อยในด้าน การประสานกับเครือข่าย ที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>โครงการ 7 จังหวัด/ 21 เครือข่าย</p> <p>ผลเชิงคุณภาพ :</p> <p>เครือข่ายจังหวัดละ 1 เครือข่ายได้รับการ พิจารณาคัดเลือกชมรม ผู้สูงอายุเข้มแข็ง</p>	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
6	จังหวัดสงขลา		✓		✓	- นโยบายขับเคลื่อนการทำงานเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุหลากหลายรูปแบบ - ภูมิปัญญาผู้สูงอายุในพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย ร่วมทั้งวัดดูดีตามธรรมชาติในท้องถิ่น	การบูรณาการการทำงานกับองค์กร เครือข่ายผู้สูงอายุในระดับพื้นที่เพื่อการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติให้ปรากฏเป็นรูปธรรม	1 ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2 ประชุมวางแผนการดำเนินงาน 3 จัดประชุมชี้แจง กำหนดแผน และแนวทางการดำเนินงานในระดับพื้นที่ 4 จัดประชุมคัดเลือกชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็งในเขตพื้นที่รับผิดชอบ โดยประสาน พมจ.อปท.และหน่วยงานภาคีเครือข่ายต่าง ๆ 5 ติดตามและประเมินผลคัดเลือกชมรมผู้สูงอายุประจำจังหวัดเข้มแข็ง 1 ชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็ง 1 ผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน พร้อมรายงานผลการดำเนินงาน	ผลเชิงปริมาณ:ชมรมผู้สูงอายุ ศพอส.จำนวน 15 พื้นที่ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ผลเชิงคุณภาพ: ชมรมผู้สูงอายุ ศพอส.ต้นแบบ จำนวน 3 พื้นที่ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ.	
7	จังหวัดลำปาง			✓		- แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2546-2574) ยุทธศาสตร์ที่ 2	- ศพส. มีบทบาทในการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพแก่ชมรม	- จัดประชุมระบบออนไลน์ ในวันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ.2565	ผลเชิงปริมาณ : จังหวัดละ 3 เครือข่าย	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						<p>ด้านการส่งเสริมและ พัฒนาผู้สูงอายุ มาตรการ การส่งเสริมการรวมกลุ่ม และสร้างความเข้มแข็ง ขององค์กรผู้สูงอายุ</p> <p>- เพื่อรองรับสังคม ผู้สูงอายุหลายรูปแบบ</p> <p>- การสนับสนุนให้ผู้สูงอายุ เข้ามามีส่วนร่วมทางสังคม โดยมีกลไกสำคัญในการ ขับเคลื่อนการมีส่วนร่วม คือชมรมเครือข่ายผู้สูงอายุ ในพื้นที่</p>	<p>เครือข่ายที่มีการ ดำเนินงานด้านผู้สูงอายุให้ มีความเข้มแข็ง</p> <p>- อาศัยความร่วมมือจาก ภาคีเครือข่าย เช่น อปท. องค์กรภาคธุรกิจ/เอกชน อาสาสมัคร</p>	<p>หารือพิจารณาแนว ทางการดำเนินการ คัดเลือกชมรมผู้สูงอายุ เข้มแข็งประจำจังหวัดกับ พมจ.8 จังหวัดภาคเหนือ ล่าง</p> <p>- บูรณาการการทำงาน กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และองค์กรเครือข่าย ผู้สูงอายุ ในระดับพื้นที่ คัดเลือกชมรมระดับ คุณภาพเครือข่ายชมรม ผู้สูงอายุ จังหวัดละ3 เครือข่าย โดยใช้ตัวชี้วัด ชมรมเข้มแข็ง</p> <p>ประกอบด้วย ตัวชี้วัดหลัก ตัวชี้วัดย่อย รวม 12 ตัวชี้วัด (ตัวชี้วัดจากการ ดำเนินโครงการพัฒนา ชมรมผู้สูงอายุให้เข้มแข็งสู่ ภาวะพลุฒิปั้ง โดย</p>	<p>ผลเชิงคุณภาพ : จังหวัด ละ 1 เครือข่าย (รับโล่รางวัล)</p> <p>1.ชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็ง (ได้รับโล่รางวัล)</p> <p>2.ชมรมผู้สูงอายุระดับดี ได้รับใบประกาศ)</p> <p>3.ชมรมผู้สูงอายุระดับ พอใช้ ได้รับใบประกาศ)</p> <p>ผลการดำเนินงานเป็นไป ตามตัวชี้วัดโครงการฯมี เครือข่ายเข้าร่วม จำนวน24 เครือข่าย จำนวน 56 คน</p>	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
							<p>สมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยฯ)</p> <p>1.ชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็ง (ได้รับโล่รางวัล)</p> <p>2.ชมรมผู้สูงอายุระดับดี ได้รับใบประกาศ)</p> <p>3.ชมรมผู้สูงอายุระดับพอใช้ ได้รับใบประกาศ)</p> <p>- การบูรณาการ ขับเคลื่อนงาน ประสานงาน และความร่วมมือ</p> <p><u>โดยดำเนินการใน</u></p> <p>- วันที่ 15-17 สิงหาคม พ.ศ.2565 จัดกิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ จาก ชมรมเข้มแข็งต้นแบบ ที่ ได้รับการคัดเลือกจาก 8 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ณ โรงแรมโมรารจ พิษณุโลก จำนวน 56 คน</p>			

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
								เป้าหมาย เครือข่ายชมรม ผู้สูงอายุเข้มแข็ง/สาขา สภาผู้สูงอายุฯ/จนท.พมจ.		
8	วาสนะเวศม์		✓		✓	<p>1 โครงการเพิ่มทักษะอาชีพ (Up Skill) อาชีพออนไลน์ในยุควิถีใหม่ (New Normal) รุ่น 4 กิจกรรม "การจัดสวนจิ๋วฟรีสไตล์"</p> <p>การพัฒนาทักษะด้านอาชีพในยุควิถีชีวิตใหม่ผ่านรูปแบบออนไลน์เกิดอาชีพใหม่สร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว</p> <p>2 การประชุมเชิงปฏิบัติการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านผู้สูงอายุ เพื่อการมีอาชีพของผู้สูงอายุภายใต้แนวคิด "1 ชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็ง 1"</p>	<p>1.1 ส่งเสริมการเพิ่มทักษะด้านอาชีพในยุควิถีใหม่และการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการให้กับกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุและครัวเรือนเปราะบางผ่านรูปแบบออนไลน์</p> <p>2.1 เสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาแนวทางการดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุและเครือข่ายผู้สูงอายุ ส่งการปฏิบัติให้ปรากฏเป็นรูปธรรมภายใต้แนวคิด "1 ชมรม</p>	<p>1.1. คัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย</p> <p>1.2. จัดท้าววัสดุ-อุปกรณ์และเตรียมระบบออนไลน์</p> <p>1.3. ดำเนินโครงการฯ</p> <p>1111.4. รายงานผลฯ</p> <p>2.1. คัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย</p> <p>2.2. ชี้แจงสร้างความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้อง</p> <p>2.3. ดำเนินการประชุมฯ</p> <p>2.4. สรุปผลและรายงานผลการดำเนินงาน</p>	<p>1.1 ผลเชิงปริมาณ : กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 15 คน ได้รับการเพิ่มทักษะด้านอาชีพในยุควิถีใหม่</p> <p>1.2 ผลเชิงคุณภาพ : ผู้สูงอายุและครัวเรือนเปราะบางได้รับการเพิ่มทักษะด้านอาชีพและเข้าถึงสิทธิสวัสดิการอย่างทั่วถึง</p> <p>ผลเชิงปริมาณ : ชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็ง จังหวัดละ 3 เครือข่าย 8 จังหวัด รวมจำนวน 24 เครือข่าย</p> <p>ผลเชิงคุณภาพ : ชมรมผู้สูงอายุดีเด่น จังหวัด</p>	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						<p>ผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน"</p> <p>ส่งเสริมให้ชมรมผู้สูงอายุมีความเข้มแข็ง มีการพัฒนาศักยภาพ, อปท. มีส่วนร่วม ในกิจกรรมเพื่อสังคม และชุมชน และจัดการภูมิปัญญาผู้สูงอายุในพื้นที่ เพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน</p> <p>3 การฝึกอาชีพระยะสั้นสำหรับผู้สูงอายุ ภายใต้โครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่าย กิจกรรมส่งเสริมความเข้มแข็งด้านผู้สูงอายุเพื่อการมีอาชีพของผู้สูงอายุ ประจำปี 2565 สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ สมาชิกศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ และ</p>	<p>ผู้สูงอายุเข้มแข็ง 1 ผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน</p> <p>3.1 ส่งเสริมทักษะด้านอาชีพที่เหมาะสม และเป็นความต้องการของผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีอาชีพ เกิดรายได้ในการเลี้ยงดูตัวเอง และครอบครัว</p>	<p>1. สำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย</p> <p>2. จัดหาผู้มีองค์ความรู้ในการถ่ายทอดทักษะอาชีพ</p> <p>3. จัดหาวัสดุ-อุปกรณ์ในการฝึกทักษะอาชีพ</p> <p>4. ดำเนินกิจกรรม/โครงการ</p> <p>5. สรุปและรายงานผลฯ</p>	<p>ละ 1 เครือข่าย 8 จังหวัด รวมจำนวน 8 เครือข่าย</p> <p>ผลเชิงปริมาณ : สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ สมาชิกศพอส. และผู้สูงอายุในชุมชน จำนวน 3 พื้นที่</p>	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						ผู้สูงอายุในชุมชนที่มีความ สนใจในการฝึกทักษะ อาชีพและรายได้ ในการ เลี้ยงชีพ			ๆ ละ 20 คน รวม จำนวน 60 คน ผลเชิงคุณภาพ : สมาชิก ชมรมผู้สูงอายุ สมาชิก ศพอส. และผู้สูงอายุใน ชุมชนที่เข้าร่วม โครงการฯ มีทักษะ อาชีพ และมีรายได้ เพิ่มขึ้น	
9	จังหวัดปทุมธานี		✓			- ชมรม/เครือข่ายมีความ เข้มแข็ง - ต้นทุนภูมิปัญญา/ต้นทุน ทรัพยากร	-การวางแผนการ ขับเคลื่อนงาน การ ประสานงานเครือข่ายใน ระดับพื้นที่	- สนับสนุนให้ผู้สูงอายุเข้า มามีส่วนร่วมทางสังคม เป็นแนวทางหนึ่งในการ พัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ โดยมีกลไกสำคัญในการ ขับเคลื่อนการมีส่วนร่วม คือ ชมรม เครือข่าย ผู้สูงอายุในระดับพื้นที่โดย มี องค์กรเครือข่ายเข้ามามี ส่วนร่วม	ผลเชิงปริมาณ : คัดเลือกชมรมผู้สูงอายุที่ มีความเข้มแข็งจังหวัด ละ 3 แห่ง รวมจำนวน 18 ชมรม ผลเชิงคุณภาพ : ชมรมผู้สูงอายุ กลุ่ม ผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุ และ เครือข่ายด้านผู้สูงอายุที่ ได้รับการพัฒนา ศักยภาพด้านการ ส่งเสริมอาชีพ	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
10	จังหวัดนครพนม			✓		<p><u>บริบทเชิงพื้นที่</u></p> <p>- ผู้สูงอายุมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ลักษณะการดำรงอาชีพ ที่แตกต่างกัน</p> <p>-ภาคีเครือข่าย มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมกันมาก่อน</p> <p><u>บริบทแวดล้อมที่มีผลต่อกลุ่มเป้าหมาย</u></p> <p>-องค์กรภาคธุรกิจ /เอกชน อาสาสมัครฯลฯ เป็นต้น มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนของตนเอง และเหมาะสมกับความต้องการของผู้สูงอายุ</p>	<p><u>ปัจจัยภายใน</u></p> <p>- งบประมาณในการจัดอบรมและให้การสนับสนุนกิจกรรม</p> <p><u>ปัจจัยภายนอก</u></p> <p>-องค์กรภาครัฐภาคเอกชน สถานประกอบการ ชมรมผู้สูงอายุชมรมคลังปัญญาผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุวิสาหกิจชุมชน และองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ 6 จังหวัด ได้แก่ สกลนคร, มุกดาหาร, อำนาจเจริญ, ยโสธร, ร้อยเอ็ด และอุบลราชธานี</p>	<p>1.คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่มีการผลิตสินค้าและมีความสนใจ</p> <p>2.จัดหาวิทยากร</p> <p>3.จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการฯ</p> <p><u>ข้อจำกัด</u></p> <p>-สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019</p>	<p>ผลเชิงปริมาณ : มีผลิตภัณฑ์จากวิสาหกิจชุมชน องค์กรเครือข่าย ภาครัฐ ภาคเอกชน ชมรมผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุอปท. วิสาหกิจชุมชนเพิ่มขึ้น</p> <p>ผลเชิงคุณภาพ : องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนศักยภาพผู้สูงอายุในชุมชน สร้างความเข้มแข็งระดับพื้นที่ และผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านเศรษฐกิจ มีงานทำในชุมชน</p>	

จากตารางที่ 5.2 แสดงผลการดำเนินงานของโครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 มีศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จำนวน 10 แห่ง ดำเนินการโครงการ ได้แก่

- (1) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ (เชียงใหม่) จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินการในไตรมาสที่ 4
- (2) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี ดำเนินการในไตรมาสที่ 3 และไตรมาสที่ 4
- (3) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา ดำเนินการในไตรมาสที่ 2 ไตรมาสที่ 3 และไตรมาสที่ 4
- (4) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่นดำเนินการในไตรมาสที่ 2
- (5) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ดำเนินการในไตรมาสที่ 2 และไตรมาสที่ 4
- (6) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา ดำเนินการในไตรมาสที่ 2 และไตรมาสที่ 4
- (7) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดลำปางดำเนินการในไตรมาสที่ 3
- (8) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดำเนินการในไตรมาสที่ 2 และไตรมาสที่ 4
- (9) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ดำเนินการในไตรมาสที่ 2
- (10) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจังหวัดนครพนม จังหวัดนครพนมดำเนินการในไตรมาสที่ 3

โดยศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค ไม่ระบุว่าได้มีการดำเนินการ และ (12) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ไม่ได้ส่งข้อมูล ทั้งนี้มีประเด็นนำเสนอ 5 ประเด็น ซึ่งสามารถสรุปผลได้ดังนี้

5.1.1 บริบทที่สอดคล้อง

5.1.1.1 บริบทเชิงพื้นที่

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดลำปาง ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจังหวัดนครพนม จังหวัดนครพนม จำนวน 3 แห่ง ได้ให้ความสำคัญเรื่อง นโยบายขับเคลื่อนการทำงานเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการเสริมประสิทธิภาพทางสังคมในลักษณะการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพตลอดช่วงชีวิต ภายใต้กิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุและศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต การสร้างเครือข่ายในกลุ่มผู้สูงอายุ การส่งเสริมการออมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ และส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดลำปาง จำนวน 2 แห่ง ได้ให้ความสำคัญเรื่อง แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2546-2574) ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ มาตรการส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้สูงอายุ และความร่วมมือขับเคลื่อนงานตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือโครงการบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน และแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุระยะที่ 2 มาตรการที่ 3 ส่งเสริมด้านการทำงานและการหารายได้ของผู้สูงอายุ ข้อ 3.3 ส่งเสริมการรวมกลุ่มในชุมชนเพื่อจัดทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมผู้สูงอายุให้มีหลักประกันด้านรายได้และความมั่นคงในการดำรงชีวิต

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 2 แห่ง ได้ให้ความสำคัญเรื่อง ทูททางสังคมภูมิปัญญาผู้สูงอายุในพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งวัตถุประสงค์ตามธรรมชาติในท้องถิ่น

5.1.1.2 บริบทแวดล้อมที่มีผลต่อกลุ่มเป้าหมาย

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ศูนย์พัฒนาการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 3 แห่ง ได้ให้ความสำคัญเรื่อง การพัฒนาทักษะด้านอาชีพในยุควิถีชีวิตใหม่ ผ่านรูปแบบออนไลน์ เกิดอาชีพใหม่สร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว โดยมีหน่วยงานวางแผนดำเนินโครงการภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 เริ่มคลี่คลายเครือข่ายผู้สูงอายุและกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จึงมีความต้องการเปิดพื้นที่การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน ทั้งรูปแบบออนไลน์และเปิดหน้าร้าน ส่งผลให้มีการตอบรับการเข้าร่วมโครงการฯ อย่างเต็มที่ เช่น โครงการเพิ่มทักษะอาชีพ (Up Skill) อาชีพออนไลน์ในยุควิถีใหม่ (New Normal) รุ่น 4 กิจกรรม "การจัดสวนจิ๋วฟรีสไตล์" จากศูนย์พัฒนาการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดลำปาง จำนวน 2 แห่ง ได้ให้ความสำคัญเรื่อง การให้หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ เช่น กรมพัฒนาชุมชน (พช.) ให้การสนับสนุน เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง โดยการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมทางสังคมมีกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วม คือ ชมรมเครือข่ายผู้สูงอายุในพื้นที่

ศูนย์พัฒนาการจัดการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี ศูนย์พัฒนาการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 2 แห่ง ได้ให้ความสำคัญเรื่อง การประชุมเชิงปฏิบัติการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านผู้สูงอายุ เพื่อการมีอาชีพของผู้สูงอายุภายใต้แนวคิด "1 ชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็ง 1 ผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน" ส่งเสริมให้ชมรมผู้สูงอายุมีความเข้มแข็ง ในการพัฒนาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมอาชีพในชุมชน

ศูนย์พัฒนาการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุวาระวศม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ศูนย์พัฒนาการจัดการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 2 แห่ง ได้ให้ความสำคัญ
เรื่อง การฝึกอาชีพพระยะสั้นสำหรับผู้สูงอายุ ภายใต้โครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่าย กิจกรรมส่งเสริมความ
เข้มแข็งด้านผู้สูงอายุเพื่อส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุที่มีความสนใจในการฝึกทักษะอาชีพและรายได้ในการเลี้ยงชีพ

ศูนย์พัฒนาการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุจังหวัดนครพนม จังหวัดนครพนม จำนวน 1
แห่ง ได้ให้ความสำคัญเรื่อง องค์กรภาคธุรกิจหรือเอกชน, อาสาสมัคร ฯลฯ เป็นต้น ให้ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา
คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนของตนเอง และเหมาะสมกับความต้องการ

5.1.2 ปัจจัยนำเข้า

ศูนย์พัฒนาการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ (เชียงใหม่) พบว่า มีความพร้อมของทรัพยากร
ได้แก่ งบประมาณ และเครือข่าย (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (สนง.พมจ.) หรือ
ประธานสาขาสมาคมผู้สูงอายุประจำจังหวัด/ชมรมผู้สูงอายุ)

ศูนย์พัฒนาการจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า มีความชัดเจนของวัตถุประสงค์
โครงการ ได้แก่ 1.ส่งเสริมการเพิ่มทักษะด้านอาชีพในยุควิถีชีวิตใหม่ และการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการให้กับ
กลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ และครัวเรือนเปราะบางผ่านรูปแบบออนไลน์ และ 2.เสริมสร้างความเข้มแข็งและ
พัฒนาแนวทางการดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุและเครือข่ายผู้สูงอายุ สู่การปฏิบัติให้ปรากฏเป็นรูปธรรม ภายใต้
แนวคิด “1 ชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็ง 1 ผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน

ศูนย์พัฒนาการจัดการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา พบว่า มีความชัดเจนของ
วัตถุประสงค์โครงการ ได้แก่ การพัฒนาศักยภาพเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางสังคมของผู้สูงอายุ
โดยเสริมสร้างความเข้มแข็งในการทำงานร่วมกันเพื่อการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

ศูนย์พัฒนาการจัดการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า มีความชัดเจนของ
วัตถุประสงค์โครงการและความพร้อมของทรัพยากร ได้แก่ 1. เกิดทักษะด้านอาชีพในยุควิถีใหม่ ผ่านรูปแบบ
ออนไลน์ 2.เครือข่ายขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสาขาสมาคมสภา
ผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยฯ 7 จังหวัด ที่ศูนย์พัฒนาการจัดการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
รับผิดชอบ

ศูนย์พัฒนาการจัดการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ปัจจัยภายในที่มีความ
พร้อมของทรัพยากร ได้แก่ สมาชิกกลุ่มมีความหลากหลายของช่วงวัย จึงสามารถพัฒนางานไปได้ในหลายมิติ
เช่น กลุ่มผู้สูงอายุใช้ภูมิปัญญาสร้างอาชีพพัฒนาคุณค่าของผลิตภัณฑ์ให้มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และกลุ่มวัย
แรงงานหรือวัยรุ่น ใช้ความรู้ด้านเทคโนโลยี และกลยุทธ์ทางการตลาดเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าของกลุ่ม
มากขึ้น ส่วนปัจจัยภายนอกที่มีความพร้อมของทรัพยากร ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ให้การสนับสนุนงบประมาณ
และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มอย่างต่อเนื่อง

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา พบว่า มีวัตถุประสงค์ของโครงการที่ชัดเจน และมีความพร้อมของทรัพยากร ได้แก่ ใต้บูรณาการการทำงานกับองค์กรเครือข่ายผู้สูงอายุในระดับพื้นที่ เพื่อการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติให้ปรากฏเป็นรูปธรรม

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดลำปาง พบว่า มีวัตถุประสงค์ของโครงการที่ชัดเจน ได้แก่ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุมีบทบาทในการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพแก่ชมรมเครือข่ายที่มีการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุให้มีความเข้มแข็ง และมีความพร้อมของทรัพยากร ได้แก่ อาศัยความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย เช่น อปท. องค์กรภาคธุรกิจ/เอกชน อาสาสมัคร

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า มีวัตถุประสงค์ของโครงการที่ชัดเจน ได้แก่ 1. ส่งเสริมการเพิ่มทักษะด้านอาชีพในยุควิใหม่ และการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการให้กับกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ และครัวเรือนเปราะบางผ่านรูปแบบออนไลน์ 2. เสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาแนวทางการดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุและเครือข่ายผู้สูงอายุ สู่การปฏิบัติให้ปรากฏเป็นรูปธรรม ภายใต้แนวคิด "1 ชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็ง 1 ผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน และ 3. ส่งเสริมทักษะด้านอาชีพที่เหมาะสม และเป็นความต้องการของผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีอาชีพ เกิดรายได้ในการเลี้ยงดูตัวเองและครอบครัว

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยภายในที่มีความชัดเจนของวัตถุประสงค์โครงการ ได้แก่ การวางแผนการขับเคลื่อนงาน ส่วนปัจจัยภายนอกที่มีความพร้อมของทรัพยากร ได้แก่ การประสานงานเครือข่ายในระดับพื้นที่

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจังหวัดนครพนม จังหวัดนครพนม พบว่า มีความพร้อมของทรัพยากร ได้แก่ งบประมาณในการจัดอบรม และมีความเหมาะสมของกิจกรรม ได้แก่ ให้การสนับสนุนกิจกรรม

5.1.3 กระบวนการ : การดำเนินการ

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ (เชียงใหม่) จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีกระบวนการดำเนินงานมีดังนี้ ได้แก่ การประสานงาน การจัดตั้งคณะทำงานคัดเลือก และการจัดประชุมคณะทำงานคัดเลือก

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยมีกระบวนการดำเนินงานจำนวน 2 บริบท ได้แก่ บริบทที่ 1 มีกระบวนการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1. คัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย 2. จัดหาวัสดุอุปกรณ์และจัดเตรียมระบบออนไลน์ 3. ดำเนินโครงการฯ 4. รายงานและติดตามผล

และบริบทที่ 2 มีกระบวนการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1. คัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย 2. ชี้แจงสร้างความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้อง 3. ดำเนินการประชุมฯ และ 4. สรุปผลและรายงานผลการดำเนินงาน

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านตากสิน จังหวัดยะลา โดยมีกระบวนการดำเนินงานมีดังนี้ ได้แก่ 1. ความเข้มแข็งและพัฒนาแนวทางการดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุ และเครือข่ายผู้สูงอายุ และ 2. เครือข่ายผู้สูงอายุในระดับพื้นที่

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยมีกระบวนการดำเนินงาน จำนวน 2 บริบท ได้แก่ บริบทที่ 1 โครงการเพิ่มทักษะอาชีพ (Up Skill) อาชีพออนไลน์ในยุคชีวิตวิถีใหม่ (New Normal)

และบริบทที่ 2 ประชุมคัดเลือกชมรมเข้มแข็ง 7 จังหวัดที่ ศพส.ขอนแก่นรับผิดชอบ และถอดบทเรียนการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านผู้สูงอายุ เพื่อการมีอาชีพของผู้สูงอายุภายใต้แนวคิด “1 ชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็ง 1 ผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน จังหวัดละ 3 ชมรม

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุนบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีกระบวนการดำเนินงาน มีดังนี้ ได้แก่ หน่วยงานใช้กระบวนการประสานงานทั้งแบบทางการ และไม่ใช่วิธีการ เพื่อติดต่อประสานงานอย่างต่อเนื่องกับเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา โดยมีกระบวนการดำเนินงานจำนวน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2. ประชุมวางแผนการดำเนินงาน 3. จัดประชุมชี้แจง กำหนดแผน และแนวทางการดำเนินงานในระดับพื้นที่ 4. จัดประชุมคัดเลือกชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็งในเขตพื้นที่รับผิดชอบ โดยประสาน สนง.พมจ. อปท. และหน่วยงานภาคีเครือข่ายต่าง ๆ และ 5. ติดตามและประเมินผลคัดเลือกชมรมผู้สูงอายุ ประจำจังหวัดเข้มแข็ง “1 ชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็ง 1 ผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน” พร้อมรายงานผลการดำเนินงาน

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดลำปาง โดยมีกระบวนการดำเนินงานดังนี้ ได้แก่ การจัดประชุมระบบออนไลน์ ในวันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ.2565หารือพิจารณาแนวทางการดำเนินการคัดเลือกชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็งประจำจังหวัดกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด 8 จังหวัดภาคเหนือล่าง และบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและองค์กรเครือข่ายผู้สูงอายุ ในระดับพื้นที่คัดเลือกชมรมระดับคุณภาพเครือข่ายชมรมผู้สูงอายุ จังหวัดละ 3 เครือข่าย โดยใช้ตัวชี้วัดชมรมเข้มแข็งประกอบด้วย ตัวชี้วัดหลัก ตัวชี้วัดย่อย รวม 12 ตัวชี้วัด (ตัวชี้วัดจากการดำเนินโครงการพัฒนาชมรมผู้สูงอายุให้เข้มแข็งสู่ภาวะพหุผลผลิต โดยสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยฯ) ซึ่งแบ่งออกได้ดังนี้ คือ 1. ชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็ง (ได้รับโล่รางวัล) 2. ชมรมผู้สูงอายุระดับดี (ได้รับใบประกาศ) และ 3. ชมรมผู้สูงอายุระดับพอใช้ (ได้รับใบประกาศนียบัตร) ตลอดจนเกิดการบูรณาการ ขับเคลื่อนงาน ประสานงาน และความร่วมมือ โดยดำเนินการในวันที่ 15 - 17 สิงหาคม พ.ศ.2565 จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากชมรมเข้มแข็งต้นแบบที่ได้รับการคัดเลือกจาก 8 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ณ โรงแรมโมรราช พิษณุโลก จำนวน 56 คน เป้าหมายเครือข่ายชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็ง สาขาสภาผู้สูงอายุฯ และเจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีกระบวนการดำเนินงานจำนวน 3 บริบท ได้แก่ บริบทที่ 1 มีกระบวนการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1. คัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย 2. จัดหาวัสดุ - อุปกรณ์และเตรียมระบบออนไลน์ 3. ดำเนินโครงการ และ 4. รายงานผลฯ

ต่อมาบริบทที่ 2 มีกระบวนการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1. คัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย 2. ชี้แจงสร้างความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้อง 3. ดำเนินการประชุมฯ และ 4. สรุปผลและรายงานผลการดำเนินงาน

และสุดท้ายบริบทที่ 3 มีกระบวนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. สสำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย 2. จัดหาผู้มืองค์ความรู้ในการถ่ายทอดทักษะอาชีพ 3. จัดหาวัสดุ - อุปกรณ์ในการฝึกทักษะอาชีพ 4. ดำเนินกิจกรรมหรือโครงการ และ 5. สรุปและรายงานผลฯ

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี โดยมีกระบวนการดำเนินงานดังต่อไปนี้ คือ สนับสนุนให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมทางสังคมเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ โดยมีกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วม ได้แก่ ชมรม เครือข่ายผู้สูงอายุในระดับพื้นที่โดยมีองค์กรเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วม

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจังหวัดนครพนม จังหวัดนครพนม โดยมีกระบวนการดำเนินงานดังนี้ ได้แก่ 1. คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่มีการผลิตสินค้าและมีความสนใจ 2. จัดหาวิทยากร และ 3. จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการฯ

5.1.3.1 จุดศักยภาพที่ทำให้งานสัมฤทธิ์ผล

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า จุดศักยภาพของที่ส่งผลทำให้งานสัมฤทธิ์ผล คือ เครือข่ายภาคประชาชนหรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง และมีศักยภาพพร้อมร่วมโครงการ

5.1.3.2 ข้อจำกัด

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า มีข้อจำกัดในเรื่องหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ ให้ความร่วมมือน้อยในด้านการประสานกับเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจังหวัดนครพนม จังหวัดนครพนม พบว่า มีข้อจำกัดในเรื่อง สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19

5.1.4 ผลลัพธ์

5.1.4.1 ผลลัพธ์เชิงปริมาณ

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ (เชียงใหม่) จังหวัดเชียงใหม่ ไม่ปรากฏข้อมูล

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า ผลลัพธ์เชิงปริมาณจากการดำเนินโครงการในการเพิ่มทักษะด้านอาชีพในยุควิถีใหม่แก่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 15 คน และมีชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็ง จังหวัดละ 3 เครือข่าย ภายใน 7 จังหวัด รวมจำนวน 21 เครือข่าย

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทกษิณ จังหวัดยะลา พบว่า ผลลัพธ์เชิงปริมาณจากการดำเนินโครงการ ได้แก่ 1 ชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็ง 1 ผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผลลัพธ์เชิงปริมาณจากการดำเนินโครงการในผู้สูงอายุที่อยู่กับครอบครัวกลุ่มเปราะบางให้ได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพ

และมีรายได้ รวมจำนวน 15 คน และชมรมผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ รวมจำนวน 21 ชมรม

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ผลลัพธ์เชิงปริมาณจากการดำเนินโครงการ โดยมีเครือข่ายที่เข้าร่วมโครงการ 7 จังหวัด และมี 21 เครือข่าย

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา พบว่า ผลลัพธ์เชิงปริมาณจากการดำเนินโครงการในชมรมผู้สูงอายุศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ จำนวน 15 พื้นที่

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดลำปาง พบว่า ผลลัพธ์เชิงปริมาณจากการดำเนินโครงการ จังหวัดละ 3 เครือข่าย

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผลลัพธ์เชิงปริมาณจากการดำเนินโครงการ โดยได้รับการเพิ่มทักษะด้านอาชีพในยุควิถีใหม่แก่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 15 คน และมีชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็ง จังหวัดละ 3 เครือข่าย ภายใน 8 จังหวัด รวมจำนวน 24 เครือข่าย และสมาชิกชมรมผู้สูงอายุศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) และผู้สูงอายุในชุมชน จำนวน 3 พื้นที่ พื้นที่ละ 20 คน รวมทั้งหมด 60 คน

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผลลัพธ์เชิงปริมาณจากการดำเนินโครงการในการคัดเลือกชมรมผู้สูงอายุที่มีความเข้มแข็ง จังหวัดละ 3 แห่ง จำนวน 18 ชมรม

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจังหวัดนครพนม จังหวัดนครพนม พบว่า ผลลัพธ์เชิงปริมาณจากการดำเนินโครงการ โดยมีผลิตภัณฑ์จากวิสาหกิจชุมชน องค์กรเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน ชมรมผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และวิสาหกิจชุมชนเพิ่มขึ้น

5.1.4.2 ผลลัพธ์เชิงคุณภาพ

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ (เชียงใหม่) จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการ ได้แก่ การมีชมรมผู้สูงอายุ

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพ จากการดำเนินโครงการที่มีผู้สูงอายุ และครัวเรือนเปราะบางได้รับการเพิ่มทักษะอาชีพ และเข้าถึงสิทธิสวัสดิการอย่างทั่วถึงชมรมผู้สูงอายุดีเด่น จังหวัดละ 1 เครือข่าย จำนวน 7 จังหวัด รวม 7 เครือข่าย

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการ ได้แก่ 1 ชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็ง 1 ผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการจากการที่ผู้สูงอายุมีอาชีพ และสร้างคุณค่าให้ตัวเอง อีกทั้งสามารถมีองค์เครือข่ายด้านผู้สูงอายุและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุในชุมชน

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการ โดยได้รับการพิจารณาคัดเลือกชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็งเครือข่ายจังหวัดละ 1 เครือข่าย

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการ ได้แก่ ชมรมผู้สูงอายุ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ต้นแบบในเขตพื้นที่รับผิดชอบ จำนวน 3 พื้นที่

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดลำปาง พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการจังหวัดละ 1 เครือข่าย (รับโล่รางวัล) แบ่งออกได้ดังนี้ คือ 1. ชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็ง (ได้รับโล่รางวัล) 2. ชมรมผู้สูงอายุระดับดี (ได้รับใบประกาศนียบัตร) และ 3. ชมรมผู้สูงอายุระดับพอใช้ (ได้รับใบประกาศนียบัตร) และมีผลการดำเนินงานเป็นไปตามตัวชี้วัดโครงการฯ ซึ่งมีเครือข่ายเข้าร่วม จำนวน 24 เครือข่าย รวมทั้งหมด 56 คน

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการมีผู้สูงอายุและครัวเรือนเปราะบางได้รับการเพิ่มทักษะด้านอาชีพ และเข้าถึงสิทธิสวัสดิการอย่างทั่วถึง ต่อมาคือ ชมรมผู้สูงอายุดีเด่น จังหวัดละ 1 เครือข่าย 8 จังหวัด รวมจำนวน 8 เครือข่าย และผู้สูงอายุและครัวเรือนเปราะบางได้รับการเพิ่มทักษะด้านอาชีพและเข้าถึงสิทธิสวัสดิการอย่างทั่วถึง ตลอดจนสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ สมาชิกศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) และผู้สูงอายุในชุมชนที่เข้าร่วมโครงการฯ มีทักษะอาชีพ และมีรายได้เพิ่มขึ้น

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการ โดยมีชมรมผู้สูงอายุ กลุ่มผู้สูงอายุ และเครือข่ายด้านผู้สูงอายุที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านการส่งเสริมอาชีพ

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจังหวัดนครพนม จังหวัดนครพนม พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการ โดยมีองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนศักยภาพผู้สูงอายุในชุมชน สร้างความเข้มแข็งระดับพื้นที่ ตลอดจนผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านเศรษฐกิจ และมีงานทำในชุมชน

5.1.5 ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ

5.1.5.1 ข้อเสนอแนะ

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ (เชียงใหม่) จำนวน 1 แห่ง ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะเรื่อง การพัฒนาศักยภาพชมรมผู้สูงอายุให้เข้มแข็ง และการต่อยอดผลิตภัณฑ์เป็นวิสาหกิจชุมชน

5.2 ผลการดำเนินงานของโครงการการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุใน
ชุมชน (รร.ผส.) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการ
ผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565

ตารางที่ 5.3

แสดงผลการดำเนินงานของโครงการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน (รร.ผส.)

ตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
1	บ้านธรรมปกรณ์(เชียงใหม่)				✓	<ul style="list-style-type: none"> - มาตรการส่งเสริมการ ร่วมกลุ่มและการ เสริมสร้างความเข้มแข็ง ขององค์กร - การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุ มีหลักประกันและมีรายได้ - การเปลี่ยนแปลงของ สถานการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี 	<ul style="list-style-type: none"> - งบประมาณเพียงพอ - ภูมิปัญญาผู้สูงอายุ - พลังของผู้สูงอายุ/ ผู้สูงอายุที่มีพลัง (Active Ageing) - การมีส่วนร่วมของ ท้องถิ่น ภาคีเครือข่าย - การพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ 	<ul style="list-style-type: none"> - การประสานงาน - รูปแบบการอบรม เชิงปฏิบัติการ การบรรยาย การอภิปรายกลุ่ม การฝึกภาคปฏิบัติ - หลักสูตรในการจัดอบรม <u>ข้อจำกัด</u> - ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่ เป็นผู้สูงอายุ ไม่สะดวกใน การเดินทางมาเข้าร่วม กิจกรรม - หลังจากจบโครงการแล้ว ผู้สูงอายุบางคนไม่สามารถ ต่อยอดได้ เนื่องจาก ไม่มีสมาร์โฟน หรือมี โทรศัพท์ที่โทรเข้าออกได้ เพียงอย่างเดียว ทำให้ 	<ul style="list-style-type: none"> ผลเชิงปริมาณ : โรงเรียนผู้สูงอายุ เข้มแข็ง 7 แห่ง ผลเชิงคุณภาพ : ผู้สูงอายุ มีองค์ความรู้ครบทุกมิติ โดยเฉพาะมิติด้าน เศรษฐกิจ 	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
								ประสบปัญหาในการขาย ของบนระบบออนไลน์ หรือบางพื้นที่มีปัญหา ระบบอินเทอร์เน็ต เนื่องจากเป็นพื้นที่ภูเขา		
2	บ้านบางละมุง	✓	✓			สนับสนุนการเตรียมความพร้อมรอบรับสังคมสูงวัย ทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคมและสภาพแวดล้อม	ส่งเสริมการเรียนรู้ จัดการ เรียนการสอน หลักสูตร 48 ชม. ครอบคลุม 4+1 มิติ (ด้าน สุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และ นวัตกรรมและเทคโนโลยี)	1.ประชุมสร้างความเข้าใจ กับผู้ที่เกี่ยวข้อง 2. จัดทำแผนขั้นตอนใน การดำเนินงาน 3. คัดเลือกกลุ่ม เป้าหมาย 4. ขับเคลื่อนการ ดำเนินงาน 5. รายงานผล	เชิงปริมาณ ผู้สูงอายุ จำนวน 50 คน ได้รับการส่งเสริมการ เรียนรู้และพัฒนา ศักยภาพ เชิงคุณภาพ ผู้สูงอายุได้รับการ ส่งเสริมและพัฒนา ตนเองในการดำรงชีวิต มีสุขภาพที่ดี ทั้งด้าน ร่างกายและจิตใจ สามารถปรับตัวและ ดำเนินชีวิตได้อย่าง เหมาะสมตามวัย	
3	บ้านทักษิณ	✓				เป็นการจัดสวัสดิการสังคม ด้านการศึกษา และการ เรียนรู้ตลอดชีวิต ในอีก	การดำเนินงานขับเคลื่อน ด้านการพัฒนาศักยภาพ	แผนการขับเคลื่อน กิจกรรมในโรงเรียน ผู้สูงอายุ	1. ผู้สูงอายุสามารถ พัฒนาตนเอง พัฒนา ทักษะ ความรู้ที่	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						รูปแบบหนึ่งที่ต้องการให้ ผู้สูงอายุมีความรู้ ความ เข้าใจในเรื่องที่มี ความสำคัญต่อการ ดำเนินชีวิต เกิดจาก แนวคิดที่ตระหนักถึง คุณค่า ความสำคัญ และ พลังของผู้สูงอายุ โดยการ สร้างพื้นที่ส่งเสริมการ เรียนรู้และพัฒนาศักยภาพ ผู้สูงอายุ บนพื้นฐานการมี ส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น และภาคีเครือข่าย	และส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้สูงอายุในชุมชน ในรูปแบบโรงเรียน ผู้สูงอายุ เพื่อช่วยเพิ่มพูน ความรู้ ทักษะชีวิตที่ จำเป็นและมีความสำคัญ ต่อการดำเนินชีวิต ครอบคลุมทั้ง 4+1 มิติ ด้านสุขภาพสังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และนวัตกรรมและ เทคโนโลยี		เหมาะสม และการ เรียนรู้ตลอดชีวิตของ ผู้สูงอายุทั้งใน รูปแบบการรวมกลุ่ม หรือการเรียนรู้ออนไลน์ 2. ผู้สูงอายุเสริมสร้าง สุขภาพที่ดีของผู้สูงอายุ ทั้งด้านร่างกายและ จิตใจ สามารถปรับตัว และดำเนินชีวิตได้อย่าง เหมาะสมในสภาพสังคม ที่เปลี่ยนแปลงไป	
4	บ้านแค		✓			การเป็นชุมชนเมือง สถานการณ์โรคระบาดโค วิด19	การปรับปรุงหลักสูตรให้ สอดคล้องกับบริบทพื้นที่	ความเข้มแข็งของชุมชน และความร่วมมือของ สมาชิกในชุมชน	ผลเชิงปริมาณ 100 % ผลเชิงคุณภาพ : - ผู้สูงอายุได้รับการ ส่งเสริมและพัฒนา ตนเองในการดำรงชีวิต มีสุขภาพที่ดีทั้งด้าน ร่างกายและจิตใจ สามารถปรับตัวและ	- ความต่อเนื่องของ โครงการฯ - การได้รับการ สนับสนุนงบประมาณ

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
									ดำเนินชีวิตได้อย่าง เหมาะสมตามวัย - ผู้สูงอายุได้แสดง ศักยภาพ มีส่วนร่วมใน กิจกรรมการถ่ายทอด ความรู้ สร้างประโยชน์ ให้สังคม และร่วมสืบ สานภูมิปัญญาผู้สูงอายุ	
5	ขอนแก่น		✓			กิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ สอดคล้องกับแผนผู้สูงอายุ แห่งชาติฉบับที่2 และ พรบ.ผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 ที่ให้ความสำคัญกับ การศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต และการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ ผู้สูงอายุ	การเรียนรู้ผ่านช่องทาง ระบบออนไลน์ สามารถ เรียนรู้ได้ที่บ้าน	ศพส.ขอนแก่น ร่วมกับ กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น โครงการโรงเรียนผู้สูงวัย เพื่อส่งเสริมสมรรถนะและ การสร้างอาชีพเพื่อรองรับ วิถีใหม่ กลุ่มเป้าหมาย พื้นที่ละ 50 คน จำนวน 5 พื้นที่ รวม 250 คน	ผลเชิงปริมาณ ผู้สูงอายุ ได้รับการพัฒนา ศักยภาพ จำนวน 250 คน ผลเชิงคุณภาพ : ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนา ศักยภาพส่งผลให้มี คุณภาพชีวิตที่ดี	
6	บ้านบุรีรัมย์				✓	-บริบทเชิงพื้นที่	- ปัจจัยภายใน 1.หน่วยงานท้องถิ่นเห็น ความสำคัญและให้การ	- กระบวนการ 1.หน่วยงานผู้รับผิดชอบ เน้นกระบวนการมีส่วนร่วม	ผลเชิงปริมาณ : ผู้สูงอายุเข้าร่วม	หน่วยงานภาครัฐ ควร จัดสรรงบประมาณเพื่อ สนับสนุนให้เกิดการ

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						<p>1.อปท.ให้ความสำคัญต่อประเด็นการจัดตั้ง ร.ร. ผู้สูงอายุในพื้นที่</p> <p>- บริบทแวดล้อมที่มีผลต่อกลุ่มเป้าหมาย</p> <p>- สถานการณ์สังคมสูงวัย</p>	<p>สนับสนุนการขับเคลื่อนงานและจัดตั้ง ร.ร. ผู้สูงอายุในพื้นที่</p> <p>2.ผู้สูงอายุเล็งเห็นศักยภาพของตนเองและพร้อมเข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจ</p> <p>-ปัจจัยภายนอก</p> <p>1.นโยบายภาครัฐเล็งเห็นความสำคัญและผลักดันให้พื้นที่ดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม</p>	<p>ร่วมจากทุกเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง</p> <p>- จุดศักยภาพที่ทำให้งานสัมฤทธิ์ผล</p> <p>1.มุ่งเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน</p> <p>2.อปท.และผู้นำชุมชนเล็งเห็นความสำคัญ</p> <p>- ข้อจำกัด</p> <p>ผู้สูงอายุที่เจ็บป่วย อยู่ตามลำพัง และอยู่ในพื้นที่ห่างไกล มีโอกาสเข้าร่วมโครงการได้น้อยกว่าผู้สูงอายุกลุ่มอื่น</p>	<p>โครงการ จำนวน 50 คน</p> <p>ผลเชิงคุณภาพ : -</p>	<p>ขับเคลื่อนงานในพื้นที่ใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง</p>
7	จังหวัดสงขลา			✓		<p>- ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับผู้สูงอายุที่เรื่องสุขภาพ การอยู่ร่วมกับสังคม พัฒนาศักยภาพด้านภูมิปัญญาของ</p>	<p>ผู้สูงอายุภายในศูนย์ฯ ได้รับองค์ความรู้จากวิทยากรที่มีความสามารถเฉพาะทาง</p>	<p>1.จัดประชุมเจ้าหน้าที่และผู้สูงอายุกลุ่มเป้าหมายเพื่อชี้แจงให้เห็นถึงประโยชน์ของการใส่ใจสุขภาพและรูปแบบการดำเนินกิจกรรม</p> <p>2.ประสานเครือข่าย</p>	<p>ผลเชิงปริมาณ: ผู้สนับสนุนวิทยากรภายในศูนย์ฯ จำนวน 50 ราย</p> <p>ผลเชิงคุณภาพ: คนทุกวัยที่เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจร้อยละ 85</p>	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
8	จังหวัดลำปาง	✓		✓		<ul style="list-style-type: none"> - การเรียนรู้ตลอดชีวิต - มุ่งเน้นเรื่องที่สูงอายุสนใจและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต 	<ul style="list-style-type: none"> - ศพส.ส่งเสริมการจัดการศึกษา การพัฒนาทักษะเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขยายและพัฒนาเครือข่ายโรงเรียนผู้สูงอายุ ครอบคลุม 5 มิติ - บูรณาการทำงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม โรงเรียนผู้สูงอายุในจังหวัดลำปาง 	<ul style="list-style-type: none"> - ประสานเครือข่ายสร้างความรู้ความเข้าใจ จัดทำแผน จัดกิจกรรมตามแผน - ความพร้อมและความสนใจของผู้ร่วมกิจกรรม 1) ช่วงเดือนกรกฎาคม 2565 สนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ 8 พื้นที่ ต. แจ้ซ้อน ต.หัวเสือ ต.วอแก้ว ต.ห้างฉัตรแม่ตาล ต.นิคมพัฒนา ต.ร่องเคาะ ต.วังเหนือ เทศบาลตำบลเมืองปาน จำนวน 200 คน เป้าหมาย นักเรียนผส./ผู้นำชุมชน/เจ้าหน้าที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 2) วันที่ 13 สิงหาคม 2565 ขับเคลื่อนกิจกรรมถ่ายทอดภูมิปัญญาและจำหน่ายสินค้าภูมิปัญญา 	<p>ผลเชิงปริมาณ : ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพ 130 คน</p> <p>ผลเชิงคุณภาพ : ผู้สูงอายุสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม</p>	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
								<p>ของนักเรียนผู้สูงอายุ กาด นึ่งก้อม ณ สวนสาธารณะ หนองกระทิง จังหวัด ลำปาง จำนวน 20 คน เป้าหมาย โรงเรียน ผู้สูงอายุ</p> <p>3) วันที่ 21 สิงหาคม 2565 สนับสนุนการ ขับเคลื่อนกิจกรรมการ ร้องเพลงประสานเสียง วง ดนตรีป๊อปปี้แก เป้าหมาย โรงเรียนผู้สูงอายุ /ผู้นำ ชุมชน/สาขาสภา จำนวน 50 คน</p> <p>- ถอดบทเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เสนอแนวความคิดทาง เครือข่ายโรงเรียนผู้สูงอายุ ที่พัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ</p>		

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						<p>- พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 ที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิตการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมทางสังคม</p> <p>- การพัฒนาตนเอง พัฒนาทักษะ ความรู้ที่เหมาะสม และการเรียนรู้ตลอดชีวิต</p>	<p>- ประสาน พระครูปิยวรรณพิพัฒน์ ดร. ประธานเครือข่ายโรงเรียนผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย แกนนำเครือข่ายโรงเรียนผู้สูงอายุขับเคลื่อนให้เกิดเครือข่ายและร่วมพัฒนาศักยภาพเพื่อสังคมผู้สูงอายุคุณภาพ</p>	<p>และหลักสูตรการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับช่วงวัย</p> <p>โดยดำเนินการใน วันที่ 28-30 มิถุนายน 2565 โรงแรมเดอะพาร์ค พิษณุโลก จำนวน 100 คน (เป้าหมายนักเรียนผส./สาขาสภา/ชมรมผส. พื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง</p>	<p>ผลเชิงปริมาณ : ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพ เครือข่ายโรงเรียนผู้สูงอายุ 100 คน ผลเชิงคุณภาพ :</p>	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						<p>ของผู้สูงอายุ เสริมสร้างสุขภาพที่ดี ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจสามารถปรับตัว และดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม</p> <p>- ส่งเสริมเครือข่ายการเรียนรู้และพัฒนาสังคมผู้สูงอายุระดับท้องถิ่น จนถึงระดับภาคและขยายเครือข่ายโรงเรียนผู้สูงอายุ ให้ครอบคลุมทั่วประเทศ (ขับเคลื่อนเครือข่ายโรงเรียนผู้สูงอายุ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ลำปาง ตาก กำแพงเพชร สุโขทัย อุตรดิตถ์ พิษณุโลก พิจิตร เพชรบูรณ์)</p>	<p>- ประสานงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 8 จังหวัดภาคเหนือล่าง เพื่อนำโรงเรียนผู้สูงอายุเข้มแข็งที่มีความเข้มแข็งและขยายการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยมีโรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบ ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่สังคมโรงเรียนผู้สูงอายุคุณภาพ</p>			
9	วาสนะเวศม์	✓	✓			<p>สนับสนุนการเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัยในทุกมิติ ได้แก่ มิติด้านสุขภาพ มิติด้านเศรษฐกิจ</p>	<p>ส่งเสริมการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้สูงอายุ ภายใต้อายุ 4+1 มิติ ได้แก่ มิติด้าน</p>	<p>1.ประชุมสร้างความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>ผลเชิงปริมาณ : ผู้สูงอายุ จำนวน 50 คน ได้รับการส่งเสริมการ</p>	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						มิติด้านสังคม มิติด้าน สภาพแวดล้อมฯ และมิติ ด้านเทคโนโลยีและ นวัตกรรม	สุขภาพ มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคม มิติด้าน สภาพแวดล้อมฯ และมิติ ด้านเทคโนโลยีและ นวัตกรรม	2.จัดทำแผนการ ดำเนินงาน และขั้นตอนใน การดำเนินงาน 3.คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่ จะเข้าร่วมโครงการ 4.ขับเคลื่อนการ ดำเนินงาน 5.สรุปและรายงานผล	เรียนรู้และพัฒนา ศักยภาพ ผลเชิงคุณภาพ : ผู้สูงอายุได้รับการ ส่งเสริมและพัฒนา ตนเองในการดำรงชีวิตมี สุขภาพที่ดี ทั้งด้าน ร่างกายและจิตใจ สามารถปรับตัวและ ดำเนินชีวิตได้อย่าง เหมาะสมตามวัย	
10	จังหวัดปทุมธานี		✓			- ผู้สูงอายุมีการรวมกลุ่ม ทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง - ความร่วมมือในการ ขับเคลื่อนงานด้าน ผู้สูงอายุของพื้นที่อาท อปท./รพ.สต	- การวางแผนการ ขับเคลื่อนงาน การ ประสานงานเครือข่ายใน ระดับพื้นที่	- การขับเคลื่อนด้านการ พัฒนาศักยภาพ และ ส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุ ในชุมชน เพื่อช่วยเพิ่มพูน ความรู้ ทักษะ ชีวิตที่ จำเป็นและมีความสำคัญ ต่อการดำเนินชีวิต ครอบคลุมทั้ง 4 มิติ	ผลเชิงปริมาณ : การ ขยายผลการจัดกิจกรรม โรงเรียนผู้สูงอายุใน ระดับพื้นที่ โรงเรียนผู้สูงอายุ ใน ระดับพื้นที่ ผลเชิงคุณภาพ : ผู้สูงอายุสามารถนำ ความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ ในชีวิตประจำวันได้ อย่างเหมาะสม	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
11	จังหวัดนครพนม	✓		✓		<p><u>บริบทเชิงพื้นที่</u></p> <p>- พื้นที่ที่มีการรวมกลุ่มในรูปแบบ กิจกรรมการเรียน การสอน หรือ กิจกรรม พัฒนาศักยภาพด้านการ เรียนรู้ตลอดชีวิตของ ผู้สูงอายุ ใน ด้านทักษะ ความรู้ที่เหมาะสม เป็น ทุนเดิมของพื้นที่</p> <p><u>บริบทแวดล้อมที่มีผลต่อ กลุ่มเป้าหมาย</u></p> <p>- ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ แตกต่าง การ และ ระยะทางในการเดินทาง มาร่วมกิจกรรม การ ปรับตัวและ ดำเนินชีวิตได้ อย่างเหมาะสมใน สภาพแวดล้อมที่ เปลี่ยนแปลงไป</p>	<p>- กิจกรรมวิสาหกิจชุมชน</p> <p>- กิจกรรมภูมิปัญญา</p> <p>- กิจกรรมการเรียน การสอนโรงเรียนผู้สูงอายุ</p>	<p>- จัดประชุมพัฒนา ศักยภาพ และส่งเสริมการ เรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน</p> <p>- จัดกิจกรรมโรงเรียน ผู้สูงอายุในพื้นที่เป้าหมาย</p> <p>ข้อจำกัด</p> <p>- การแพร่ระบาดของเชื้อ ไวรัส โควโรน่า 2019 ซึ่ง ประกอบด้วย กลุ่ม ผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่มีความ เสี่ยงสูงทำให้ไม่สามารถ รวมกลุ่มกันทำกิจกรรมได้ อย่าง ต่อเนื่อง</p>	<p>ผลเชิงปริมาณ : ส่งเสริม การขับเคลื่อนโรงเรียน ผู้สูงอายุใน ศพอส.</p> <p>ผลเชิงคุณภาพ : ผู้สูงอายุ สามารถใช้ ศักยภาพต่อตนเองและ สังคม ได้ร้อยละ 80</p>	

จากตารางที่ 5.3 แสดงผลการดำเนินงานของโครงการการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน (ร.ร.พส.) ตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 มีศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จำนวน 11 แห่ง ดำเนินการโครงการ ได้แก่

(1) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ (เชียงใหม่) จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินงานในไตรมาสที่ 4

(2) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี ดำเนินงานในไตรมาสที่ 1 และไตรมาสที่ 2

(3) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา ดำเนินงานในไตรมาสที่ 1

(4) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค ดำเนินงานในระยะไตรมาสที่ 2

(5) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ดำเนินงานในไตรมาสที่ 2

(6) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ดำเนินงานในไตรมาสที่ 4

(7) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา ดำเนินงานในระยะไตรมาสที่ 3

(8) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดลำปาง ดำเนินงานในไตรมาสที่ 1 และไตรมาสที่ 3

(9) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดำเนินงานในไตรมาสที่ 1 และไตรมาสที่ 2

(10) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ดำเนินงานในไตรมาสที่ 2

(11) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจังหวัดนครพนม จังหวัดนครพนม ดำเนินงานในไตรมาสที่ 1 และไตรมาสที่ 3

โดยศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ไม่ได้ส่งข้อมูล ทั้งนี้มีประเด็นนำเสนอ 5 ประเด็น ซึ่งสามารถสรุปผลได้ดังนี้

5.2.1 บริบทที่สอดคล้อง

5.2.1.1 บริบทเชิงพื้นที่

จากข้อมูลการดำเนินโครงการแสดงให้เห็นว่าบริบทเชิงพื้นที่สอดคล้องกับการดำเนินโครงการส่วนใหญ่มีการประสานการทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคีเครือข่ายในพื้นที่ให้ความสำคัญกับการดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ ประกอบไปด้วย

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ (เชียงใหม่) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

ขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดลำปาง ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดนครพนมจังหวัดนครพนม จำนวน 7 แห่ง

ที่ได้ให้ความสำคัญเรื่อง กิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุสอดคล้องกับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 และพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 ที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุที่เกิดจากแนวคิดที่ตระหนักถึงคุณค่า ความสำคัญ และพลังของผู้สูงอายุ

โดยมีการสร้างพื้นที่ที่มีการรวมกลุ่มในรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมพัฒนาศักยภาพด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุในด้านทักษะความรู้ที่เหมาะสมเป็นทุนเดิมของพื้นที่ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ อาทิ เรื่องสุขภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และให้สามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตได้ในสังคมอย่างเหมาะสม ตลอดจนพัฒนาศักยภาพภูมิปัญญา บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น และภาคีเครือข่าย

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ (เชียงใหม่) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 2 แห่ง ที่ให้ความสำคัญเรื่อง การส่งเสริมเครือข่ายการเรียนรู้และพัฒนาสังคมผู้สูงอายุในการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุของพื้นที่ระดับท้องถิ่น อาทิ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) จนถึงระดับภาค และขยายเครือข่ายโรงเรียนผู้สูงอายุให้ครอบคลุมทั่วประเทศ

5.2.1.2 บริบทแวดล้อมที่มีผลต่อกลุ่มเป้าหมาย

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ (เชียงใหม่) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 4 แห่ง ที่ให้ความสำคัญในเรื่อง การสนับสนุนการเตรียมความพร้อมรองรับสถานการณ์สังคมสูงวัยในทุกมิติ ได้แก่ มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสังคม มิติสภาพแวดล้อมฯ และมิติด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ (เชียงใหม่) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการจังหวัดนครพนม จังหวัดนครพนม จำนวน 3 แห่ง ได้ให้ความสำคัญเรื่อง ส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุในการรวมตัวกันทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องทั้งในเรื่องระยะทางในการเดินทางมาร่วมกิจกรรม และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ (เชียงใหม่) จำนวน 1 แห่ง ที่ให้ความสำคัญเรื่อง การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีหลักประกันและมีรายได้

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค จำนวน 1 แห่ง ที่ให้ความสำคัญเรื่อง การเป็นชุมชนเมืองในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19

5.2.2 ปัจจัยนำเข้า

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ (เชียงใหม่) จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีความพร้อมของทรัพยากร ได้แก่ งบประมาณเพียงพอ ภูมิปัญญาผู้สูงอายุ พลังของผู้สูงอายุหรือผู้สูงอายุที่มีพลัง (Active Aging), การมีส่วนร่วมของท้องถิ่น ภาคีเครือข่าย และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดลำปาง ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 4 แห่ง พบว่า มีความชัดเจนของวัตถุประสงค์โครงการ ได้แก่ การส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชนในรูปแบบโรงเรียนให้แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตครอบคลุมทั้ง 4+1 มิติ ได้แก่ มิติด้านสุขภาพ มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคม มิติด้านสภาพแวดล้อม และมิติด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค พบว่า มีความชัดเจนของวัตถุประสงค์โครงการ ได้แก่ การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า มีความพร้อมของทรัพยากร ได้แก่ การเรียนรู้ผ่านช่องทางระบบออนไลน์ สามารถเรียนรู้อยู่ที่บ้าน

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ปัจจัยภายในที่มีความพร้อมของทรัพยากร ได้แก่ หน่วยงานท้องถิ่นเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนการขับเคลื่อนงาน จัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุในพื้นที่ และผู้สูงอายุเล็งเห็นศักยภาพของตนเองและพร้อมเข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจ ส่วนปัจจัยภายนอกที่มีความพร้อมของวัตถุประสงค์โครงการ ได้แก่ นโยบายภาครัฐเล็งเห็นความสำคัญ และผลักดันให้พื้นที่ดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา พบว่า มีความชัดเจนของวัตถุประสงค์โครงการ ได้แก่ ผู้สูงอายุภายในศูนย์ฯได้รับองค์ความรู้จากวิทยากรที่มีความสามารถเฉพาะทาง

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี พบว่า มีความชัดเจนของวัตถุประสงค์ ได้แก่ การวางแผนการขับเคลื่อนงาน และการประสานงานเครือข่ายในระดับพื้นที่

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจังหวัดนครพนม จังหวัดนครพนม พบว่า มีความเหมาะสมของกิจกรรม ได้แก่ การมีกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน กิจกรรมภูมิปัญญา และกิจกรรมการเรียนการสอนโรงเรียนผู้สูงอายุ

5.2.3 กระบวนการ : การดำเนินการ

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ (เชียงใหม่) จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีกระบวนการดำเนินงานดังนี้ ได้แก่ การประสานงาน รูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการ การบรรยาย การอภิปรายกลุ่ม และการฝึกภาคปฏิบัติ รวมถึงหลักสูตรในการจัดอบรม

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยมีกระบวนการดำเนินงานมีจำนวน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ประชุมสร้างความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้อง 2. จัดทำแผนขั้นตอนในการดำเนินงาน 3. คัดเลือกกลุ่ม เป้าหมาย 4. ขับเคลื่อนการดำเนินงาน และ 5. รายงานผล

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา โดยมีกระบวนการดำเนินงานในแผนการขับเคลื่อนกิจกรรมในโรงเรียนผู้สูงอายุ

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค โดยมีกระบวนการดำเนินงานที่มีความเข้มแข็งของชุมชน และความร่วมมือของสมาชิกในชุมชน

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยมีกระบวนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขอนแก่นร่วมกับกองบริหารงานวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น โครงการโรงเรียนผู้สูงอายุเพื่อส่งเสริมสมรรถนะและการสร้างอาชีพ เพื่อรองรับวิถีใหม่แก่กลุ่มเป้าหมายจำนวนพื้นที่ละ 50 คน เป็นจำนวน 5 พื้นที่ รวมทั้งหมด 250 คน

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีกระบวนการดำเนินงานจากหน่วยงานผู้รับผิดชอบ เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา โดยมีกระบวนการดำเนินงาน ได้แก่ 1. จัดประชุมเจ้าหน้าที่และผู้สูงอายุกลุ่มเป้าหมาย เพื่อชี้แจงให้เห็นถึงประโยชน์ของการใส่ใจสุขภาพและรูปแบบการดำเนินกิจกรรม และ 2. ประสานเครือข่าย

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดลำปาง โดยมีกระบวนการดำเนินงาน ได้แก่ การประสานเครือข่ายสร้างความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผน จัดกิจกรรมตามแผน และความพร้อมความสนใจของผู้ร่วมกิจกรรม ซึ่งมีดังนี้ 1. ช่วงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2565 สนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ 8 พื้นที่ ต. แจ้ซ้อน ต. หัวเสือ ต. วอแก้ว ต. ห้างฉัตรแม่ตาล ต. นิคมพัฒนา ต. ร่องเคาะ ต. วังเหนือ เทศบาลตำบลเมืองปาน จำนวน 200 คน เป้าหมาย นักเรียนผส./ผู้นำชุมชน/เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2. วันที่ 13 สิงหาคม พ.ศ.2565 ขับเคลื่อนกิจกรรมถ่ายทอดภูมิปัญญาและจำหน่ายสินค้าภูมิปัญญาของนักเรียนผู้สูงอายุ กาดนั่งก้อม ณ สวนสาธารณะหนองกระทิง จังหวัดลำปาง เป็นจำนวน 20 คน มีเป้าหมาย คือ โรงเรียนผู้สูงอายุ และ 3. วันที่ 21 สิงหาคม พ.ศ.2565 สนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรมการร้องเพลงประสานเสียงวงดนตรีปล่อยแก มีเป้าหมาย คือ โรงเรียนผู้สูงอายุ /ผู้นำชุมชน/สาขาสภา เป็นจำนวน 50 คน นอกจากนี้มีการถอดบทเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการเสนอแนวคิดทิศทางเครือข่ายโรงเรียนผู้สูงอายุที่พัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ และหลักสูตรการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับช่วงวัย โดยดำเนินการในวันที่ 28-30 มิถุนายน พ.ศ.2565 โรงแรมเดอะพาร์คพิษณุโลก เป็นจำนวน 100 คน (เป้าหมายนักเรียนผู้สูงอายุ/สาขาสภา/ชมรมผู้สูงอายุ พื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีกระบวนการดำเนินงานมีจำนวน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ประชุมสร้างความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้อง 2. จัดทำแผนการดำเนินงาน และขั้นตอนในการดำเนินงาน 3. คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่จะเข้าร่วมโครงการ 4. ขับเคลื่อนการดำเนินงาน และ 5. สรุปและรายงานผล

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี โดยมีกระบวนการดำเนินงาน ได้แก่ การขับเคลื่อนด้านการพัฒนาศักยภาพ และส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ชีวิตที่จำเป็นและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต ครอบครัวทั้ง 4 มิติ

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจังหวัดนครพนม จังหวัดนครพนม โดยมีกระบวนการดำเนินงานในการจัดประชุมพัฒนาศักยภาพส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน และการจัดกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุในพื้นที่เป้าหมาย

5.2.3.1 จุดศักยภาพที่ทำให้งานสัมฤทธิ์ผล

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า จุดศักยภาพของที่ส่งผลทำให้งานสัมฤทธิ์ผล ได้แก่ 1. มุ่งเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และ 2. อปท. และผู้นำชุมชนเล็งเห็นความสำคัญ

5.2.3.2 ข้อจำกัด

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ (เชียงใหม่) พบว่า มีข้อจำกัดในเรื่องผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่ เป็นผู้สูงอายุ ไม่สะดวกในการเดินทางมาเข้าร่วมกิจกรรม และหลังจากจบโครงการแล้วผู้สูงอายุบางคนไม่สามารถต่อยอดได้ เนื่องจากไม่มีสมาร์โฟน หรือมีการใช้โทรศัพท์รุ่นที่โทรเข้าออกได้เพียงอย่างเดียว ทำให้ประสบปัญหาในการขายของบนระบบออนไลน์หรือบางพื้นที่มีปัญหาาระบบอินเทอร์เน็ต เนื่องจากเป็นพื้นที่ภูเขา

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า มีข้อจำกัดในเรื่อง การมีผู้สูงอายุที่เจ็บป่วย อยู่ตามลำพัง และอยู่ในพื้นที่ห่างไกล มีโอกาสเข้าร่วมโครงการได้น้อยกว่าผู้สูงอายุกลุ่มอื่น

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดนครพนม จังหวัดนครพนม พบว่า มีข้อจำกัดในเรื่อง การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงทำให้ไม่สามารถรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง

5.2.4 ผลลัพธ์

5.2.4.1 ผลลัพธ์เชิงปริมาณ

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ (เชียงใหม่) จังหวัดเชียงใหม่พบว่า ผลลัพธ์เชิงปริมาณจากการดำเนินโครงการก่อให้เกิดโรงเรียนผู้สูงอายุเข้มแข็งเป็นจำนวน 7 แห่ง

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า ผลลัพธ์เชิงปริมาณจากการดำเนินโครงการ ซึ่งมีผู้สูงอายุที่ได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพเป็นจำนวน 50 คน

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา ไม่ปรากฏข้อมูล ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค พบว่า ผลลัพธ์เชิงปริมาณจากการดำเนินโครงการเป็นจำนวนร้อยละ 100

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผลลัพธ์เชิงปริมาณจากการดำเนินโครงการที่มีผู้สูงอายุที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ เป็นจำนวน 250 คน

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ผลลัพธ์เชิงปริมาณจากการดำเนินโครงการ โดยมีผู้สูงอายุเข้าร่วมโครงการ เป็นจำนวน 50 คน

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา พบว่า ผลลัพธ์เชิงปริมาณจากการดำเนินโครงการมีประชาชนซึ่งผู้รับบริการภายในศูนย์ฯ เป็นจำนวน 50 ราย

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดลำปาง พบว่า ผลลัพธ์เชิงปริมาณจากการดำเนินโครงการ ซึ่งมีผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพ เป็นจำนวน 130 คน

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวสาณะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผลลัพธ์เชิงปริมาณจากการดำเนินโครงการ ซึ่งมีผู้สูงอายุที่ได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนา ศักยภาพเป็นจำนวน 50 คน

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผลลัพธ์เชิงปริมาณจากการดำเนินโครงการ ซึ่งมีการขยายผลการจัดกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุในระดับพื้นที่ โรงเรียนผู้สูงอายุในระดับพื้นที่

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดนครพนม จังหวัดนครพนม พบว่า ผลลัพธ์เชิงปริมาณจากการดำเนินโครงการ โดยมีการส่งเสริมการขับเคลื่อนโรงเรียนผู้สูงอายุในศูนย์พัฒนา คุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.)

5.2.4.2 ผลลัพธ์เชิงคุณภาพ

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ (เชียงใหม่) จังหวัด เชียงใหม่ พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการส่งผลให้ผู้สูงอายุมีองค์ความรู้ครบทุกมิติ โดยเฉพาะมิติด้านเศรษฐกิจ

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการที่มีผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริม และพัฒนาตนเองในการดำรงชีวิต ให้ มีสุขภาพที่ดี ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ตลอดจนสามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมตามวัย

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการ ได้แก่ 1. ผู้สูงอายุสามารถพัฒนาตนเอง พัฒนาทักษะ ความรู้ที่เหมาะสม และการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุทั้งในรูปแบบการรวมกลุ่มหรือการเรียนรู้ออนไลน์ และ 2. ผู้สูงอายุ เสริมสร้างสุขภาพที่ดีของผู้สูงอายุทั้งด้านร่างกายและจิตใจ สามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม ในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพ จากการดำเนินโครงการที่มีผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมและพัฒนาตนเองในการดำรงชีวิตมีสุขภาพที่ดีทั้งด้าน ร่างกายและจิตใจ สามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมตามวัย นอกจากนี้ผู้สูงอายุได้แสดง ศักยภาพ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการถ่ายทอดความรู้ สร้างประโยชน์ให้สังคม และร่วมสืบสานภูมิปัญญา ผู้สูงอายุ

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการที่มีผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาศักยภาพส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ไม่ปรากฏข้อมูล

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการ ซึ่งเป็นประชาชนทุกวัยที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความพึงพอใจร้อยละ 85

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดลำปาง พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการ ซึ่งมีผู้สูงอายุสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวสาณะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการ โดยผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมและพัฒนาตนเองในการดำรงชีวิตมีสุขภาพที่ดี ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ สามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมตามวัย

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการที่มีผู้สูงอายุสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดนครพนม จังหวัดนครพนม พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการ โดยมีผู้สูงอายุ สามารถใช้ศักยภาพต่อตนเองและสังคม เป็นจำนวนร้อยละ 80

5.2.5 ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ

5.2.5.1 ความยั่งยืน

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านแค ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 2 แห่ง ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะเรื่อง การได้รับการสนับสนุนจัดสรรงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนให้เกิดการขับเคลื่อนงานในพื้นที่ใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง และการต้องการความต่อเนื่องของโครงการการพัฒนาศักยภาพ และส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน (รร.ผส.)

5.3 ผลการดำเนินงานของโครงการการสร้างการตระหนักรู้และเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัย (โครงการมูมสร้างสุข และเรียนรู้ เต็มรู้ เตรียมพร้อม ก่อนสูงวัย) ตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565

ตารางที่ 5.4

แสดงผลการดำเนินงานของโครงการการสร้างการตระหนักรู้และเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัย
(โครงการมูมสร้างสุข และเรียนรู้ เต็มรู้ เตรียมพร้อม ก่อนสูงวัย) ตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
1	บ้านธรรมปกรณ์(เชียงใหม่)				✓	การก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัย ของภาคเหนือ โดยเฉพาะ จังหวัดเชียงใหม่ มี ผู้สูงอายุมากเป็นลำดับ 3 ของประเทศ	- งบประมาณ - บุคลากร - ข้อมูลด้านวงจรชีวิต กระบวนการสุขภาพ สุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม และ เทคโนโลยี - นวัตกรรมสำหรับ ผู้สูงอายุ - วัสดุที่จัดหาได้ ในท้องถิ่น	- การจัดประชุม เพื่อวางแผนการจัดทำ มูมสร้างสุข ให้ครบทุกมิติ - การเตรียมสถานที่ - ดำเนินการจัดจ้างเอกชน ที่มีความรู้ด้านผู้สูงอายุ จัดทำมูมสร้างสุข ฯ <u>ข้อจำกัด</u> - สถานที่มีจำกัด	ผลเชิงปริมาณ : 1 แห่ง ผลเชิงคุณภาพ : เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ แนวทางการเตรียม ความพร้อมผู้สูงอายุ อย่างมีคุณภาพทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ สุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และ เทคโนโลยี	
2	บ้านบางละมุง		✓			ส่งเสริมสนับสนุนให้ศพส. เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ แนวทางการเตรียมความ พร้อมผู้สูงอายุ 5 ด้าน	ศพส.มีมูมสร้างสุข เรียนรู้ เตรียมพร้อม ก่อนสูงวัย เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้	1.จัดเตรียมสถานที่ภายใน ศพส.บ้านบางละมุง เพื่อ จัดทำมูมสร้างสุขและ	เชิงปริมาณ ศพส. มีมูมสร้างสุข เรียนรู้ เตรียมพร้อม ก่อนสูงวัย เป็นแหล่ง	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						(ด้านสุขภาพ ด้านสังคม ด้านเทคโนโลยี ด้าน สิ่งแวดล้อม ด้าน เศรษฐกิจ)	ให้กับบุคลากร ประชาชน ภาคีเครือข่าย	เรียนรู้ “เต็มรู้ เตรียมพร้อม ก่อนสูงวัย” 2.ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ ต่าง ๆ ให้ครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน (ด้านสุขภาพ ด้าน สังคม ด้านเทคโนโลยี ด้านสิ่งแวดล้อม ด้าน เศรษฐกิจ) 3.จัดทำบอร์ด ป้าย ประชาสัมพันธ์การเตรียม ความพร้อมผู้สูงอายุอย่างมี คุณภาพ 4.จัดทำนิตรรศการเรียนรู้ เรื่องการเตรียมความ พร้อม 5 ด้าน 5.สรุปรายงานผลการ ดำเนินงานให้กรมกิจการ ผู้สูงอายุ	เรียนรู้ให้กับบุคลากร ประชาชน ภาคี เครือข่าย กลุ่มเป้าหมาย อย่างน้อย 100 คน เชิงคุณภาพ ทุกช่วงวัย มีความ ตระหนักถึงความสำคัญ ของการเตรียมความ พร้อมผู้สูงอายุอย่างมี คุณภาพ พร้อมทั้งนำไป ปฏิบัติเป็นแนวทาง ดำเนินชีวิตได้อย่าง เข้าถึง และแพร่หลายใน สังคมวงกว้างมากขึ้น	
3	บ้านทักษิณ			✓		แนวทางที่กรมกิจการ ผู้สูงอายุกำหนด เพื่อ มุ่งเน้นการส่งเสริม	โครงการมมสร้างสุขและ เรียนรู้ เต็มรู้ เตรียมพร้อม ก่อนสูงวัย	การจัดทำสื่อ ประชาสัมพันธ์ เพื่อ ส่งเสริม สนับสนุนแหล่ง	โครงการมมสร้างสุขและ เรียนรู้ “เต็มรู้ เตรียมพร้อม ก่อนสูง	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						สนับสนุนแหล่งเรียนรู้ แนวทางการเตรียมความ พร้อมผู้สูงอายุ ให้แก่ บุคลากร ประชาชน และ เครือข่ายที่มีความสนใจ ด้านการเตรียมความพร้อม ผู้สูงอายุ และร่วมเป็น หนึ่งในกลไกสำคัญที่จะ ช่วยผลักดัน ให้สังคมไทยมี การเตรียมการรองรับการ เป็นสังคมสูงอายุ อย่างมีคุณภาพ		ศึกษาเรียนรู้แนวทางการ เตรียมความพร้อมผู้ สูงอายุ อย่างมีคุณภาพทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้าน สภาพแวดล้อม ด้าน เทคโนโลยี ด้านสังคม และเส้นทางการเตรียม ความพร้อมผู้สูงอายุ อย่างมีคุณภาพ	วัย” ในรูปแบบการจัด นิทรรศการการเรียนรู้ เรื่องการเตรียมความ พร้อม ผู้สูงอายุ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านสังคม ด้าน เศรษฐกิจ ด้าน สภาพแวดล้อม และด้าน เทคโนโลยี	
4	บ้านแค			✓			ลักษณะของกิจกรรม ความร่วมมือของพื้นที่ที่ จัดกิจกรรม	ช่องทางการเข้าถึงสื่อ ประชาสัมพันธ์	ผลเชิง ปริมาณ :...100% .. ผลเชิงคุณภาพ : ... บุคลากร ประชาชน และเครือข่ายที่มีความ สนใจศึกษาเรียนรู้ แนวทางการเตรียม ความพร้อมผู้สูงอายุ	- ความต่อเนื่องของ โครงการฯ - การได้รับการ สนับสนุนงบประมาณ - ความชัดเจนของ โครงการ

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
5	จังหวัดสงขลา				✓	สนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้แนวทางการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านเทคโนโลยีนวัตกรรม	มุมสร้างสุข ประกอบด้วย สื่อประชาสัมพันธ์รูปแบบต่าง ๆ ที่มีความสนใจศึกษาเรียนรู้แนวทางการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ	1.กำหนดสถานที่ / จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ 2. จัดประชุมชี้แจง กำหนดแผน และแนวทางการดำเนินงานในระดับพื้นที่ และคำสั่งแต่งตั้งคณะดำเนินงานโครงการฯ 3.จัดเตรียมสถานที่ภายในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ เพื่อจัดทำมุมสร้างสุขและเรียนรู้ “เตรียมพร้อมก่อนสูงวัย” 4.ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ ได้แก่ หนังสือ แผ่นพับ ป้ายประชาสัมพันธ์ติดผนัง ป้ายประชาสัมพันธ์แบบตั้งพื้น (Standy) หรือ เคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ	ผลเชิงปริมาณ:มุมสร้างสุขและเรียนรู้...“เตรียมพร้อม...ก่อนสูงวัย”..1 แห่ง ผลเชิงคุณภาพ: บุคลากร ผู้รับบริการ ภายในศูนย์ฯ ประชาชน และเครือข่ายที่มีความสนใจศึกษาเรียนรู้ แนวทางการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ	การรวบรวมข้อมูลให้เป็นปัจจุบันให้อยู่ตลอดเวลา

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
								อย่างมีคุณภาพ(ส่วนกลาง ส่งไฟล์ข้อมูลให้)		
6	วาสนะเวศม์				✓	ส่งเสริม สนับสนุนให้ ศพส. เป็นแหล่งศึกษา เรียนรู้ แนวทางการเตรียม ความพร้อมผู้สูงอายุ 5 ด้าน (ด้านสุขภาพ ด้าน สังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้าน สภาพแวดล้อม และด้าน เทคโนโลยีและนวัตกรรม	ศพส. มีมุมสร้างสุขเรียนรู้ เตรียมพร้อมก่อนสูงวัย เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ ให้กับบุคลากร ประชาชน ภาคีเครือข่าย	1.จัดเตรียมสถานที่ภายใน ศพส.วาสนะเวศม์ฯ เพื่อ จัดทำมุมสร้างสุขและ เรียนรู้ "เติมรู้ เตรียมพร้อม ก่อนสูงวัย" 2.ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อเผยแพร่ในรูปแบบ ต่างๆ ให้ครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน ผล 3.จัดทำบอร์ดป้าย ประชาสัมพันธ์ การเตรียม ความพร้อมผู้สูงอายุ อย่างมีคุณภาพ 4.จัดทำนิทรรศการเรียนรู้ เรื่องการ เตรียมความ พร้อม 5 ด้าน 5.สรุปและรายงานผล	ผลเชิงปริมาณ : ศพส. วาสนะเวศม์ มีมุมสร้าง สุขเรียนรู้ เตรียมพร้อม ก่อนสูงวัยเป็นแหล่ง เรียนรู้ให้กับบุคลากร ประชาชน ภาคี เครือข่ายกลุ่มเป้าหมาย อย่างน้อย 100 คน	
7	จังหวัดปทุมธานี			✓		- ส่งเสริม สนับสนุนให้ทุก ภาคส่วนเห็นความสำคัญ	- การจัดหาสื่อ ประชาสัมพันธ์โครงการ	การจัดทำสื่อ ประชาสัมพันธ์โครงการ	ผลเชิงปริมาณ : -	- ยังขาดการสนับสนุน ให้เยาวชนประชาชน

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						<p>และมีความรู้ความเข้าใจในการเตรียมพร้อมก่อนเข้าสู่ผู้สูงอายุ และสนับสนุนให้เกิดความรู้ในการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ</p>	<p>มุมสร้างสุขและเรียนรู้ “เติมรู้ เตรียมพร้อม ก่อนสูงวัย” ให้เหมาะสมกับบริบท ของพื้นที่</p> <p>- การเข้าถึงของประชาชน</p>	<p>มุมสร้างสุขและเรียนรู้ “เติมรู้ เตรียมพร้อม ก่อนสูงวัย” ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย สำหรับประชาชน และด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม</p>	<p>ผลเชิงคุณภาพ : องค์กรเครือข่ายทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค (หน่วยงานภาครัฐ) และหน่วยงานท้องถิ่น ขยายองค์ความรู้ในการเตรียมความพร้อม และอาสาสมัคร จิตอาสา และประชาชน ได้รับความรู้ในการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ</p>	<p>บุคคลภายนอก เพื่อสร้างการรับรู้ และตระหนักในเรื่องของการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ</p> <p>- ความจำเป็นในด้านเศรษฐกิจของ ประชากร</p>
8	จังหวัดนครพนม			✓		<p>- การขับเคลื่อน เพื่อเอื้อต่อ ภารกิจ โดยรัฐต้องเป็นผู้นำในการส่งเสริมให้เกิดกลไกการขับเคลื่อนการทำงานอย่างเหมาะสมและสนับสนุนทรัพยากร รวมทั้งองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้สูงอายุ เพื่อเป็นแนว</p>	<p>- หน่วยงานทุกภาคส่วนตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของผู้สูงอายุ</p> <p>- ทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญและมีความรู้ความเข้าใจในการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ผู้สูงอายุ และสนับสนุนให้เกิดความรู้ในการเตรียม</p>	<p>- สนับสนุนจัดกิจกรรม/จัดสถานที่รองรับการสร้างสุขและการเรียนรู้ เติมรู้เตรียมพร้อมขเมื่อสูงวัยให้กลุ่มเป้าหมาย</p>	<p>ผลเชิงปริมาณ : ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 250 คน</p> <p>ผลเชิงคุณภาพ : มีสถานที่ที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายเข้าถึงองค์ความรู้ด้านการ</p>	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						<p>ทางการปฏิบัติที่เหมาะสม รองรับโครงสร้างของสังคม และการเปลี่ยนแปลงสู่ สังคมผู้สูงอายุที่กำลังจะ เกิดขึ้นจนถึงปัจจุบัน ดังนั้น ทุกภาคส่วนและ สังคมจึงควรมีการเตรียม ความพร้อมก่อนเข้าสู่วัย สูงอายุให้ครอบคลุมทุก ด้าน</p>	<p>ความพร้อมด้านต่าง ๆ ที่ จำเป็น เช่น ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสภาพแวดล้อมที่ ปลอดภัยสำหรับ ประชาชน และด้าน เทคโนโลยีและนวัตกรรม</p>		เตรียมพร้อมเข้าสู่สังคม สูงวัย	

จากตารางที่ 5.4 แสดงผลการดำเนินงานของโครงการการสร้างการตระหนักรู้และเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัย (โครงการมูมสร้างสุข และเรียนรู้ เต็มรู้ เตรียมพร้อม ก่อนสูงวัย) ตามแผนปฏิบัติการ และแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 มีศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จำนวน 8 แห่ง ดำเนินการโครงการ ได้แก่

(1) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ (เชียงใหม่) จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินงานในระยะไตรมาสที่ 4

(2) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี ดำเนินงานในระยะไตรมาสที่ 2

(3) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา ดำเนินงานในระยะไตรมาสที่ 3

(4) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค ดำเนินงานในระยะไตรมาสที่ 3

(5) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา ดำเนินงานในระยะไตรมาสที่ 4

(6) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดำเนินงานในระยะไตรมาสที่ 4

(7) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ดำเนินงานในไตรมาสที่ 3

(8) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจังหวัดนครพนม จังหวัดนครพนม ดำเนินงานในไตรมาสที่ 3

โดยศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดลำปาง ไม่ระบุว่าได้มีการดำเนินการ และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ไม่ได้ส่งข้อมูล ทั้งนี้มีประเด็นนำเสนอ 5 ประเด็น ซึ่งสามารถสรุปผลได้ดังนี้

5.3.1 บริบทที่สอดคล้อง

5.3.1.1 บริบทเชิงพื้นที่

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ (เชียงใหม่) จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 แห่ง ที่ได้ให้ความสำคัญเรื่อง การก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยของภาคเหนือ โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่ มีผู้สูงอายุมากเป็นลำดับ 3 ของประเทศ

5.3.1.2 บริบทแวดล้อมที่มีผลต่อกลุ่มเป้าหมาย

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 3 แห่ง ที่ได้ให้ความสำคัญเรื่อง การส่งเสริมสนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้แนวทางการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านเทคโนโลยีนวัตกรรม

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 2 แห่ง ที่ได้ให้ความสำคัญเรื่อง การส่งเสริมสนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ เป็นแหล่งเรียนรู้แนวทางการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุให้แก่บุคลากร ประชาชน และเครือข่าย ที่มีความสนใจด้านการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ และร่วมเป็นหนึ่งในกลไกสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้สังคมไทยเกิดความรู้ในการเตรียมการรองรับการเป็นสังคมสูงอายุอย่างมีคุณภาพ

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจังหวัดนครพนม จังหวัดนครพนม จำนวน 1 แห่ง ที่ได้ให้ความสำคัญเรื่อง การขับเคลื่อนเพื่อเอื้อต่อภารกิจ โดยรัฐต้องเป็นผู้นำในการส่งเสริมให้เกิดกลไก การขับเคลื่อนการทำงานอย่างเหมาะสมในการสนับสนุนทรัพยากร รวมทั้งองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้สูงอายุ เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมรองรับโครงสร้างของสังคม และการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมผู้สูงอายุที่กำลังจะเกิดขึ้นจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นทุกภาคส่วนและสังคมจึงควรมีการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ผู้สูงอายุให้ครอบคลุมทุกด้าน

หมายเหตุ : บ้านบางแคไม่ได้ระบุบริบทที่สอดคล้อง

5.3.2 ปัจจัยนำเข้า

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ (เชียงใหม่) จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีความพร้อมทรัพยากร ได้แก่ งบประมาณ บุคลากร ข้อมูลด้านวงจรชีวิต กระบวนการชราภาพ สุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม และเทคโนโลยี นวัตกรรมสำหรับผู้สูงอายุ และวัสดุที่จัดหาได้ในท้องถิ่น

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า มีความชัดเจนของวัตถุประสงค์โครงการ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (ศพส.) มีมุมสร้างสุขเรียนรู้เตรียมพร้อมก่อนสูงวัย เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ให้กับบุคลากร ประชาชน ภาครีเครือข่าย

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา พบว่า มีความเหมาะสมของกิจกรรม ได้แก่ โครงการมุมสร้างสุขและเรียนรู้ เติมรู้ เตรียมพร้อมก่อนสูงวัย

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค พบว่า มีความเหมาะสมของกิจกรรม ได้แก่ ลักษณะของกิจกรรมความร่วมมือของพื้นที่ที่จัดกิจกรรม

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา พบว่า มีความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของโครงการ ได้แก่ มีมุมสร้างสุข ประกอบด้วยสื่อประชาสัมพันธ์รูปแบบต่าง ๆ ที่มีความสนใจศึกษาเรียนรู้แนวทางการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า มีความชัดเจนของวัตถุประสงค์ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (ศพส.) มีมุมสร้างสุขเรียนรู้เตรียมพร้อมก่อนสูงวัย เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ให้กับบุคลากร ประชาชน ภาครีเครือข่าย

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี พบว่า มีความชัดเจนของวัตถุประสงค์โครงการ ได้แก่ การจัดหาสื่อประชาสัมพันธ์โครงการมุมสร้างสุขและเรียนรู้ “เติมรู้เตรียมพร้อม ก่อนสูงวัย” ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ และการเข้าถึงประชาชน

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจังหวัดนครพนม จังหวัดนครพนม พบว่า มีความพร้อมของทรัพยากร ได้แก่ หน่วยงานทุกภาคส่วน ตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญของผู้สูงอายุ และมีความพร้อมของวัตถุประสงค์ประสงค์ ได้แก่ ทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญ และมีความรู้ ความเข้าใจในการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ และสนับสนุนให้เกิดความรู้ในการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ที่จำเป็น เช่น ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับประชาชน และด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม

5.3.3 กระบวนการ : การดำเนินการ

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์(เชียงใหม่) จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีกระบวนการดำเนินงาน ได้แก่ การจัดประชุม เพื่อวางแผนการจัดทำมูมสร้างสุข ให้ครบทุกมิติ การเตรียมสถานที่ และดำเนินการจัดจ้างเอกชนที่มีความรู้ด้านผู้สูงอายุ จัดทำมูมสร้างสุข ฯ

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยมีกระบวนการดำเนินงาน จำนวน 5 ขั้นตอน มีดังนี้ ได้แก่ 1. จัดเตรียมสถานที่ภายใน ศพส.บ้านบางละมุง เพื่อจัดทำมูมสร้างสุขและเรียนรู้ “เติมรู้ เตรียมพร้อม ก่อนสูงวัย” 2. ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ให้ครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน (ด้านสุขภาพ ด้านสังคม ด้านเทคโนโลยี ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ) 3. จัดทำบอร์ด ป้ายประชาสัมพันธ์ การเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ 4. จัดทำนิทรรศการเรียนรู้เรื่องการเตรียมความพร้อม 5 ด้าน และ 5. สรุปรายงานผลการดำเนินงานให้กรมกิจการผู้สูงอายุ

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา โดยมีกระบวนการดำเนินงานการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริม สนับสนุนแหล่งศึกษาเรียนรู้แนวทางการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ อย่างมีคุณภาพทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านเทคโนโลยี และด้านสังคม ตลอดจนเส้นทางเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค โดยมีกระบวนการดำเนินงาน ได้แก่ ช่องทางการเข้าถึงสื่อประชาสัมพันธ์

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา โดยมีกระบวนการดำเนินงาน จำนวน 4 ขั้นตอน มีดังนี้ ได้แก่ 1. กำหนดสถานที่และจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ 2. จัดประชุมชี้แจง กำหนดแผน และแนวทางการดำเนินงานในระดับพื้นที่ และคำสั่งแต่งตั้งคณะดำเนินงานโครงการฯ 3. จัดเตรียมสถานที่ภายในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุเพื่อจัดทำมูมสร้างสุขและเรียนรู้ “เติมรู้ เตรียมพร้อม ก่อนสูงวัย และ 4. ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ ได้แก่ หนังสือ แผ่นพับ ป้ายประชาสัมพันธ์ติดผนัง ป้ายประชาสัมพันธ์แบบตั้งพื้น หรือเคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์การส่งเสริมการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีกระบวนการดำเนินงาน จำนวน 5 ขั้นตอน มีดังนี้ ได้แก่ 1. จัดเตรียมสถานที่ภายในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ เพื่อจัดทำมูมสร้างสุขและเรียนรู้ "เติมรู้ เตรียมพร้อม ก่อนสูงวัย" 2. ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ ให้ครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน 3. จัดทำบอร์ดป้ายประชาสัมพันธ์ การเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ 4. จัดทำนิทรรศการเรียนรู้เรื่องการ เตรียมความพร้อม 5 ด้าน และ 5. สรุปและรายงานผล

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี โดยมีกระบวนการดำเนินงาน ซึ่งมีการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์โครงการมุมสร้างสุขและเรียนรู้ “เติมรู้ เตรียมพร้อม ก่อนสูงวัย” ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับประชาชน และด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจังหวัดนครพนม จังหวัดนครพนม โดยมีกระบวนการดำเนินงาน โดยมีการสนับสนุนจัดกิจกรรม และจัดสถานที่รองรับการสร้างสุขและการเรียนรู้ เติมนรู้ เตรียมพร้อมเมื่อสูงวัยให้กลุ่มเป้าหมาย

5.3.3.1 ข้อจำกัด

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ (เชียงใหม่) จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีข้อจำกัดเรื่อง สถานที่ที่มีอยู่อย่างจำกัด

5.3.4 ผลลัพธ์

5.3.4.1 ผลลัพธ์เชิงปริมาณ

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ (เชียงใหม่) จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผลลัพธ์เชิงปริมาณจากการดำเนินโครงการให้มีสถานที่สำหรับเป็นมุมสร้างสุข และเรียนรู้ เตรียมพร้อมก่อนสูงวัย เป็นจำนวน 1 แห่ง

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า ผลลัพธ์เชิงปริมาณจากการดำเนินโครงการที่มีศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ มีมุมสร้างสุข เรียนรู้ เตรียมพร้อม ก่อนสูงวัย ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับบุคลากร ประชาชน ภาควิชาเครือข่าย และกลุ่มเป้าหมาย อย่างน้อยเป็นจำนวน 100 คน

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา ไม่ปรากฏข้อมูล ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค พบว่า ผลลัพธ์เชิงปริมาณจากการดำเนินโครงการ เป็นจำนวนร้อยละ 100

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา พบว่า ผลลัพธ์เชิงปริมาณจากการดำเนินโครงการให้มีสถานที่สำหรับเป็นมุมสร้างสุขและเรียนรู้ เติมนรู้ เตรียมพร้อม ก่อนสูงวัย เป็นจำนวน 1 แห่ง

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผลลัพธ์เชิงปริมาณจากการดำเนินโครงการที่มีศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ สำหรับเป็นมุมสร้างสุขและเรียนรู้ เติมนรู้ เตรียมพร้อม ก่อนสูงวัย เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับบุคลากร ประชาชน ภาควิ และเครือข่ายกลุ่มเป้าหมาย อย่างน้อยเป็นจำนวน 100 คน

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ไม่ปรากฏข้อมูล

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจังหวัดนครพนม จังหวัดนครพนม พบว่า ผลลัพธ์เชิงปริมาณจากการดำเนินโครงการ ซึ่งมีผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการ เป็นจำนวน 250 คน

5.3.4.2 ผลลัพธ์เชิงคุณภาพ

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ (เชียงใหม่) จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการสามารถเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ แนวทางการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ สุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และเทคโนโลยี

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการ โดยทุกอายุช่วงวัย สามารถมีความตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ พร้อมทั้งนำไปปฏิบัติเป็นแนวทางดำเนินชีวิตได้อย่างเข้าถึง และแพร่หลายในสังคมวงกว้างมากขึ้น

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการมมสร้างสุขและเรียนรู้ “เติมรู้ เตรียมพร้อม ก่อนสูงวัย” ในรูปแบบการจัดนิทรรศการการเรียนรู้เรื่องการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านเทคโนโลยี

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านแค พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการ ซึ่งมีบุคลากร ประชาชน และเครือข่ายที่มีความสนใจศึกษาเรียนรู้แนวทางการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการ ซึ่งมีบุคลากร ผู้รับบริการภายในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ประชาชน และเครือข่ายที่มีความสนใจศึกษาเรียนรู้แนวทางการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่ปรากฏข้อมูล

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการ ซึ่งมีองค์กรเครือข่ายทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค (หน่วยงานภาครัฐ) และหน่วยงานท้องถิ่น ขยายองค์ความรู้ในการเตรียมความพร้อม อาสาสมัคร จิตอาสา และประชาชน ได้รับความรู้ในการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจังหวัดนครพนม จังหวัดนครพนม พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการ ซึ่งมีสถานที่สำหรับประชาชน กลุ่มเป้าหมายเข้าถึงองค์ความรู้ด้านการเตรียมพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย

5.3.5 ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ

5.3.5.1 ความยั่งยืน

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านแค จำนวน 1 แห่ง ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะเรื่อง การต้องการความต่อเนื่องของโครงการการสร้างการตระหนักรู้และเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัย (โครงการมมสร้างสุข และเรียนรู้ เต็มรู้ เตรียมพร้อม ก่อนสูงวัย)

5.3.5.2 ข้อเสนอแนะ

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านแค จำนวน 1 แห่ง ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะเรื่อง การได้รับการสนับสนุนงบประมาณ และการต้องการความชัดเจนของโครงการในการรวบรวมข้อมูลให้เป็นปัจจุบันอยู่ตลอดเวลา

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 1 แห่ง ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะเรื่อง ความจำเป็นในด้านเศรษฐกิจของประชาชน ขาดการสนับสนุนให้เยาวชนประชาชน บุคคลภายนอกเพื่อสร้างการรับรู้ และตระหนักในเรื่องของการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ

5.4 ผลการดำเนินงานของโครงการการเสริมสร้างกลไกพัฒนาผู้สูงอายุ ตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

5.4.1 ผลการดำเนินงานของโครงการการเสริมสร้างกลไกพัฒนาผู้สูงอายุ โครงการย่อยที่ 1 โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ศพอส. ตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565

ตารางที่ 5.5

แสดงผลการดำเนินงานของโครงการการเสริมสร้างกลไกพัฒนาผู้สูงอายุ โครงการย่อยที่ 1 โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ศพอส.

ตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
1	บ้านธรรมปกรณ์(เชียงใหม่)				✓	- การส่งเสริมให้ทุกภาค ส่วนเข้ามามีส่วนร่วมใน การพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุ	- งบประมาณ ที่เพียงพอ - วิทยากรมีความ เชี่ยวชาญ - พลังของผู้สูงอายุ	- รูปแบบการจัดอบรม เชิงปฏิบัติการในลักษณะ บรรยาย การอภิปรายกลุ่ม การฝึกภาคปฏิบัติ Workshop - หลักสูตรในการจัดอบรม <u>ข้อจำกัด</u> ผู้สูงอายุมีอายุมาก ไม่สะดวกในการเดินทาง - ใช้ระยะเวลาในการ อบรมหลายวัน	ผลเชิงปริมาณ : ศพอส. จำนวน 7 แห่ง ผลเชิงคุณภาพ : คณะกรรมการบริหาร ศพอส. มีองค์ความรู้ใน การขับเคลื่อนงาน ด้านผู้สูงอายุ	
2	บ้านบางละมุง				✓	ส่งเสริมศักยภาพให้ คณะกรรมการบริหาร ศพอส. แกนนำ และ เครือข่ายด้านผู้สูงอายุ ให้ มีมาตรฐาน และมีกิจกรรม	จัดอบรมพัฒนาศักยภาพ ศพอส. หลักสูตรนักสนาน พลังชุมชนเพื่อการ ขับเคลื่อนสังคมผู้สูงวัย (นสสว.)	1.ประสาน อปท./ชมรม ผส. เข้าร่วมการอบรม 2.จัดหาวิทยากรให้ความรู้ 3.ดำเนินการอบรม 4.รายงาน/ติดตามผล	เชิงปริมาณ ผู้เข้าร่วมการอบรม จำนวน 84 คน ได้รับ การพัฒนาศักยภาพตาม หลักสูตร นสสว.	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						อย่างต่อเนื่อง เป็นกลไกใน การขับเคลื่อนงานในพื้นที่ อย่างเป็นรูปธรรม			เชิงคุณภาพ ศพอส.มีมาตรฐานกลไก ในการดำเนินงานงาน เพื่อพัฒนาศักยภาพ ผู้สูงอายุในพื้นที่	
3	บ้านทักษิณ		✓	✓	✓	รัฐบาลได้ให้ความสำคัญ กับสถานการณ์การเข้าสู่ สังคมผู้สูงอายุ มีการ รองรับต่อสถานการณ์ ผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น จึงได้มี การจัดตั้งศูนย์พัฒนา คุณภาพชีวิตและส่งเสริม อาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ขึ้นซึ่งอยู่ในการดูแลของ กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ โดยมีแนวคิดเพื่อเป็นการ จัดสวัสดิการสังคมสำหรับ ผู้สูงอายุในชุมชนรูปแบบ หนึ่ง โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	มุ่งเน้นให้ ศพอส. มี กิจกรรมในการขับเคลื่อน งานอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมทุกมิติทั้ง ทางด้านสุขภาพ สังคม จิตใจ และเศรษฐกิจ เพื่อ พัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุในพื้นที่ อีกทั้ง มุ่งหวังให้ ศพอส. เป็น กลไก ในการขับเคลื่อนงานด้าน ผู้สูงอายุในพื้นที่อย่างเป็น รูปธรรม	การพัฒนาศักยภาพ ทีมงาน คณะกรรมการ บริหาร ศพอส. และ เครือข่ายงานด้านผู้สูงอายุ ในพื้นที่ให้มีศักยภาพใน การขับเคลื่อน ศพอส. และการทำงานด้าน ผู้สูงอายุให้สามารถดำเนิน ไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ	จำนวน ศพอส. 5 พื้นที่	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						และเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุ แกนนำ อาสาสมัคร ชุมชน องค์กรเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน ภาค ประชาชนและภาคประชา สังคมทุกภาคส่วนมีส่วน ร่วมในการขับเคลื่อนการ ดำเนินงาน ศพอส. โดยมี องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นให้การหนุนเสริม				
4	ขอนแก่น		✓			กรมกิจการผู้สูงอายุมุ่งเน้น ให้ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต และส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ มีกิจกรรม ในการขับเคลื่อนงานอย่าง ต่อเนื่องครอบคลุมทุกมิติ ทั้งด้านสุขภาพ ด้านสังคม ด้านจิตใจ และด้าน เศรษฐกิจ เพื่อพัฒนา คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุใน พื้นที่ อีกทั้งมุ่งหวังให้ศูนย์	1.มีคณะวิทยากรจาก มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2.มีเครือข่ายในการทำงาน ด้านผู้สูงอายุที่เข้มแข็ง	อบรมให้ความรู้หลักสูตร นักรสานพลังชุมชนเพื่อการ ขับเคลื่อนสังคมผู้สูงวัย (นสสว.)	ผลเชิงปริมาณ คณะกรรมการ ศพอส. และเครือข่ายทำงาน ด้านผู้สูงอายุมีศักยภาพ สามารถพัฒนา ขับเคลื่อน ศพอส.ใน พื้นที่ จำนวน 80 คน ผลเชิงคุณภาพ : คณะกรรมการ ศพอส. และเครือข่ายทำงาน ด้านผู้สูงอายุมีศักยภาพ	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ เป็นกลไกในการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุในพื้นที่ อย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นจึงมีความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) และเครือข่ายงานด้านผู้สูงอายุในพื้นที่			สามารถพัฒนาขับเคลื่อน ศพอส. ในพื้นที่ ให้ไปสู่มาตรฐานที่กำหนด	
5	บ้านบุรีรัมย์				✓	-บริบทเชิงพื้นที่ 1.ภาคีเครือข่ายในพื้นที่ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุ 2.กลุ่มผู้สูงอายุ มีความตื่นตัว ต้องการเข้าร่วมโครงการพร้อมพัฒนา	-ปัจจัยภายใน 1.การส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมโครงการตระหนักถึงศักยภาพและความสำคัญของการขับเคลื่อนงานผู้สูงอายุในพื้นที่ 2.กระบวนการคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการที่มีศักยภาพ และมีความ	-กระบวนการ 1.หน่วยงานใช้กระบวนการประสานงานทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อติดต่อประสานงานอย่างต่อเนื่องกับเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง - จุดศักยภาพที่ทำให้งานสัมฤทธิ์ผล	ผลเชิงปริมาณ : ผู้เข้าร่วมหลักสูตรนสสว. จำนวนไม่น้อยกว่า 120 คน ผลเชิงคุณภาพ : -	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						ศักยภาพตนเอง/กลุ่ม อย่างต่อเนื่อง -บริบทแวดล้อมที่มีผลต่อ กลุ่มเป้าหมาย 1.สถานการณ์ทางสังคม และนโยบายระดับชาติให้ ความสำคัญกับประเด็น การขับเคลื่อนงานผู้สูงอายุ	พร้อมในการพัฒนางาน ด้านผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง -ปัจจัยภายนอก 1.นโยบายภาครัฐและ สถานการณ์สังคมสูงวัยที่ เอื้อต่อการขับเคลื่อนงาน ผู้สูงอายุ	1.ทีมงานผู้รับผิดชอบ โครงการฯ และทีม วิทยากรกระบวนการที่มี ความเชี่ยวชาญ - ข้อจำกัด 1.พื้นที่ของผู้เข้าร่วม โครงการฯ จำนวน 7 จังหวัดมีความห่างไกล ยากลำบากต่อการเดินทาง		
6	จังหวัดสงขลา				✓	พัฒนาศักยภาพ คณะกรรมการ ศพอส.ให้มี องค์ความรู้ในการ ขับเคลื่อนงานด้าน ผู้สูงอายุ กิจกรรมและ บริการที่เหมาะสมในทุก มิติ ซึ่งเป็นศูนย์รวมให้ ผู้สูงอายุและคนทุกวัยมี สถานที่ในการดำเนิน กิจกรรมต่างๆ สำหรับ ผู้สูงอายุและคนทุกวัย	พัฒนาศักยภาพ คณะกรรมการ ศพอส. ให้ มีองค์ความรู้ในการ ขับเคลื่อนงานด้าน ผู้สูงอายุในพื้นที่	1.ประสานหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง 2.กำหนดสถานที่ / จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ 3. จัดประชุมชี้แจง กำหนดแผน และแนวทาง การดำเนินงานในระดับ พื้นที่ และคำสั่งแต่งตั้งคณะ ดำเนินงานโครงการฯ 4. จัดอบรมพัฒนา ศักยภาพ ศพอส. หลักสูตร นักรสานพลัง รูปแบบการ	ผลเชิงปริมาณ: มุมสร้าง สุขและเรียนรู้...“เติมรู้ เตรียมพร้อม..ก่อนสูง วัย”..1 แห่ง ผลเชิงคุณภาพ:บุคคลากร ผู้รับบริการภายในศูนย์ฯ ประชาชน และเครือข่าย ที่มีความสนใจศึกษา เรียนรู้แนวทางการ เตรียมความพร้อมผู้วัย สูงอายุ	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
								อบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน ๒๐ ชั่วโมง 5.ติดตามผลและรายงาน		
7	จังหวัดลำปาง	✓				<p>- กรมกิจการผู้สูงอายุ มีนโยบายในการขับเคลื่อนการจัดตั้ง ศพอส.ตั้งแต่ ปี 2557-2558 เป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้มีกลไกศพอส.ในทุกตำบลทั่วประเทศ เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานให้มีความต่อเนื่องและเกิดประโยชน์สูงสุด</p> <p>- ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้มีสถานที่ รวมกลุ่มจัดกิจกรรมและบริการที่ครอบคลุมทุกมิติ และส่งเสริมขยายผลการจัดตั้งศพอส.</p> <p>- มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาศักยภาพ และยกระดับ</p>	<p>- ศพส. จัดอบรมนักรสนพลังชุมชน เพื่อขับเคลื่อนสังคมสูงวัย</p> <p>-ขับเคลื่อนขยายผลการจัดตั้ง ศพอส.แบบไม่ขอรับในพื้นที่ อปท. และขับเคลื่อนกิจกรรมใน 4 มิติใน ศพอส.</p>	<p>- จัดอบรมให้ความรู้ชี้แจงทำความเข้าใจ</p> <p>- หน่วยงานพื้นที่ตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และพร้อมจดทะเบียนเป็นศพอส.</p> <p><u>โดยดำเนินการใน</u></p> <p>1) วันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ.2564 โรงแรมเวียงทอง จังหวัดลำปาง จัดอบรมให้ความรู้การดำเนินการโครงการเสริมสร้างกลไกพัฒนาผู้สูงอายุและหลักสูตรนักรสนพลังชุมชน)</p>	<p>ผลเชิงปริมาณ :</p> <p>- ผู้เข้าร่วมอบรมพัฒนาศักยภาพ ศพอส.หลักสูตรนักรสนพลังชุมชน จำนวน ไม่น้อยกว่า 80 คน ได้ผลตามตัวชี้วัด</p> <p>- มีพื้นที่ที่เป็นกลไกในการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในชุมชนเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่า 7 แห่ง พร้อมจดทะเบียนอยู่ระหว่างส่งเอกสารจดทะเบียน</p> <p>ผลเชิงคุณภาพ :</p>	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						ศูนย์พัฒนาศักยภาพ (ศพอส) ในทุกด้านครบทุก มิติ		<ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมเปิดตลาดสาธิต และจำหน่ายผลิตภัณฑ์ภูมิ ปัญญาผู้สูงอายุ จำนวน 150 คน 2) วันที่ 21-23 ธันวาคม พ.ศ.2564 ขับเคลื่อน กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ และการมีงานทำของคน ในชุมชน ศพอส.หนองกะ ท้าว พิษณุโลก จำนวน 30 คน 3) วันที่ 28-29 พ.ศ.2564 อบรมให้ความรู้โครงการ เสริมสร้างกลไกพัฒนา ผู้สูงอายุและเตรียมความ พร้อมรับสมัครการเข้ารับ การอบรมหลักสูตรนักร้าน พลังชุมชน) เพื่อการขับเคลื่อนสังคม สูงวัย ศูนย์พัฒนาการจัด 		

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
								<p>สวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดลำปาง จำนวน 205 คน</p> <p>4) วันที่ 23-25 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2565 อบรมหลักสูตร นักษานพลังชุมชนเพื่อการ ขับเคลื่อนสังคมผู้สูงวัย (นสสว.)ห้องประชุมศพศ. ลำปาง จำนวน 80 คน</p> <p>5) วันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2565 กิจกรรมอบรมให้ ความรู้การดูแลผู้สูงอายุ ศพส.จ.ลำปาง จำนวน 30 คน</p> <p>6) วันที่ 21-22 มีนาคม พ.ศ.2565 กิจกรรมอบรม ให้ความรู้การดูแลผู้สูงอายุ ผู้พิการศพอส.ต.เวียงนคร จำนวน 60 คน</p> <p>7) วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2565 กิจกรรมอบรมให้</p>		

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
								<p>ความรู้การดูแลผู้สูงอายุ ผู้ พิการ ศพอส.ตำบลแจ้ ซ้อน จำนวน 50 คน</p> <p>8) วันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2565 จัดกิจกรรมพัฒนา ศักยภาพคณะกรรมการ และสมาชิกศูนย์ ศพอส. ณ ช่วงนครเทศบาลลำปาง จำนวน 150 คน</p> <p>9) วันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ.2565 ศพอส.จ.ลำปาง อบรมให้ความรู้ ประชาสัมพันธ์การขึ้น ทะเบียนเป็นศูนย์พัฒนา คุณภาพชีวิตและส่งเสริม อาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส) จำนวน 30 คน</p> <p>10) วันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ.2565 ประชุม ขับเคลื่อนการจัดกิจกรรม</p>		

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
								ศพอส.ตำบลแจ้ซ้อน จำนวน 35 คน 11) วันที่ 1-7 กันยายน พ.ศ.2565 ประชุม ขับเคลื่อนขยายผลการ จัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพ ชีวิตและส่งเสริมอาชีพ ผู้สูงอายุ (ศพอส.) จำนวน 5 พื้นที่ ตำบลบ้านดง/ ตำบลวังเงิน/ต.สิริราช/ ตำบลบ้านโป่ง/ตำบลวัง ทรายคำ จำนวน 125 คน		
8	วาสนะเวศม์			✓	✓	ส่งเสริมศักยภาพให้ คณะกรรมการ บริหาร ศพอส. แกนนำ และ เครือข่าย ด้านผู้สูงอายุ ให้ มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นกลไกในการ ขับเคลื่อนงานในพื้นที่ อย่างเป็นรูปธรรม	จัดอบรมพัฒนาศักยภาพ ศพอส. ผ่านหลักสูตร นัก สานพลังชุมชน เพื่อการ ขับเคลื่อนสังคมสูงวัย (นสสว.)	1. ประสานภาคีเครือข่าย, อปท. ชมรม ผ.ส. คณะกรรมการ ศพอส. เข้า ร่วมการอบรมฯ 2. จัดหาวิทยากรที่มีความ เชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ และองค์ความรู้ในการ ถ่ายทอด 3. ดำเนินการจัดอบรม	ผลเชิงปริมาณ : ผู้เข้าร่วมการอบรม จำนวน 80 คนได้รับการ พัฒนาศักยภาพได้รับ การพัฒนาศักยภาพตาม หลักสูตร นสสว. ผลเชิงคุณภาพ : ศพอส. มีมาตรฐานกลไก ในการ	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
								4.รายงานพร้อมติดตามผล	ดำเนินงาน เพื่อพัฒนา ศักยภาพในพื้นที่	
9	จังหวัดปทุมธานี				✓	- เป็นพื้นที่บูรณาการงาน ด้านผู้สูงอายุ อย่างครบ วงจร รวมถึงคนทุกวัย	- การวางแผนการ ขับเคลื่อนงาน และการ ประสานงานเครือข่ายใน ระดับพื้นที่ - ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนา ศักยภาพในทุกด้านอย่าง ครบทุกมิติ	- การอบรมเชิงปฏิบัติการ ในลักษณะ การบรรยาย การอภิปรายกลุ่ม การฝึก ปฏิบัติการทำกลุ่มที่ผู้เข้า อบรมสามารถมี ส่วนร่วม ในแต่ละรายวิชาหลักสูตร นักสานพลังชุมชน (นสสว.)	- การอบรมเชิงปฏิบัติการ ผลเชิงปริมาณ : คณะกรรมการบริหาร ศพอส. แกนนำ และ เครือข่ายงานด้าน ผู้สูงอายุ มี ศักยภาพ สามารถพัฒนา ศพอส. ให้ไปสู่ มาตรฐานที่ กำหนด ผลเชิงคุณภาพ : ผู้เข้าร่วมอบรมพัฒนา ศักยภาพ ศพอส. หลักสูตรนักสานพลัง ชุมชน เพื่อการ ขับเคลื่อนสังคมผู้สูงวัย (นสสว.) จำนวนไม่น้อย กว่า 80 คน	- พบว่าในส่วนของการ จัดกิจกรรมเพื่อ ขับเคลื่อนการ ดำเนินงานยังมีบางแห่ง ขาดความต่อเนื่อง เนื่องจากขาดการวาง แผนการดำเนินงานที่ไม่ ชัดเจนและการสานต่อ งานเดิม และขาด งบประมาณสนับสนุนใน การขับเคลื่อนกิจกรรม ให้ครอบคลุมในทุกมิติ
10	จังหวัดนครพนม	✓	✓			- นโยบายในการ ขับเคลื่อนการจัดตั้ง ศพอส. ขยายพื้นที่การ	- สนับสนุนกิจกรรมชมรม ผู้สูงอายุ เครือข่าย และ บูรณาการจัดตั้ง ศพอส.	- อปท. - ชมรมผู้สูงอายุ	ผลเชิงปริมาณ : มีพื้นที่ ร่วมจัดตั้งทะเบียน ศพอส. เพิ่มขึ้น 7 แห่ง	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						ดำเนินงานในการ ขับเคลื่อนกิจกรรม ผู้สูงอายุ ให้ครอบคลุมทุก มิติ ให้มีความเข้มแข็ง สามารถเป็นกลไกในการ พัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุในชุมชน	แบบไม่ของบลงทุน โดยใช้ สถานที่ที่มีอยู่เป็นที่ดำเนิน กิจกรรมด้านผู้สูงอายุ		ผลเชิงคุณภาพ : มีพื้นที่ ศพอส.เพิ่มขึ้น และเป็น กลไกในการพัฒนา ผู้สูงอายุในชุมชน ขับเคลื่อนการเตรียม ความพร้อมเพื่อรองรับ สังคมผู้สูงอายุ	

จากตารางที่ 5.5 แสดงผลการดำเนินงานของโครงการการเสริมสร้างกลไกพัฒนาผู้สูงอายุ โครงการย่อยที่ 1 โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ศพอส. ตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 มีศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จำนวน 10 แห่ง ดำเนินการโครงการ ได้แก่

(1) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินงานในไตรมาสที่ 4

(2) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี ดำเนินงานในไตรมาสที่ 4

(3) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา ดำเนินงานในไตรมาสที่ 2 ไตรมาสที่ 3 และไตรมาสที่ 4

(4) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ดำเนินงานในไตรมาสที่ 2

(5) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ดำเนินงานในไตรมาสที่ 4

(6) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดสงขลา ดำเนินงานในไตรมาสที่ 4

(7) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดลำปาง ดำเนินงานในไตรมาสที่ 1

(8) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดำเนินงานในไตรมาสที่ 3 และไตรมาสที่ 4

(9) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดปทุมธานี ดำเนินงานในไตรมาสที่ 4

(10) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดนครพนม ดำเนินงานในไตรมาสที่ 1 และไตรมาสที่ 2

โดยศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านแค ไม่ระบุว่าได้มีการดำเนินการ และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ไม่ได้ส่งข้อมูล ทั้งนี้มีประเด็นนำเสนอ 5 ประเด็นซึ่งสามารถสรุปผลได้ดังนี้

5.4.1.1 บริบทที่สอดคล้อง

จากตารางแสดงถึงข้อมูลการดำเนินโครงการที่สอดคล้องต่อบริบทการดำเนินงานเชิงพื้นที่และเชิงเป้าหมาย โดยเป็นการดำเนินโครงการเพื่อตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมายในรูปแบบการพัฒนาศักยภาพ การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

5.4.1.1.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ มีการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนและหน่วยงานภาครัฐเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

5.4.1.1.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี มีการส่งเสริมศักยภาพให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ แกนนํา และเครือข่ายด้านผู้สูงอายุ ให้มีมาตรฐาน และมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เป็นกลไกในการขับเคลื่อนงานในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม

5.4.1.1.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา รัฐบาลมีแนวคิดเพื่อเป็นการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุโดยใช้ชุมชนเป็นฐานและเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุ แกนนํา อาสาสมัคร ชุมชน องค์กรเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและภาคประชาสังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การหนุนเสริม โดยรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับสถานการณ์การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งมีการจัดเตรียมสถานการณ์เพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมภายใต้สถานการณ์การที่สังคมกำลังเปลี่ยนผ่านเป็นสังคมผู้สูงอายุ จึงได้มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ขึ้นซึ่งอยู่ในการดูแลของกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

5.4.1.1.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น มุ่งเน้นส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมทางสังคมของผู้สูงอายุผ่านรูปแบบการดำเนินกิจกรรมภายในศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุ โดยจะเน้นไปที่การพัฒนาและขับเคลื่อน ด้านศักยภาพ ด้านสังคม ด้านจิตใจ และด้านเศรษฐกิจอย่างครอบคลุมทุกมิติ เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมศักยภาพของผู้สูงอายุภายในพื้นที่ อีกทั้งมุ่งหวังให้ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ เป็นกลไกในการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นจึงมีความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) และเครือข่ายงานด้านผู้สูงอายุในพื้นที่

5.4.1.1.5 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีการแบ่งออกเป็น 2 บริบทคือ บริบทเชิงพื้นที่ และบริบทแวดล้อมที่มีผลต่อกลุ่มเป้าหมาย อันได้แก่ บริบทเชิงพื้นที่ ภาควิชาเครือข่ายภายในพื้นที่ที่ปฏิบัติงานมีการให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุ และกลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการปฏิบัติงานมีความตื่นตัว ต้องการเข้าร่วมโครงการพร้อมพัฒนาศักยภาพตนเอง/กลุ่มอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ด้านบริบทแวดล้อมที่มีผลต่อกลุ่มเป้าหมาย สถานการณ์ทางสังคมและนโยบายระดับชาติเกิดการตระหนักรู้ และให้ความสำคัญกับประเด็นการขับเคลื่อนงานผู้สูงอายุ

5.4.1.1.6 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จังหวัดสงขลา มีการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ให้มีองค์ความรู้ในการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุ มีการจัดกิจกรรมและการจัดบริการที่เหมาะสมในทุกมิติ ซึ่งเป็นศูนย์รวมให้ผู้สูงอายุและคนทุกเพศทุกวัยมีสถานที่ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุและทุกคนภายในชุมชน

5.4.1.1.7 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จังหวัดลำปาง มีการกำหนดนโยบายในการขับเคลื่อนการจัดตั้งศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ตั้งแต่ ปี 2557-2558 โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้มีกลไกในการพัฒนาศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในทุกตำบลทั่วประเทศ เพื่อเป็นขับเคลื่อนการดำเนินงานให้มีความต่อเนื่องและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ มีส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้มีสถานที่รวมกลุ่มจัดกิจกรรมและบริการที่ครอบคลุมทุกมิติ และส่งเสริมขยายผลการจัดตั้งศูนย์พัฒนาการจัด

สวัสดิการผู้สูงอายุ อีกทั้งมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาศักยภาพ และยกระดับศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ในทุกด้านครบทุกมิติ

5.4.1.1.8 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุวสาณะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เกิด การส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาศักยภาพให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ แกนนำ และเครือข่ายด้านผู้สูงอายุ ให้มีการจัดกิจกรรมและการจัดบริการอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อน งานพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม

5.4.1.1.9 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จังหวัดปทุมธานี เป็นพื้นที่บูรณาการงานด้าน การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุอย่างครบทุกมิติ รวมถึงการเข้าถึงคนทุกเพศทุกวัย เพื่อก่อให้เกิดการสอดคล้องต่อ สถานการณ์ทางสังคมในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

5.4.1.1.10 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จังหวัดนครพนม มีการกำหนดนโยบายใน การขับเคลื่อนการจัดตั้งศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ โดยเป็นการขยายพื้นที่การดำเนินงานในการ ขับเคลื่อนกิจกรรมผู้สูงอายุเพื่อให้ครอบคลุมทุกมิติในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและศักยภาพของผู้สูงอายุให้มีความเข้มแข็ง และสามารถเป็นกลไกในปฏิบัติต่อเนื่องในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชน

5.4.1.2 ปัจจัยนำเข้า

จากข้อมูลภายในตารางได้ระบุถึงปัจจัยนำเข้าต่อการดำเนินโครงการที่มีความหลากหลายในแต่ละ พื้นที่ดังต่อไปนี้

5.4.1.2.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณัม จังหวัดเชียงใหม่ พบปัจจัย นำเข้าคือ การมีพลังของการร่วมกิจกรรมของกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ การมีวิทยากรให้การให้ความรู้ในการ ดำเนินกิจกรรมและการจัดบริการที่มีความเชี่ยวชาญที่สูง การมีงบประมาณที่มีความเพียงพอต่อการดำเนิน กิจกรรมและการจัดบริการ

5.4.1.2.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบปัจจัยนำเข้า คือ มีการจัดอบรมพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ หลักสูตรนักรสานพลังชุมชนเพื่อการ ขับเคลื่อนสังคมผู้สูงวัย (นสสว.)

5.4.1.2.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา พบปัจจัยนำเข้าคือ มีมุ่งเน้นให้ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุมีกิจกรรมและการจัดบริการในการขับเคลื่อนงานเกี่ยวกับ ผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องครอบคลุมทุกมิติทั้งทางด้านสุขภาพ สังคม จิตใจ และเศรษฐกิจ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุภายในพื้นที่ อีกทั้งมุ่งหวังให้ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุเป็นกลไกในการขับเคลื่อนงานด้าน ผู้สูงอายุในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม

5.4.1.2.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบปัจจัยนำเข้า คือ มีคณะวิทยากรผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น และมีเครือข่ายการทำงาน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้สูงวัยที่เข้มแข็ง

5.4.1.2.5 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบปัจจัยนำเข้า คือ มีการส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมโครงการตระหนักถึงศักยภาพและความสำคัญของการขับเคลื่อนงานผู้สูงอายุ

ภายในพื้นที่และกระบวนการคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการที่มีศักยภาพ และมีความพร้อมในการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งนโยบายภาครัฐและสถานการณ์สังคมสูงวัยที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนงานผู้สูงอายุ

5.4.1.2.6 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จังหวัดสงขลา พบปัจจัยนำเข้าคือ มีการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุให้มีความรู้ในการขับเคลื่อนงานเกี่ยวกับด้านผู้สูงอายุภายในพื้นที่

5.4.1.2.7 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จังหวัดลำปาง พบปัจจัยนำเข้าคือ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุมีการจัดอบรมนักสานพลังชุมชน เพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนสังคมสูงวัย และขับเคลื่อนขยายผลการจัดตั้งศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุแบบไม่ของบในพื้นที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและขับเคลื่อนกิจกรรมใน 4 มิติภายในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ

5.4.1.2.8 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ วาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบปัจจัยนำเข้าคือมีการจัดอบรมพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ผ่านหลักสูตร นักสานพลังชุมชน เพื่อการขับเคลื่อนสังคมสูงวัย (นสสว.)

5.4.1.2.9 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จังหวัดปทุมธานี พบปัจจัยนำเข้าคือ มีการวางแผนการขับเคลื่อนงานภายในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ และการประสานงานเครือข่ายที่ทำงานร่วมกับกลุ่มเป้าหมายในระดับพื้นที่ อีกทั้งกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุภายในพื้นที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพในทุกด้านอย่างครบทุกมิติ

5.4.1.2.10 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จังหวัดนครพนม พบปัจจัยนำเข้าคือมีการสนับสนุนกิจกรรมและการจัดบริการชมรมผู้สูงอายุ เครือข่าย มีการบูรณาการจัดตั้งศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุแบบไม่ของบลงทุน โดยใช้สถานที่มีอยู่เป็นที่ดำเนินกิจกรรมด้านผู้สูงอายุ

5.4.1.3 กระบวนการ : การดำเนินการ

จากตารางได้แสดงถึงผลของการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุที่มีต่อการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเป้าหมายทั้ง 10 แห่งอันประกอบไปด้วย

5.4.1.3.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ บ้านธรรมปกรณัม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ามีกระบวนการในการดำเนินงานคือมีการจัดรูปแบบการกิจกรรมจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในลักษณะบรรยาย การอภิปรายกลุ่มการฝึกภาคปฏิบัติ Workshop และค้นพบข้อจำกัดของการดำเนินงานคือกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้สูงอายุมีอายุมาก ไม่สะดวกในการเดินทาง และมีการใช้ระยะเวลาในการอบรมหลายวัน

5.4.1.3.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ บ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่ามีกระบวนการในการดำเนินงานคือ มีการจัดกิจกรรมและจัดรูปแบบการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นลำดับ อันได้แก่ 1. ประสาน อปท./ชมรม ผส. เข้าร่วมการอบรม 2. จัดหาวิทยากรให้ความรู้ 3. ดำเนินการอบรม 4. รายงาน/ติดตามผล

5.4.1.3.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ บ้านทักษิณ จังหวัดยะลา พบว่ามีกระบวนการในการดำเนินงานคือ มีการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินกระบวนการคือการพัฒนาศักยภาพทีมงาน

คณะกรรมการบริหาร ศพอส. และเครือข่ายงานด้านผู้สูงอายุในพื้นที่ให้มีศักยภาพในการขับเคลื่อน ศพอส. และการทำงานด้านผู้สูงอายุให้สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.4.1.3.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่ามีกระบวนการในการดำเนินงานคือ มีการจัดอบรมให้ความรู้ในหลักสูตร นักสานพลังชุมชนเพื่อการขับเคลื่อนสังคมผู้สูงอายุ (นสสว.)

5.4.1.3.5 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่ามีกระบวนการในการดำเนินงานคือกระบวนการของหน่วยงานใช้กระบวนการประสานงานทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อติดต่อประสานงานอย่างต่อเนื่องกับเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง โดยมีจุดแข็งคือจุดศักยภาพที่ทำให้งานสัมฤทธิ์ผล อันได้แก่ ทีมงานผู้รับผิดชอบโครงการฯ และทีมวิทยากรกระบวนการที่มีความเชี่ยวชาญ โดยการดำเนินการค้นพบข้อจำกัดอันได้แก่ พื้นที่ของผู้เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 7 จังหวัดมีความห่างไกลยากลำบากต่อการเดินทาง

5.4.1.3.6 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จังหวัดสงขลา พบว่ามีกระบวนการในการดำเนินงานคือ มีการดำเนินงานเพื่อจัดรูปแบบกิจกรรมและจัดบริการให้แก่กลุ่มเป้าหมายอย่างเป็นลำดับขั้นอันได้แก่ 1. ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2. กำหนดสถานที่/จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ 3. จัดประชุมชี้แจง กำหนดแผน และแนวทางการดำเนินงานในระดับพื้นที่ และคำสั่งแต่งตั้งคณะดำเนินงานโครงการฯ 4 จัดอบรมพัฒนาศักยภาพ ศพอส. หลักสูตรนักสานพลัง รูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 20 ชั่วโมง และ 5. ติดตามผลและรายงาน

5.4.1.3.7 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จังหวัดลำปาง พบว่ามีกระบวนการในการดำเนินงานคือมีการจัดอบรมให้ความรู้ ชี้แจงทำความเข้าใจโดยสร้างความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุต่อหน่วยงานภายในพื้นที่เพื่อก่อให้เกิดการตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และพร้อมจดทะเบียนเป็นศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ

5.4.1.3.8 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุวสาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่ามีกระบวนการในการดำเนินงานคือมีการจัดลำดับการดำเนินงานที่เป็นขั้นตอนเพื่อก่อให้เกิดการบรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานที่มีต่อกลุ่มเป้าหมายอันได้แก่ 1. ประสานภาคีเครือข่าย อปท. ชมรม ผส. คณะกรรมการ ศพอส. เข้าร่วมการอบรมฯ 2. จัดหาวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์และองค์ความรู้ในการถ่ายทอด 3. ดำเนินการจัดอบรม และ 4. รายงานพร้อมติดตามผล

5.4.1.3.9 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จังหวัดปทุมธานี พบว่ามีกระบวนการในการดำเนินงานคือ มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในลักษณะ การบรรยาย การอภิปรายกลุ่ม การฝึกปฏิบัติการทำกลุ่มที่ผู้เข้าอบรมสามารถมีส่วนร่วมในแต่ละรายวิชาหลักสูตรนักสานพลังชุมชน (นสสว.) เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อกลุ่มเป้าหมาย

5.4.1.3.10 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จังหวัดนครพนม พบว่ามีกระบวนการในการดำเนินงานคือ การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชมรมผู้สูงอายุ ในการร่วมกันเปิดพื้นที่ในการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพ และความเป็นอยู่ที่ดีของผู้สูงอายุ

5.4.1.4 ผลลัพธ์

จากตารางข้อมูลแสดงถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการต่อกลุ่มเป้าหมายจำนวน 10 แห่ง ดังต่อไปนี้

5.4.1.4.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ ข้อค้นพบคือ ผลเชิงปริมาณ : ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จำนวน 7 แห่ง และผลเชิงคุณภาพ : คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ มีองค์ความรู้ในการขับเคลื่อนงานต่อกลุ่มเป้าหมายด้านผู้สูงอายุ

5.4.1.4.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี ข้อค้นพบคือ ผลเชิงปริมาณ : มีผู้เข้าร่วมการอบรมกิจกรรมภายในโครงการ จำนวน 84 คน ได้รับการพัฒนาศักยภาพตามหลักสูตร นสสว. และผลเชิงคุณภาพ : ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุมีมาตรฐานกลไกในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในพื้นที่อย่างครอบคลุมทุกมิติ

5.4.1.4.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา ข้อค้นพบคือ มีการพัฒนาศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จำนวน 5 แห่ง

5.4.1.4.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ข้อค้นพบคือ ผลเชิงปริมาณ : คณะกรรมการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุและเครือข่ายทำงานด้านผู้สูงอายุมีศักยภาพสามารถพัฒนาขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในพื้นที่ จำนวน 80 คน และผลเชิงคุณภาพ : คณะกรรมการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุและเครือข่ายทำงานด้านผู้สูงอายุมีศักยภาพสามารถพัฒนาขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในพื้นที่ให้เป็นไปสู่วิธีการที่กำหนด

5.4.1.4.5 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ข้อค้นพบคือ มีผู้เข้าร่วมอบรมหลักสูตร นสสว. จำนวนไม่น้อยกว่า 120 คน

5.4.1.4.6 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จังหวัดสงขลา ข้อค้นพบคือ ผลเชิงปริมาณ : มุมสร้างสุขและเรียนรู้ “เติมรู้ เตรียมพร้อม ก่อนสูงวัย” 1 แห่ง และผลเชิงคุณภาพ : บุคลากรผู้ให้บริการภายในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ประชาชน และเครือข่ายที่มีความสนใจศึกษาเรียนรู้แนวทางการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ

5.4.1.4.7 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จังหวัดลำปาง ข้อค้นพบคือ ผู้เข้าร่วมอบรมพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุหลักสูตรนักสานพลังชุมชน จำนวน ไม่น้อยกว่า 80 คน สามารถบรรลุผลตามตัวชี้วัด และมีพื้นที่ที่เป็นกลไกในการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในชุมชนเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่า 7 แห่ง พร้อมจดทะเบียนอยู่ระหว่างส่งเอกสารจดทะเบียน

5.4.1.4.8 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ข้อค้นพบคือ ผลเชิงปริมาณ : มีผู้เข้าร่วมการอบรม จำนวน 80 คนได้รับการพัฒนาศักยภาพได้รับการพัฒนา

ศักยภาพตามหลักสูตร นสว. และผลเชิงคุณภาพ : ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ มีมาตรฐานกลไก ในการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาศักยภาพในพื้นที่ต่อกลุ่มเป้าหมาย

5.4.1.4.9 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จังหวัดปทุมธานี ข้อค้นพบ ผลเชิงปริมาณ : คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ แคนนำ และเครือข่ายงานด้านผู้สูงอายุ มีศักยภาพ สามารถพัฒนาศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด และผลเชิงคุณภาพ : มีผู้เข้าร่วมอบรมพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุหลักสูตรนักสานพลังชุมชน เพื่อการขับเคลื่อนสังคมผู้สูงอายุ (นสว.) จำนวนไม่น้อยกว่า 80 คน

5.4.1.4.10 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จังหวัดนครพนม ข้อค้นพบ ผลเชิงปริมาณ : มีพื้นที่ร่วมจัดตั้งทะเบียนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ เพิ่มขึ้น 7 แห่ง และผลเชิงคุณภาพ : มีพื้นที่ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น และเป็นกลไกในการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชนขับเคลื่อนการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

5.4.1.5 ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ

จากตารางแสดงข้อมูลพบข้อค้นพบจากข้อเสนอแนะและความยั่งยืน จำนวน 1 แห่งจากศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดปทุมธานี ดังต่อไปนี้

พบว่า การจัดกิจกรรมเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานยังขาดความต่อเนื่อง อันมีสาเหตุจากการวางแผนการดำเนินงานที่ไม่ครอบคลุม การดำเนินงานขาดชัดเจนต่อการปฏิบัติงาน และงบประมาณในการดำเนินงานนั้นไม่ครอบคลุมต่อการขับเคลื่อนและดำเนินงานในทุกมิติ

5.4.2 ผลการดำเนินงานของโครงการการเสริมสร้างกลไกพัฒนาผู้สูงอายุ โครงการย่อยที่ 2 โครงการสนับสนุนกลไกการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชน ตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565

ตารางที่ 5.6

แสดงผลการดำเนินงานของโครงการการเสริมสร้างกลไกพัฒนาผู้สูงอายุ โครงการย่อยที่ 2 โครงการสนับสนุนกลไกการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชน
ตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
1	บ้านบางละมุง				✓	มีพื้นที่ที่เป็นกลไกในการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในชุมชนเพิ่มขึ้น (อปท.จัดตั้งเป็น ศพอส. เพิ่มขึ้น)	ขับเคลื่อนขยายผลการจัดตั้ง ศพอส. แบบไม่ของบประมาณ ในพื้นที่ความรับผิดชอบ 7 จังหวัด ได้แก่ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี และสระแก้ว	1.ประชาสัมพันธ์ชี้แจงให้ความรู้แก่ อปท./ชมรมผู้สูงอายุ 2.อปท.แจ้งความประสงค์ขอขึ้นทะเบียน ศพอส. ผ่าน ศพส. 3.ศพส.พิจารณาคุณสมบัติตามเกณฑ์ เสนอกรมกิจการผู้สูงอายุเพื่อขึ้นทะเบียนต่อไป	เชิงปริมาณ ขยายผลการจัดตั้ง ศพอส.แบบไม่ของบประมาณ จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบล เกาะจันทร์ อ.เกาะจันทร์ จ.ชลบุรี เชิงคุณภาพ เกิด ศพอส.เพิ่มขึ้น เพื่อเป็นกลไกในการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุในพื้นที่	
2	บ้านแค				✓	สภาพแวดล้อมในแต่ละพื้นที่แตกต่างกัน สถานการณ์โรคระบาด โควิด19	ลักษณะของกิจกรรม ความร่วมมือของพื้นที่ที่ จัดกิจกรรม	ความเข้มแข็งของชุมชน และความร่วมมือของสมาชิกในชุมชน	ผลเชิงปริมาณ :..... 100%..... ผลเชิงคุณภาพ : คณะกรรมการบริหาร	-ความต่อเนื่องของโครงการฯ -การได้รับการสนับสนุนงบประมาณ

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
									ศพอส. แคนน้ำ และ เครือข่ายงานด้าน ผู้สูงอายุ มีศักยภาพ สามารถพัฒนา ศพอส. ให้ไปสู่มาตรฐานที่ กำหนด	-ความชัดเจนของ โครงการ
3	ขอนแก่น		✓			การขยายผลการจัดตั้ง ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต และส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) แบบใหม่ของบ ลงทุน ใหม่เพิ่มขึ้น เพื่อให้ ครอบคลุมทุกองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ทั่ว ประเทศ ซึ่งจะทำให้ ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนา ศักยภาพในทุกด้านอย่าง ครอบคลุมทุกมิติ และเพื่อ เป็นพื้นที่การบูรณาการ งานด้านผู้สูงอายุอย่างครบ วงจร รวมถึงคนทุกวัย เพื่อให้ผู้สูงอายุและคนทุก วัย มีคุณภาพชีวิตที่ดี	1.มีองค์การปกครองส่วน ท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลัก ในการขับเคลื่อนงานใน ระดับพื้นที่ 2.มีผู้สูงอายุและเครือข่าย ในการทำงานด้านผู้สูงอายุ ที่เข้มแข็งในระดับพื้นที่	จัดประชุมชี้แจงแนว ทางการจัดตั้งศูนย์พัฒนา คุณภาพชีวิตและส่งเสริม อาชีพผู้สูงอายุ(ศพอส.) แบบใหม่ของบลงทุน	ผลเชิงปริมาณ มีการ ขยายผลจัดตั้งศูนย์ พัฒนาคุณภาพชีวิตและ ส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ แบบใหม่ของบลงทุน 13 แห่ง ผลเชิงคุณภาพ มี สถานที่ให้ผู้สูงอายุและ คนทุกวัยจัดกิจกรรม และคณะกรรมการศูนย์ พัฒนาคุณภาพชีวิตและ ส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ มี องค์ความรู้ในการ ขับเคลื่อนงานด้าน ผู้สูงอายุ	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
4	จังหวัดสงขลา				✓	พัฒนาศักยภาพ คณะกรรมการ ศพอส. ให้มี องค์ความรู้ในการขับเคลื่อน งานด้านผู้สูงอายุ กิจกรรม และบริการที่เหมาะสมในทุก มิติ ซึ่งเป็นศูนย์รวมให้ ผู้สูงอายุและคนทุกวัยมี สถานที่ในการดำเนิน กิจกรรมต่างๆ สำหรับ ผู้สูงอายุและคนทุกวัย	ผู้สูงอายุและคนทุกวัย ได้ ผ่านการอบรมหลักสูตร นัก สานพลังชุมชน	1. ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2. กำหนดสถานที่ / จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ 3. จัดประชุมชี้แจง กำหนด แผน และแนวทางการ ดำเนินงานในระดับพื้นที่ และคำสั่งแต่งตั้งคณะ ดำเนินงานโครงการฯ 4. จัดอบรมพัฒนาศักยภาพ ศพอส. หลักสูตรนักสานพลัง รูปแบบการอบรมเชิง ปฏิบัติการ จำนวน ๒๐ ชั่วโมง 5. ติดตามผลและรายงาน	ผลเชิงปริมาณ:ผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุและคนทุกวัย ไม่น้อยกว่า ๘๐๐ คน ผลเชิงคุณภาพ:ผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุและคนทุกวัย ได้ ผ่านการอบรมหลักสูตรนัก สานพลังชุมชน	
5	วาสนะเวศม์			✓	✓	มีพื้นที่ที่เป็นกลไกในการ พัฒนาศักยภาพ ผู้สูงอายุ ในชุมชนเพิ่มขึ้น (อปท. จัดตั้งเป็น ศพอส. เพิ่มขึ้น)	ขับเคลื่อน ขยายผลการ จัดตั้ง ศพอส. แบบไม่ขอ งบประมาณในพื้นที่ความ รับผิดชอบ 8 จังหวัด ได้แก่ สระบุรี ลพบุรี นครสวรรค์ อ่างทอง อุทัยธานี ชัยนาท สิงห์บุรี พระนครศรีอยุธยา	1. ประชาสัมพันธ์ชี้แจงให้ ความรู้แก่ อปท. / ชมรม ผู้สูงอายุ 2. อปท. แจ้งความ ประสงค์ขอขึ้น ทะเบียน ศพอส. ผ่าน ศพส. 3. ศพส. ตรวจสอบ ความถูกต้อง และ	ผลเชิงปริมาณ : ขยาย ผลการจัดตั้ง ศพอส. แบบไม่ขอ งบประมาณ 3 แห่ง ได้แก่ อบต.ค ลองตะเคียน , อบต.ป่อ โพง , อบต.บ้านหลวง จังหวัด พระนครศรีอยุธยา	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
								ครบถ้วนของเอกสารจาก อปท. และนำส่งกรม กิจการผู้สูงอายุ 4.กรมกิจการผู้สูงอายุ พิจารณาอนุมัติขึ้น ทะเบียนเป็น ศพอส. และ ส่งผลกลับมายัง ศพส. 5.ศพส.ทำหนังสือแจ้ง อปท. ที่ผ่านการขึ้น ทะเบียนพร้อมเอกสาร ใบรับรองการขึ้นทะเบียน แก่ อปท.	ผลเชิงคุณภาพ : เกิด ศพอส.เพิ่มขึ้น เพื่อเป็น กลไกในการพัฒนางาน ด้านผู้สูงอายุในพื้นที่	
6	จังหวัดปทุมธานี				✓	- สร้างความรู้ ความเข้าใจ วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง ศพอส. ให้เหมาะสมและ สอดคล้องตามบริบทของ พื้นที่	- การวางแผนการ ขับเคลื่อนงาน และการ ประสานงานเครือข่ายใน ระดับพื้นที่	- ประสานพื้นที่ อปท.ที่มี ความสนใจรวมถึง ประชาชนทุกกลุ่มวัย และ เครือข่ายในการจัดตั้ง ศพอส.แบบไม่ขอจบ - จัดประชุมฯ แนว ทางการจัดตั้ง ศพอส. รวมถึงการบรรยายให้ ความรู้การขับเคลื่อน กิจกรรมใน ศพอส.	ผลเชิงปริมาณ : ผู้สูงอายุและคนทุกวัย ได้รับการพัฒนา ศักยภาพในทุกมิติ ได้แก่ ด้านสังคม เศรษฐกิจ สุขภาพ สภาพแวดล้อม เทคโนโลยีและ นวัตกรรม จำนวน 37 คน	- อปท.บางแห่งได้รับ งบประมาณ งบลงทุนใน การจัดตั้งศพอส.จาก พมจ. จึงทำให้ศพส.มี ข้อจำกัดในการ ประชาสัมพันธ์กับพื้นที่ ในการจัดตั้งแบบไม่ ขอจบ

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
									ผลเชิงคุณภาพ : ประชาสัมพันธ์พื้นที่ อปท.และองค์กร เครือข่ายงานด้าน ผู้สูงอายุ ถึง วัตถุประสงค์ในการ จัดตั้ง ศพอส. ให้ เหมาะสมและสอดคล้อง ตามบริบทของพื้นที่ รวมถึงเป็นศูนย์รวม สำหรับผู้สูงอายุและคน ทุกวัยได้มีสถานที่ในการ ดำเนินกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่องและเกิด ประโยชน์สูงสุด	- การทำกิจกรรมของ พื้นที่ยังขาดความ ต่อเนื่อง - การจัดตั้งศูนย์ฯใน หลายหน่วยงานมี ภารกิจทับซ้อนกัน
7	จังหวัดนครพนม	✓	✓			- นโยบายในการ ขับเคลื่อนการจัดตั้ง ศพอส. ขยายพื้นที่การ ดำเนินงานในการ ขับเคลื่อนกิจกรรม ผู้สูงอายุ ให้ครอบคลุมทุก มิติ ให้มีความเข้มแข็ง	- สนับสนุนกิจกรรมชมรม ผู้สูงอายุ เครือข่าย และ บูรณาการจัดตั้ง ศพอส. แบบไม่ของบลงทุน โดยใช้ สถานที่มีอยู่เป็นที่ดำเนิน กิจกรรมด้านผู้สูงอายุ	- จัดกิจกรรมด้านผู้สูงอายุ เพื่อให้เกิดกลไกการ พัฒนาผู้สูงอายุในชุมชน และเป็นพื้นที่ให้ผู้สูงอายุ ใช้ทำกิจกรรมอย่าง ต่อเนื่องเป็นศูนย์กลาง ชุมชนที่เข้มแข็งยั่งยืน	ผลเชิงปริมาณ : มีพื้นที่ ร่วมจัดตั้งทะเบียน ศพอส. เพิ่มขึ้น 7 แห่ง ผลเชิงคุณภาพ : มีพื้นที่ ศพอส.เพิ่มขึ้น และเป็น กลไกในการพัฒนา ผู้สูงอายุในชุมชน	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						สามารถเป็นกลไกในการ พัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุในชุมชน			ขับเคลื่อนการเตรียม ความพร้อมเพื่อรองรับ สังคมผู้สูงอายุ	

จากตารางที่ 5.6 แสดงผลการดำเนินงานของโครงการการเสริมสร้างกลไกพัฒนาผู้สูงอายุ โครงการย่อยที่ 2 โครงการสนับสนุนกลไกการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชนตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มีศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จำนวน 7 แห่ง ดำเนินการโครงการ ได้แก่

- (1) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี ดำเนินการในไตรมาสที่ 4
- (2) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค ดำเนินการในไตรมาสที่ 4
- (3) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ดำเนินการในไตรมาสที่ 2
- (4) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดสงขลา ดำเนินการในไตรมาสที่ 4
- (5) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวสาณะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดำเนินการในไตรมาสที่ 3 และไตรมาสที่ 4
- (6) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดปทุมธานี ดำเนินการในไตรมาสที่ 4
- (7) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดนครพนม ดำเนินการในไตรมาสที่ 1 และไตรมาสที่ 2

โดย ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จังหวัดลำปาง ไม่ระบุว่าได้มีการดำเนินการ และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ไม่ได้ส่งข้อมูล ทั้งนี้มีประเด็นนำเสนอ 5 ประเด็นซึ่งสามารถสรุปผลได้ดังนี้

5.4.2.1 บริบทที่สอดคล้อง

จากตารางแสดงถึงข้อมูลของบริบทของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในการดำเนินการทั้งหมด 7 แห่งประกอบไปด้วย

5.4.2.1.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี สิ่งที่ค้นพบมีพื้นที่ที่เป็นกลไกในการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในชุมชนเพิ่มขึ้นโดยองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น

5.4.2.1.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค สิ่งที่ค้นพบมีสภาพแวดล้อมที่บริบทที่แตกต่างกันท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคไวรัสโควิด-19

5.4.2.1.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น สิ่งที่ค้นพบมีการขยายผลการจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) แบบไม่ขอรับงบประมาณใหม่เพิ่มขึ้น เพื่อให้ครอบคลุมทุกองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ ซึ่งจะทำให้ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาศักยภาพในทุกด้านอย่างครอบคลุมทุกมิติ และเพื่อเป็นพื้นที่การบูรณาการงานด้านผู้สูงอายุอย่างครบวงจร รวมถึงคนทุกวัยเพื่อให้ผู้สูงอายุและคนทุกวัย มีคุณภาพชีวิตที่ดี

5.4.2.1.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดสงขลา สิ่งที่ค้นพบคือมีการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุให้มีความรู้ในการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุ มีการจัดกิจกรรมและการจัดบริการที่เหมาะสมในทุกมิติ ซึ่งเป็นศูนย์รวมให้ผู้สูงอายุและคนทุกวัยมีสถานที่ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ สำหรับผู้สูงอายุและคนทุกวัย

5.4.2.1.5 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สิ่งที่ค้นพบพื้นที่ที่เป็นกลไกในการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในชุมชนเพิ่มขึ้นโดยองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น

5.4.2.1.6 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดปทุมธานี สิ่งที่ค้นพบมีการจัดกิจกรรมสร้างความรู้ ความเข้าใจ วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุให้เหมาะสม และ สอดคล้องตามบริบทของพื้นที่ และมีความสอดคล้องในการตอบสนองต่อปัญหาที่ผู้สูงอายุต้องเผชิญ

5.4.2.1.7 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดนครพนม สิ่งที่ค้นพบมีการดำเนินนโยบายในการขับเคลื่อนการจัดตั้งศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ เพื่อขยายพื้นที่การดำเนินงานในการ ขับเคลื่อนกิจกรรมผู้สูงอายุ ให้ครอบคลุมทุกมิติ ให้มีความเข้มแข็ง สามารถเป็นกลไกในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชน

5.4.2.2 ปัจจัยนำเข้า

5.4.2.2.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบข้อค้นพบ มีการขับเคลื่อนขยายผลการจัดตั้งศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุแบบไม่ของบประมาณภายในพื้นที่ความรับผิดชอบ 7 จังหวัด ได้แก่ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี และสระแก้ว

5.4.2.2.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค พบข้อค้นพบมีลักษณะกิจกรรมที่มีความร่วมมือและการมีส่วนร่วมกันของกลุ่มเป้าหมาย.

5.4.2.2.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบข้อค้นพบ มีองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนงานในระดับพื้นที่และมีเครือข่ายผู้สูงอายุ และเครือข่ายในการทำงานด้านผู้สูงอายุที่เข้มแข็งในระดับพื้นที่

5.4.2.2.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดสงขลา พบข้อค้นพบ ผู้สูงอายุ และคนทุกวัย ภายในชุมชนได้ผ่านการอบรมหลักสูตร นักสานพลังชุมชน

5.4.2.2.5 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบข้อค้นพบ มีการขับเคลื่อน ขยายผลการจัดตั้งศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุแบบไม่ของบประมาณในพื้นที่ความรับผิดชอบ 8 จังหวัด ได้แก่ สระบุรี ลพบุรี นครสวรรค์ อ่างทอง อุทัยธานี ชัยนาท สิงห์บุรี พระนครศรีอยุธยา

5.4.2.2.6 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดปทุมธานี พบข้อค้นพบ มีการวางแผนการขับเคลื่อนงาน และการประสานงานเครือข่ายในระดับพื้นที่

5.4.2.2.7 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดนครพนม พบข้อค้นพบ มีการสนับสนุนกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ เครือข่าย และบูรณาการจัดตั้งศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ แบบไม่ของบลงทุน โดยใช้สถานที่มีอยู่เป็นทีดำเนินกิจกรรมด้านผู้สูงอายุ

5.4.2.3 กระบวนการ : การดำเนินการ

โดยจากตารางแสดงผลพบข้อค้นพบต่อการดำเนินการของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุทั้ง 7 แห่ง ดังต่อไปนี้

5.4.2.3.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี มีกระบวนการดำเนินการอย่างเป็นลำดับขั้น อันได้แก่ 1. ประชาสัมพันธ์ชี้แจงให้ความรู้แก่ อปท./ชมรมผู้สูงอายุ 2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแจ้งความประสงค์ขอขึ้นทะเบียนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุผ่านศูนย์พัฒนาผู้สูงอายุ และ 3. ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุมีการพิจารณาคุณสมบัติตามเกณฑ์เพื่อเสนอกรมกิจการผู้สูงอายุเพื่อขึ้นทะเบียนต่อไป

5.4.2.3.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค มีกระบวนการดำเนินการโดยมีความเข้มแข็งและร่วมแรงร่วมใจของผู้คนภายในชุมชนสมาชิกและภาคีเครือข่าย

5.4.2.3.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น มีกระบวนการดำเนินการโดยมีการจัดประชุมชี้แจงแนวทางการจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) แบบไม่ของบลงทุน

5.4.2.3.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดสงขลา มีกระบวนการดำเนินการโดยมีการดำเนินการอย่างเป็นลำดับขั้น อันได้แก่ 1. ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2. กำหนดสถานที่ / จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ 3. จัดประชุมชี้แจง กำหนดแผน และแนวทางการดำเนินงานในระดับพื้นที่ และคำสั่งแต่งตั้งคณะดำเนินงานโครงการฯ 4. จัดอบรมพัฒนาศักยภาพ ศพอส. หลักสูตรนักสานพลัง รูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 20 ชั่วโมง และ 5. ติดตามผลและรายงาน

5.4.2.3.5 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีกระบวนการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน ประกอบด้วย 1. ประชาสัมพันธ์ชี้แจงให้ความรู้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ ชมรมผู้สูงอายุ 2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแจ้งความประสงค์ขอขึ้นทะเบียนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุผ่าน ศพส. 3. ศพส. ตรวจสอบความถูกต้อง และครบถ้วนของเอกสารจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและนำส่งกรมกิจการผู้สูงอายุ 4. กรมกิจการผู้สูงอายุพิจารณาอนุมัติขึ้นทะเบียนเป็น ศพอส. และส่งผลกลับมายังศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ และ 5. ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุทำหนังสือแจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านการขึ้นทะเบียนพร้อมเอกสารใบรับรองการขึ้นทะเบียนแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5.4.2.3.6 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดปทุมธานี มีกระบวนการดำเนินการในการประสานพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความสนใจรวมถึงประชาชนทุกกลุ่มวัย และเครือข่ายในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุแบบไม่ของบ และจัดประชุมฯ แนวทางการจัดตั้ง

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุรวมถึงการบรรยายให้ความรู้การขับเคลื่อนกิจกรรมในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ

5.4.2.3.7 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดนครพนม มีกระบวนการดำเนินการในการจัดกิจกรรมด้านผู้สูงอายุ เพื่อให้เกิดกลไกการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชนและเป็นพื้นที่ให้ผู้สูงอายุใช้ทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเป็นศูนย์กลางชุมชนที่เข้มแข็งยั่งยืน

5.4.2.4 ผลลัพธ์

จากตารางการแสดงผลพบว่าพบผลลัพธ์ของการดำเนินการภายในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจำนวน 7 แห่งดังต่อไปนี้

5.4.2.4.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบข้อค้นพบในเชิงปริมาณ มีขยายผลการจัดตั้งศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุแบบไม่ของบประมาณ จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลเกาะจันทร์ อ.เกาะจันทร์ จ.ชลบุรี และเชิงคุณภาพ เกิดศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นกลไกในการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุในพื้นที่

5.4.2.4.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค พบข้อค้นพบผลเชิงคุณภาพคือคณะกรรมการบริหาร แกนนำ และเครือข่ายงานด้านผู้สูงอายุ มีศักยภาพสามารถพัฒนาศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ให้ไปสู่มาตรฐานที่กำหนด

5.4.2.4.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบข้อค้นพบคือผลเชิงปริมาณพบว่า มีการขยายผลจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ แบบไม่ของบลงทุนจำนวน 13 แห่ง และผลเชิงคุณภาพพบว่า มีสถานที่ให้ผู้สูงอายุและคนทุกวัยจัดกิจกรรมและคณะกรรมการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ มีองค์ความรู้ในการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุ

5.4.2.4.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดสงขลา พบข้อค้นพบคือผลเชิงปริมาณ ผู้สูงอายุผู้สูงอายุและคนทุกวัย ไม่น้อยกว่า 80 คน มีการเข้าร่วมกิจกรรมและได้รับการจัดบริการ และผลเชิงคุณภาพคือ ผู้สูงอายุและคนทุกวัย ได้ผ่านการอบรมหลักสูตรนักร้านพลังชุมชน

5.4.2.4.5 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบข้อค้นพบผลเชิงปริมาณคือ มีการขยายผลการจัดตั้งศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุแบบไม่ของบประมาณ 3 แห่ง ได้แก่ อบต.คลองตะเคียน อบต.บ่อโพรง อบต.บ้านหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และผลเชิงคุณภาพคือ เกิดศูนย์การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นกลไกในการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุในพื้นที่

5.4.2.4.6 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดปทุมธานี พบข้อค้นพบผลเชิงปริมาณคือ ผู้สูงอายุและคนทุกวัยได้รับการพัฒนา ศักยภาพในทุกมิติ ได้แก่ ด้านสังคม เศรษฐกิจ สุขภาพ สภาพแวดล้อม เทคโนโลยีและนวัตกรรม จำนวน 37 คน และผลเชิงคุณภาพคือ ประชาสัมพันธ์พื้นที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรเครือข่ายการทำงานด้านผู้สูงอายุ ถึงวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาการ

จัดสวัสดิการผู้สูงอายุให้เหมาะสมและสอดคล้องตามบริบทของพื้นที่ รวมถึงเป็นศูนย์รวมสำหรับผู้สูงอายุและคนทุกวัยได้มีสถานที่ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและเกิดประโยชน์สูงสุด

5.4.2.4.7 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดนครพนม พบข้อค้นพบผลในเชิงปริมาณคือ มีพื้นที่ร่วมจัดตั้งทะเบียนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น 7 แห่ง และผลเชิงคุณภาพคือมีพื้นที่ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น และเป็นกลไกในการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชนขับเคลื่อนการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

5.4.2.5 ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ

ตารางแสดงข้อมูลได้อธิบายถึงข้อค้นพบของความยั่งยืนและข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานในการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุทั้ง 7 แห่ง โดยได้ทราบถึงข้อค้นพบที่เป็นความยั่งยืนและข้อเสนอแนะต่อการดำเนินโครงการตั้ง 4 ประเด็น ได้แก่

การจัดกิจกรรมและการดำเนินงานยังคงขาดความต่อเนื่อง ในการดำเนินกิจกรรมและการจัดกิจกรรมที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุ ณ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ โดยเป็นข้อเสนอแนะและความยั่งยืนที่เกิดขึ้นจาก ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านแค และ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จังหวัดปทุมธานี

การได้รับงบประมาณสนับสนุนที่ไม่เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมและการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยมีพื้นที่ที่ให้ข้อเสนอแนะและความยั่งยืนดังกล่าวคือ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านแค และ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จังหวัดปทุมธานี

ความชัดเจนของการดำเนินงานต่อรูปแบบการปฏิบัติงานภายในโครงการที่ไม่มีความชัดเจน ส่งผลให้การปฏิบัติงานในการดำเนินของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านแคนั้นไม่สามารถปฏิบัติ และดำเนินกิจกรรมได้อย่างเต็มประสิทธิภาพเนื่องจากมีรูปแบบการปฏิบัติงานในการดำเนินโครงการที่ไม่ชัดเจนในการดำเนินงาน

การจัดตั้งศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุภายใต้หลายหน่วยงาน ทำให้เกิดภารกิจในการดำเนินงานที่ซับซ้อน โดยเป็นข้อเสนอแนะและความยั่งยืนจากศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จังหวัดปทุมธานี

5.5 ผลการดำเนินงานของโครงการการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก ตาม
แผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปี
งบประมาณ พ.ศ.2565

ตารางที่ 5.7

แสดงผลการดำเนินงานของโครงการการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก
ตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
1	บ้านธรรมปกรณ์(เชียงใหม่)	✓	✓			ผู้สูงอายุอยู่ในสภาวะ ยากลำบาก มีความยากจน ขาดผู้อุปการะ ไม่มีอาชีพ ไม่มีรายได้ ความเป็นอยู่ ที่ไม่ถูกสุขลักษณะ สุขภาพไม่แข็งแรง เริ่มติด เตียงมากขึ้น - ผู้สูงอายุอยู่ตามลำพัง มากขึ้น - สภาพเศรษฐกิจของ ประเทศ	- งบประมาณ 240,000 บาท - การประสานงานกับ อปท. เพื่อเยี่ยมบ้านสอบ ข้อเท็จจริง และคัดเลือกผู้สูงอายุ ที่สมควรได้รับความ ช่วยเหลือ - การวางแผนให้การ ช่วยเหลือทั้งในระยะสั้น และระยะยาว	- ความร่วมมือของ อปท. ในการคัดเลือกและเยี่ยม บ้านสอบข้อเท็จจริง ผู้สูงอายุที่สมควรได้รับ ความช่วยเหลือ - มีการวางแผนให้การ ช่วยเหลือร่วมกับ อปท. อย่างต่อเนื่อง - มีการจัดประชุม คณะกรรมการพิจารณาให้ ความช่วยเหลือผู้ประสบ ปัญหาทางสังคม - การติดตามผลเป็นระยะ <u>ข้อจำกัด</u> - เนื่องจากงบประมาณ	ผลเชิงปริมาณ :80 ราย ผลเชิงคุณภาพ : ผู้สูงอายุได้รับการ ช่วยเหลือบรรเทาปัญหา เฉพาะหน้าและมีการ วางแผนช่วยเหลือระยะ ยาว เพื่อให้ผู้สูงอายุมี คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
								มีจำกัด ทำให้ไม่สามารถช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาได้ทั่วถึง - บ้านของผู้สูงอายุอยู่ในพื้นที่ห่างไกล และกระจาย ทำให้ไม่สามารถเยี่ยมบ้านเพื่อสอบข้อเท็จจริง และให้การช่วยเหลือได้รวดเร็ว		
2	บ้านบางละมุง	✓	✓			ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมตามบริบทของพื้นที่ มีวิถีชีวิตที่พอเพียงมีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีความรับผิดชอบและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม	ลดปัญหาด้านรายได้ของกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ต่างกันและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนยากจนและเข้าถึงสิทธิสวัสดิการ	มีการทำงานกับภาคีเครือข่าย การทำงานที่ต่อเนื่อง กลุ่มเป้าหมายได้รับการช่วยเหลือตามสิทธิ	เชิงปริมาณ ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองตามสิทธิขั้นพื้นฐาน จำนวน 105 ราย เชิงคุณภาพ ผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจนและมีความเดือดร้อนได้รับการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิ และเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานตามที่กฎหมายกำหนด	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
3	บ้านทักษิณ	✓	✓			สนับสนุนการขยายฐาน ความคุ้มครองทางสังคม ชั้นพื้นฐาน โดยการจัด ระเบียบหรือมาตรการใน รูปแบบต่างๆ ให้สามารถ คุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน ของประชาชนทั้งการ บริการสังคม การ ประกันสังคม การ ช่วยเหลือทางสังคม ครอบคลุมถึงการจัด โครงข่ายการคุ้มครองทาง สังคม สำหรับผู้ด้อยโอกาส และคนยากจนให้สามารถ เข้าถึงบริการพื้นฐานของ ภาครัฐได้อย่างมีคุณภาพ	ผู้สูงอายุที่ยากจนอยู่ใน ภาวะยากลำบากและมี ความเดือนร้อนได้รับการ ช่วยเหลือ และเข้าถึงสิทธิ ขั้นพื้นฐาน	ลงพื้นที่สอบข้อเท็จจริง นำข้อมูลที่ได้เสนอ คณะกรรมการพิจารณา เพื่อลงมติให้การช่วยเหลือ และขออนุมัติเบิกเงิน ให้แก่ผู้สูงอายุ โดยผ่าน ระบบ KTB เพื่อเข้าบัญชี ธนาคารของผู้สูงอายุ	ผลเชิงปริมาณ : 60 คน ผลเชิงคุณภาพ : ร้อยละ ของผู้สูงอายุที่มีฐานะ ยากจนและมีความ เดือดร้อนได้รับการ คุ้มครองพิทักษ์สิทธิและ เข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน ตามที่กฎหมายกำหนด	
4	บ้านแค		✓			การเป็นชุมชนเมือง สถานการณ์โรคระบาดโค วิด19	มีช่องทางในการขอความ ช่วยเหลือที่สะดวกและ รวดเร็วมากขึ้น	กระบวนการในการ พิจารณาการให้การ ช่วยเหลือกับผู้สูงอายุที่ จำเป็น และเร่งด่วน	ผลเชิงปริมาณ :จำนวน ผู้สูงอายุได้รับเงิน ช่วยเหลือจำนวน 160 ราย.... ผลเชิงคุณภาพ : ผู้สูงอายุได้รับเงิน	-ความต่อเนื่องของ โครงการฯ -การได้รับการสนับสนุน งบประมาณ -ความชัดเจนของ โครงการ

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
									ช่วยเหลือมีความพึงพอใจร้อยละ 90	
5	ขอนแก่น		✓			<p>เพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้สูงอายุให้ได้รับการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ ตามมาตรา 11 (8) (9) และ (10) แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ 2546 ดำเนินการตามประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่องการคุ้มครองการส่งเสริมและสนับสนุนการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความเดือดร้อน</p>	<p>เพื่อรองรับในการป้องกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ 2546 มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุน ต่อสิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบทบัญญัติ จึงได้มีการดำเนินโครงการให้บริการผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก เพื่อให้การช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ยากจน ให้ได้รับการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ ตลอดจนเข้าถึงบริการที่ทางรัฐจัดให้ เพื่อให้</p>	<p>1.ผู้สูงอายุ/บุคคล/หน่วยงานที่พบเห็นแจ้งเรื่องหรือยื่นคำขอ 2.ตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยนักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายทีมสายวิชาชีพ ทีมวันโฮมลงพื้นที่สอบข้อเท็จจริงผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาโดยขอข้อมูลตามแบบคำขอรับความช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 3.การให้ความช่วยเหลือผ่านช่องทางกรออนไลน์ผ่านระบบกรุงเทพ Corporate online</p>	<p>ผลเชิงปริมาณ : ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบากได้รับการช่วยเหลือ จำนวน 80 คน ผลเชิงคุณภาพ : ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบากมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น</p>	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
							สามารถอยู่ในสังคมและ ชุมชนของตนเองได้อย่างมี ความสุข	4.บันทึกข้อมูลการ ช่วยเหลือลงในระบบศูนย์ ข้อมูลกลางผู้สูงอายุด้าน สวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ฐานข้อมูลอายุในภาวะ ยากลำบาก 5.รายงานผลตามแบบ รายงานผลการดำเนินงาน โครงการให้ความ ให้บริการสงเคราะห์ ผู้สูงอายุในภาวะ ยากลำบาก		
6	บ้านบุรีรัมย์		✓			-บริบทเชิงพื้นที่ 1.อปท.และภาคีเครือข่าย ในพื้นที่ให้ความสำคัญและ มีส่วนร่วมในการ ดำเนินการให้ความ ช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ ประสบปัญหาและต้องการ ความช่วยเหลือ - บริบทแวดล้อมที่มีผล ต่อกลุ่มเป้าหมาย	-ปัจจัยภายใน 1.ภาคีเครือข่ายที่ เกี่ยวข้อง ได้แก่ อปท./อพ ม. ฯลฯ พร้อมขับเคลื่อน และสนับสนุนการ ดำเนินงาน - ปัจจัยภายนอก 1.กฎ ระเบียบ ที่เอื้อต่อ การดำเนินการให้ความ	- กระบวนการ 1.หน่วยงานผู้รับผิดชอบ เน้นกระบวนการมีส่วน ร่วมจากทุกเครือข่ายที่ เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ เอกชน และภาค ประชาชน ในการ ขับเคลื่อนโครงการฯ - จุดศักยภาพที่ทำให้งาน สัมฤทธิ์ผล	ผลเชิงปริมาณ : จำนวน ผู้สูงอายุที่ได้รับการ คุ้มครองตามสิทธิขั้น พื้นฐาน จำนวน 80 ราย ผลเชิงคุณภาพ : ร้อยละ ของผู้สูงอายุที่มีความ ยากจนและมีความ เดือดร้อนได้รับการ คุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ และเข้าถึงสิทธิขั้น	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						1.สถานการณ์ทางสังคม และนโยบายระดับชาติให้ ความสำคัญกับประเด็น การช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ ประสบ ความยากลำบาก	ช่วยเหลือได้ถูกต้อง และ โปร่งใส	1.เครือข่ายในพื้นที่ให้ ความสำคัญต่อการ ช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ ประสบปัญหาทางสังคม - ข้อจำกัด 1.งบประมาณที่ได้รับการ จัดสรรไม่เพียงพอต่อความ ต้องการของผู้สูงอายุ	พื้นฐานตามที่กฎหมาย กำหนด	
7	จังหวัดสงขลา					ประเทศไทยเข้าสู่สังคม ผู้สูงอายุ รวมทั้งขาดรายได้ ไม่พอกับการครองชีพ จึง จำเป็นต้องได้รับการ สงเคราะห์ในเบื้องต้น	เครือข่ายองค์กรต่างๆ ร่วมกันบูรณาการการทำงาน ให้การช่วยเหลือที่จำเป็น	1.ประชาสัมพันธ์/ประชาคม 2.ขออนุมัติดำเนินการให้ ความช่วยเหลือ 3.ประชุมคณะกรรมการ พิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ ประสบปัญหาทางสังคม ประจำจังหวัด 4.การเงินโอนเงินเข้าบัญชีผู้ ประสบปัญหาทางสังคม	ผลเชิงปริมาณ:ผู้สูงอายุ ได้รับการสงเคราะห์ ๗๑ คน ผลเชิงคุณภาพ:ผู้สูงอายุ ได้รับการสงเคราะห์ ช่วยเหลือในเบื้องต้น	
8	จังหวัดลำปาง	✓				- เพื่อให้การช่วยเหลือ ผู้สูงอายุที่ยากจนให้ได้รับ การคุ้มครองและพิทักษ์ สิทธิ ตลอดจนเข้าถึง	- ศพส.สนับสนุน งบประมาณเงินสงเคราะห์ ผู้สูงอายุในภาวะ ยากลำบาก	- มีคณะกรรมการ พิจารณานุมัติเงิน อุดหนุนให้แก่ผู้สูงอายุ	ผลเชิงปริมาณ : ผู้สูงอายุที่ยากจนอยู่ใน ภาวะยากลำบากและมี ความเดือดร้อนได้รับ	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						<p>บริการสวัสดิการที่ทางรัฐจัดให้</p> <p>- ลดภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัว</p>	<p>- อปท.มีข้อมูลผู้สูงอายุประสบปัญหายากลำบากขอรับการสนับสนุนให้การช่วยเหลือ</p>	<p>- พื้นที่ อปท.มีการคัดกรองและลำดับผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาสมควรได้รับการช่วยเหลือเบื้องต้น</p>	<p>การช่วยเหลือ จำนวน 80 ราย</p> <p>ผลเชิงคุณภาพ : ร้อยละ 85 ของผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะยากลำบากและมีความเดือดร้อนได้รับการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิและเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานตามกฎหมาย</p>	
9	วาสนะเวศม์	✓	✓			<p>ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมตามบริบทของพื้นที่วิถีที่พอเพียง มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีความรับผิดชอบและทำประโยชน์ต่อสังคม</p>	<p>ลดปัญหาด้านรายได้ของกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ต่างกัน และแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน ยากจน และเข้าถึงสิทธิ์สวัสดิการ</p>	<p>มีการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย การทำงานที่ต่อเนื่อง กลุ่มเป้าหมายได้รับการช่วยเหลือตามสิทธิ์</p>	<p>ผลเชิงปริมาณ : ผู้สูงอายุได้รับการช่วยเหลือ คุ้มครองตามสิทธิขั้นพื้นฐาน จำนวน 80 ราย</p> <p>ผลเชิงคุณภาพ : ผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจนและมีความเดือดร้อนได้รับการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิ และเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานตามที่กฎหมายกำหนด</p>	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
10	จังหวัดปทุมธานี		✓			สนับสนุนการขยายฐาน ความคุ้มครองทางสังคม ชั้นพื้นฐาน โดยการจั ระเบียบหรือมาตรการใน รูปแบบต่างๆ ให้สามารถ คุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน ของประชาชนทั้งการ บริการสังคม การ ประกันสังคม การ ช่วยเหลือทางสังคม ครอบคลุมถึงการจัด โครงข่ายการคุ้มครองทาง สังคม สำหรับผู้ด้อยโอกาส และคนยากจนให้สามารถ เข้าถึงบริการพื้นฐานของ ภาครัฐได้อย่างมีคุณภาพ	ผู้สูงอายุที่ยากจนอยู่ใน ภาวะยากลำบาก และมี ความเดือนร้อนได้รับการ ช่วยเหลือ และเข้าถึงสิทธิ ขั้นพื้นฐาน	ลงพื้นที่ที่สอบข้อเท็จจริง นำข้อมูลที่ได้นำเสนอ คณะกรรมการพิจารณา เพื่อลงมติ ให้การ ช่วยเหลือและขออนุมัติ เบิกเงินให้แก่ผู้สูงอายุ โดย ผ่านระบบ KTB เพื่อเข้า บัญชีธนาคารของผู้สูงอายุ	ผลเชิงปริมาณ : 60 คน ผลเชิงคุณภาพ : ร้อยละ ของผู้สูงอายุที่มีฐาน ยากจนและมีความ เดือนร้อน ได้รับการ คุ้มครองพิทักษ์สิทธิและ เข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน ตามที่กฎหมายกำหนด	
11	จังหวัดนครพนม	✓				<u>บริบทเชิงพื้นที่</u> - ผู้สูงอายุในชุมชนมี พฤติกรรมความเป็นอยู่ ตามลำพัง ทำให้ยากต่อ การสอบถามข้อมูลและ	<u>ปัจจัยภายใน</u> - มีงบประมาณ และ เจ้าหน้าที่ด้านสังคม สงเคราะห์ ช่วยเหลือ	1. ประสานพื้นที่คัดเลือก ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหา ความเดือนร้อน 2. ลงพื้นที่สอบข้อเท็จจริง	ผลเชิงปริมาณ: ผู้สูงอายุ จำนวน 80 ราย ได้รับ การคุ้มครองตามสิทธิ พื้นฐาน	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						เอกสาร ในการ ประกอบการสอบ ข้อเท็จจริง เพื่อให้การ ช่วยเหลือผู้สูงอายุให้ได้รับ การคุ้มครองและพิทักษ์ สิทธิตาม มาตรา 11 (8) (9) และ (10) แห่ง พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ตามประกาศ กระทรวง พม. เรื่อง การ คุ้มครอง การส่งเสริม และ สนับสนุนการช่วยเหลือ ผู้สูงอายุที่ประสบความ เดือดร้อน	<u>ปัจจัยภายนอก</u> - ผู้สูงอายุที่ยากจนและ ประสบปัญหาทางสังคม ในภาวะยากลำบาก - ภาคีเครือข่ายชุมชนให้ ความร่วมมือในการ ประสานคัดกรอง เช่น อปท. อพม อสม. เป็นต้น	3.กลั่นกรองคุณสมบัติ พิจารณาให้การช่วยเหลือ ตามระเบียบ 4.ให้การช่วยเหลือ สงเคราะห์ ผู้สูงอายุ ตาม ระเบียบ	ผลเชิงคุณภาพ : ร้อยละ 80 ของผู้สูงอายุที่ ประสบปัญหา สอบ ข้อเท็จจริง ได้รับการ คุ้มครองพิทักษ์สิทธิและ เข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน ตามที่กฎหมายกำหนด	

จากตารางที่ 5.7 แสดงผลการดำเนินงานของโครงการการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบากตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 มีศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จำนวน 11 แห่ง ดำเนินการโครงการ ได้แก่

- (1) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินการในไตรมาสที่ 1 และไตรมาสที่ 2
- (2) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี ดำเนินการในไตรมาสที่ 1 และไตรมาสที่ 2
- (3) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา ดำเนินการในไตรมาสที่ 1 และไตรมาสที่ 2
- (4) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค ดำเนินการในระยยะไตรมาสที่ 2
- (5) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ดำเนินการในไตรมาสที่ 2
- (6) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ดำเนินการในไตรมาสที่ 2
- (7) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดสงขลา ดำเนินการในไตรมาสที่ 2
- (8) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดลำปาง ดำเนินการในไตรมาสที่ 1
- (9) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดำเนินการในไตรมาสที่ 1 และไตรมาสที่ 2

(10) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดปทุมธานี ดำเนินการในไตรมาสที่ 2

(11) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัด นครพนม ดำเนินการในไตรมาสที่ 1 โดยศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ไม่ได้ส่งข้อมูล ทั้งนี้มีประเด็นนำเสนอ 5 ประเด็น ซึ่งสามารถสรุปผลได้ดังนี้

5.5.1 บริบทที่สอดคล้อง

จากตารางแสดงข้อมูลบริบทของการดำเนินกิจกรรมและการจัดบริการที่สอดคล้องต่อการกลุ่มเป้าหมายเพื่อจัดกิจกรรมและจัดบริการทางสังคมให้สอดคล้องกลุ่มเป้าหมายจำนวน 11 แห่งประกอบด้วย

5.5.1.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ มีผู้สูงอายุอยู่ในสภาวะยากลำบาก มีความยากจน ขาดผู้อุปการะ ไม่มีอาชีพ ไม่มีรายได้ มีความเป็นอยู่ที่ไม่ถูกสุขลักษณะอนามัย มีสุขภาพไม่แข็งแรง เริ่มติดเตียงมากขึ้น ผู้สูงอายุใช้ชีวิตอยู่ตามลำพัง สภาพเศรษฐกิจของประเทศไม่เอื้ออำนวยต่อการใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพของผู้สูงอายุ

5.5.1.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมตามบริบทของพื้นที่ มีวิถีชีวิตที่พอเพียงมีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีความรับผิดชอบและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม

5.5.1.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา มีการสนับสนุน การขยายฐานความคุ้มครองทางสังคมขั้นพื้นฐาน โดยการจัดระเบียบหรือมาตรการในรูปแบบต่าง ๆ ให้ สามารถคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนทั้งการบริการสังคม การประกันสังคม การช่วยเหลือทางสังคม ครอบคลุมถึงการจัดโครงการช่วยการคุ้มครองทางสังคม สำหรับผู้ด้อยโอกาสและคนยากจนให้สามารถเข้าถึง บริการพื้นฐานของภาครัฐได้อย่างมีคุณภาพ เพื่อเป็นการเพิ่มกำลังความสามารถในการช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย ได้อย่างยั่งยืน

5.5.1.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค การเป็นชุมชนเมืองท่ามกลาง สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19

5.5.1.5 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น มีการ ช่วยเหลือผู้สูงอายุให้ได้รับการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิตามมาตรา 11 (8) (9) และ (10) แห่งพระราชบัญญัติ ผู้สูงอายุ 2546 ดำเนินการตามประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในเรื่องการ คุ้มครองการส่งเสริมและสนับสนุนการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความเดือดร้อน

5.5.1.6 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ในบริบทเชิง พื้นที่กล่าวคือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีเครือข่ายในพื้นที่ให้ความสำคัญ และมีส่วนร่วมในการ ดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาและต้องการความช่วยเหลือ และบริบทแวดล้อมที่มีผล ต่อกลุ่มเป้าหมายคือ สถานการณ์ทางสังคมและนโยบายระดับชาติให้ความสำคัญกับประเด็นการช่วยเหลือ ผู้สูงอายุที่ประสบความยากลำบาก

5.5.1.7 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดสงขลา ประเทศไทยเข้าสู่สังคม ผู้สูงอายุ ส่งผลให้รายได้ของประชาชนและรวมทั้งขาดรายได้ภายในครัวเรือนไม่เพียงพอกับการครองชีพ จึง จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ในเบื้องต้นเพื่อบรรเทาความทุกข์ยาก

5.5.1.8 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดลำปาง มีการให้การช่วยเหลือ ผู้สูงอายุที่ยากจนให้ได้รับการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ มีความสามารถในการช่วยเหลือตนเองและครอบครัวใน เรื่องของค่าใช้จ่ายการยังชีพและคุณภาพชีวิต ลดภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัวตลอดจนเข้าถึงบริการสวัสดิการที่ ทางรัฐจัดให้

5.5.1.9 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มี ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมตามบริบทของพื้นที่ มีวิถีชีวิตที่พอเพียงมีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของ สังคม มีความรับผิดชอบและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม

5.5.1.10 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดปทุมธานี มีการสนับสนุนการ ขยายฐานความคุ้มครองทางสังคมขั้นพื้นฐาน โดยเป็นการจัดระเบียบหรือมาตรการในรูปแบบต่าง ๆ ให้ สามารถคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนทั้งการบริการสังคม การประกันสังคม การช่วยเหลือทางสังคม การครอบคลุมถึงการจัดโครงการช่วยการคุ้มครองทางสังคม สำหรับผู้ด้อยโอกาสและคนยากจนให้สามารถเข้าถึง บริการพื้นฐานของภาครัฐได้อย่างมีคุณภาพ

5.5.1.11 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดนครพนม มีผู้สูงอายุในชุมชนมีความเป็นอยู่ตามลำพัง ทำให้ยากต่อการสอบถามข้อมูลและเอกสาร ในการประกอบการสอบข้อเท็จจริง เพื่อให้การช่วยเหลือผู้สูงอายุให้ได้รับการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิตาม มาตรา 11 (8) (9) และ (10) แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ตามประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. ในเรื่องของการคุ้มครอง การส่งเสริม และสนับสนุนการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบความเดือดร้อน

5.5.2 ปัจจัยนำเข้า

5.5.2.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ พบปัจจัยนำเข้าคือ มีงบประมาณ 240,000 บาทในการดำเนินงานและการจัดรูปแบบการบริการต่อผู้สูงอายุภายในชุมชน มีการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเยี่ยมบ้านในการตรวจสอบข้อเท็จจริงและคัดเลือกผู้สูงอายุที่สมควรได้รับความช่วยเหลือ มีการดำเนินการวางแผนให้การช่วยเหลือทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเพื่อให้เกิดความช่วยเหลือต่อกลุ่มเป้าหมาย

5.5.2.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบปัจจัยนำเข้าคือ มีการลดปัญหาด้านรายได้ของกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ต่างกัน และแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนยากจนและเข้าถึงสิทธิสวัสดิการให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงสิทธิสวัสดิการได้อย่างเท่าเทียม

5.5.2.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา มีผู้สูงอายุที่ยากจนอยู่ในภาวะยากลำบากและมีความเดือนร้อนได้รับการช่วยเหลือ และไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการขั้นพื้นฐานจากรัฐ

5.5.2.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค มีช่องทางการขอความช่วยเหลือที่สะดวกรวดเร็วและสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่ายยิ่งขึ้น

5.5.2.5 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น มีการตระหนักถึงการป้องกันปัญหาเพื่อรองรับในการป้องกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนต่อสิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบทบัญญัติ จึงได้มีการดำเนินโครงการให้บริการผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก เพื่อให้การช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ยากจน ให้ได้รับการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ ตลอดจนเข้าถึงบริการที่ทางรัฐจัดให้ เพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมและชุมชนของตนเองได้อย่างมีความสุข

5.5.2.6 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ถูกแบ่งออกเป็นปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน ได้แก่ ปัจจัยภายในภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ฯลฯ พร้อมขับเคลื่อนและสนับสนุนการดำเนินงานในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย และปัจจัยภายนอก มีกฎระเบียบ ที่เอื้อต่อการดำเนินการให้ความช่วยเหลือได้ถูกต้อง และโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้

5.5.2.7 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดสงขลา มีความเข้มแข็งของเครือข่ายในการทำงานและการบูรณาการในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือต่อกลุ่มเป้าหมายร่วมกัน

5.5.2.8 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดลำปาง มีการช่วยเหลือและสนับสนุนจากศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ โดยเป็นการสนับสนุนด้านงบประมาณเงินสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก และมีองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีฐานข้อมูลผู้สูงอายุประสบปัญหายากลำบาก เพื่อขอรับการสงเคราะห์สนับสนุนให้การช่วยเหลือ

5.5.2.9 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ วาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการจัดการวางแผนในการลดปัญหาด้านรายได้ของกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ต่างกัน และแก้ไขปัญหาคือ ความเดือดร้อน ยากจน และเข้าถึงสิทธิสวัสดิการเพื่อให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงสวัสดิการของรัฐได้อย่างเท่าเทียม และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

5.5.2.10 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดปทุมธานี มีผู้สูงอายุที่ยากจนอยู่ในภาวะยากลำบาก และมีความเดือนร้อนได้รับการช่วยเหลือ และเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน

5.5.2.11 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดนครพนม มีงบประมาณในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก และมีเครือข่ายทางสังคม อาทิ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ภาควิชาเครือข่ายที่เข้มแข็ง

5.5.3 กระบวนการ : การดำเนินการ

5.5.3.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ามีกระบวนการในการทำงานคือ มีความร่วมมือกันขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในการคัดเลือกและเยี่ยมบ้าน สอบข้อเท็จจริงต่อผู้สูงอายุที่สมควรได้รับความช่วยเหลือ โดยมีการมีวางแผนให้การช่วยเหลือร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มีการติดตามผลอย่างเป็นระยะ และมีการจัดประชุมคณะกรรมการในการพิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมที่สมควรได้รับการสงเคราะห์ให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น โดยจากการดำเนินงานนั้นพบกับข้อจำกัดในด้านของงบประมาณที่ไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมและการจัดบริการ อีกทั้งมีกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลไม่สะดวกในการเดินทางในการมาเข้าร่วมกิจกรรมที่กำหนด

5.5.3.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่ามีกระบวนการในการทำงานคือมีการร่วมมือกันระหว่างภาคีเครือข่ายในการให้ความช่วยเหลือและพิทักษ์สิทธิของกลุ่มเป้าหมายให้กลุ่มเป้าหมายได้รับการเข้าถึงสวัสดิการแห่งรัฐ

5.5.3.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา พบว่ามีกระบวนการในการทำงานคือมีการลงพื้นที่เพื่อสอบข้อเท็จจริง นำข้อมูลที่ได้เสนอคณะกรรมการพิจารณา เพื่อลงมติให้การช่วยเหลือและขออนุมัติเบิกเงินสงเคราะห์ในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุ โดยผ่านระบบ KTB เพื่อเข้าบัญชีธนาคารของผู้สูงอายุ

5.5.3.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค พบว่ามีกระบวนการในการทำงานคือ มีกระบวนการในการพิจารณาการให้การช่วยเหลือกับผู้สูงอายุที่จำเป็น และเร่งด่วน

5.5.3.5 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่ามีกระบวนการในการทำงานคือมีขั้นตอนในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน โดยขั้นที่ 1

ผู้สูงอายุ/บุคคล/หน่วยงานที่พบเห็นแจ้งเรื่องหรือยื่นคำขอ ชั้นที่ 2 ตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยนักสังคมสงเคราะห์เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายทีมสายวิชาชีพทีม One Home ลงพื้นที่ที่สอบข้อเท็จจริงผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาโดยขอข้อมูลตามแบบคำขอรับความช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ชั้นที่ 3 การให้ความช่วยเหลือผ่านช่องทางออนไลน์ผ่านระบบธนาคารกรุงไทย Corporate online ชั้นที่ 4 บันทึกข้อมูลการช่วยเหลือลงในระบบศูนย์ข้อมูลกลางผู้สูงอายุด้านสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุฐานข้อมูลอายุในภาวะยากลำบาก และชั้นที่ 5 รายงานผลตามแบบรายงานผลการดำเนินงานโครงการให้ความให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก

5.5.3.6 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่ามีกระบวนการในการทำงานคือ มีการทำกระบวนการโดยให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน ในการขับเคลื่อนโครงการฯ โดยมีจุดแข็งที่จุดศักยภาพที่ทำให้งานสัมฤทธิ์ผลเพื่อให้เครือข่ายในพื้นที่ให้ความสำคัญต่อการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางสังคม ค้นพบข้อจำกัดในการดำเนินงานในเรื่องของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้สูงอายุ

5.5.3.7 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดสงขลา พบว่ามีกระบวนการในการทำงานคือ มีการทำกระบวนการอย่างเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1. ประชาสัมพันธ์/ประชาคม 2. ขออนุมัติดำเนินการให้ความช่วยเหลือ 3. ประชุมคณะกรรมการพิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมประจำจังหวัด และ 4. การเงินโอนเงินเข้าบัญชีผู้ประสบปัญหาทางสังคม

5.5.3.8 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดลำปาง พบว่ามีกระบวนการในการทำงานคือ มีคณะกรรมการพิจารณาอนุมัติเงินอุดหนุนให้แก่ผู้สูงอายุ และมีพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการคัดกรองและลำดับผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาสมควรได้รับการช่วยเหลือเพื่อบรรเทาปัญหาเบื้องต้น

5.5.3.9 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่ามีกระบวนการในการทำงานคือ มีการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายอย่างต่อเนื่องเพื่อทำการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางสังคมและอยู่ในภาวะยากลำบาก เพื่อให้ได้รับสิทธิสวัสดิการจากภาครัฐ

5.5.3.10 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดปทุมธานี พบว่ามีกระบวนการในการทำงานคือ พบว่ามีกระบวนการในการทำงานคือมีขั้นตอนในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนอย่างเป็นลำดับขั้น โดยชั้นที่ 1 ผู้สูงอายุ/บุคคล/หน่วยงานที่พบเห็นแจ้งเรื่องหรือยื่นคำขอ ชั้นที่ 2 ตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยนักสังคมสงเคราะห์เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายทีมสายวิชาชีพทีมวันโฮมลงพื้นที่ที่สอบข้อเท็จจริงผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาโดยขอข้อมูลตามแบบคำขอรับความช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ชั้นที่ 3 การให้ความช่วยเหลือผ่านช่องทางออนไลน์ผ่านระบบธนาคารกรุงไทย Corporate online ชั้นที่ 4 บันทึกข้อมูลการช่วยเหลือลงในระบบศูนย์ข้อมูลกลางผู้สูงอายุด้านสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุฐานข้อมูลอายุในภาวะยากลำบาก และชั้นที่ 5 รายงานผลตามแบบรายงานผลการดำเนินงานโครงการให้ความให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก

5.5.3.11 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดนครพนม พบว่ามีกระบวนการในการทำงานคือ 1. ประสานพื้นที่คัดเลือกผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความเดือนร้อน 2. ลงพื้นที่สอบข้อเท็จจริง 3. กลับกรอกคุณสมบัติพิจารณาให้การช่วยเหลือตามระเบียบ และ 4. ให้การช่วยเหลือสงเคราะห์ ผู้สูงอายุตามระเบียบ

5.5.4 ผลลัพธ์

จากตารางแสดงข้อมูลผลลัพธ์ของการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุทั้งหมด 11 แห่งประกอบไปด้วย

5.5.4.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ พบข้อค้นพบเชิงปริมาณ มีผู้เข้าร่วมโครงการจำนวน 80 ราย และผลเชิงคุณภาพคือ ผู้สูงอายุได้รับการช่วยเหลือบรรเทาปัญหาเฉพาะหน้าและมีการวางแผนช่วยเหลือระยะยาวเพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

5.5.4.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบข้อค้นพบเชิงปริมาณ มีผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองตามสิทธิขั้นพื้นฐาน จำนวน 105 ราย และผลเชิงคุณภาพคือ ผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน และมีความเดือนร้อน ได้รับการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิ และเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานตามที่กฎหมายกำหนด

5.5.4.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัดยะลา พบข้อค้นพบเชิงปริมาณ มีผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองสิทธิจำนวน 60 คน และผลเชิงคุณภาพคือ ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจนและมีความเดือนร้อนได้รับการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิและเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานตามที่กฎหมายกำหนด

5.5.4.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านแค พบข้อค้นพบผลเชิงปริมาณ มีจำนวนผู้สูงอายุได้รับเงินช่วยเหลือจำนวน 160 ราย และผลเชิงคุณภาพคือ ผู้สูงอายุได้รับเงินช่วยเหลือมีความพึงพอใจร้อยละ 90

5.5.4.5 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบข้อค้นพบเชิงปริมาณ มีผู้สูงอายุในภาวะยากลำบากได้รับการช่วยเหลือ จำนวน 80 คน และผลเชิงคุณภาพคือ ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบากมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

5.5.4.6 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบข้อค้นพบเชิงปริมาณ มีผู้สูงอายุได้รับการสงเคราะห์ 70 คน และผลเชิงคุณภาพคือ ผู้สูงอายุได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลือในเบื้องต้น

5.5.4.7 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดสงขลา พบข้อค้นพบเชิงปริมาณ มีจำนวนผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองตามสิทธิขั้นพื้นฐาน จำนวน 80 ราย และผลเชิงคุณภาพคือ ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีความยากจนและมีความเดือนร้อนได้รับการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิและเข้าถึงสิทธิขั้น

5.5.4.8 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดลำปาง พบข้อค้นพบเชิงปริมาณ มีผู้สูงอายุที่ยากจนอยู่ในภาวะยากลำบากและมีความเดือนร้อนได้รับการช่วยเหลือ จำนวน 80 ราย และผลเชิงคุณภาพคือ ร้อยละ 85 ของผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะยากลำบากและมีความเดือนร้อนได้รับการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิและเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานตามกฎหมาย

5.5.4.9 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวสาณะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบข้อค้นพบผลเชิงปริมาณผู้สูงอายุได้รับการช่วยเหลือ คຸ່ມครองตามสิทธิขั้นพื้นฐาน จำนวน 80 รายและผลเชิงคุณภาพผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน และมีความเดือดร้อน ได้รับการคຸ່ມครองพิทักษ์สิทธิ และเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานตามที่กฎหมายกำหนด

5.5.4.10 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดปทุมธานี พบข้อค้นพบผลเชิงปริมาณ 60 คน และผลเชิงคุณภาพร้อยละของผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจนและมีความเดือดร้อน ได้รับการคຸ່ມครองพิทักษ์สิทธิและเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานตามที่กฎหมายกำหนด

5.5.4.11 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดนครพนม พบข้อค้นพบผลเชิงปริมาณผู้สูงอายุจำนวน 80 ราย ได้รับการคຸ່ມครองตามสิทธิพื้นฐาน และผลเชิงคุณภาพร้อยละ 80 ของผู้สูงอายุที่ประสบปัญหา สอบข้อเท็จจริง ได้รับการคຸ່ມครองพิทักษ์สิทธิและเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานตามที่กฎหมายกำหนด

5.5.5 ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ

จากตารางได้พบข้อค้นพบความยั่งยืนและข้อเสนอในการดำเนินงานจากศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านแค ได้แก่ เรื่องของความต่อเนื่องของโครงการในการดำเนินงานจัดรูปแบบกิจกรรมภายในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ เรื่องงบประมาณในการสนับสนุนกิจกรรมและการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ อีกทั้งเรื่องของการความชัดเจนของรูปแบบการดำเนินงานและการปฏิบัติงานภายในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ

5.6 ผลการดำเนินงานของโครงการการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ตารางที่ 5.8

แสดงผลการดำเนินงานของโครงการการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย
ตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
1	บ้านธรรมปกรณ์(เชียงใหม่)	✓	✓	✓	✓	ผู้สูงอายุมีอายุยืน แต่ร่างกายเสื่อมถอย จำนวนมากขึ้น - ผู้สูงอายุมีบ้านไม่ ปลอดภัย สภาพบ้านผุพัง	- งบประมาณ - การประสานงาน - การมีส่วนร่วมของชุมชน - การให้คุณค่า ความสำคัญกับผู้สูงอายุ	- การประสานหน่วยงาน พื้นที่ อปท. สสำรวจ บ้านของผู้สูงอายุที่ไม่ เหมาะสมและไม่ปลอดภัย - การประชาคม - การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการซ่อมแซมบ้าน เพื่อลดค่าใช้จ่าย ด้านค่าแรง ทำให้ใช้ ประมาณในการจัดซื้อวัสดุ ได้มากขึ้น <u>ข้อจำกัด</u> - ผู้สูงอายุบางรายไม่มี กรรมสิทธิ์ในที่ดิน ทำให้ ไม่สามารถปรับสภาพบ้าน ได้	ผลเชิงปริมาณ : 89 แห่ง ผลเชิงคุณภาพ : ผู้สูงอายุได้รับการ ปรับปรุงซ่อมแซมบ้าน มีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม ปลอดภัย - เกิดความสามัคคีและ ความสัมพันธ์ที่ดีของชุม ชมในการมีส่วนร่วมใน การช่วยเหลือซ่อมแซม บ้านผู้สูงอายุ	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
								<p>- คนในชุมชนบางพื้นที่ต้องประกอบอาชีพ ไม่มีช่างซ่อมแซมบ้าน ทำให้บ้านของผู้สูงอายุไม่ได้รับการปรับปรุงสภาพหรือบางพื้นที่ มีค่าแรงในการซ่อมแซม ทำให้งบประมาณในการจัดซื้อวัสดุในการปรับปรุงสภาพได้น้อยลง</p> <p>- ปัจจุบันวัสดุมีราคาแพง ทำให้ปรับปรุงสภาพบ้านได้เพียงบางจุด</p>		
2	บ้านบางละมุง	✓	✓			<p>การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม แก้ไขปัญหาด้านการเป็นอยู่และความยากจน ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ ประชาชนมีศักยภาพและพึ่งตนเองได้</p>	<p>ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมเพิ่มขึ้น ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีบทบาทและมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจและสังคม ส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุที่เหมาะสมตามศักยภาพ</p>	<p>มีการบูรณาการ การทำงานกับภาคีเครือข่าย และเป็นโครงการที่ต่อเนื่อง</p> <p>ข้อจำกัดด้านแรงงานและค่าวัสดุไม่เพียงพอ</p>	<p>เชิงปริมาณ 84 หลัง</p> <p>เชิงคุณภาพ ผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจนที่อยู่อาศัยไม่ปลอดภัย ได้รับการปรับปรุง / ซ่อมแซม ที่อยู่อาศัยให้มี</p>	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
									สภาพแวดล้อมที่ เหมาะสมและปลอดภัย	
3	บ้านทักษิณ	✓	✓	✓		สนับสนุนการเตรียมความพร้อมสังคมไทยในการรองรับสังคมสูงวัย ทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีบทบาทและมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจและสังคม สามารถนำความรู้ ประสบการณ์ และภูมิปัญญาที่สั่งสมมาตลอดช่วงชีวิตมาถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลัง ส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุที่เหมาะสมตามศักยภาพและสมรรถนะ สนับสนุนการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกช่วงวัย พัฒนาต้นแบบเมืองเพื่อรองรับ	ส่งเสริมการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในที่สาธารณะหรือสถานที่ที่ผู้สูงอายุทำกิจกรรมร่วมกัน ให้มีความเหมาะสมปลอดภัยต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ	ศพส. ได้รับข้อมูลขอความช่วยเหลือในการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุจาก อบท. โดยผ่านการคัดกรองจากที่ประชุมของ อบท. ศพส. ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลดูจากสภาพแวดล้อม และประเมินตรวจสอบคุณสมบัติและหลักฐานให้ครบถ้วน พร้อมนำเสนอผู้มีอำนาจเพื่อพิจารณาอนุมัติ ศพส.ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบกระทรวงการคลัง ดำเนินการปรับปรุง/ซ่อมแซมบ้านให้กับผู้สูงอายุ ให้แล้วเสร็จภายในปีงบประมาณ เมื่อดำเนินการเสร็จจัดทำป้าย	ผลเชิงปริมาณ : 66 หลัง ผลเชิงคุณภาพ : ผู้สูงอายุที่ใช้ประโยชน์มีความพึงพอใจ	สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวและตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และมีการบูรณาการการทำงานกับภาคีเครือข่าย เป็นโครงการต่อเนื่อง

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						สังคมสูงวัย รวมทั้งพัฒนา ศักยภาพบุคลากรทุกภาค ส่วนและนวัตกรรมเพื่อ รองรับการดำเนินชีวิตใน สังคมสูงวัย		บ้านและมอบป้ายบ้านให้ ผู้สูงอายุ		
4	บ้านแค		✓			การเป็นชุมชนเมือง สถานการณ์โรคระบาดโค วิด19	งบประมาณที่เหมาะสม กับการซ่อมบ้านในแต่ละ หลังที่แตกแตกต่างกัน	การประสานงานร่วมกับ ของหน่วยงานในพื้นที่/ ชุมชน	ผลเชิงปริมาณ : จำนวน ผู้สูงอายุได้รับการ ปรับปรุงที่เหมาะสม จำนวน 72 หลัง ผลเชิงคุณภาพ : ผู้สูงอายุที่ใช้ประโยชน์มี ความพึงพอใจร้อยละ 90	- ความต่อเนื่องของ โครงการฯ - การได้รับการ สนับสนุนงบประมาณ - ความชัดเจนของ โครงการ
5	ขอนแก่น		✓			สภาพการณ์ทางสังคมได้มี การเปลี่ยนแปลงไป อย่าง รวดเร็ว มีอัตราภาวะการณ เจริญพันธุ์อยู่ในระดับต่ำ กว่าระดับทดแทนมาอย่าง ต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจาก โครงสร้างประชากรที่ เปลี่ยนแปลงไปประชากร วัยเด็กลดลงอย่างรวดเร็ว	วัยสูงอายุจะมีการ เปลี่ยนแปลงทางกายภาพ หรือการเสื่อมถอยของ ร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นการ มองเห็น การได้ยิน การได้ กลิ่น การเคลื่อนไหวของ ร่างกายที่ช้าลง จึงส่งผล ทำให้ มีโอกาสเกิด อุบัติเหตุต่างๆ วัยอื่นๆ	1.แต่งตั้งคณะทำงาน / ประสานเครือข่าย หน่วยงานท้องถิ่น สํารวจ ผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน และมีสภาพที่อยู่อาศัยที่ ไม่ปลอดภัยเหมาะสม 2.ลงพื้นที่เยี่ยมบ้านและ สอบข้อเท็จจริงเพื่อขอ	ผลเชิงปริมาณ : ซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุ จังหวัดขอนแก่นจำนวน 50 หลังผลเชิงคุณภาพ : ผู้สูงอายุได้รับการ ปรับปรุงซ่อมแซมบ้าน ให้มีความมั่นคง ปลอดภัยเหมาะสมกับ การใช้ชีวิต	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						ประชากรวัยแรงงานคาด ว่าจะลดลงส่วนวัยสูงอายุ จะเพิ่มมากขึ้น	และจากรายงานการ บาดเจ็บและเสียชีวิตจาก การพลัดตกหกล้ม พบว่า ผู้บาดเจ็บจากการพลัดตก หกล้ม เกือบ 1000 คนต่อ ปี หรือเฉลี่ยวันละ 3 คน โดยเหตุเกิดภายในบ้านถึง ร้อยละ 31 ได้แก่ ห้องน้ำ และห้องนอน เนื่องจากมี ลักษณะพื้นไม่เรียบ พื้น ลื่น ไม่มีราวจับ ห้องน้ำ เป็นแบบ นั่งยอง และแสง สว่างไม่เพียงพอ	อนุมัติให้การช่วยเหลือ ตามโครงการ 3.นำเรื่องเข้า คณะกรรมการกำกับดูแล และช่วยเหลือผู้ประสบ ปัญหาทางสังคม ตาม ภารกิจ กระทรวงการ พัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์ เพื่อ พิจารณาอนุมัติ 4.นำเรื่องเสนอผู้ว่า ราชการจังหวัด เพื่อ พิจารณาดำเนินการอนุมัติ ให้ความช่วยเหลือผู้ ประสบปัญหาทางสังคม ตามประกาศกระทรวงการ พัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์ 5.ส่งมอบงบประมาณใน การดำเนินการให้กับ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นที่รับผิดชอบ		

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
								6.ติดตามผลการ ดำเนินงาน และรายงาน ผลการดำเนินงาน		
6	บ้านบุรีรัมย์	✓	✓	✓		<p>- บริบทเชิงพื้นที่ 1.อปท.และภาคีเครือข่าย ในพื้นที่ให้ความสำคัญและ มีส่วนร่วมในการ ดำเนินการให้ความ ช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ ประสบปัญหาและต้องการ ความช่วยเหลือ</p> <p>- บริบทแวดล้อมที่มีผล ต่อกลุ่มเป้าหมาย 1.สถานการณ์ทางสังคม และนโยบายระดับชาติให้ ความ สำคัญกับประเด็น การช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ ประสบความยากลำบาก</p>	<p>- ปัจจัยภายใน 1.ภาคีเครือข่ายที่ เกี่ยวข้อง ได้แก่ อปท./ อพม. ฯลฯ พร้อม ขับเคลื่อนและสนับสนุน การดำเนินงานทุกขั้นตอน</p> <p>- ปัจจัยภายนอก 1.กฎ ระเบียบ ที่เอื้อต่อ การดำเนินการให้ความ ช่วยเหลือได้ถูกต้อง และ โปร่งใส</p>	<p>-กระบวนการ 1.หน่วยงานผู้รับผิดชอบ เน้นกระบวนการมีส่วน ร่วมจากทุกเครือข่ายที่ เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ เอกชน และภาค ประชาชน ในการ ขับเคลื่อนโครงการฯ</p> <p>- จุดศักยภาพที่ทำให้งาน สัมฤทธิ์ผล 1.เครือข่ายในพื้นที่ให้ ความสำคัญต่อการ ช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ ประสบปัญหาทางสังคม</p> <p>- ข้อจำกัด 1.งบประมาณที่ได้รับการ จัดสรรในภาพรวม และ ต่อหน่วย ไม่เพียงพอต่อ ความต้องการของผู้สูงอายุ</p>	<p>ผลเชิงปริมาณ : จำนวน บ้านผู้สูงอายุที่ได้รับการ ปรับปรุงให้มีความ เหมาะสมและปลอดภัย</p> <p>ผลเชิงคุณภาพ : ผู้สูงอายุที่ใช้ประโยชน์มี ความพึงพอใจ</p>	ส่งเสริมและสนับสนุนให้ ภาคเอกชนและภาค ประชาชนเข้ามามีส่วน ร่วมในกระบวนการ ช่วยเหลือผู้สูงอายุ

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
7	จังหวัดสงขลา	✓				ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ รวมทั้งขาดรายได้ไม่พอกับการครองชีพ โดยเฉพาะด้านที่อยู่อาศัยซึ่งมีสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้อยู่อาศัยไม่เหมาะสมและปลอดภัย	เครือข่ายองค์กรต่างๆ ร่วมกันบูรณาการการทำงานให้การช่วยเหลือที่จำเป็น	1. ประชาสัมพันธ์/ประชาสัมพันธ์ 2. ขออนุมัติดำเนินการให้ความช่วยเหลือ 3. ประชุมคณะกรรมการพิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมประจำจังหวัด 4. การเงินโอนเงินเข้าบัญชีอปท. เพื่อเบิกจ่ายค่าต่างๆ ตามรายละเอียดโครงการฯ 5. อปท. จัดทำรูปเล่มสรุปผลการดำเนินงานตามโครงการฯ	ผลเชิงปริมาณ : ผู้สูงอายุได้รับบริการปรับปรุงซ่อมแซม 52 หลัง ผลเชิงคุณภาพ : ผู้สูงอายุได้รับบริการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้อยู่อาศัยให้เหมาะสมและปลอดภัย	
8	จังหวัดลำปาง	✓				- มาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติเรื่องสังคมผู้สูงอายุได้ให้ความสำคัญในเรื่องการปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุให้ปลอดภัยตามมาตรการย่อยที่ 1.4 ปรับสภาพแวดล้อมชุมชนและ	- ศพส. มีบทบาทในการบริหารจัดการส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ - การขับเคลื่อนการทำงานร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น/ประชาชน/ผู้นำชุมชน และเครือข่ายผู้เกี่ยวข้อง	- ศพส. สำรวจข้อมูลความต้องการ ประชุมชี้แจงแจ้งผล ติดตามบันทึกผลและรายงานการดำเนินงานโครงการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ - การประสานงานและความร่วมมือในการ	ผลเชิงปริมาณ : จำนวน 72 ราย ผลเชิงคุณภาพ : ผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง มีความปลอดภัยและมีคุณภาพชีวิตที่ดี	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						<p>บ้านให้ปลอดภัยกับ ผู้สูงอายุ</p> <p>- สภาพที่อยู่อาศัยของ ผู้สูงอายุในชุมชน หรือ พื้นที่ มีความไม่เหมาะสม ต่อการอยู่อาศัย การดำรง ชีพ</p> <p>- เพื่อช่วยเหลือ บรรเทา ความเดือดร้อนแก่ผู้สูงอายุ ที่ประสบปัญหาเรื่องที่อยู่ อาศัย และการดำรงชีวิตที่ ยากลำบาก</p>		ดำเนินงานร่วมกับภาคี เครือข่ายในชุมชน/ท้องถิ่น		
9	วาสนะเวศม์	✓	✓	✓	✓	<p>การสร้างความเป็นธรรม และลดความ เหลื่อมล้ำใน สังคม แก้ไขปัญหาด้าน การ เป็นอยู่และความ ยากจน ตอบสนอง ความ ต้องการของผู้รับบริการ ประชาชนมีศักยภาพและ พึ่งตนเองได้</p>	<p>ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมใน การพัฒนา สังคมเพิ่มขึ้น ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมี บทบาทและมีส่วนร่วม ทางเศรษฐกิจ และสังคม ส่งเสริมการจ้างงาน ผู้สูงอายุที่เหมาะสมตาม ศักยภาพ</p>	<p>มีการบูรณาการการ ทำงานกับภาคีเครือข่าย และเป็นโครงการที่ ต่อเนื่อง ข้อจำกัด : ด้านแรงงาน และ ค่าวัสดุ ที่ไม่เพียงพอ</p>	<p>ผลเชิงปริมาณ : ผู้สูงอายุได้รับการ ปรับปรุง ซ่อมแซม บ้านพักอาศัย จำนวน 76 ราย/หลัง ผลเชิงคุณภาพ : ผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน และมีที่อยู่อาศัยไม่ เหมาะสม ไม่ปลอดภัย</p>	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
									ได้รับการปรับปรุง ซ่อมแซม บ้านพักอาศัย ให้มีความเหมาะสมและ ปลอดภัย	
10	จังหวัดปทุมธานี		✓	✓	✓	สนับสนุนการเตรียมความพร้อมสังคมไทย ในการรองรับสังคมสูงวัย ทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีบทบาทและมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจและสังคม สามารถนำความรู้ ประสบการณ์ และภูมิปัญญาที่สั่งสมมาตลอดช่วงชีวิตมา ถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลัง ส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุที่เหมาะสมตามศักยภาพและสมรรถนะ สนับสนุนการพัฒนา สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของ	ส่งเสริมการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในที่สาธารณะ หรือสถานที่ที่ผู้สูงอายุทำกิจกรรมร่วมกัน ให้มีความเหมาะสมปลอดภัย ต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ	ศพส. ได้รับข้อมูลขอความช่วยเหลือใน การปรับปรุงซ่อมแซมบ้าน ผู้สูงอายุ จาก อบท. โดยผ่านการคัดกรองจากที่ประชุมของ อบท. ศพส. ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลจากสภาพแวดล้อม และประเมินตรวจสอบคุณสมบัติและหลักฐานให้ครบถ้วน พร้อมนำเสนอผู้มีอำนาจเพื่อพิจารณาอนุมัติ ศพส. ทำเนียบการเบิกจ่าย ตามระเบียบและมอบเช็คพร้อมทำสัญญารับเงินอุดหนุน อบท. ดำเนินการปรับปรุง/ซ่อมแซมบ้าน	ผลเชิงปริมาณ : 52 หลัง ผลเชิงคุณภาพ : ผู้สูงอายุที่ใช้ประโยชน์มีความพึงพอใจ	สามารถแก้ไขปัญหาสังคมและตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และมีการบูรณาการการทำงานกับภาคีเครือข่ายเป็นโครงการต่อเนื่อง

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						คนทุกช่วงวัย พัฒนา ต้นแบบเมืองเพื่อรองรับ สังคมสูงวัยรวมทั้งพัฒนา ศักยภาพ บุคลากรทุกภาค ส่วนและนวัตกรรม เพื่อรองรับการดำเนินชีวิต ใน สังคมสูงวัย		ให้กับผู้สูงอายุ ให้แล้ว เสร็จ ภายใน ปีงบประมาณ เมื่อ ดำเนินการเสร็จ จัดทำ ป้ายบ้านและมอบป้าย บ้านให้ ผู้สูงอายุ		
11	จังหวัดนครพนม	✓	✓	✓		<u>บริบทเชิงพื้นที่</u> - พื้นที่มีทุนเดิมทางสังคม อยู่แล้ว เช่น ความสามัคคี เอื้ออาทร ช่วยเหลือกัน ของคนในชุมชน/แรงงาน - มีภาคีเครือข่ายที่มีการ ร่วมกลุ่มฯลฯ ทำกิจกรรม ร่วมกันมาก่อน - ผู้นำชุมชนเข้มแข็ง <u>บริบทแวดล้อมที่มีผลต่อ</u> <u>กลุ่มเป้าหมาย</u> - สภาพแวดล้อมในชุมชน/ ครอบครัวมีการ เปลี่ยนแปลง ทำให้ พฤติกรรมของผู้สูงอายุ	<u>ปัจจัยภายใน</u> - มีงบประมาณเพียงพอใน การสนับสนุนและต่อเนื่อง ทุกปี - บุคลากรปฏิบัติงานมี ความรู้ความเข้าใจในการ ดำเนินงาน - มีการวางแผนปฏิบัติงาน ร่วมกัน <u>ปัจจัยภายนอก</u> - ข้อมูลและสถานการณ์ ทางสังคมของ กลุ่มเป้าหมายแต่ละพื้นที่ นำมาเข้าสู่กระบวนการ	1.กระบวนการ - มีแผนการปฏิบัติงาน โครงการฯ ชัดเจน - สสำรวจกำหนด เป้าหมาย/รายการ และ งบประมาณ - คัดเลือกพื้นที่ - ชี้แจงวัตถุประสงค์ให้ ความรู้อกับเจ้าหน้าที่ใน พื้นที่ - พื้นที่คัดเลือกในการ พิจารณาเลือกกลุ่มเป้าหมาย/ ยื่นคำขอ และประมาณ การ	<u>เป็นไปตามตัวชี้วัด</u> - ผลเชิงปริมาณ : ผู้สูงอายุได้รับการ ปรับปรุงสภาพแวด แวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกให้ เหมาะสมและปลอดภัย จำนวน 108 หลัง - ผลเชิงคุณภาพ : จำนวนพื้นที่ที่ได้รับการ ปรับสภาพแวดล้อมและ สิ่งอำนวยความสะดวก ให้ผู้สูงอายุเข้าถึงและใช้ ประโยชน์ได้	ความยั่งยืนของโครงการ - พัฒนาการกฎหมาย ระเบียบเกี่ยวกับสิ่ง อำนวยความสะดวก สำหรับผู้สูงอายุและคน พิการ - เร่งปรับแก้กฎระเบียบ ท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับ กฎระเบียบ พม.ในการ ให้ความช่วยเหลือ กลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน การต่อยอดต่อเนื่อง - นำข้อมูลและ สถานการณ์ทางสังคม ของกลุ่มเป้าหมายแต่ละ

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						เปลี่ยนแปลง เช่น ญาติ เพื่อน ลด น้อยลง อยู่ตาม ลำพัง เหงาว่าเหว มี ค่าใช้จ่ายสูงขึ้น มีภาระ เลี้ยงหลาน ลูก ที่พิการ - ยาเสพติดแพร่ระบาดใน ชุมชน ผู้สูงอายุรู้สึกไม่ ปลอดภัย อยู่บ้านเพียง ลำพังและผู้สูงอายุเสี่ยงต่อ การถูกหลอกได้ง่าย (จาก มือถือ)	ศึกษาวิเคราะห์และ กำหนด แนวทาง ช่วยเหลือร่วมกัน - มีภาคีเครือข่ายที่มีการ ร่วมกลุ่มฯลฯ ทำกิจกรรม ร่วมกันมาก่อน	- ตรวจสอบความถูกต้อง เอกสาร/ให้การสนับสนุน งบประมาณบ้านพัก - ดำเนินการ และรายงาน ผล - จุดศักยภาพที่ส่งผลทำ ให้งานสัมฤทธิ์ผล - ผู้นำชุมชนเข้มแข็ง ชุมชนมีความรักใคร่ สามัคคี เอื้ออาทรกันใน ชุมชน และให้ความ ร่วมมือเป็นอย่างดี - เครือข่ายมีศักยภาพที่จะ สนับสนุน/งบประมาณ/ วัสดุ/แรงงาน แนะนำ เข้า มามีส่วนร่วมในการ วางแผนกำหนดแนวทาง ทำงานร่วมกัน - กำหนดพื้นที่นำร่อง หรือ พื้นที่ต้นแบบใน รูปแบบบูรณาการทำงาน ช่วยเหลือ กลุ่มเป้าหมาย	- ตรวจสอบความถูกต้อง เอกสาร/ให้การสนับสนุน งบประมาณบ้านพัก - ดำเนินการ และรายงาน ผล - จุดศักยภาพที่ส่งผลทำ ให้งานสัมฤทธิ์ผล - ผู้นำชุมชนเข้มแข็ง ชุมชนมีความรักใคร่ สามัคคี เอื้ออาทรกันใน ชุมชน และให้ความ ร่วมมือเป็นอย่างดี - เครือข่ายมีศักยภาพที่จะ สนับสนุน/งบประมาณ/ วัสดุ/แรงงาน แนะนำ เข้า มามีส่วนร่วมในการ วางแผนกำหนดแนวทาง ทำงานร่วมกัน - กำหนดพื้นที่นำร่อง หรือ พื้นที่ต้นแบบใน รูปแบบบูรณาการทำงาน ช่วยเหลือ กลุ่มเป้าหมาย	พื้นที่ ศึกษาวิเคราะห์ ร่วมกันและกำหนด แนวทางให้ความ ช่วยเหลือป้องกันร่วมกัน เนื่องจากสถานการณ์ ทางสังคม มีการ เปลี่ยนแปลงไปอย่าง ต่อเนื่อง รวดเร็ว ข้อเสนอแนะต่อการ พัฒนาโครงการ - เนื่องจากราคาวัสดุ ปัจจุบันมีราคาแพงขึ้น ควรใช้งบฯ ซ่อมแซม หลังละ 40,000 บาท/ ยกเลิกหลังละ 22,500 บาท/ เพื่อเป็นแนว ทางการซ่อมแซม เดียวกัน เพื่อไม่เกิด ความสับสนกับพื้นที่ - การประมาณราคาวัสดุ ก่อสร้างบ้านเฉพาะที่ ปรับปรุง ให้นักพัฒนา

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
								ระหว่างภาครัฐและ เครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อ เป็นกรณีตัวอย่างศึกษา - ปัญหาเรื่องการเมืองใน ท้องถิ่นมิติทางความคิดยัง ไม่รุนแรง <u>ข้อจำกัด</u> - บริบทของคนในชุมชน นั้นๆ มีความแตกต่างกัน ทางประเพณี วัฒนธรรม เช่น การให้ความร่วมมือ ความเสียสละ เพื่อ ส่วนรวม แรงงาน ความ สามัคคีในชุมชน - งบประมาณที่สนับสนุน		ชุมชนเป็นผู้ประมาณ การจำนวน ราคา วัสดุ และเซ็นทรัลรับรองมาได้ เพื่อความคล่องตัวและ รวดเร็ว / สำหรับที่ เกี่ยวกับการคำนวณ ความแข็งแรงของ โครงสร้างบ้าน สูตร ต่างๆให้ช่างประมาณ การ

จากตารางที่ 5.8 แสดงผลการดำเนินงานของโครงการการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย ตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 มีศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จำนวน 11 แห่ง ดำเนินการโครงการ ได้แก่

(1) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินการในไตรมาสที่ 1 ไตรมาสที่ 2 ไตรมาสที่ 3 และไตรมาสที่ 4

(2) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางละมุง ดำเนินการในไตรมาสที่ 1 และไตรมาสที่ 2

(3) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านทักซิณ ดำเนินการในไตรมาสที่ 1 ไตรมาสที่ 2 และไตรมาสที่ 3

(4) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางแค ดำเนินการในไตรมาสที่ 2

(5) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ดำเนินการในไตรมาสที่ 2

(6) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ดำเนินการในไตรมาสที่ 1 ไตรมาสที่ 2 และไตรมาสที่ 3

(7) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุสงขลา จังหวัดสงขลา ดำเนินการในไตรมาสที่ 1

(8) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุลำปาง จังหวัดลำปาง ดำเนินการในไตรมาสที่ 1

(9) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ ดำเนินการในไตรมาสที่ 1 ไตรมาสที่ 2 ไตรมาสที่ 3 และไตรมาสที่ 4

(10) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ดำเนินการในไตรมาสที่ 2 ไตรมาสที่ 3 และไตรมาสที่ 4

(11) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุนครพนม จังหวัดนครพนม ดำเนินการในไตรมาสที่ 1 ไตรมาสที่ 2 และไตรมาสที่ 3

โดยศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ไม่ได้ส่งข้อมูล ทั้งนี้มีประเด็นนำเสนอ 5 ประเด็น ซึ่งสามารถสรุปผลได้ดังนี้

5.6.1 บริบทที่สอดคล้อง

5.6.1.1 บริบทเชิงพื้นที่

จากข้อมูลการดำเนินโครงการแสดงให้เห็นว่าบริบทเชิงพื้นที่ที่สอดคล้องกับการดำเนินโครงการ ส่วนใหญ่มีการประสานการทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคีเครือข่ายในพื้นที่ให้ความสำคัญกับการดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบไปด้วย

5.6.1.1.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และภาคีเครือข่ายในพื้นที่ให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาและต้องการความช่วยเหลือ

5.6.1.1.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุนครพนม จังหวัดนครพนม เป็นพื้นที่ที่มีทุนเดิมทางสังคม เช่น ความสามัคคี เอื้ออาทร ช่วยเหลือกันของคนในชุมชนและแรงงาน ภาคีเครือข่ายที่มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกันมาก่อน และผู้นำชุมชนเข้มแข็ง ฯลฯ

5.6.1.1.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านแค มีบริบทเชิงพื้นที่ที่มีความเฉพาะสอดคล้องเกี่ยวกับการการเป็นชุมชนเมือง

5.6.1.1.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น มีบริบทเชิงพื้นที่ที่สอดคล้องเกี่ยวกับสภาพการณ์ทางสังคมที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และอัตราการภาวะการเจ็บป่วยอยู่ในระดับ ต่ำกว่าระดับทดแทนมาอย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนแปลงไป โดยประชากรวัยเด็กลดลงอย่างรวดเร็ว ประชากรวัยแรงงานคาดว่าจะลดลง และประชากรวัยสูงอายุจะเพิ่มมากขึ้น

5.6.1.1.5 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุลำปาง จังหวัดลำปาง มีบริบทเชิงพื้นที่ที่สอดคล้องเกี่ยวกับสภาพที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุในชุมชน หรือพื้นที่ที่มีความไม่เหมาะสมต่อการอยู่อาศัย และการดำรงชีพของผู้สูงอายุ

5.6.1.2 บริบทแวดล้อมที่มีผลต่อสังคม

จากข้อมูลการดำเนินโครงการแสดงให้เห็นว่าบริบทแวดล้อมที่มีผลต่อสังคมที่สอดคล้องกับการดำเนินโครงการนั้นเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทางสังคมในประเทศไทยที่กำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและมาตรการการขับเคลื่อนนโยบายที่เข้ามารองรับสถานการณ์ดังกล่าว ตลอดจนสภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุในชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไปและต้องได้รับความช่วยเหลือดูแล ซึ่งบริบทสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสังคมในแต่ละที่นั้นจะมีความแตกต่างและหลากหลาย ประกอบไปด้วย

5.6.1.2.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ มีบริบทแวดล้อมที่มีผลต่อสังคมเกี่ยวกับจำนวนผู้สูงอายุที่มีอายุยืนแต่ร่างกายเสื่อมถอยเพิ่มมากขึ้นและผู้สูงอายุมีสภาพบ้านผู้พัก ไม่ปลอดภัย

5.6.1.2.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางแค มีบริบทแวดล้อมที่มีผลต่อสังคมเกี่ยวกับสถานการณ์โควิด-19

5.6.1.2.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีบริบทแวดล้อมที่มีผลต่อสังคมเกี่ยวกับสถานการณ์ทางสังคมและนโยบายระดับชาติที่ให้ความสำคัญกับประเด็นการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบความยากลำบาก

5.6.1.2.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุสงขลา จังหวัดสงขลา มีบริบทแวดล้อมที่มีผลต่อสังคมเกี่ยวกับสถานการณ์ของประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแต่คนส่วนใหญ่ในประเทศยังขาดสมดุลระหว่างรายได้กับการครองชีพ โดยเฉพาะด้านที่อยู่อาศัย ซึ่งมีสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุไม่เหมาะสมและไม่ปลอดภัย

5.6.1.2.5 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุลำปาง จังหวัดลำปาง มีบริบทแวดล้อมที่มีผลต่อสังคมเกี่ยวกับมาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่องสังคมผู้สูงอายุที่ได้ให้

ความสำคัญในเรื่องการปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุให้ปลอดภัยตามมาตรการย่อยที่ 1.4 ปรับสภาพแวดล้อมชุมชนและบ้านให้ปลอดภัยกับผู้สูงอายุ

5.6.1.2.6 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุนครพนม จังหวัดนครพนม มีบริบทแวดล้อมที่มีผลต่อสังคมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในชุมชนและครอบครัวเกิดการเปลี่ยนแปลง ทำให้พฤติกรรมของผู้สูงอายุเปลี่ยนแปลงไป เช่น ญาติ เพื่อน ลดน้อยลง และอยู่ตามลำพังนำไปสู่การเกิดความรู้สึกเหงาว่าเหว มีค่าใช้จ่ายสูงขึ้น มีภาระเลี้ยงหลาน เลี้ยงลูกที่พิการ ยาเสพติดแพร่ระบาดในชุมชนทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกไม่ปลอดภัย เพราะอยู่บ้านเพียงลำพังและผู้สูงอายุเสี่ยงต่อการถูกลอกได้ง่ายจากการใช้สมาร์ตโฟน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าบริบทแวดล้อมที่มีผลต่อสังคมจะมีความหลากหลายในแต่ละพื้นที่แต่ล้วนสอดคล้องกับการดำเนินโครงการ

5.6.1.3 บริบทของเป้าหมาย

จากข้อมูลการดำเนินโครงการแสดงให้เห็นว่าบริบทของเป้าหมายมีความสอดคล้องกับการดำเนินโครงการ โดยส่วนใหญ่มีเป้าหมายร่วมกันคือ สนับสนุนการเตรียมความพร้อมสังคมไทยในการรองรับสังคมสูงวัย ทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีบทบาทและมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจและสังคม สามารถนำความรู้ประสบการณ์และภูมิปัญญาที่สั่งสมมาตลอดช่วงชีวิตมาถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลัง ส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุที่เหมาะสมตามศักยภาพและสมรรถนะ สนับสนุนการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกช่วงวัย พัฒนาต้นแบบเมืองเพื่อรองรับสังคมสูงวัย รวมทั้งพัฒนาศักยภาพบุคลากรทุกภาคส่วนและนวัตกรรมเพื่อรองรับการดำเนินชีวิตในสังคมสูงวัย ทั้งนี้ยังมีเป้าหมายในการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม แก้ไขปัญหาด้านการเป็นอยู่และความยากจน ตลอดจนตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ ประชาชนมีศักยภาพ และพึ่งตนเองได้ นอกจากนี้ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านทักซิณยังมีเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อนแก่ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย และการดำรงชีวิตที่ยากลำบากอีกด้วย

5.6.2 ปัจจัยนำเข้า

5.6.2.1 ปัจจัยภายใน

จากข้อมูลการดำเนินโครงการแสดงให้เห็นว่าปัจจัยนำเข้าที่เป็นปัจจัยภายในของการดำเนินโครงการคือ การส่งเสริมการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในที่สาธารณะ หรือสถานที่ที่ผู้สูงอายุทำกิจกรรมร่วมกันให้มีความเหมาะสมปลอดภัยต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ รวมถึงงบประมาณที่เหมาะสมกับการซ่อมบ้านในแต่ละหลังที่แตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

5.6.2.1.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุลำปาง จังหวัดลำปาง และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ นครพนม จังหวัดนครพนม ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยภายในที่เป็นปัจจัยนำเข้าของการดำเนินโครงการว่า การให้คุณค่าและความสำคัญกับผู้สูงอายุ ศพส. มีบทบาทในการบริหารจัดการส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ ดังนั้น บุคลากรที่ปฏิบัติงานจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน มีการประสานงาน และวางแผนการปฏิบัติงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประจำหมู่บ้าน (อพม.) ฯลฯ พร้อมขับเคลื่อนและสนับสนุนการดำเนินงานทุกขั้นตอน

5.6.2.2 ปัจจัยภายนอก

จากข้อมูลการดำเนินโครงการแสดงให้เห็นว่าปัจจัยนำเข้าที่เป็นปัจจัยภายนอกของการดำเนินโครงการ คือ “การมีส่วนร่วมของชุมชน” ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมเพิ่มขึ้น ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีบทบาทและมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจและสังคม ส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุที่เหมาะสมตามศักยภาพ โดยปัจจัยภายนอกในบางพื้นที่มีความสอดคล้องและแตกต่างกันออกไป ดังต่อไปนี้

5.6.2.2.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่าปัจจัยนำเข้า คือ วัยสูงอายุจะมีการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพหรือการเสื่อมถอยของร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นการมองเห็น การได้ยิน การได้กลิ่น การเคลื่อนไหวของร่างกายที่ช้าลง จึงส่งผลให้มีโอกาสเกิดอุบัติเหตุง่ายกว่าวัยอื่น ๆ และจากรายงานการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากการพลัดตกหกล้ม พบว่า ผู้บาดเจ็บจากการพลัดตกหกล้มเกือบ 1000 คนต่อปี หรือเฉลี่ยวันละ 3 คน โดยเหตุเกิดภายในบ้านถึงร้อยละ 31 ได้แก่ ห้องน้ำและห้องนอน เนื่องจากมีลักษณะพื้นไม่เรียบ พื้นลื่น ไม่มีราวจับ ห้องน้ำเป็นแบบนั่งยอง และแสงสว่างไม่เพียงพอ

5.6.2.2.2 กฎและระเบียบที่เอื้อต่อการดำเนินการให้ความช่วยเหลือได้ถูกต้องและโปร่งใสเป็นปัจจัยนำเข้าของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

5.6.2.2.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุสงขลา จังหวัดสงขลา นำการบูรณาการการทำงานให้การช่วยเหลือที่จำเป็นร่วมกับเครือข่ายองค์กรต่าง ๆ เข้ามาเป็นปัจจัยนำเข้าจากภายนอกในการดำเนินโครงการ

5.6.2.2.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุลำปาง จังหวัดลำปาง ได้นำการขับเคลื่อนการทำงานร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น ประชาชน ผู้นำชุมชน และเครือข่ายผู้เกี่ยวข้อง เข้ามาเป็นปัจจัยนำเข้าจากภายนอกในการดำเนินโครงการ

5.6.2.2.5 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุนครพนม จังหวัดนครพนม มีปัจจัยนำเข้าจากภายนอก คือ การนำข้อมูลและสถานการณ์ทางสังคมของกลุ่มเป้าหมายแต่ละพื้นที่มาเข้าสู่กระบวนการศึกษาวิเคราะห์และกำหนดแนวทางช่วยเหลือร่วมกัน

5.6.3 กระบวนการ : การดำเนินการ

5.6.3.1 กระบวนการทำงาน

จากข้อมูลการดำเนินโครงการแสดงให้เห็นว่าศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุแต่ละแห่งมีกระบวนการในการประสานการดำเนินงานที่เน้นการมีส่วนร่วมกับท้องถิ่น ชุมชน และภาคีเครือข่าย ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนโครงการให้มีความต่อเนื่องและสามารถตอบสนองกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ โดยเริ่มต้นดำเนินการเมื่อได้รับข้อมูลขอความช่วยเหลือในการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) โดยผ่านการคัดกรองจากที่ประชุมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จากนั้น ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ (ศพส.) จะลงพื้นที่สำรวจข้อมูล โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อม ประเมินตรวจสอบคุณสมบัติและหลักฐานให้ครบถ้วน

พร้อมนำเสนอผู้มีอำนาจเพื่อพิจารณาอนุมัติ ต่อมาศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ (ศพส.) ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบกระทรวงการคลัง และดำเนินการปรับปรุง/ซ่อมแซมบ้านให้กับผู้สูงอายุให้แล้วเสร็จภายในปีงบประมาณ เมื่อดำเนินการเสร็จจะจัดทำป้ายบ้านและมอบป้ายบ้านให้ผู้สูงอายุ ซึ่งแต่ละพื้นที่จะมีขั้นตอนที่แตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ดังต่อไปนี้

5.6.3.1.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ มีการประสานหน่วยงานพื้นที่ผ่านองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เพื่อลงพื้นที่สำรวจบ้านของผู้สูงอายุที่มีความไม่เหมาะสมและไม่ปลอดภัย การประชาคม และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการซ่อมแซมบ้าน เพื่อลดค่าใช้จ่ายด้านค่าแรง ทำให้ใช้งบประมาณในการจัดซื้อวัสดุได้มากขึ้น

5.6.3.1.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น มีกระบวนการดำเนินการ 6 ขั้นตอน ได้แก่ (1) แต่งตั้งคณะทำงานและประสานเครือข่าย หน่วยงานท้องถิ่น เพื่อลงพื้นที่สำรวจผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจนและมีสภาพที่อยู่อาศัยที่ไม่ปลอดภัยเหมาะสม (2) ลงพื้นที่เยี่ยมบ้านและสอบถามข้อเท็จจริงเพื่อขออนุมัติให้การช่วยเหลือตามโครงการ (3) นำเรื่องเข้าคณะกรรมการกำกับดูแลและช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมตามภารกิจ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อพิจารณาอนุมัติ (4) นำเรื่องเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อพิจารณาดำเนินการอนุมัติให้ความช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมตามประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (5) ส่งมอบงบประมาณในการดำเนินการให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบ และ (6) ติดตามผลการดำเนินงาน และรายงานผลการดำเนินงาน

5.6.3.1.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุสงขลา จังหวัดสงขลา มีกระบวนการดำเนินการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ประชาสัมพันธ์และประชาคม (2) ขออนุมัติดำเนินการให้ความช่วยเหลือ (3) ประชุมคณะกรรมการพิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมประจำจังหวัด (4) การเงินโอนเงินเข้าบัญชีองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เพื่อเบิกจ่ายค่าต่าง ๆ ตามรายละเอียดโครงการฯ และ (5) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จึงทำรูปเล่มสรุปผลการดำเนินงานตามโครงการฯ

5.6.3.1.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุนครพนม จังหวัดนครพนม มีกระบวนการดำเนินการ 7 ขั้นตอน ได้แก่ (1) มีแผนการปฏิบัติงานโครงการฯ ชัดเจน (2) สำรวจกำหนดเป้าหมาย/รายการ และงบประมาณ (3) คัดเลือกพื้นที่ (4) ชี้แจงวัตถุประสงค์ให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ (5) พื้นที่คัดเลือกในการพิจารณากลุ่มเป้าหมาย/ยื่นคำขอ และประมาณการ (7) ตรวจสอบความถูกต้องเอกสารและให้การสนับสนุนงบประมาณบ้านพัก และ (7) ดำเนินการและรายงานผล

5.6.3.2 จุดศักราชภาพที่ทำให้งานสัมฤทธิ์ผล

จากข้อมูลการดำเนินโครงการที่แตกต่างกันทำให้ในแต่ละพื้นที่มีเห็นจุดศักราชภาพที่ทำให้งานสัมฤทธิ์ผลแตกต่างกัน โดยในบางพื้นที่มองว่ากระบวนการดำเนินโครงการถือเป็นจุดศักราชภาพที่ทำให้งานสัมฤทธิ์ผล อย่างไรก็ตาม ยังมีบางพื้นที่ที่มองเห็นจุดศักราชภาพที่ทำให้งานสัมฤทธิ์ผลแตกต่างออกไปซึ่งประกอบไปด้วย

5.6.3.2.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า จุดศักยภาพที่ทำให้งานสัมฤทธิ์ผลคือเครือข่ายในพื้นที่ให้ความสำคัญต่อการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางสังคม

5.6.3.2.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุนครพนม จังหวัดนครพนม พบว่า จุดศักยภาพของที่ส่งผลทำให้งานสัมฤทธิ์ผล ได้แก่ ผู้นำชุมชนเข้มแข็ง ชุมชนมีความรักใคร่สามัคคี เอื้ออาทรกัน ในชุมชน และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี, เครือข่ายมีศักยภาพที่จะสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ แรงงาน และคำแนะนำ โดยเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดแนวทางทำงานร่วมกัน นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดพื้นที่นำร่อง หรือ พื้นที่ต้นแบบในรูปแบบบูรณาการการทำงานช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย ระหว่างภาครัฐและเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรณีตัวอย่างศึกษา ทั้งนี้ปัญหาเรื่องการเมืองในท้องถิ่นในมิติทางความคิดยังไม่รุนแรง

5.6.3.3 ข้อจำกัด

จากข้อมูลการดำเนินโครงการแสดงให้เห็นว่าโครงการการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย มีข้อจำกัดในการดำเนินโครงการทางด้านงบประมาณ ด้านแรงงาน และการให้ความร่วมมือในบริบทชุมชนนั้น ๆ ซึ่งประกอบไปด้วย

5.6.3.3.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้สูงอายุบางรายไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ทำให้ไม่สามารถปรับสภาพบ้านได้ และคนในชุมชนบางพื้นที่ต้องประกอบอาชีพ ไม่มีช่างซ่อมแซมบ้าน ทำให้บ้านของผู้สูงอายุไม่ได้รับการปรับสภาพ หรือ บางพื้นที่มีค่าแรงในการซ่อมแซม ทำให้งบประมาณในการจัดซื้อวัสดุในการปรับสภาพได้น้อยลง ประกอบกับปัจจุบันวัสดุมีราคาแพง ทำให้ปรับสภาพบ้านได้เพียงบางจุด เป็นข้อจำกัดในการดำเนินโครงการ

5.6.3.3.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางละมุงและศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุวาศนะเวศม์ พบว่า มีข้อจำกัดด้านแรงงานและค่าวัสดุไม่เพียงพอ

5.6.3.3.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า มีข้อจำกัดด้านงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรในภาพรวมและต่อหน่วยไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้สูงอายุ

5.6.3.3.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุนครพนม จังหวัดนครพนม พบว่า บริบทของคนในชุมชนนั้น ๆ มีความแตกต่างกันทางประเพณี วัฒนธรรม เช่น การให้ความร่วมมือ ความเสียสละเพื่อส่วนรวม แรงงาน ความสามัคคีในชุมชน และงบประมาณที่สนับสนุน เป็นข้อจำกัดหนึ่งในการดำเนินโครงการ

5.6.4 ผลลัพธ์

5.6.4.1 ผลลัพธ์เชิงปริมาณ

จากข้อมูลการดำเนินโครงการ พบว่า ผู้สูงอายุได้รับการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมและปลอดภัย โดยการซ่อมแซมบ้านในแต่ละพื้นที่จะมีผลลัพธ์เชิงปริมาณที่แตกต่างกันตามการกำหนดเป้าหมายแต่ละพื้นที่ของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ (ศพส.) ซึ่งประกอบไปด้วย

5.6.4.1.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ สามารถดำเนินการได้จำนวน 89 หลัง

5.6.4.1.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางละมุง สามารถดำเนินการได้จำนวน 84 หลัง

5.6.4.1.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านทักษิณ สามารถดำเนินการได้จำนวน 66 หลัง

5.6.4.1.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางแค สามารถดำเนินการได้จำนวน 72 หลัง

5.6.4.1.5 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น สามารถดำเนินการได้จำนวน 50 หลัง

5.6.4.1.6 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ไม่ระบุจำนวน

5.6.4.1.7 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุสงขลา จังหวัดสงขลา สามารถดำเนินการได้จำนวน 52 หลัง

5.6.4.1.8 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุลำปาง จังหวัดลำปาง สามารถดำเนินการได้จำนวน 72 หลัง

5.6.4.1.9 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุวสาณะเวศม์ สามารถดำเนินการได้จำนวน 76 หลัง

5.6.4.1.10 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี สามารถดำเนินการได้จำนวน 52 หลัง

5.6.4.1.11 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุนครพนม จังหวัดนครพนม สามารถดำเนินการได้จำนวน 108 หลัง

5.6.4.2 ผลลัพธ์เชิงคุณภาพ

จากข้อมูลการดำเนินโครงการ พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพส่วนใหญ่เป็นไปตามตัวชี้วัด คือ ผู้สูงอายุได้รับการปรับสภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวก และการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง ปลอดภัย เหมาะสมกับการใช้ชีวิต ผู้สูงอายุที่ใช้ประโยชน์มีความพึงพอใจ มีคุณภาพชีวิตที่ดี เกิดความสามัคคีและความสัมพันธ์ที่ดีของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุ นอกจากนี้ ยังมีเพิ่มเติมจากศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ นครพนม จังหวัดนครพนม พบว่า จำนวนพื้นที่ที่ได้รับการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกทำให้ผู้สูงอายุเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

5.6.5 ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ

5.6.5.1 ความยั่งยืนของโครงการ

จากข้อมูลการดำเนินโครงการแสดงให้เห็นว่าการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะช่วยให้สามารถเกิดความยั่งยืนของโครงการได้ โดยศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุแต่ละพื้นที่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนของโครงการไว้ ซึ่งประกอบไปด้วย

5.6.5.1.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านทักซิณและศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี พบว่า ความยั่งยืนของโครงการคือ สามารถแก้ไขปัญหาสังคมและตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และมีการบูรณาการการทำงานกับภาคีเครือข่ายเป็นโครงการต่อเนื่อง

5.6.5.1.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางแค พบว่า ความยั่งยืนของโครงการคือ ความต่อเนื่องของโครงการฯ การได้รับการสนับสนุนงบประมาณ และความชัดเจนของโครงการ

5.6.5.1.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ความยั่งยืนของโครงการคือการส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชน และภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการช่วยเหลือผู้สูงอายุ

5.6.5.1.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุนครพนม จังหวัดนครพนม พบว่า ความยั่งยืนของโครงการคือ การพัฒนาการกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ รวมทั้งการเร่งปรับแก้กฎระเบียบท้องถิ่นให้สอดคล้องกับกฎระเบียบของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กระทรวง พม.) ในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน และมีการต่อยอดที่ต่อเนื่อง ผ่าการนำข้อมูลและสถานการณ์ทางสังคมของกลุ่มเป้าหมายแต่ละพื้นที่ ศึกษาวิเคราะห์ร่วมกันและกำหนดแนวทางให้ความช่วยเหลือป้องกันร่วมกัน เนื่องจากสถานการณ์ทางสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว

5.6.5.2 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาโครงการ

จากข้อมูลการดำเนินโครงการทำให้ทราบข้อจำกัดที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนโครงการให้เกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามเป้าประสงค์และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ โดยศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุนครพนม จังหวัดนครพนม ได้ให้ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาโครงการว่า เนื่องจากราคาวัสดุปัจจุบันมีราคาแพงขึ้นควรใช้งบประมาณในการซ่อมแซมบ้าน จำนวนหลังละ 40,000 บาท และยกเลิกการใช้งบประมาณดำเนินการ จำนวนหลังละ 22,500 บาท เพื่อเป็นแนวทางการซ่อมแซมเดียวกันและไม่เกิดความสับสนกับพื้นที่ นอกจากนี้ การประมาณราคาวัสดุก่อสร้างบ้านเฉพาะที่ปรับปรุงบางส่วน ควรมอบหมายให้นักพัฒนาชุมชนเป็นผู้ประมาณการ ทั้งจำนวน ราคา วัสดุ และเซ็นต์รับรอง เพื่อความคล่องตัวและรวดเร็ว ทั้งนี้สำหรับส่วนที่เกี่ยวกับการคำนวณความแข็งแรงของโครงสร้างบ้านและ สูตรต่าง ๆ ให้มอบหมายช่างเป็นผู้ประมาณการ

5.7 ผลการดำเนินงานของโครงการการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตร ตามแผนปฏิบัติการ
และแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565

ตารางที่ 5.9

แสดงผลการดำเนินงานของโครงการการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตร

ตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
1	บ้านธรรมปกรณ์(เชียงใหม่)				✓	- สถานการณ์ผู้สูงอายุมี จำนวนมากขึ้น - ผู้สูงอายุมีอายุยืน แต่ร่างกายเสื่อมถอย มีจำนวนมากขึ้น	- ชุมชนเกิดความตระหนัก การมีส่วนร่วมของชุมชนที่ เห็นถึงคุณค่าความสำคัญ กับผู้สูงอายุ	- การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการช่วยซ่อมแซม ทำให้ใช้งบประมาณใน การจัดซื้อวัสดุอย่างเดียว ไม่มีค่าแรง <u>ข้อจำกัด</u> เนื่องจาก งบประมาณที่ได้รับเป็น งบดำเนินงาน ศูนย์ฯ ต้อง จัดซื้อวัสดุเอง ซึ่งศูนย์ฯ ไม่มีช่างประมาณการวัสดุ รวมทั้งปัจจุบันวัสดุมีราคา แพง ทำให้ปรับปรุง ซ่อมแซมได้เพียงบางจุด	ผลเชิงปริมาณ 1 แห่ง ผลเชิงคุณภาพ : ผู้สูงอายุเข้าถึงสถานที่ สาธารณะได้อย่าง ปลอดภัย ชุมชนเกิดแนวความคิดการมี ส่วนร่วมในการระดม ทรัพยากรและแนวคิด สถานที่ที่ปลอดภัยกับ การเข้าใช้	
2	บ้านบางละมุง				✓	การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้และการส่งเสริม กิจกรรมทางสังคม	ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมใน การพัฒนาสังคมเพิ่มขึ้น ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมี บทบาทและมีส่วนร่วม	มีการบูรณาการ การ ทำงานกับภาคีเครือข่าย และเป็นโครงการที่ ต่อเนื่อง	เชิงปริมาณ 1 แห่ง เชิงคุณภาพ	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
							ทางเศรษฐกิจและสังคม สามารถนำความรู้ ประสบการณ์ และภูมิ ปัญญามาถ่ายทอดสู่คนรุ่น หลัง สนับสนุนการพัฒนา สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ คนทุกช่วงวัย	ข้อจำกัดการหาร้านค้าที่ ให้เครดิตนำวัสดุมา ดำเนินการ	ผู้สูงอายุมีสถานที่ สาธารณะ หรือสถานที่ ที่ทำกิจกรรมร่วมกัน/ ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ที่ ปลอดภัยต่อการ ดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ	
3	บ้านทักษิณ	✓	✓	✓		สนับสนุนการเตรียมความ พร้อมสังคมไทยในการ รองรับสังคมสูงวัย ทั้งใน มิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมี บทบาทและมีส่วนร่วมทาง เศรษฐกิจและสังคม สามารถนำความรู้ ประสบการณ์ และภูมิ ปัญญาที่สั่งสมมาตลอด ช่วงชีวิตมาถ่ายทอดสู่คน รุ่นหลัง ส่งเสริมการจ้าง งานผู้สูงอายุที่เหมาะสม	ส่งเสริมการปรับ สภาพแวดล้อมและสิ่ง อำนวยความสะดวกในที่ สาธารณะหรือสถานที่ที่ ผู้สูงอายุทำกิจกรรม ร่วมกัน ให้มีความ เหมาะสมปลอดภัยต่อการ ดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ	ศพส. ได้รับข้อมูลขอความ ช่วยเหลือในการปรับปรุง ซ่อมแซมสถานที่จัด กิจกรรมจาก อปท. โดย ผ่านการคัดกรองจากที่ ประชุมของ อปท. ศพส. ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลจาก สภาพแวดล้อม และ ประเมินตรวจสอบ คุณสมบัติและหลักฐานให้ ครบถ้วน พร้อมนำเสนอผู้ มีอำนาจเพื่อพิจารณา อนุมัติ ศพส.ดำเนินการ จัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบ	ผลเชิงปริมาณ : 1 แห่ง ผลเชิงคุณภาพ : ผู้สูงอายุที่ใช้ประโยชน์มี ความพึงพอใจ	สามารถแก้ไขปัญหา สังคมและตอบสนอง ความต้องการของ ผู้รับบริการและผู้มีส่วน ได้ส่วนเสีย และมีการบูร ณาการการทำงานกับ ภาคีเครือข่าย เป็น โครงการต่อเนื่อง

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						ตามศักยภาพและ สมรรถนะ สนับสนุนการ พัฒนาสภาพแวดล้อมที่ เอื้อต่อการดำรงชีวิตของ คนทุกช่วงวัย พัฒนา ต้นแบบเมืองเพื่อรองรับ สังคมสูงวัย รวมทั้งพัฒนา ศักยภาพบุคลากรทุกภาค ส่วนและนวัตกรรมเพื่อ รองรับการดำเนินชีวิตใน สังคมสูงวัย		กระทรวงการคลัง ดำเนินการปรับปรุง/ ซ่อมแซมสถานที่จัด กิจกรรม ให้แล้วเสร็จ ภายในปีงบประมาณ เมื่อ ดำเนินการเสร็จจัดทำป้าย และมอบป้ายให้สถานที่		
4	บ้านแค		✓			การเป็นชุมชนเมือง สถานการณ์โรคระบาดโค วิด19	การเลือกพื้นที่ที่เหมาะสม กับการใช้ประโยชน์ใน ชุมชนมากที่สุด	การประสานงานร่วมกับ ของหน่วยงานในพื้นที่/ ชุมชน	ผลเชิง ปริมาณ :.....100%..... ผลเชิงคุณภาพ : ผู้สูงอายุที่ใช้ประโยชน์มี ความพึงพอใจร้อยละ 90	-ความต่อเนื่องของ โครงการฯ -การได้รับการสนับสนุน งบประมาณ -ความชัดเจนของ โครงการ
5	ขอนแก่น				✓	สภาพการณ์ทางสังคมได้มี การเปลี่ยนแปลงไป อย่าง รวดเร็ว มีอัตราภาวะการ เจริญพันธุ์อยู่ในระดับต่ำ	วัยสูงอายุจะมีการ เปลี่ยนแปลงทางกายภาพ หรือการเสื่อมถอยของ ร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นการ	1.เขียนโครงการ เสนอ โครงการเพื่อขออนุมัติ / แต่งตั้งคณะทำงาน	ผลเชิงปริมาณ ซ่อมแซม ห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ 1 แห่ง ณ วัดสีชมพู อำเภอ สีชมพู จังหวัดขอนแก่น	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						กว่าระดับทดแทนมาอย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนแปลงไปประชากรวัยเด็กลดลงอย่างรวดเร็ว ประชากรวัยแรงงานคาดว่าจะลดลงส่วนวัยสูงอายุจะเพิ่มมากขึ้น	มองเห็น การได้ยิน การได้กลิ่น การเคลื่อนไหวของร่างกายที่ซ้าลง จึงส่งผลทำให้ มีโอกาสเกิดอุบัติเหตุสูงกว่า วัยอื่นๆ และจากรายงานการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากการพลัดตกหกล้ม พบว่าผู้บาดเจ็บจากการพลัดตกหกล้ม เกือบ 1,000 คน ต่อปี หรือเฉลี่ยวันละ 3 คน โดยเหตุเกิดภายในบ้านถึงร้อยละ 31 ได้แก่ ห้องน้ำ และห้องนอน เนื่องจากมีลักษณะพื้นไม่เรียบ พื้นลื่น ไม่มีราวจับห้องน้ำเป็นแบบ นั่งยอง และแสงสว่างไม่เพียงพอ	2.ประชุมกำหนดกิจกรรมและจัดทำแผน 3.คัดเลือกสถานที่เข้าร่วมโครงการที่มีความเหมาะสมที่จะได้รับการปรับปรุง 4.ดำเนินงานปรับปรุงซ่อมแซมตามแผนงาน 5.ดำเนินกิจกรรมตามแผนงาน / ประเมินและสรุปผลโครงการฯ	ผลเชิงคุณภาพ : ผู้สูงอายุได้ใช้ห้องน้ำ สาธารณะที่เหมาะสมและปลอดภัย	
6	บ้านบุรีรัมย์		✓			- บริบทเชิงพื้นที่ 1.อปท.และภาคีเครือข่ายในพื้นที่ให้ความสำคัญและ	-ปัจจัยภายใน 1.ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อปท./อพ	- กระบวนการ 1.หน่วยงานผู้รับผิดชอบ เน้นกระบวนการมีส่วนร่วม	ผลเชิงปริมาณ : จำนวน สาธารณะหรือสถานที่ที่ผู้สูงอายุทำกิจกรรม	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						มีส่วนร่วมในการ ดำเนินงาน - บริบทแวดล้อมที่มีผล ต่อกลุ่มเป้าหมาย 1.สถานการณ์ทางสังคม และนโยบายระดับชาติให้ ความสำคัญกับประเด็น การขับเคลื่อนงานด้าน ผู้สูงอายุ	ม. ฯลฯ พร้อมขับเคลื่อน และสนับสนุนการ ดำเนินงานทุกขั้นตอน - ปัจจัยภายนอก 1.กฎ ระเบียบ ที่เอื้อต่อ การดำเนินการให้ความ ช่วยเหลือได้ถูกต้อง และ โปร่งใส	ร่วมจากทุกเครือข่ายที่ เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ และ ภาคประชาชน ในการ ขับเคลื่อนโครงการฯ - จุดศักยภาพที่ทำให้งาน สัมฤทธิ์ผล 1.เครือข่ายในพื้นที่ให้ ความสำคัญต่อการดำเนิน โครงการฯ ทุกขั้นตอน - ข้อจำกัด 1.งบประมาณที่ได้รับการ จัดสรรในภาพรวม ไม่ เพียงพอต่อความต้องการ ของผู้สูงอายุและชุมชน	ร่วมกัน/ใช้ประโยชน์ ร่วมกัน ได้รับการ ปรับปรุงให้มีความ เหมาะสมและปลอดภัย ผลเชิงคุณภาพ : ผู้สูงอายุที่ใช้ประโยชน์มี ความพึงพอใจ	
7	จังหวัดลำปาง			✓		- เพื่อเพิ่มเติม ปรับปรุง ซ่อมแซมเปลี่ยนแปลง สถานที่สาธารณะ หรือ สถานที่จัดกิจกรรมของ ผู้สูงอายุในเขตเมืองและ ชนบท - เพื่ออำนวยความสะดวก	- ศพส.ส่งเสริมและ สนับสนุนการจัดสวัสดิการ แก่ชุมชนเพื่อเสริมสร้าง ชุมชนที่เป็นมิตรและปรับ สภาพแวดล้อมและสิ่ง อำนวยความสะดวกในที่ สาธารณะ และสถานที่ที่	- การติดต่อประสานงาน และความร่วมมือกับ หน่วยงานปกครองใน ท้องถิ่น/ผู้นำชุมชน ใน พื้นที่ - การขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินสู่เป้าหมาย	ผลเชิงปริมาณ : จำนวน ห้องน้ำ 1 แห่ง ห้องน้ำวัดบ้านม้าเหนือ ตำบลลำปางหลวง อำเภอเกาะคา	- เพื่อเพิ่มเติม ปรับปรุง ซ่อมแซมเปลี่ยนแปลง สถานที่สาธารณะ หรือ สถานที่จัดกิจกรรมของ ผู้สูงอายุในเขตเมืองและ ชนบท - เพื่ออำนวยความสะดวก

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						และความปลอดภัยในการ ใช้สถานที่สาธารณะ	ผู้สูงอายุทำกิจกรรม ร่วมกัน - ความร่วมมือและการ ประสานงานจากอปท./ ผู้นำชุมชน/ผู้นำชุมชน ท้องถิ่น	- สภาพพื้นที่และสภาพ อากาศ	ผลเชิงคุณภาพ : ผู้สูงอายุสามารถใช้ ห้องน้ำได้อย่างสะดวก และมีความปลอดภัย	สะดวก และความ ปลอดภัยในการใช้ สถานที่สาธารณะ
8	วาสนะเวศม์		✓	✓		การมีส่วนร่วม การรับรู้ การเรียนรู้ และการ ส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม	ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมใน การพัฒนา สังคมเพิ่มขึ้น ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมี บทบาทและมีส่วนร่วม ทางเศรษฐกิจและสังคม สามารถนำความรู้ ประสบการณ์ และภูมิ ปัญญา มาถ่ายทอดสู่คน รุ่นหลัง สนับสนุนการ พัฒนาสภาพแวดล้อมที่ เอื้อต่อคนทุกวัย	มีการบูรณาการ การ ทำงานร่วมกับภาคี เครือข่าย และเป็น โครงการที่ต่อเนื่อง ข้อจำกัดการหาร้านค้าที่ ให้เครดิตนำวัสดุมาใช้ ดำเนินการ	ผลเชิงปริมาณ : สถานที่ ทำกิจกรรมผู้สูงอายุได้รับ การปรับปรุง ซ่อมแซม สถานที่ ตามหลัก อารยสถาปัตย์ จำนวน 1 แห่ง ผลเชิงคุณภาพ : ผู้สูงอายุมีสถานที่ทำ กิจกรรมร่วมกันสถานที่ที่ ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ที่มี ความปลอดภัยต่อการ ดำรงชีวิตและทำ กิจกรรมของผู้สูงอายุ	
9	จังหวัดนครพนม			✓	✓	<u>บริบทเชิงพื้นที่</u>	<u>ปัจจัยภายใน</u>	1. กระบวนการ	<u>เป็นไปตามตัวชี้วัด</u>	ความยั่งยืนของ โครงการ

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						<ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่มีทุนเดิมทางสังคมอยู่แล้ว เช่น ความสามัคคี เอื้ออาทร ช่วยเหลือกันของคนในชุมชน/แรงงาน - มีภาคีเครือข่าย มีการร่วมกลุ่ม ฯลฯ ทำกิจกรรมร่วมกันมาก่อน - ผู้นำชุมชนเข้มแข็ง <p><u>บริบทแวดล้อมที่มีผลต่อกลุ่มเป้าหมาย</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - สภาพแวดล้อมในชุมชน/ครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลง ทำให้พฤติกรรมของผู้สูงอายุเปลี่ยนแปลง เช่น ญาติเพื่อน ลด น้อยลง อยู่ตามลำพัง เหงาว่าเหว่ มีค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น มีภาระเลี้ยงลูก หลาน พิกุล - ยาเสพติดแพร่ระบาดในชุมชน ผู้สูงอายุรู้สึกไม่ 	<ul style="list-style-type: none"> - มีงบประมาณเพียงพอในการสนับสนุนและต่อเนื่องทุกปี - บุคลากรปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน - มีการวางแผนปฏิบัติงานร่วมกัน <p>ปัจจัยภายนอก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลและสถานการณ์ทางสังคมของกลุ่มเป้าหมายแต่ละพื้นที่นำมาเข้าสู่ กระบวนการศึกษา วิเคราะห์และกำหนดแนวทางช่วยเหลือ 	<ul style="list-style-type: none"> - มีแผนการปฏิบัติงานโครงการฯ ชัดเจน - สำรวจกำหนดเป้าหมาย/รายการ และงบประมาณ - คัดเลือกพื้นที่ - ชี้แจงวัตถุประสงค์ให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ - พื้นที่คัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย/ยื่นคำขอและประมาณการ - ตรวจสอบความถูกต้องเอกสาร/ให้การสนับสนุนงบประมาณบ้านพัก - ดำเนินการ และรายงานผล - จุดศรัทธาที่ส่งผลทำให้งานสัมฤทธิ์ผล - ผู้บริหาร/ผู้นำชุมชนในพื้นที่ ตระหนักถึง 	<p>ผลเชิงปริมาณ : จำนวนสถานที่ ที่ได้รับการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ผู้สูงอายุเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ 1 แห่ง</p> <p>ผลเชิงคุณภาพ : สถานที่ สาธารณะหรือสถานที่ที่ผู้สูงอายุทำกิจกรรมร่วมกัน/ใช้ประโยชน์ร่วมกันให้มีความเหมาะสม ปลอดภัย แข็งแรงต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุได้รับการปรับปรุงซ่อมแซม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาการกฎหมายระเบียบเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ - เร่งปรับแก้กฎระเบียบท้องถิ่น ให้ สอดคล้องกับกฎระเบียบ พ.ม.ในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน - นำข้อมูลและสถานการณ์ทางสังคมของกลุ่มเป้าหมายแต่ละพื้นที่ นำมาเข้าสู่กระบวนการศึกษา วิเคราะห์และกำหนดแนวทางให้ความช่วยเหลือร่วมกัน - ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาโครงการ

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						<p>ปลอดภัยเมื่ออยู่ เพียง ลำพัง และผู้สูงอายุเสี่ยง ต่อการถูกหลอได้ง่าย (จากมือถือ)</p> <p>- สิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับผู้สูงอายุและคน พิการในชุมชนยังมีไม่มาก พอโดยเฉพาะในพื้นที่ ห่างไกลจากเมือง และ ชุมชน</p> <p>- ความยากจนเป็นปัญหา หนึ่งที่ทำให้กลุ่มเป้าหมาย เลือกหลีกเลี่ยงที่จะอยู่ ตามลำพังทำให้ไม่ได้รับ หรือเสียสิทธิต่างๆที่จะ ได้รับจากรัฐ</p>		<p>ความสำคัญ และความ ร่วมมือในการช่วยเหลือ ดูแลกลุ่มเป้าหมาย มี การบูรณาแผนงานร่วมกัน</p> <p>- เครือข่าย ประชาชนใน ชุมชนให้ความสำคัญ และ ให้ความร่วมมือร่วมใจการ ช่วยเหลือดูแล กลุ่มเป้าหมาย</p> <p>- การมีส่วนร่วมคิดร่วมทำ ของผู้นำ และคนในชุมชน <u>ข้อจำกัด</u></p> <p>- บริบทของคนในชุมชน นั้นๆ เช่น ความร่วมมือ ความสามัคคี เสียสละ เวลา แรงงาน เป็นต้น</p>		<p>- ตั้งงบประมาณ ปรับปรุงซ่อมแซม สถานที่ ที่มีสถานที่ยังไม่ เหมาะสมปลอดภัย สำหรับผู้สูงอายุและคน พิการมากขึ้น</p> <p>- เพิ่มมาตรการในการ บังคับใช้เข้มงวดในการ ก่อสร้าง อาคาร สถานที่ ไม่ว่าจะเป็นเอกชน หรือ รัฐ ก่อสร้างที่ใดที่หนึ่ง ต้องมีอุปกรณ์และสิ่ง อำนวยความสะดวกของ ผู้สูงอายุและคนพิการ โดยเฉพาะในเขตชนบท</p>

จากตารางที่ 5.9 แสดงผลการดำเนินงานของโครงการการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตรตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 มีศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จำนวน 9 แห่ง ดำเนินการโครงการ ได้แก่

- (1) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินการในไตรมาสที่ 4
- (2) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางละมุง ดำเนินการในไตรมาสที่ 4
- (3) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านทักซิณ ดำเนินการในไตรมาสที่ 1 ไตรมาสที่ 2 และไตรมาสที่ 3
- (4) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางแค ดำเนินการในไตรมาสที่ 2
- (5) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ดำเนินการในไตรมาสที่ 4
- (6) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ดำเนินการในไตรมาสที่ 2
- (7) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุลำปาง จังหวัดลำปาง ดำเนินการในไตรมาสที่ 3
- (8) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุวสาณะเวศม์ ดำเนินการในไตรมาสที่ 2 และไตรมาสที่ 3
- (9) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุนครพนม จังหวัดนครพนม ดำเนินการในไตรมาสที่ 3 และไตรมาสที่ 4

โดยศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุสงขลา จังหวัดสงขลา และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ไม่ระบุว่าได้มีการดำเนินการ และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ไม่ได้ส่งข้อมูล ทั้งนี้มีประเด็นนำเสนอ 5 ประเด็น ซึ่งสามารถสรุปผลได้ดังนี้

5.7.1 บริบทที่สอดคล้อง

5.7.1.1 บริบทเชิงพื้นที่

จากข้อมูลการดำเนินโครงการแสดงให้เห็นว่าบริบทเชิงพื้นที่ที่สอดคล้องกับการดำเนินโครงการจะมีความแตกต่างกันออกไปตามความหลากหลายของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่ ซึ่งประกอบไปด้วย

5.7.1.1.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางละมุง ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุวสาณะเวศม์ พบว่าการมีส่วนร่วม การรับรู้ การเรียนรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม รวมถึงองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และภาคีเครือข่ายในพื้นที่ให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เป็นบริบทเชิงพื้นที่ที่มีความสอดคล้องต่อการดำเนินโครงการ

5.7.1.1.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า บริบทในเชิงพื้นที่ คือ สถานการณ์ผู้สูงอายุที่มีจำนวนมากขึ้นและจำนวนผู้สูงอายุที่มีอายุยืน แต่ร่างกายเสื่อมถอยมีจำนวนมากขึ้น

5.7.1.1.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านทักซิณ พบว่า บริบทในเชิงพื้นที่ คือ การสนับสนุนการเตรียมความพร้อมสังคมไทยในการรองรับสังคมสูงวัย ทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม

และสภาพแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีบทบาทและมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจและสังคม สามารถนำความรู้ ประสบการณ์ และภูมิปัญญาที่สั่งสมมาตลอดช่วงชีวิตมาถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลัง ส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุที่เหมาะสมตามศักยภาพและสมรรถนะ สนับสนุนการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกช่วงวัย พัฒนาต้นแบบเมืองเพื่อรองรับสังคมสูงวัย รวมทั้งพัฒนาศักยภาพบุคลากรทุกภาคส่วนและนวัตกรรม เพื่อรองรับการดำเนินชีวิตในสังคมสูงวัย

5.7.1.1.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านแค พบว่า บริบทในเชิงพื้นที่ คือ การเป็นชุมชนเมือง

5.7.1.1.5 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุนครพนม จังหวัดนครพนม พบว่า บริบทในเชิงพื้นที่ คือ การมีทุนทางสังคมอยู่เดิมแล้ว เช่น ความสามัคคี เอื้ออาทร ช่วยเหลือกันของคนในชุมชน แรงงาน มีภาคีเครือข่าย มีการร่วมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกันมาก่อน และผู้นำชุมชนเข้มแข็ง ฯลฯ

5.7.1.2 บริบทแวดล้อมที่มีผลต่อสังคม

จากข้อมูลการดำเนินโครงการแสดงให้เห็นว่าบริบทแวดล้อมที่มีผลต่อสังคม ส่วนใหญ่นั้นมาจากสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมและเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมรอบตัวที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ ซึ่งจะประกอบไปด้วย

5.7.1.2.1 สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 ที่เป็นบริบทแวดล้อมที่มีผลต่อสังคมของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางแค

5.7.1.2.2 บริบทแวดล้อมที่มีผลต่อสังคมของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า สภาพการณ์ทางสังคมที่เกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้มีอัตราภาวะการเจ็บป่วยพักรักษาในโรงพยาบาลในระดับต่ำกว่าระดับทดแทนมาอย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนแปลงไป ประชากรวัยเด็กลดลงอย่างรวดเร็ว ประชากรวัยแรงงานคาดว่าจะลดลง ส่วนวัยสูงอายุจะเพิ่มมากขึ้น

5.7.1.2.3 สถานการณ์ทางสังคมและนโยบายระดับชาติที่ให้ความสำคัญกับประเด็นการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุ ถือเป็นหนึ่งในบริบทแวดล้อมที่มีผลต่อสังคมของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

5.7.1.2.4 สภาพแวดล้อมในชุมชนและครอบครัวที่มีการเปลี่ยนแปลง ทำให้พฤติกรรมของผู้สูงอายุเปลี่ยนแปลงไป เช่น ญาติ/เพื่อนลดน้อยลง อยู่ตามลำพัง จนทำให้เกิดความรู้สึกเหงา ว้าเหว่ มีค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น มีภาระเลี้ยงลูกหลาน พิกัด ประกอบกับยาเสพติดแพร่ระบาดในชุมชนทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกไม่ปลอดภัยเมื่ออยู่เพียงลำพัง และผู้สูงอายุเสี่ยงต่อการถูกหลอกได้ง่ายจากการใช้สมาร์ทโฟน ทั้งนี้สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการในชุมชนยังมีไม่มากพอ โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลจากเมืองและชุมชน และความยากจนเป็นปัญหาหนึ่งที่ทำให้กลุ่มเป้าหมายเลือกหลีกเลี่ยงที่จะอยู่ตามลำพัง ทำให้ไม่ได้รับหรือเสียสิทธิต่าง ๆ ที่จะได้รับจากรัฐเป็นบริบทแวดล้อมที่มีผลต่อสังคมของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ นครพนม จังหวัดนครพนม

5.7.1.3 บริบทของเป้าหมาย

จากข้อมูลการดำเนินโครงการ พบว่า บริบทของเป้าหมายเป็นอีกหนึ่งบริบทที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินโครงการ ซึ่งศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุลำปาง จังหวัดลำปาง กำหนดเป้าหมายการดำเนินโครงการเพื่อเพิ่มเติม ปรับปรุง ซ่อมแซม เปลี่ยนแปลงสถานที่สาธารณะหรือสถานที่จัดกิจกรรมของผู้สูงอายุในเขตเมืองและชนบท และเพื่ออำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในการใช้สถานที่สาธารณะให้กับผู้สูงอายุ

5.7.2 ปัจจัยนำเข้า

5.7.2.1 ปัจจัยภายใน

จากข้อมูลการดำเนินโครงการแสดงให้เห็นว่าปัจจัยนำเข้าที่เป็นปัจจัยภายในของการดำเนินโครงการจะมีความหลากหลายและแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ เพื่อให้การบริหารจัดการและการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทพื้นที่เหล่านั้น ซึ่งประกอบไปด้วย

5.7.2.1.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยภายในคือการที่ชุมชนเกิดความตระหนักต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เห็นถึงคุณค่าความสำคัญกับผู้สูงอายุ

5.7.2.1.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางละมุง และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ พบว่า การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการพัฒนาสังคมเพิ่มขึ้น ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีบทบาทและมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจและสังคม สามารถนำความรู้ประสบการณ์ และภูมิปัญญาถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลัง สนับสนุนการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อคนทุกช่วงวัย เป็นปัจจัยภายในที่เป็นปัจจัยนำเข้าในการดำเนินโครงการ

5.7.2.1.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านทักษิณ พบว่า ปัจจัยภายในมาจากการส่งเสริมการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในที่สาธารณะหรือสถานที่ที่ผู้สูงอายุทำกิจกรรมร่วมกันให้มีความเหมาะสมปลอดภัยต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ

5.7.2.1.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางแค พบว่า ปัจจัยภายในเป็นการเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ในชุมชนมากที่สุด

5.7.2.1.5 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ปัจจัยภายในคือภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประจำหมู่บ้าน (อพม.) ฯลฯ พร้อมขับเคลื่อนและสนับสนุนการดำเนินงานทุกขั้นตอน

5.7.2.1.6 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุลำปาง จังหวัดลำปาง พบว่า ปัจจัยภายในคือการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดสวัสดิการแก่ชุมชนเพื่อเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตรและปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในที่สาธารณะ และสถานที่ที่ผู้สูงอายุทำกิจกรรมร่วมกัน

5.7.2.1.7 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุนครพนม จังหวัดนครพนม พบว่างบประมาณที่เพียงพอในการสนับสนุนและต่อเนื่องทุกปี บุคลากรปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน และมีการวางแผนปฏิบัติงานร่วมกัน นับเป็นปัจจัยภายในที่เป็นปัจจัยนำเข้าในการดำเนินโครงการ

5.7.2.2 ปัจจัยภายนอก

จากข้อมูลการดำเนินโครงการแสดงให้เห็นว่าปัจจัยนำเข้าที่เป็นปัจจัยภายนอกของการดำเนินโครงการในแต่ละพื้นที่มีความสอดคล้องและแตกต่างออกไป ซึ่งประกอบไปด้วย

5.7.2.2.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่าปัจจัยนำเข้า คือ วัสดุอายุจะมีการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพหรือการเสื่อมถอยของร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นการมองเห็น การได้ยิน การไต่กลิ่น การเคลื่อนไหวของร่างกายที่ช้าลง จึงส่งผลให้มีโอกาสเกิดอุบัติเหตุง่ายกว่าวัยอื่น ๆ และจากรายงานการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากการพลัดตกหกล้ม พบว่า ผู้บาดเจ็บจากการพลัดตกหกล้มเกือบ 1,000 คนต่อปี หรือเฉลี่ยวันละ 3 คน โดยเหตุเกิดภายในบ้านถึงร้อยละ 31 ได้แก่ ห้องน้ำและห้องนอน เนื่องจากมีลักษณะพื้นไม่เรียบ พื้นลื่น ไม่มีราวจับ ห้องน้ำเป็นแบบนั่งยอง และแสงสว่างไม่เพียงพอ

5.7.2.2.2 กฎและระเบียบที่เอื้อต่อการดำเนินการให้ความช่วยเหลือได้ถูกต้องและโปร่งใสเป็นปัจจัยนำเข้าของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

5.7.2.2.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุลำปาง จังหวัดลำปาง ได้นำการขับเคลื่อนการทำงานร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น ประชาชน ผู้นำชุมชน และเครือข่ายผู้เกี่ยวข้อง เข้ามาเป็นปัจจัยนำเข้าจากภายนอกในการดำเนินโครงการ

5.7.2.2.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุนครพนม จังหวัดนครพนม มีปัจจัยนำเข้าจากภายนอก คือ การนำข้อมูลและสถานการณ์ทางสังคมของกลุ่มเป้าหมายแต่ละพื้นที่มาเข้าสู่กระบวนการศึกษาวิเคราะห์และกำหนดแนวทางช่วยเหลือร่วมกัน

5.7.3 กระบวนการ : การดำเนินการ

5.7.3.1 กระบวนการทำงาน

จากข้อมูลการดำเนินโครงการแสดงให้เห็นว่าศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุแต่ละแห่งมีกระบวนการในการประสานการดำเนินงานที่เน้นการมีส่วนร่วมกับท้องถิ่น ชุมชน และบูรณาการการทำงานกับภาคีเครือข่าย ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนโครงการให้มีความต่อเนื่องและสามารถตอบสนองของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีการขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินสู่เป้าหมาย โดยบางพื้นที่จะมีขั้นตอนที่แตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ดังต่อไปนี้

5.7.3.1.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านทักซิณ เริ่มต้นดำเนินการเมื่อได้รับข้อมูลขอความช่วยเหลือในการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) โดยผ่านการคัดกรองจากที่ประชุมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จากนั้น ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ (ศพส.) จะลงพื้นที่สำรวจข้อมูล โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อม ประเมินตรวจสอบคุณสมบัติและหลักฐานให้ครบถ้วน พร้อมนำเสนอผู้มีอำนาจเพื่อพิจารณาอนุมัติ ต่อมาศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ (ศพส.) ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบกระทรวงการคลัง และดำเนินการปรับปรุง/

ซ่อมแซมบ้านให้กับผู้สูงอายุให้แล้วเสร็จภายในปีงบประมาณ เมื่อดำเนินการเสร็จจะจัดทำป้ายบ้านและมอบป้ายบ้านให้ผู้สูงอายุ

5.7.3.1.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น แบ่งกระบวนการดำเนินงานออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การเขียนโครงการ เสนอโครงการเพื่อขออนุมัติ และแต่งตั้งคณะทำงาน (2) ประชุมกำหนดกิจกรรมและจัดทำแผน (3) คัดเลือกสถานที่เข้าร่วมโครงการที่มีความเหมาะสมที่จะได้รับการปรับปรุง (4) ดำเนินงานปรับปรุงซ่อมแซมตามแผนงาน และ (5) ดำเนินกิจกรรมตามแผนงานโดยคำนึงถึงสภาพพื้นที่และสภาพอากาศ ประเมินและสรุปผลโครงการฯ

5.7.3.1.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุนครพนม จังหวัดนครพนม แบ่งกระบวนการดำเนินงานออกเป็น 7 ขั้นตอน ได้แก่ (1) มีแผนการปฏิบัติงานโครงการฯ ชัดเจน (2) สำรวจกำหนดเป้าหมาย และรายการและงบประมาณ (3) คัดเลือกพื้นที่ (4) ชี้แจงวัตถุประสงค์ให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ (5) พื้นที่คัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย ยื่นคำขอ และประมาณการ (6) ตรวจสอบความถูกต้องเอกสารและให้การสนับสนุนงบประมาณบ้านพัก และ (7) ดำเนินการและรายงานผล

5.7.3.2 จุดศักยภาพที่ทำให้งานสัมฤทธิ์ผล

จากข้อมูลการดำเนินโครงการที่แตกต่างกันทำให้ในแต่ละพื้นที่ที่มีจุดศักยภาพที่ทำให้งานสัมฤทธิ์ผลแตกต่างกัน โดยในบางพื้นที่พบว่ากระบวนการดำเนินโครงการถือเป็นจุดศักยภาพที่ทำให้งานสัมฤทธิ์ผล อย่างไรก็ตาม ยังมีบางพื้นที่ที่พบว่าจุดศักยภาพที่ทำให้งานสัมฤทธิ์ผลแตกต่างออกไปซึ่งประกอบไปด้วย

5.7.3.2.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการช่วยซ่อมแซมทำให้ใช้งบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอย่างเดียว ไม่มีค่าแรงนับเป็นจุดศักยภาพที่ทำให้งานสัมฤทธิ์ผล

5.7.3.2.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าจุดศักยภาพที่ทำให้งานสัมฤทธิ์ผล คือ เครือข่ายในพื้นที่ให้ความสำคัญต่อการดำเนินโครงการฯ ทุกขั้นตอน

5.7.3.2.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุนครพนม จังหวัดนครพนม พบว่าจุดศักยภาพที่ทำให้งานสัมฤทธิ์ผลประกอบด้วย ผู้บริหารและผู้นำชุมชนในพื้นที่ตระหนักถึงความสำคัญและความร่วมมือในการช่วยเหลือ ดูแลกลุ่มเป้าหมาย ทั้งยังการบูรณาแผนงานร่วมกันกับภาคีเครือข่าย ประกอบกับประชาชนในชุมชนให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือร่วมใจในการช่วยเหลือดูแลกลุ่มเป้าหมาย นับเป็นการมีส่วนร่วมคิดร่วมทำของผู้นำและคนในชุมชน

5.7.3.3 ข้อจำกัด

จากข้อมูลการดำเนินโครงการแสดงให้เห็นว่าโครงการการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตรมีข้อจำกัดในการดำเนินโครงการทางด้านงบประมาณ ด้านเครดิตของแหล่งจำหน่ายวัสดุ และการให้ความร่วมมือในบริบทชุมชนนั้น ๆ ดังต่อไปนี้

5.7.3.3.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ข้อจำกัดในการดำเนินโครงการมาจากงบประมาณที่ได้รับเป็นงบดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาการจัด

สวัสดิการผู้สูงอายุต้องจัดซื้อวัสดุเอง ซึ่งศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุไม่มีช่างประมาณการวัสดุ รวมทั้งปัจจุบันวัสดุมีราคาแพง ทำให้ปรับปรุงซ่อมแซมได้เพียงบางจุด

5.7.3.3.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางละมุง ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านทักษิณ และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ พบว่า ข้อจำกัดในการดำเนินโครงการมาจากการหาร้านค้าที่ให้เครดิตนำวัสดุมาดำเนินการ

5.7.3.3.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ข้อจำกัดในการดำเนินโครงการ คือ งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรในภาพรวม ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้สูงอายุและชุมชน

5.7.3.3.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุนครพนม จังหวัดนครพนม พบว่า บริบทของคนในชุมชนนั้น ๆ เป็นข้อจำกัดหนึ่งในการดำเนินโครงการ เช่น ความร่วมมือ ความสามัคคี เสียสละ เวลา แรงงาน เป็นต้น

5.7.4 ผลลัพธ์

5.7.4.1 ผลลัพธ์เชิงปริมาณ

จากข้อมูลการดำเนินโครงการการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตร พบว่า สถานที่สาธารณะหรือสถานที่ที่ผู้สูงอายุทำกิจกรรมร่วมกันและใช้ประโยชน์ร่วมกันได้รับการปรับปรุงให้มีความเหมาะสม ปลอดภัย และสามารถอำนวยความสะดวกให้ผู้สูงอายุเข้าถึงได้ทั่วถึงกันนั้น สามารถดำเนินการได้โดยคิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ จำนวนพื้นที่ละ 1 แห่ง ซึ่งจะคัดเลือกพื้นที่ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่

5.7.4.2 ผลลัพธ์เชิงคุณภาพ

จากข้อมูลการดำเนินโครงการ พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพส่วนใหญ่เป็นไปตามตัวชี้วัด คือ ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงสถานที่สาธารณะ หรือสถานที่ทำกิจกรรมร่วมกัน หรือสถานที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันได้อย่างปลอดภัยต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุได้ใช้ห้องน้ำสาธารณะที่สะดวก เหมาะสม และปลอดภัย และผู้สูงอายุที่ใช้ประโยชน์มีความพึงพอใจ นอกจากนี้ ยังทำให้ชุมชนเกิดแนวคิดการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรและแนวคิดสถานที่ที่ปลอดภัยกับการเข้าใช้งาน

5.7.5 ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ

5.7.5.1 ความยั่งยืนของโครงการ

จากข้อมูลการดำเนินโครงการแสดงให้เห็นว่าการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและการปรับปรุงซ่อมแซมสถานที่ที่ผู้สูงอายุใช้ร่วมกันให้มีความเหมาะสมและปลอดภัย จะส่งผลให้โครงการเกิดความยั่งยืนและขยายขอบเขตการพัฒนาให้กว้างขึ้นได้ในอนาคต ซึ่งประกอบไปด้วย

5.7.5.1.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านทักษิณ พบว่า ความยั่งยืนของโครงการมาจากความสามารถในการแก้ไขปัญหาสังคมและตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และมีการบูรณาการการทำงานกับภาคีเครือข่ายเป็นโครงการต่อเนื่อง

5.7.5.1.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางแค พบว่า ความยั่งยืนของโครงการจะเกิดขึ้นเมื่อมีความต่อเนื่องของโครงการฯ การได้รับการสนับสนุนงบประมาณ และความชัดเจนของโครงการ

5.7.5.1.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุลำปาง จังหวัดลำปาง พบว่า การดำเนินโครงการเพื่อเพิ่มเติม ปรับปรุง ซ่อมแซม และเปลี่ยนแปลงสถานที่สาธารณะ หรือสถานที่จัดกิจกรรมของผู้สูงอายุในเขตเมืองและชนบท เพื่ออำนวยความสะดวก และความปลอดภัยในการใช้สถานที่สาธารณะ จะสามารถทำให้โครงการเกิดความยั่งยืนได้

5.7.5.1.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุนครพนม จังหวัดนครพนม พบว่า ความยั่งยืนของโครงการเกิดจากการพัฒนากฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ และจะต้องเร่งปรับแก้กฎระเบียบที่ก่อให้เกิดข้อขัดข้องกับกฎระเบียบของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน ทั้งนี้จะต้องมีการต่อยอดต่อเนื่องด้วยการนำข้อมูลและสถานการณ์ทางสังคมของกลุ่มเป้าหมายแต่ละพื้นที่มาเข้าสู่กระบวนการศึกษา วิเคราะห์ และกำหนดแนวทางให้ความช่วยเหลือร่วมกัน

5.7.5.2 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาโครงการ

จากข้อมูลการดำเนินโครงการทำให้ทราบข้อจำกัดที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนโครงการให้เกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามเป้าประสงค์และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ ดังนั้น ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ นครพนม จึงให้ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาโครงการว่า ควรตั้งงบประมาณการปรับปรุงซ่อมแซมสถานที่ที่ยังไม่เหมาะสมปลอดภัย สำหรับผู้สูงอายุและคนพิการมากขึ้น และเพิ่มมาตรการในการบังคับใช้อย่างเข้มงวดในการก่อสร้างอาคารสถานที่ ไม่ว่าจะเป็นเอกชน หรือ รัฐ เมื่อก่อสร้างที่ใดที่หนึ่งต้องมีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุและคนพิการโดยเฉพาะในเขตชนบท

5.8 ผลการดำเนินงานของโครงการการพัฒนาาระบบดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ (การอบรมเชิงปฏิบัติการระบบการดูแลและพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ (3 ประสาน+ธนาคารเวลา) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ตารางที่ 5.10

แสดงผลการดำเนินงานของโครงการพัฒนาระบบดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ

(การอบรมเชิงปฏิบัติการระบบการดูแลและพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ (3 ประสาน+ธนาคารเวลา)

ตามแผนปฏิบัติการราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
1	บ้านธรรมปรกรณ์(เชียงใหม่)			✓		- การเตรียมรองรับสังคมสูงอายุ - มาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติเรื่อง สังคมสูงอายุ	- องค์ความรู้ - งบประมาณ	- การอบรมให้ความรู้ - ความเข้มแข็งของชุมชน - การมีส่วนร่วมของชุมชน	ผลเชิงปริมาณ : 3 พื้นที่ ผลเชิงคุณภาพ : ทุกกลุ่มวัยเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ	
2	บ้านบางละมุง	✓		✓		ผู้สูงอายุได้รับการดูแลและคุ้มครองช่วยเหลืออย่างมีมาตรฐาน และมีคุณภาพชีวิตที่ดี	จัดประชุมส่งเสริมองค์ความรู้ ความเข้าใจและขับเคลื่อนระบบการดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ แก่ อปท.และครอบครัวผู้สูงอายุ ใช้กลไกอาสาสมัคร อพมส. ใช้การขับเคลื่อนธนาคารเวลาฯ มาเป็นเครื่องมือ	1.คัดเลือกพื้นที่ต้นแบบเพื่อขับเคลื่อนโครงการจำนวน 3 พื้นที่ได้แก่ 1) ทต.บางพระ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี 2) ทต.ท่าบุญมี อ.เกาะจันทร์ จ.ชลบุรี 3) อบต.หนองปรือ อ.พนัสนิคม จ.ชลบุรี	เชิงปริมาณ ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือดูแลอย่างเหมาะสม เชิงคุณภาพ ผลักดันให้สถานดูแลผู้สูงอายุของภาครัฐ มีระบบการดูแลผู้สูงอายุอย่างครอบคลุม	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการ ผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
							ส่งเสริมการทำงานให้อพมส.	<p>2.จัดประชุมเพื่อขับเคลื่อนระบบดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ วันที่ 22-24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565 ณ ศพส.บ้านบางละมุง กลุ่มเป้าหมาย 3 พื้นที่ ๆ ละ 15 คน รวม 45 คน</p> <p>3.ลงพื้นที่ติดตามโครงการขับเคลื่อนระบบดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ วันที่ 4-6 กรกฎาคม 2565 ณ. 3 พื้นที่ ต้นแบบ</p> <p>4.รายงานผลการดำเนินงานและรวบรวมแบบสำรวจรบ.ผส.01,02,03 ส่งกรมกิจการผู้สูงอายุ</p>		
3	บ้านทักษิณ		✓		✓	ผู้สูงอายุมีอายุมากขึ้น ความเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยก็จะสูงตามไป	แผนการขับเคลื่อนการบูรณาการจัดสวัสดิการสังคมและ	ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลผู้สูงอายุในพื้นที่และ	ผู้สูงอายุได้รับการดูแลและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิใน 4 มิติ ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						ด้วย และโรคที่ผู้สูงอายุ มักจะเป็นโรคเรื้อรังซึ่ง ต้องการการดูแลใกล้ชิด ระยะยาว และภายใต้ แนวคิดการจัดสวัสดิการ สำหรับผู้สูงอายุโดยใช้ ชุมชนเป็นฐาน และเปิด โอกาสให้ผู้สูงอายุ แขนง นำ อาสาสมัคร ชุมชน องค์กรเครือข่ายภาครัฐ เอกชน มีส่วนร่วม ขับเคลื่อนการ ดำเนินงาน โดยมีองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นให้ การหนุนเสริม	พัฒนาศักยภาพ ผู้สูงอายุในพื้นที่	จัดทำแผนรายบุคคล พร้อมพิทักษ์บ้านผู้สูงอายุ	และด้านสภาพแวดล้อมและบริการ สาธารณะ	
4	บ้านแค		✓	✓		สภาพแวดล้อมในแต่ละ พื้นที่แตกต่างกัน สถานการณ์โรคระบาด โควิด19	การปรับปรุงกิจกรรมให้ สอดคล้องกับบริบท พื้นที่	ความเข้มแข็งของชุมชน และความร่วมมือของ สมาชิกในชุมชน	ผลเชิงปริมาณ :...100%... ผลเชิงคุณภาพ : ชุมชนมีระบบการ ดูแลผู้สูงอายุและคุ้มครองผู้สูงอายุ อย่างครอบคลุม	- ความต่อเนื่องของ โครงการฯ - การได้รับการ สนับสนุนงบประมาณ - ความชัดเจนของ โครงการ

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
5	ขอนแก่น			✓	✓	รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญ จึงได้เร่งวางนโยบายและมาตรการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาระบบสวัสดิการรองรับสังคมสูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ จึงได้ขับเคลื่อนระบบการดูแล คู่ครองและพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ โดยการสนับสนุนการขับเคลื่อนระบบการดูแลผู้สูงอายุอย่างเป็นธรรมและมีมาตรฐาน โดยพัฒนาเครื่องมือ กลไก และองค์ความรู้เพื่อบูรณาการทำงานอย่างเป็นองค์รวม	1.การจัดทำพิกิตบ้านผู้สูงอายุในชุมชน โดยโปรแกรม google sheets 2.มีเครือข่ายในการทำงานด้านผู้สูงอายุที่เข้มแข็งในระดับพื้นที่	จัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาระบบการดูแลและคู่มือผู้สูงอายุให้ความรู้เรื่องสิทธิสวัสดิการผู้สูงอายุ และการจัดทำพิกิตบ้านผู้สูงอายุในชุมชน โดยโปรแกรม google sheets ในพื้นที่ต้นแบบ 3 พื้นที่ 1.ทต.สะอาด จ.ขอนแก่น 2.ทต.ห้วยเม็ก จ.กาฬสินธุ์ 3.ทต.กู่แก้ว จ.อุดรธานี	ผลเชิงปริมาณ :ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือดูแลอย่างเหมาะสมอย่างน้อยพื้นที่ละ 40 คน จำนวน 3 พื้นที่ต้นแบบ รวมเป็น 120 คน ผลเชิงคุณภาพ : ผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดกลไกการดูแลผู้สูงอายุในระดับพื้นที่	
6	บ้านบุรีรัมย์		✓		✓	- บริบทเชิงพื้นที่ อปท.และภาคีเครือข่ายในพื้นที่ให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการ	- ปัจจัยภายใน 1.ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อปท./ อพม. ฯลฯ พร้อม	- กระบวนการ 1.หน่วยงานผู้รับผิดชอบเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกเครือข่ายที่	ผลเชิงปริมาณ : ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือดูแลอย่างเหมาะสม	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการ ผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						<p>ดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาและต้องการความช่วยเหลือ</p> <p>- บริบทแวดล้อมที่มีผลต่อกลุ่มเป้าหมาย</p> <p>1.สถานการณ์ทางสังคมและนโยบายระดับชาติให้ความสำคัญกับประเด็นการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบความยากลำบาก</p>	<p>ขับเคลื่อนและสนับสนุนการขับเคลื่อนงาน</p> <p>- ปัจจัยภายนอก</p> <p>สถาบันการศึกษาในพื้นที่ให้ความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินงาน</p>	<p>เกี่ยวข้องกับทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ในการขับเคลื่อนโครงการฯ</p> <p>- จุดศักยภาพที่ทำให้งานสัมฤทธิ์ผล</p> <p>1.เครือข่ายในพื้นที่ให้ความสำคัญต่อการดำเนินโครงการฯ ทุกขั้นตอน</p> <p>- ข้อจำกัด</p> <p>ขั้นตอนของการพัฒนาระบบดูแลและการจัดเก็บข้อมูลผู้สูงอายุในพื้นที่ ต้องใช้เวลาและงบประมาณในการขับเคลื่อนงาน</p>	<p>ผลเชิงคุณภาพ : ผลักดันสถานดูแลผู้สูงอายุของรัฐ องค์กรสาธารณกุศล ฯลฯดำเนินการตามกฎหมายกระทรวง</p>	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการ ผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
7	จังหวัดสงขลา		✓		✓	พัฒนาระบบคุ้มครอง พิทักษ์สิทธิของผู้สูงอายุ พบว่าในอนาคตประเทศไทย จะเกิดปัญหาภัยทาง สังคมต่อผู้สูงอายุ	ผู้สูงอายุได้รับการดูแลและ คุ้มครองพิทักษ์สิทธิใน ๔ มิติ ได้แก่ด้านสุขภาพ ด้าน เศรษฐกิจ ด้านสังคม และ ด้านสภาพแวดล้อมและ บริการสาธารณะ โดยมี ราชการและเจ้าหน้าที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน เครือข่ายที่ เกี่ยวข้องกับงานด้าน ผู้สูงอายุ	1.ประชุมคัดเลือกและ แต่งตั้งคณะทำงาน 2.กำหนดสถานที่เพื่อ ขับเคลื่อนงานในพื้นที่ / จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ 3.จัดประชุมชี้แจง กำหนด แผน และแนวทางการ ดำเนินงานในระดับพื้นที่ 4.จัดอบรม อพมส. 18 ชม. เพื่อให้ อพมส. สามารถให้ คำแนะนำ และดูแล ผู้สูงอายุในพื้นที่ 5.อพมส.ร่วมกับ ศพอส.. สำรวจข้อมูลผู้สูงอายุใน พื้นที่เพื่อจัดทำฐานข้อมูล ในรูปแบบไฟล์ excel หรือ google sheets 6.ติดตามและประเมินผล พร้อมรายงานผลการ ดำเนินงาน พื้นที่ต้นแบบ บูรณาการ	ผลเชิงปริมาณ:ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครอง ช่วยเหลือดูแลอย่างเหมาะสมได้ดำเนิน กิจกรรม.3.พื้นที่ ผลเชิงคุณภาพ:ร้อยละของเครือข่ายเข้า มามีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุร้อยละ 50.	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการ ผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
8	จังหวัดลำปาง		✓		✓	1.แผนแม่บทยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ประเด็นพลังทางสังคม เน้นการเตรียมคนและสังคมเชิงรุกให้คนทุกช่วงวัยตระหนักมีความรอบรู้ และความพร้อมรองรับการเป็นสังคมสูงวัยในทุกมิติ ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพและสภาพแวดล้อม 2.ยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ พ.ศ. 2560-2565 ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2563 พันธกิจที่ 2 พัฒนาศักยภาพและเตรียม	บูรณาการความร่วมมือกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) ภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เสริมสร้างองค์ความรู้ให้กับอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้มีความเชี่ยวชาญด้านการดูแลผู้สูงอายุ และเพิ่มกลไกการดำเนินงานธนาคาร	1.คัดเลือกพื้นที่ศพอส.เกรด A จำนวน 3 พื้นที่ 2.จัดประชุม / อบรมเสริมสร้างความรู้ การเชื่อมโยงเครือข่ายการดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ : ดำเนินการเมื่อวันที่ 2-4 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2565 ห้องประชุมศพอส. จังหวัดลำปาง โดยได้รับเกียรติจากวิทยากรผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการเสริมสร้างความรู้ให้แก่ อพม./อส. ใน 3 พื้นที่ 3.ผลักดันให้ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ดำเนินการวางแผนการช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุภายใต้	ผลเชิงปริมาณ : ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองช่วยเหลืออย่างเหมาะสม ผลเชิงคุณภาพ :	พื้นที่ศพอส. หรืออปท. อาจดำเนินการตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ไม่ครบถ้วน หรือดำเนินการไม่ตรงตามกำหนดเวลา เนื่องจากสถานการณ์ทางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตามบริบทพื้นที่

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการ ผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						ความพร้อมประชากร รองรับสังคมสูงอายุ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาการมีส่วนร่วม ของภาคีเครือข่ายทุก ระดับเพื่อพัฒนา ศักยภาพและขับเคลื่อน การเตรียมความพร้อม รองรับสังคมสูงอายุ 3.ข้อมูลสถิติผู้สูงอายุ (สำนักบริหารการ ทะเบียน กรมการ ปกครอง ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2564) พบว่า มีผู้สูงอายุรวม จำนวน 1,115,334 คน ซึ่งจังหวัดที่มีผู้สูงอายุ มากที่สุดได้แก่ จังหวัด ลำปาง มีผู้สูงอายุ จำนวน 184,025 คน	เวลาเข้ามามีส่วนร่วมช่วย การดำเนินงาน	บทบาทความรับผิดชอบ ร่วมกันของสังคม 4.ประสาน ติดตาม รวบรวมและประเมินผล การดำเนินงาน : ดำเนินการลงพื้นที่ ติดตามการดูแลผู้สูงอายุ และร่วมจับพิกัดบ้าน ผู้สูงอายุ จำนวน 3 พื้นที่ ระหว่างวันที่ 8-9 และ 12 กันยายน พ.ศ.2565 5. รายงานผลการ ดำเนินงาน		

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
9	วาสนะเวศม์				✓	ผู้สูงอายุได้รับการดูแลและคุ้มครองช่วยเหลืออย่างมีมาตรฐาน และมีคุณภาพชีวิตที่ดี	จัดประชุมส่งเสริมองค์ความรู้ สร้างความเข้าใจ และขับเคลื่อนระบบการดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ แก่ อปท. และครอบครัว ผู้สูงอายุ ใช้กลไกอาสาสมัคร อพม. ใช้กลไกธนาคารเวลามาเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการทำงานให้กับ อพมส.	1.คัดเลือกพื้นที่ต้นแบบเพื่อขับเคลื่อนโครงการฯ จำนวน 3 พื้นที่ ๆ ละ 30 คน ได้แก่ อบต.ท่าหลวง อบต.บ้านคั่ง และ ทต.ท่าเรือ จ.พระนครศรีอยุธยา 2.จัดโครงการเพื่อขับเคลื่อนระบบดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ 3.สรุปและรายงานผลการดำเนินงาน	ผลเชิงปริมาณ : ประชากรสูงอายุได้รับความคุ้มครองช่วยเหลือดูแลอย่างเหมาะสม ผลเชิงคุณภาพ : ผลักดันให้สถานดูแลผู้สูงอายุภาครัฐมีระบบการดูแลผู้สูงอายุอย่างครอบคลุม	
10	จังหวัดปทุมธานี		✓		✓	- นโยบายของหน่วยงานสาธารณสุขมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ - ภาครัฐหรือข่ายภาครัฐภาคเอกชน และภาคประชาชน ให้มีความสำคัญกับการจัด	- นโยบายของ อปท. - ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย - สถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุทุก ช่วงวัย - ผลการวิจัยเกี่ยวกับสถานการณ์ผู้สูงอายุ	- การนำโครงสร้างภารกิจ งบประมาณและแผนงานของ อปท. นำมาวิเคราะห์สถานการณ์	ผลเชิงปริมาณ : ขยายผลการดำเนินงานระบบคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ จำนวน 3 พื้นที่ ผลเชิงคุณภาพ : ร้อยละ 80 ของผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	- การดำเนินงานเกี่ยวกับธนาคาร เวลาไม่สอดคล้องกับนโยบายและแผนปฏิบัติการของอปท. - ควรมีการทบทวนกระบวนการติดตามผลตามแบบติดตาม

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						สวัสดิการและให้การช่วยเหลือผู้สูงอายุ - สัมพันธภาพกับ จนท.อปท.				ของโครงการเพื่อลดภาระและการทำงานซ้ำซ้อนให้แก่ อปท.
11	จังหวัดนครพนม	✓		✓		- การจัดทำระบบการดูแลและคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ และทำให้ผู้สูงอายุได้รับสิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 จากผลการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาระบบคุ้มครองพิทักษ์สิทธิของผู้สูงอายุ พบว่า จะเกิดปัญหาภัยทางสังคมต่อผู้สูงอายุ หรือผู้สูงอายุถูกละเมิด ซึ่งจะเกิดกับกลุ่มผู้สูงอายุ ที่อยู่คนเดียว ไม่มีบุตรหลาน ความจำเสื่อมเกิด	- เครือข่าย อปท.และผู้สูงอายุ จำนวน 3 พื้นที่ ได้แก่ อ.ท่าอุเทน อ.เมือง และ อ.เรณูนคร - ครอบครัว ชุมชน ชมรมผู้สูงอายุ ศพอส.	- คัดเลือกพื้นที่ในการดำเนินงาน จำนวน 3 พื้นที่ - จัดประชุมวางแผนแนวทางการพัฒนาระบบดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ - จัดอบรมการพัฒนา ระบบดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุในรูปแบบ “ชุมชนกรุณา”	ผลเชิงปริมาณ : ครอบครัว ผู้สูงอายุ และภาคีเครือข่าย เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุและเข้าถึงสิทธิตาม พรบ. พ.ศ.2546 เพิ่มขึ้น จำนวน 3 พื้นที่ ผลเชิงคุณภาพ : ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรม ร้อยละ 80 มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ได้รับสิทธิตาม พรบ. พ.ศ.2546	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการ ผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						ความเจ็บป่วยทาง ร่างกาย				

จากตารางที่ 5.10 แสดงผลการดำเนินงานของโครงการพัฒนาระบบดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ (การอบรมเชิงปฏิบัติการระบบการดูแลและพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ (3 ประสาน+ธนาคารเวลา) ตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 มีศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จำนวน 11 แห่ง ดำเนินการโครงการ ได้แก่

- (1) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินการในไตรมาสที่ 3
- (2) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางละมุง ดำเนินการในไตรมาสที่ 1 และไตรมาสที่ 3
- (3) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านทักซิณ ดำเนินการในไตรมาสที่ 2 และไตรมาสที่ 4
- (4) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางแค ดำเนินการในไตรมาสที่ 2 และไตรมาสที่ 3
- (5) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ดำเนินการในไตรมาสที่ 3 และไตรมาสที่ 4
- (6) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ดำเนินการในไตรมาสที่ 2 และไตรมาสที่ 4
- (7) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุสงขลา จังหวัดสงขลา ดำเนินการในไตรมาสที่ 2 และไตรมาสที่ 4
- (8) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุลำปาง จังหวัดลำปาง ดำเนินการในไตรมาสที่ 2 และไตรมาสที่ 4
- (9) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ ดำเนินการในไตรมาสที่ 4
- (10) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ดำเนินการในไตรมาสที่ 2 และไตรมาสที่ 4
- (11) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุนครพนม จังหวัดนครพนม ดำเนินการในไตรมาสที่ 1 และไตรมาสที่ 3

โดยศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ไม่ได้ส่งข้อมูล ทั้งนี้มีประเด็นนำเสนอ 5 ประเด็น ซึ่งสามารถสรุปผลได้ดังนี้

5.8.1 บริบทที่สอดคล้อง

5.8.1.1 บริบทเชิงพื้นที่

จากข้อมูลการดำเนินโครงการแสดงให้เห็นว่าบริบทเชิงพื้นที่ที่สอดคล้องกับการดำเนินโครงการจะมีความแตกต่างกันออกไปตามความหลากหลายของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่ ซึ่งประกอบไปด้วย

5.8.1.1.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า บริบทเชิงพื้นที่ที่สอดคล้อง คือ การเตรียมรองรับสังคมสูงอายุ

5.8.1.1.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางแค พบว่า บริบทเชิงพื้นที่ที่สอดคล้อง คือ สภาพแวดล้อมในแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกัน

5.8.1.1.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี พบว่า บริบทเชิงพื้นที่ที่สอดคล้อง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนให้ความสำคัญกับการจัดสวัสดิการและมีส่วนร่วมในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบปัญหา และต้องการความช่วยเหลือ ตลอดจนสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ (ศพส.) กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

5.8.1.1.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุลำปาง จังหวัดลำปาง พบว่า บริบทเชิงพื้นที่ที่สอดคล้องมาจากข้อมูลสถิติผู้สูงอายุ (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2564) พบว่า มีผู้สูงอายุรวมจำนวน 1,115,334 คน ซึ่งจังหวัดที่มีผู้สูงอายุมากที่สุดได้แก่ จังหวัดลำปาง มีผู้สูงอายุจำนวน 184,025 คน

5.8.1.1.5 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุนครพนม จังหวัดนครพนม พบว่า บริบทเชิงพื้นที่ที่สอดคล้องกับการดำเนินโครงการ คือ การจัดทำระบบการดูแลและคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ และทำให้ผู้สูงอายุได้รับสิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 จากผลการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาระบบคุ้มครองพิทักษ์สิทธิของผู้สูงอายุ พบว่าจะเกิดปัญหาภัยทางสังคมต่อผู้สูงอายุ หรือผู้สูงอายุถูกละเมิด ซึ่งจะเกิดกับกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว ไม่มีบุตรหลาน และความจำเสื่อมเกิดความเจ็บป่วยทางร่างกาย

5.8.1.2 บริบทแวดล้อมที่มีผลต่อสังคม

จากข้อมูลการดำเนินโครงการแสดงให้เห็นว่าบริบทแวดล้อมที่มีผลต่อสังคม ส่วนใหญ่นั้นมาจากมาตรการ ยุทธศาสตร์ นโยบาย และสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ ซึ่งจะประกอบไปด้วย

5.8.1.2.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า บริบทแวดล้อมที่มีผลต่อสังคม คือ มาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่องสังคมสูงอายุ

5.8.1.2.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านทักษิณ พบว่า บริบทแวดล้อมที่มีผลต่อสังคม คือ เมื่อผู้สูงอายุมีอายุมากขึ้น ความเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยก็จะสูงตามไปด้วย และผู้สูงอายุมักจะเป็นโรคเรื้อรังซึ่งต้องการการดูแลใกล้ชิดในระยะยาว ทั้งนี้ทางศพส. มีการดำเนินโครงการภายใต้แนวคิดการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุ แกนนำ อาสาสมัคร ชุมชนองค์กรเครือข่ายภาครัฐ เอกชน มีส่วนร่วมขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การหนุนเสริม

5.8.1.2.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านแค พบว่า บริบทแวดล้อมที่มีผลต่อสังคม คือ สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19

5.8.1.2.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า บริบทแวดล้อมที่มีผลต่อสังคม คือ การที่รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญจึงได้เร่งวางนโยบายและมาตรการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาระบบสวัสดิการรองรับสังคมสูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ จึงได้ขับเคลื่อนระบบการดูแล คุ้มครอง

และพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ โดยการสนับสนุนการขับเคลื่อนระบบการดูแลผู้สูงอายุอย่างเป็นธรรมและมีมาตรฐาน โดยพัฒนาเครื่องมือ กลไก และองค์ความรู้เพื่อบูรณาการทำงานอย่างเป็นองค์รวม

5.8.1.2.5 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า บริบทแวดล้อมที่มีผลต่อสังคม คือ สถานการณ์ทางสังคมและนโยบายระดับชาติที่ให้ความสำคัญกับประเด็น การช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบความยากลำบากสอดคล้องกับการดำเนินโครงการ

5.8.1.2.6 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุสงขลา จังหวัดสงขลา พบว่าใน อนาคตประเทศไทยจะเกิดปัญหาภัยทางสังคมต่อผู้สูงอายุซึ่งเป็นบริบทแวดล้อมที่มีผลต่อสังคมและสอดคล้อง กับการดำเนินโครงการ

5.8.1.2.7 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุลำปาง จังหวัดลำปาง พบว่า บริบท แวดล้อมที่มีผลต่อสังคมประกอบไปด้วย (1) แผนแม่บทยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาส และความเสมอภาคทางสังคม ประเด็นพลังทางสังคม เน้นการเตรียมคนและสังคมเชิงรุกให้คนทุกช่วงวัย ตระหนักรู้ มีความรอบรู้ และความพร้อมรองรับการเป็นสังคมสูงวัยในทุกมิติ ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม และ (2) ยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ พ.ศ.2560-2565 ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2563 พันธกิจที่ 2 พัฒนาศักยภาพและเตรียมความพร้อมประชากรรองรับสังคมสูงวัย ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกระดับเพื่อพัฒนาศักยภาพและขับเคลื่อนการเตรียมความพร้อม รองรับสังคมสูงวัย

5.8.1.2.8 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี พบว่า นโยบายของหน่วยงานสาธารณสุขมีความสอดคล้องกับสถานการณ์สังคมในปัจจุบัน นับเป็นบริบทแวดล้อมที่มี ผลต่อสังคม

5.8.1.3 บริบทของเป้าหมาย

จากข้อมูลการดำเนินโครงการ พบว่า บริบทของเป้าหมายเป็นอีกหนึ่งบริบทที่มีความ สอดคล้องกับการดำเนินโครงการ ซึ่งประกอบไปด้วย

5.8.1.3.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางละมุง และศูนย์พัฒนาการ จัดสวัสดิการผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ กำหนดบริบทของเป้าหมายที่สอดคล้องกับการดำเนินโครงการไว้ คือ ผู้สูงอายุได้รับการดูแลและคุ้มครองช่วยเหลืออย่างมีมาตรฐานและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

5.8.1.3.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุสงขลา จังหวัดสงขลา กำหนดบริบท ของเป้าหมายที่สอดคล้องกับการดำเนินโครงการไว้เช่นกัน คือ การพัฒนาระบบคุ้มครองพิทักษ์สิทธิของ ผู้สูงอายุ

5.8.2 ปัจจัยนำเข้า

5.8.2.1 ปัจจัยภายใน

จากข้อมูลการดำเนินโครงการแสดงให้เห็นว่าปัจจัยนำเข้าที่เป็นปัจจัยภายในของการดำเนิน โครงการจะมีความหลากหลายและแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ เพื่อให้การบริหารจัดการและการดำเนินงาน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทพื้นที่เหล่านั้น ซึ่งประกอบไปด้วย

5.8.2.1.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยภายในที่เป็นปัจจัยนำเข้าในการดำเนินโครงการ คือ องค์ความรู้และงบประมาณ

5.8.2.1.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านทักษิณ พบว่า ปัจจัยภายในที่เป็นปัจจัยนำเข้าในการดำเนินโครงการ คือ แผนการขับเคลื่อนการบูรณาการการจัดสวัสดิการสังคมและพัฒนา ศักยภาพผู้สูงอายุในพื้นที่

5.8.2.1.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางแค พบว่า ปัจจัยภายในที่เป็นปัจจัยนำเข้าในการดำเนินโครงการ คือ การปรับปรุงกิจกรรมให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่

5.8.2.1.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัจจัยภายในที่เป็นปัจจัยนำเข้าในการดำเนินโครงการ คือ การจัดทำพิกัดบ้านผู้สูงอายุในชุมชน โดยโปรแกรม google sheets

5.8.2.1.5 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ปัจจัยภายในที่เป็นปัจจัยนำเข้าในการดำเนินโครงการ คือ ภาคิเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประจำหมู่บ้าน (อพม.) ฯลฯ พร้อมขับเคลื่อนและสนับสนุนการขับเคลื่อนงาน

5.8.2.1.6 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุสงขลา จังหวัดสงขลา พบว่า ปัจจัยภายในที่เป็นปัจจัยนำเข้าในการดำเนินโครงการ คือ ผู้สูงอายุได้รับการดูแลและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิใน 4 มิติ ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะ โดยมีส่วนราชการ และเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับงานด้านผู้สูงอายุ

5.8.2.1.7 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุลำปาง จังหวัดลำปาง พบว่า ปัจจัยภายในที่เป็นปัจจัยนำเข้าในการดำเนินโครงการ คือ การบูรณาการความร่วมมือกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (สนง.พมจ.) ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) ภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งภาคิเครือข่ายอื่นที่เกี่ยวข้องเสริมสร้างองค์ความรู้ให้กับอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้มีความเชี่ยวชาญด้านการดูแลผู้สูงอายุ และเพิ่มกลไกการดำเนินงานธนาคารเวลาเข้ามามีส่วนร่วมช่วยในการดำเนินงาน

5.8.2.1.8 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ พบว่า ปัจจัยภายในที่เป็นปัจจัยนำเข้าในการดำเนินโครงการ คือ การจัดประชุมส่งเสริมองค์ความรู้ สร้างความเข้าใจและขับเคลื่อนระบบการดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และครอบครัวผู้สูงอายุ โดยใช้กลไกอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประจำหมู่บ้าน (อพม.) และกลไกธนาคารเวลามาเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการทำงานให้กับอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (เชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุ) (อพมส.)

5.8.2.1.9 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุนครพนม จังหวัดนครพนม พบว่า ปัจจัยภายในที่เป็นปัจจัยนำเข้าในการดำเนินโครงการ คือ เครือข่ายองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

ครอบครัว ชุมชน ชมรมผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุ จำนวน 3 พื้นที่ ได้แก่ อำเภอท่าอุเทน อำเภอเมือง และอำเภอเรณูนคร

5.8.2.2 ปัจจัยภายนอก

จากข้อมูลการดำเนินโครงการแสดงให้เห็นว่าปัจจัยนำเข้าที่เป็นปัจจัยภายนอกของการดำเนินโครงการในแต่ละพื้นที่มีความสอดคล้องและแตกต่างกันออกไป โดยจะเน้นไปที่ความเข้มแข็งและการประสานงานร่วมกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบไปด้วย

5.8.2.2.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางละมุง พบว่า ปัจจัยภายนอกที่เป็นปัจจัยนำเข้าในการดำเนินโครงการ คือ การจัดประชุมส่งเสริมองค์ความรู้ ความเข้าใจ และขับเคลื่อนระบบการดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุให้กับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และครอบครัวผู้สูงอายุ ใช้กลไกอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (เชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุ) (อพมส.) รวมถึงใช้การขับเคลื่อนธนาคารเวลาฯ มาเป็นเครื่องมือส่งเสริมการทำงานให้อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (เชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุ) (อพมส.)

5.8.2.2.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัจจัยภายนอกที่เป็นปัจจัยนำเข้าในการดำเนินโครงการ คือ การมีเครือข่ายในการทำงานด้านผู้สูงอายุที่เข้มแข็งในระดับพื้นที่

5.8.2.2.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ปัจจัยภายนอกที่เป็นปัจจัยนำเข้าในการดำเนินโครงการ คือ สถาบันการศึกษาในพื้นที่ให้ความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินงาน

5.8.2.2.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยภายนอกที่เป็นปัจจัยนำเข้าในการดำเนินโครงการ ประกอบไปด้วย นโยบายขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย สถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุทุกช่วงวัย และผลการวิจัยเกี่ยวกับสถานการณ์ผู้สูงอายุ

5.8.3 กระบวนการ: การดำเนินการ

5.8.3.1 กระบวนการทำงาน

จากข้อมูลการดำเนินโครงการแสดงให้เห็นว่าศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุแต่ละแห่งมีกระบวนการในการประสานการดำเนินงานที่เน้นการมีส่วนร่วมกับชุมชนและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ และภาคประชาชน ในการขับเคลื่อนโครงการให้สามารถเป็นไปตามตัวชี้วัดอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแต่ละพื้นที่จะมีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่คล้ายคลึงกันและมีความแตกต่างกันในบางขั้นตอนที่จะต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่และระยะเวลาในการดำเนินงาน ซึ่งประกอบไปด้วย

5.8.3.1.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินการโดยการอบรมให้ความรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชน

5.8.3.1.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางละมุง ดำเนินการโดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) คัดเลือกพื้นที่ต้นแบบ เพื่อขับเคลื่อนโครงการ จำนวน 3 พื้นที่ คือ เทศบาล

ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เทศบาลตำบลท่าบุญมี อำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี และ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี (2) จัดประชุมเพื่อขับเคลื่อนระบบดูแล และคุ้มครองผู้สูงอายุ ระหว่างวันที่ 22 - 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565 ณ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ บ้านบางละมุง กำหนดกลุ่มเป้าหมาย 3 พื้นที่ พื้นที่ละ 15 คน รวม 45 คน (3) ลงพื้นที่ติดตามโครงการ ขับเคลื่อนระบบดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ ระหว่างวันที่ 4 - 6 กรกฎาคม 2565 ณ พื้นที่ต้นแบบ 3 พื้นที่ และ (4) รายงานผลการดำเนินการและรวบรวมแบบสำรวจ รบ.ผส. 01, 02 และ 03 ส่งให้กับกรมกิจการผู้สูงอายุ

5.8.3.1.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านทักษิณ ดำเนินการโดยการลง พื้นที่สำรวจข้อมูลผู้สูงอายุในพื้นที่และจัดทำแผนรายบุคคลพร้อมพิทักษ์ผู้สูงอายุ

5.8.3.1.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ดำเนินการโดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาระบบการดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุให้ความรู้เรื่องสิทธิ สวัสดิการผู้สูงอายุ และการจัดทำพิทักษ์ผู้สูงอายุในชุมชน โดยโปรแกรม google sheets ในพื้นที่ต้นแบบ 3 พื้นที่ คือ เทศบาลตำบลสะอาด จังหวัดขอนแก่น เทศบาลตำบลห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ และเทศบาลตำบลภู แกว จังหวัดอุดรธานี

5.8.3.1.5 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ดำเนินการโดยหน่วยงานผู้รับผิดชอบเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ และ ภาคประชาชน ในการขับเคลื่อนโครงการฯ

5.8.3.1.6 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุสงขลา จังหวัดสงขลา ดำเนินการโดย แบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ประชุมคัดเลือกและแต่งตั้งคณะทำงาน (2) กำหนดสถานที่เพื่อขับเคลื่อน งานในพื้นที่และจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ (3) จัดประชุมชี้แจง กำหนดแผน และแนวทางการดำเนินงานในระดับ พื้นที่ (4) จัดอบรมอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (เชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุ) (อพมส.) จำนวน 18 ชั่วโมง เพื่อให้ อพมส. สามารถให้คำแนะนำและดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ (5) อาสาสมัครพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ (เชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุ) (อพมส.) ร่วมกับศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ (ศพอส.) สำรวจข้อมูลผู้สูงอายุในพื้นที่เพื่อจัดทำฐานข้อมูลในรูปแบบไฟล์ excel หรือ google sheets และ (6) ติดตามและประเมินผล พร้อมรายงานผลการดำเนินงานพื้นที่ต้นแบบบูรณาการ

5.8.3.1.7 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุลำปาง จังหวัดลำปาง ดำเนินการโดย แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) คัดเลือกพื้นที่ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ (ศพอส.) เกรด A จำนวน 3 พื้นที่ (2) จัดประชุม อบรม เสริมสร้างความรู้ การเชื่อมโยงเครือข่ายการดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ ซึ่งดำเนินการ เมื่อวันที่ 2 - 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2565 ณ ห้องประชุมศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จังหวัดลำปาง โดย ได้รับเกียรติจากวิทยากรผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการเสริมสร้างความรู้ให้แก่อาสาสมัครพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ประจำหมู่บ้าน (อพม.) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ใน 3 พื้นที่ (3) ผลักดันให้ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ดำเนินการวางแผนการช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุภายใต้ บทบาทความรับผิดชอบร่วมกันของสังคม (4) ประสาน ติดตาม รวบรวม และประเมินผลการดำเนินงาน โดย

การลงพื้นที่ติดตามการดูแลผู้สูงอายุและร่วมจับพิกัดบ้านผู้สูงอายุ จำนวน 3 พื้นที่ ระหว่างวันที่ 8 - 9 และ 12 กันยายน พ.ศ.2565 และ (5) รายงานผลการดำเนินงาน

5.8.3.1.8 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุวสาณะเวศม์ ดำเนินการโดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) คัดเลือกพื้นที่ต้นแบบ เพื่อขับเคลื่อนโครงการฯ จำนวน 3 พื้นที่ พื้นที่ละ 30 คน คือ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าหลวง องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคลัง และเทศบาลตำบลท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (2) จัดโครงการเพื่อขับเคลื่อนระบบดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ และ (3) สรุปและรายงานผลการดำเนินงาน

5.8.3.1.9 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ดำเนินการโดยการนำโครงสร้างภารกิจ งบประมาณ และแผนงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) นำมาวิเคราะห์สถานการณ์

5.8.3.1.10 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุนครพนม จังหวัดนครพนม ดำเนินการโดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) คัดเลือกพื้นที่ในการดำเนินงาน จำนวน 3 พื้นที่ (2) จัดประชุมวางแผนแนวทางการพัฒนาระบบดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ และ (3) จัดอบรมการพัฒนาระบบดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุในรูปแบบ “ชุมชนกรุณา”

5.8.3.2 จุดศักราชที่ทำให้งานสัมฤทธิ์ผล

จากข้อมูลการดำเนินโครงการที่แตกต่างกันทำให้ในแต่ละพื้นที่มีจุดศักราชที่ทำให้งานสัมฤทธิ์ผลแตกต่างกัน โดยส่วนใหญ่พบว่าความเข้มแข็งของชุมชนถือเป็นจุดศักราชที่ทำให้งานสัมฤทธิ์ผล ซึ่งประกอบไปด้วย

5.8.3.2.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า จุดศักราชที่ทำให้งานสัมฤทธิ์ผล คือ ความเข้มแข็งของชุมชน เช่นเดียวกับกับจุดศักราชของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางแค ซึ่งจะเพิ่มเติมเกี่ยวกับจุดศักราชที่ทำให้งานสัมฤทธิ์ผลด้านความเข้มแข็งของชุมชนและความร่วมมือของสมาชิกในชุมชน

5.8.3.2.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า จุดศักราชที่ทำให้งานสัมฤทธิ์ผล คือ เครือข่ายในพื้นที่ให้ความสำคัญต่อการดำเนินโครงการฯ ทุกขั้นตอน

5.8.3.3 ข้อจำกัด

จากข้อมูลของการดำเนินโครงการสามารถสรุปได้ว่าโครงการการพัฒนาระบบดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ (การอบรมเชิงปฏิบัติการระบบการดูแลและพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ (3 ประสาน+ธนาคารเวลา) มีข้อจำกัดในการดำเนินการค่อนข้างน้อย ซึ่งประกอบไปด้วย

5.8.3.3.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ขั้นตอนของการพัฒนาระบบดูแลและการจัดเก็บข้อมูลผู้สูงอายุในพื้นที่ ที่ต้องใช้เวลาและงบประมาณในการขับเคลื่อนงาน นับเป็นหนึ่งในข้อจำกัดในการดำเนินโครงการ

5.8.3.3.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุลำปาง จังหวัดลำปาง พบว่า ข้อจำกัดในด้านพื้นที่ ศพอส. หรือ อปท. อาจดำเนินการตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ไม่ครบถ้วน หรือดำเนินการ ไม่ตรงตามกำหนดเวลา เนื่องจากสถานการณ์ทางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตามบริบทพื้นที่

5.8.4 ผลลัพธ์

5.8.4.1 ผลลัพธ์เชิงปริมาณ

จากข้อมูลการดำเนินโครงการพัฒนาระบบดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ (การอบรมเชิงปฏิบัติการระบบการดูแลและพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ (3 ประสาน+ธนาคารเวลา) พบว่า ผลลัพธ์เชิงปริมาณมี จำนวนที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละพื้นที่แต่ผลลัพธ์ที่เป็นเช่นเดียวกันนั้น คือ ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครอง ช่วยเหลือดูแลอย่างเหมาะสม ซึ่งประกอบไปด้วย

5.8.4.1.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ สามารถดำเนินโครงการ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือดูแลอย่างเหมาะสม จำนวน 3 พื้นที่

5.8.4.1.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางละมุง ไม่ระบุจำนวน

5.8.4.1.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านทักษิณ ไม่ระบุจำนวน

5.8.4.1.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางแค สามารถดำเนินโครงการ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือดูแลอย่างเหมาะสม คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

5.8.4.1.5 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น สามารถ ดำเนินโครงการ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือดูแลอย่างเหมาะสมอย่างน้อยพื้นที่ละ 40 คน จำนวน 3 พื้นที่ต้นแบบ รวมจำนวนทั้งหมด 120 คน

5.8.4.1.6 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ไม่ระบุจำนวน

5.8.4.1.7 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุสงขลา จังหวัดสงขลา สามารถ ดำเนินโครงการ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือดูแลอย่างเหมาะสม จำนวน 3 พื้นที่

5.8.4.1.8 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุลำปาง จังหวัดลำปาง ไม่ระบุจำนวน

5.8.4.1.9 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ ไม่ระบุจำนวน

5.8.4.1.10 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี สามารถ ดำเนินโครงการและขยายผลการดำเนินงานระบบคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการ คุ้มครองช่วยเหลือดูแลอย่างเหมาะสม จำนวน 3 พื้นที่

5.8.4.1.11 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุนครพนม จังหวัดนครพนม สามารถ ดำเนินโครงการ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือดูแลอย่างเหมาะสม โดยครอบครัว ผู้สูงอายุ และ ภาครัฐเครือข่าย เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุและเข้าถึงสิทธิตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 เพิ่มขึ้นจำนวน 3 พื้นที่

5.8.4.2 ผลลัพธ์เชิงคุณภาพ

จากข้อมูลการดำเนินโครงการ พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพส่วนใหญ่เป็นไปตามตัวชี้วัด คือ การผลักดันเกิดกลไกการดูแลผู้สูงอายุในระดับพื้นที่และผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยแต่ละพื้นที่มีการบูรณาการการดำเนินงานที่แตกต่างกันออกไป ทำให้ผลลัพธ์ในเชิงคุณภาพนั้นมีความหลากหลาย ซึ่งประกอบไปด้วย

5.8.4.2.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการ คือ ทุกกลุ่มวัยเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ

5.8.4.2.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางละมุง พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการ คือ เกิดการผลักดันให้สถานดูแลผู้สูงอายุของภาครัฐ มีระบบการดูแลผู้สูงอายุอย่างครอบคลุม

5.8.4.2.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านทักษิณ พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการ คือ ผู้สูงอายุได้รับการดูแลและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิใน 4 มิติ ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะ

5.8.4.2.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านแค พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการ คือ ชุมชนมีระบบการดูแลผู้สูงอายุและคุ้มครองผู้สูงอายุอย่างครอบคลุม

5.8.4.2.5 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการ คือ เกิดการผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดกลไกการดูแลผู้สูงอายุในระดับพื้นที่

5.8.4.2.6 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุวาสนะ พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการ คือ เกิดการผลักดันสถานดูแลผู้สูงอายุของรัฐ องค์กรสาธารณกุศล ฯลฯ มีระบบการดูแลผู้สูงอายุอย่างครอบคลุมและดำเนินการตามกฎกระทรวง

5.8.4.2.7 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุสงขลา จังหวัดสงขลา พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการ คือ ร้อยละของเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุร้อยละ 50

5.8.4.2.8 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุลำปาง จังหวัดลำปาง ไม่ระบุผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการ

5.8.4.2.9 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการ คือ ร้อยละ 80 ของผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

5.8.4.2.10 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุนครพนม จังหวัดนครพนม พบว่า ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการดำเนินโครงการ คือ ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรม ร้อยละ 80 มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และได้รับสิทธิตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546

5.8.5 ความยั่งยืนและข้อเสนอแนะ

5.8.5.1 ความยั่งยืนของโครงการ

จากข้อมูลการดำเนินโครงการพัฒนาระบบดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ (การอบรมเชิงปฏิบัติการระบบการดูแลและพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ (3 ประสาน+ธนาคารเวลา) พบว่า ความยั่งยืนของโครงการจะเกิดขึ้นเมื่อประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ตามที่ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านแค ได้ให้ข้อเสนอมา นั่นคือ ความต่อเนื่องของโครงการฯ การได้รับการสนับสนุนงบประมาณ และความชัดเจนของโครงการ

5.8.5.2 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาโครงการ

จากข้อมูลการดำเนินโครงการสะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดเกี่ยวกับโครงการในด้านต่าง ๆ โดยศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ได้ให้ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาโครงการ คือ การดำเนินงานเกี่ยวกับธนาคาร เวลาไม่สอดคล้องกับนโยบายและแผนปฏิบัติการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ควรมีการทบทวนกระบวนการติดตามผลตามแบบติดตามของโครงการเพื่อลดภาระและการทำงานซ้ำซ้อนให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

5.9 ผลการดำเนินงานของโครงการการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ตาม
แผนปฏิบัติการราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปี
งบประมาณ พ.ศ.2565

ตารางที่ 5.11

แสดงผลการดำเนินงานของโครงการการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ
ตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการ ผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
1	บ้านธรรมปรกรณ์(เชียงใหม่)	✓	✓	✓	✓	ให้บริการผู้สูงอายุที่ ประสบปัญหาทางสังคม ส่งเสริมสนับสนุนให้ ผู้สูงอายุเข้าถึงสวัสดิการ คุ้มครองสิทธิพิทักษ์สิทธิ ผู้สูงอายุ	- งบประมาณ - การวางแผน ที่ชัดเจน - พัฒนาบุคลากรอย่าง ต่อเนื่อง - เครือข่าย ที่เกี่ยวข้องให้การ สนับสนุน เช่น โรงพยาบาลมหาราชนคร เชียงใหม่	- การวางแผนการ ดำเนินงาน - การจัดประชุม เป็นระยะๆ - พัฒนาบุคลากร อย่างต่อเนื่อง - ประสานเครือข่ายในการ ดูแลผู้สูงอายุ/การมี เครือข่ายที่เข้มแข็ง เช่น โรงพยาบาล ผู้บริจาค - การประชาสัมพันธ์ ต่อเนื่อง <u>ข้อจำกัด</u> - บุคลากรในการดูแล ผู้สูงอายุไม่เพียงพอ	ผลเชิงปริมาณ : ผู้สูงอายุ จำนวน 130 คน ผลเชิงคุณภาพ :	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการ ผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
								<ul style="list-style-type: none"> - สถานการณ์โควิด ทำให้เครือข่ายไม่สามารถเข้ามาจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้ - อุปกรณ์สำหรับดูแลผู้สูงอายุบางประเภท ไม่สามารถจัดซื้อได้ - สถานที่แออัด (อาคารเรือนนอน) 		
2	บ้านบางละมุง	✓	✓	✓	✓	การจัดสวัสดิการสังคมให้ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาถูกทอดทิ้งไร้ผู้อุปการะดูแล โดยมี ศพส. เป็นหน่วยงานหลักให้การช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุน คุ้มครองพิทักษ์สิทธิและพัฒนาผู้สูงอายุภายในและภายนอกสถาบัน เพื่อให้ผู้สูงอายุ	การจัดสวัสดิการ ให้ความรู้ พัฒนาศักยภาพให้ผู้สูงอายุทั้งภายในและภายนอกสถาบัน	<ul style="list-style-type: none"> 1.ปรับปรุงอาคาร สถานที่ สภาพแวดล้อม 2.สนับสนุนการดำเนินงานของ ศพส. - สนับสนุนค่าอาหารเวชภัณฑ์ บริหารจัดการเครื่องแต่งกาย - ดำเนินงานศูนย์สร้างสุข 	<p>เชิงปริมาณ ผู้สูงอายุได้รับบริการจัดสวัสดิการ จำนวน 318 คน</p> <p>เชิงคุณภาพ ผู้สูงอายุภายในและภายนอก</p>	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการ ผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						สามารถดำรงชีวิตและ พึ่งตนเองได้อย่างมีศักดิ์ศรี ของความเป็นมนุษย์		- ดำเนินการนวัตกรรม และเทคโนโลยีในการดูแล ผู้สูงอายุ - ขับเคลื่อนมาตรฐานการ จัดสวัสดิการสังคมสำหรับ ผู้สูงอายุ	สถาบัน ได้รับการจัด สวัสดิการครบทุกมิติ อย่าง ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ	
3	บ้านทักษิณ		✓	✓	✓	เป็นการเตรียมความพร้อม สู่สังคมผู้สูงอายุ เข้าถึง สวัสดิการสังคม เพื่อให้ ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี ขึ้น	ดำเนินการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้สูงอายุในชุมชน	จัดกิจกรรมภูมิปัญญาของ ผู้สูงอายุในชุมชน	1.ผู้สูงอายุที่มีส่วนร่วมทำ กิจกรรมให้เกิดความ เข้มแข็ง 2.ผู้สูงอายุสามารถนำ ความรู้ไปต่อยอดสร้าง รายได้	
4	บ้านแค		✓			การเป็นชุมชนเมือง สถานการณ์โรคระบาดโค วิด19	การปรับปรุงกิจกรรมให้ สอดคล้องกับบริบทพื้นที่	ความเข้มแข็งของชุมชน และความร่วมมือของ สมาชิกในชุมชน	ผลเชิงปริมาณ :100%..... ผลเชิงคุณภาพ :	
5	ขอนแก่น	✓	✓		✓	งบดำเนินงานสำหรับการ บริหารจัดการภายใน ศูนย์ฯประกอบด้วย - งบบริหารจัดการศูนย์ - งบพัฒนาผู้สูงอายุใน ชุมชน	ฝ่ายบริหารงานศูนย์ฯ เป็นผู้รับผิดชอบหลักใน การขับเคลื่อน งบประมาณให้บรรลุตาม เป้าหมาย	- จัดทำแผนโครงการ งบประมาณ - เสนอแผนต่อผู้บริหาร - จัดทำกิจกรรม/โครงการ ตามแผนที่กำหนด - สรุปผลการดำเนินงาน	ผลเชิงปริมาณ : เบิกจ่ายได้ 100% ผลเชิงคุณภาพ :	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการ ผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						- ศูนย์สร้างสุข - พัฒนา ศพส.				
6	บ้านบุรีรัมย์	✓	✓	✓	✓	-	-	-	-	ไม่ระบุข้อมูล
7	จังหวัดสงขลา	✓		✓	✓	ประเทศไทยเข้าสู่สังคม ผู้สูงอายุ ไม่สามารถ ดำรงชีวิตกับครอบครัว ชุมชนได้ จึงจำเป็นต้องมา รับการสงเคราะห์ในสถาน สงเคราะห์	ผู้สูงอายุได้รับการดูแลและ คุ้มครองพิทักษ์สิทธิใน 4 มิติ ได้แก่ด้านสุขภาพ ด้าน เศรษฐกิจ ด้านสังคม และ ด้านสภาพแวดล้อมและ บริการสาธารณะ	รับการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ตามระเบียบ	ผลเชิงปริมาณ:ผู้สูงอายุ ได้รับการจัดสวัสดิการ สัง.คม.อายุ.โน.ส.ถ.วน สงเคราะห์.100.คน ผลเชิงคุณภาพ:ร้อยละ ผู้สูงอายุที่ได้รับการ สงเคราะห์มีความพึงพอใจ ร้อยละ.90	
8	จังหวัดลำปาง		✓		✓	แผนแม่บทภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติ20 ปี แผนแม่บทที่ 17 ความ เสมอภาคและหลักประกัน ทางสังคม แผนปฏิรูปประเทศ ประเด็นการปฏิรูป:การ ปฏิรูปการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม		สนับสนุนการดำเนินงาน ของศูนย์พัฒนาการจัด สวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ	ผลเชิงปริมาณ : จำนวน ผู้สูงอายุที่ได้รับบริการจัด สวัสดิการ ผลเชิงคุณภาพ : ร้อยละ ความพึงพอใจของผู้สูงอายุ ที่ได้รับบริการจัดสวัสดิการ	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการ ผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						<p>ประเด็นย่อย : ปรับปรุง กฎหมาย ระบบสวัสดิการ ที่มีอยู่/ลดการให้ สวัสดิการระบบปิดเป็น ระบบเปิดมากขึ้น ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้าง ความเป็นธรรมและลด ความเหลื่อมล้ำในสังคม นโยบายรัฐบาล ข้อ3 การ ลดความเหลื่อมล้ำของ สังคม และการสร้าง โอกาสการเข้าถึงบริการ ภาครัฐประเด็น 3.3 ใน ระยะต่อไป พัฒนาระบบ การคุ้มครองทางสังคม ระบบการออม และระบบ สวัสดิการชุมชน ให้มี ประสิทธิภาพและความ ยั่งยืนมากยิ่งขึ้น รวมทั้ง การดูแลให้มีระบบการ กู้ยืมที่เป็นธรรมและการ</p>				

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการ ผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						สงเคราะห์ผู้ยากไร้ตาม อัตภาพ พัฒนาศักยภาพ คุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ จัดสวัสดิการช่วยเหลือ และพัฒนาคุณภาพชีวิต ของผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้สูงอายุ				
9	วาสนะเวศม์	✓	✓	✓	✓	การจัดสวัสดิการสังคม ให้แก่ผู้สูงอายุ ที่ประสบ ปัญหาเดือดร้อน ด้านที่อยู่ อาศัย อาชีพ รายได้ ถูก ทอดทิ้ง ได้รับการดูแลที่ ไม่เหมาะสม ไม่มีคนดูแล ไร้ ญาติ ขาดคนอุปการะ โดย มี ศพส. เป็นหน่วยงาน หลักในการให้ความ ช่วยเหลือ พี่นุญ ดูแล ส่งเสริม สนับสนุน คุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ รวมถึงการพัฒนา ศักยภาพ และคุณภาพ	การจัดสวัสดิการให้ ความรู้ และการ พัฒนา ศักยภาพให้ผู้สูงอายุทั้ง ภายใน และภายนอก สถาบัน	1.ปรับปรุงอาคาร สถานที่ รวมถึง สภาพแวดล้อมที่ อยู่อาศัย 2.สนับสนุนการ ดำเนินงานของ ศพส. - สนับสนุนค่าอาหาร เวชภัณฑ์ เครื่องแต่งกาย สาธารณูปโภค - ดำเนินงานศูนย์สร้างสุข - ดำเนินการนวัตกรรม และเทคโนโลยีในการดูแล ผู้สูงอายุ - พัฒนาศักยภาพบุคลากร	ผลเชิงปริมาณ : ผู้สูงอายุ ได้รับการจัดสวัสดิการ จำนวน 200 คน บุคลากร ได้รับการพัฒนาศักยภาพ จำนวน 44 คน ผลเชิงคุณภาพ : ผู้สูงอายุ ภายในสถาบันและ ภายนอกสถาบัน ได้รับการ จัดสวัสดิการครบทุกมิติ อย่างทั่วถึง และมี ประสิทธิภาพ	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการ ผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						ชีวิตของผู้สูงอายุทั้ง ภายในและภายนอก สถาบัน เพื่อให้สามารถ ดำรงชีวิตและ พึ่งพา ตนเองได้อย่างมีศักดิ์ศรี ของความ เป็นมนุษย์		- ดำเนินงานด้านการ ป้องกันและบรรเทา อัคคีภัย - ขับเคลื่อนมาตรฐานศูนย์ พัฒนาการจัดสวัสดิการ สังคมผู้สูงอายุ (มสก.)		
10	จังหวัดปทุมธานี		✓	✓	✓	- ผู้สูงอายุให้ความสนใจ กับการแสวงหา ความรู้ การเข้าร่วมกิจกรรมทาง สังคมกับเพื่อนวัยเดียวกัน - ช่วยเสริมการฟื้นฟู ผู้สูงอายุ	- อปท.ให้ความสำคัญกับ กิจกรรมทางสังคมของ ผู้สูงอายุในพื้นที่ของ ตนเอง	- การได้วางแผนกิจกรรม ของผู้สูงอายุ ร่วมกับ อปท.เพื่อบูรณาการการ จัดกิจกรรม	ผลเชิงปริมาณ : - ผลเชิงคุณภาพ : ความพึง พอใจของผู้สูงอายุที่ได้เข้า ร่วมกิจกรรม	
11	จังหวัดนครพนม	✓	✓	✓		- การพัฒนาศักยภาพ การ จัดสวัสดิการและการ คุ้มครองพิทักษ์สิทธิ ผู้สูงอายุ รวมทั้งการ พัฒนารูปแบบงานด้าน สวัสดิการสังคม ให้ ครอบคลุมและตอบสนอง ต่อสภาพการณ์ทางสังคม กระแสการเปลี่ยนแปลง	- ผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ รับผิดชอบจังหวัด นครพนม จำนวน 13 จังหวัด ไร่ซึ่งผู้อุปการะ ดูแล และขาดปัจจัย จำเป็นพื้นฐานในการ ดำรงชีวิตได้รับการ ส่งเสริม สนับสนุน คุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิ์	- การจัดสวัสดิการสำหรับ ผู้สูงอายุสู่ชุมชนโดยการ ส่งเสริมสนับสนุนให้ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น หน่วยงาน องค์กร และภาคีเครือข่ายที่ เกี่ยวข้อง มี ส่วนร่วมใน การจัดสวัสดิการสังคม และพัฒนาคุณภาพชีวิต	ผลเชิงปริมาณ: ผู้สูงอายุ ได้รับบริการจัดสวัสดิการ ในรูปแบบสถาบัน จำนวน 100 คน ผลเชิงคุณภาพ : ผู้สูงอายุ ใน ศพส.นพ.และผู้สูงอายุ ในชุมชน ได้รับบริการและ การจัดสวัสดิการสังคมขั้น พื้นฐานอย่างมีคุณภาพ	

ที่	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการ ผู้สูงอายุ ที่ดำเนินการ	ไตรมาสที่ดำเนินการ				บริบทที่สอดคล้อง	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	หมายเหตุ ความยั่งยืนและ ข้อเสนอแนะ
		1	2	3	4					
						ของสังคมโลก พันธกรณี และความตกลงระหว่าง ประเทศ เพื่อการพัฒนา คุณภาพชีวิตและ เสริมสร้างความมั่นคงใน การดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ และ พึ่งตนเองได้อย่างมี ศักดิ์ศรีของความเป็น มนุษย์		ผู้สูงอายุ รวมทั้งการ เตรียมความพร้อมด้าน สภาพแวดล้อม บริการ สาธารณสุข สังคม และ เศรษฐกิจที่มีความ เหมาะสม และเอื้อต่อ ผู้สูงอายุ		

จากตารางที่ 5.11 แสดงผลการดำเนินงานของโครงการการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 มีศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จำนวน 11 แห่ง ดำเนินการโครงการ ได้แก่

(1) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินการในไตรมาสที่ 1 ไตรมาสที่ 2 ไตรมาสที่ 3 และไตรมาสที่ 4

(2) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางละมุง ดำเนินการในไตรมาสที่ 1 ไตรมาสที่ 2 ไตรมาสที่ 3 และไตรมาสที่ 4

(3) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านทักซิณ ดำเนินการในไตรมาสที่ 2 ไตรมาสที่ 3 และไตรมาสที่ 4

(4) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางแค ดำเนินการในไตรมาสที่ 2

(5) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ดำเนินการในไตรมาสที่ 1 ไตรมาสที่ 2 และไตรมาสที่ 4

(6) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ดำเนินการในไตรมาสที่ 1 ไตรมาสที่ 2 ไตรมาสที่ 3 และไตรมาสที่ 4

(7) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุสงขลา จังหวัดสงขลา ดำเนินการในไตรมาสที่ 1 ไตรมาสที่ 3 และไตรมาสที่ 4

(8) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุลำปาง จังหวัดลำปาง ดำเนินการในไตรมาสที่ 2 และ 4

(9) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ ดำเนินการในไตรมาสที่ 1 ไตรมาสที่ 2 ไตรมาสที่ 3 และไตรมาสที่ 4

(10) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ดำเนินการในไตรมาสที่ 2 ไตรมาสที่ 3 และไตรมาสที่ 4

(11) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุนครพนม จังหวัดนครพนม ดำเนินการในไตรมาสที่ 1 ไตรมาสที่ 2 และไตรมาสที่ 3

โดยศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ไม่ได้ส่งข้อมูล ทั้งนี้มีประเด็นนำเสนอ 5 ประเด็น ซึ่งสามารถสรุปผลได้ดังนี้

5.9.1 บริบทที่สอดคล้อง

5.9.1.1 บริบทเชิงพื้นที่

จากข้อมูลการดำเนินโครงการการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่นั้น แสดงให้เห็นถึงการบูรณาการการดำเนินงานที่สอดคล้องกับบริบทเชิงพื้นที่ที่สามารถตอบสนองตัวชี้วัดและกลุ่มเป้าหมายให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้ โดยจะประกอบไปด้วยบริบทเชิงพื้นที่ที่แตกต่างกันในแต่ละศูนย์ฯ ดังต่อไปนี้

5.9.1.1.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การให้บริการผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางสังคม ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สูงอายุเข้าถึงสวัสดิการคุ้มครองสิทธิพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุนับเป็นบริบทเชิงพื้นที่ของศูนย์

5.9.1.1.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางละมุง พบว่า บริบทเชิงพื้นที่ที่สอดคล้องกับการดำเนินการโครงการ คือ การจัดสวัสดิการสังคมให้ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาถูกทอดทิ้ง ไร้ผู้อุปการะดูแล โดยมีศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ (ศพส.) เป็นหน่วยงานหลักการให้การช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน คุ้มครองพิทักษ์สิทธิและพัฒนาผู้สูงอายุภายในและภายนอกสถาบัน เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตและพึ่งตนเองได้อย่างมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

5.9.1.1.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านทักษิณ พบว่า บริบทเชิงพื้นที่ที่สอดคล้องกับการดำเนินการโครงการ คือ การเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ เข้าถึงสวัสดิการสังคม เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

5.9.1.1.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางแค พบว่า บริบทเชิงพื้นที่ที่สอดคล้องกับการดำเนินการโครงการ คือ การเป็นชุมชนเมือง

5.9.1.1.5 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า บริบทเชิงพื้นที่ที่สอดคล้องกับการดำเนินการโครงการ คือ งบประมาณงานสำหรับการบริหารจัดการภายใน ศูนย์ฯ ซึ่งประกอบด้วย งบประมาณจัดการศูนย์ฯ งบประมาณผู้สูงอายุในชุมชน ศูนย์สร้างสุข และงบประมาณในการพัฒนา ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ (ศพส.)

5.9.1.1.6 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ไม่ระบุ ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทที่สอดคล้องในการดำเนินโครงการ

5.9.1.1.7 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุวสาณะเวศม์ พบว่า บริบทเชิงพื้นที่ที่สอดคล้องกับการดำเนินการโครงการ คือ การจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาเดือดร้อน ด้านที่อยู่อาศัย อาชีพ รายได้ ถูกทอดทิ้ง ได้รับการดูแลที่ไม่เหมาะสม ไม่มีคนดูแล ไร้ญาติ ขาดคนอุปการะ โดยมี ศพส. เป็นหน่วยงานหลักในการให้ความช่วยเหลือ พื้นฟู ดูแล ส่งเสริม สนับสนุน คุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ รวมถึงการพัฒนาศักยภาพ และคุณภาพ ชีวิตของผู้สูงอายุทั้งภายในและภายนอก สถาบัน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตและ พึ่งพาตนเองได้อย่างมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

5.9.1.1.8 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี พบว่า บริบทเชิงพื้นที่ที่สอดคล้องกับการดำเนินการโครงการ คือ ผู้สูงอายุให้ความสนใจกับการแสวงหา ความรู้ การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมกับเพื่อนวัยเดียวกัน และยังช่วยเสริมการฟื้นฟูผู้สูงอายุ

5.9.1.1.9 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุนครพนม จังหวัดนครพนม พบว่า บริบทเชิงพื้นที่ที่สอดคล้องกับการดำเนินการโครงการ คือ การพัฒนาศักยภาพ การจัดสวัสดิการ และการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ รวมทั้งการพัฒนารูปแบบงานด้านสวัสดิการสังคมให้ครอบคลุมและตอบสนองต่อ สภาพการณ์ทางสังคมกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก พันธกรณี และความตกลงระหว่างประเทศ

เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ และสามารถพึ่งตนเองได้อย่างมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

5.9.1.2 บริบทแวดล้อมที่มีผลต่อสังคม

จากข้อมูลการดำเนินโครงการการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่นั้น แสดงให้เห็นว่าบริบทแวดล้อมที่มีผลต่อสังคมเป็นบริบทหนึ่งที่มีผลต่อการดำเนินการดำเนินโครงการ โดยศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบางแห่ง พบว่า สถานการณ์ทางสังคมและมาตรการ หรือ แผนแม่บทต่าง ๆ มีผลต่อสังคมและยังสอดคล้องกับการดำเนินโครงการ ซึ่งประกอบไปด้วย

5.9.1.2.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านแค พบว่า บริบทแวดล้อมที่มีผลต่อสังคม คือ สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19

5.9.1.2.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุสงขลา จังหวัดสงขลา พบว่า บริบทแวดล้อมที่มีผลต่อสังคม คือ ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ประชาชนไม่สามารถดำรงชีวิตกับครอบครัวชุมชนได้ จึงจำเป็นต้องมารับการสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์

5.9.1.2.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุลำปาง จังหวัดลำปาง พบว่า บริบทแวดล้อมที่มีผลต่อสังคม คือ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทที่ 17 ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม และแผนปฏิรูปประเทศ ในประเด็นการปฏิรูป : การปฏิรูปการออม เกี่ยวข้องกับสวัสดิการและการลงทุนเพื่อสังคม ประเด็นย่อย : ปรับปรุงกฎหมาย ระบบสวัสดิการที่มีอยู่/ลดการให้สวัสดิการระบบปิดเป็นระบบเปิดมากขึ้น รวมทั้งยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมและนโยบายรัฐบาล ข้อ 3 การลดความเหลื่อมล้ำของสังคม และการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการภาครัฐประเด็น 3.3 ในระยะต่อไป พัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคม ระบบการออม และระบบสวัสดิการชุมชนให้มีประสิทธิภาพและความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการดูแลให้มีระบบการกักเก็บที่เป็นธรรมและการสงเคราะห์ผู้ยากไร้ตามอัตภาพ พัฒนาศักยภาพ คุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ จัดสวัสดิการช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ และผู้สูงอายุ

5.9.2 ปัจจัยนำเข้า

5.9.2.1 ปัจจัยภายใน

จากข้อมูลการดำเนินโครงการจะเห็นได้ว่าปัจจัยนำเข้าของการดำเนินโครงการจะมีเพียงปัจจัยภายใน เนื่องจากโครงการการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจะมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของศูนย์ให้สามารถพัฒนาและตอบรับกับความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามปัจจัยนำเข้ายังคงมีความหลากหลายและแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ซึ่งประกอบไปด้วย

5.9.2.1.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปรกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยภายในที่เป็นปัจจัยนำเข้าในการดำเนินโครงการ ประกอบไปด้วย งบประมาณ การวางแผนที่ชัดเจน การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และเครือข่ายที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน เช่น โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่

5.9.2.1.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางละมุง พบว่า ปัจจัยภายในที่เป็นปัจจัยนำเข้าในการดำเนินโครงการ คือ การจัดสวัสดิการ ให้ความรู้ พัฒนาศักยภาพ ให้ผู้สูงอายุทั้งภายในและภายนอกสถาบัน

5.9.2.1.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านทักษิณ พบว่า ปัจจัยภายในที่เป็นปัจจัยนำเข้าในการดำเนินโครงการ คือ การดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชน

5.9.2.1.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางแค พบว่า ปัจจัยภายในที่เป็นปัจจัยนำเข้าในการดำเนินโครงการ คือ การปรับปรุงกิจกรรมให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่

5.9.2.1.5 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัจจัยภายในที่เป็นปัจจัยนำเข้าในการดำเนินโครงการ คือ ฝ่ายบริหารงานศูนย์ฯ เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการขับเคลื่อนงบประมาณให้บรรลุตามเป้าหมาย

5.9.2.1.6 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุสงขลา จังหวัดสงขลา พบว่า ปัจจัยภายในที่เป็นปัจจัยนำเข้าในการดำเนินโครงการ คือ ผู้สูงอายุได้รับการดูแลและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิใน 4 มิติ ได้แก่ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณสุข

5.9.2.1.7 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ พบว่า ปัจจัยภายในที่เป็นปัจจัยนำเข้าในการดำเนินโครงการ คือ การจัดสวัสดิการ ให้ความรู้และการพัฒนาศักยภาพให้ผู้สูงอายุ ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน

5.9.2.1.8 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยภายในที่เป็นปัจจัยนำเข้าในการดำเนินโครงการ คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้ความสำคัญกับกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุในพื้นที่ของตนเอง

5.9.2.1.9 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุนครพนม จังหวัดนครพนม พบว่า ปัจจัยภายในที่เป็นปัจจัยนำเข้าในการดำเนินโครงการ คือ ผู้สูงอายุในเขตพื้นที่รับผิดชอบจังหวัดนครพนม จำนวน 13 จังหวัด ไร่ซึ่งผู้อุปการะ ดูแล และขาดปัจจัยจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตได้รับการส่งเสริม สนับสนุน คุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิ

5.9.2.1.10 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุลำปาง จังหวัดลำปาง ไม่ระบุข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าในการดำเนินโครงการ

5.9.3 กระบวนการ: การดำเนินการ

5.9.3.1 กระบวนการทำงาน

กระบวนการทำงานในการดำเนินโครงการในแต่ละศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุนั้น มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันและดำเนินการไปเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ มุ่งเน้นให้เกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพและสามารถจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุชุมชนได้ โดยในแต่ละพื้นที่จะมีขั้นตอนในกระบวนการทำงานต่างกัน ดังต่อไปนี้

5.9.3.1.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ กำหนดแผนและแบ่งขั้นตอนการดำเนินการออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การวางแผนการดำเนินงาน (2) การจัดประชุมเป็นระยะ ๆ (3) พัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง (4) ประสานเครือข่ายในการดูแลผู้สูงอายุ หรือการมีเครือข่ายที่เข้มแข็ง เช่น โรงพยาบาล ผู้บริจาค และ (5) การประชาสัมพันธ์ต่อเนื่อง

5.9.3.1.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางละมุง กำหนดแผนและแบ่งกระบวนการทำงานออกเป็น 2 ประการหลัก ประกอบไปด้วย การปรับปรุงอาคาร สถานที่ สภาพแวดล้อม และการสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ (ศพส.) ได้แก่ การสนับสนุนค่าอาหาร เวชภัณฑ์ บริหารจัดการ เครื่องแต่งกาย การดำเนินงานศูนย์สร้างสุข การดำเนินการนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการดูแลผู้สูงอายุ และการขับเคลื่อนมาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

5.9.3.1.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านทักษิณ กำหนดกระบวนการทำงานโดยจัดกิจกรรมภูมิปัญญาของผู้สูงอายุในชุมชน

5.9.3.1.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางแค กำหนดกระบวนการทำงานโดยอาศัยความเข้มแข็งของชุมชนและความร่วมมือของสมาชิกในชุมชน

5.9.3.1.5 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น กำหนดแผนและแบ่งขั้นตอนการดำเนินการออกเป็น 4 ขั้นตอน ประกอบไปด้วย (1) จัดทำแผนโครงการงบประมาณ (2) เสนอแผนต่อผู้บริหาร (3) จัดทำกิจกรรมและโครงการตามแผนที่กำหนด และ (4) สรุปผลการดำเนินงาน

5.9.3.1.6 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ไม่ระบุข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินการ

5.9.3.1.7 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุสงขลา จังหวัดสงขลา กำหนดกระบวนการทำงานโดยรับการสงเคราะห์ผู้สูงอายุตามระเบียบ

5.9.3.1.8 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุลำปาง จังหวัดลำปาง กำหนดกระบวนการทำงานโดยสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

5.9.3.1.9 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุวสาณะเวศม์ กำหนดแผนและแบ่งกระบวนการทำงานออกเป็น 2 ประการหลัก ประกอบไปด้วย การปรับปรุงอาคาร สถานที่ สภาพแวดล้อม และการสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ (ศพส.) ได้แก่ การสนับสนุนค่าอาหาร เวชภัณฑ์ เครื่องแต่งกาย สาธารณูปโภค การดำเนินงานศูนย์สร้างสุข การดำเนินการนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการดูแลผู้สูงอายุ, การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การดำเนินงานด้านการป้องกันและบรรเทาอัคคีภัย และขับเคลื่อนมาตรฐานศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (มสก.)

5.9.3.1.10 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี กำหนดกระบวนการทำงานโดยการวางแผนกิจกรรมของผู้สูงอายุร่วมกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เพื่อ

บูรณาการการจัดกิจกรรม 5.9.3.1.11 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุนครพนม จังหวัดนครพนม กำหนดกระบวนการทำงานโดยการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุผู้ชุมชนโดยการส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงาน องค์กร และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมและ

พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ รวมทั้งการเตรียมความพร้อมด้านสภาพแวดล้อม บริการสาธารณสุข สังคม และ เศรษฐกิจที่มีความเหมาะสมและเอื้อต่อผู้สูงอายุ

5.9.3.2 ข้อจำกัด

จากข้อมูลการดำเนินการโครงการการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุนั้น แสดงให้เห็นความเข้มแข็งของบุคลากรที่ปฏิบัติงาน สัมพันธภาพ และการทำงานประสานกันระหว่างศูนย์ ชุมชน และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง แต่อย่างไรก็ตาม ด้วยสถานการณ์ทางสังคมที่เกิดการเปลี่ยนแปลง ตลอดเวลาย่อมส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในการดำเนินโครงการได้ ซึ่งศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้าน ธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ข้อจำกัดที่เกิดขึ้นในการดำเนินโครงการ ประกอบไปด้วย จำนวนบุคลากร ในการดูแลผู้สูงอายุไม่เพียงพอ สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 ทำให้เครือข่ายไม่สามารถเข้ามาจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้ อุปกรณ์สำหรับผู้สูงอายุบางประเภท ไม่สามารถ จัดซื้อได้ และสถานที่ (อาคารเรือนนอน) แออัด

5.9.4 ผลลัพธ์

5.9.4.1 ผลลัพธ์เชิงปริมาณ

จากข้อมูลการดำเนินโครงการการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ พบว่า เกิดผลลัพธ์เชิงปริมาณต่อกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้สูงอายุได้รับบริการจัดสวัสดิการสังคมในรูปแบบและปริมาณที่ แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ซึ่งประกอบไปด้วย

5.9.4.1.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ สามารถดำเนินโครงการให้ผู้สูงอายุได้รับบริการจัดสวัสดิการสังคม จำนวน 130 คน

5.9.4.1.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางละมุง สามารถดำเนินโครงการให้ผู้สูงอายุได้รับบริการจัดสวัสดิการสังคม จำนวน 318 คน

5.9.4.1.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางแค สามารถดำเนินโครงการ ให้ผู้สูงอายุได้รับบริการจัดสวัสดิการสังคม คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

5.9.4.1.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น สามารถ ดำเนินโครงการให้ผู้สูงอายุได้รับบริการจัดสวัสดิการสังคม คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

5.9.4.1.5 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุสงขลา จังหวัดสงขลา สามารถ ดำเนินโครงการให้ผู้สูงอายุได้รับการจัดสวัสดิการสังคมภายในสถานสงเคราะห์ 100 คน

5.9.4.1.6 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ สามารถดำเนินโครงการ ให้ผู้สูงอายุได้รับการจัดสวัสดิการ จำนวน 200 คน และบุคลากรได้รับการพัฒนาศักยภาพ จำนวน 44 คน

5.9.4.1.7 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุนครพนม จังหวัดนครพนม สามารถ ดำเนินโครงการให้ผู้สูงอายุได้รับบริการจัดสวัสดิการในรูปแบบสถาบัน จำนวน 100 คน

5.9.4.1.8 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านทักษิณ ศูนย์พัฒนาการจัด สวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุลำปาง จังหวัดลำปาง และ

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ไม่ระบุข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนผลลัพธ์เชิงปริมาณในการดำเนินโครงการให้ผู้สูงอายุได้รับบริการจัดสวัสดิการสังคม

5.9.4.2 ผลลัพธ์เชิงคุณภาพ

จากข้อมูลการดำเนินโครงการการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ พบว่าเกิดผลลัพธ์เชิงปริมาณต่อกลุ่มเป้าหมายแตกต่างกันออกไปในแต่ละพื้นที่ บรรลุตามตัวชี้วัด และมุ่งเน้นให้เกิดความเป็นธรรม ทัวถึง และมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบไปด้วย

5.9.4.2.1 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบางละมุง และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ สามารถดำเนินโครงการให้ผู้สูงอายุภายในและภายนอกสถาบันได้รับการจัดสวัสดิการครบทุกมิติ อย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ

5.9.4.2.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านทักซิณ สามารถดำเนินโครงการให้เกิดผลลัพธ์เชิงคุณภาพ 2 ประการ ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีส่วนร่วมทำกิจกรรมให้เกิดความเข้มแข็ง และผู้สูงอายุสามารถนำความรู้ไปต่อยอดสร้างรายได้

5.9.4.2.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุสงขลา จังหวัดสงขลา สามารถดำเนินโครงการให้ร้อยละผู้สูงอายุที่ได้รับการสงเคราะห์มีความพึงพอใจ ร้อยละ 90

5.9.4.2.4 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี สามารถดำเนินโครงการให้เกิดความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม

5.9.4.2.5 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุนครพนม จังหวัดนครพนม สามารถดำเนินโครงการให้ผู้สูงอายุใน ศพส. และผู้สูงอายุในชุมชน ได้รับการและการจัดสวัสดิการสังคมขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ

5.9.4.2.6 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านแค ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ และศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุลำปาง จังหวัดลำปาง ไม่ระบุข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนผลลัพธ์เชิงคุณภาพในการดำเนินโครงการให้ผู้สูงอายุได้รับบริการจัดสวัสดิการสังคม

บทที่ 6

สรุปผล

จากผลการศึกษาการติดตามและประเมินผลโครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายตามแผนปฏิบัติราชการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 สามารถสรุปประเด็นตามตัวชี้วัด ได้แก่

(1) บริบท (Context) เป็นการศึกษาเชิงพัฒนาการของบริบทที่เกิดขึ้น ได้แก่ ข้อมูลบริบทและสถานการณ์ของผู้สูงอายุก่อนดำเนินโครงการ การเปลี่ยนแปลงของบริบท/สถานการณ์ของผู้สูงอายุในพื้นที่กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ตลอดจนการติดตามและประเมินผลเชิงถอดบทเรียนถึงการเปลี่ยนแปลง การสอดคล้องกับเป้าหมายของโครงการที่กำหนด และความต้องการตลอดจนโอกาสการพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุต่อไป

(2) ปัจจัยเบื้องต้น (Input) เป็นการศึกษาเชิงพัฒนาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ได้แก่ ฐานข้อมูลปัจจัยนำเข้าที่ใช้ในการพัฒนาและดำเนินโครงการ วิธีการแปลงแผนสู่การปฏิบัติการ และการประยุกต์ใช้ปัจจัยนำเข้า (ทรัพยากรทางสังคม) ในการพัฒนาและการดำเนินโครงการ ตลอดจนการติดตามและประเมินผลเชิงถอดบทเรียนถึงปัจจัยนำเข้ากับการสร้างการเปลี่ยนแปลงผลลัพธ์ของโครงการ

(3) กระบวนการ (Process) เป็นการศึกษาถึงฐานข้อมูลวิธีการการดำเนินโครงการแต่เดิม กระบวนการและวิธีการปฏิบัติการโครงการในการพัฒนาผู้สูงอายุ ตลอดจนการติดตามและประเมินผลเชิงถอดบทเรียนประสิทธิภาพของกระบวนการกับการสร้างการเปลี่ยนแปลง

(4) ผลผลิต (Product) เป็นการศึกษาผลลัพธ์ก่อนปฏิบัติการ ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งต่อกลุ่มเป้าหมายของโครงการต่อภาคีเครือข่าย และต่อหน่วยงาน ตลอดจนการติดตามและประเมินผลเชิงถอดบทเรียนผลลัพธ์ของโครงการที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ของโครงการ คุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายโครงการ และความคุ้มค่าในภารกิจ พิจารณานบนฐานปรากฏการณ์เชิงคุณภาพ ที่พิจารณาผ่านพัฒนาการและเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเป้าหมาย ความต่อยอด/ต่อเนื่อง/ความยั่งยืนของกิจกรรม/โครงการ

(5) แนวทางการพัฒนา เป็นข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาต่อยอด โดยพิจารณาผ่านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดก่อนการดำเนินโครงการ การปรับเปลี่ยนและการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนโครงการ และประเมินผลเชิงถอดบทเรียนที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการต่อยอดที่ต่อเนื่อง และความยั่งยืนของโครงการเพื่อการพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุและคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

โดยพิจารณาผ่านพัฒนาการของโครงการที่มีต่อกลุ่มเป้าหมาย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3 ช่วงพัฒนาการ ได้แก่ ช่วงที่ 1 ก่อนดำเนินโครงการ (Base Line Evaluation) ช่วงที่ 2 การประเมินความก้าวหน้าของโครงการ (Formative Evaluation) และช่วงที่ 3 การประเมินผลสรุปของโครงการ หลังจกสิ้นสุดการดำเนินโครงการ (Summative Evaluation) ทั้งนี้ด้วยการวางแผนการติดตามประเมินผลเริ่มช่วงระยะกลางที่มีการ

ดำเนินการในช่วงไตรมาสที่ 4 ฉะนั้น วิธีการติดตามและประเมินผลจึงมุ่งเน้นการระดมความคิดเพื่อถอด
บทเรียนตามกรอบ ดังตารางที่ 6.1

ตารางที่ 6.1 แสดงตัวชี้วัดการติดตามและประเมินผล

บทบาทการประเมิน	บริบท (Context)	ปัจจัยเบื้องต้น (Input)	กระบวนการ (Process)	ผลผลิต (Product)	แนวทางการพัฒนา
ก่อนดำเนินโครงการ (Base Line Evaluation)	ข้อมูลบริบทและสถานการณ์ของผู้สูงอายุก่อนดำเนินโครงการ	ฐานข้อมูลปัจจัยนำเข้าที่ใช้ในการพัฒนาและดำเนินโครงการ	ฐานข้อมูลวิธีการงานโครงการแต่เดิม	ผลลัพธ์ก่อนปฏิบัติการ	เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดก่อนการดำเนินโครงการ
การประเมินความก้าวหน้าของโครงการ (Formative Evaluation)	การเปลี่ยนแปลงของบริบท/สถานการณ์ของผู้สูงอายุในพื้นที่กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	วิธีการแปลงแผนสู่การปฏิบัติการและการประยุกต์ใช้ ปัจจัยนำเข้า (ทรัพยากรทางสังคม) ในการพัฒนาและการดำเนินโครงการ	กระบวนการและวิธีการปฏิบัติการโครงการในการพัฒนาผู้สูงอายุ	การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น - ต่อกลุ่มเป้าหมายของโครงการ - ต่อภาคีเครือข่าย - ต่อหน่วยงาน	การปรับเปลี่ยนและการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนโครงการ
การประเมินผลสรุปของโครงการ หลังจาการดำเนินโครงการ (Summative Evaluation)	ประเมินผลเชิงถอดบทเรียน - การเปลี่ยนแปลง - เป้าหมาย - ความต้องการ / โอกาสการพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ	ประเมินผลเชิงถอดบทเรียน ปัจจัยนำเข้ากับการสร้างการเปลี่ยนแปลงผลลัพธ์ของโครงการ	ประเมินผลเชิงถอดบทเรียน ประสิทธิภาพของกระบวนการกับการสร้างการเปลี่ยนแปลง	ประเมินผลเชิงถอดบทเรียนผลลัพธ์ของโครงการที่เกี่ยวข้องกับ - ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ - คุณภาพการให้บริการ - ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายโครงการ - ความคุ้มค่าในภารกิจ พิจารณาบนฐาน ปรากฏการณ์เชิงคุณภาพ : พัฒนาการและเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเป้าหมาย ความต่อยอด/ต่อเนื่อง/ความยั่งยืนของกิจกรรม/โครงการ	ประเมินผลเชิงถอดบทเรียน - การต่อยอดต่อเนื่อง - ความยั่งยืนของโครงการ เพื่อการพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุและคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

จากตารางสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

6.1 บริบท (Context)

การศึกษาบริบทเป็นการศึกษาเชิงพัฒนาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ได้แก่ ฐานข้อมูลปัจจัยนำเข้าที่ใช้ในการพัฒนาและดำเนินโครงการ วิธีการแปลงแผนสู่การปฏิบัติการและการประยุกต์ใช้ ปัจจัยนำเข้า (ทรัพยากรทางสังคม) ในการพัฒนาและการดำเนินโครงการ ตลอดจนการติดตามและประเมินผลเชิงถอดบทเรียนถึงปัจจัยนำเข้ากับการสร้างการเปลี่ยนแปลงผลลัพธ์ของโครงการ ซึ่งจากผลการศึกษาเพื่อการติดตามผลเชิงถอดบทเรียนการพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ พบบริบทที่มีผลต่อการพัฒนาและการดำเนินโครงการ กล่าวคือ

6.1.1 การให้บริการให้บริการของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ

(1) ศูนย์การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแบบสถาบัน (Social welfare services for older persons under institutional care center) การจัดบริการสวัสดิการสังคมและคุ้มครองผู้สูงอายุแบบเต็มเวลา การจัดบริการสวัสดิการสังคมและคุ้มครองผู้สูงอายุแบบบริการทางสังคม รวมทั้งการจัดบริการสวัสดิการสังคมและคุ้มครองผู้สูงอายุในกรณีฉุกเฉิน

(2) ศูนย์การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน (Social welfare services for older persons within communities center) การส่งเสริมและสนับสนุนองค์ความรู้และกิจกรรม การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ การส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ รวมถึงการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนและสังคมมีทัศนคติเชิงบวกกับผู้สูงอายุ

(3) ศูนย์การเรียนรู้และให้คำปรึกษาด้านผู้สูงอายุ (Learning and Counseling Center) การบริการและสนับสนุนการศึกษาดูงาน การฝึกอบรมภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การศึกษาวิจัย และการจัดการความรู้ด้านผู้สูงอายุ การสนับสนุนการถ่ายทอดความรู้ด้านอาชีพและภูมิปัญญาผู้สูงอายุ รวมถึงการบริการให้คำปรึกษาแนะนำผ่านช่องทางต่าง ๆ

(4) ศูนย์บริการข้อมูลด้านผู้สูงอายุ (Data Center) การจัดเก็บข้อมูลสถิติการให้บริการหรือการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ในพื้นที่บริการ การจัดเก็บรวบรวมสถิติข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุในพื้นที่บริการ รวมถึงการรวบรวมข้อมูลทำเนียบเครือข่ายการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ

จากภารกิจดังกล่าว เป็นบริบทการปฏิบัติงานของ ศพส. ทั้งเชิงรุกและเชิงรับ ซึ่งปีงบประมาณที่ผ่านมาด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโควิด-19 ถือเป็นข้อจำกัดสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินโครงการในแต่ละไตรมาส

6.1.2 ผู้สูงอายุประสบปัญหาสถานการณ์ภัยพิบัติส่งผลกระทบต่อการทำงานโครงการ

(1) ภัยพิบัติว่าด้วยเรื่อง สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลให้การดำเนินโครงการเชิงรุกที่ต้องทำงานกับพื้นที่ชุมชนเครือข่าย เป็นไปได้โดยมีข้อจำกัด และพบว่า สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ

(2) ภัยพิบัติว่าด้วยเรื่อง สถานการณ์น้ำท่วม ส่งผลกระทบต่อผู้สูงอายุ ดังเช่น สถานการณ์ด้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ พบบ้านส่วนใหญ่บ้านผูกพัง กระเบื้องหลังคาพัง โครงสร้างบ้านทรุดโทรม เนื่องจากสถานการณ์ฝนตกหนัก ฉะนั้น ในปีนี้จึงจำเป็นต้องสนับสนุนโครงการสร้างบ้านหลัง

6.1.3 ศพส.มีภาคีเครือข่ายและกลุ่มผู้สูงอายุเป็นบริบทฐานการพัฒนา

(1) การดำเนินโครงการของ ศพส. มีฐานภาคีเครือข่ายทั้งในระดับพื้นที่ชุมชน ระดับจังหวัด และทีมหน่วยงาน เป็นฐานการขับเคลื่อนการปฏิบัติงาน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทีม One Home โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) โรงเรียนผู้สูงอายุ ฯลฯ

(2) การรวมกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน เป็นฐานการพัฒนาโครงการของ ศพส. ได้แก่ กลุ่ม/ชมรมผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ แต่ทั้งนี้พบว่า การส่งเสริมการรวมกลุ่ม การรวมตัวของผู้สูงอายุในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในรูปของโรงเรียนผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุยังไม่มีกรรวมกลุ่มกันจริง หรือเป็นการรวมกลุ่มกันจำเพาะผู้สูงอายุติดสังคม ซึ่งเป็นผู้สูงอายุบางกลุ่มเท่านั้นที่เข้าถึงกิจกรรมดังกล่าว และยังพบว่า กิจกรรมการส่งเสริมอาชีพและการมีรายได้ของผู้สูงอายุจะเป็นกิจกรรมในพื้นที่ครอบครัว มากกว่าจะเป็นรายได้ที่เกิดจากการรวมกลุ่มหรือการเข้าร่วมโรงเรียนผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนมากที่เข้าร่วมต้องการกิจกรรมสั้นๆ พบปะสังสรรค์และการเข้าร่วมสังคม ฉะนั้น การรวมกลุ่มของผู้สูงอายุเชิงเศรษฐกิจค่อนข้างยาก ดังนั้น การพัฒนาโครงการดังกล่าว จึงส่งเสริมให้โรงเรียนผู้สูงอายุเสริมสร้างและพัฒนาอาชีพแก่ผู้สูงอายุ ตลอดจนเป็นพื้นที่ส่งเสริมการพบปะรวมตัวของผู้สูงอายุในชุมชน

(3) ชุมชนต้องการการสนับสนุนด้านพื้นที่การทำกิจกรรมผู้สูงอายุในชุมชน เป็นโครงการสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ทางกายภาพส่วนกลาง ที่ให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การพัฒนาพื้นที่ของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ หรือพื้นที่ที่ใช้จัดกิจกรรมผู้สูงอายุในพื้นที่ ฯลฯ

เหล่านี้ เป็นบริบทของสถานการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงที่ผ่านมา ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานโครงการของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ที่จะต้องมีปรับการดำเนินการให้สอดคล้องเหมาะสมต่อการสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น

6.2 ปัจจัยเบื้องต้น (Input)

การศึกษาปัจจัยเบื้องต้น (Input) เป็นการศึกษาเชิงพัฒนาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ได้แก่ ฐานข้อมูลปัจจัยนำเข้าที่ใช้ในการพัฒนาและดำเนินโครงการ วิธีการแปลงแผนสู่การปฏิบัติการและการประยุกต์ใช้ ปัจจัยนำเข้า (ทรัพยากรทางสังคม) ในการพัฒนาและดำเนินโครงการ

ตลอดจนการติดตามและประเมินผลเชิงถอดบทเรียนถึงปัจจัยนำเข้ากับการสร้างการเปลี่ยนแปลงผลลัพธ์ของโครงการ ทั้งนี้จากผลการศึกษาเพื่อการติดตามผลเชิงถอดบทเรียนการพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุผ่านการดำเนินโครงการในรอบปีงบประมาณที่ผ่านมา พบว่า ปัจจัยนำเข้าที่นำมาเป็นกลไกในการดำเนินโครงการ กล่าวคือ

6.2.1 ปัจจัยภายใน

(1) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ มีเป้าหมาย และตัวชี้วัดของแต่ละโครงการที่กำหนดจากกรมกิจการผู้สูงอายุ เป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการ แม้ปฏิบัติการภายใต้ข้อจำกัดแต่ปรับให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อให้โครงการแต่ละโครงการสามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้ ทั้งนี้โครงการที่กำหนดให้ ศพส. ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 เพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานในรอบปีที่ผ่านมา ซึ่งมีโครงการสำคัญ 12 โครงการที่ดำเนินการ ได้แก่

- (1.1) โครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่าย (1ชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็ง 1 ผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน)
 - (1.2) โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ (ศรผส.)
 - (1.3) โครงการเสริมพลังคลังปัญญาเพื่อคนทุกวัย
 - (1.4) โครงการการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน (รร.ผส.)
 - (1.5) โครงการการสร้างการตระหนักรู้และเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัย (โครงการมุมสร้างสุข และเรียนรู้ เติมรู้ เตรียมพร้อม ก่อนสูงวัย)
 - (1.6) โครงการการเสริมสร้างกลไกพัฒนาผู้สูงอายุ
 - (1.6.1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ศพอส.
 - (1.6.2) โครงการสนับสนุนกลไกการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชน
 - (1.7) โครงการการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี
 - (1.8) โครงการการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก
 - (1.9) โครงการการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย
 - (1.10) โครงการการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตร
 - (1.11) โครงการการพัฒนาระบบดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ (การอบรมเชิงปฏิบัติการระบบการดูแลและพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ (3 ประสาน+ธนาคารเวลา)
 - (1.12) โครงการการสนับสนุนศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ
- (2) ปัจจัยนำเข้าที่ว่าด้วยเรื่อง “ระเบียบและคู่มือปฏิบัติการที่มีความชัดเจน” กล่าวคือ การสนับสนุนงบประมาณแต่ละโครงการของ ศพส. มีระเบียบกำกับชัดเจน ซึ่งเป็นแนวทางหลักสำคัญที่ ศพส. ใช้เป็นเครื่องมือหลักในการทำความเข้าใจและสร้างการตระหนักร่วมกันระหว่างเครือข่ายที่ขอรับการสนับสนุนแต่ละโครงการ ทำให้การปฏิบัติงานขับเคลื่อนบนฐานความโปร่งใสเป็นหลักปฏิบัติการสำคัญ

(3) เจ้าหน้าที่และบุคลากรของหน่วยงาน มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

6.2.2 ปัจจัยภายนอก

(1) ปัจจัยนำเข้าที่ว่าด้วยเรื่อง “เครือข่ายปฏิบัติการ” ในที่นี้คือ กลุ่มเป้าหมาย และหน่วยงานในระดับต่าง ๆ ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับสำคัญ ได้แก่

(1.1) ระดับชุมชน มีการรวมกลุ่มผู้สูงอายุในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กลุ่ม/ชมรมผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ กลุ่มอาชีพ ฯลฯ เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ โดยมีหน่วยงานพื้นที่ และอาสาสมัคร เป็นผู้สนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนากลุ่มผู้สูงอายุ ได้แก่ อปท. รพ.สต. อพม. อสม. นักบริบาล (Care Giver : CG) ผู้นำชุมชนทั้งผู้นำท้องที่ และผู้นำท้องถื่น เข้ามามีส่วนร่วมในดำเนินโครงการ นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยนำเข้าที่สำคัญ นั่นคือ ชุมชนและหน่วยงานระดับพื้นที่มีพื้นที่ปฏิบัติการทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ในที่นี้คือ มีบริการสำหรับผู้สูงอายุ หรือมีกิจกรรม/โครงการในการสนับสนุนส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

ทั้งนี้ยังพบว่า มีแผนปฏิบัติขับเคลื่อนผู้สูงอายุในลักษณะองค์กรเอกชน เป็นพื้นที่การรวมตัวของผู้สูงอายุในรูปแบบของเครือข่ายกลุ่มผู้สูงอายุ ส่งผลต่อการเข้าถึงข้อมูล ถือเป็นประโยชน์ให้กับผู้สูงอายุทุกชมรม มีการระดมทุน เมื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ จะต้องนำงบประมาณจากทุนส่วนตัว และไม่มีเงินเดือน สมาชิกจะร่วมระดมทุนกันในการทำกิจกรรม ส่งผลให้กิจกรรมมีความต่อเนื่อง เช่น กิจกรรมร่วมกันแบ่งปันความสุขให้กับเด็กนักเรียนที่ยากจนแต่ขาดแคลนคุณทรัพย์ โดยจะแบ่งทุนละ 2,000 บาท ปีละประมาณ 200,000 บาท เป็นการจัดกิจกรรมทางสังคมในทุก ๆ ปี

รวมทั้งการปฏิบัติการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้สนับสนุนความรู้และปฏิบัติงานร่วม ทั้งในเรื่องการออกแบบ ซ่อมแซม และการสร้างบ้านจากการประเมินความเสี่ยง ร่วมกับช่างในชุมชน การสำรวจความต้องการ สำรองบ้าน ลงเยี่ยมบ้าน สำรองบ้าน ความต้องการของผู้สูงอายุ รวมทั้งการปฏิบัติตามเกณฑ์ที่ท้องถิ่นกำหนด เพราะเป็นการหลักการลงพื้นที่ คือสำรวจความต้องการความเร่งด่วน ซึ่งจะบัญญัติไว้ในคู่มือ

(1.2) ระดับหน่วยงานที่มีบทบาทเกี่ยวข้องในการสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ ได้แก่ ทีม One Home ซึ่งเป็นหน่วยงานทางสังคมของพื้นที่จังหวัดนั้น ๆ เป็นหน่วยงานร่วมทีมสหวิชาชีพในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการของการขับเคลื่อนโครงการ โดยเฉพาะการพิจารณาคัดกรอง การวางแผนปฏิบัติการ และการจัดทำข้อมูลเชิงวิชาชีพ เพื่อการส่งต่อข้อมูลไปยังคณะกรรมการระดับจังหวัด

(1.3) ระดับจังหวัด ในรูปของคณะกรรมการพิจารณางบประมาณในการสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ เช่น โครงการซ่อมแซมบ้าน โครงการขอรับเงินสงเคราะห์ ฯลฯ ซึ่งเป็นชุดคณะกรรมการที่ทำหน้าที่อนุมัติงบประมาณ

(2) ปัจจัยนำเข้าที่ว่าด้วยเรื่อง “การสำรวจและจัดทำข้อมูลผู้สูงอายุในชุมชน” พบว่า หน่วยงานภาคีเครือข่ายระดับชุมชน มีการสำรวจและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุเพื่อเตรียมข้อมูลในการขอรับการสนับสนุนจากศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ถือเป็นข้อมูลนำเข้าเพื่อการคัดกรอง การลงพื้นที่เพื่อการ

ประเมินภาวะปัญหาของผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางสังคม และวางแผนการให้ความช่วยเหลือ และพัฒนา รูปแบบการดำเนินการร่วมกับภาคีเครือข่ายพื้นที่ ดังเช่น โครงการซ่อมแซมและปรับปรุงบ้านผู้สูงอายุ มีการสำรวจข้อมูลจากพื้นที่จริง จึงมีการจัดข้อมูลบ้านผู้สูงอายุกลุ่มเป้าหมายโครงการ ซึ่งจะทำให้การคัดเลือกบ้าน ผู้สูงอายุที่จะดำเนินการซ่อมแซมและปรับปรุง จะมีการประสานให้หน่วยงานในพื้นที่ทำการสำรวจ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการผู้นำปกครองท้องถิ่น (ในที่นี้คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) ตลอดจนคัดเลือก ผู้สูงอายุที่ควรจะได้รับบริการสนับสนุน ซึ่งโครงการนี้เป็นโครงการที่เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมที่ผู้สูงอายุได้รับ ประโยชน์จากโครงการ ทั้งนี้มีแนวทางการพิจารณาเบื้องต้น เช่น บ้านมีสภาพทรุดโทรม ผู้สูงอายุอยู่ตามลำพัง ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ไม่มีรายได้ ไม่มีอาชีพ ประสบปัญหาทาง เศรษฐกิจ เป็นต้น

(3) ปัจจัยที่ว่าด้วยเรื่อง “ทรัพยากรบุคคล” จากเวทีการถอดบทเรียนภาคีเครือข่าย พบว่า ปัจจัย นำเข้าที่สำคัญในการทำงานด้านผู้สูงอายุ ร่วมกับ ศพส. ส่วนสำคัญเกิดมาจากการสนับสนุนด้านทรัพยากร บุคคลจากภาคีเครือข่าย รวมถึงความร่วมมือของกลุ่มบุคคลจากชุมชน ยกตัวอย่างเช่น โครงการปรับ สภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและความปลอดภัย มีกลุ่มบุคคลที่เป็น ปัจจัยสำคัญในการดำเนินการ ได้แก่

(3.1) ผู้นำชุมชนที่ได้ให้ความสำคัญ และผลักดันให้เกิดความร่วมมือร่วมใจชุมชน ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดย ศพส. มีการเตรียมการต่าง ๆ การจัดประชุมในชุมชน การระดมสรรพกำลังในการให้ความช่วยเหลือในการซ่อมแซมบ้านให้กับผู้สูงอายุ

(3.2) สมาชิกในชุมชน ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นแรงงานโดยไม่รับค่าตอบแทน

(3.3) ทีมช่างจากองค์การบริหารส่วนตำบล ในการออกแบบ ควบคุมงบประมาณ ควบคุมการ ก่อสร้างให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ รวมไปถึงครอบครัวของผู้สูงอายุที่สนับสนุนงบประมาณบางส่วน เพื่อให้การดำเนินงานราบรื่น เช่น ในการจัดเลี้ยงอาหารกลางวัน อาหารว่าง เครื่องดื่ม ให้กับผู้ที่มาช่วยเหลือ ในโครงการ

โครงการการพัฒนาระบบดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุ ก็เป็นอีกโครงการหนึ่งที่มีการสนับสนุน จากภาคีเครือข่าย ด้านทรัพยากรบุคคล ทั้งจากเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการออกแบบดูแล ระบบข้อมูล การสำรวจข้อมูล และบันทึกข้อมูลในระบบให้ตรงตามพิกัดของที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ นอกจาก เจ้าหน้าที่แล้วอาสาสมัครในชุมชน ทั้ง อสม. อพม. และผู้นำชุมชน ก็มีส่วนสำคัญในการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ตามเครื่องมือที่ได้กำหนดไว้

(4) ปัจจัยที่ว่าด้วยเรื่อง “ความรู้” โครงการต่าง ๆ จำเป็นต้องเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการ พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เช่น โครงการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ผู้สูงอายุในชุมชน ได้รับการ สนับสนุนด้านความรู้ จากองค์กรภาคีเครือข่าย ในเรื่องของการอบรมให้ความรู้ต่อผู้สูงอายุ ทั้งในเรื่องสิทธิ สวัสดิการผู้สูงอายุ การดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ ความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีสมาร์ตโฟน สำหรับผู้สูงอายุ ซึ่ง นับเป็นความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต และจำเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบัน ฯลฯ

(5) ปัจจัยที่ว่าด้วยเรื่อง “เทคโนโลยี” พบว่า โครงการพัฒนาระบบดูแลและคุ้มครองผู้สูงอายุของ ศพส. บางพื้นที่มีการนำเทคโนโลยีมาสนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูลของผู้สูงอายุ จากเดิมที่มีแบบการเก็บข้อมูล หรือเครื่องมือที่เป็นเอกสาร ทางภาคีเครือข่ายได้พัฒนาระบบ Google sheet เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มผู้ ประสบปัญหาทางสังคมในชุมชน และ อปท. ได้มีการใช้ Google Map เพื่อกำหนดพิกัดที่อยู่อาศัยของ ผู้สูงอายุ ที่มีการแยกประเภท เป็น 3 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มติดบ้าน (2) กลุ่มติดเตียง และ (3) กลุ่มติดสังคม เพื่อ จะได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ และเตรียมการสำหรับการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนความต้องการให้ เหมาะสม ซึ่งพบว่า ข้อดีของการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเหลือในการทำงานทำให้การเข้าถึงผู้สูงอายุ เป็นไป อย่างสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น แต่ก็มีข้อจำกัดคือในเรื่องระบบยังไม่ครอบคลุมและยังไม่เชื่อมกับระบบ อื่น ๆ

เหล่านี้ เป็นปัจจัยนำเข้าหลักสำคัญที่นำไปใช้ในการดำเนินโครงการแต่ละโครงการของศูนย์ พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสัมฤทธิ์ผลของโครงการ

6.3 กระบวนการ (Process)

การศึกษากระบวนการ (Process) เป็นการศึกษาถึงฐานข้อมูลวิธีการการดำเนินโครงการแต่เดิม กระบวนการและวิธีการปฏิบัติการโครงการในการพัฒนาผู้สูงอายุ ตลอดจนการติดตามและประเมินผลเชิงถอด บทเรียนประสิทธิภาพของกระบวนการกับการสร้างการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้จากผลการศึกษาเพื่อการติดตามผล เชิงถอดบทเรียนการพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุผ่านการดำเนิน โครงการในรอบปีงบประมาณที่ผ่านมา พบกระบวนการการดำเนินโครงการที่เป็นวิธีการปฏิบัติการโครงการให้ เกิดผลสัมฤทธิ์ กล่าวคือ

6.3.1. แนวทางการทำงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ

(1) กระบวนการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุแต่ละแห่ง ให้ ความสำคัญกับฐานข้อมูลของผู้สูงอายุ จึงเป็นการสำรวจข้อมูล คัดกรองประเมินสถานการณ์ผู้สูงอายุ วางแผน และดำเนินการ ตลอดจนติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานโครงการร่วมกับภาคีเครือข่าย

อีกทั้งยังพบว่า กระบวนการบริหารจัดการแผนสู่การปฏิบัติของ ศพส. แต่ละแห่ง มีกลไก การขับเคลื่อนสำคัญ นั่นคือ บุคลากรและเจ้าหน้าที่ของ ศพส. ที่ทำให้เกิดความร่วมมือของภาคีเครือข่าย ด้วย การปฏิบัติงานที่มีความสัมพันธ์ที่ดีและเห็นความทุ่มเทในการทำงาน แม้ว่าบางแห่งมีบุคลากรจำนวนจำกัด แต่ พบว่าทุ่มเทให้กับการทำงาน มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน และไม่ได้คิดว่าการช่วยเหลือโดยการทำงานกับท้องที่ ท้องถิ่นเป็นภาระ แต่เป็นการช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งเมื่อท้องถิ่นได้ประสานขอความช่วยเหลือ ได้รับการช่วยเหลือที่ตรงจุด รวดเร็ว บนฐานของการให้เกียรติและเคารพซึ่งกันและกัน

รวมถึง การประสานงานมีความสะดวก รวดเร็ว เป็นข้อค้นพบเชิงกระบวนการในการ ปฏิบัติของ ศพส. แต่ละแห่ง พบว่า การประสานงานมีความรวดเร็วระหว่างหน่วยงานด้วยเทคโนโลยีในปัจจุบัน ทั้งกลุ่มไลน์และการโทรศัพท์ ที่แม้ว่าจะเป็นช่องทางอย่างไม่เป็นทางการ แต่ได้รับการตอบสนองระดับพื้นที่ใน

การให้ความช่วยเหลืออย่างทันท่วงที ไม่ว่าจะเป็นการประสานงานด้านผู้สูงอายุ โดยการขอรับคำปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งบุคลากรของ ศพส. มีการสื่อสารที่ชัดเจนและเป็นประโยชน์ต่อการทำงานของภาคีเครือข่าย

(2) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุแต่ละแห่ง เน้นการทำงานกับกลุ่ม/ชมรม/สมาคม และโรงเรียนผู้สูงอายุ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแกนนำผู้สูงอายุ และกิจกรรมการพัฒนาเน้นการพัฒนาเพื่อนำไปประยุกต์ใช้และฝึกปฏิบัติการจริง เพื่อสร้างการเรียนรู้จริง

(3) กระบวนการถอดระบบการฝึกอบรม ซึ่งผู้ทำโครงการจะต้องมีองค์ความรู้ การเตรียมข้อมูล การวางแผนเป็นขั้นตอน กลไก กลยุทธ์ต่าง ๆ ที่มาและความสำคัญของโครงการ เช่น ขั้นตอนการฝึกสอน ทำอะไร ทำอย่างไร เพราะเป็นการถอดบทเรียนจากนามธรรมจากความเป็นมานำไปสู่รูปธรรม ที่จะสามารถเป็นหลักสูตรที่สามารถนำไปต่อยอดได้ในเวลาถัดไป เช่น หลักสูตรของการปัสสาวะเบอญญั้น วันแรกอบรมเรื่องอะไร ขั้นตอนการดำเนินงาน เป็นต้น

(4) การมีส่วนร่วมของประชาชน กระบวนการนี้ถือเป็นส่วนสำคัญ จากการถอดบทเรียนพบว่า ภาคีเครือข่ายได้สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากประชาชนในชุมชน เพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ และเล็งเห็นคุณค่าของปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยให้ประชาชนในชุมชนร่วมกันดำเนินการ เช่น การเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ กลุ่มติดเตียง ในรูปของปฏิบัติแบบสหอาสา ที่ดำเนินการร่วมกันของกลุ่มอาสาสมัครในชุมชน เช่น นักบริบาล (Care Giver : CG) ทำงานร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) เครือข่ายมูลนิธิในตำบล ซึ่งอาสาสมัครบางคนมีบทบาทหน้าที่เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ ลงพื้นที่เก็บข้อมูล การจัดเก็บข้อมูลในองค์กร

ทั้งนี้กล่าวได้ว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม เป็นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ได้สร้างชุมชนเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในพื้นที่ สิ่งสำคัญที่เกิดขึ้นคือ อปท. ได้เข้าไปทำให้สมาชิกในชุมชนได้ร่วมแลกเปลี่ยนความคิด ร่วมแลกเปลี่ยนปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และร่วมกันหาทางแก้ไขตามวิธีการของการจัดเวทีเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นคือพลังของชุมชนที่ได้ตัดสินใจร่วมกันและหาทางแก้ปัญหา รวมถึงช่วยเหลือคนในชุมชน โดยไม่หวังว่ารัฐจะเป็นฝ่ายยื่นมือให้ความช่วยเหลือเพียงอย่างเดียว ดังเห็นได้จากชุมชนได้มีการเตรียมต้อนรับอย่างไม่เป็นทางการจากเจ้าบ้าน หรือครอบครัวของผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน กรรมการหมู่บ้าน และชาวบ้านบางส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการซ่อมแซมบ้านของผู้สูงอายุในครั้งนั้น มีความกระตือรือร้นและสัมผัสได้ถึง พลังของความสัมพันธ์อันดี ของหน่วยงานรัฐ และชุมชน ที่เป็นความสัมพันธ์แนบแน่น โดยไม่มีฐานอำนาจที่อยู่เหนือกว่า นอกจากความปรารถนาดีต่อการที่ได้ให้ความสนับสนุนและช่วยเหลือให้ผู้สูงอายุในชุมชนมีชีวิตที่ดีขึ้น เป็นต้น ตรงนี้ถือเป็นกระบวนการที่เป็นจุดศักยภาพของการดำเนินโครงการภายใต้ภาวะการณ์ที่ ศพส. แต่ละแห่งประสบ แต่ไม่ได้มีการดำเนินการร่วมกับภาคีเครือข่ายอย่างมีส่วนร่วม

(5) กระบวนการทำงานในระยะเวลาเร่งด่วน และตามความเหมาะสมกับผู้สูงอายุก่อนเป็นลำดับแรก ที่จะประเมินความเสี่ยง ซึ่งจะเห็นได้ว่ากระบวนการเป็นขั้นตอน เช่น มีการสำรวจปัญหาความมีการ

สำรวจปัญหาความต้องการ มีการดูบริบทบ้าน สำรวจสิ่งแวดล้อมที่บ้าน เมื่อเกิดการสืบเสาะข้อเท็จจริง จึงนำไปส่งการวิเคราะห์ความเร่งด่วน การวางแผนจะช่วยเหลือต่อเนื่องและซ่อมให้เหมาะสมที่สุด

(6) กระบวนการบริการ บูรณาการทำงานร่วมกับชุมชน โดยการเชิญชวนอาสาสมัครจากท้องถิ่น อาสาสมัครจากภาคเอกชน ที่มีจุดประสงค์ในการสร้างสิ่งดี ๆ ให้กับท้องถิ่น นอกเหนือจากคู่มือ โดยการบริหารจัดการภายใต้การใช้ภาคีเครือข่าย การใช้งบประมาณทางสังคม ชุมชน ชุมชน อย่างไรก็ตามท้องถิ่นไม่สามารถรับผิดชอบทุกอย่างได้ อาจจะใช้กลยุทธ์การบูรณาการงบประมาณ บูรณาการงาน บูรณาการบุคลากร บูรณาการกระบวนการพัฒนา เพื่อเข้ามาสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

(7) ชุมชนที่เข้มแข็ง ส่งผลให้การดำเนินการโครงการบรรลุผลซึ่งถือเป็นจุดสำคัญ คือ การพัฒนาพื้นที่ชุมชนให้เป็นชุมชนเข้มแข็ง โดยให้ความสำคัญกับทางชุมชน และเคารพความเป็นชุมชน ทำให้ได้รับสนับสนุนจากชุมชนอย่างเต็มที่ สิ่งสำคัญที่ได้พัฒนาให้เกิดขึ้น และเชื่อว่าเป็นกระบวนการทำงานที่เข้มข้น ก่อนที่จะเห็นผลงานที่ประสบความสำเร็จดังเช่นปัจจุบัน นั่นคือการสร้างการมีส่วนร่วม การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้เกิดขึ้นในชุมชน

6.3.2 กลไกสำคัญของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุแต่ละแห่งในการดำเนินโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ ได้แก่

(1) การดำเนินการผ่านภาคีเครือข่าย ในที่นี้คือ

(1.1) หน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรียกว่า “One Home Team” ซึ่งถือเป็นหน่วยงานสหวิชาชีพที่เข้ามามีส่วนร่วมในการคัดกรองและประเมินสถานะการณต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ

(1.2) หน่วยงานในพื้นที่ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศูนย์พัฒนาและจัดสวัสดิการผู้สูงอายุระดับชุมชน โรงเรียนผู้สูงอายุ กลุ่ม/ชมรมผู้สูงอายุ หมายรวมถึงสมาคมผู้สูงอายุด้วย

(1.3) การร่วมกันทำงานในรูปแบบของคณะกรรมการระดับจังหวัด

(2) การบูรณาการพัฒนาร่วมกับภาคีเครือข่าย ทั้งด้านแผนงาน งบประมาณ การดำเนินการงาน และการพัฒนาต่อยอดงาน ดังเห็นได้จาก โครงการการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุให้เหมาะสมและปลอดภัย มีบทเรียนรู้เชิงกระบวนการที่สำคัญ ได้แก่

บทเรียนรู้ที่ 1 กระบวนการดำเนินการเพื่อขอรับการสนับสนุนการซ่อมแซมและปรับปรุงบ้านดำเนินการตามคู่มือและระเบียบที่กรมกำหนด โดยมีบทเรียนรู้ที่ดี นั่นคือ กระบวนการสำรวจและการจัดทำข้อมูลหน่วยท้องที่และท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ตลอดจนร่วมคัดเลือก ทั้งนี้พบว่า กระบวนการคัดเลือกบ้านผู้สูงอายุ บางพื้นที่มีการคัดเลือกผ่านเวทีประชาคมเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมที่สุดสำหรับผู้สูงอายุตามลำดับความวิกฤติ ฉะนั้น เมื่อรับงบประมาณสนับสนุนทั้งการซ่อมแซม และจัดสร้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อวัสดุตามระเบียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งทาง ศพส. โอนงบประมาณผ่านธนาคารกรุงไทย (KTB) ตามระเบียบ จากนั้นดำเนินการเสร็จสิ้น อปท. เป็นผู้จัดส่งเอกสารการจัดซื้อจัดจ้างทุกขั้นตอนส่งกลับมายัง ศพส. และดำเนินการส่งมอบบ้านอย่างชัดเจน

บทเรียนรู้อย่างที่ 2 ภาครัฐเครือข่ายในการเชื่อมประสานงานและบูรณาการงานที่ต่อยอดได้ ดังเช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นความสำคัญและมีแผนงานต่อยอดเพื่อสนับสนุนการปรับสร้างบ้านที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เป็น 1 ในหน่วยงานที่จัดสรรและระดมทรัพยากรในการสร้างและซ่อมแซมบ้านร่วมกับหน่วยงาน โดย อปท. บางแห่ง มีการสนับสนุนงบประมาณร่วม

บทเรียนรู้อย่างที่ 3 ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการซ่อมแซมและปรับปรุงบ้าน รูปแบบการสนับสนุน เช่น วัสดุ อุปกรณ์ก่อสร้าง สนับสนุนเป็นแรงงาน (ช่างอาสา) บริจาคผ่านกิจกรรมทอดผ้าป่า เช่น ผ้าป่ากระเบื้องปูพื้น ผ้าป่ากระเบื้องหลังคา และผ้าป่าปูน เป็นต้น

เหล่านี้ พบว่า กระบวนการคัดกรองกลุ่มเป้าหมาย มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินการในโครงการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุ และโครงการให้บริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก ซึ่งภาครัฐเครือข่ายก็ได้ให้ข้อมูลในกระบวนการคัดกรองที่ชัดเจนโปร่งใส และเป็นธรรม

(3) กระบวนการต่าง ๆ ดำเนินการภายใต้ระเบียบที่กำหนดเป็นหลักสำคัญ เพื่อให้ปฏิบัติการสามารถดำเนินการได้ ดังเช่น กระบวนการเพื่อขอรับเงินสงเคราะห์ดำเนินการตามระเบียบ ซึ่งให้พื้นที่เป็นผู้แจ้งและจัดทำข้อมูลเพื่อขอรับการสนับสนุนเงินสงเคราะห์ จากนั้นประสานและลงพื้นที่ในการสืบค้นข้อเท็จจริง โดยมีปฏิบัติการ

ขั้นที่ 1 ประสานพื้นที่เพื่อพิจารณาปัญหาความเดือดร้อนของผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางสังคม เน้นให้ทีมชุมชนเป็นทีมพิจารณา

ขั้นที่ 2 ประชุมเดือนละ 1 ครั้ง เสนอชื่อ จากนั้นเข้าคณะกรรมการ One Home เป็นทีมกลั่นกรอง/คัดกรอง ซึ่งมีทีมอยู่ 16 หน่วยงานที่ร่วมพิจารณาข้อมูลผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน มีภาวะเร่งด่วนที่จะต้องได้รับช่วยเหลือและบรรเทาความวิฤติ

ขั้นที่ 3 ส่งต่อคณะกรรมการระดับจังหวัด เป็นคณะกรรมการพิจารณาอนุมัติโดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานตามระเบียบ

ขั้นที่ 4 โอนเงินเข้าธนาคารของผู้สูงอายุที่ได้รับเงินสงเคราะห์โดยตรง เป็นต้น

6.3.3 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุแต่ละแห่งมีระบบการทำงานที่ชัดเจนและเข้มแข็ง ช่วยส่งเสริมการทำงานให้กับผู้ปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี ทั้งยังให้ความสำคัญกับงานผู้สูงอายุในทุกหน่วยการทำงาน เช่น

(1) ผู้บริหารจะทำการประชุมให้เร็วที่สุด หลังจากที่ได้รับทราบนโยบายจากการประชุมหัวหน้าส่วนราชการ เพื่อเตรียมการวางแผนการทำงานในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปให้สอดคล้องกับนโยบายของจังหวัด

(2) มีการกระจายงานให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบทุกคน เพื่อให้ทุกคนได้มีบทบาทในการแสดงความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพราะทุกคนเป็นส่วนหนึ่งให้งานประสบผลสำเร็จ พบว่าเป็นการสร้างพื้นที่การปรึกษาหารือ เพื่อพูดคุยกันในรูปแบบการบริหารงานแนวราบ หัวหน้างานทำหน้าที่ในการติดตามงานและให้เกียรติผู้รับผิดชอบงานร่วมกันทุกฝ่าย

(3) มีระบบการประเมินผล เพื่อเป็นการติดตามงานภายในหน่วยงานเป็นประจำทุกเดือน เพื่อร่วมกันระดมความคิดเห็นวางแผนการแก้ไขปัญหาในงาน หากกรณีผู้ปฏิบัติงานติดขัดในการทำงาน

(4) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุแต่ละแห่งสามารถปรับโครงการที่ได้รับนโยบาย จากกรมกิจการผู้สูงอายุ มาปรับเพื่อให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ภายใต้หลักการที่ยืดหยุ่น

(5) บริหารจัดการเรื่องของการทำงานร่วมกับเครือข่ายได้ พบว่า เครือข่ายให้ความร่วมมือดี มาก ทั้งงานหนักและงานด่วน โดยมี อปท.ที่เข้มแข็งและพร้อมร่วมงานกับทุกส่วนที่เป็นงานราชการ

(6) การผลักดันให้มีการดำเนินการโดยสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความสุขในการที่ได้อยู่ในบ้านของตนเอง ซึ่งสามารถดำเนินการได้ผ่านการลงไปดูแล ช่วยเหลือเงินสงเคราะห์ การสร้างกระบวนการคิด การไปจัดการสิ่งแวดล้อม การไปซ่อมบ้าน และ ศพส. ยังคงเป็นทางเลือกหนึ่งแต่เป็น ทางเลือกสุดท้ายของผู้สูงอายุทุกคน

(7) ภาคของเอกชน CSR เข้ามาหนุนเสริมสนับสนุนข้าวปลาอาหาร ของกินของใช้ ทำให้ผู้สูงอายุมีสวัสดิการที่ดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะฉะนั้นเครือข่ายถือเป็นเรื่องสำคัญมากในการทำงาน ของ ศพส.บุรีรัมย์

(8) เครือข่าย One Home มีความเข้มแข็งที่จะร่วมกันขับเคลื่อนงานด้านการพัฒนาสังคม ให้การขับเคลื่อนงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อความอยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน เป็นต้น

อีกทั้งจะเห็นได้ว่าสถานการณ์ ในสังคมปัจจุบันค่อนข้างจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 งบประมาณที่ไม่เพียงพอ เครื่องมือเทคโนโลยีในการดำเนินงาน แต่จะเห็นว่าสิ่งสำคัญคือ ชุมชนและภาคีเครือข่ายซึ่งไม่ได้ยึดติดกับปัญหาดังกล่าว แต่พยายามหาทางออก เพื่อแก้ปัญหาด้วยเทคนิคที่แตกต่างกัน เต็มไปด้วยความยืดหยุ่นและการพลิกแพลงยุทธศาสตร์ในการทำงาน อีกทั้งสร้างความเข้าใจร่วมกัน ถึงปัญหาและข้อจำกัดต่างๆของการทำงาน และผลักดันให้การทำงานร่วมกันมุ่งไป สู่ประโยชน์สูงสุดของผู้สูงอายุในชุมชน ฉะนั้น กระบวนการสำคัญที่ ศพส. แต่ละแห่งใช้เป็นฐานในการขับเคลื่อนโครงการ นั้นคือ “การใช้ชุมชนเป็นฐานการพัฒนา”

6.4 ผลผลิต (Product)

การศึกษาผลผลิต (Product) เป็นการศึกษาผลลัพธ์ก่อนปฏิบัติการ ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งต่อกลุ่มเป้าหมายของโครงการ ต่อภาคีเครือข่าย และต่อหน่วยงาน ตลอดจนการติดตามและประเมินผลเชิง ถอดบทเรียนผลลัพธ์ของโครงการที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ของโครงการ คุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจ ของกลุ่มเป้าหมายโครงการ และความคุ้มค่าในภารกิจ พิจารณابนฐาน ปรากฏการณ์เชิงคุณภาพ ที่พิจารณา ผ่านพัฒนาการและเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเป้าหมาย ความต่อยอด/ต่อเนื่อง/ ความยั่งยืนของกิจกรรม/โครงการ ทั้งนี้จากผลการศึกษาเพื่อการติดตามผลเชิงถอดบทเรียนการพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของศูนย์

พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุผ่านการดำเนินโครงการในรอบปีงบประมาณที่ผ่านมา พบผลการดำเนินการของโครงการ ซึ่งจะสะท้อนในรูปข้อค้นพบ ได้แก่

- (1) ข้อค้นพบที่ว่าด้วยเรื่อง “ผลลัพธ์ของโครงการ”
- (2) ข้อค้นพบที่ว่าด้วยเรื่อง “จุดศักยภาพที่ส่งผลทำให้งานสัมฤทธิ์ผล”
- (3) ข้อค้นพบที่ว่าด้วยเรื่อง “ข้อจำกัดและการจัดการข้อจำกัด”

โดยมีรายละเอียดพอสังเขป กล่าวคือ

6.4.1 ข้อค้นพบที่ว่าด้วยเรื่อง “ผลลัพธ์ของโครงการ”

(1) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุแต่ละแห่งที่มีการดำเนินโครงการตามแผนนั้น พบว่าบรรลุเป้าหมายและสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนด แม้จะมีข้อจำกัดของสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 และภัยธรรมชาติต่าง ๆ เกิดขึ้น แต่ทั้งนี้พบการจัดการการดำเนินงานภายใต้ข้อจำกัด ที่มุ่งการทำงานกับภาคีเครือข่ายและพื้นที่ชุมชนเป็นฐานสำคัญ ส่งผลให้การปฏิบัติการกิจกรรมโครงการสามารถดำเนินการไปตามวัตถุประสงค์ได้

(2) ความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่ พบว่า ทั้งภาคีเครือข่าย คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มเป้าหมายคือผู้สูงอายุที่ได้รับความช่วยเหลือ ตลอดจนชุมชนที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุแต่ละแห่ง เนื่องจากมีกระบวนการทำงานและข้อจำกัดของพื้นที่ ให้ความสำคัญต่อสิ่งที่พื้นที่และชุมชนต้องการอย่างแท้จริง ที่สำคัญการดำเนินการเป็นไปอย่างมีส่วนร่วม ปฏิบัติการดังกล่าวส่งผลให้กลุ่มเป้าหมายได้รับการตอบสนองที่สอดคล้องกับความต้องการ ได้ภาคีเครือข่ายที่เป็นพันธมิตรในลักษณะของทีมปฏิบัติการ และพบว่า พื้นที่ชุมชนต้องการและอยากจะการพัฒนาต่อยอดกิจกรรม/โครงการ เพื่อส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุและสมาชิกชุมชนร่วมกันต่อไป

ทั้งนี้ยังพบว่า กลุ่มเป้าหมายที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการของ ศพส. แต่ละแห่ง เป็นผู้สูงอายุที่มีภูมิปัญญา สามารถพัฒนาตนเองได้ ตลอดจนพบว่า ผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งยกระดับและเป็นแกนนำขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ตลอดจนเป็นอาสาสมัครในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

6.4.2 ข้อค้นพบที่ว่าด้วยเรื่อง “จุดศักยภาพที่ส่งผลทำให้งานสัมฤทธิ์ผล”

(1) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุแต่ละแห่ง มีภาคีเครือข่ายหลายระดับทั้งในระดับนโยบาย ระดับการบริหารจัดการ และระดับปฏิบัติการ กล่าวคือ

(1.1) ภาคีเครือข่ายระดับปฏิบัติการ ในที่นี้คือ หน่วยงานที่เป็นทีมสหวิชาชีพที่เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติการกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานท้องถิ่น ท้องที่ กลุ่ม/ชมรม/สมาคมผู้สูงอายุ หมายรวมถึงทีม One Home ซึ่งเป็นภาคีเครือข่ายเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ปฏิบัติการสามารถดำเนินงานได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ด้วยมีภาคีเครือข่ายที่ศักยภาพ ดังเช่น

- ชมรมผู้สูงอายุ / โรงเรียนผู้สูงอายุในท้องถิ่นที่มีความหลากหลาย และมีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง โดย ศพส. เป็นผู้สนับสนุนการพัฒนา

- การซ่อมแซมบ้านและการสร้างบ้านทั้งหลัง ใช้พลัง 3 ส่วนหลักสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ พลังชุมชน พลังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และพลังช่าง ด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและสนับสนุนการซ่อมแซมบ้านหรือสร้างบ้านทั้งหลังแก่ผู้สูงอายุ

- พื้นที่ระดับชุมชนแต่ละพื้นที่ที่มีการรวมตัวของผู้สูงอายุในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดตั้งกลุ่มผู้สูงอายุ ชมรมผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ ฯลฯ ตลอดจนมีกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ บางพื้นที่มีบริการสำหรับผู้สูงอายุที่พัฒนาและดำเนินการโดยหน่วยงานในพื้นที่ เช่น อปท. รพ.สต. ศพค. ฯลฯ เป็นต้น

เหล่านี้ ปฏิบัติการที่มุ่งประสานและดำเนินการร่วมกับภาคีเครือข่ายระดับชุมชน ถือเป็นพลังหลักสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการดังกล่าว

(1.2) ภาคีเครือข่ายระบบบริหารจัดการ ในที่นี้คือ หน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ซึ่งพบว่า การบริหารจัดการโครงการแบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่

(1.2.1) การบริการจัดการระดับปฏิบัติการ ได้แก่ การบริหารกิจกรรม/โครงการเพื่อให้โครงการสามารถดำเนินการได้ภายใต้บริบทและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้พบว่า ภาคีเครือข่ายในระดับปฏิบัติการเป็นส่วนหนึ่งขบวนการบริหารจัดการกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินกิจกรรม/โครงการ ดังเช่น ทีมปฏิบัติการในรูปของทีม One Home ร่วมสนับสนุนและเสริมสร้างโครงการอย่างมีส่วนร่วมดังเช่น กรณีเร่งด่วน โดยเฉพาะในช่วงโควิด-19 การพิจารณาเงินสงเคราะห์ที่ไม่จำเป็นต้องเข้าคณะกรรมการระดับจังหวัด คณะกรรมการชุด One Home สามารถพิจารณาอนุมัติโดยใช้ดุลพินิจกรณีภาวะเร่งด่วน เป็นต้น

(1.2.2) การบริการจัดการระดับหน่วยงาน ในที่นี้คือ ศพส. ที่มีการแปลงนโยบายสู่การดำเนินงานในระดับหน่วยงานที่มีความยืดหยุ่น ปรับให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ในพื้นที่ให้แผนงานตามนโยบายสามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย

(1.3) ภาคีเครือข่ายระดับนโยบาย ในที่นี้คือ หน่วยงานภาคีเครือข่ายระดับจังหวัด กรมกระทรวง ที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานของ ศพส. ที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดสวัสดิการและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ทั้งในการตั้งรับดูแลกลุ่มผู้สูงอายุที่เปราะบางทางสังคม และงานพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ฉะนั้น ศพส. จึงเป็นหน่วยงานดั้งเดิมแต่ต้นในการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุที่มีประสิทธิภาพ ถือเป็นหน่วยงานที่เป็นกระบอกเสียงสำคัญด้านงานผู้สูงอายุ

(2) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุแต่ละแห่ง มีการพัฒนาระบบงาน มีวางแผนกระบวนการทำงานที่ดีทั้งเรื่องเตรียมการ ประสานงาน การสร้างความเข้าใจ การมีข้อมูลที่ชัดเจน การส่งต่อ และการติดตามประเมินผลส่งต่อการปฏิบัติงานที่ต้องร่วมกับเครือข่าย และชุมชน

(3) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุแต่ละแห่ง ยึดและปฏิบัติตามระเบียบเป็นหลักสำคัญ ในการดำเนินกิจกรรม/โครงการ

(4) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุแต่ละแห่งมีสัมพันธภาพที่ดี ให้เกียรติ รับฟังความคิดเห็น และให้โอกาสในการมีส่วนร่วม ทั้งกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มเครือข่ายชุมชน สามารถทำงานร่วมกันกับหน่วยงาน

ท้องถิ่น และชมรมผู้สูงอายุในตำบลได้อย่างเป็นมิตร โดยเป็นภาพแห่งการทำงานแบบ Partnership ให้เกียรติซึ่งกันและกัน และมองไปในทิศทางเดียวกันคือการช่วยเหลือและพัฒนาผู้สูงอายุในตำบล รวมทั้งการปฏิบัติการโครงการเน้นการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้สูงอายุ ชมรม เครือข่าย ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ให้ข้อเสนอแนะและระดมความเห็นวางแผนในเรื่องต่าง ๆ ต่อการพัฒนางานผู้สูงอายุในชุมชน

กล่าวได้ว่า เป็นบทเรียนการปฏิบัติงานที่ว่าด้วยเรื่อง “การสร้างสัมพันธภาพแบบคู่คิด” หรือความรู้สึกใกล้ชิดเหมือนเป็นหุ้นส่วนกัน (Partnership) สิ่งที่สะท้อนให้เห็นคือ ศพส. มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี การทำงานร่วมกันกับหน่วยงานท้องถิ่น และชมรมผู้สูงอายุในตำบล

(5) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุแต่ละแห่งมีการมอบหมายและกำหนดผู้ประสานงานที่ชัดเจน โดยมีการประสานงานที่ใกล้ชิดและต่อเนื่อง สม่่าเสมอ ไม่ได้เป็นแบบทางการ ให้คำแนะนำอย่างเหมาะสม โดยทางชมรมผู้สูงอายุ หน่วยงานท้องถิ่นสามารถขอรับคำปรึกษา ขอคำแนะนำได้อย่างเข้าถึง ส่งผลให้งานราบรื่น เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(6) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุแต่ละแห่งมีช่องทางติดต่อสื่อสาร ประสานงานหลายช่องทาง ที่สะดวกกับกลุ่มผู้สูงอายุ และหน่วยงานท้องถิ่น เช่น มีเบอร์โทรศัพท์ผู้ประสานงาน กลุ่มไลน์ เพื่อแจ้งข่าวสารที่เป็นประโยชน์ให้แก่ผู้สูงอายุ และหน่วยงานท้องถิ่น ได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็วมากขึ้น ทั้งนี้การประสานงานที่ดีส่งผลต่องานที่ราบรื่น โดยมีการประสานงานที่ใกล้ชิดและต่อเนื่อง สม่่าเสมอ ไม่ได้เป็นแบบทางการ เน้นสร้างความเข้าใจ และดึงให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในงานที่ทำ จึงถือเป็นจุดเด่นในการพัฒนางานที่ทำร่วมกับชุมชน

6.4.3 ข้อค้นพบที่ว่าด้วยเรื่อง “ข้อจำกัดและการจัดการข้อจำกัด”

ปัญหาและข้อจำกัด ด้วยภารกิจงานของ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุแต่ละแห่งที่ต้องดำเนินการทั้งภารกิจดูแลผู้สูงอายุในหน่วยงาน และการพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในพื้นที่ ฉะนั้นสามารถสะท้อนถึงข้อจำกัดได้ 2 มิติสำคัญ ได้แก่

(1) ปัญหาและข้อจำกัดภารกิจดูแลผู้สูงอายุในหน่วยงาน

(1.1) โครงสร้างบุคลากรศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จำนวนบุคลากรเจ้าหน้าที่ไม่สอดคล้องกับปริมาณงาน อันส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(1.2) บุคลากรที่รับผิดชอบโครงการของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบางแห่ง มีบุคลากร ซึ่งถือเป็นภารกิจที่ไม่สอดคล้องกับปริมาณงาน

(1.3) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุแต่ละแห่งมีภารกิจทั้งปฏิบัติการเชิงรุกและเชิงรับ เป็นปฏิบัติการทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน ฉะนั้น ควรเพิ่มประสิทธิภาพ และมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ ภายในศูนย์มากขึ้น ตลอดจนงานดูแลผู้สูงอายุในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุแต่ละแห่งที่ควรจะได้รับ การพัฒนาระบบภายในที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะยังถือเป็นภารกิจที่ต้องปฏิบัติการ

(1.4) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุแต่ละแห่ง ด้วยภารกิจงานและลักษณะความเฉพาะของงาน ทำให้บุคลากร/เจ้าหน้าที่ไม่มีความชำนาญการในเรื่องของการจัดซื้อจัดจ้างด้านวัสดุก่อสร้าง ซึ่งต้อง

อาศัยผู้เชี่ยวชาญ ฉะนั้น เสนอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง แล้วส่งหลักฐานกลับมา
ยังศูนย์ฯ ตลอดจนต้นทุนการซ่อมแซมและการก่อสร้างมีมูลค่าที่สูงขึ้น ส่งผลให้การจัดซื้ออุปกรณ์และวัสดุ
ก่อสร้างได้จำนวนที่น้อยกว่าที่กำหนดแต่เดิม ทั้งนี้งบประมาณที่สนับสนุนไม่สอดคล้องกับราคากลางของวัสดุ
การก่อสร้าง

(1.5) ระเบียบข้อบังคับบางประการขัดแย้งกับการช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ เช่น บ้านผู้สูงอายุจะ
พัง แต่เนื่องด้วยที่ดินนั้นเป็นที่ของชลประทาน เป็นที่สาธารณประโยชน์ จึงไม่สามารถดำเนินการช่วยเหลือได้
ตามความต้องการ

(2) ปัญหาและข้อจำกัดภารกิจการพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในพื้นที่

(2.1) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุแต่ละแห่ง มีพื้นที่การพัฒนางานผู้สูงอายุที่มี
ระยะทางของการปฏิบัติงานที่ห่างไกล ส่งผลให้การเข้าถึงหรือการดึงเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนายังเป็น
ข้อจำกัดที่จะต้องพัฒนาช่องทางการปฏิบัติงานที่ครอบคลุมและเชิงรุกมากขึ้น อีกทั้งในการให้ความช่วยเหลือ
ยังมีข้อจำกัดเรื่องของการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุที่มีเลขบัตรประชาชนเท่านั้น หรือการให้ความช่วยเหลือ
เรื่องอารยสถาปัตย์ ที่ดินที่ผู้สูงอายุอยู่อาศัยเป็นที่ดินที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ หรือปลูกสร้างในพื้นที่สาธารณะ ส่งผล
ให้ไม่สามารถให้การสนับสนุนการซ่อมแซมบ้านเรือนหรือสร้างบ้านหลังได้ เป็นต้น

(2.2) การดำเนินกิจกรรม/โครงการ ยังไม่ต่อยอดและกิจกรรมบางส่วนมีลักษณะกิจกรรมซ้ำ
มากกว่าที่จะยกระดับการพัฒนากลุ่มเป้าหมายไม่ต่อเนื่อง ไม่มีระบบติดตามพัฒนาการของผู้สูงอายุที่ได้รับการ
พัฒนา

(2.3) ผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุแต่ละแห่ง พบว่า
กลุ่มผู้สูงอายุติดเตียง หรือมีภาวะที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ หรือผู้สูงอายุบางกรณีที่ใช้เทคโนโลยีไม่ได้
ทำให้ไม่สามารถเบิกเงินเองได้และไม่ได้รับเงินสงเคราะห์

นอกจากนี้ การเข้าร่วมกิจกรรมของผู้สูงอายุ เนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 ทำให้กลุ่ม
ชมรมผู้สูงอายุจากที่ติดสังคม กลายเป็นกลุ่มติดบ้าน หากมีกิจกรรมจะเป็นปัญหาอย่างมากที่ทุกคนจะไม่อยาก
ออกจากบ้าน เพราะยังกลัวและวิตกกังวลกับสถานการณ์ ตลอดจนการเดินทางเข้าร่วมกิจกรรม ด้วยบุตร
หลานไปทำงาน ทำให้มีข้อจำกัดในการรับส่งผู้สูงอายุในการไปร่วมทำกิจกรรมกับชมรม และด้วยสถานการณ์
โควิด-19 ทำให้โครงการบางโครงการต้องหยุดการทำกิจกรรม ตลอดจนงบประมาณจากรัฐที่มีอย่างจำกัด จึง
ไม่เพียงพอต่อการดูแลผู้สูงอายุ

ทั้งนี้ยังพบว่า กลุ่มผู้สูงอายุต้องการหารายได้มาเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว อัน
เนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจในช่วงสถานการณ์โควิด-19 จึงทำให้ผู้สูงอายุมีความประสงค์ที่อยากจะรับงานมา
ทำที่บ้าน ที่พอจะทำได้และมีรายได้นำมาใช้จ่าย ซึ่งเหตุนี้ทางชมรมผู้สูงอายุในตำบลหลายแห่ง ได้เพิ่มกิจกรรม
ขึ้นมา คือการหาอาชีพ หรือการสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุในชุมชนที่ประสบ
ปัญหาในเรื่องดังกล่าว

(2.4) การใช้ระบบเทคโนโลยีที่เข้าถึงยาก เนื่องจากไม่ใช่อาสาสมัครทุกคนที่จะสามารถใช้
แอปพลิเคชันลักษณะนี้ ได้แก่ Excel Drive, Line และ Google maps ซึ่งตัว Drive ต้องไปลงที่ Google

Drive ซึ่งต้องเลือกเป็น Excel และไม่ใช่เอกสารสมัครทุกคนที่จะต้องมีบทบาทในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดเก็บข้อมูลขนาดนี้

(2.5) ในปีงบประมาณที่ผ่านมา ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 ส่งผลให้กิจกรรมที่จะต้องให้จัดให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน ได้หยุด หรือชะลอไป ทำให้มีผู้สูงอายุบางกลุ่มมีความเคยชินกับการอยู่บ้าน หรือลูกหลานยังให้อยู่แต่ในบ้านเพื่อป้องกันการเจ็บป่วย ประกอบกับผู้สูงอายุบางคนอาจยังกลัวต่อสถานการณ์โรคภัยดังกล่าว จึงยังไม่พร้อมที่ออกจากบ้านมารวมกลุ่ม และร่วมกิจกรรมในชุมชน ซึ่งทางชมรมผู้สูงอายุในแต่ละตำบลได้พยายามปรับกิจกรรมที่เน้นแบบออนไลน์ หรือเน้นการให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุที่ติดบ้าน

6.5 แนวทางการพัฒนา

การศึกษาถึงข้อคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนา เป็นข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาต่อยอด และความยั่งยืนของการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยพิจารณาผ่านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดก่อนการดำเนินโครงการ การปรับเปลี่ยนแปลงและการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนโครงการ และประเมินผลเชิงถอดบทเรียนที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการต่อยอดที่ต่อเนื่อง และ ความยั่งยืนของโครงการเพื่อการพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุและคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ทั้งนี้จากผลการศึกษาเพื่อการติดตามผลเชิงถอดบทเรียนการพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุผ่านการดำเนินโครงการในรอบปีงบประมาณที่ผ่านมา พบข้อคิดเห็นต่อการพัฒนา กล่าวคือ

6.5.1 ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

(1) โครงการควรจะได้รับ การสนับสนุน พัฒนา และยกระดับกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการสนับสนุนกลุ่มหรือชมรมผู้สูงอายุให้ขับเคลื่อนงานผู้สูงอายุด้วยปฏิบัติการของตนเอง ภายใต้การสนับสนุนของภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น

(1.1) ควรจะพัฒนาระบบการขายสินค้าออนไลน์ของกลุ่ม/ชมรม/โรงเรียนผู้สูงอายุ โดยความเชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสำคัญ เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับผู้สูงอายุ และมีศักยภาพในการบริหารจัดการระบบการขายสินค้าออนไลน์ได้ โดยอาจจะพัฒนาเป็นตลาดออนไลน์สำหรับการขายผลิตภัณฑ์ชุมชนในภาพรวมทั้งหมด ทั้งนี้ควรจะมีการพัฒนาทักษะการบริหารจัดการการตลาดออนไลน์ร่วมด้วย ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพสินค้าเพื่อการจัดส่งทางไกล การจัดทำทำเนียบสินค้า การจัดระบบการรับคำสั่งสินค้าและการจัดส่งสินค้า เหล่านี้ เป็นสิ่งที่ต้องพัฒนาต่อยอดแก่กลุ่ม/ชมรม / โรงเรียนผู้สูงอายุ

(1.2) ควรจะปรับเป้าหมายให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริง โดยพิจารณาตามการสนับสนุน 2 รูปแบบที่ควรกำหนดสัดส่วนเป้าหมายที่ต่างกัน แต่มีค่าเป้าหมายเท่ากัน ตรงนี้เสนอ 2 เป้าหมายได้แก่

เป้าหมายที่ 1 กำหนดเป้าหมายกรณีสนับสนุนการปรับปรุงทั้งหลัง คิดค่าน้ำหนักบวกขึ้นมากกว่าการซ่อมแซมบางส่วน นั่นคือ ค่าน้ำหนักมากกว่า แต่จำนวนหลังค่าน้อยกว่า

เป้าหมายที่ 2 กำหนดเป้าหมายกรณีสนับสนุนการซ่อมแซม คิดค่าน้ำหนักจำนวนหลังมากกว่า แต่ค่าน้ำหนักน้อยกว่า

(1.3) การพัฒนาระบบการซ่อมแซมและปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ ควรจะปรับแผนงบประมาณสนับสนุนการซ่อมแซมและสร้างบ้านด้วยต้นทุนวัสดุก่อสร้างที่สูงขึ้น โดยการกำหนดราคากลางสำหรับการจัดซื้อจัดจ้างควรจะมีการปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์/บริบทการเปลี่ยนแปลงจริงของราคาที่เกิดขึ้นจริงตามท้องถิ่น ซึ่งหากไม่ปรับให้เป็นปัจจุบัน จะส่งผลต่อการจัดซื้ออุปกรณ์ที่จะใช้เพื่อการปรับปรุงซ่อมแซม นั่นคือ จากงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจะทำให้จัดซื้อได้น้อยลง ฉะนั้น ควรจะมีปรับงบประมาณให้มีความเหมาะสมเป็นปัจจุบัน

(1.4) ควรจะมีการพัฒนา Day Care ผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อเสริมสร้างบริการที่มีความเฉพาะในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยชุมชน

(1.5) การสมัครสมาชิกของธนาคารเวลา ไม่จำเป็นต้องเป็นอาสาสมัคร เพียงแต่อายุ 15 ปีขึ้นไปจึงสามารถเป็นสมาชิกของธนาคารเวลาได้ ดังนั้น ผู้ที่ทำงานท้องถิ่น ถ้าทำมีการทำธนาคารเวลาจำเป็นต้องเข้าใจโดยกลไกของธนาคารเวลาอย่างลึกซึ้งและแท้จริงก่อน

(1.7) ควรมีการส่งเสริมอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยต้องเน้นอาชีพหรือพัฒนากลุ่มอาชีพ พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับความต้องการของตลาดในปัจจุบัน ซึ่งจะส่งผลให้ผลิตภัณฑ์จากกลุ่มผู้สูงอายุสามารถจำหน่ายได้จริง และมีรายได้มากยิ่งขึ้น และควรเข้ามาแก้ปัญหาเรื่องการสร้างรายได้ของผู้สูงอายุอย่างจริงจัง ตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนถึงสุดท้าย เนื่องจากผู้สูงอายุที่ทำผลิตภัณฑ์ชุมชนขาดตลาดรองรับทำให้ผู้สูงอายุไม่สามารถสร้างรายได้อย่างแท้จริง เป็นต้น

(1.8) ควรจะเสริมสร้างการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุแต่ละแห่ง ควรให้ความสำคัญกับงานคุ้มครองงานช่วยเหลือสวัสดิการผู้สูงอายุ

(1.9) ควรจะเสริมสร้างการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ ควรจะพัฒนาและขยายผลโรงเรียนผู้สูงอายุทางอากาศ ซึ่งกรมกิจการผู้สูงอายุ ได้ดำเนินการร่วมกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อปี พ.ศ. 2564 และปี พ.ศ. 2565 ทาง ศพส. ซึ่งตรงนี้ควรจะมีการพัฒนารูปแบบโรงเรียนผู้สูงอายุทางอากาศ เพื่อเปิดโอกาสและขยายพื้นที่การเรียนรู้ไปยังผู้สูงอายุได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ทุกบริบทชีวิตของผู้สูงอายุที่มีความแตกต่างหลากหลาย ภายใต้ภารกิจของ ศพส. สู่ชุมชน เพื่อการพัฒนาสังคมผู้สูงวัยอย่างเป็นธรรม สอดคล้องเหมาะสมกับลักษณะความหลากหลายของชุมชน ทั้งความเป็นชุมชนเมือง และชุมชนที่อยู่ห่างไกล ได้มีโอกาสเข้าถึงหลักสูตรผู้สูงอายุ ทั้งนี้โรงเรียนผู้สูงอายุทางอากาศมีเป้าหมายขยายผลทั่วประเทศ

(1.10) ควรจะจัดกิจกรรมเคลื่อนที่เข้าถึงชุมชน ควรมีการจัดอบรมแบบเคลื่อนที่ ลงพื้นที่ไปจัดในชุมชน อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สูงอายุที่ไม่สามารถมาร่วมกิจกรรมที่ศูนย์ฯ ได้ เพื่อให้ได้ข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง และสามารถดึงผู้สูงอายุติดบ้านมาเข้าร่วมกิจกรรมในการพัฒนาตนเองได้

(1.11) ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุจากติดบ้านพัฒนาและยกระดับเป็นผู้สูงอายุติดสังคม ดังนั้นจำเป็นต้องมีการดึงผู้สูงอายุติดบ้านให้ออกมาร่วมกิจกรรมกับทางชุมชน โดยสมาชิกชมรมจะต้องมีการตั้งอาสาสมัครเพื่อปฏิบัติการเชิงรุกในการให้คำปรึกษา เข้าถึงผู้สูงอายุติดบ้าน ตลอดจนให้บริการถึงบ้านเพื่อฟื้นฟูพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ผ่านการทำกิจกรรมกับผู้สูงอายุในชุมชนให้กลายเป็นผู้สูงอายุที่ร่วมกิจกรรมเป็นประจำและได้รับประโยชน์จากสวัสดิการเพื่อคุณภาพชีวิตในช่วงบั้นปลายที่ดีขึ้น โดยหน่วยงานภาครัฐและเครือข่ายต้องเข้ามาสนับสนุนในเรื่องดังกล่าวด้วย

6.5.2 ข้อเสนอแนะเชิงบริหารจัดการ

(1) การเตรียมพร้อมก่อนเป็นผู้สูงวัย กรมกิจการผู้สูงอายุ ควรมีการจัดอบรมหลักสูตร เตรียมตัวก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ โดยไม่ต้องรอให้เป็นผู้สูงอายุถึงจะสามารถเข้ารับการอบรมได้ เพราะจะได้มีการเตรียมความพร้อม ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ เศรษฐกิจ สังคม เรียนรู้และเข้าใจถึงการก้าวเข้าสู่การเป็นผู้สูงวัยของตนเอง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และสามารถทำประโยชน์ จิตอาสา งานพัฒนาให้แก่ชุมชนและสังคมได้ อย่างไรก็ตาม และชุมชนควรมีการอบรมให้ความรู้เรื่องปัญหาและการเตรียมตัวเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุกับคนในชุมชนตั้งแต่วัยเริ่มทำงาน เพื่อให้มองเห็นถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้น และเตรียมตัวให้ทันการด้วยความเข้าใจอย่างถูกทิศทาง เพื่อลดปัญหาการพึ่งพิงต่างๆ

(2) หลักสูตรผู้สูงอายุที่ทันสมัย ควรมีการจัดหลักสูตรต่าง ๆ ให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชนอย่างต่อเนื่อง และเป็นหลักสูตรที่ทันต่อยุคสมัย สามารถนำไปต่อยอด หรือไปปฏิบัติได้จริง เช่น การรู้เท่าทันภัยออนไลน์ การใช้สื่อออนไลน์ การขายออนไลน์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของตลาดในปัจจุบัน การใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นต้น

(3) การปฏิบัติงานเน้นการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายกับการดูแลผู้สูงอายุ การจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุให้ประสบความสำเร็จได้นั้นต้องมี 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนองค์กรภาครัฐ ส่วนองค์กรภาคเอกชน และส่วนองค์กรภาคประชาชน โดยเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างคนในชุมชน สมาชิกกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน และภาคีต่าง ๆ เป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญที่ทำให้การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ พัฒนาและก้าวหน้า เช่น การส่งเสริม ผลักดัน และให้มีงบประมาณในการจัดตั้งสวัสดิการผู้สูงอายุและกิจกรรมต่าง ๆ มีการให้ความรู้ อบรมผู้สูงอายุในชุมชนไปดูงานทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ตรงกับบริบท ความต้องการและความเหมาะสมของแต่ละชุมชน ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างคนในชุมชน ผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชนและภาคีเครือข่าย การทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วนจัดได้ว่าเป็นจุดที่สำคัญเพราะการทำงานประสานกันกับคนในชุมชนทำให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

(4) ควรมีการประชาสัมพันธ์กองทุนดังกล่าวให้ทั่วถึง ครอบคลุม ทั้งกลุ่ม ชมรมผู้สูงอายุในทุกชุมชน และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นทุนสนับสนุน เกิดการขับเคลื่อนงานด้านการพัฒนาสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชนต่อไปได้

6.5.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

(1) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุแต่ละแห่งควรได้รับการพัฒนาระบบบริหารผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นงานภายในของหน่วยงาน กล่าวคือ

(1.1) กรมกิจการผู้สูงอายุ ควรจะต้องกำหนดให้มีตำแหน่งบุคลากรวิชาชีพให้เพิ่มขึ้นที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุให้ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาอย่างมีศักยภาพ อาทิเช่น นักกายภาพบำบัด พยาบาล วิชาชีพ นักโภชนาการ เป็นต้น

(1.2) กรมกิจการผู้สูงอายุ ต้องพัฒนาบุคลากรที่จะต้องทำหน้าที่เชื่อมประสานการทำงานร่วมกับพื้นที่ ได้แก่ ภารกิจการบูรณาการเนื้องานร่วมกับ อปท. ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

(1.3) กรมกิจการผู้สูงอายุ ควรมีการประชุมชี้แจงคู่มือการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ของกรมฯ ให้เจ้าหน้าที่ที่มีความเข้าใจร่วมกันที่ตรงกัน เพราะที่ผ่านมาพบว่าเจ้าหน้าที่ที่จะต้องดำเนินงานตามคู่มือฯ ยังมีความเข้าใจที่ไม่ชัดเจน และข้อจำกัดในการตีความเนื้อหาในคู่มือฯ

(1.4) กรมกิจการผู้สูงอายุ มีโครงสร้างเดิมที่เป็นลักษณะงานตั้งรับปัญหา ซึ่งทำให้โครงสร้างงานไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่มีการปรับโครงสร้างใหม่ และควรเน้นการพัฒนาเนื้องานผู้สูงอายุ จากข้อมูลในระดับพื้นที่ตามบริบทเฉพาะของแต่ละพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนงานของกรมฯ ฯลฯ

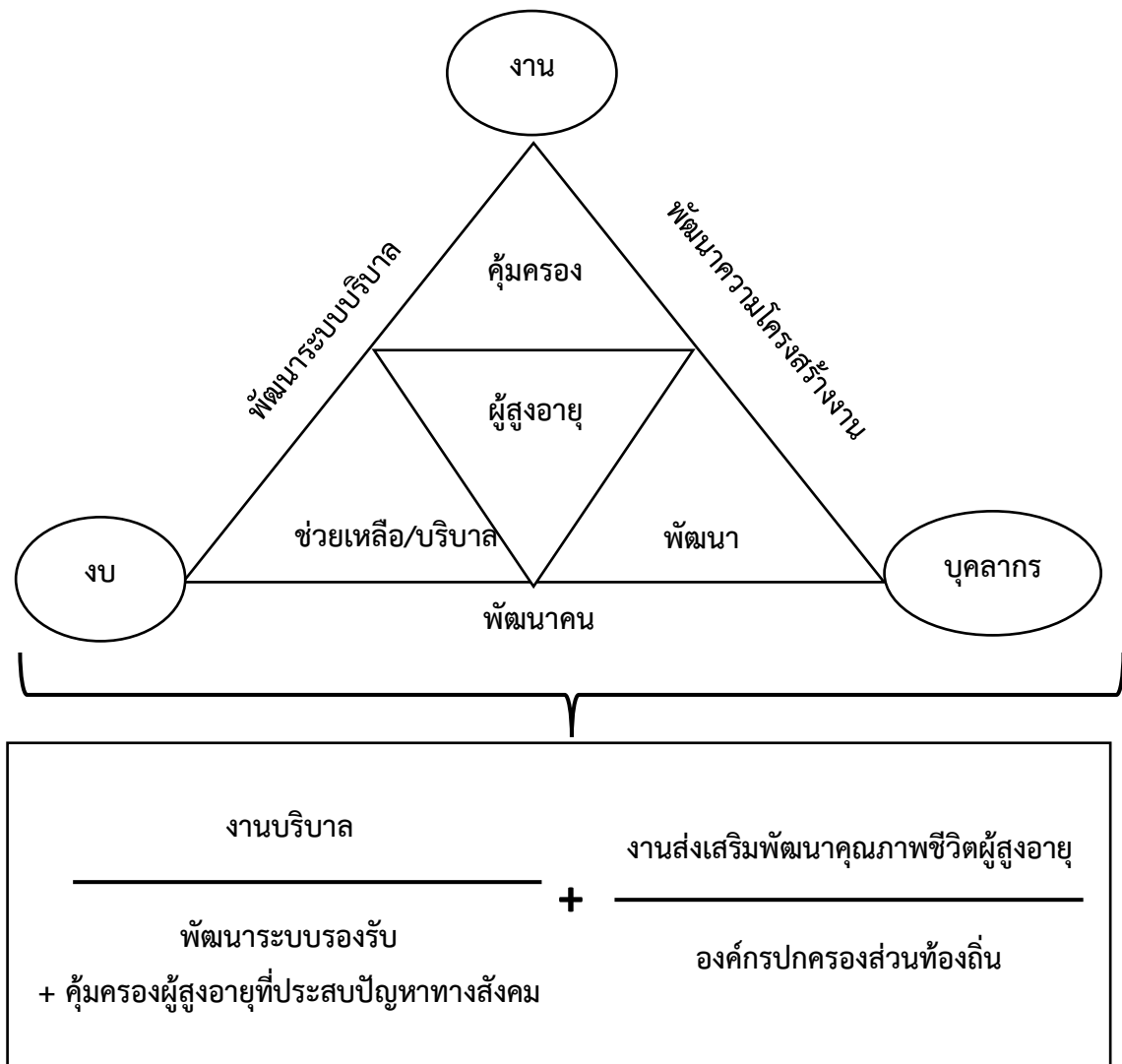
(2) ศพส. ควรพัฒนาและยกระดับเป็นศูนย์บริหารผู้สูงอายุเต็มรูปแบบ ครบวงจร ทั้งนี้เป็นไปเพื่อการขับเคลื่อนให้เกิดมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุที่มีประสิทธิภาพ ในฐานะหน่วยปฏิบัติการตรง “ด้านจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ” ที่จะป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุอย่างแท้จริง ฉะนั้นการพัฒนาและยกระดับควรจะ

(2.1) เป็นหน่วยปฏิบัติการด้านการบริหารผู้สูงอายุอย่างมีมาตรฐาน (ระบบการจัดสวัสดิการโดดเด่น บุคลากรวิชาชีพพร้อมทุกมิติ งานบริการมรทั้งงานบำบัด-ฟื้นฟู งานคุ้มครอง งานส่งเสริม-พัฒนา และงานป้องกัน-เฝ้าระวัง)

(2.2) ปรับและพัฒนาโครงสร้างบุคลากรที่สัดส่วนบุคลากร สอดคล้องกับ สัดส่วนงาน

(2.3) พัฒนาและยกระดับศักยภาพบุคลากรให้มีองค์ความรู้เฉพาะทางด้านการดูแลผู้สูงอายุ

เหล่านี้ เป็นโครงสร้างงานควรรองรับสังคมผู้สูงอายุ : วางรากฐานสังคมผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะป็น โครงสร้างงาน โครงสร้างบุคลากร โครงสร้างงบประมาณ ดังภาพ

ผังภาพ แสดงแนวทางการพัฒนาระบบการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ

(3) กรมกิจการผู้สูงอายุควรมีปฏิบัติการเชิงนโยบายที่เชื่อมประสานการพัฒนางานผู้สูงอายุระดับชุมชนท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรมเชิงนโยบาย เพื่อประสานบูรณาการทั้งการบูรณาการแผน บูรณาการงาน บูรณาการงบประมาณ บูรณาการบุคลากรอย่างมีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเชื่อมประสานกับส่วนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบโดยตรง เนื่องจากบางแห่งมอบหมายงานแก่กองสาธารณสุข หรือมอบหมายงานแก่กองสวัสดิการสังคม ดังนั้น การเชื่อมบูรณาการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งถือเป็นจุดแข็ง ควรจะได้รับการพัฒนาและยกระดับปฏิบัติเชิงบูรณาการไปด้วยดี

(4) พัฒนาระบบข้อมูลผู้สูงอายุด้วยการจัดเก็บระบบแอปพลิเคชัน แต่ควรเชื่อมโยงและพัฒนาให้เป็นระบบเดียวกันที่ทุกหน่วยงานสามารถเข้าถึงระบบข้อมูลผู้สูงอายุ เพื่อนำไปใช้การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จากกระทรวงสาธารณสุข โดยมีข้อเสนอให้ใช้ระบบที่มีอยู่แล้ว กล่าวคือระบบของแอปพลิเคชันจากกระทรวงสาธารณสุข เพราะท้องถิ่นเองได้ใช้ข้อมูลร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในพื้นที่เชื่อมกันอยู่แล้ว

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2560). การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม : เทคนิควิธีและการนำไปสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2546). พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ : สำนักคณะกรรมการกฤษฎีกา.

วิจิตร แสงทองล้วน.(2560-2561). แนวทางการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และท้องถิ่นในจังหวัด. วิทยานิพนธ์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 60.

อคิน รพีพัฒน์ และเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2546). คู่มือนักพัฒนาวิธีทำงานกับเกษตรกร.กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อนรรักษ์ ปัญญาณัฐวัฒน์. แนวคิดการประเมินโครงการ. รายงานส่วนบุคคล.สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อัจฉริยะ อุปการกุล. (ออนไลน์). SOAR VS SWOT Analysis. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2565 เข้าถึงได้ที่ : <https://www.gotoknow.org/posts/441791>.

